

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

MÉHÉSZET

a legszebb foglalkozás

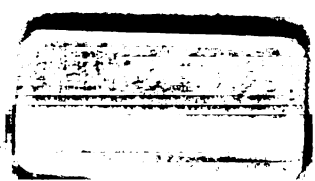
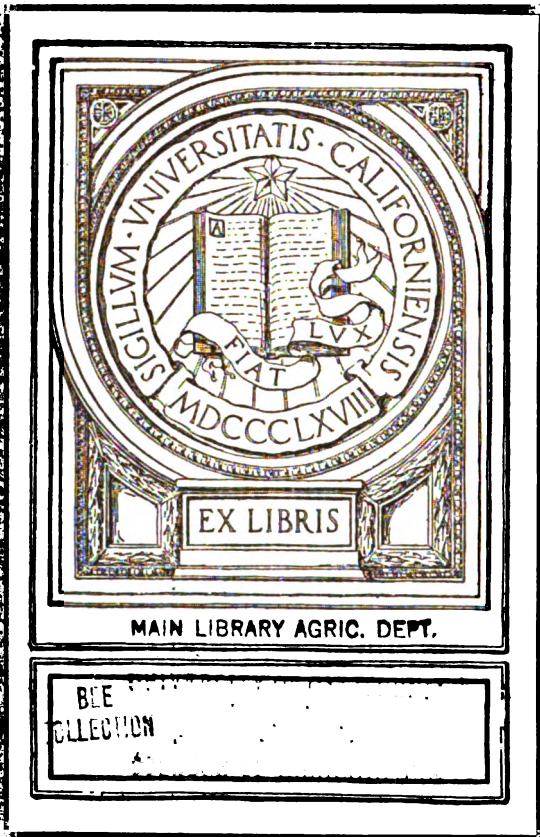
Képes árjegyzéket

küld ingyen

JOÓ ISTVÁN

kereskedelmi méhtelepéből

magyar méh

Digitized by Google

MAGYAR MÉH

A

MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

SZERKESZTI:

BINDER IVÁN.

1898.

UNIVERSITY OF CALIFORNIA
LIBRARY
BEVERLY HILLS
COLLEGE OF AGRICULTURE

BUDAPEST.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

Digitized by Google

MAGYAR MÉH

A
UNIV. OF CALIFORNIA
LIBRARY
MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

SZERKESZTI:

BINDER IVÁN.

1898.

UNIVERSITY OF CALIFORNIA
LIBRARY
BY THE
COLLEGE OF AGRICULTURE

BUDAPEST.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

1919. évi
Könyvtári
Rendelvények

SF521
M33
v.19-20

MAIN LIBRARY AGRIC. DEPT.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA BUDAPESTEN.

TARTALOMJEGYZÉK

a Magyar Mész 1898-dik évfolyamához.

	Lap.
A mész (ismertetés) <i>Nagy Lajos</i>	173
Ácsi méhészggyűlés	241
Ákáczirágzaskor. <i>K. Kiss Illés</i>	249
Bácskai méhészlevél. <i>Csete Károly</i>	160
Budapesti gyümölcs vásár	228
Czélyszerű mézpergető. <i>Ujházy Sándor</i>	69
Egy pillanat a múltba és jövőbe. <i>Vámossy Mihály</i>	1
Egyesületi élet	3, 25, 43, 63, 147, 257
Egy kis statisztika	5
Egy kis zsongás. <i>K. Kiss Illés</i>	71
Elnöki jelentés 1897-ről <i>Vámossy Mihály</i>	86
Elvadult méhtörzs. <i>K. Kiss Illés</i>	117
Érdekes észleletek. <i>Ludwig Ede</i>	205
Észrevételek a viaszfőzés új módjára. <i>Bacsikay Sámuel</i>	251
Fülbemászó kártételeiről. <i>Muhos István</i>	51
Felséges Istennek teremtett állati (történelmi adatok) <i>Ferch Ödön</i>	192
Gyászrovat	124, 195, 197
Gyakorlati méhészkönyv és viaszolvasztó ismertetése <i>Bacsikay Sámuel</i>	166
Hogyan méhészkedünk Arvában. <i>Valló János</i>	32
Havi teendők. <i>Binder Iván</i>	121
Hogyan értékesíthetjük méhtermelvényeinket a vidéken <i>Jalsovitzky János</i>	143
Irodalom	40
Jövedelmező és kellemes méhészet feltételei. <i>Dr. Dzierzon János</i>	61, 114
Köszgyűlési meghívó	25
Külföldi szemle. <i>Binder Iván</i>	38, 80, 207, 255
Komáromi méhészegyesület jelentése. <i>Baranyay Géza</i>	66
Költségvetés 1898-ra	108
Költőfészkek és mézkamra természetes helye. <i>Zarecsky Tivadar</i>	150
Kérdések és felleletek	167
Különféle	167, 226
Köszönetnyilvánítás. <i>Br. Ambrózy Béla</i>	216
Levél a szerkesztőhöz. <i>Kakucs Liebnér József</i>	113
Lódarázs-fészkek. <i>K. Kiss Illés</i>	117
Legjobb szer a méhszurás ellen. <i>Erhardt Imre</i>	123
Levegőcsere a méhkaptárban. <i>Zarecsky Tivadar</i>	198, 220
Méhek bogárellenségei. <i>Dr. Bálint Sándor</i>	7
Magyarország méz- és viaszforgalma	7
Méhészeti védőtvény-tervezethez. <i>Borovszky Géza, Ludwig Ede</i>	12, 52
Mit csináljunk mézünkkel? <i>Valló János</i>	14
Méhszurás. <i>Prónay Albert</i>	36
Méhlakások és keretek szélességéről. <i>Dr. Dzierzon János</i>	41
Méhellenségek. <i>Zarecsky Tivadar</i>	46
Méhtenyésztés elméletéhez. <i>Dickel F.</i>	157, 186, 217, 202, 235
Megjegyzések a méhek bogárellenségei című czikkre <i>Danis János</i>	50

15922

1858

	Lap.
Méhek szállításáról. <i>Vajda Simon</i>	57, 73
Mézértékesítő bizottság jelentése. <i>Binder Iván</i>	133
Méhtenyésztési előadások	168, 194
Mézélarusító bizottság. <i>Szalay Ottó</i>	145
Mézértékesítés ügyében. <i>Ludwig Ede</i>	189
Megjegyzések a bácskai méhésztőlre. <i>Kakucs Liebnér József</i>	191
Meghívó a jászberényi méhésztől kiállításra	185
Meghalt a királyné. <i>Vámosy Mihály</i>	214
Méhésztől vándortanítók új beosztása	258
Nyílt levél. <i>Kakucs Liebnér József</i>	30
Német, osztrák és magyar méhésztől 43. vándorgyűlése.	180, 230, 245
Parthenogenesis — Heterogamia. <i>Dr. Bálint Sándor</i>	31
Párisi kiállítás ügyében. <i>Br. Ambrózy Béla</i>	216, 244
Panasz a vidékről. <i>Lovecsky Ernő</i>	237, 252
Rablásról. <i>Vajda Simon</i>	10
Rendkívüli választmányi ülés	229
Rietsche-féle műlépprés használati utasítása.	78
Szíves kérelem. <i>Zarecsky Tivadar</i>	124
Szerkesztői üzenetek	81, 125
Szemle. <i>Kakucs Liebnér József</i>	239, 253
Salzburgi díjazás	260
Téli tanulmányok. <i>Dr. Dzierzon</i>	27
Tisztújítás	86
Tanulmányi kirándulás. <i>Binder Iván</i>	208
Tudnivalók (43. vándorgyűlés)	181
Új tagok	195
Újvidéki levél. <i>Belohorsky Károly</i>	223
Vidéki méhdsongás. <i>Mohács György, Mallár Ferencz, Faragó József</i>	20
Vándorméhésztől. <i>Zarecsky Tivadar</i>	54
Választmányi tagok, 1898-ban megválasztottak	125
Viaszfőzés új és egyszerű módja. <i>Prónay Albert</i>	243
Zárszámadás 1897-ről	107

A borítékon: A mézértékesítés ügyéről. Figyelmeztetés és kérelem. Olcsó kap-
tárak. Különféle. Méhésztől előadások. Hirdetések és különféle árjegyzékek.

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI :

BINDER IVÁN.

~ AZ EGYESÜLET A KIRÁLYNÉ Ő FELSÉGE FŐVÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLL. ~

TARTALOM:

Egy pillanat a múlt és jövőbe. VAMOSSY MIHÁLY. — Egyesületi élet. — Egy kis statisztika. (Magyarország méz- és viaszforgalma.) — A méhek bogár ellenségei. DR. BÁLINT SÁNDOR. — A rablásról. (Folytatás és vége.) VAJDA SIMON — A méhészeti törvény-tervezet 6. §-ához. BOROVSKY GÉZA. — Mit is csináljunk mézünkkel? VALLÓ JÁNOS. — Vidéki méhsongás. — Dzierzon. — A borítékon: Dzierzon összes művei külön lenyomathan. — Figyelmeztetés és kérelem. — Hirdetések.

É folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés útján egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és élőméhek eladására vonatkoznak, csak egy harmadrészét fizetik.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a Magyar Országos Gazdasági Egyesület-hez (Budapest, Üllői-út) küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnyomás engedélyezése az egész lap terjedelmére fentartatik.

BUDAPEST, 1898.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

Dzierzon összes művei külön lenyomatban.

A »Magyar Méh« mellékleteként megjelenő »Dzierzon összes művei« című méhészeti munka I füzeté előre láthatólag április hóban be lesz fejezve.

Hogy e nagy érdeklődéssel fogadott és sokszor keresett füzetet azok is teljesen birhassák, a kik a munka megjelenését követő években léptek az egyesületbe és az elejét már meg nem kaphatták, a fordító a műből néhány száz átrevidiált külön lenyomatot készíttetett és ezen külön lenyomatu példányokat a

mézértékesítő-bizottság költségeinek fedezésére

ajánlotta fel. A füzet 200 oldalra fog terjedni, mire teljesen elkészül és füzve 2 frt 50 krajczáron lesz kapható. Az előfizetési ár az egyesület pénztárába küldendő. Minthogy a munka iránt az érdeklődés nagy és miután aránylag csak csekély számú példányok állanak rendelkezésre, a melyekből egy rész már is le van foglalva, jó lesz az előfizetéssel sietni.

Dzierzon összes művei

tovább is fognak folyni, de egészen külön füzetben, mely a »Magyar Méh«-vel egyszerre fog megjelenni egy iv terjedelemben. De csak azoknak fog járni, a kik reá évente 1 frt 50 krt. előfizetnek.

A külön füzet jövedelem szintén a *mézértékesítő-bizottság költségeire* fog fordíttatni.

Bővebbet az »Egyesületi élet« rovatában. Előfizetni már most lehet; az első füzet a »Magyar Méh« februári számával fog megjelenni, próbaképpen az összes lappéldányokkal.

A szerkesztőség.

Figyelmeztetés és kérelem.

Többször figyelmeztettük már és kértük a tisztelt tagtársakat, hogy ha az egyesületnél valamit rendelnek, kátét, czimkét, csomagoló papírt stb., legyenek szivesek a megrendelt tárgy árán felül még szállítási díjat is küldeni, még pedig legalább 15 krt, hogy a küldeményt ajánlvá lehessen küldeni. Az egyesület mindent, amit elad, a beszerzési áron számítja haszon nélkül, a szállítási költséget tehát nem viselheti, az utánvételezés pedig költséges. Ezen kérelmünket ezennel ismételjük.

Többen 5 kilós mézes bödönöket rendeltek, többnyire 5—6 darabot, de pénzt nem küldtek, daczára, hogy az árakat annak idején közzétettük. A bödönök ára előre beküldendő, különben a megrendelés nem vehető figyelembe. Ezennel ismételjük, hogy a bödönök darabja 30 krajczár. 10 darabnál kevesebbet az egyesület nem szállít. Csomagolási díj fejében 50 kr. küldendő, mert ennyibe kerül a láda és a szállítólevél. 20 darab után 60 kr. a csomagolás. Ezen árak nagybani árak és 50%-kal olcsóbbak mint bárhol.

*

Figyelmeztetjük a tisztelt méhésztársakat a »Magyar Méh« 12-ik számában az »Egyesületi élet« cím alatti rovatban említett **olcsó kaptárakra**.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

XIX. ÉVFOLYAM.
1898.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

1. SZÁM.
J a n u á r.

AZ EGYESÜLET A KIRÁLYNÉ Ő FELSÉGE FŐVÉDNÖKSÉGE ALATT ALL.

Egy pillanat a múltba és jövőbe.

Munkánk, törődésünk legszebb jutalma az elismerés, s az, ha társaink nagyrabecsüléssel vesznek körül.

Ez buzdít, lelkesít bennünket fokozottabb munkára, s arra, hogy az elébünk tűzött célt, tagtársaink igényeit minél sikeresebben megoldhassuk, s minél inkább teljesíthessük.

A lejárt évben ez volt törekvésünk, ez lesz a jövőben is.

A múltban e szerény lapokon tagtársaink ismeretvilágához megfelelő formában oly közleményeket adtunk, melyek ha nem is hatottak elbűvölőleg, de legalább vezérelt, oktatott és tanított.

Igyekezettünk ezekre volt irányozva s azon voltunk, hogy a munka, melyet magunkra vállaltunk, ne legyen gyötrő, de legyen az kellemes s oly kedves foglalkozás, hogy állandóan éljen mindnyájunkban a tudásvágy s fokozott mérvben fejlesztessek a tevékenység.

Törekedtünk tagtársainkban felkelteni a bizalmat, az irántunk való ragaszkodást, hogy ezt elérhessük, egyedül az ügynek élünk, nem forgácsolva el erőnket.

Egyesületünk választmánya, értve és érezve a méhészet ügyének gazdasági fontosságát, sohasem működött buzgóbban és mondhatnám eredményesebben, mint a múlt évben.

E munkásságának fényes bizonyága a mézértékesítés. Igaz ugyan, hogy a siker még nincsen teljesen elérve, a föltevések csak részben vannak teljesedve; de már most is bizvást elmondhatjuk, hogy az eddigi eredményekkel meg lehetünk elégedve.

Ügyszeretettünkkel, hivatásunk komolyan való számbavételével, az egyéni érdekek félretételével, nem egy, de számos tagtársunknak teljes megelégedését nyertük meg, s hiszszük, hogy mindinkább fejlődve az ügy és fejlesztve a feladatokat, a helyzet oly magaslatára jutunk, hogy méltó helyet foglalhatunk el egykoron a már virágzásban levő gazdasági ágak között.

Közös törekvésünk a jövőben is oda van irányítva, hogy mézértékesítésünk ügye minél inkább emelkedjék s minél szélesebb körben ter-

jedjen. Egyre szaporodó tagtársaink közreműködése biztat, bátorít bennünket e tekintetben mind tevékenyebb munkásságra, s úgy látszik, hogy a bizalom mind nagyobb mértékben irányul felénk nemcsak a mi méztermelőinkben, de úgy a belföldi, mint külföldi megrendelőkben is.

Hogy méhésztársaink munkásságát s hazánk közgazdaságának méhészeti ágát minél szélesebben és minél olcsóbban fejleszthessük, arról is van gondoskodva, hogy jó és olcsó kaptárakat adjunk a tagtársak kezébe.

Az aradi katonai fegyház parancsnoksága ajánlata folytán olcsó s a kívánalmaknak teljesen megfelelő kaptárak készítésére egyezsége léptünk. Munkálkodásunk e tekintetben is sikerre vezetett, amennyiben ma már százat meghaladó tagtárs rendeletét fogadtuk el. Aggodalmunk nagy, hogy ha még tovább is oly rohamosan fognak megtörténni a megrendelések, alig leszünk képesek megfelelni a követelményeknek.

Hogy a nagy nyugot méhészei előhaladottságától el ne maradjunk, s amennyire lehet, tőlük tanuljunk, a múlt évben is egy negyed ivnyi tartalommal, mint igen értékes mellékletet adtunk szellemi táplálék gyanánt a nagy Németország nagy méhészenek, Dzierzonnak munkáját. Ezt fogjuk folytatni a jövőben is, mindaddig, míg véget nem érünk vele, s úgy reméljük, hogy a május havi számmal be lesz fejezve.

E nagy és időszerű munka által méhésztársaink kezébe egy kincses tárházat adunk. Mert abban a meggyőződésben élünk, hogy aki ezt bírja, figyelemmel és odaadással tanulmányozza, a méhészet egész titkát fogja birni.

Hogy e munkát minél szélesebb körben terjeszthessük, engedelmet adtunk pár száz példány külön lenyomására oly feltétel mellett, hogy az abból bejövő jövedelem egy része a mézértékesítés javára legyen fordítva.

Igy és ilyen formákban igyekezzünk haladni. A csak itt röviden jelzett, a közönségre hathatós eszközökkel, nemcsak a múltban, de a jövőben is igyekezzünk hatni. És aki megérti szavunkat, aki látni akarja tevékenységünket, az nemcsak hogy el nem szakad tőlünk, de belátva általunk eszközözendő fejlődését és haladhatását, biztosítani fogja közösségünket erősen és állandóan.

Közösségünkben áll emelkedésünk, haladásunk. És a munka nagy jelentőségének rokonszenves érzésével, az együttérzés ösztönző sugallatával támogatva bennünket, könnyítik és biztosítják tagtársaink az általunk rakosgatott épületet. Legyen ez erős s annyira állandó, hogy se támadás, se váratlan vihar ne árt hasson neki.

Amidőn az elmondottak által tevékenységünk irányát mintegy kimutattam, czélom az volt, hogy egybeolvadásunkat, közösségünket, együttérzésünket elősegítem, hogy a további munkálkodásra ösztönyt és kedvet adjak, de egyszersmind az is lebeg lelki világom előtt, hogy szavaim hiveinket, tagjainkat a köteleességek és kötelezettségek lelkiösmeretesebb és pontosabb teljesítésére ösztönözzem.

Mert bizony, fájdalom, a kötelezettségek nem pontos teljesítése miatt sokat kell küzdenünk és aggódnunk a mi köteleességeink teljesítésénél. De nem panaszkodom, csak felemlítem tagtársaink e hibáját azért, hogy jövőben legyenek a pontosság jelképei.

És most arra térek, amit talán elől kellett volna mondanom. Újév kezdetén állunk, hogy mit rejteget sötét fátyola alatt, mindnyájunk előtt mélyseges titok. De mint mindig, úgy most is a legjobbat várjuk és reméljük. És éppen azért, mert óhajításunk a jó, az áldással teljes eredmény, tagtársainknak mit mondhatnánk és kívánhatnánk egyebet, mint a legboldogabb újévet.

Vámossy Mihály,
igazgató alelnök.

Egyesületi élet.

A múlt év november hó 14-én tartott rendes választmányi ülésen a következő tagok voltak jelen: Vámossy Mihály, igazgató alelnök, továbbá Matuska István II. alelnök, Madi Kovács István, Mauks Elek, Tichy Miklós, Shatz Róbert vál. tagok, végül Kovács Antal országos méhészeti felügyelő és Binder Iván titkár.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Schatz Róbert és Kovács Antal urak kérettek fel. Ennek megtörténte után a következő ügyek felett tanácskozott a választmány:

Kormánysegély.

Vámossy Mihály igazgató alelnök bemutatja a földmivelésügyi miniszter urnak az egyesület elnökségéhez intézett 1897. november hó 6-án 65272. szám alatt kelt leiratát, melyben ő excellenciája értesíti az egyesületet, hogy számára 500 forint segélyt utalványozott és hogy további 500 forintot január hóban fog utalványozni.

A választmány a leirat örvendetes tartalmát köszönettel tudomásul vette és felkérte az elnökséget, hogy ezen, a jegyzőkönyvbe is befoglalandó köszönetét ő excellenciája elé juttassa, valamint Máday Izidor miniszteri tanácsos úr ő méltóságának is fejezze ki a választmány köszönetét.

Mézhamisítás.

Elnök bemutat egy kis üveget, melyben valami barnaszínű igen hig folyadék foglaltatik. Az üveg hólyagpapírral van bekötve, a melyen hólyagszerű domborodás látszik, jelölül annak, hogy a folyadék az üvegben már erjedésnek indult, pedig csak 4—5 nap óta van az egyesület irodájában. Azelőtt egy fővárosi ügynök raktárában egy nagy hordóban volt, melyről azt állította az illető ügynök, hogy »mész«. Hirdetve is volt ez a folyadék több fővárosi lapban, de oly potom áron, hogy ez az olcsósága az árunak Binder úrban, a mézértékesítő bizottság gondnokában gyanut keltett és rögtön elküldte az egyesület irnokát, hogy szerezzen a hirdetett portékából egy kis mintát. A minta a bemutatott üvegben foglaltatik. A jelenlevők undorral adogatták kézzől-kézre ezt a pocsek kotyvalékot és egyhangulag azt határozták el a bizottság gondnokának előadása után, hogy az elnökség tegyen az illető kerület előljárásiágánál jelentést és küldje meg neki a mintát is. A feljelentés a választmányi határozmány értelmében nyomban megtéetett és az előljárásiág, a hol az egyesület eljárása elismerő köszönettel fogadtatott, rögtön intézkedett a hamisítvány elárusításának megakadályozása iránt.

Mézértékesítés.

Ez alkalommal a mézértékesítés ügye is szóba került s Binder Iván titkár, mint a mézértékesítő bizottság gondnoka, jelenti, hogy az értékesítés ügye örövendően fejlődik és hogy most már meg van győződve, még pedig tapasztalatok alapján, hogy attól nem kell félni, hogy a válalat megbukjék, még ha nem is segítyezik azt az egyesületi tagok. *Reméli, hogy a kormány, ha az első év eredményét látni fogja, a jövő évben is meg fogja adni a segítyt, valamint az esetleg fedezetlenül maradó összegek kiegyenlítéséhez szükséges pénzt, a tervbe vett sűrűbb hirdetés költségeinek fedezésére pedig a következő módon véli megszerezhetni: A »Dzierzon összes művei« című munka I. kötete legkésőbb a »M. M.« jövő év májusi számában be lesz fejezve. Ezt a művet igen keresik, főként azok, akik a mű megindítása utáni években léptek csak az egyetbe és a mű elejét nem kapták meg. Ő előre látván ezt, a munkából, mely saját tulajdona, 300 átrevideált külön példányt nyomtatott a saját költségén. Ezeket ő a mézértékesítő bizottságnak ajánlja fel oly formán, hogy a befolyó összegből három ötödész legyen a mézértékesítő bizottságé, két ötödész pedig maradjon a költségek fedezésére.*

A könyv ára 2 frt 50 kr. lenne. Így ismét néhány száz forint birtokába jutna a bizottság.

A válaszmány Binder titkár ezen ajánlatát örömmel és köszönettel fogadta, mire *legott megnyitott az előfizetések gyűjtése és a jelen voltak — bár a művet eleütl fogva megkapták — mind előfizettek a külön kiadásra*, azon reménynek adván kifejezést, hogy a munka a legrövidebb idő alatt el fog kelni az utolsó példányig. *

Titkár jelenti továbbá, hogy az utóbbi időben utólag még küldöttek be néhányan a mézértékesítő bizottság részére 1—2 forintot, de, sajnos, a befolyt összegecske ismét eltűnt a számadásdól az által, hogy a tagdíj hátralékok behajtása alkalmával néhányan felszólaltak és visszaszították az annak idején egészen világosan a mézértékesítő bizottság számára történt megjelöléssel beküldött adományokat és a hátralékos tagdíjat kérték vele pótolni.

* Még egy másik jövedelmi forrás megteremtése is kilátásba van véve. Binder Iván titkár t. i. azt tervezi és ezen tervét az egyesület elnökségével már közölte is, hogy a »M. Méhez« egyegy ívre terjedő pótfüzetet fog kiadni a saját költségén, melyben fele részben Dzierzon összes műveinek kiadását fogja folytatni és legelőször Dzierzon utolsó könyvét, »Az ikerkaptár« című munkát fogja hozni, fele részében pedig a külföldi szakirodalommal fog foglalkozni, mi által egyrészt az egyesületi tagok egyik régi óhaját kívánja teljesíteni, másrészt pedig a mézértékesítő bizottság számára egy oly pénzforrást megnyitni, melynek birtokában aztán a bizottság megkezdheti az intenzivebb actiót, mely jövőjét és további fejlődését teljesen biztosítaná.

Az ikerkaptár után következnek az a párját ritkító érdekességű tanulságos cikksorozat, melyben Dr. Dzierzon és báró Berlepsch közt az okszerű méhészet alapítélei felett foly a tollharcz és a mely harczban Dzierzon fényes győzelmet aratott. Az ikerkaptár című munka, melynek német kiadása 1 frt, 5—6 füzetben be lenne fejezve, a cikksorozat szintén befejeződne még az év folyamán, úgy hogy a magyar méhészek igen olcsón olyan munkát kapnának, mely ma egyáltalán még sem kapható.

Reméli tehát, hogy előfizetőkben nem lesz hiány. A füzet járatása nem lenne kötelező, de csak is egyesületi tagok fizethetnének rá elő. Az előfizetési ár 1 frt 50 kr. lenne egy évre. Jelentkezni már most lehet.

Olcó méhészeti eszközök.

Binder titkár bemutatja a mintaeszközöket, nevezetesen keretfogakat, késeket, kaparókat, anyakalítkát stb. A választmány még több praktikus mintát kívánván beszerezni, a határozatot a jövő ülésre függőben tartotta.

Munkatársak tiszteletdíjban való részesítése.

Elnök felhívja a választmány figyelmét azon körülményre, hogy az egyesület minden évben szokott egy kis összeget a méhészmunkatársaknak juttatni vagy pályadíj vagy pedig tiszteletdíj alakjában. Azt véli, hogy a lefolyt évre nézve is kellene e célért valamit áldozni, hogy legalább a szorgalmasabb és jelesebb munkatársak egy kis buzditásban részesüljenek. Azt véli, hogy legalább 100 forintot kellene e célra adni.

A választmány egyhangulag hozzájárul ezen méltányos indítványhoz azzal, hogy készséggel többet is adna, ha az egyesület pénzügyi viszonyai a nagyobb költségek megengednék.

Végül még néhány kisebb igazgatási ügy került elintézés alá.

Egy kis statisztika.

Az imént megjelent a m. kir. statisztikai hivatal folyó évi októberi havi füzeté, melyben a többek között Magyarország méz- és viaszforgalma is ki van mutatva az év elejétől bezárólag szeptember hó végéig. Az alább közöljük a füzet ezen részét. Alig néhány kis adatcsoport az egész és a laikusnak fel sem tűnnek ezek az ezresek között sem valami magasat mutató számok.

Pedig bizony sokat mondanak annak, aki megfajtsükhöz ért és még többet jelentenek annak, akinek érdekei általuk érintve vannak, ámbar csak vonatkozásokban is. És kinek az érdekeire vonatkoznak első sorban? A termelők érdekeire és ezek között első sorban az országos méhészeti egyesületet képező magyar méhészközönségére. A nemzetgazda és a kereskedő csak a második sorban áll. A magyar méhészközönségnek tehát jól meg kellene az ezen kis számcsoportokban rejlő tanulságot szivlelni és belőlük a konzekvenciákat levonni.

Da hadd lássuk, hogy mit mondanak tehát.

Nézzük a kivitel összforgalmát. Mézet összesen 4963 métermázsát szállítottunk a külföldre, ami, ha a méz árát 35 forintjával számítjuk 190 klg.-onkint, 173.605 forintnak felel meg és miután a múlt évben ugyanazon időszakban csak 4142 métermázsa ment ki az országból, mézkivitelünk az idén, januártól szeptemberig, 28.635 forinttal emelkedett, ami, ha éppen nem is sok, mégis örvendetes volna, — ha ott nem volna mellette olvasható az elszomorító, tudniillik az, hogy a behozatal is emelkedett, még pedig a múlt évi 607 métermázsaival szemben 1566 métermázsa, tehát közel 1000 métermázsaival többel, mint a múlt évben.

Nem volna ennek az emelkedésnek olyan nagy jelentősége, ha azt például a trieszti, vagy a szerbiai rovatban találnók; mert Triesztból és Szerbiából sok gyömöszölt és egyéb bábsütő áru kerül az országba, de a legnagyobb része csak átmeneti árut képez. Mig ellenben az idén Ausztriából és Boszniából ered a többlet. Ausztriából 1566, Boszniából pedig 144, tehát összesen 1710 métermázsát hoztak az országba és erős és indokolt a gyanunk, hogy ennek a méznek a legnagyobb része pergetett méz volt, ami által az a sokak által megfoghatatlannak látszó szomorú tény is megkeleti magyarázatát, hogy miért tudnak termelőink mézükön az idén oly nehezen túladni és miért oly csekélyek az árak (27 forinton, sőt már 25 forinton is kínáltak a mézértékesítő-bizottságnak, nem tagok, gyönyörű pergetett mézet, amely kínálatot azonban a bizottság, amely kizárólag csak az egyesület tagjai érdekében kíván működni, el nem fogadta) az ország olyan vidékén, ahol a kicsinybeni elárúsítás még nem terjedt ki a közönség szélesebb körére.

Nos, jó magyar méhészem, kell-e ennél még hangosabban szóló bizonyíték arra, hogy ez idő szerint a mézértékesítés ügye a legvitálisabb kérdés a magyar méhészet terén?! És te a dolgok fejlődését mégis közönyösen nézed?! Sajnálod a filléreket, nem gondolván meg azt, hogy majdan — és ez a »majdan« közelebb áll, mint ahogy te hiszed — forintjaid fogják banni közönyösségedet, ha csak valami csoda nem történik, vagy ha a bizottság a te segítséged nélkül is czélt nem ér. De nem beszélek tovább, hiszen úgy sem törődöl azzal, amit erről a tárgyról hozzád szölok, miként eddig sem törödtél vele. Majd fogsz törödni akkor, mikor a magad kárára okultál.

Nézzük a statisztikát tovább. Tehát Bosznia is kezd hozzánk mézet importálni, még pedig fokozódó mértékben. A múlt évben csupán 25 métermázsa volt a behozatal, mig az idén már 144 métermázsa mutat a bosnyák rovat. Talán jó lenne ezt is megszívlelni. Csupán Szerbia behozatala csökkent, ami talán a rossz termésnek tulajdonítható.

A viaszbehozatalnál nem mutatkozik változás, ámbátor az a körülmény, hogy Magyarország nem képes viaszszükségletét teljesen fedezni, már egymagában is elég sajnos. Még sajnosabbá válik azonban ezen tény azon körülmény által, hogy az Ausztriából importált viasz legnagyobb részt fehérített viasz, a magyar dohánygyárak számára (a finomabb cigaretta- és török pipadohány csomagolásához szükséges viaszos papir impregnálására) és hogy egy métermázsa ilyen behozott fehér viasznak 500 forint az ára, mig mi a külföldre szállított sárga viaszért legfeljebb 140—150 forintot kapunk, ami az Ausztriába exportált 724 mmázsa sárga és az onnan behozott fehér viasz ára között éppen 207.500—102.360 = 105.140 forint különbségnek felel meg, amely különbség azonban a mi rovásunkra esik.

Ez a pénz is nálunk maradhatna az országban, ha egy kicsit vállalkozóbbak volnánk és viaszfehérítéssel is foglalkoznánk.

No de talán ez alkalommal elég is lesz a statisztikából.

Magyarország méz- és viaszforgalma

1897. évi január—szeptember közt,

összehasonlítva a múlt év megfelelő időszakáról szóló adatokkal.

(Kivonat az orsz. m. kir. statisztikai hivatal havi közleményeiből.)

O r s z á g	M é z			
	Behozatal		Kivitel	
	métermázsánként			
	1896	1897	1896	1897
	január szeptember	január szeptember	január szeptember	január szeptember
Ausztria	336	1566	3779	4201
Trieszt (kikötő) . .	1	92	156	289
Bosznia	25	144	4	7
Németország . . .	1	20	189	444
Svájcz	—	—	12	20
Olaszország. . . .	2	—	—	1
Nagy-Britannia . .	—	—	2	—
Románia	—	—	—	1
Szerbia	242	45	—	—
	607	1867	4142	4963
	V i a s z			
Ausztria	416	415	937	724
Trieszt (kikötő) . .	36	29	36	62
Bosznia	—	—	2	—
Németország . . .	26	21	—	—
Svájcz	—	—	7	—
Olaszország. . . .	17	—	—	—
Oroszország . . .	—	—	452	738
Románia	—	—	478	542
Szerbia	—	—	1	5
India	1	—	—	—
Japán	10	16	—	—
Brazília	—	—	—	—
	506	481	1913	2071

A méhek bogár ellenségei.

Szegény kis méhikék! Mennyit kell fáradnotok, amíg lépeiteket meg-
építitek »szinaranyra versenygő« mézzel, azért, hogy az ember
elszedje s nagyilekűen cukorsziruppal kárpótoljon érte.

Pedig ez még a jobbik sors.

Mennyi ellenséggel kell megküzdenetek már otthon. Egerekkel, hangyákkal, betolakodó halállepkével stb. és egyik legveszedelmesebb ellenséggel, a viaszmolylal. Künn a mezőn a madarak számos faja, gyíkok, a virágokon, ádáz pókok és poloskák törnek nekünk is drága éltetőkre.

Nálunk a virány szegénysége a legnagyobb bajok közé tartozik, úgy, hogy sokszor teljes joggal mondhatjuk kis munkásainkról, hogy »véres verejtékkel« szerzik meg a »mindennapi betevő falatjokat« is. Ott, ahol a természet bőven ontja a nektárt egész éven át, pl. Dél-Amerikában, tömérdek méh esik áldozatul a virágokon leselkedő pókok és poloskáknak, továbbá a gyíkoknak.

Nincsen tehát még a ti számotokra se igazi boldogság a földön. Baj, küzdelem között folyik le parányi éltetek s a jutalom az, hogy mi jóízűen csemegézzük föl fáradozástok édes gyümölcsét. Nő, de így van ez jól. Mi adunk nektek szép kaptárt, még lépet is teszünk bele, ti gyűjtők cserébe mézet. De hiszen nem a méh legnagyobb ellenségéről akarok most szólni. Bocsánatot kérve a tisztelt méhészt kartársaktól e kitérésért, lássunk tulajdonképeni feladatunkhoz.

Ismertetésemben ez uttal csak a bogár-ellenségekről, a méhikék »kedves rokonairól« kívánok röviden megemlékezni. És pedig azért, mert ezen a téren történtek az újabb időben a legfigyelemre méltóbb változások a viszonyok és tények ismeretében.

A legveszedelmesebb méhellenség a viaszmoly (*Tinea mellonella*), mely egész nyáron át dolgozik. Álcája a méh házat a lépet rombolja össze, esetleg a fiasítást is tönkre téve léprongálás által s a bábok szárnya hozzáér az álcza szőtte alagut falához röpképtelen lesz. Szárnya nyomorékká fejlődik.

Mint a mesebeli szörnyetegek járnak szerte-szét a virágok körül a méhfarkasok (lódarázs, vespa crabro), röptében fogván el a gyanutlan méhet s péppé rága viszi haza saját fiacskái táplálására.

Orozva, a mézelő virágok leveleiről (hol szépen meglapulva les prédára) tigris módjára nyilsebesen csap le a mézzel, himporral terhelt méhecskére a *Philanthus triangulum* nevű élénk sárga-fekete ruházatu rabló méh. Elfogja a szegény méhet s ájulásba ejtve szurásával (hogy meg ne haljon), viszi földalatti fészkébe álczái táplálására.

Melyik figyelmes méhészt nem látta, hogy a mézelési idény végefelé s után nem egyszer olyan esti szürkületben is, amikor különben a mezőn egyáltalán nem járnak már egy-egy természetes dongó (*Bombus*) jelenik meg a méhes előtt s gondosan végig járva a kaptárakat, amelyiknek a méh menőkéjénél (röplyuk) a legkevesebb künnülő méhet lát, abba igyekszik behatolni, hogy korgó gyomrát pompás kész mézzel csillapítsa. Természetesen egy ilyen dongó egyszerre elvinne annyi mézet, amennyit 4–5 méh egész napon át gyűjtött. Tudva ezt a méhek nem is látják szívesen az ilyen tekintélyes külsejű rabló-rokont, hanem seregestül rohannak rá s melyik ahol éri csápját, szárnyát, lábát ragadja meg s vonszolja ki felé. Bizony nem egyszer a hátán hurczolják ki s lökik le a röpdeszkaról. Érdekes, hogy mennyire félnek ezek (a kis méhek szurásai ellen hatalmas bőrvázuk által különben legnagyobb mértékben védett rablók) a méhektől, ha a méh menőkén belől nem várt ellenkezésre s támadásra talál

hanyat-homlok rohannak kifelé szokásos bosszus-panaszos zümmögésüket hallatva.

A karcsu darázsok (*Vespa vulgaris* és *gallica*) a méh ellenségei között az elegáns iparlovagok. Kecses karcsu természetüket folytonosan illegetve-billegetve s a méhekkal szemben a legudvariasabb magaviseletet tanusítva igyekeznek behatolni a kaptárba. »Nagyvilági modoruk« által annyit el is érnek, hogy a méh menőke környékén még a méhek között is nyugodtan jöhetnek-mehetnek, mihelyt azonban »beljebb akarnak kerülni« bizony nem segít rajtok semmiféle jó modor és sima magaviselet. Mert a drága s most már — a mézelés lejártja után — pótolhatatlan kincsöket védő méhek a még oly sima modoru, gyanus idegent sem bocsátják a méhmenőkén belül.

A Meloe-félék (Nünüke, Isten-tehénke) álczái vergődtek volt régebben igen nagy hirnévre, mint méhpusztítók. Kifejlődésre azonban méhkások- és kaptárakban nem jutnak. Legalább többirányú kérdezősködésem e dolgot illetőleg, negativ eredményre vezetett. De nem is olvastam, hogy méhkaptárakban kifejlődtek volna. Azért ma már nyugodtan sorozhatjuk ezeket is a csendes ellenségek közé, melyek alkalmatlanok némelykor, de nem veszélyesek.

Mellőzve a többi ritkább s csak alkalmilag kellemetlen ellenséget, ezuttal még két nevezetes bogárról kívánok megemlékezni.

Költésrothadástól sujtott családoknál a vész növekedésével több- és többféle bogár jelentkezik. Ezek közül egy kis fekete legyet (Phora) vádoltak a költésrothadás létrehozásával, egészen az újabb időkig. Még pedig minden tényleges alap nélkül.

Ma már Preuss dr., Schönfeld lelkész és mások vizsgálatai alapján tudjuk, hogy a költésrothadás okozója egy baktérium-féle: a *Cryptococcus alveolaris* (újabb nevén *Bacillus alvei*). A szegény kis Phorák pedig nem-hogy ellenséges szándékkal volnának, hanem inkább összes többi jelentkező társaikkal együtt mint egészségügyi munkások dolgoznak tőlük telhető eréllyel a fiasításrothadás megállításán.

Mert álczaik csak rothadó szerves anyaggal táplálkoznak s így teljes erővel a rothadó anyag apasztásán munkálnak. Ezért petéiket is csak rothadó anyagba rakják. Ha tehát valamely családban Phorákat látunk röpködni, biztos jele az előrehaladt költésrothadásnak.

A másik nevezetes kis legyecské a méhtetű (*Braula coeca*). Kis szárnyatlan, mind az öt szemére vak kis légy, mely a méhek torának háti oldalán tanyázik kifejlett állapotában. Lábai rendkívül érdekes és bonyolult szerkezetű, kapaszkodó készülékkel van ellátva s ezekkel oly biztosan és erősen tud megkapaszkodni, hogy ha csipeszszel megfogunk egy méhtetűt, az magával emeli a méhet is. Eddig az az általános tévhit uralkodott, hogy a Braula a méhek vérével táplálkozik, szívja a véreket. Ezt a nézetet látszólag megerősítette az a körülmény, hogy ha egy anyaméhben hosszabb időn át több Braula élt, az anyaméh elgyöngült s végül elpusztult.

A múlt évben sikerült a homályt e téren felderítenünk s kimutatnunk, hogy a Braulák nem tulajdonképpen élősdiek, mert nem táplálkoznak a gazdájuk testének nedveivel, nem szívják a méhek véré, hanem inkább olyan szemtelen koldusok, akik a maguk emberségéből, helyesebben

bogárságából nem tudnak megélni s a méheknel lakást és ételt szereznek maguknak, amiért cserébe futkosásaikkal halálra izgatják a szegény méhecskét. Ugyanis, mikor a Braulát viselő méh eszik, a méhtető a torról átszalad a méh fejére a két csáp között le a szájig, kiveendő a maga részét a táplálékból. Lakmározás után, mintha éppen meghívott vendég volna, a legnagyobb nyugalommal szalad vissza a torra, hol, ha többen vannak, vigan kergetőznek. Minden ilyen futkosás alkalmával föltűnően izgatottá lesz a méh. A Braulák tehát nem élősdiek (paraziták), hanem asztaltársak (commensalisták). Fejlődésük életmódjuknak teljesen megfelelők. Nem tojnak petéket, hanem bebábozásra kész álczákat szülnek, melyek megvonván magukat a kaptár egy-egy csöndes szögletében, rövid időn kifejlődnek ivarérett egyénné (imagová). *B. S. dr.*

A r a b l á s r ó l.

(Folytatás és vége.)

Némelyek a rablótörzseknek a megrabolttal való elcserélést tanácsolják. Ez kockázattal is jár, meg igazságtalan is. Kockázattal jár az esetben, ha nem állapítható meg biztosan, például szilárd építményű köpüknél, hogy vajjon egészséges-e a törzs, azaz nem anyátlan-e és mit használ az ilyen törzsnek, ha népe fel is szaporodik? Igazságtalannak pedig azért, mert hiszen a rabló törzs tulajdonosa a dologban ártatlan és a rablás oka, ritka eset kivételével, mindig a megtámadt törzs körül felmerült szabálytalanságban és nagy gondatlanságban szokott rejleni. És ilyenkor aztán a rabló törzs ártatlan tulajdonosa az ő jó törzsét feláldozza és egy kétes értékű miatt néptelenné tegye. A rabló és a megtámadt törzs között soha sem létezik helyes arány, az előbbi rendesen igen értékes erős törzs, az utóbbi ellenben rendesen gyenge vagy anyátlan. Az olyan törzs, mely legyüreti magát, nem érdemli meg, hogy megtűressék. El vele, mert csak bajt és bosszúságot okoz. Eltávolítása vagy feloszlata a legtöbb esetben a rablásnak rögtön véget vet.

Ez azonban csak ősszel és nem mindig tavasszal is van így. Tavasszal igen gyakran egészséges — bár gyengébb — törzsek is meglesznek támadva.

Mik a teendők, ha a rablók már teljes erővel dolgoznak?

Az ember nem ülhet mindig méhei mellett. A hivatalos teendők, utazás, betegség stb. sokszor hosszabb időre elvonják az embert a méhektől. Baj pedig igen gyorsan támad, mert a törkos nyalakodástól a rablásig csak egy arasznyi már a távolság. Egy-kettő, és az egész méhest elborította a riadalom, vigan folyik a rablás, a támadók egész rajokban jönnek és a méhes környéke szinte feketélik a zsákmányolók tömegétől. Már egy kaptár, vagy talán már több is, le van győzve és kifosztva, néhány pedig közel áll a kapitulationhoz, minden felé hordják a zsákmányt és minden kaptár körül, a röpdeszka előtt és mögött, ezri-vel hevernek a leölt harcosok hullái. És a méhész ámulva és kétségbe esve nézi a törtémenőket. Mindenütt dühöng a harcz, a melynek a

méhész adja meg az árát. Már meg is adta és ha gyorsan nem fordít a dolog, még az egész méhese fogja banni. Nem szabad tehát soká tétovázni, hanem a szorongatott törzsek segítségére kell sietni és mindent megtenni, ami a rablásnak véget vet. A legelső, amit itt tehetünk, az, hogy egy gyors pillantással tudomást szerzünk magunknak arról, hogy melyek azok a törzsek, a melyek vagy egyáltalán nincsenek még megtámadva, vagy a melyeknél a támadás még csak a kezdet első stádiumában van. Ezeknél rögtön a röplyuk szűkítéséhez fogunk, hogy a kijáró szűkebb legyen és az őrtálló méhek ezt könnyebben áttekinthessék és megvédhessék. A többi törzsek röplyukai egyelőre úgy maradnak, ahogy éppen vannak, mindaddig, míg a segélyvel reájuk kerül a sor. Ha elkészültünk a röplyukak szűkítésével, vagy esetleg a közben is, ha segítség-gel rendelkezünk, a megtámadt törzsek elé fehér lepedőket akgatunk, felszegezvén ezeket úgy, hogy a mögöttük álló kaptárokat teljesen elfedjék.

A lepedő láttára, mely különben is megtéveszti a rablókat, meg-hökkennek és nem fogják tudni, hogy mitevők legyenek. Ezt az alkalmat fel kell használni és a mögötte álló kaptárokat egy a méhestől távolabb eső árnyékos helyre vinni, — az alatt pedig a segéd a lepedő előtt zsongokat a rajfecskendővel jól megfecsken-dezi, az eltávolított kaptárok helyére pedig virágcserepekbe odvas fát tesz és meggyújtja, hogy a kelekező füst is izzé a rablókat. A kaptárokat most már egyenkint felnyitjuk — ha kupos kas, fel-fel fordítjuk, hogy a rablók távozhassanak, amit azok csakhamar meg is fognak cselekedni — Közben-közben egy kis pipafüsttel is biztatjuk őket. Mindennek azonban gyorsan kell történni és ha azt látnók, hogy a rablók itt is reájuk talál-nak, fecskendővel fogadjuk őket, a rendezendő kaptárokat pedig pinczébe vagy valamely más alkalmas sötét helyiségbe visszük, hogy a méhek lecsendesedhessenek és ijedségüktől magukhoz térhessenek. Ha van olyan erős törzsünk, a melytől néhány fiasításos lépet méhekkal együtt elszedhetünk, anélkül, hogy az elgyengülés veszélye állana elő, akkor a megtámadt törzsek erejét ilyen fiasításos lépekkel gyarapítjuk; ellenben, ha ilyenekkel nem rendelkez-nénk, akkor a megtámadt gyengéken egyesítés által segítünk. Az egyesített, most már elég erős törzseket nem a régi, hanem egészen új helyre állítjuk. Attól nem kell tartani, hogy a méhek a régi helyre vissza-szállnak, mit különben tesznek, sőt ellenkezőleg: az ilyen megtámadt törzsek ép oly könnyen felejtik azt a helyet, a hol a pusztulás veszélye fenyegette őket, mint a milyen könnyen felismerik és megszokják a hely-zetet az új helylyel együtt.

Szalma vagy más kupos kasoknál a fiasítással való erősítés nem lévén lehetséges, a méheket 24 óra múlva kidoboljuk és a legszebb anyá-val egy kasban egyesítjük. Szalmakosoknál a salétromos ronggyal való leszédítés igen czélszerű, mert tapasztalat szerint a leszédített méh, ha ismét magához tér, a régi hazáját elfelejti és így a rablók is a törzsnél maradnak, ha ilyenek még a kasban lettek volna, a leszédítés alkalmá-val. Sőt ily esetben azon kell lenni, hogy a rablók el ne szálljanak, hogy azokat is leszédíthessük. A leszédítés különben a keretes kaptárok-nál is alkalmazható.

Mig a törzsek a pinczében vannak, itatnunk kell őket.

Vajda.

A méhészeti védtörvény-tervezet 6. §-ához.

Hilbert István dr. ur, igen tisztelt méhésztársunk talán nem fogja rossz néven venni, ha érvelései ellen nekem is volnának némi észrevételeim és ha én ezen észrevételeimet, daczára annak, hogy ő a maga részéről a vitát már befejezettnek tekinti, mégis megírom nemcsak, de még néhány kérdéssel meg is toldom.

A vita folytatását én a magam részéről a tárgy fontosságánál fogva szükségesnek tartom, még arra az esetre is, ha, miként ez különben biztosra vehető, a törvénytervezetből, legalább jó egyelőre, nem lesz törvény, sőt ha — és erről is meg vagyok győződve — a méhészek 99%-a Hilbert doktor urral ellentétes nézeten lennének is.

Hazánkban mintegy 5000 műméhész van és ezeken kívül legalább száz ezer olyan méhesgazda, aki közönséges kupos kasokban méhészkedik.

Kérdem most már, igen tisztelt doktor ur, mi történjék ezen száz ezer ember méhesével? mert hát ezek az ön érvelései szerint egytől-egyig kontárok. Csupán azoknak szabadjon méhészkedni, a kik — miként Fuchs Béla méhésztársunk oly találóan megjegyzi — »Hilbert dr. ur védtörvényét szentírásnak tartják?« *

Ép így, ezen alpból kiindulva, olyan törvényt is lehetne hozni, mely a szegény földmivelőt arra kötelezi, hogy eddigi gazdálkodási módjával hagyjon fel és rendezzen be magának mintagazdaságot, mert azt a kontárkodást, melyet eddig üzött, a magasabb közgazdasági szempontok meg nem tűrik és azt is megkövetelik ezek a szempontok, hogy 5 hold földjének, 2 lovának, Plymouth csirkéjének és emdeni ludjának szabad csak lenni és földjét nem szabad csak valódi Vidács-féle ekével szántani stb. stb. Kérem szeretettel és tisztelettel, mi fog akkor történni? ...

Kontár, kérem, mindenütt van, nem csak a méhészetben. — A különbség csak az, hogy a méhész, ha kontár, leginkább önmagának árt kontárkodásával. Olyan ember is lesz mindig, a ki haszonlesésből iparkodik a törvény intézkedéseit kijátszani, valamint olyan is lesz, aki elég lelketlen, hogy a költsényves lépeket kiteszi oly helyre, a hol azokhoz a más méhe is hozzáférhet és befertőzi magát; sőt olyanok is lesznek, akik fertőzött méhtermelvényeket minden lelkifurdalás nélkül forgalomba hoznak, akár megadóztatják őket, akár nem.

Ami a méhlegelőt illeti, azon ugyan — kivéve a nagyobb urodalmakat —, szerintem, vajmi keveset lehet javítani. Amit pedig lehet, t. i. mézelőfák kiültetése által, ahoz a községi faiskolák bőven szolgáltathatnak a szükséges csemete anyagot, főként ha ezek a faiskolák csak valamivel és jobban gondoztatnának és rendesebben kezeltetnének; végül pedig, ha maguk a méhészek járnának utána, hogy a községi faiskolákban mézelőfa-csemeték is neveltessenek. De különben is, minek az a méhlegelő, ha a tervezett törvény szerint körülbelül tilos lesz majd méheket tartani?

* De hiszen, igen tisztelt méhésztárs. ilyen méhész nem létezik. Vagy talán tud valahol egyet? Akkor legyen szives és nevezze meg. A szerkesztő.

Daczára a szép sikernek, a mit Magyarország állami önállósága óta a méhészet terén elért és felmutatni képes, a mezőgazdaságnak ezen ága közgazdasági tényezővé még nem lett. De hogy azzá legyen, azon vagyunk mindnyájan és azon van a kormány is, a ki mindent megtesz, hogy a méhészet terjedjen, még pedig a szegény nép között úgy vélekedvén, igen helyesen és bölcsen, hogy a selymészet mellett épen a méhészet az az ága a mezőgazdaságnak, a melynek kincses forrásához a leg-szegényebb ember is hozzá férhet, csak akkora helye legyen is, a hova néhány kas méhet elhelyezhet. Hiszen ha nem így volna a dolog, akkor mért adott volna a földmívelési miniszter annak idejében — ha jól emlékszem 1891-ben — 13.000 forintot kamatnélküli kölcsönképpen méhészeti-célokra éppen olyan embereknek, a kiknek, mint például szegényebb javadalmazású lelkészeknek, tanítóknak, erdő- és gátőröknek, még csak anyjuk sem volt, hogy méheket vásárolhattak, nem hogy egy nagyobb földterületet. Hát most már ezeknek az embereknek 5000 öföldet is adjon, vagy vissza vegye a segílyt, amit nekik adott, esetleg megadóztassa?

Hát ez bizony furcsa politika, furcsa nemzetgazdaság lenne, de a magasabb szempontok alá semmi körülmények között sorolható nem volna.

Adót róni valamire csak ott lehet, a hol valami van, amit megadóztatni lehet. A mi méhészetünk azonban még nincsen olyan előhaladt állapotban, hogy azt megadóztatni lehetne ép oly kevésbé, mint helytelen dolog volna, ha valakire adót rónának azért, mert néhány csirkét, ludat tart az udvarán vagy ősszel 1—2 disznót öl; Hilbert doktor ur érvelésében a főelv: »Hadd pusztuljon, de adót azt okvetlenül fizessen«. Ez Hilbert doktor ur mezőgazdasági és közgazdasági politikájában a magasabb szempont. Kérem, van-e a világon pénzügyminiszter, aki ne keresne pénzt, még ott is, a hol nincs. De annyit mindegyik tud, hogy, a méhészet adót nem bír el, azért a méhészeknél pénzt nem is keres.

És most mi méhészek magunk rontsunk neki a pénzügyminiszternek azzal a valótlan és nemzetgazdaságilag is téves állítással, hogy: »de igen is, a méhészet adó alá való!«?

Bocsánatot kérek, de . . . — de nem folytatom.

Az augusztusi rajok ellen felhozott érveket sem fogadhatom el. Hát okoznak-e ezek annyi kárt, mint a szökött és vadon tenyésztő rajok? Az augusztusi rajok legalább viaszt, sőt némely esztendőben — mint például az idén is — még mézet is adnak gazdájuknak; de a szökött és vad rajok, kinek adnak ezek hasznot? Szerény nézetem itt az, hogy a mint vannak szökött s vad rajok, épúgy lesznek augusztusi rajok is, ha megadóztatjuk és korlátozzuk is méhészetünket.

Adótörvényeink helyesen intézkednek, ha ott adóztatnak, ahol már lehet, ha fő-, ha mellékjövedelemtől van szó; hanem kevésbé helyesen hangzik azon tétel, — »hogy nagyobb méhészetek, szőlők és gyümölcsösök szomszédságában a más tulajdonát képező termékekből nyeri a méhész jövedelmét«, — mert először, a méh a szőlőből ugyan vajmi keveset hord és a mi keveset talál is, az olyan tulajdona annak a szőlősgazdá-

nak, a mit az ugy sem használhat és a melyért a méh őt azzal az igazi haszonnal százszorososan is kárpótolja, a melyet az által okoz neki, hogy tőkéit, gyümölcsfáit termékenyebbekké teszi.

Ilyen jogon azt a baromfi-tenyésztőt is meg lehetne adóztatni, a kinek a kakasa a más szemetéjére, vagy tarló földjére megy kaparni, vagy kacsája, ludja a Dunában, Balatonban stb. szokott lubiczkolni és halászgatni — már t. i. ha a végletekig mennénk. És hogy a szőlő- és gyümölcsméznek mennyiségére nézve egészen tisztába hozzuk a nézeteket és esetleges tévedésemet bebizonyítva lássam, ezennel felkérem a tisztelt mézértékesítőbizottságot, — ő fogja legjobban tudni — ha valahol szőlő-, alma-, esetleg barack-mézet valaki kínálna, — hogy abból nekem egy-egy 5 kg.-os dobozt küldeni sziveskedjék.* Aztán, hogy még egyszer visszatérjek arra a haszonra, mely a méhek munkája nyomát a gyümölcsös kertekben követi, határozottan ki kell jelentenem, hogy a méh a gyümölcsösben a gyümölcsös tulajdonosának több hasznot csinál, mint a méhésznek.** És most azért legyenek korlátozva méhészkedésemben és még fizessek is, a miért méheim a más gyümölcsösében hasznot csinálnak?!

Már ha törvényt csinálunk, csináljunk olyat, mely igazságos és a jelenlegi állapotokon javít, ne pedig olyat, mely a meglevőt rontja és mindnyájunkat, talán még Hilbert dr. urat is, elkeserítene.

Borovszky Géza.

Mit is csináljunk mézünkkel?

Egyre halljuk a panaszt, hogy a méhész nem tudja mézét illő áron eladni. Míg 15 év előtt a pergetett méz alig is volt ismeretes és mint amolyan ujdonságféle, 60 frton is biztosan elkelt, jelenleg az ára 40 frt körül van és legyünk elkészülve, hogy ha a viszonyok nem változnak, az árak még lejjebb is fognak szállani.

Nagyot tévedne azonban az, ki a méz árának folytonos leszállását a túltermelésnek tulajdonítaná. El kell ismernünk ugyan, hogy az okszerű méhtenyésztés haladásával ugy a keretes kaptárakban, mint a közönséges kasokban tartott méhcsaládok száma öröndetes módon szaporodott; hiszen vannak vidékek, hol a méhcsaládok száma megkétszerezedett, sőt megháromszorosodott. Ezen ténynyel szembe állítom azon körülményt, hogy bár tavaly csak olyan mézidényünk és mézszűretünk volt, mint ez idén, a kasos méhészek mézüket szokás szerint lépestől, fiasítástól tavaly 23 krral, ez idén 30 krral adták el a faluzó mézkupeczeknek. Ha ehhez azt is számításba vesszük, hogy ez idén hazánkban többféle volt jobb

* Sajnos, olyan nincs. A bizottság gondnoka,

** Számtalan eset közül csak kettőt említek:

1. A Chatam szigeten európai telepítvényesek nagy gyümölcsösöket letelestettek, de a fák gyönyörű virágzásuk daczára nem termettek, elhatározatott, hogy a fákat kivágják, rossz a klíma. Wood nevű angol küldött a telepítvényeseknek néhány raj méhet és a gyümölcsfák majd nem töredezték a gyümölcs terhe alatt.

2. Gobard Dijon-i (Franciaország) gyümölcstermelő jelenté, hogy gyümölcsfái legszebb virágzásuk daczára nem hoznak gyümölcsöt; kapott néhány raj méhet s ime a fák majdnem töredezték a gyümölcs terhe alatt.

mézzsüret, mint tavaly és aránylag kevés vidéken rosszabb, mézünk ár-
alakulásának okaira következtetnünk lehet.*

* Azon körülmény, hogy egyes vidékeken az idén valamivel jobban fizettek, onnan van, legalább én úgy magyarázom a tapasztaltak után, hogy egyes bécsi cégek nagyobb kötéseket csináltak mézeskalácsosoknak való mézre és attól való félelmükben, hogy nem fognak kötelezettségeiknek megfelelni — mert hiszen a lapokban azt lehetett folyton olvasni, hogy rossz méztermés lesz, aminthogy sok vidéken tényleg igen rossz is volt (Ausztriában is) — jobb árakat ígértek. Mikor a brüsseli nemzetközi kiállítás bíráló bizottságába kineveztettem és Brüsszelbe utaztam, Bécsben kiszálltam és felkerestem néhány céget, akik már korábban nálam méz végett tudakozódtak. Az egyik 31 forintot, a másik pedig 40 forintot ígért szép sötét, sűrűfolyású mézért — egy és ugyanazon a napon. (Sajnos azonban, csupa világosat kínáltak akkor méhésztársaink 45 és 50 forinton). Ily óriási árkülömbőség csak azzal magyarázható, hogy az egyiknek üzleti kötései voltak és félt a bekövetkező áremelkedésektől, a másik pedig csak az esetre kívánt vásárolni, ha épen elfogható vétel kínálkoznék. És később kínálkozott bőviben, még pedig nem csak nálunk, ahol több helyen szívesen adták a sonkolyos mézet 24—25 forinton, hanem Ausztriában is, miként ezt a hivatalos statisztika mutatja, és amit a bécsi méhészujság is bizonyít, t. i. hogy az idén szeptember végeig Ausztriából Magyarországra 1566 métermázsa mézet hoztak be. Az igaz, hogy ennek dacára az idén többet szállítottunk ki, mint a múlt évben, de azért mégis jó volna, ha e fölött a szokatlan eset fölött egy kicsit gondolkoznánk. Ezt különben én, ha jól emlékszem, még a tavasszal megírtam és kilátásba helyeztem, ámbár nem hittem akkor magam sem, hogy ily gyorsan bekövetkezzék az, amitől már akkor félttem: a nagyobb mérvű méz behozatal hozzánk Ausztriából. Ennek azonban meg van a maga természetes oka. A német piac el van előlünk úgy zárva magas védvám által, hogy oda mi is, meg az osztrákok is, csak nagy árengedmények árán tudnak eljutni. Az osztrákok tehát, hogy pénzt lássanak, adják mézüket, ahogy veszik és annyira lemennek az árakkal, hogy még a magyar piacra is osztrák méz kerül. De azért a magyar méhészek nem mozognak, a mézértékesítő bizottságot nem támogatják, hogy ez oly országok piaczeit kereshetné fel, ahol jobb árakat lehetne elérni. Inkább a nyakukra hagyják nőni a

Mivel az idei nagyobb méztermés esetén a közönséges kasos méz jobb áron kelt, mint tavaly a kevesebb mennyiségű; mivel a minőség egyenlő, tehát az árra hatása nincs: bizton állíthatjuk, hogy nem a túltermelés szabja meg az árt, illetve nem mondhatjuk, hogy sok a méz, azért olcsó. Annál határozottabban állíthatjuk, hogy közönséges kasos mézünk árát a külföldi kereslet szabja meg.

Ugyanez áll a pergetett mézre is. A mézkupeczek az összeszedett mézet úgy a jelen, mint a tavalyi évben Bécsbe szállították, erről a vidékről; onnan kaptak megbízást, utasítást nemcsak a vételre, hanem az árakra nézve is.

Mézünknek a külföldön azonban nehéz a helyzete. Köztudomásu, hogy a legtöbb állam magas védvámokat szed azon beviteli árukról, aminket saját polgárai is előállítanak. A külföldre menő mézünk ropant vámokkal van megterhelve; ha mai nap a külföldi vevő mézünket 40 frton q-kint megveszi és a vámot is fizeti, úgy oly árban veszi át mézünket, mint a hajdani legjobb árak mellett.

Midőn a legelső mézvámról szó volt odaát Németországban, azonnal veszedelmet, mint egy kis áldozattal segíteni a dolgon. Pedig a mézértékesítés igen szépen menne. Reméllem, hogy az első év számadásai kedvezően fognak záródni. Eddig mindenki az utolsó krajczárig megkapta a pénzét és akik bizalommal fordultak a bizottsághoz és nem kértek túl magas árakat, azok nem bánták meg. Több köszönő levelekkel is rendelkezik már a bizottság.

Tudtunk volna mi akár három annyit is eladni, ha először akkor lett volna pénzünk a sürűbb hirdetéshez, amikor az üzlet megindult és ha egyáltalán sürűbben hirdethetnénk. 100 forint havonta a legkisebb összeg, amit hirdetésekre kellene adni, hogy csak félig-meddig is ismertté legyen az egyesület. Csak-hogy alig került 500 forint ily célra, az is nagyon későn. A tisztelt méhésztársak inkább egyenkint hirdetik mézüket és most már megelégszenek a nagy fáradság mellett kevesebb haszonnal, mint amennyit nekik a bizottság szerzett volna minden fáradság nélkül. Becsánatot kérek, hát nem abszurdum ez? Bizony, bizony, ha a tisztelt méhésztársainkon volna — ne méltóztassanak ezen kifakadásomat rossz néven venni, nem fojthatom magamba, ha ezt a hallatlan közönyt látnom kell — akkor bizony a mézbehozatal a jövőben még jobban emelkednék és a vége az lenne, hogy 25 forintot sem kapnánk termelvényeinkért. Ha csak minden tagja, legalább a belföldiek, a magyarok 1—1 forintot adtak volna, oly összeg gyűlt volna össze, hogy erősen mozoghattunk, terjeszkedhattunk és tért foglalhattunk volna mindenfelé. Hogy ez nem csak amolyan hitegetés, azt a szép eredmény is igazolja, amit a bizottság e

javasoltam, hogy hozzuk tudomásra az intéző helyen, minő csapás válhatik abból, ha mézünk a vámot meg nem bírja. Hiszen az államférfi feje sem káptalan, hogy még azt is tudja, hová kél el a magyar méz. Azóta a méz vámját Németország megduplázta s így a magyar méz kivitelét még inkább megnehezítette.

Azon körülmény sem válik mézünk javára, hogy csak többszörös közvetítés útján jut el a külföldre. Itthon is három kézen megy át, míg Bécsbe jut, hát még azon túl. Cseppet sem csodálkozhatunk, hogy annyi közvetítés mellett mézünk lelkiismeretlen ember kezébe is jut, aki aztán az eredetileg jeles minőségű mézünket alaposan elrontja. A jó hír ólomlábon kullog, a rossz meg szárnyon jár és így aztán a jó magyar méznek a külföldön többnyire veszett híre van.

Hála és köszönet a mézértékesítő-bizottságnak, hogy felismerve a mézkereskedelem főbaját, bele mert kapni a nagy dologba, mely sok áldozatot és fáradhatlan munkát kíván és hogy azok, akik az ügy élén állunk, nem rettentek vissza a legnagyobb akadálytól: **m é h é s z e i n k k ö z ö n y ö s s é g é t ő l**.

mellett a garasos gazdálkodás mellett is el tudott érni. A vásárcsarnokban egymagában 8 hónap alatt — dacára hogy sokan árulnak ott, még pedig potom áron mézet, 1200 forintot szedett be az elárusítóné, az 5 kilogrammos postacsomagok pedig már közelednek az egyezerhez. És ennek legnagyobb része külföldre ment, Ausztriába, Svájcba, Franciaországba, sőt Olaszországból és Angolországból is voltak rendelések. Hátha még nagyobb tevékenységet fejthettünk volna ki!

Ugy is képzeltem én a dolgot, hogy hatalmas eszközök fognak majd rendelkezésünkre állani (köszönet azon keveseknek, akik szintén így fogták fel a dolgot és siettek filléreikkel az ügyet támogatni) és hogy a magyar méhészek azon fognak lenni, hogy az üzletnek kellő reklámmal való megindításához szükséges eszközöket minél gyorsabban kezeimhez szolgáltatassák. Csalódtam! keservesen csalódtam! Üres kézzel hagytak. Csodát vártak tőlünk néhány embertől. Azt várták, hogy dolgozzunk is, pénzt is adjunk, sikert is arassunk. Nos uraim, önök nem csalódtak bennünk. Mert a bizottság és a választmány dolgozik is, pénzt is ad és hiszem, hogy sikert is fog aratni a várt támogatás nélkül is. Az önök dolga leszen aztán elviselni azt a vádat, hogy az egyesület legönzettelenebb embereit cserben hagyták akkor, mikor az önök érdekeinek előmozdításán és a magyar méhészet egyik legvitálisabb kérdésének megoldásán fáradoztak.

Binder Iván,

mint a mézértékesítő-bizottság gondnoka.

Ne hagyjuk saját magunk érdekét, méhésztársak, nemcsak a mi hasznunk, hanem a méhészet jövője is attól függ, mennyire pártoljuk a buzgó mézértékesítő bizottság törekvését. Tömeges és lelkes hozzájárulá-sunkkal megszázsorozzuk a javunkra való eredményt; ha pedig cserben hagyjuk a kezdeményezőket, azok ereje a sikertelen munkában kimerül és ellankad. Ki tudja aztán, mikor lesz ismét oly kedvező alkalom, a méz értékesítésén úgy lendíteni, mint amiképpen ezen új intézmény segítségünk mellett képes volna és hivatva is van.

A mézértékesítés nehéz feladatának megoldása a méhészek kezébe van letéve. A legnagyobb áldozatkészség kifejtésére érdemes azon intézmény, mely mézünket nemcsak a maga mivoltában, tisztán és jó minőségben a külföldre fogja szállítani, a magyar méznek jó hírét meg fogja alapítani; hanem még új piacok megszerzésén is fáradozik. Erre egyes méhész képtelen, de reméljük és higgyük, hogy a magyar méhészek mindegyike saját érdekében előbb-utóbb az életrevaló intézmény felvirágzásához hozzá fog járulni.

Felette szükséges azonban, hogy jeles termelvényünknek itthon is kelendőséget és vevőket szerezzünk.

Hazánkban a mézet ritka családnál fogyasztják, holott nemcsak a szomszéd Ausztriában, de még inkább Németországban, Svájcban, valamint Francia- és Angolországban is a méz kiválóan kedvelt fogyasztási cikk s bizony nagy szegénység van ott, hol a méz mint élelmiszer majdnem naponként asztalra nem kerül. Nehogy azonban azt hinnők, hogy csak a gazdag asztalán fordul elő a méz, de nem ám! Még a rendezettebb viszonyok között élő munkásember családja is szereti és fogyasztja a mézet, már a házi- és gazdaasszony takarékoságához képest kisebb-nagyobb mennyiségben; egy kis iparos családban naponként $\frac{1}{4}$ kilogramm körül fog ott el.

Hasonlítsuk most már ezen viszonyokat az itthoniakhoz.

Hány tehető családnál méltatják a mézet érdeme szerint? A külföldön igen silány mézfélék kaphatók és még e között is sok a hamisítvány, holott nálunk bőven van a legfinomabb akáczmézből és aránylag mily olcsón, de menny!

Igen fontos érdekünk, hogy a méz fogyasztását, mint rendes élelmiszernek, minden módon terjeszszük vidékünkön, hazánkban. Mit tettünk eddig ez irányban? Egyesek, ritka kivételkép, egyesületek buzgólkodtak ugyan a méznek itthon is fogyasztó közönséget teremteni, de ezen fáradozásnak mindaddig csekély a sikere, míg a méhészek saját érdekük irányában oly roppant közömbösek.

Ezen a téren is a példa a leghathatósabb eszköz. Ha egy családnál a mézfogyasztás szokássá vált, találkozok majd rokon, majd ismerős, ki ezen példán, nyomon fog haladni. Kitől várjuk a példát? minden bizonynyal a méhészek családjaitól.

Alkalmam volt sok méhésznel megfordulni, van számos méhészbarátom, de ritka az a család, hol a méhész méztermelvényét saját házában elfogyasztatná s úgy legjobban értékesitené. Sajnosan tapasztaltam például, hogy a méhész mézét inkább 30 kron eladja és 48 krral vásárolja a cukrot kilogrammonként, mintsem kávéját, süteményét mézzel

kivánná. A cukor pedig csak műedesség, a méz a természetes és egészséges; hiába, oly vikékre is találhatunk, hol az izlés annyira elromlott, hogy a műbort az égig dicsérik, a természetes bort meg lenézik.

Igy vagyunk a mézzel is, a viszonyok javultát azonban nekünk méhészeknek kell megindítani. Nem okulásra méltó eset, midőn a megremült anya gyermekének köhögése ellenében az ismerős orvost tanácsadásért felkeresvén az általa nyert orvosszerben otthon vizsgálgatva és ízelve felismeri, hogy az — tiszta pergetett méz — fizetett egy negyed klg.-ét 80 krt, férje meg alig tudta eladni mm.-kint 40 frtjával. Egy ízben meg az apa keservesen panaszkodik, hogy csekélyke mézét nem tudja eladni, eközben kis leányka huzogatja kabátját: »apácska, adjál valamit« — »nesze cukorkára«, volt a válasz. A vékony-sovány leánykán lerítt a természet adta vágy édességek után s az apa ezen kívánságot nem az egészséges természetes mézzel, hanem az épséget rongáló cukorral elégíti ki. Nagyobb jót alig tehetett volna leánykájának, mint ha naponkint mézzel traktálja, természetesen módjával; mézét ekként legjobban eladhatta volna. Hja, többnyire úgy van az, hogy ami megvan, annak nincs becsé.

Szükséges tehát, hogy minden méhész saját háztartásában kezdje meg a mézfogyasztást terjesztetni, részesítse gyermekeit méhei termékében és járjon elő jó példával annak igazolására, hogy mézünk többet ér a cukornál. Korántsem vélem a cukrot teljesen kiküszöbölendőnek, mert hát vannak oly sütemények, melyekhez a méz nem megfelelő; hanem viszont, ahol a méz is megteszi, ne használtassunk cukrot. Kivált az akácméz igen sokfélekép használható, így magában kenyérrel, mellékételként vajjal, dióval, retekkel, kávéba és teába édesítőnek. A befőtt gyümölcsökhöz tömérdek cukor kell, pedig egy igen tisztelt méhészbárátom kedves neje és páratlan gazdaasszony oly befőttet mutathat, mely már évek óta remekül eláll és kiváló finom zamatu. »Hát még a sok mézeskalácsféle!« A pozsonyi diós- és mákospatkónak nagy hire van, pedig méz nélkül, csupán cukorral, sohse sikerül. Részemről még inkább adózom a fináncznak, de a mézborról le nem mondok.

A mézfogyasztás terjesztését úgy is elő kell mozdítani, hogy magunk is nemcsak fogyasztjuk a mézet, hanem azt árusítuk is. A kicsiben való árusítással hová-tovább nagyobb vevőközönségre tehetünk szert, úgy, hogy később saját mézünk elegendő sem lesz. Ismerek iparkodó méhészt, ki évenként saját mézét is eladja s azonfelül még megbízható társaktól vásárolni kénytelen. Igaz, hogy ez némi fáradsággal jár, hanem ha a tisztességes uton nyert hasznot ohajtjuk, a fáradságtól sem kell huzódogni. Akárhány helyen úgy van a közönség, hogy élvezhető mézhez nem is juthat; egy tekintélyes várostan végigjártam a mézeskalácsosokat és egyiknél sem volt méz kapható. Azt mondta az egyik, hogy: »kérem mi most már inkább sziruppal dolgozunk, mert az olcsóbb«. Budapesten meg olyan mézet láttam árulni, amiről azt hittem, hogy tojásfehér habja, úgy, hogy minden gusztusom odalett a habaréket meg is kóstolni.

Ha valamerre utunk vezet, cseppet sem kell sajnálni mézet vásárolni egyesületekben; ahol kell, megdicsérni és utbaigazítani az üzletembereket, sőt a jobb és tisztességes vendéglőkben kérjünk mézet, hogy a vendéglős urak a mézet készletben tartsák.

Nem ártana azon módok felett is elmélkedni, miként lehetne a mézeskalács-ipart jobban fellendíteni, úgy azonban, hogy mézet, akár kasokból nyert mézet és ne más anyagot használjanak.

Valló János.

Vidéki méhzsongás.

Borsod-Bogács, 1897. november, »VI. Méhészkedés eredményéről küldj be esetről-esetre jelentést és tehetségedhez képest a lap számára cikkeket is!«

E parancsolat bátorít fel, hogy e lap igen tisztelt Szerkesztőségének becses engedelmeivel egyetmást elmondjak eddigi méhészkedésemről.

Ha megengedik, tisztelt uraim, elmondom, hogy lettem én méhész; pardon, egyelőre még csak méhkedvelőnek nevezhetem magamat.

Boldogult Grand Miklós nagymesterünk 1887. tavaszán előadást tartott az egri tanítóképző-intézet növendékei és az egri méhkedvelő közönség előtt, amikor, mint az intézet akkori egyik növendéke, magamnak is szerencsém volt gyönyörű előadását élvezhetni. Meglepette láttam, hogy a mester arcvédő és keztyű nélkül fog egy raj belakolásához és hogy az alig 5 perc alatt elkészült vele, anélkül, hogy vagy ő, vagy a méhek legkisebb izgatottságot árultak volna el. Talán ezen előadásnak köszönhetem, hogy most e sorokat írom, hogy most egy méhtelegem van. Akkor határoztam el ugyanis, hogy ha Isten segít, magam is méhészkedem. Az intézetben ugyancsak a mesternek a buzíási tanfolyamra szerkesztett kátéja szolgált egy fél éven át tankönyvül, melyből gazdaságtani tanárunk, László János ur, nem csekély szakavatottsággal adta elő a méhészetet és lelkesítő szavakkal buzdított e nemes foglalkozásra. Sajnos, hogy osztálytársaim közül talán egyedül vagyok, aki megfogadta jóakaró nemes tanácsát. Élvezettel olvastam e lap akkori számait, melyek az intézetnek is rendszeren jártak s azt hiszem, most is járnak. Alig vártam azt az időt, amikor gyakorlatilag is tüzetesebben foglalkozhatom majd a méhészettel.

S tanítóskodásom alatt, a gyakori változások miatt, nem rendezhettem ugyan magamnak be méhészetet, de ahol csak alkalmam volt, iparkodtam ismereteimet e téren is gyarapítani. Végre 1892-ben Bogácsra (Borsodm.) kerülvén, itteni jegyzőnkől, Halász A. urtól, ki szintén örömet leli a méhészetben, még nagyobb kedvet kaptam és hozzáfogtam méhesem megalapításához.

Sajátkezűleg készítettem egy Grand-féle hármass egyesületi álló kaptárt, melyet t. jegyzőnk népesített be. Bár 1896-ban lettem az egyesületnek rendes tagja, a »Magyar Méh-«-nek azelőtt is szorgalmas olvasója voltam. Ez után némi fogalmam volt a Mayer- és Neisser-féle rendszerekről is. Hogy meggyőződést szerezzek, vajjon a sok jó közül melyik hát a legjobb, illetve vidékünknek melyik felelne meg leginkább, kísérletet tettem ugy ezekkel, valamint az oly nagy reklámmal hirdetett, egész Európában szabadalmazott Rónay-féle lapozó kaptárral is. 1894. augusztus 8-án kerületünk vándortanítója, Rózsa János barátom szerény méhtelegemen gyönyörködtetett bennünket ügyes gyakorlati előadásával. Egy hatos Mayer-féle dűczban hat gyengébből csinált két közepes családot, melyek mai napig is meg vannak, de most már l. rendű törzseim közé tartoznak és más kaptárban vannak elhelyezve. Mindig bánom, hogy Rózsa barátom akkori tanácsát meg nem fogadtam, hogy az országos egységes álló kaptárnál nem állapodtam meg. Most már sokkal előbbre volnék. 1895-ben Neisser rendszerével tettem kísérletet, még pedig a talpon álló keretekkel E méretű kereteken a méhek igen jól fejlődnek s tapasztalatom szerint a legjobban telelnek; de közepes minőségű legelőnkön az országos méretű kisebb kereteken több mézet szolgáltatnak s pergetés alkalmával a friss építmény a legnagyobb vigyázat mellett is könnyebben megsérül ily nagyobb keretekben. A talpon álló kereteknek pedig inkább hátrányát tapasztaltam.

1896-ban Rónay ur kaptárát hozattam meg. E rendszerről csak annyit írok, hogy azon törzs, melyet e kaptárba elhelyeztem, még azon nyáron kétszer anyátlanodott meg az inpraktikus, túlságos nagy keretek nehézkes kezelése alatt előálló súrlódások következtében. Hogy mennyi szúrást kaptam ily manipuláció alatt, arról jobb hallgatni. Ezen törzsem a jelen év tavaszán ismét meganyátlanodván, e rendszerrel örökre lemondtam.

A »Széttérintő Méhész« az amerikai és angol rakkaptárokról tévéen figyelmeztetés, az 1897. év szakán ily kaptárokat készítettem. Igaz, hogy az ezen lap és Ambrózy báró ur »A Méh« című művéből, melyekből egyedül volt alkalmam e kaptárokról egyetmást megismernem, ugyszólván csak a fogalmát ismerhettem meg csupán az efféle rendszereknek, mégis merem állítani, hogy a mi viszonyainknak jobban megfelel az országos egyesületi álló kaptár. Azért szeptemberben három törzset, melyeket ily kaptárokból, nem minden siker nélkül, kezeltem, országos egyesületi kaptárokból lakoltam át és teleltem be.

Ezek után szerény tapasztalataimat a következőkben foglalhatom össze:

1. A méhek legjobban fejlődnek és legsikeresebben telelnek a Neiszer-Liebner méretű és az országos egyesületi egész kereteken.

2. Viszonyaink közt legtöbb mézet gyűjtenek az egyesületi félkereteken.

Ezekből kifolyólag méhesemben ezentúl kizárólag országos egyesületi álló kaptárokat fogok használni, melyekben a költőtérben egész, a méztérben pedig félkereteket fogok alkalmazni.

1895. év tavaszán dr. Dzierzon műveiből az olasz méheknek sok jó tulajdonságát olvasván, a Prokop és Schultz cég útján* egyenesen Caravaggióból egy igen szép olasz anyát szereztem be, mely még egy jó törzsemnek most is éltető lelkét teszi. Ápril 5-én a kellő előkészületek után a legjobb törzsemnek beadtam. Május elején már élvezettel szemléltem 1—2 óra között a tájoló aranyásárga olaszaim seregét. De még nagyobb gyönyör volt a rohamosan fejlődő olasz törzs gyarapodását szemlélnem! Mig törzseim feltűnően elmaradtak, olasz törzsem rég duzzadt a népességtől s készült a rajzáshoz. Ekkor állományom öt törzsből állt, melyeket az olaszoktól vett anyabölcsökkel ellátván, bár igen nagy fáradtsággal, mégis sikerült olasz anyákkal ellátnom. Gondom volt arra, hogy a honi petéket szorgalmasan pusztítottam, míg az olasz herék fejlődését elősegítettem. Így aztán az új anyák közt, az olasz törzsből nyert egy rajt is számítva, azon őszön hat törzsből négy tisztavérű olasz anya birtokosa lettem. E nemes faj kiváló szorgalmának tulajdoníthatom, hogy az 1896-iki gyenge évben is, míg honi méheink annyit sem gyűjtöttek, ami a betelelésre elég lett volna, én nemcsak fölösleges mézzel dicsekedhettem, de törzseim is vigan nézhettek a tél elé.

1896. év tavaszán siettem a herék korai megjelenését a Caravaggióból került olasz törzsemnél előmozdítani, hogy a honi herék megjelenése előtt nevelhessek olasz anyákat. Ez időny alatt buvárkodásom közben egy szépen kifejtett, aranyásárga gyűrűs, tűzveres szemű olasz herét találtam. Sem azelőtt, sem azóta nem is láttam ily veres szemű herét; mivel a méhészeti művekből sem hallottam ilyenek létezéséről, mint természeti ritkaságot felküldtem az egyesület t. Elnökségének; hogy mi történt vele, maig sem tudom.** Ez év kedvezőtlen viszonyai és azon körülményről fogva, hogy csekély számú állományommal gyenge vidékünkön 80 kgr. mézet és megfelelő mennyiségű keretes lépeket gyűjtöttem és készítettem, állományomat 8 törzsre tudtam csak felemelni.

Az 1897-iki évi tél nálunk méheinkre a lehető legkedvezőbb volt. A más években oly gyakori északi szelek, melyek hozzánk, a Bükk fekvése miatt, keletről törnek elő, e télen csupán Vizkereszt napján dühöngtek erősen, míg máskor ugy a légáramlat, mint a hőmérséklet meglehetősen egyenletes és csendes volt. Deczember 22-én még vigan tisztulhattak méheim s így a másnap beköszöntött zordonabb telet február 25-ig, ugyszólván veszteség nélkül, nyugodtan aludhatták át. Márczius közepétől serényen hordták az itatónál elhelyezett lépekből a lisztet. Ápril végén és május elején pedig bőven hordhattak a különféle gymölcsfák virágaiból. Különben ápril 12-től spekulatív etetéssel is siettettem fejlődésüket. E körülményeknek köszönhetem, hogy első rajom május 15-én, az utolsó pedig május 31-én jött ki. E rövid két hét alatt a visszazavart harmadrajokon kívül volt számottevő jó nyolcz rajom. Igaz, hogy a gyakori esőzés a honi méheket is igen serkentette a rajzásra. E korai fejlődésnek köszönhetem, hogy most 12 törzsem van jól betelelve a legszebb sárga olasz anyákkal s ezenfelül még 3 tartalék olasz anya is. Pergettem 150 kgr. mézet és gyűjtöttem a kaparékokból és heresejtekéből 3 kgr. viaszt. Adja Isten, hogy minden év ily kedvező legyen! Ime, az okszerű méhészet még a miénkhez hasonló gyenge legelőn is kifizeti magát. Igaz, hogy méhészetem eddig már 150 frtba benne van, de

* Az egylet útján olcsóbban jutott volna hozzá.

A szerk.

** Teljesen összeaszottan érkezett. Borszeszbe kellett volna tenni.

A szerk.

szívesen hozok még több anyagi áldozatot is, mert míg egyrésről kellemes szórakozást nyújt, másrésről bízom az eddig elért eredményekből, hogy az abba fektetett tőke busásan fog kamafozni. Ezekben volt szerencsém méhészetem rövid történetét előadni. Ha a t. szerkesztő ur szíves lesz megengedni, készséggel fogom előadni tapasztalataimat, melyeket törzsem elolaszósítása közben szereztem. Vidéki méhészongás cím alatt olykor igen tanulságos közlemények jelennek meg e b. lap czikkei közt, kár, hogy minden számba nem jut legalább egy-egy. * Mohás György, főtanító.

*

C s e r m ő, 1897. szeptember 20-án. Tekintetes Szerkesztő Ur! Egy kis jelentést szeretnék én is írni az idei év lefolyásáról, mely oly gazdag volt ellentétekben és annyi tapasztalatra nyújtott alkalmat, hogy talán mulasztást követnék el, ha azokat elhallgatnám. Azt sem tudom, hol kezdjem. Talán azon kezdem, hogyan jártam én itt apostoloskodással. Éppen 11 esztendeje, hogy Csermőn tanítóskodom. Mészsziről jöttem ide s a hosszú ut méheimet — mert azokat magammal cipeltem korábbi lakóhelyemről — nagyon megviselte; alig maradt néhány törzsem, úgy megrongálódottak. Itt nem találtam méheket, amin nagyon elcsodálkoztam, mert a vidék éppen nem rossz. Gondoltam tehát egyet s elhatároztam, hogy meghonosítom és hogy ez minél gyorsabban és könnyebben menjen, a következő esztendőben, ami a megmaradt néhány törzsből rajom lett, azt szétszótaltam a nép között. Fáradozásom nem maradt siker nélkül, mert községünkben ma már több ezer méhőrzés gyarapítja a lakosság jóvedelmét. No de nem is maradt el a köszönet. Mész volna a községben bővíben, de nincs, aki megvegye. Valóságos uzsora-árakat kínálnak a kereskedők. Az ember alig meri kimondani: 8—10 forintot métermázsánként. Most tehát a tanítót szidják, hogy ilyen bajt hozott a nyakukra. No de úgy kell a tanítónak, megérdemli, hogy szidják, minek avatkozik olyanba, ami nélkül el lehetne. Ott az iskola, az való neki, nem a nép anyagi jólétének emelésén fáradozni. **

Ez a keserűségnek egyik része; de van az örömmek még egy más fajtája is. Ezt az év végével kellett megizlelni. De hadd kezdjem az év elején: A sokféle egyleti közlőnyeim között a legkedvesebbik, amelynek megjelenését legürelmetlenebbül várom, mindenkor, a »Magyar Méh« volt, mert a kedves tartalmu lappal a kezemben nem egy boldog órát töltöttem kedvelt bogárkám között. Eddig mindig szentírásnak tartottam mindent, amit benne olvastam, hihetőleg azért, mert én is, mint annyi sok más halandó, a remények országában révedeztem. Az idei év azonban kivezetett ezen ország tündérberkeiből és a göröngyös utakat is megmutatta, amelyek szélei örömmel vannak szegélyezve. Kedves lapunk augusztusi számában Uray József ur tagtársunk rossz mézelő esztendőről panaszkodott. Oh, hogy szerettem volna már akkor írni és panaszost megkérdezni, hogy hogyan lehet az idén valakinek panasza a méhekre. Hiszen éppen az idén tapasztaltam én olyat, aminőt közel 25 évi méhészkedésem alatt még soha. Hihetetlen, de való, hogy olyan szapora rajzás egy emberöltőn sem fordul elő, mint az idén.

Nemcsak szűzrajok, hanem unoka-, dédunoka-, sőt még szépunokarajok is voltak. Vannak méhesgazdák nálunk, akiknek 1—2 kas méhük volt csak a tavasszal és ezek őszig — hihetetlen! — 25—30-ra felszaporodtak. Magam is így voltam velük és mert nem volt elegendő kasom, ahova az ömlédező rajokat belakolhattam volna, nagy keserűségemre néztem kellett, hogyan hagynak kedves bogaraim a kapufélfánál, indulván vendégszeretőbb és előrelátóbb gazdát keresni, aki nem hagyja őket hajlék nélkül, a perzselő napsugaraknak kitéve. Mész is volt bővíben, akár meg is fürödhattunk volna mézben. Kell-e ennél boldogabb idő? Csakhogy ebben a nagy

* Jutna, kérjük szépen, csak hely volna, azaz, csak jobban folynának a tagdijak, hogy a lapot bővebbre lehetne szabni. A szerk.

** De csak azért ne csüggedjen, hanem haladjon tovább a megkezdett úton: tanítsa ki a népet, ha már megszerezte nekik a nagy bajt és méhészekké avatta — arra is, hogy hol és mi módon juthat jobb árakhoz.

Az emberbaráti erények gyakorlásának már ez szokott a vége, a jutalma lenni. Csakhogy az igazi emberbarátnak és annak, aki a jóért, a szépért és a hasznosért ebben a materiális gondolkozású és cselekvésű világban mégis lelkesülni tud, tettennek ilyen »természetes« következményeivel nem szabad törődni. Lássá, a mézértékesítőbizottságnak sem ágyaznak rózsákra. Közömbösség, rossz vicc és gyanúsítás a mindennapi jutalma, amiért annyi hasznos munkát végez. Ha Őnt most szidják is, majd megjő az idő, mikor mint joltévőjüket áldani is fogják. A szerk.

áldásban nem volt köszönet. Elmondhattuk: »Adtál Uram áldást, de nincsen köszönet benne!« Hogy mért nincs benne köszönet, azt a t. olvasó talán már megértette. Vagy talán van abban köszönet, ha 8—10 frtot kínálunk egy métermázsa mévéért?!

A keserűség másik része az, hogy az eddig átvizsgált 50 család között nem kevesebb mint 30 anyátlan. Hogy mikép lehetséges ez, azt mondja meg más.¹ Kaptáraim közönséges háromkeretsoros egyleti kaptárak. Mind a három keretsor telve volt méhvel egész az ajtóig. Boldognak éreztem magamat, hogy ilyen erős népes kaptárakat fogok betelelhetni. Ámde nagyon, nagyon csalódtam. Nem voltak azok népeesség tekintetében olyan erősek. Elöl a röplyuk felé csupa méz, amelyen méheknek nem akaródzott a tartózkodás és hátra húzódtak az ajtó felé, betoltam 2—2 keretsort; a fészek többi részében alig volt itt-ott egy bogár. Azt hittem, hogy ez csak nálam van így. Pedig dehogyan. A napokban a szomszéd községben meglátogattam egyik méhészbárátomat s ott is hasonlókat találtam. A magam esetén okulva és kíváncsivá téve, megvizsgáltuk méhészbárátom méheit is és jó Isten! ott meg 20 törzs között csak háromnak volt anyja. Hát hogy lehet ez, hogyan dolgoztak ezek? Hiszen azt állítják a méhésztudósok, hogy anya nélkül elpusztul a család és ezek éppen szorgalmasan dolgoztak. Avagy már a méhtörzseket is megszállta a kor szelleme, a ravaszság és jobbnak akarnak feltűnni, mint amilyenek tényleg és amilyen az értékük? Mit fogunk az idén betelelni, ha 50 átvizsgált törzsből nem kevesebb mint 30 anyátlan? Hát a még hátralevő 60 törzs, minők lesznek ezek?

Ezek az idei boldog mézből esztendő keservei! Mallár Ferencz, állami tanító.

*

Ilyen eset még nem történt a Bácskában! Mesének is beillene az eset, melyet — a tekintetes szerkesztő ur engedelmével — tudomására kívánok adni tisztelt méhésztársaimnak az alábbi sorokban.

Már azért is megérdemli az eset, hogy leírjam, mert a Bácskában történt! amelynek méhészkedéséről ugyanis nagy ritkán ad hírt a »bácskai« méhészpósta.

Hej! pedig de sok följegyezni való akadna benne!....

Méhészkedésem alatt már számtalanszor láttam csodát művelni a kis méhet... Éreztem hasznát rendkívüli szorgalmának, amidőn 8—9 frt tiszta hasznót adtak családonként; de az elmondandóhoz hasonlót — megvallom bácskai létemre — még álmodni sem mertem volna! És megtörtént!

Folyó év tavaszán »polgári körünkben«, hirdetés útján, tudomására adtam az összes tagoknak, hogy: első rajokat, valamint műrajokat 1—2 éves termékeny anyákkal hajlandó vagyok darabját 2 frtért adni, bárkinek is, községünkben.

Minden egyes raj kap: egy virágpor és mézet tartalmazó és egy költsékes lépet... Május elseje volt a határidő, mely időre a rajt venni szándékoznak kaptárját hozzám kellett küldeni... No! akadt is vagy tíz rajvevőm.

A többek között készítettem egy műrajt Bíró Sándor (kezdő méhész) úr kaptárjába² június 22-ikén, mult évi anyával s az alsó keretsorra lakoltam be. A műrajnak adtam: 1 keret virágporos, 4 keret költséges és 2 keret olyan mézes lépet, amelyekben — alku szerint — legalább is 1 kiló méznek kellett lenni. (Ezért a rajért 5 koronát fiztettem magamnak.) Méhesemben maradt a műraj 15 napig. Ezen idő eltelté után említést tettem Bíró S. urnak, hogy: vigye el a raját, mert én nem felelhetek érte, ha még továbbra is méhesemben hagyja (ugyanis etetnem kellett az eladott rajokat — de a magamét is —, hogy vevőim az alku szerint kikötött 1 kiló mézet meglegjék a lépekben).

Julius 7-ikén el is szállította Bíró S. ur ezen műrajt Ó-Moraviczának (községünknek) nyugati határán levő birtokára, ahol a méhek folytatták a koplalást augusztusig.

Hanem azután?!... A learatott gabonaföldek — részben a gyenge termés, részben az esős időjárás következtében mintegy varázsütésre — virágtengerré váltak.

¹ Amit a sok rajzás, pergetés, szétszedés és egyéb háborgatás után nem is csodálunk. A szerk.

² Dehogyan, dehogyan akarnak és dehogyan nem pusztul el anyátlan család Méltóztassék csak »Üzieron összes műveit« figyelemmel olvasni és meg fogja a tüzetes felvilágosítását ennek a »furcsa« dolognak találni. A szerk.

³ A kaptár 2 keretsoros volt, 26 cm. széles és 28 cm. magas keretekkel. Minden keretsorban 8 keret. A szerk.

ezen műraj méhei 4—5 nap alatt kiépítették a felső keretsort is s minden legkisebb sejt lyukat mézzel tömtek tele.

Napról-napra csak úgy ömlött a méz a kaptárba, olyannyira, hogy rövid 20 nap alatt Biró S. ur — 3-szori pergetéssel — 24, azaz huszon-négy liter gyönyörű tisztesfű-méznek jutott a birtokába!

Kérdem: történt-e már ilyen eset Bácskában? ahol a kulturális viszonyok szűkebb határra szorítják a méhészet virágzását, mint egy más vidéken az országnak? s ahol némely esztendőben a nap oly forrón süt le augusztushoz a délibábos rónára, hogy még a pacsirta is örül, ha egy-egy zöld bokorra lelhet, ahová a nap forró sugara elől elbujhat! A letarolt földeken pedig hire-hamva sincs a virágnak!

És az idén — ha rövid időre is — virágtengerben fürdött a »kánikula« — ezen a vidéken!

Egy műraj, amely még juliushoz jóformán koldulással tengette életét, augusztushoz már 24 liter mézet ad csodálkozó gazdájának, akivel összes vándortanítóink se tudták volna az »okszerű méhészet« üdvös voltát oly könnyen elhiteni, mint azt a kis méhek vele elhittették — a 24 liter mézfőlöszleg és még 12 kilónyi télire való méz produkálásával.

Hol vagy, te hirben és vagyonban felettünk álló Amerika, világgraszáló méhlegelőddel?... Hol vagy, te rózsavirág- és narancsvirágtengerben uszó Damaskus és Palesztina — már Mózes idejében ismert — mézforrásaiddal?... Jöjjetek és lássátok, hogy a mi édes hazánk földje se mostoha, ha a teremő áldó kezét feléje nyújtja.

Amilyen változatos az időjárás és amilyen változatos annak következtében gazdasági termésünk, minőség és mennyiség tekintetében, épp oly változatos méhészeti jóvedelmünk is, a természetadta befolyások következtében, amelytől ez épp úgy függ, mint minden a mezőgazdaságban.

En, ki alig lakom Biró S. ur tanyájától 7—8 kilométerre, ahol szinte bőségesen nyílt augusztushoz a tisztesfű, mégis alig tudok egy egy méhcsalád után tizedrésznyi eredményt fölmutatni.

De nemcsak én, ki 77 jól teletetett anyatörzs után 30%-ot szaporítottam, hanem több más méhész is, kik 20—50 anyatörzs után alig 10%-ot, vagy éppen semmit se szaporítottak, nagyon csodálkoztak azon a jelenségen, hogy a sok virág daczára, mégse oly mézesek erős családjaik, mint ezt elvárhatták volna ilyen bő méhlegelőnél... Míg ellenben egy más vidéken még a gyengébb családoktól is bőven jutott a méhésznek!

Például: Feketehegyen lakó és Piroskán is méhészkedő Kontz András t. tagtársunk 120 méhcsalád után 3000 kilogramm mézet — pergetett — nyert!

Ime a statisztika: Körülbelül 25 kilométernyi átméretű területen

Kontz A. ur 120 méhcsalád után 3000 kg.

En..... 103 „ „ 500 „

és Biró S. ur 1 drb műraj „ 31 „ mézet nyert.

S mégis olyan méhészek is vannak, kiknek méhcsaládjaik a télirevelőt is alig tudták beszerezni.

Ugy hiszem, t. méhésztársaim közül is sokan tapasztalhatták már azt a jelenséget, hogy: sok a virág, mégis kevés a méz!*

Több évi megfigyelésem folytán — az ennyire változatos mézezésnek az oka — nemcsak a földek alacsonyabb vagy magasabb fekvésében, vagy az időjárás változásaiban, hanem egyenest a tisztesfű virágában, de különösen kelyheinek változatosságában rejlik.

Mindezekről azonban egy másalkalommal kívánok — alaposabban — szólni, ha a tekintetes szerkesztő urnak akkor sem leszek terhére. Tisztelettel Faragó József.

* 1890-ben Ó-Budán annyi volt a tisztesfű, hogy kaszálni lehetett, méz azonban nem volt. Méhet sem lehetett egyetlen tarlóvirágon látni.

A szerk.

Az Irodalmi rovat, a Különfélék rovata és a Szerkesztői üzenetek, helyszüke miatt elmaradtak és a februári számban pótoltnak fog-nak; a beérkezett kérdésekre, levélválasz ment.

*

A hiányzó lapok megküldése iránti felszólalások csak 1898. évi január hó 31-ig fogadtatnak el; azontúl egy-egy szám ára 12 krajczár.

*

Figyelmeztetjük a tisztelt tagtársakat a »Magyar Méh« 11-ik számában megjelent »Egy komoly szó« című cikkünkre.

Az elnökség.

Többen méhésztanonczot keresnek. Csak komoly szándéku ifjak jelentkezzenek.

Eladó méhek,

elköltözés miatt Bogdán-Luhiban: Dzierzon-, Berlepsch-féle kaptárakban és sáskepekben, fiatal anyával és gazdagon mézzel ellátva, betelelve, egyenkint vagy az egész telep teljes felszereléssel, ugymint; 2 méhes, 2 méhtelelő, pergető, lépkészlet, üres kaptárak és keretek, száraz fenyőfa-deszka stbivel felszerelt 240 törzsből álló méhállomány.

Értekezhetni: **Korrády Gyulánál, Rónaszéken.**

Okszerű méhészt,

mű- és építészeti asztalos, a kinek mezőgazdasági ismeretei is vannak és a gyümölcsfa tenyésztéshez is ért, 30 éves, nős, urodalomban állást keres, mint méhészt. Czim a titkárságnál.

Időpocsékolás — pénzpocsékolás!

A ki nem akarja idejét fölös munkával elpocsékolni, annak ajánlom a bármely keretrendszerre berendezhető, kettős mézkamarájú, a méhesöprést feleslegessé tevő méhszöktetővel ellátott kaptaraimat és összes méhészeti czikkeimet, a melyekről árjegyzéket kívánatra mindenki-nek ingyen küldök.

Szóllós-Győrök, Somogy megye.

Rónay Lajos, műméhészt.

KERETLÉCZEK.

60 drb	130 $\frac{m}{m}$	hosszu,	25 $\frac{m}{m}$	széles,	5 $\frac{m}{m}$	vastag keretléc.	1 postacsomag	1.35
80	> 100	>	>	>	>	>	>	1.30
90	> 90	>	>	>	>	>	>	1.25
180	> 45	>	>	>	>	>	>	1.20

továbbá 90 keret pontosan az országos egylet mérete vagy bármely méret szerint földarabolva egy postacsomagban 1 forint 65 kr. A léczek három oldalon gyalulva vannak; mind a négy oldal meggyalulás 10%-kal drágább.

Készíték továbbá zsaluleveleket, fedődeszkácskákat és ablaknak való részeket is, a legjutányosabb áron.

A csomagok bérmentve küldetnek postán, kivéve a tíz forinton felüli megrendelések, melyek tekintettel a csomagok terjedelmére és a vasuton elérhető olcsóbb viteldjira, vasuton fognak szállíttatni.

Gyártmányaim a martonvásári, továbbá a szépsi-szt-györgyi gazdasági kiállításon dicsérő oklevelet, legutóbb pedig az ezredéves országos kiállításon elismerő oklevelet nyertek.

A legpontosabb kiszolgálás ígérete mellett szíves megrendeléseket kér

Török István,

fűrészmaster. **Gelencze, p. ugyanott.**

ARJEGYZEK.

Hármas országos egyleti kaptár, kettős falazattal, 90 keretre, befestve . . .	8	frt	—	kr.
Egyes	30			
Mayer-féle kaptár-ducz, 6 családra, 90 egész kerettel, de rács és tető nélkül . . .	14			
Ugyanaz, tető- és talpazattal, keretnagyságu rácsokkal, festve	18			
Négyes Neiszer-féle kaptár, kettős falazattal, 80 kerettel	11			
Anyanevelő, 6 nagy vagy 12 egyleti keretre, mely raj számára is alkalmas . . .	1			
Mézpergető, 8 fél- vagy 4 nagy keretre, erős czinklemezből, fogas kerékre . . .	11			
Ugyanaz, de könyök-hajlításra	9			
Mézpergető, 4 kis keretre	5			
100 drb. keretnek való lécz, pontosan feldarabolva és 3 oldalon gyalulva . . .	1		30	
Távkapocs, 1000 darab, 14-ez sodronyból	1			
Keretek összeállítására szolgáló gép	—		50	
Ugyanaz, nagy kerethez. acél rugóval	—		80	
Távkapocs és távszegmérték	—		20	
Keretbak, 25—30 kerethez	1			
Napviasz olvasztó	1		50	
Viaszolvasztó, a lépek ragasztására	—		30	
Műlép ragasztódeszka	—		20	
Lépnymozdító-ragasztó, horganyból	—		20	
Keretfogó, hosszú nyélen	—		60	
Keretkampó, a fogót helyettesíti	—		20	
Keretvilla, nagyon czélszerű	1			
Köpkés, lépek kivágására	—		50	
Sejtnyitó kés, a bepecsételt lépekhez	—		50	
Mézdoboz, fehér bádognál. 4 1/2 kilós	—		30	
Szállításkor szükséges 50 kilós edény, faburkolattal	3			
Mézelszedő- és mézbeseprő bádognál	1			
Rajfogó, a raj ebből magától lecsuszik a kaptárba	2			
Méhészsapka, lószőr szövetből	—		89	
Gummikeztyű, hosszú kézelőkkel	1		50	
Műlépek, saját termésű viaszból, 1 kiló	2		30	
Egy ☐ méter anyarács	2			

Kapható: **DEDE GÁBOR**, méhésznél, **KABÁN**, Hajdumegyében.

Szakértők által a legezészerübbnek
elismert

MÉZES ÜVEGEK.

Alumínium fedővel,
parafa és hólyag-
papír betéttel.

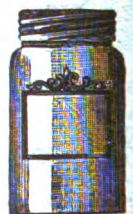
Karimával.

Lecsiszolt
nyakkal.

Üvegfedő, gummi-
gyűrű és
fémcsavar.

1/8 Kilo 8 kr.
1/4 > 9 >
1/2 > 12 >
1 > 16 >

4 kr.
5 >
7 >
11 >

— kr.
6 >
8 >
12 >

1/4 L. 18 kr.
1/10 > 20 >
1/2 > 24 >
3/4 > 28 >
1 > 40 >
2 > 60 >

A két első üveghez a csatolt rajz szerint, nyolc színben nyomott, díszes czimkét

díjtalanul mellékelünk.

Külön árjegyzék az összes méhészeti üvegcikkokről kívánatra

ingyen és bérmentve.

EGYESÜLT MAGYARHONI ÜVEGGYÁRAK RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
Budapest, VI., Nagymező-utca 8.

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI :

BINDER IVÁN.

— AZ EGYESÜLET A KIRALYNÉ Ő FELSÉGE FŐVÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLL. —

TARTALOM:

Közgyűlési meghívó. — Egyesületi élet. — Téli tanulmányok. DR. DZIERZON. — Nyílt levél Szilassy Zoltán úrhoz. KARUCSI LIEBNER JÓZSEF. — Parthenogenezis — Heterogamia. DR. BÁLINT SANDOR. — Hogyan méhészkedünk Árvában. VALLÓ JÁNOS. — A méhszurás, a méhméreg és annak ellenszerei és következményei. PRÓNAY ALBERT. — Külföldi szemle. — Irodalom. — Hirdetések. — Külön mellékletek: Dzierzon. — Az ikerkaptár. — A borítékon: Dzierzon összes művei külön lenyomatban. — Figyelmeztetés és kérelem. — Hirdetések.

E folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés útján egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és élőméhek eladására vonatkoznak, csak egy harmadrészt fizetik.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a »Magyar Országos Gazdasági Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út) küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnomás engedélyezése az egész lap terjedelmére fentartatik.

BUDAPEST, 1898.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

Dzierzon összes művei külön lenyomatban.

A »Magyar Méh« mellékleteként megjelenő »Dzierzon összes művei« czimű méhészeti munka I. füzeté előre láthatólag április hóban be lesz fejezve.

Hogy e nagy érdeklődéssel fogadott és sokszor keresett füzetet azok is teljesen birhassák, a kik a munka megjelenését követő években léptek az egyesületbe és az elejét már meg nem kaphatták, a fordító a műből néhány száz átrevizált külön lenyomatot készíttetett és ezen külön lenyomatu példányokat a

mézértékesítő-bizottság költségeinek fedezésére

ajánlotta fel. A füzet 200 oldalra fog terjedni, mire teljesen elkészül és füzve 2 frt 50 krczáron lesz kapható. Az előfizetési ár az egyesület pénztárába küldendő. Minthogy a munka iránt az érdeklődés nagy és miután aránylag csak csekély számú példányok állanak rendelkezésre, a melyekből egy rész már is le van foglalva, jó lesz az előfizetéssel sietni.

A kilátásba helyezett pótfüzet

első példánya a jelen számhoz van csatolva mutatványképpen. A füzet a

Dzierzon-féle ikerkaptár

ismertetésének bekezdését és a nagymester előszavát tartalmazza. Az ikerkaptárak leírása és a mit Dr. Dzierzon ezen füzetbe még hasznos tudnivalót írt, körülbelül 5 ivre, illetve pótfüzetre fog terjedni, azután pedig még további 6 füzet fog következni egyéb hasznos dolgokkal kizárólag a külföldi szakirodalomból esetleg egy újabb Dzierzon-munka. Figyelmeztetjük azonban a tisztelt méhésztársakat, hogy a munkát csak az esetben folytathatnánk, ha annyian jelentkeznenek, hogy a költségek fedezve lennének és még egy kevés haszon is maradna. Ezt a remélt hasznót a fordító a mézértékesítő bizottságnak engedné át, első sorban hirdetési czélokra, hogy a mézértékesítés ügye, különösen pedig a kivitel minél jobban fejlődjék. Ellenben ha a kellő pártolás elmaradna, akkor a pótfüzetek folytatása is elmaradna és azoknak, a kik eddig már előfizettek, a pénzt visszaküldenénk.

Tájékoztatásul végül megemlítjük még, hogy egyelőre elég az előjegyeztetés is, a pénz beküldése későbbre, a mézszüret idejére, is maradhat.

A szerkesztőség.

Figyelmeztetés és kérelem.

Többször figyelmeztettük már és kértük a tisztelt tagtársakat, hogy ha az egyesületnél valamit rendelnek, kátét, czimkét, csomagoló papírt stb., legyenek szivesek a megrendelt tárgy árán felül még szállítási díjat is küldeni, még pedig legalább 15 krt, hogy a küldeményt ajánlva lehessen küldeni. Az egyesület mindent, amit elad, a beszerzési áron számítja haszon nélkül, a szállítási költséget tehát nem viselheti, az utánvételezés pedig költséges. Ezen kérelmünket ezennel ismételjük.

Többen 5 kilós mézes bödönöket rendeltek, többnyire 5—6 darabot, de pénzt nem küldtek, daczára, hogy az árakat annak idején közzétettük. A bödönök ára előre beküldendő, különben a megrendelés nem vehető figyelembe. Ezennel ismételjük, hogy a bödönök darabja 30 krajczár. 10 darabnál kevesebbet az egyesület nem szállít. Csomagolási díj fejében 50 kr. küldendő, mert ennyibe kerül a láda és a szállítólevél. 20 darab után 60 kr. a csomagolás. Ezen árak nagybani árak és 50%-kal olcsóbbak mint bárhol.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

XIX. ÉVFOLYAM.
1898.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

2. SZÁM.
Február.

AZ EGYESÜLET A KIRÁLYNÉ Ő FELSÉGE FŐVÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLL.

Közgyűlési meghívó.

A magyar országos méhészeti egyesület folyó évi
rendes beszámoló közgyűlését

Budapesten, 1898. márczius hó 27-én (vasárnap), délelőtt 10 órakor fogja a »Köztelek« nagy gyűléstermében megtartani és kérjük a tisztelt tagtársakat, szíveskedjenek az ügy érdekében minél számosabban megjelenni

Napirend :

Elnöki beszámoló.

Az 1897. évi zárszámadás bemutatása.

Költségelőirányzat 1898-ra.

Tisztujítás.

Indítványok.

Közgyűlés után társasebéd Dankovszkynál.

Az elnökség.

Egyesületi élet.

A választmány az utóbbi időben két ülést tartott, egyet m. é. december 16-án, egyet pedig január 13-án. Minthogy pedig a januári lap december 16-án már ki volt nyomva, a decemberi ülésről szóló jegyzőkönyv kivonatát csak ma közölhetjük. A december 16-án tartott ülésen

Jelen voltak :

Vámosy Mihály alelnök, Matuska István II. alelnök, továbbá Madi Kovács István, Jalics Ignác, Tichy Miklós, Mauks Elek, Rusz János, Liebner József, Fogarascher Lajos választmányi tagok és Binder István titkár.

A közgyűlés napjának megállapítása.

A december 16-án tartott ülés első tárgya az 1898. évi rendes közgyűlés napjának megállapítása volt, mely, tekintetbe véve több vidéki

tag kívánságát és egyik korábbi közgyűlésen hozott azon határozatot, hogy a közgyűlés ne januárban, hanem az enyhébb idő beálltával tartassék, — márczius hó 27-ére tétetett.

Az »Ungarische Biene« szerkesztősége.

Az »Ungarische Biene« czimű német szakközlöny szerkesztősége február hóban váratlanul megüresedvén, a választmány kívánságára Vámosy Mihály igazgató-alelnök vette át a szerkesztőségért való felelősséget ideiglenesen, mivelhogy erre más nem akart vállalkozni. Elnök ezen ideiglenes állapot megszüntetését kéri, még pedig oly formán, hogy ezzel ő is felmentessék attól, hogy neve a lapon szerepeljen. Liebner József, mint a választmány sajtóbizottságának egyik tagja, azt indítványozta az elnök kívánságához képest, hogy adassék mind a két lap szerkesztése egy kézbe, miként az bold. Kriesch volt igazgató-alelnök idejében is volt. Ő ezt az ügy érdekében is kívánatosnak tartja és miután a választmány alkalmas szerkesztő tekintetében nem jöhet zavarba, bizassék meg a német lap szerkesztésével az, a ki a lapot február óta ugyanis tényleg szerkesztette és a ki régebben is több éven keresztül társszerkesztője volt a lapnak, t. i. Binder Iván ur, a »Magyar Méh« szerkesztője. Binder beleegyezésével a kérdés meg volt oldva.

Viaszfűző verseny.

Binder Iván titkár eloadja, miszerint tekintettel arra, hogy folyton érkeznek hozzá is, meg az elnökséghez is levelek, melyekben arra nézve kérnek a tagok felvilágosítást, hogy melyik a legjobb viaszfűző készülék — a mely kérdésre azonban, a részrehajlás gyanújának felkeltése nélkül, már azért sem lehet válaszolni, mert igen sok selejtes gyártmány kínál-tatik, több találmány pedig teljesen ismeretlen, mert nem volt alkalom, hogy kipróbáltassanak — czélszerűnek tartaná, ha az egyesület a jövő tavaszig egy viaszfűző versenyt tartana. Persze ez csak az esetben volna lehetséges, ha alkalmas főzőhelyiséget kaphatnánk — de reméli, hogy a méhészet ügyének bőkezű támogatója most sem fogja a választmányt cserben hagyni. Kéri Liebner urat, lenne kegyes talán valamelyik házában a mosókonyhát átengedni. Liebner ur szívesen átenged e célra, ha a választmány kívánja, Damjanich-utczai házában egy egész lakást, hol az egész választmány is elfér és jelen lehet a versenyen.

A választmány Liebner urnak ezen újabb áldozatkészségéért köszönetet mondván, elhatározza, hogy Binder indítványához képest legközelebb viaszfűző versenyt rendez és utasítja a titkárságot, hogy a szükségesekről gondoskodjék, nevezetesen hívja fel a viaszfűző készítőket és szerezzen be nyerslépeket. Együttal kimondja, hogy a legczélszerűbbnek talált viaszfűzőgép beküldőjének 25 forint versenydíjat ad.

Végül kiosztattak, illetve megállapítottak még az írói tiszteletdíjak és felvételtek az alább megnevezett új tagok.

*

A f. évi január hó 13-án tartott választmányi ülésen

jelén voltak:

Vámosy Mihály, igazgató-alelnök és Matuska István II. alelnök, továbbá a következő választmányi tagok: Vadászfy Jenő, Mauks Elek, Madi

Kovács István, Kovács Zsigmond, Jálícs Ignác, Rusz János és Binder Iván titkár.

Elnöki jelentés.

Vámossy Mihály igazgató-alelnök jelentést tesz arról, hogy a választmány által a múlt ülésen kiküldött tisztelgőbizottság abból az alkalommal, hogy ő felsége a király a földmivelésügyi miniszter urat a Lipótrend adományozásával kitüntette, megvitte ő excellenciájának az egyesület szerencsekívánatait; jelenti továbbá, hogy eljárt az államsegély és egyéb az egyesület érdekeit érintő ügyekben is és örömmel konstatálhatja, hogy a magas kormány hálára kötelező érdeklődéssel viseltetik a méhészet ügye és az egyesület iránt.

Mézértékesítés.

Erre a mézértékesítő bizottságnak egy indítványa kerül tárgyalásra, mely oda irányul, hogy az egyesület eszközölné ki a hatóságnál azt, hogy az egyesület mézértékesítő bizottságának raktárát és mézkészletét az egészségügyi bizottság tartsa állandó ellenőrzés alatt, esetleg külön díjazás mellett, hogy a mézfogyasztó közönség, főként pedig a külföld (a hol temérdek hamisítvány kerül a piacra) bizalma az egyesület által elárusított méz iránt minél jobban megszilárduljon.

Tudomásul vétetett Schwalb Antal budapesti bádigos czég egy újabb ajánlata, hogy az egyesületi tagoknak, ha az egyesület útján tömegesen rendelnének, hajlandó volna igen jó erős mézesbödönöket szállítani igen olcsó áron, még pedig: 50, 40, 30 és 25 kg. ürtartalommal. Annak idején az árak közé fognak tétetni. Végül Jóó István, komáromi kereskedelmi méhésztanácsos ügye tárgyalatik és a következő új tagok ajánlatnak fölvetelre:

Zitta János, Pócz Lajos, Perjámosi méhészegylet, ifj. Zsikó Péter, Nyék Antal, Toekkel Henrik, Radacz György, Nemes Gábor, Kelemen István, Berkes András, Dobó Mátyás, Péntek József, Ocztos János, Szabó György, Liszay János, Dr. Grün József, Brebenar György, Kunerth Antal, Christian Fraenk, Fekete Lajos, Bilek Antal, Simon Ádám, Romhányi Mihály, Bencze Béla, Gáll Mihály, Nagy Károly, Vincze Péter, Ujházi Sándor, Bugarszky Milivoj.

Téli tanulmányok.

Kedves ápolójaink, a méhek, ez idő szerint tevékenységük fáradságait pihenik ki s megkivánják, hogy az ápoló is békén hagyja őket. A méhészt tehát ilyenkor, ha tevékenységét más kötelességek igénybe nem veszik, idejét a méhekről való ismereteinek bővítésére fordíthatja, érdemes méhészeti szakmunkák olvasása által egyrészt, másrészt pedig a méheknek gondos megfigyelése által, a melyek utóvégre is ápolóiknak legjobb tanítói maradnak.

Azt kérdezheti valaki, hogy vajon télen is lehet a méheken megfigyeléseket tenni? Minden bizonynyal, sőt némely megfigyelésre épen a mostani idő a legalkalmasabb. A legnagyobb fontossággal bír a méhészt nézve annak tudása, hogy a méhek télen miként viselkednek s legádázabb

ellenségük, a szigorú hideg ellen, miként védekeznek. Ezen ismeretek hiányában a téli szállás berendezése és ápoltságának a szükséges téli táplálékkal való ellátása körül hibákat fog tenni, a melyek sok szép család elpusztulásába kerülhetnek.

Azon kérdés felett, hogy a méhek télen, szigorubb időben, csak a lépközőkben tartózkodnak-e vagy pedig a téli szállás lépeinek sejtjeibe is belebujnak-e, néhány év előtt heves küzdelem folyt a »Nördlinger Bienenzeitung«-ban. Az én meggyőződésemm az volt, hogy nagy hidegben a méhek téli szállásán belül a sejtek mindegyikét egy méh foglalja el s erre nézve oly meggyőző bizonyítékokkal érveltem, hogy minden ellenmondás megszűnt, az ellenfél tehát legyőzöttnek jelenté magát. Legnagyobb meglepetésemre Rauschenfels úr a Flacht-ban megjelenő Imkerschule egyik cikkében kaptárjainak egyikében végzett vizsgálódás alapján, a mely vizsgálat alkalmával a sejtek egyikében sem látott méhet, röviddel ezelőtt azt írta: »Nálam a méhek nem bujnak be a sejtekbe«, Weygandt tisztelendő ur pedig hozzátette: »Flacht-ban sem« és ilyformán e meghaladott álláspontra helyezkedik.

Mivel pedig Wiesbadenben kifejezést adtam e feletti csodálkozásomnak, R. ur mindenféle bizonyítékokat hoz fel nézetének támogatására, a melyekkel az én bizonyítékaimat megczáfolni akarja, ezek azonban, a mint az ki fog tűnni, álláspontomat mindenben megerősítik. Így pl. azt állítja: »Bizonyosan tudom, hogy a méhek télen nem bujnak a sejtekbe és ha néhányat mégis a sejtekben találunk, úgy azok bizonyára holtak.« Ha élnének és beszélni tudnának, úgy az ő abbéli kérdésére, hogy mily módon kerültek a sejtekbe, minden bizonynyal azt felelnék: »Kedves barátunk, hogy kérdezhetsz tőlünk ilyesmit? Csak nem hiszed, hogy valaki holtan dugott be minket a sejtekbe. Semmiesetre sem, mert a megdermedéstől való félelmünkben még elevenen másztunk be ide. Ez azonban mitsem használt nekünk. Elmulasztottuk annak idején, hogy a csomóhoz csatlakozzunk és ettől a legyőzhetetlen hőforrástól elválasztva mindegyikünknek okvetlen meg kell dermedni, akár a sejtben, akár pedig bárhol azonkívül tartózkodnánk is.« Nem-e szólnak a holt méhek, melyeket R. ur nézetének bizonyítására hozott fel, épen ő ellene? — A midőn továbbá azt a kérdést veti fel: Ha a méhek fele a sejtekbe buvik, mennyi marad akkor a lépközőkben, ezt feleljük: Épen a másik fele marad kívül és ez tökéletesen elegendő is a lépközők megszállására. Mert a méhek az utcákat télen nem lepik el teljes magasságukban és szélességükben, mint nyáron és ősszel, hanem aránylag kicsiny, kerek helyre huzódnak össze, a téli csomó terjedelmének megfelelően, mivel azon kívül a megdermedés okozta halál fenyegeti őket. Egyébiránt is tuvalevő, hogy a szigorubb tél közeledtével a méhek a szélső utcákat elhagyják s kilencz lépkőzből talán hatba huzódnak össze, a mi által a középben levő megszállva tartott lépközők népessége jelentékenyen erősödik.

Ha a méhek a telet hüvelyknyi közzel bíró lépközőkben várnák be, a mint azt az ellenvéleményen levő ur képzei, a szigorubb téllal bíró vidékekről már régen kipusztult volna. Szerencsére más törvényeket követnek, a melyeket számukra a teremő alkotott, a ki így szól hozzájuk: »Az én gondolataim nem a ti gondolataitok és az én utaim nem a ti utaitok, mert ezek igen nagyon különböznek.« Beléjük oltotta, hogy a

választó közöket a testükkel kössék össze vagy pedig a sejteket, melyeket nyáron átfiasításra szolgáltak és most elválasztó ürt képeznek, megszállják és szorosan kitöltsek. Ily módon egy egységes, szoros és kerek testet képeznek, a mely, míg a fűtőanyagul szolgáló mézkészlete el nem fogy, jegesmedvéhez hasonlóan zordabb hideggel is dacolni képes.

R. ur véleményének támogatására az amerikai Langstroth munkájából idéz, a melynek a méhek téli viselkedéséről szóló részében nem tétetik említés arról, mintha a méhek a sejtekbe bujnának, talán azon okból, mivel ez általában tudvalevő s magától érthetőleg oly feltétel, a mely nélkül sűrű csomó nem is képzelhető. Hát már annyira jutottunk volna, hogy a németeknek, a kik e század közepe táján az észszerű méhészetet különösen a Schmid András által alapított legöregebb német méhészeti szaklap útján a világ minden részében elterjesztették, a méheknek téli viselkedését illetőleg Amerikából kell tanácsot kérniök? Nem szégyen-e a német méhészekre, hogy e kérdés felett még vitatkoznak? Nem fog-e a külföldön az a hiedelem elterjedni, hogy a németeknek vagy nincsenek már méheik vagy pedig hogy sokkal korlátoltabbak, mintsem a méhek téli viselkedését megfigyelni és megállapítani képesek volnának?

Bárcsak a mostani, ily megfigyelésekre legalkalmasabb évszakban, minél többen végeznének e nemű vizsgálódásokat és az eredményt közzétennék, hogy az igazság végre általánosan elismertessék. Hatvan évesnél hosszabb méhészpályámon számtalanszor volt alkalmam meggyőződni arról, hogy a méhek nagyobb hidegnél a sejtekbe húzódnak, habár nem is kutattam e tekintetben bizonyítékok után. Egy alkalommal egy kaptár lépeit késő ősszel a keretbakra helyeztem. Váratlanul elhivatván, még mielőtt visszatehettem volna őket, éjjel lett. Másnap reggelig nyugodtan függvehagytam őket. Első pillanatra azt hittem, hogy a méhek a lépeket elhagyták, de csakhamar láttam, hogy a fagyos éj érzékeny hűvössége miatt középtűt sűrű csomóba húzódtak össze és az első lép eltávolítása után a másodiknak minden sejtjében, a mily nagyságban lakott volt, egy méhet találtam. Ezt oldalról természetesen nem lehetett látni, mivel a méhek a sejtbe egészen beférnek és azonkívül az utcát megszállva tartók által teljesen eltakartatnak. És R. ur egy ilyen oldalpillantás alapján mégis győzedelmesen azt kiáltja: nalam a méhek nem bujnak be a sejtekbe — és Weygandt lelkész ur hozzáteszi: Flachtnban sem. Én az utolsó szóig elhiszem ezt neki. Mert ha a méheket fűtés* által nyári hőmérsékkel vesszszük körül, természetesen nem fognak úgy viselkedni, mint télen szoktak. A ki az igazságot nem képes kideríteni, az inkább hallgasson, mintsem elsieltett ítélet által a valót elhomályosítsa és a kezdőket félrevezesse. A ki pedig a szóban forgó kérdésre nézve gyorsan és fáradság nélkül kíván felvilágosítást, tegyen Lowkowitzra egy téli kirándulást s azt fogja jelenthetni: Jöttem, láttam és meg vagyok győződve. Mert az ikerkaptár, mint minden gondolható gyakorlati alkalmazásra, a megfigyelésre is igen czélszerűen van berendezve. Miután két oldalról közelíthető meg, azonnal látni lehet benne, hogy mely lépeken van a méhek téli szállása. Egy vagy két lép elhuzása által betekintést nyerünk a kaptárba. A méhek gyakran az egyik oldalára, többnyire a délire, húzódnak, mert a nagyobb meleg csábitja őket arra és a szélső

* Weygandt fűti méhését.

lép és szalmagyékény közötti utcát is megszállják. A gyékényt visszahúzza és megfordítva, láthatók lesznek a sejtekben levő méhek. Gyorsan elhagyják azonban a sejteket, mert látni akarják, hogy mi történik s a csendháborítót vissza akarják verni. Azért minden rántás és minden rázkództatás gondosan kerülendő. A ki tehát kényelmesen és kedve szerint akar eljárni, annak a dolgot úgy kell elrendezni, hogy a nagyobb hideg beálltával a kaptár élelemkészlete elfogyjon. Ha a méhek annyira elbágyadtak, hogy kopogtatáskor semmi hangot sem adnak, akkor elérkezett a kényelmes vizsgálódás ideje. A félig agyonéheztetett méhek olyan helyzetben maradnak, a minőben akkor voltak, midőn életerejük még teljes volt és ekkor teljes képet szerezhethünk magunknak arról, hogy viselkednek a méhek erősebb hideg alkalmával, nem várva be, míg a vitát alapos megfigyeléseik alapján a svájcziai döntik el, a mint az ifju méhészek azon állításairól is, hogy a gyűjtőméhek meddők és hogy a fiatal méhek a fiatalabb fiasítás szerint csoportusulnak — kimutatták, hogy e nézetek a képzelődés országából valók. A telek természetesen nem egyformák. 1834-ben, midőn tanulmányaimat Boroszlóban befejeztem, a legnagyobb hideg január 6-án volt — 6 R. fok. De a kisebb hideg is érezhetővé tehető a méheknek, ha, a mint én véletlenségből tettem, kifüggesztjük, vagy pedig az ajtók kinyitása és hőtartó gyékények és párnák visszahúzása által az éjszaka hideg hatásának teszszük ki őket.

Hogy a gyakorlatban mennyire fontos alaposan tudni azt, hogy a méhek hidegebb időben miként viselkednek, egy külön cikkben fogom tárgyalni.

Lowkowitz, 1897. december 7-én.

Dr. Dzierson.

Nyílt levél

Szilassy Zoltán urhoz, mint az Országos Gazdasági Egyesület titkárához Budapestben.

A napokban kaptam kézhez »Amerikai Mezőgazdaság« című művét, a melyet szíves volt budapesti lakásomra küldeni.

Élvezettel olvastam át a nagy fáradsággal összeállított szép munkát, de a mint a végére értem, véghetetlen sajnálattal kellett konstatálnom, hogy bár a gazdaságnak minden ága eléggé részletesen van kiszínezve, mégis egy óriási hiányt, űrt mutat az amugy tanulságos munka, mely hiányt szó nélkül nem hagyhatom.

Az Egyesült Államok mezőgazdasági viszonyait — saját szavai szerint — hat hónapon át méltóztatott tanulmányozni. Nos, ezen idő alatt egyetlen egy farmon sem méltóztatott méhészetet találni? Avagy a méhészetet oly valami kicsiségnak véli, hogy ez megemlítésre sem méltó?

Becses művének 293-ik lapján annyi van mondva, hogy a kísérleti állomásokon 28 egyén méhesekhez van beosztva — és a 295. lapon annyi, hogy a méhészzel 7 kísérleti állomáson foglalkoznak; ugyanott aztán meg van említve, hogy baromfitenyésztéssel 3 kísérleti állomáson foglalkoznak — tehát határozottan kisebb mértékben, mint a nagyon is elterjedt méhészzel — és mégis, a baromfitenyésztésnek külön sorozatban 9 lapot méltóztatott szentelni, ellenben a méhészetnek egyet sem!

Bocsánatot kérek, de miután a méhészetet — a gazdaság poezisét, (a mely azonban fizet is) — így mellőzni méltóztatott, kötelességemnek tartottam felszólalni és kérni, sziveskedjen igazán elismerésre méltó művét ez irányban kiegészíteni, — hogy teljes legyen. A méhészet Amerikában ép úgy, mint minálunk, a mai mostoha viszonyok között fontosabb tényező — kivált a kis gazdára — mint a telivértenyésztés, tehát azt ignorálni nem lehet, nem szabad. Ne tessék jelen soraimat félremagyarítani, engem semmi más nem vezetett, midőn jelen sorokat kockáztattam, mint a közérdek és a méhészet iránti érdeklődésem, melyet a közvagyonosodás egyik, bár ez idő szerint szerény, de fontos, mert a fejlesztésre felette alkalmas eszközének tartok, a melyet elhanyagolnunk nem szabad.

Kiváló tisztelettel

Kakucsí Liebner József, földbirtokos.

Parthenogenezis — Heterogamia.

A német, osztrák és magyar méhészek wiesbadeni vándorgyűlésén Kullanda a szűzen való szaporodásról értekezve, azon nézetének adott kifejezést, hogy a parthenogenezis elnevezés a méhek fajfönntartásának sajátos módjának kifejezésére nem egészen megfelelő. Ez természetes. Kullanda azonban jobb elnevezést nem proponált. Mi ez uttal abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy e tárgyra vonatkozólag közölhetjük nagynevű tudósunk, dr. Apáthy István kolozsvári tudományegyetemi professor ur distinctióját, körülírását s elnevezését, mely a tudomány mai állásának teljesen megfelel.

A méheknél az egyivaru szaporodás (parthenogeneticus, szűzen való, unisexualis szaporodás) a megtermékenyített peték útján való szaporodással (bisexualis szaporodás) kapcsolatosan veszen részt a faj fönntartásában, helytelen tehát a méhek fajfönntartásának módját, mint most általában divat, parthenogeneticusnak mondani. A tényeknek teljesen megfelelő elnevezés az Apáthy professor ur forgalomba hozta új elnevezés: heterogamia¹

Heterogamia alatt a fajfönntartásnak olyan módját értjük, mely mindig evolutív² fejlődéssel, de majd unisexualis (egyivaru), majd bisexualis (kétivaru) szaporodástól megelőzött evolutív fejlődéssel jár. Ha az unisexualis és bisexualis szaporodás egymás mellett, ugyanazon generációban fordul elő, akkor az parallel (egymás mellett lévő, egyszerre jelenlévő) heterogamia, ha nemzedékenként váltakozik a két szaporodásmód, akkor az alternáló (váltakozó) heterogamia (pl Aphisoknál).

A méhek fajfönntartása ezek szerint parallel heterogamia, mert a bisexualis szaporodás, megtermékenyített peték útján való szaporodás (a nőtények — munkások és anyaméh) létrehozása, és az unisexualis szaporodás, szűzen való szaporodás (a hímek létrehozása) egymás mellett ugyanazon nemzedékben (generatióban) fordul elő.

Kolozsvár, 1897, december 29.

Dr. Bálint Sándor.

¹ Heteros — más, különböző, gamos — házasság.

² Peték útján történő.

Hogyan méhészkedünk Árvában.

Ha a tisztelt olvasóim egyike-másika azon szerencséjében részesítene, hogy vándorutaimban társul szegődjön, sok érdekest lennék a felvidéki méhészkedésben, a mely sokban különbözik amattól, a milyent vidékünkön látni szoktunk. A tájék más, a klimatikus viszonyok és a flora különbözők, sőt különbözők az emberek is, — hát még a köpük és kaptárak.

Szinte kedve jönne az embernek az országot a használatos kasok után vidékekre osztani. Ott van a délkeleti vidék a cukorsüveg formájú vesszőkasával; legnagyobb területet foglalt el a szalmakas, de mintha az is arra felé hegyesebb, mifelénk pedig öblösebb, tartalmasabb volna. Távolság a világ zajától. A hegyes vidék csendjében keresett menedéket a faköpi, a dőben. mintha már nem ebbe a világba való, kihálófélben levő volna. Aránylag kicsi területen uralkodik e tisztos ősz és innnen fogytán fogy és talán nemsokára a regés mult kódében láthatjuk meg csak.

A fából kivált köpi, vagy mint a magyar méhészek nevezik: a dőben, másképp néha rőnk- vagy tőnkcasnak is nevezik, arra felé divik, a hol erdő még bőven van. Ugy vélem, hogy hajdan ez volt az első formája a köpieknek, a melyekben az őszember a méheket a kunyhója közelében telepítette oly erős rengetegekből, mint a milyenek akkortájt Középeurópa területét borították. Ki tudja már, melyikük élt előbb, az-e, ki a Nilus sárából fazekasmódjára agyagköpiút csinált, vagy az a hajdani méhésztársunk, ki az erdőt ijál, vagy talán kőhegyi kopjával bujva reátalált az odvas fára, melyből zugva-bugva szállt ki-be a sok méh; »be kár, hogy a sok mézet a medve felfalja, inkább hazaviszem asszonyoknak-gyerekeknek«, gondolhatta magában, az üregnek felette-alatta levágván a fát, aztán fel a hátra és haza. Annyi tény, hogy ez volt az első f a k ö p ü az emberi hajlék mellett.

Olyik szemes méhésztársnak szaporodhatott ilyenformán a »méh-állománya«, hogy idővel érdemes volt fölbe födelet-ereszet csinálni és szép lassan méhesekben laktak a faköpi. Helyiely-közzel azonban sem az erdőben, de az ember szerény hajléka mellett sem voltak a méhek elég biztonságban az akkorába gyakorta fel-alá bandukoló maczkónépség előtt, úgy, hogy idővel kénytelen volt a méhészt egész várforma méhszineket építeni a faköpiükben lakó kedvelt méhei számára.

Jól emlékszem, hogy gyermekkoromban, hegyes-erdős vidéken, több ily méhszinben voltam. Egyenlő oldalú, négyszegletes kert, kerítése vastag gerendákból összeróva, az északi és nyugati kerítésnek erős teteje is volt és alatta fel voltak állítva a köpi. A méhszin tágas udvarán, a szélről, medvétől védett helyen sok szép virág és rengeteg zsongás-bongás a repkedő méhektől.

Mái nap ilyen faköpi-vár már ritkaság számba megy, de kisebb méhesek faköpiükkel felszerelve elég bőven vannak Trencsén-, Turóc- és Liptóvármegyék hegyes részeiben és kivált Árvavármegyében. Ezen utóbbi vármegyének éppen csak déli csucsát, Kralovánt, érinti a vasút, tehát inkább el van zárva a világforgalomtól. Ne gondoljuk, hogy ott csupa terméketlen talaj van és az emberek csak zabkenyéren élnek. A mint az ember a kralován-várnici szoros uton a megyébe lép, egyebet nem lát,

mint hegyet hegyet érve, erdővel borítva; de csakhamar tágul az Árva folyó völgye, a melynek földje a reáfordított szorgalomhoz képest még dusan is fizethet, mint azt az árvaváraljai uradalom és más okszerű gazda példája mutatja. A lankásabb hegyoldalakban is találni gondosan művelt szántóföldeket, a rozs- és buzavetés sem oly ismeretlen vagy ritkán előforduló termény, mint a hogy azt vélnők. Az Árva-folyó északi részén, jókora területen, a trstenai járás jó nagy darabon, csak halmos, hullámos a vidék. Ezen részen fát csak a messze kéklő erdőkben láthatunk, az utak szélén nagy ritkán egy-egy törzsöt, a falvak és városokból mintha a fa a sűrű erdőkbe száműzve volna. Más erdős vidéken a falu a gyümölcsfák közé van rejtve, legfeljebb a magas torony mutatja, hogy faluhoz közeledünk. Ezt a kietlen, szomorú képet némely buzgó előjáró igyekszik kedvesebbé tenni, mint Bobró város előjárósága is, azzal, hogy évről-évre szorgalmasan gyarapítja a faültetvényeket. Gyümölcsfa édes-keves van, az ákácztot pedig csak az Alföldre járók ismerik.

A méhe is elég keservesen szerzi be élelmét, pedig gyümölcs-hárs- és akáczültetményekkel sokat lehetne segíteni itt is, mint általában mindenfelé. Szerencsés helyzete van azon méhésznek, hol az erdei vágások és erdők a méhes tövében vannak, de meg a szántók; rétek is elég közel esnek. Ilyen község elég van, de zug is a méh bennük, ha a hárs, baltaczim, bükköny, málna s füzike virágzik. Nyár utólja felé a fenyvesek szoktak néha bőven mézelní a paizstetű érdeméből. Néha a vad repce is elszaporodik a vetésekben a gazda bosszuságára.

Igen fontos és Árva megye északi részének jellegzetes virága az erika (hanga). Az említett hullámos területen a mélyebb részek tőzegképződményt képeznek, mely az erikától származik. Az erika szára kemény, fás; egymás hegyibe nőve az alsó részek eltőzegesednek. Bármily furcsának tűnjék is fel, szagolhatunk Árva megyében is tőzégfűstöt. Képzeltetjük tehát, hogy ilyen erikalepelt vidéken a méhek sem koplálnak, — ha t. i. a gazda is okos méhés. Mutatja azt a jablonkai plébános ft. Zvada ur méhese, hol már másodízben is oly mézdus családokat letem, hogy akárhány alföldi méhés elragadtatással mondaná: »ejnye, biz az enyimek hitványak ezekhez képest«.

Nagy veszedelme az árvai méheknek, ha a nyár hűvös. Többnyire az ilyen nyár nagyon esős is, úgy, hogy nemcsak a krumpli a földben elrothad, hanem a gabona is a lábán vész. Ilyenkor az ember gyűjthetne kaszálás nélkül, mert ellévén a gabona tövén rodhatva, minden szálát felhuzhatnók. Az ilyen esztendő kegyetlenül irtja a méheket.

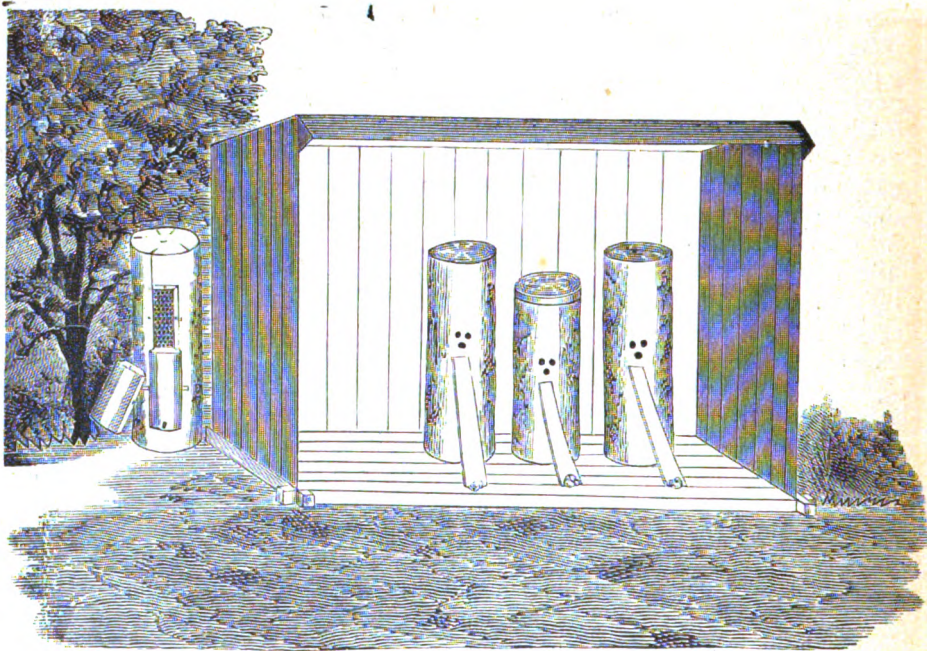
Árva megyében, igaz, későbbén tavaszodik és korábban áll be a tél és így drágább is a tanpénz, mit a kezdő méhés saját kárával szokott fizetni. A rossz telelés s vele a vérhas többször jelentkezik; de viszont nem is szenvednek az árvai méhek a nyári perzselő forróságban annyit, mit az alföldi méhek.

Hogy az éghajlati viszonyok hatással voltak az idevaló méhekre jellegi alakulás tekintetében, az bizonyos. Ámbár külső mezeikben külömbiséget nem észleltem, de általában azt tapasztaltam, hogy a családok sokkal népesebbek, mint az Alföldön és hogy ritkán rajoznak. Magam is tudok esetet, hogy egy család hat évig nem rajozott és csak a hetedik évben örvendeztette meg a gazdáját a várva várt rajjal. Midőn mult

évben Vágbeszterczen voltam, egy odaváló méhészt nagyban állította, hogy egyik köpűje 21 évig élt rajzás nélkül. Igaz-e, azt nem bizonyíthatom, hanem hogy az első, mint a második esetben magától cserélt anyát és megújult, azt valószínűnek tartom.

A ritka rajozásnak egyébként nem csupán az az oka, hogy e tájon annyira otthonos az időváltozás és hogy egyáltalán változatos zord az idő és rövid a nyár, hanem a kezelési módnak is van erre befolyása.

Az ezeréves kiállításon bemutatam egy faköpűt, mely a létaváraljai uradalomból került ki, jelenleg meg van szerencsém Sumichraszt József (vulgo Jozso) méhesét legalább rajzban ismertetni.

Sok köpű nincs a méhesben, a mint hogy itt ritka az olyan méhészt, kinek sok méhesládja van. 3—10 benépesített főköpű a leggyakoribb. A méhes nemcsak oldalt és hátul deszkázott, hanem deszka a padlója is. Olyan magunkforma méhészt, ki a földtalajos méheshez van szokva, szinte fél az ilyen méhesbe bemenni, attól tartva, hogy a kis méhes lakóit a jókora padlóübörgéssel háborgatni fogja. De nem is lehet a méheket amugy csendesesen meglepni, mert a járás-kelés okozta zajtól és rázkodástól rögtön kitódulnak, mire az ember a köpűhöz ér és készen áll az éles fegyver.

Nem is háborgatja az ilyen faköpűs méhészt a családokat egész éven át. A köpűk többnyire a méhes hátulján, néha a közepén állanak. Ajtóra nincsen szüksége a méhesnek, mivel előlről jár be az ember a méhekhez. Miután azonban a köpűk a hátfal mentén vannak felállítva, azoknak már inkább van szükségük holmi »méhmenőkére«, annál is inkább mert a röplyukak a faköpű közepe táján vannak, még pedig egy csoport-

ban (körülbelül 1 cm-es átmérőjű furt lyukak) és hogy a méhek a röpdeszkát ne nélkülözzék, deszka-, lécz- vagy zsindelydarabok vannak a faköpühöz támasztva s ezeken ballag a szélről levert méh háza ajtajához. Ez tehát nem annyira röpdeszkanak, mint inkább méhballagónak volna nevezhető.

Arra már vigyáz a méhészt, hogy a faköpűn más röplyuk ne keletkezzen és ha idővel rajta mégis nyílás (repedés) támadna, megabrincsolja, vagy a támadt rést marhatrágyával jó bemázolja.

A röplyukak, vagy a mint mondani szokták, a köpű szájának átellenes oldalán, tehát hátul, van az ajtó nyílása, mely rendszeren két darab deszkával zárható és szegény ember módjához képest csakis »faccövek«-kel erősíthető oda, hogy ki ne dőljön. Ezen a nyíláson tevődik be a raj s azon szedi ki a méhészt a mit elérhet és kivehet. Tudnivaló ugyanis, hogy a faköpűben a méheket nem szokás lefujtani, azaz kénnel kiöltni, mert a ritka rajzás mellett egy-két év alatt oda volna minden méhcsalád.

A faköpűben divik az úgynevezett barkácsolás. Sok alföldi méhészt bizonyára a hírért sem hallotta. Ez abból áll, hogy miként a szalmakaszos méhészt (többnyire elég fonákul) Szt. József-nap táján a szalmakaszokban kiteelt méh-családjait jól megdézsmálva az üres lépeket kimentélgeti, »kiheréli«, azonképp a faköpűs méhészt is a szerencsés kitelelés öröme nekifohászkozik a kemény munkához: a barkácsoláshoz. Ez nem is megy ám olyan könnyen, előbb a gazda uram jól bebugyálja arcátkezeit s mint egy páncélozott lovag, kinek testéhez a szegény méh semmiféle résen hozzá nem juthat, kezébe veszi a szükséges szerszámokat: a hatalmasan füstölőt, egy öregmódi fujtatót, a herélő kést, no meg a látat.

Egymagába ritka eset, hogy bárki is vállalkozna erre a kényes munkára; ehhez először is, mint főműködő személy, a gazda és talán még a szomszéd faluba való hozzáértő »szakember« szükséges, továbbá a kerítés minden résen át kukucsoló kíváncsi apró népsége a falunak. Midőn a szegény áldozat: a faköpű kezelés alá kerül, helyéből kiemelik s áteszik hozzáférhetőbb, »műtőbely«-re. Itt leszedik az ajtókat és aztán szüret; mert a hosszas ajtón át nemcsak az üres lép, hanem a főt elhelyezett édes kincs is prédára kerül. Hatalmasan működik a száraz ganéjjal táplált füstölő, mintha csak a méhes gyuladt volna ki. Máshol összeszaladna a tüzörség, itt azonban az egész falu tudja, hogy Józso uramnál mézszüret van.

Nagy azonban a szüret híre, mert egy-egy faköpűből 1—4 kilogramm lépes méz kerül ki. Valójában tehát gyenge az eredmény, mint a minő ily oktan eljárásnál más nem is lehet, de azért mégis csak fontos dolog ez. Ha megvan a méz, akkor hamar beteszik az ajtót, mely rendszeren rosszul zár és hatalmas kenést kíván és hozzá fognak a következő kifosztásához. Mert ez a művelet tényleg nem egyéb az oktan fosztogatásnál. A szegény méhcsalád most már a telhetetlen ember által oda van dobva az időjárás szeszélyének és az inségnek kitéve. Néha hetekig csüng; építményének romjain, mint egy hatalmas raj és vagy újból kiépíti és tovább fejlődik, vagy pedig ha rossz az időjárás a sok koplalásban annyira lefogy, hogy csodaszámba vehető, ha az évet ki

tudja heverni, de persze szaporán nem rajozik. Néha pedig soká küzd és vergődik, de végre mégis éhen vész.

Akárhány helyen tapasztaltam, hogy ezen kezelési módot a szét-szedhető építményű kaptárokban is alkalmazzák. Mert vannak ám okszerű * méhészeink is, csak hogy — sajnos — a nyelvi válaszfal miatt az ország többi részein levő méhészekről s az országos méhészeti ügyletről el vannak zárva.

Ez az oka, hogy sokféle van még szétszedhető kaptár csupán léczecskékkal (léptartókkal) felszerelve, a mi, természetes, az okszerű kezelést felette megnehezíti. Ezek az emberek annyira elfogultak, hogy hiába mondom nekik, hogy nagymesterünk, kinek nevét ők nem úgy, mint maga a nagymester Dzierzon-nak, hanem makacsul sziléz-lengyelesen Dzsersz-nak ejtik ki, is használ már régtől fogva kereteket is, ők elfogultságukban csak nem akarnak haladni, sőt előadásiban a keretek miatt sokat támadnak még állami tanítók is, kik azonban, magától értetendő, kereteket sohse használtak. Keretek hiányában a pergetőgép sem talál otthont ily maradi méhészeknél.

Hiszem azonban, hogy a keretes kaptárrendszer hívei gondos és a helyi körülményekhez alkalmazott kezelés mellett a méhészet terjesztésére irányuló törekvésemet ezentul is elő fogják mozdítani. Mert itt nincs ám sem méhészeti szaklap, sem modern méhészeti szakkönyvünk, a mi bizony elég sajnos,

Valló János.

A méhszuras, a méhméreg és annak ellenszerei és következményei.

— Prónay Albert. —

Mindenféle állatnak, teremtménynek e földön van ellensége, ezek ellenében el is látta a Mindenható mindegyiket megfelelő védelmi eszközökkel, így a méhet fullánkkal.

A fullánk szerkezete boldogult Kriesch, műegyetemi tanár, az Országos Méhész-Egylet egykori igazgató-alelnöke, szerint két egymást fedő lemez, középen egy hajszálnál is vékonyabb csatorna, a melyen keresztül hatol a méhméreg a sebbe, végén egy kis horgas kampocskával.** Ingerült állapotban a méh a fullánk tövénél a méreg mirigye nyomást gyakorol. Ha a méh teljes erővel szur, akkor a fullánk a megszurtt testrészen reked szigony alakja miatt; a mikor is az erőködés következtében a méh testtől elszakad. Mert van olyan eset is, mikor ugyanazon méh többször egymásután szur, de ilyenkor fullánkja nem marad a sebben, a mikor ezt azután nem is lehet igazán szurásnak venni. Van rá eset, saját tapasztalatom szerint, mikor a méh annyira dühödte válik, hogy a nagy dühből igazán szurni nem képes.

Eddig az volt az általánosan elterjedt vélemény, hogy az illető méh a szurás után elpusztul. A sebben berekedt fullánkkal gyakran a méh

* No, ha a szétszedhető építményű kaptárakban is így méhészkednek, akkor az okszerű szó mellé bátran odagondolhatjuk a »varjukörmöket». A szerk.

** Félreértések elkerülése végett megjegyezzük, hogy a méh fullánkját már Svammerdam is így ismerte a XVI. században. S. Biebel der Natur. A szerk.

bele és ki lesz tépve. Ennek ellenében egy lengyel méhészt az „Egyetértés”-ben pár évvel ezelőtt, saját tapasztalatai alapján, azt vitatta, hogy ez a hit tévhit. Szerinte, a méh a szurás után nem megy tönkre, lévén a fullánk oly szarunemű képződmény, mint teszem fel, az ember körme. vagyis, hogy a szurás után a fullánk bennreked, az ismételten megnő, még pedig erősebbnek, mint volt. Így a lengyel; valljon igaza van-e? azt nem tudom; annak idején (jövő évben) azonban saját tapasztalataim alapján meggyőződök róla.

„En is lennék méhészt, csak ne szurnának úgy a méhek,” így kiáltanak fel sokan. És valóban igazuk van; mert a méhek mérges fullánkkal szurnak. A szurás következtében némely ember arcza nagyon megdagad, fájdalmasan viszket, sőt vannak olyanok is, a kiknél egyellenegy szurás is hányási ingert idéz elő. Ezek ellenében nem tagadható, hogy számosan olyan egyének is vannak, kiknél a méhszurás semmi különösebb következménnyel nem jár. Ugy látszik, hogy ez az egyes egyének véralkatával függ össze. Azt, a mit egyesek hirdetnek, hogy a méhszurás halált is okozhat, nem vagyok hajlandó elhinni; az egyszerűen téves balhit.* Ha látszólag ilyen eset mégis beáll, akkor ez abban leli magyarázatát, hogy az illető vére annyira meg volt már romolva, inficiálva, hogy a katasztrófa előidézésére, mint a telt pohár kicördüléséhez egy csepp, ez a csekélység is elégséges volt. A méhméregnek azonban némi tekintetben gyógyító hatása is van, magamon tapasztaltam, hogy ideges fejfájást képes megszüntetni. 1894-ben, a Szamos-Ujvari méhészkiallítás alkalmával Abend András erdélyrészi méhészt vándortanító elbeszélte nekem, hogy egyes esetekben sikerrel alkalmazta azt a cholera asiatica ellen.

Mint majdnem minden állatnál, úgy a méheknél is, évezredek alatt az égálg és még más körülmények behatása alatt egymástól többé-kevésbé elütő fajok álltak elő. Ezek egymástól majd színezetben, majd természetben elütők. Valamint az embereknél is a forró égálg lakói hevesebb természetűek, mint az északibb vidékek lakói. Így van ez a méhnél is: a krajnai méh sokkal szelidebb mint a ciprusi. Tény azonban az, egyes kivételektől eltekintve, hogy mind egyforma szelid, ha nyugodt, de biztos bánásmódban részesítjük. Hébe-korba egy-egy pipa- vagy szivarfüst, legfeljebb egy kis víz biztosan célhoz vezet.

Tehát az idő, vagyis az égálg behatása alatt álltak elő az egyes méhfajok, mint említém; ebben leli magyarázatát az is, hogy bizonyos körülmények között a méhcsaládok a szurásra hajlandóbbak. Azt mondják ugyanis, hogy mikor nyugati szél fúj, akkor a levegőben sok az elektromosság. De befolyásolja ezen hajlandóságot a bánásmódon és a fentemlített eseten kívül még sok más egyéb kisebb-nagyobb körülmény is, melyet minden jóra való méhészeti könyv tárgyal. Elismert dolog az is, hogy a herék meszárlásánál a méhek a szurásra igen hajlandók. Észleleteim azt is igazolják, hogy nagy melegben és bő mézhordásnál ezen hajlam igen fokozódik. Azt is tapasztaltam, hogy az olyan méhtörzsek,

* Közvetve, igenis a méhszurás okozhat halált is. Így ezelőtt vagy 15 esztendővel egy vasuti őr a rajbefogás közben nem fogta be a száját, sőt ellenkezőleg, erősen hátra vetett fejét és szájátva rázta a fa ágról a rajt, miközben egy méh a szájába esett éppen belélegzés közben és gégen szurta, mitől oly gyorsan bedagadt a légcsőve, hogy mire orvost hívtak, megfuladt.

A szerk.

melyeknek vagy épen nincs mézők, vagy csak nagyon kevés van, szurni nem képesek és ha mégis szurnak, szurásuk nem okoz fájdalmat. Az ilyen, a véginség szélén álló törzsek, ha mézet adunk nekik, szurási hajlamuk feltűnő rövid időn megjön és ekkor bizony szurásuk már fájdalmat okoz. Ezen dolgok engem azon gondolatra visznek, hogy a méhméreg a méz bizonyos extractumát képezheti, mely a méhek belsejében végbemenő, eddig fel nem derített vegyi procedúra eredménye. Legújabb időig a méhméreg vegyelemezve nem volt. Ez azért van, mert az egyes méheknél a méreg igen csekély adagban van jelen, így az eljárás igen nehézkes. Ha a megszurt testrészt megnyomjuk, akkor előtűnik egy kis átlátszó csepp, ez maga a méreg. Legújabban sikerült azt egy vegyésznek hosszas fáradozás után vegyelemezni. Ezen alapon az tűnt ki, hogy a méhméreg maga az albumin (fehérje) méregcsoporthoz tartozik, a melyek legújabban lettek felfedezve és a melyek sajátosságai még kellőleg felderítve nincsenek. Van benne egyes más anyagok kívül hangyasav is. Hangyasav pedig minden mézben kisebb-nagyobb adagokban előfordul, ez tehát igazolja félig-meddig fennebb kifejtett sejtelmemet. Lehetséges különben az is, hogy maga a méhméreg oldatlan állapotban hatástalan, míg a hangyasav feloldja azt. Ezen állításaim, hangsúlyozom, legfeljebb csak elméletek lehetnek, magam ugyanis nem vagyok vegyész.

Az emberi ész nem nyughat. Mindig újabb-újabb szert találnak fel a méhszurás, illetőleg az általa okozott fájdalom és a daganat ellen. Ilyen például a tej is, manapság pedig egy apisol nevű folyadékot is hirdetnek. Ennek hatását nem ismerem, nem kísérleteztem vele. Vannak olyanok is, kik a pipa mocskát vagy nedves agyagföldet alkalmaznak stb. azonban meglehetősen csekély eredménnyel; talán még az agyagföld ér legtöbbet köztük. Mindezek a szerek csak arra valók, hogy mikor sorba mind megpróbáltuk, akkor a fájdalmas daganat elmulik, azaz bizony, más szóval mondva, nem sokat érnek. Magam is közöltem néhány évvel ezelőtt a M. Méh-ben 3 ilyen szert, ez volt a trágyafüst, maga a méz és végül a víz. Az első kettő azonban inkább csak negatív irányu, a mennyiben a méhét a szurástól visszatartja. A legkülönösebb hatású a víz. Magamon tapasztaltam, a szurás a nedves vizes kézen, arczon absolute daganatot, fájdalmat nem okoz. Persze a hatása csak addig nyilvánul, míg az illető testrész meg nem szárad. Előadtam ezen dolgokat. Látszólag csekélységek ezek. Ezen, szerintem fontos kérdés végleges megfejtéséhez azonban ezek is uthagazításul szolgálhatnak nálamnál szakavatottabb kezeknek. Mi méhészek azért vagyunk, hogy egymás tapasztalatait tárgyilagosan előadva, oktassuk. Az egész okszerű méhészetet egy palotának veszem. A hozzávaló anyagot a méhészeti szakírók szolgáltatják. Építjük azt és építsük is szorgalmasan, hogy rövidesen elmondhassuk azt, hogy ezen a téren nemcsak elértük, de fölül is múltuk a művelt nyugatot!

Külföldi szemle.

Amerika. Dadant, a híres északamerikai méhészt és mülépgyároszt azt meséli, hogy mikor ezelőtt 30 évvel Franciaországból kivándorolva Amerikába érkezett, egy pennije (garasa) sem volt. Ő és a felesége földiszeder gyűjtéssel és eladással tengették életüket, míg annyit megtakarítottak keresményükből, hogy egy olasz törzset vehettek. Ez volt szerény kezdete az ő méhészkedésének, mely őt azóta vagyonos emberré tette.

Francoziaország. A francziák már régen panaszkodnak, hogy nem tudnak a mézükön tuladni. Most még rosszabbak lettek kilátásaik, mert óriási mennyiségek érkeztek tengerentúlra a francia kikötőkbe, a mi nagyon nyomja az árakat. Azért minden oldalról azt tanácsolják a méhészek egymásnak, hogy több gondot fordítsanak a mézeczet, mézbor stb. készítésére. Lefèvre a Bulletin de l'Aor de Reims-ban azt mondja, miszerint kívánatos volna, hogy a tudomány valamivel többet foglalkozzék a méhészetrel, még pedig praktikus irányban a mézértékesítés céljából és rámutat arra, a mi e tekintetben a cukoripar fejlesztése érdekében történt.

Németország. A Nördlinger Bienenzeitung január 1-én levette megszokott régi méltóságos habitusát és a »legujabb divat« szerint öltözködve jelent meg a bámuló méhészközönség előtt, a mely az afféle czifraságokhoz nincs hozzászokva. A predikátumán is változtatott, nevezvén magát ezentul a német méhészek közönségének, nem pedig a német, osztrák és magyar méhészek (vándoregylete) közönségének, mint eddig. Nem tudjuk, hogy mind ez mit akar jelenteni, de erős a gyanunk, hogy a dolognak egyéb oka is van a pusztá modernizálási vágynál, mely az új emberek aktivitásba lépését úgy szokta követni, mint az erős porfelleg az új seprőt: de meg vagyunk győződve, hogy a változás, ámbár nem tudjuk, hogy kinek az intenciójára történt u g y, a méhészközönség nagyobb részének nem fog tetszeni. Mi a magunk részéről legalább, megvalljuk őszintén, jobb szeretnénk volna, ha az 50 éves anyóka úgy viselt, mint viselkedés tekintetében úgy marad vala, mint mikor még a »boldogult« szabatott neki ruhát.

Németországban ugylátszik a francziák után kezdenek indulni, kik jóformán már három év óta egyebet sem irnak, mint keretméret-tanulmányokat, mi mellett azokat az okokat keresik, a melyek miatt megszűntek azok az ősök által elért mesés eredmények. Pedig oly közel fekszenek. Csakhogy nem a keretmérethez keresendők ezek az okok, sem a czélszerűtlenség velt kaptárrendszerekben, hanem azon körülményben, hogy a kultúra a nektárkelyhecskéket szűkebb helyre szorította. A tengernyi mézelő növény helyét elfoglalta a cukorrépa, burgonya s más, a méhek mitsem nyújtó kulturnövény és melléjük telepedett a sok gyár, vasut stb., mely a midőn egyrészt bűzös füstjével, halált hoz a szegény méhek fejére, másrészt munkájukban megakasztja őket s még szűkebbre szorítja azt a kis legelőt, a mit a kultúra meg hagyott nekik. Sokkal czélszerűbb volna tehát jó mézelő fák ültetéséről gondoskodni, mint a keretméret felett veszekedni és a méhészek között a tapasztalatlanokat hiábavaló experimentálásra és pénzkiadásra csábítani. Hanem hát ők a keretkérdést fontosabbnak tartják. És mivel a példa ragadós — talán a francziákra tőlünk ragadt át —, hát ők is föllevenítették ezt a kérdést és olyan dolgot fedeztek fel a megejtett kísérletezés közben, a mit mi már több egy évtizednél tanítunk és hirdetünk, t. i. hogy főként a fásítás gyors tavaszi fejlődése céljából a fészekbe legalább 4 egész keret alkalmaztassék. Ilyen felszereléssel készülnek kaptáraink az aradi fegyházban is.

Németalföld. A De Bienenversend című németalföldi méhészujság szerint az ottani méhészek is erősen mozognak, hogy hazájukban az eddig meglehetősen elhanyagolt méhészetet emeljék. Legközelebb Utrecht városában gyűléstartottak, hogy megbeszéljék azon módokat és eszközöket, a melyek szándékuk megvalósításához a legalkalmasabbak volnának. Elhatározták a többek között, hogy országos méhészszövetkezetet létesítsenek, Haaga városában pedig még az idén nemzetközi méhészeti kiállítást fognak rendezni.

Nyugotindiában. Surinamban a kávéültetvények jóvedelmének emelésére és a cacao-fák termékenynyé tétele céljából méheket telepítettek. E mellett remélik, hogy a méhekből is csak kerül majd egy kis jóvedelem. No lám, a magyar szőlősgazdák pedig szeretnék a méhet a föld kerekességéről kipusztítani. Milyen különbözök is a nézetek!

Oroszország. Az oroszok is erősen mozognak méhészetük fejlesztése érdekében, miként Kullanda orosz államtanácsos a wiesbadeni vándorgyűlésen elbeszélé. Oroszországban ugyanis, daczára hogy annak idején a híres Buttlerow annyit fáradozott az okszerű méhészet érdekében, ennek állapota nem áll arányban sem az ország terjedelmével, sem a mezőgazdaság több ágának előre haladott állapotával és távolról sincsenek kiaknázva azok a temérdek kincsek, melyek a gazdag méhlegelőkön rendelkezésre állnának. Ámbátor azért így is szép jóvedelmet ad, de inkább a viasztermelés adja a hasznót, lévén a viasznak Oroszországban igen nagy kelendősége. Magyarországból is sok viasz vitetik ki Oroszországba — miként ez a mult lapban megjelent statisztikából is látható — leginkább Felső-Magyarországból, a honnan csak a mult hóban szállított egy szepesi viaszgyáros 50 métermázsát. A kínált árak 145—150 forint között váltakoznak. Az orosz méhészek legtöbbnyire még rönkkaptárakban és körülbelül oly módon méhészkednek mint a mi tótjaink a felvidéken, a mit éppen a jelen

sületünk egyik tagja, Tichy Miklós ur beszélni, a kinek 1892-ben alig néhány kilométernyi ut megtétele után, a legszebb kiállítási kaptárai Budapestre teljesen összetörve érkeztek meg.

Ha a szállítási eszközökről kellően gondoskodtunk, akkor a csomagolásra kell figyelmünket fordítani.

Mielőtt a csomagolást elkezdenők, a kaptárokat be kell zárni, illetve a röplyukakat bedugni és egyáltalán a kasokat a szállításra előkészíteni. Ez legkényelmesebben az oly szalmakasoknál történik, a melyeknél a röplyuk felül van. Ezeket a nap bármely órájában helyükről fölemelve kettős tüll-zövetbe vagy szunyoghálóba csavarjuk, illetve a kasokat ilyen szövettel bekötjük és ismét visszahelyezzük, este pedig a röplyukat kőcczel vagy füvel betömjük. Erre a kast rögtön felborítjuk és a M. M. 1894. évi 4. számának (115.) oldalán leírt módon készített léczállvánnyal ellátva a vasúthoz szállítjuk.

Ha nagyobb küldemény szállittatik, akkor a léczállvány fölösleges. A kasok a kocsikban, a melyek alja vastag réteg szalmával van borítva, fejjel lefelé fordítva egymás mellé állittatnak és azután egy a kocsiban keresztben alkalmazott (odaszegezett) lécz segítségével a koci homlofalához szorítjuk, hogy szilárdan álljanak.

Oly szalmakasoknál, melyeknél a röplyuk alul van, valamint az ingó szerkezetű kaptároknál is, az elzárással alkonyatig várni kell, nehogy a kintjáró méhek kizárassanak. A szalmakasokat már délután szellőztetni, azaz helyükről felemelni kell, hogy az aljdeszkától elváljanak. A kettős szunyoghálóval történő bekötés előtt a röplyukat kissé meg kell füstölni, hogy az aljdeszkán levő méhek fölfelé huzódjanak. Azután a kas hirtelen felborittatik és szunyoghálóval bekötetik. Ha az ut hosszúsága miatt tartani lehet attól, hogy a méhek az aránylag vékony szálu szövetet, daczára kettős voltának, átrágnak, úgy durva lenvásznat kell használni, a melynek közepébe ökölnagyságu lyuk vágatván, oda finom sodronyszövetet kell tenni. Egyszeres szunyoghálót a méhek csakhamar átrágnak, azonkívül pedig könnyen szakad, míg ellenben a dupla — tapasztalásom szerint — több napig sértetlenül kibírja. (Folytatása következik.)

MAUTHNER ODÓN

budapesti magkereskedésében méhészeti eszközök és kaptárok kaphatók.

100 méhtörzs,

jól betelelve, lapozó kaptárokból helyszűke miatt eladó; a vevő 250 törzsből válogathat. Továbbá 30 métermázsa citromsárga és tiszta fehér tisztesfű-méz is eladó 40 forintjával HIL SAMU-nál, Ó-Páznán, Szerémszékeny.

Resli István tanítónál Kalocsán, nagyobb mennyiségű méz eladó, 100 kgr.-onkint 36 frtért.

Kay József N.-Mokrán, első rendű havasi mézet kínál 100 kgr.-onkint 46 frtért, egy 5 kgr.-os postacsomagot pedig 3 frtért szállít bármintve.

10 darab kettős kaptár

20 család számára, melyben 13 erős család a legjobb állapotban van, 125 forintért azonnal eladó. — Szállítás a vevőt terheli. — Bővebbet

Arató Lajos-nál, Szeghalom.

Különféle.

Olcsó tető méhes számára. Ezen kérdés igen gyakran foglalkoztatja a méhészeket, nem annyira azokat, a kik, ha praktikusak, jót és szépet akarnak, módjuknál fogva nem kénytelenek kérdezni, hogy mibe kerül, hanem azokat, a kiknél még más szempontok is figyelembe veendők, mint a költség szempontja. Szép is, jó is és praktikus is a zsinórtető, csak hogy ez, kivéve talán a felvidéket, igen drága; a szalma és nád vagy sástető ugyan jóval olcsóbb, de már nem olyan szép és emellett tenyészhelyét képezi a darázsoknak s némelykor az egereknek is, a hol pedig helyben nád és sás nincsen, nem is olyan olcsó, eltekintve attól, hogy tűzbiztonság szempontjából is erősen kifogás alá esik. A tető nemezpapír sem valami olcsó, mert ehhez deszkák kellenek. Az igaz, hogy az ilyen tető még egyike a legolcsóbb tetőzeteknek, de aránylag igen rövid alatt elrongyolódik. A cserép és bádogtető szép is, tartós is, de bizony háromszor is meggondolja, míg rászánja magát az ember, de a költség miatt rendesen mégis fölhagy a szándékkal. Külömben a cserép- és a bádogtető jégverés és záporosó alkalmával nagyon csörömpöl, a mi a méheket felizgatja. A Bienenpflege-ben egy leleményes méhész az olcsó és praktikus méhestető kérdését a következőképen véli megoldani: ő a célra ócska mag- és kávé-zsákokat vásárol, melyek olcsó pénzen kaphatók főleg nagyobb kereskedőknél. A zsákok azonban erősek és igen sűrű szövésűek legyenek. Ezekből a zsákokból megfelelő hosszú sávokat szab, a melyek azután olyanformán szegezendők a tetőre, mint a nemezpapír, azzal a különbséggel mégis, hogy a felső végeket áthatja a tető ormán, azaz hogy vice-versa egyik végét át a másik alá illetve fölé hajtja. Szeget olyat alkalmaz, mint a papírtetőknél szokás használni. A vászon alá természetesen deszkatető jön, de csak igen vékony $\frac{1}{4}$ -czolos szelvényekből. Ha a tető be van fedve vászonsávokkal, akkor az egészet jól, de jól, de kell mázolni kátránnyal, de jó sűrűn, azután pedig az egészet finom homokkal behinteni. Hogy a kátrány jobban beigya magát és kenhetőbb legyen, célszerű valami ócska vasedényben — künn a szabadban — felolvasztani, illetve felmelegíteni, a mikor ugyanis folyékonyabb, mint hideg állott állapotban.

Méhészkedő medvék. A múlt év november havában történt, miként egyesületünk választmányi tagja, Vadászfy Jenő ur, írja, hogy néhány medve ellátogatott Akantisz Rezső znió-váraljai alapítványi erdőmester egyik erdei méhesébe a szlavoni erdőben, Turóc-megyében és egy kis őszi szemlét tartott, megdandó, hogy vajjon milyen ize is lehet a műlépen készült lépésméznek. És hogy minnél kényelmesebben dolgozhassanak maczkó uraimék, hát az árnyékos szűk méhesből kiczipelték a 26 darab Dzierzon kaptárt a szabadba, körülbelül 200 lépéssnyire a méhestől s ott aztán neki álltak a revízióknak, de olyan alaposan, hogy egyéb sem maradt az egészből, mint darabokra tördelt kaptárfalak és lélapoczka szilánkok. Maczkóék ugyanis nem sokat törődtek a divó szokással és a méhek csendes természetével, hanem egyszerűen a földhöz vágták a kaptárokat, hogy szétmállottak s aztán a kihulló lépeket felfalták. Csakhogy megjárták. Nem érte őket ugyan tetten a gazda, de alaposan elcsapta a hasukat az erdei méz, úgy, hogy még jó messzire a garázdálkodás helyétől is félre nem ismerhető nyomokat hagytak maguk után. Persze ez nem kártalanítja a gazdát a veszteségért.

Egy újabb szer a méhszurás ellen. Ugyan a hányadik már és vajjon beválik-e? Ki tudja? De azért mégis érdemes lesz megpróbálni. Hátha? Egyik német méhészsíjban azt olvassuk, hogy ha a méh fullánkjaait illetve a méreghólyagot a fullánkkal együtt szájunknak közvetlenül a szurás után összerágjuk, akkor a fájdalom rögtön elmúlik és daganat sem keletkezik, még csak meg sem vörösödik a sebhely környéke. Az illető ezt ismételtelen megpróbálta, sőt a darázscsipésnél is hasonló eredményt ért el. Jó lesz azonban a próbánál arra vigyázni, hogy a mézfullánk szétmállatlanul valahogy a torokba ne szaladjon, mert bár elszakadva a méh testétől, még úgy is kárt tehet bennünk és megakadhat a torkunkban vagy a nyelvünk tövében. Sorok írója járt így 1886-ban egy szalmakas felszabdálásánál, a midőn az újjáról önkénytelenül lenyelve a mézet egy agyonnyomott méh fullánkja került a szájába mely a nyelve közepe táján megszurta. Úgy megdagadt tőle a nyelve, hogy másnapig egy árva szót beszélni nem tudott és enni sem. Tehát óvatosság.

Eladó méhcsaládok.

Négy darab országos egyleti hármaskaptár 12 családdal. A kaptárak ujak, kettő deszka-padlóból és kettő pedig $\frac{1}{4}$ " deszkából zsupporitással készült. Tavalyi anyás igen erős családok 16—18 kereten betelelve 10—12 lépes mézzel (egy-egy hármaskaptár benépesítve és a vasúthoz szállítva 30 ft.); valamint egy fekvő »Hungária« pergető is eladó. —

Bővebbet Sailer Dénes, gyógyszerész, Kétegyháza-n.

Fizessünk.

Könyveink átvizsgálásánál sajnálattal tapasztalnunk, hogy még igen sokan hátra vannak a tagdíj fizetéssel. Minthogy az letnek rendes havi kiadásai vannak és *ez idő szerint más fedezet nincsen, a tagdíj*, hogy az egyesület igazgatása akadást ne szenvedjen, tisztelettel kérjük azokat, akik a tagdíjat még be nem fizették, szíveskedjenek tartozásukat lehetőleg még folyamán törleszteni.

Az elnökség

Szerkesztői mondanivalók.

Bocsánatot kell kérnem mindazon tisztelt méhésztársaktól, akik az utóbbi időben egy kicsit megváratlam leveleik megválaszolására rajtam mult és nem figyelmetlenségből történt, hanem csupán a múlt még május korában egy közüti kocsi kocsisának lelketlen következtében egy villamos kocsi alá kerültem és jobb vállamon és mellemen oly sérüléseket szenvedtem, hogy hetekig mult len voltam és legfeljebb nevemet tudtam nagy nehezen valahog betűzni. Mar a mult kettős számú lap összeállítását is jórészt segítségével kellett végezniem. Nem mulaszhatom el egyuttal mind a szerkesztői és kedves méhésztársakat, kik betegségen tartama alatt hogy annyi szívélyes részvételt kérdezősködni kegyesek voltak és ezen a mul kel fájdalommat enyhíteni törekedtek, kéri, miszerint fogadják köszönetemet. Szívem mélyéből óhajtom, hogy a jószágos és a jószágos őket hasonló borzalmas balesettől, mely, ha végeredményében sorsolt járt is, a mennyiben nagyobb bajom nem esett, mégis oly borzalom, hogy még az ellenségemnek sem kívannam, hogy a bekövetkezés pörzetteket elszenvedjek. Hála az égnek — bár még mindig vannak igen heves fájdalmaim, a mely fájdalmak a munkában akadályoznak, ha hosszabb erőltetett munka kifejtésére kerül a sor — még helyre állott egészségem, hogy az idegen segítségét nélkülözni alább az íróasztal mellett.

Türelemet és elnézést kerek továbbá még azon igen t. m. részéről is, kiknek mar régebbi keziratai vannak nálam. Az egyesületi madásai és a költségvetés, az elnöki jelentés és a mézértékesítési gondnokának beszámolója, a német-, osztrák és magyar méhésztársaságok vándorgyűlésére vonatkozó tudnivalók, végül a mai lapban Nagybánya a temesvári gazdasági egyesület tükáranak czikke, melynek végett mar is nagy kellemetlenségeim voltak — stb. efélék, igen elfoglaltak, úgy, hogy még a rendes rovatokból is többet, így a külföldi lapszemlet, a legutóbbi időben rendezett két kirándulásról szóló jelentést, stb. is ki kellett hagyni a jelen számból.

Tehát mégegyszer: türelem és elnézés!

MAUTHNER ÖDÖN

budapesti magkereskedésében méhészeti eszközök és kiegészítők kaphatók.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

XIX. ÉVFOLYAM.
1898.

Szerkeszti :
BINDER IVÁN

8. SZÁM.
Augusztus.

AZ EGYESÜLET A KIRÁLYNÉ Ö FELSÉGE FÖVÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLL.

„A M é h.”

— Irta: br. Ambrózy Béla. —

Hivataloskodásom és őszinte tiszteletem révén elsőnek kellett volna lennem br. Ambrózy Béla remek méhészeti könyvének ismertetésében, de a sors úgy akarta, hogy a legutolsó legyek, még pedig a szerzőnek határozott kívánsága folytán, a ki tiltakozott, hogy mint bíráló — azonnal a nyilvánosság terére lépjek; pedig mint a temesmegyei gazdasági egyeslet titkára, okvetetlen én tartottam számot e megtiszteltetésre, mert senki sem nógatta elnökünket könyvének kiadására annyira, mint éppen az egyeslet hivei, kik őismerve a bárónak tevékenységét és szakismeretét, és a még 1882—1884 évben megjelent munkájából kiváló tollát, meg voltak győződve, hogy ezuttal is remek dolgot fog teremteni.

Hiszen alig van egyén ez országban, a ki br. Ambrózy Bélához gazdasági tekintetben oly közel állna, mint éppen csekélységem, aki 23 éven át azon egyesületnek titkára vagyok, melyet a báró 1875 ben újra megalkotott. Azóta együtt szolgáljuk ernyedetlenül és erőinktől kitelhetőleg polyglott megyénkben, hazai szellemben, megyénk gazdasági viszonyait, a haladást minden téren terjesztve, de különösen az állattenyésztést zászlónkra tűzve, mint azon irányt, mely nélkül helyes gazdálkodás képzelhetlen. — Ilyen viszonyok között az eredmény el nem maradhatott s ma minden irányban a törekvésnek maradandó nyomait tapasztaljuk.

De főleg méhészeti tekintetben látjuk az óriási felvirágzást, mert itt karöltve a nemes gondolkozásu, de sajnos, korán elhunyt Grand Miklóssal együttesen működtek országunk javára. — Már fellépése első idejében fűztünk nagy reményeket személyéhez, hogy az állattenyésztés terén úttörőnk leend, a mi tényleg be is bizonyult; mert br. Ambrózy Béla ez idő szerint jeles lótenyésztő, lovai kitartásban és gyorsaságban párjukat ritkítják. Éppen ilyen eredményeket ért el a szarvasmarha tenyésztés terén is, amennyiben importált szimentháli jószágot, tisztán és keverve nevelt, szintén méltó feltűnést keltő sikerrel — hasonlóképp sertészi is mindig első rendűek voltak. És végre méhészetét is eléggé ismerjük. Ez volt mindig és még ma is legkedvesebb foglalkozása. Sokszor mondotta ő

nekem, hogy teljesen osztja a nagy osztrák méhésznek, br. Ehrenfelsnek mondását: »hogy a méhészet a mezőgazdaság költésze, mert méh nélkül nincsen öröm, amennyibe bár minő kedvezőtlen események sujtották is őtet, a méhnek döngicsélése újból felébresztették erejét és munkakedvét.«

Pedig hát én jól tudom, hogy harc volt br. Ambrozynak az élete. Harcolt minden téren, mert bárhol férfiakra volt szükség, ott ő mindenütt megjelent: küzdött a szabadságért, a humanizmusért, a tudományért és politikai meggyőződéséért.

Ha csak a harctéren tett szolgálatait vesszük is, melyeket élet-leírásában csak oly szerényen érintett, akkor is látjuk, hogy sem életét sem nyugalma nem vette tekintetbe soha, mert, miként láttuk, minden teketória nélkül ott hagyta házá, kényelmét, barátait és tevékenységét, hogy felváltsa azt a tábori életnek nehézségeivel, idegen kezekre bízva vagyonát, csak azért, hogy eszményeinek, s kalandok után vágyó hajlamainak szolgáljon. Hogy milyen eredménnyel, azt bizonyítják azon számos kitüntetései, melyek mellét díszítik. Nem tűztem ki feladatomból a báróról glyceriákat írni, ezt nem is venné szivessen, de kötelességem konstatálni, hogy olyan férfiakat, mint ő, a mai korban Diogenesként kell keresni.

Áttérve szellemi harcaira, ezek is eléggé jellemzők és érdekesek. Mint szem- és fültanuja e küzdelmeknek, először is meg kell jegyeznem, hogy br. Ambrozy Béla soha mások meggyőződését vakon nem követte, hanem mindenről személyes meggyőződést kívánt szerezni magának és csak akkor lépett a küzdelmek terére. — Százakat és százakat költött próbákra és kísérletezésekre, — de há azután valamiről meggyőződést szerzett magának, akkor úgy tett, mint a boldogult br. Berlepsch, és vasmarokkal sujtotta ellenfeleit. Ilyenkor szerfelett nagy szenvedélyességgel harcolt, mivel úgy tapasztalta az életben többnyire, hogy ellenfeleinek legnagyobb része kevés elmélettel és felületes gyakorlattal küzdött vele szemben, a ki évtizedeken át tanult, és tapasztalt. — Úgy tudom, hogy ilyen körülmények között született »A Méh«, is Magyarország legérdekesebb méhészeti könyve. Sok nógatásba került részünkről, a temes megyei gazdasági egyesület tagjai jó nagy részéről, míg végre megigérté, hogy a millenniumi ünnepélyes kiállításra a munka kész lesz. Velem sokszor megbeszélte ezen könyve ügyét — és intencióit és mindannyiszor erősen hangoztatta, hogy csak tisztán tapasztalatai nyomán kíván gyakorlati munkát írni; azon sorrendben és tartalommal fogja ezt össze állítani, mint ahogy az 1882—1884. évben már megírta az okszerű méhészetet s kijelentette őszintén, hogy nem zoológus és anatómiai készítményekhez nem ért, valamint azt is, hogy a zootomiahoz sincsen nagy bizalma, mivel meg van győződve, hogy a tudománynak férfiai is sok tekintetben nagyot tévednek!

Hogy tehát egy nagyobb compilatiót szerkesszen és idegen könyvekből ivateket össze írjon, vagy hosszú kivonatokat hozzon, azt ő nem akarta, mivel feladatául üzte ki, hogy oly munkát fog hozni a nyilvánosság terére, melyhez a szükséges anyagot saját tevékenységéből merítette, amely eredeti lesz és tőle származik.

Azért a méhek természetrajzára csak annyi időt fordított, amennyi szükséges, hogy mindenkinek fogalma legyen a méhek szervezetéről.

E tekintetben, nézetem szerint, igazsága is van, mert ha éppen valaki nagyon érdekli a méhek természete-rajza iránt, az meghozathatja magának mindazon munkákat teljes eredetiben, a melyek ere vonatkoznak.

Ami azonban a gyakorlatot illeti, erre vonatkozólag azt mondhatjuk — hogy ez egy unikum, mely nemcsak nálunk, de mindenütt méltó feltűnést kelthet, mivel azon óriási előny szerepel itt, hogy a szerző egy negyed századon felül nagy méhesén folyton személyesen dolgozott. Hiszen mindazok, akik a jeles méhészt működni látták, meggyőződhetnek és tapasztalhatták, hogy nyugodtan és a mellett mégis menynyire gyorsan és higgadtan bántak el a méhekkel.

Nagyon jól emlékszem még, a midőn 1885. évben az első kiállítás alkalmával Budapesten a báró, mint az élő méhek kiállításának bíráló bizottsági elnöke egy cyprusi méhekkal belakozott kaptárt, pipa és fejvéd nélkül felnyitott. A méhek dühösen kirontottak, de Ambrozy megmaradt a helyén s nyugodtan vizsgálta a kaptárt.

Méhészete, azt lehet mondani sok éven át a legnagyobb volt Európában, egy izben 1300 kaptáron felül volt az állománya. Jöttek is méhészek hazánkából de Ausztriából, meg Németországból is, hogy kezeléséről maguknak tanulságot szerezenek. — Ott volt Paulik Gábor — Göndöcs Benedek, br. Kemény Gábor, Kováth János, a híres műtő, br. Kovács József, Kenessey Kálmán, Máday Izidor, Egan Ede Kühne Ferencz, Liphay Ferencz, Vámosy Mihály, Nagy János, Vadászfy Jenő stb. — boldogult Grand Miklós pedig seregestől hozta a tanítókat Gyarmatára, hogy meggyőződjenek a nagy méhészetnek berendezéséről. Örömmel szemlélték az ott uralkodó céltudatos gazdaságot, mely párosulva oly növények termelésével, melyek nem csak a méheknek szolgáltak legelőül, hanem a zsebeknek is jövedelmeztek.

És most áttérek a jeles munkának ösmertetésére s kiemelem első sorban annak külső formáját s jelzem, hogy sem nekünk, sem pedig a külföldnek ez idő szerint nincsen könyve, mely ezzel verekedhetne.

A szép nagy betűk hamvas belga papírra vannak nyomtatva és rendkívül szép díszítványokkal ékítve, melyek méhészeti jelvényekből állanak és nagy vonzerővel bírnak.

A rajzok, fametszetek és rézmetszetek azonban, melyekből 149 van, a leghíresebb mestereknek kezeiből kerültek ki. — Különösen szépek az Angliában és Braunschweigban készült fametszetek, melyek lenyomatban tollrajzhoz hasonlítanak. Valódi örömmel szemléli még a nem méhészt is, hát még a szakértő.

Szemtanuja voltam azon óriási fáradságnak és költsékezésnek, melyet ezen rajzoknak megszerzése okozott. Rajzoknak és fényképeknek özöne készült Gyarmatán és küldetett a fametsző intézetekhez, a melyek viszont a legfinomabb munkát szolgáltatták vissza.

A munka tizenegy szakaszra oszlik fel:

Az első szakasz a méh természetrajzával foglalkozik. Mint kezdetben jelzem, a szerzőnek sohasem volt szándéka a szükségesnél többet írni, azért csak röviden foglalkozik a méhek belső szervezetével, már azért is, mert hivatásán kívül eső bonczolásokkal és górcsővi vizsgálatokkal nem foglalkozott soha; — ellenben a gyakorlati téren szedte össze azon kincseket, melyek művének érdemét képezik.

Mindazáltal a méhek természetrajzáról mindenki fogalmat nyerhet, ha figyelemmel olvassa az arra vonatkozó felvilágosításokat, mert ezek könnyen érthető nyelvezetben, minden fárasztó hivatkozásoktól menten és remek rajzok kíséretében jelentek meg; vonzóvá is teszik a tárgyat. Tagadhatatlan, hogy a természetrajz a méhészet sötét pontja, mivel még most is vita tárgyát képezi igen sok része, mely megfejtve nincs, mert a méhek anatomájában még nagy a tájékozatlanság — a szervek működését sem ismerik tökéletesen. Amit br. Ambrozy Béla ezen tárgyról könyvében irt, azt a legjobb kutforrásokból merítette.

A második szakasz: »Általánosságok a méhészet körül«.

E szakasz figyelemre méltó elméleti és gyakorlati fontosságú útasi-tásokkal szolgál, melyeknek elsajátítását egy méhész se mulassza el.

A harmadik szakasz a méhkasokról tárgyal.

Itt már tiszta gyakorlatot tanulmányozhatunk, azon bő forrásból, melyet nekünk a szerző nyújt; hiszen alig van kaptár, melyet kinem próbált volna. Valódi muzeum vándorolt Európának minden országából Temes Gyarmatára, ahol ezen kaptárok évek során át rendszeresen kipróbáltattak és ellenőriztettek. Ezen kaptárok a könyvben nemcsak a legremekebb rajzokban varázsoltatnak szemünk elé — hanem egyuttal a méretek is oly pontosan vannak megadva, hogy még a laikus is kedvet kap az asztalos munkához. Látszik, hogy a szerző nem hiába utazott Ingolstadtba Bajorországban az öreg Schmiedlihez, hogy ott a kaptárok készítését sajátkezűleg elsajátítsa magának. Asztalos műhelyében készített kaptárainak méretét még most is a legmegbízhatóbbnak nyilvánítja ki, holott a többiekkel folyton bibelődései vannak.

E szakaszban okvetetlenül a legérdekesebb pont a hol Dzierzon iker kaptárának leírásával foglalkozik. Itt legendákat irhatott volna a jeles méhész, mert ezen kaptár képezi méhészetének éltető erejét. Ezzel vándorolt tavasszal és ősszel, és szedte meg hordoit a legelők kincsével. — Ezzel készített rajokat és ezzel biztosította a legjobb kitelelést, a méhésznek legfontosabb törekvését.

Dr. Dzierzon és br. Ambrozy e tekintetben egyet értenek, a midőn e kaptárt a földkerekség legjobb méh lakásának ismerik el; de hiszen az öreg vezér hivatkozik is minduntalan háládatos tanítványára. a ki nem csak írásban, de élő szóban is hivatkozik az ikerkaptárral elért eredményeire.

Sokszor azt hallottam hangoztatni br. Ambrózytól, hogy minek is a drága 30—35. családra készített kaptáros szekerek, melyek leg-aiább is 300 frtba kerülnek, holott egy béres szekérre könnyen felrakhatunk két duczot, 32. családot, a melyek a szekérrel együtt szintén nem érnek többet. Mennyi tökemegtakarítás fekszik ezen rendszerben s mennyire indokoltnak tartom a szerzőnek elveit, aki folyton azt hangoztatja, hogy a méh nem a gazdagnak, hanem a szegény ember jószága, akinek pénzeszkéjével ovatosan kell bánni, nehogy veszendőbe menjen. Valóban a szegényebb sorsu méhész hálával tartozik a bárónak, mert munkájának főtörekvése oda irányul, hogy őt felesleges befektetéstől megvédje.

Negyedik szakasz: »Méhészeti segéd eszközök.«

Itt is azzal kezdi a szerző, hogy mint az egyszerűségnek barátja, a fölösleges befektetésnek ellensége, csak olyan segédeszközöket ajánl,

melyek okvetetlenül szükségesek. Nagyon helyesnek tartom ezen irányt, különösen a mai korban, a midőn egy méhészeti segédeszközökről szóló árjegyzék, százféle cikket tartalmaz. — Hány évi termésre volna szüksége egy szegényebb sorsú méhésznek, ha mind ezen feleslegeseket meg akarná venni? A bárónak nagy méhesén látjuk a követendő példát, mert ott csak is a nélkülözhetetlen segédeszközöket találjuk. Inti a méhészeket, hogy a szorgalom és az ésszerűség a fő: ez tölti meg a sejteket. Az elmélet párosulva a gyakorlattal képezi az eredmény alapját.

Ötödik szakasz: »A méhek kezeléséről«. Ez a Méhnek legnevezetesebb része, mert itt mutatja be magát br. Ambrozy mint méhész. — Itt tárja fel előttünk gyakorlatát. Itt oktat bennünket és itt figyelmezteti a kezdőt és a mestert egyaránt, hogy miként lehet a méhészetből pénzelni. — Maga bizonyította ezt be leginkább, mert éveken át a legsilányabb termései viszonyok között méhészetével tartotta fenn magát. Ezt hangoztatja sűrűn — de ha nem is tenné, általánosan tudjuk a tényeket, mert mi láttuk, hogyan szállította el a rajokat külföldre és hogy miképpen vándoroltak onnan vissza vissza Temes Gyarmatára a tallérok; szintén jól esett szívünknek, hogy a hazai gazdasági ipar a külföldön tért hódít, és hogy a német pénzből mikép képes magyar ember ősi birtokát fenntartani. Classicus egy szakasz ez, mivel minden szó a gyakorlatnak arany forrásából van merítve, minden mondat a meggyőződés szent érzületével van megírva, nincsen humbug, nincsen üres frázis, vagy kivonat más szakmunkákból, ott a becsületes munkának a szorgalomnak gyümölcseit látjuk ékeskedni, ragyogni. — Jöjjetek németek, francziák, amerikaiak le Gyarmatára és vegyétek tudomásul, hogy miképpen méhészkednek a magyarok, miképpen áll itt az elmélet hitestársával a gyakorlat. — És milyen egyszerű és könnyen megérthető nyelvezetben van ez mind megírva és fűszerezve, dült betűkben irt némely sentenciákban, a melyek lörvénybe igtathatók.

Bizonyosan vannak még méhészek, akiknek emlékezetében maradtak az egykoron érdekes vitatkozások, melyekben br. Ambrozy polemikus éllel és éles ésszel a világosság után törekedett.

Igaz, hogy saját szavait használva »nem mindég glassé keztyűvel tette azt. — A Méhben is észleljük a bárónak harcziás szellemét, de finom engesztelő modorban, mivel itt csak oktatni akar.

A Méheknek kezelése — minden tekintetben — A Méhnek legfontosabb része, mert itt a berendezés költségvetés, bevétel, a legalaposabb számításnak tárgyát képezik. — Jönnek azután: a méhek ápolása az évnek minden szakában, a méhek szabálytalanságai és azoknak orvoslása, az egyesítés, a gyenge családok kezelése, a haszonból való etetés, a méhek átvizsgálása, a gyenge családok fölsegítése, a méhek rablása, általános utasítások a mézelés és rajzás idejéig stb. Hová vezetne, ha felhoznám részletesen az egész gyöngysorozatot, mely gazdagon jutalmazza mindazokat, akik e szakaszt figyelemmel tanulmányozzák, miután nincsen esemény a méhészetben, melyre utalás ne történne.

Különös érdeklődést keltett e szakaszban a szerzőnek azon megfigyelése, mely a méznek tömörítésére vonatkozik. Eltérnek e tekintetben főleg hazánkban a nézetek, mivel találkoznak szaktekintélyek, akik azon véleményt hangoztatják, »hogy a méz a kaptárban elpárolgás folytán

tömőről, holott br. Ambrozy már több mint 14. évi megfigyelés után azon eredményre jutott, hogy a méznek feles vizrészeit a méhek szervezetökkel választják el.

E pillanatban Németországban is vitatkoznak e tárgy felett s hiszem, hogy a legrövidebb idő alatt érdekes adatokat fogunk e tekintetben hallani.

Ezen szakaszt tényleg magyarázni nem lehet, hanem tanulmányozni kell azt, mivel itt br. Ambrozynek sok évi méhészeti tudománya összpontosul, mely nem külföldi méhészeti könyvekből fordított, hanem egyenesen édes hazánk virágos mezőin szedett össze és kínált meg benünket vele, hogy tanuljunk és tapasztaljunk.

A hatodik szakasz a mézipart tárgyalja.

Ezen szakaszban a mézbor, sütemények, kompotok készítését és a méz is viaszknak, mint gyógyszernek, alkalmazását tanulhatjuk. Ezen szakasz is érdekes hazánkra nézve. — Különösen figyelmet érdemel a mézbornak készítése, melynek uttörője maga a szerző. Utasítása szerint izletes borokat vagyunk képesek elő állítani, egyszerűen olyképpen, hogy a mézet borjavítás céljából használjuk fel, avagy a törkölyön mézet erjesztünk. — Mily távol álunk mi még ezen intenzív gazdaságtól s mennyire indokoltak Ambrozynek törekvései ezeket terjeszteni.

Hetedik szakasz: Méhészeti könyvvezetés. — A milyen a könyvnek iránya, ugyan olyan e szakasz: egyszerű és czélszerű, — nem csak a nagyobb, hanem a kisebb termelőre vonatkozólag is. Különösen figyelembe kell vennünk könyvvezetésének könnyű voltát, miáltal a kevésbé járatos egyének is képesek ügyeiket rendszeresen vezetni.

Ezen szakasszal be vannak fejezve a méhészetre vonatkozó tárgyalások, melyek felett elég alkalma nyílik a méhésznek elmélkedni. Van toldalék is. Ezen toldalékkal kellemesen lepelt meg br. Ambrózy mert lát-körünk gyarapítására szolgál.

A nyolczadik szakasz Németország, illetve Dr. Dzierzon, Dathe és Günther méhészetéről tárgyal.

Érdekes méhészeti utleírás ez, mely szemeink elé varázsolja a három legnagyobb méhészméhesét, melyet br. Ambrozy meglátogatott és tanulmányozott.

Kilenczedik szakasz: »Temes Gyarmatai méhesem« — a melyben a báró saját méhesének berendezését ismerteti. — Itt tárja fel szemeink előtt méhészetének ügykezelését, mely párosulva a méhkivitellel, képes volt egy nagy mezőgazdaságnak veszteségeit pótolni. — Már ez által is ösmeretessé tette hirnevét itt az országban, de ösmerik a magyar méhészbárónak nevét a külföldön is, a hová elszokott rándulni, hogy a magyar méhészeti tudománynak magvait ott is elhintse.

Tizedik szakasz: »Jeles méhészek Németországban.«

Ezen szakaszban rója le szerző háláját azok iránt, a kiktől legtöbbet tanultunk, első sorban Dr. Dzierzon Jánossal kezdeményezi, akinek áldásos tevékenységét élénk színekben adja elő. — Utána következik Schmidt András, Vogel Vilmos br. Berlepsch Agoston stb. szép életleírások ezek, méltó visszatükrözése mindazon dicsőségnek, mellyel e felejthetetlen férfiak koszorúztattak.

Azután áttér a szerző Ausztriára, felemlíti br. Ehrenfelst, Gattert, Hruschkát, a mézperge-főnek genialis feltalálóját stb., következik Francia-
Olasz- és Oroszország és Amerika. Végre a magyar méhészeket örökíti meg
melyek sorozatát Paulikkal, Sághyval, Granddal, Krisch Jánossal kezdi
meg s folytatja Vámosssyval, Binderrel, Kovácscsal, stb. — ezek is szép
biographiák, melyekben hazánk nemes törekvésű férfainak tevékenysége
teljes mértékben méltatva lettek. — Ami pedig különösen emeli e biog-
raphiák értékét: hogy az illetőknek hiven eltalált arczképe és megjelent;
ilyképpen képszerűen lettek az utokor részére megörökítve.

De ezeken kívül megemlékszik még a nemes báró azokról is, akik
tevékenyen vettek részt méhészeti életünk küzdelmeiben és felemlíti: Kocsi-
Mayert, Vallót, Mályt, Tittelt, Sőtért, Dömötört stb.

Tizenegyedik szakaszban »Saját életrajzom« czim alatt, saját éle-
tének küzdelmét hozza elő. — Mint maga írja *»nem tüntetési viselkedéssel
hanem azért hogy viszontagságos és kalandos küzdelmekben és változatos
jelenségekben folyó életemnek tevékenységével bizonyítsam, miképp: kötelesség-
tudással, szorgalommal és becsülettel — a ki férfi — a legsúlyosabb viszo-
nyok között is meg tud élni.«*

Felette szép és férfiuhoz illő életleírás ez, csak hogy nagyon nyug-
hatatlanak tűnik fel a nyárspolgárius lelkületű embernek, mert csupa küz-
delem, a harcztéren, a politikának és az egyesületi életnek és gazdaszatunk
porondján, és a polemiáknak terén.

Bámulnunk kell annyi kitaratást, lélekerőt és tevékenységet. Ezt
külömben olvasni kell, mivel egy hosszú életnek tevékenységét rövid szavak-
ban leírni lehetetlen.

Saját szavait irom ide zárszónak, melyek összhangját képezik gon-
dolkodásának:

»Ezek után teljes szívem mélyéből őszintén kívánom, hogy áldja
meg hazánkat az Ég, védjen meg bennünket az egyenétlenségtől, adjon
erőt, szellemi tehetséget és szorgalmat, gyarapítsa törekvésünk sikerét,
hogy nemzetünk a beköszöntött új ezred munkájához bátorsággal, kitar-
tással és a jövőbe vetett bizalommal foghasson.«

Végre nem marad egyébb hátra, mint a jeles munkának tárgy-
mutatóját, a szövegben előforduló rajzokat és a tartalomjegyzéket felemlí-
teni, melyek kiegészítő részét képezik a hatalmas munkának.

Kényelmesebb betekintést alig nyújthat munka — mivel nincsen
a méhészet terén művelet, melyet egy pillanat alatt megtalálni ne lehetne.

És most hogy valahára a temesmegyei gazdasági egyesület nevében
mint annak titkára szeretet elnököm iránt, akivel 23 éven keresztül
komoly munkában és felhőtlen barátságban töltök, kötelességemet leróttam,
bucszom a tisztelt olvasótól. — Mondhatom, hogy örömmel jelentem meg
e sorokkal a nyilvánosság előtt, mert oly férfinak szellemi munkáját
ösmertettem, a ki önzetlen és hazafias törekvését ritka jó indulattal és
nemes szívvvel tudta és tudja párosítani és ezzel kiérdemelte magának
nem csak a nagyok, de főleg a kisebbek tiszteletét, a kikj iránt különös
kegyelettel és szeretettel viseltetik.

Temesvárott, 1898. évi február hó 6-án.

Nagy Lajos.

A német, osztrák és magyar méhészeknek méhészeti kiállítással egybekötött 43. vándorgyűlése

folyó évi szeptember 4—8. között Salzburgban a „Städtisches Curhaus” című helyiségben fog megtartatni a következő diszelnökség elnökle mellett: St. Julien-Wallsee Clemens gróf, Salzburg hercegség országos elnöke. Winkler Alajos, Salzburg hercegség kapitánya, Zeller Gusztáv, Salzburg város polgármestere, Plaz Hieronimus gróf, a salzburgi cs. k. mezőgazdasági társulat elnöke.

Napirend.

Vasárnap, szeptember 4-én, az érkező vendégek fogadása a pályaudvarokon. d. e. 11 órakor: a kiállítás ünnepélyes megnyitása a diszelnökség által. $1\frac{1}{2}$ órakor: a bíráló bizottság összeállítása, d. u. 3 órakor: összejövétel a Tomelli féle kávéházban, azután körmenet a városban a látványosságok megtekintése céljából. Este 7 órakor: a megjelent vendégek üdvözlése a Coursalonban.

Hétfőn, szeptember 5-én, 8 órakor reggeli, aztán a tárgyalások megnyitása. 1 órakor: diszebed, 3 órakor kirándulás közutisutou Hellbrunn cs. kir. kastélyba (gyönyörű diszkert világhírű vízművek, mechanikai és kőszínház). A vasut felszálló helyei: Curhaus, Bazár és Corso kávéházak 7 órakor: hangverseny a „Villanyos felhuzó” című vendéglőben a Mönchsbergen.

Kedd, szeptember 6-án, 8 órakor reggel: az előadások folytatása és befejezése. Ebéd tetszés szerint. — Délután 2 órakor: kirándulás az 1286 m. magas Gamsbergre, fogaskerekű vasuton. Felszálló helyek: Bazár és Corso kávéházak. 8 órakor este: Diszvacsora a Cursaalban és kerthelyiségében.

Szerdán, szeptember 7-én, d. e. 10 órakor: villás reggeli a szt. Péterről elnevezett apátsági pinczében. 12 órakor: díjak elosztása; ebéd, tetszés szerint; d. u. 4 órakor: összejövétel a Lobmayer-féle kávéházban, séta — esetleg siklón — a Mönchsbergre a Hohensalzburg erődhöz. Este 7 órakor: esti multság az ó-német termék terrasse-án a várban.

Csütörtökön, szeptember 8-án: kirándulás Salzburg környékére, szakértő vezetők kíséretében Berchtesgadenbe, a Königsseere, Reichenhallba, Chiemseere; a Halleini bányába, Gollingeri vizeséshez, Salzachöfen, Lichtensteinklamme Zell a See, Schafberg, Ischl stb. helyekre, csoportonként. Hogy ki-k melyik csoportban kíván részt venni, az a vigadó bizottság irodájában bejelentendő.

A kiállítás csütörtökön, szeptember hó 8-án este 6 órakor fog bezáratni.

N. B. A korábban érkező vendégek számára szombaton, este a Mirabell szállóban kedélyes összejövétel fog rendeztetni.

Dr. Beck Pál lovag,

a német, osztrák és magyar méhészek vándorgyűlésének osztrákrészi elnöke.

Würtz Ferencs,

a főbizottság elnöke.

Tudnivalók.

1. A német, osztrák és magyar méhészek 43. vándorgyűlésén és az azzal kapcsolatosan rendezendő méhészeti kiállításon minden bel- és külföldi méhész résztvehet, ha a tagsági jegyet megváltja, sőt nem méhész is részt vehet és nem szükséges, hogy az illető valamely méhésztársulatnak tagja legyen.

2. Tagsági jegyek már most kaphatók Fäustle Vilmos urnál Salzburgban Judengasse No 11. Egy jegy ára 1 frt 80 kr. vagy 3 márka és jogot ad a tulajdonosának, hogy a vándorgyűlés által rendezendő felolvasásokra és vigalmakon részt vehessen és a kiállításra kiállítási tárgyakat küldhessen; továbbá számára az alább felsorolt kedvezményeket is biztosítja, megjegyezvén, hogy a kiállítási tárgyak beküldéséhez és a lakásrendeléshez szükséges nyomtatványok a tagsági jeggyel egyidejűleg fognak a tagoknak megküldetni. A nyomtatványok a közelebbi feltételekre nézve bővebb felvilágosítást nyújtanak. A kiállítás számára a bejelentés határideje augusztus 1-je.*

3. Az előadandó tárgyakról legkésőbb július 12-éig egy kis vázlat csatolása mellett értesítés kéri, mely a rendező bizottság elnökéhez Würtz Ferencz urhoz Salzburg, Getreidegasse 11, küldendő. Az előadások lehetőleg szabadon tartandók és 20 percnél hosszabb időre ne terjedjenek; kívánatos továbbá, hogy az előadás tárgya ne tartozzék az általánosan ismertek közé. Az előadások megválasztása és sorrendjük megjelölése a bizottság feladata lesz.

4. A bíráló bizottság tagjai a nagy vándorterület minden országaiból választatnak; az illetők nevei később fognak közzététetni.

5. Díjazási célokra nagymennyiségű pénz- és tiszteletdíjak, továbbá érmek és oklevelek állanak a főbizottság rendelkezésére. Ismertetésük később fog közzététetni.

6. Lakásokról magánházakban és vendéglőkben bőven van gondoskodva, de tekintettel a vándorgyűlés idejére várható nagy keresletre, csak azoknak helyezhető biztos kilátásba lakás, akik a tartózkodás egész időtartamára érte beküldik a pénzt, még pedig legkésőbb augusztus 20-áig »Herrn Gemeinderath Josef Kranzinger, Salzburg, Judengasse 1« czim alatt, mire a megrendelőnek megküldetik a lakásjegy. A szobák árai 1 forinttal felfelé szobánként és naponként; egyes ágyakat is lehet kapni 60 krajczárjával.

7. A rendezőség irodája a Curhausban van és szombattól, szeptember 3-ától kezdve naponta este 9-ig nyitva van. Az érkező vendégek ott kapják a tagsági jelvényt és a szükséges felvilágosításokat.

A résztvevők a következő kedvezményekre tarthatnak igényt:

1. Ingyen részt vehetnek a tanácskozmányokon és előadásokon.
2. Díjtalanul kiállithatnak és megtekinthetik a kiállítást.
3. Ingyen kapnak jelvényt és ünnepi iratot.
4. Ingyen részt vehetnek a hellbrunni kirándulásban, szeptember 5-én.
5. Belépti díj nélkül megjelenhetnek a diszhangversenyen az »Electrischer Aufzug« czimű vendéglőben.

* A magyarok számára, minthogy későn vettük az értesítést, 10 napi halasztást kértünk. A szerk.

6. Belépti díj nélkül részt vehetnek az ünnepélyen a Curhaus kertjében.
7. Szabad bemenet a városi muzeumba a Ferencz-József rakparton és a Sattler-féle Kosmorámába.
8. 50% díjmérséklés mellett megtekinthetik a Mozart-muzeumot.
9. 20 kr. mérsékelt belépti díj mellett megtekinthetik a műcsarnokban a műkiállítást.
10. A városi színház előadásaira féláron jegyek kaphatók.
11. Ingyen megtekinthetik a cs. kir. kastélyt.
12. Ingyen meghallgathatják a ferenczrendiek zárdájában levő pansynphonicont.
13. Ingyen megtekinthetik a Mirabell-kastélyban elhelyezett műipar-kiállítást.
14. A gőzközüti vasut és a siklónak mérsékelt áron való használata.
15. A fogaskerekű vasutnak 1 frt 54 krajczárnyi mérsékelt áron való használata a Parsch—Gaisbergspitze vonalan és vissza.
16. A Salzkammergut-Localbahnnak fele áron való használata Salzburgtól Ischl-ig (a király szokott nyaraló helye) és onnan vissza.
17. A fogaskerekű vasutnak 2 frt 50 kr. mérsékelt áron való használata a Schafbergre és vissza.

*

Tanácskozmány.

1. Határozathozatal a wiesbadeni indítvány felett a német, osztrák és magyar méhészek vándoregylete elnökének élethossziglan tartandó megválasztása tárgyában.
2. A vándoregylet osztrák elnökének megválasztása.
3. A vándorgyűlés helyének végleges megállapítása az 1899. évre
4. Előtanácskozmány a felett, hol tartassék a vándorgyűlés 1900-ban.
5. Esetleges indítványok tárgyalása.

Szakelőadások.

(A bejelentés sorrendje szerint felsorolva.)

1. Dr. Dzierzon János: *a)* Megczáfolása a méhek fejlődésére vonatkozó elméletem ellen legujabb időben felmerült ellenvetéseknek ; *b)* Tulságos fiasítás, ellensége a mézhozamnak.
2. Dickel F.: A méhek fejlődéséről.
3. Dr. Kühl Frigyes: A méhcsalád közös munkája saját javára és holdogulására serkentő példaképek a méhészeknek.
4. Seust W.: Méztermelés és mézértékesítés.
5. Ellenberger: Az anya elzárása.
6. Schachinger P. C.: Egy nem igen ismeretes, de nagyon veszélyes méhellenség.
7. Schuster J.: A méhgyilkolásról.
8. Günther V.: Hogyan dolgozik a gyakorlott méhész mézszegény években?
9. Behringer J. G.: (A tárgy még ismeretlen.)

Bíráló-bizottság.

A bíráló-bizottsági tisztet ezideig a következők fogadták el:

1. Alfonsus Alajos ur, méhész, Bécs-Döbling.
2. Böhm W. H. ur, szerkesztő, Prága.

3. Brakel Kelemen ur, főtanító, M.-Gladbach, Rajnavidék.
4. Dathe Rudolf ur, méhész, Eystrup, Hannover.
5. Denteler J. ur, méhész, Nördlingen, Bajorország.
6. Elsasser H. ur, tanító, Adelmansfelden, Württemberg.
7. Fink J. ur, szerkesztő, München.
8. Fleischmann A. ur, plébános, Jesha, Sondershausen.
9. Günther ur, tanító, Borau, porosz-szász tartomány.
10. Herbart ur, tanító, Beesenlaubingen.
11. Junges J. ur, polgármester, Blankenrath, Moselvidék.
12. Kerble József ur, plébános, Pístonpin, Csehország.
13. Kellner János ur, plébános, Laufen, Salzach mellett.
14. Langhammer Emil ur, tanító, Freisach, Karintia.
15. Lichtenthäler Gusztáv, méhész, Herdorf, Rajnavidék.
16. Melzer H. ur, tanító, Batzlow, Zicher mellett.
17. Id. Regener Károly ur, a köln-bayenthali méhészegylet tiszteletbeli elnöke.
18. Roth J. M. ur, szerkesztő, Eberbach, Neckar mellett.
19. Seust W. ur, állomási főnök, Uckro, N.-Lausitz.
20. Schmidt József ur, vasuti tisztviselő, St. Valentin, Alsó-Ausztria.
21. Susser János ur, szerkesztő, Beusen, Csehország.
22. Wegmayer Otto ur, orvos, Boganz, Salzburg.

D i j a k.

A főbizottságnak ezideig díjazási célokra a következő pénzüsszegek és tárgyak bocsátattak rendelkezésre:

1. Ő felségétől, az özvegy német császárnétól egy diszes ezüst arczkép-medailon.
2. A bécsi cs. kir. földmivelésügyi miniszteriumtól 20 drb ezüst és 20 drb bronz érem.
3. A salzburgi cs. kir. mezőgazdasági társulattól 10 ezüst és 10 bronz érem.
4. Az osztrák központi méhész-egylettől Bécsben, 6 ezüst és 12 bronz érem.
5. A csehországi méhészeti egyesülettől 2 arany, 4 ezüst és 4 bronz érem.
6. A felső-ausztriai méhészegylet, Linz, 6 ezüst érem.
7. A badeni méhész-egylettől 3 ezüst és 2 bronz érem.
8. A mezőgazdasági ismeretek terjesztésére alakult egylettől Bécsben 3 ezüst érem.
9. Az országos központi cseh méhész-egylet 3 ezüst érem.
10. Az osztr. sziléziai méhész-egylet Troppau, 1 ezüst és 2 bronz érem.
11. Beck Gyula ur, könyvkereskedő Nördlingen . . . 100 márka.
12. Pfeil Ede gr. ur, a vándoregylet németországi elnökétől 50 „
13. Dr. Kühl Frigyes urtól, Rostock 50 „
14. Schulz Ottó ur, keresk. méhész, Bukow 50 „
15. Thie Henrik ur, Wolfenbüttel 50 „
16. Országos méhészeti egyesület Budapest 60 korona.
17. A salzburgi kereskedelmi és iparkamarától 5 darab 10 koronás diszes fogatban.

18. A Köln és vidéke méhész-egylete 1 ezüst serleg.
19. A felső pfalzi méhész-egylettől 30 márka.
20. A német központi méhész-egylet Csehországban 25 k.
21. A komáromi méhész-egylet 20
22. Ambrozič Mihály ur, moistranai kereskedelmi méhész
fekvő kaptár, krajnai méhekkal és 5 kg. mülép.
23. Ziehme Ferencz ur, ékszerész Arntern, 1 drb. t.
nagyságu anyaméhet ábrázoló mellű aranyból.

Ezekon kívül még számos más díj adományozása remélhető, a főbizottság is ad a vállalatnak pénzdíjakon és elismerő-okleveleket 50 ezüst és 100 arany érmet.

A vendégek fogadására szeptember hó 4-től kezdve a cs. kir. államvasutak salzburgi pályaházában állandóan jelen lesznek a bizottság tagjai és jelenlétükre egy messziről látható festett méh az érkező vendégeket figyelmeztetni.

A főbizottság arra törekszik és mindent el fog követni, hogy nagy számban remélhető vendégek fogadása minél kifogástalan tartózkodásuk ezen, a világnak egyik legszebb fekvésű városában élvezetesebb legyen. Tehát a viszontlátásra Salzburgban.

Salzburg, 1898. július havában.

Würz
el

Mint hogy többen fordultak hozzánk azon kijelentéssel, hogy lehetne a salzburgi vándorgyűlést egy kis élvezetes körutazással kötni, az alábbiakban néhány viszonylatot közlünk az árakkal, azzal, hogy a szükséges körutazási menetjegyek Budapestén, kir. államvasutak menetjegyirodájában szerezhetők meg:

I. *Komárom*. Bécs, Bischofshofen, *Salzburg*, München, Linz, Garmisch (Garmischsee hajó), Zürich, Buchs, Innsbruck (Brennerhegy), Klagenufer, Fehring, Győr. *Komárom*

II. osztály: 68 frt 80 kr. III. osztály: 37 frt 30 k.

II. Ugyanazon körutazás Budapesttől és oda vissza

II. osztály: 72 frt 80 kr. III. osztály: 39 frt.

III. *Budapest*, Bécs, Linz, *Salzburg*, München, Innsbruck, Bischofshofen, Gratz, Fehring, *Budapest*

II. osztály: 52 frt 70 kr. III. osztály: 24 frt 20 k.

IV. *Budapest*, Bécs, Linz, *Salzburg* és vissza

II. osztály: 36 frt 70 kr. III. osztály: 15 frt 30 k.

Az I. és II. körutazásra a jegyek 60 napig, a többinél érvényesek.

Magyarázat a körutakhoz: Salzburgtól Münchenbe menet a királyszigeten II. Lajos bajor király csodaszép és talán az egész világban a maga nemében pompa tekintetében páratlan kastélyát lehet látni. Münchennek világhírű képkiállításai és műkincstárlatai, templomaik is igen érdekesek és szépek. A bodeni tón, kedvező körülmények között az utazás, ebéd a hajófedélzeten, messziről felhőthasító bajor, osztrák és svájci alpesekek láthatók. A Zürich felől vezető vasut mentén fekvő Schaffhausen állomás közelében va-

rajnai vízesés. Itt a Rajna körülbelül olyan széles, mint Szegednél. Tisza és néhány ölnyi esése van a sziklák között egész szélében; a színes elektromos lámpákkal a tajtékzó hullámokat megvilágítják, ami csodás látványt nyújt. Erre jön Zürich városa, Zwingli és Kálvin diplomaival és plébániáival, gyönyörű középületek, a nagy zürichi tó, több a $\frac{3}{4}$ óra hosszú harlsbergi alagút, a gyönyörű Innvölgye, Innsbruck, Brenneri pálya, a Selzthal, szóval egyik történelmi nevezetesség és természeti szépség a másik után. — A ki teheti, élvezze. B.

M e g h i v ó.

A »jászszági méhészegylet Jászberényben« a városháza nagytermében 1898. augusztus 14. és 15. napján az okszerű méhészet terjesztése céljából méhészeti kiállítást rendez, melyre a méhészeket és méhészet iránt érdeklődőket tisztelettel meghívja a kiállítást rendező bizottság.

Tudnivalók:

1. A kiállított tárgyakért a kiállító területi díjat nem fizet, valamint a kiállítás megtekintése is ingyenes.

2. A kiállítandó tárgyak legcélyszerűbben levelezőlapokon jelentkezők be. A bejelentés határideje 1898. augusztus 1-je, a tárgyak beszállításának legkésőbbi határnapja pedig augusztus 12-ike. A tárgyak és a díjak Tóth János méhészeti vándortanár, kiállítási igazgató úr czimére kerülendők Jászberénybe.

3. A kiállítás 1898. augusztus 14-én délelőtt 10 órakor nyitattik meg és augusztus 15-én este 7 órakor záratik be.

4. A kiállítás a következő négy csoportból fog állani:

I. csoport: Méhészeti irodalom. II. csoport: Méhészeti eszközök. III. csoport: Méhkapitárok. IV. csoport: Méhtermények és pedig: méz, mézborok, mézeczet, mézlikőrök, mézsör, mézeskalácsok, mézzel készített befőttek, viasz és annak ipari feldolgozása.

5. A kiállított tárgyak eladhatók és a kiállítás befejezésekor — sőt még azonnal is — elvihetők.

6. A kiállítás tartama alatt szakszerű előadások és magyarázatok lesznek, hogy az érdeklő közönség az okszerű méhészet minden ágában világosítást nyerjen.

7. A bíráló bizottság által kitüntetésre ajánlott tárgyak kiállítói részben elismerő oklevelet, részben méhészeti eszközöket nyernek almául.

Jászberényben, 1898. június 20.

Dr. Király Gáspár,
kiállit. elnök.

Tóth János,
kiállit. igazgató.

Zimay Vazul,
kiállit. titkár.

A méhtenyésztés elméletéhez.

Rendes körülmények között minden méhpeté termékenynyé válik;
sorsa pedig a munkásméhek befolyásától függ.

— Irta: *F. Dickel* —

(Folytatás.)

Első kísérlet.

Az általam itt bemutatni óhajtott kísérlet eredményeinek az új elmélet felépítésénél kiváló szerepe volt. A kísérlet abból áll, hogy nyáron egy olyan törzset, melynek termékeny királynője van, kizárólag heresejtekből álló építményre helyezünk.

Megtették ezt Gundelach, Berlepsch, Huber és Bessels; később mások is, de nem sikerült a többi kísérletezők nevét megtudnom.

A szóban levő kísérlet valamennyinél egy és ugyanaz maradt. Valamennyien t. i. azt a tényt vélték megállapítani, hogy az anya sokáig habozik a peterakással, de végre mégis rászánja magát és kizárólag megtermékenyített, azaz dolgozóméh petét tojik a heresejtekbe, amiből az következnek, hogy ezekből a heresejtekbe rakott petékből végig dolgozó méhek fejlődtek.

Ezen kísérletek eredménye most már Dr. Dzierzont a következő conclusiora vezeti: Herepete csak akkor tojatik, ha a törzs rajzásra készül vagy anyát cserélni szándékozik; csak hogy Gundelach piczike kísérletezési törzsecskéje alig gondolhatott akár az egyik, akár a másik dologra és ennek következtében vonakodott is sokáig dolgozóméh petét rakni, mert nem talált erre való munkásméh sejteket. Végül aztán szükségből mégis megkezdte a petézést és dolgozóméh petét tojt a heresejtekbe, a melyek a méhek által felismertetvén, miután kukaczczá átváltoztak, laposan befedeleztettek.

Ebből Berlepsch a következőt következteti: »Tehát — eltekintve a sejt minéműségétől, föltétlenül a királynőnek — önkényétől, hatalmától kell hogy függjön az, vajjon termékeny petét akar-e tojni vagy nem.« Ő tudja, hogy itt a terméketlen him petéknek a tojása a törzsre nézve káros lenne, és mutatja továbbá azt is, amidőn a heresejtekbe szánt petéket megtermékenyíti, miszerint tudja, hogy mi a teendője a méhtörzs fenntartásának biztosítása érdekében. Kétségtelen, hogy ezt oly biztosan tudja, a mint hogy kétszer kettő négy.

Főleg ezen utóbbi mondat alkalmas csak igazán annak kimutatására, hogy Berlepsch mennyire meg volt győződve ama kísérletek helyességéről és minden kétségen felől áll, hogy Dzierzon és Berlepsch csak teljes meggyőződésből beszéltek, mikor a fenebbi következtetéseknek kifejezést adtak.

A »több tények utáni vágyódásnak« tulajdonképpen azutóbbi évtizedekben többeket kellett volna arra indítani, hogy a fontos experimentum helyességéről saját tapasztalás útján szerezzenek maguknak bizonyosságot. Én azonban ilyesmiről eddig sehol sem olvastam, de magam az imént három ilyen kísérletet is tettem és Heck méhésztárs Dudenrod-ban óhajtásomra szintén kísérletezett és teljesen azonos eredményt ért el vele. Ime az eredmények:

Mindenek előtt, mint fontos jellemző tény ki kell emelnem, hogy a múlt nyáron normális hordási viszonyok idejében megejtett kísérletek (az első kettő általam, a harmadik Heck által) három gyönyörű fiatal termékeny anya halálát vonták maguk után. Az utolsó általam augusztus vége felé és szeptember elején, semmi hordás mellett megejtett kísérlet során ellenben az anya nem pusztult el, ami előttem megfoghatatlan. Minthogy a kísérletezők egyike sem említé az anyák elpusztulását, tehát feltehető, hogy kísérleteik az anyát illetőleg az utóbbi esetnek megfelelően végződtek, miért is mindenek előtt ez utóbbival kívánok foglalkozni.

Magától értetődik, hogy én e három lépen ülő kísérleti népecskét, tekintettel a teljes hordási szünetre, etetéssel serkentettem. Már három nap mulva a középső lépen körülbelül két tucsat petét találtam. A negyedik nap a legtöbbje eltűnt, az pedig, a mi még megvolt, a sejtekben elszórtan állott. Az ötödik napon ismét nagyobb számú petét találtam és most már azon voltam, hogy mindenféle segédeszköznek a felhasználásával az egész képről minél teljesebb benyomást nyerjek. A hatodik napon ismét találtam hézagokat ott, ahol az első napon tömören állt a pete. A hetedik napon itt-ott fiatal apró pondrókat találtam, a mellett azonban egyuttal a petecsoportban változásokat is. A nyolczadik és kilenczedik napon megejtett vizsgálódások nem mutattak figyelemre méltót, mintha nyugalom állott volna be. A tizedik nap ismét hozott meglepetéseket, mert oly helyeken, a hol azelőtt határozottan pondrókat láttam, ismét peték voltak a sejtekben. Az illető kukaczkok tehát ki lettek hordva és kiszipolyázva. Más helyen is észleltem hasonlót és ez eltartott így a kísérlet egész időtartama alatt.

A midőn az első sejtek itt-ott be lettek fedelezve, csakhamar láttam, hogy bennük dolgozó méhek fejlődnek és így is volt. Kizárólag fiatal méhek bujtak elő belőlük, a melyek más dolgozó méhektől semmiben sem különböztek. Természetesen a fiasítás soha sem állott tömören, zárt csoportokban, hanem a befedelezett sejtek mindig elszórtan voltak találhatók. Mindezen, a dolog megítéléséhez oly fontos tényezőkről a korábbi megfigyelők egy betűvel sem tettek említést. A csodálatos jelenségek elkerülték figyelmüket.

Mi lehetett ugyan ennek a fiasításnál megfigyelt örökös változásnak az oka?

A két megelőző kísérlet erről teljes felvilágosítást fog nyújtani.

Mind a kettő lefolyása hasonló volt, mint az imént leírtnál tapasztaltatott, csupán egy esetben, két nappal később vettem észre az első petézést, tehát az ötödik napon. Jelezzük az első esetet a), a másodikat b) betűvel.

A midőn az a) esetben néhány két-három napos kukacz volt található, hiába kerestem a törzsben az anyát, helyette anyabölcső kezdeteket találtam két kukaczos sejt felett és néhány anyabölcsőt a fészkek keretén kívül. A b) esetben, mielőtt az anya eltűnt és anyabölcsők épültek, már két befedett sejt volt látható.

Mind a két esetben feltűnt nekem, hogy ama bizonyos siránczó hang, mely az árvaságot szokta jelezni, nem volt hallható, még akkor sem, ha füstöt fújtam a méhek közé. A királyné eltűnésének pillanatában a peték és kukaczkok eltűnése is megszűnt és én alig voltam képes fejle-

désük lefolyását megvárni, mert megelőző kísérletekből merített sejteltmem, hogy a méh fejlődésének másnak kell lenni, mint az, a melyet eddig feltevénk, már szilárdan állott nálam. A mit általában feltételeztem, bevált. Az *a*) esetben a fiasítás $\frac{3}{4}$ részéből dolgozó méhek fejlődtek, $\frac{1}{4}$ részéből pedig herék. A *b*) esetben $\frac{7}{8}$ része lehetett dolgozó és $\frac{1}{8}$ része here. Mint különösen fontos körülményt fel kell említenem, hogy a legutóbb befedelezésre került fiasítás kizárólag hereköltés módjára fedelezetett be és here is vált belőle.

Föltevésem azonban még sem vált be teljesen. Én ugyanis a dolgozókon és heréken kívül korcsméheket is vártam, de nem találtam a fiatalok között egyet sem, bár kutatásom alkalmával a sejtek jóformán már mind üresek voltak.

Hogy mily alakban fognak a korcsok megjelenni, arról ugyan egyelőre még nem volt határozott véleményem, de kitarító kutatásomnak végre még is volt eredménye, a mennyiben a remélt korcsok végre előkerültek. Miután t. i. az *a*) esetben már minden fiasítás kibujt a sejtekből, még néhány olyan szülőfélben levő sejtire bukkantam, a minőt már máskor is találtam, t. i. a melynek a fedele már ki volt rágva, de a melyekből a bogár segítség nélkül nem tudott kibujni. Midőn az ezen sejtekből előkerült bogarakat közelebből figyelmesen megtekintettem, rajtuk oly fejképződést találtam, a minőt azelőtt még soha sem láttam. A fej nagysága és háromszögletes alakja hasonlított a dolgozó méh fejéhez, de a szem a fej bubján egymást érintette, mint a heréknél. A testük is a here testéhez hasonlított, az egyik bogárnál azonban a hátsó lábszáron két rendes kosárka üreg mutatkozott, míg egy másiknál csupán az egyik lábón volt teljesen kifejlődött kosárka üreg, a másik üregnek ellenben csupán a nyoma látszott. Azt hittem most már, hogy megtaláltam a nyomot, a melyen tovább kutatva, több szabályellenességeket is fogok találni, t. i. a herék között. (Nagyon valószínű, hogy további experimentumok dolgozó-méh korcsokat is mutatnának.) Most már egyenkint mind megvizsgáltam a korcsokat és egy olyant is találtam köztük, melynek szemei a felső vonalon a helyett, hogy domboru lettek volna, be voltak horpadva. Találtam továbbá nagyobb számban még olyan heréket is, a melyeknél a lábszáraikon és czombokon a kezdetleges mélyedéstől egészen a teljesen kifejlődött gatyácska-üregig meg volt. Egészen *a*-nál 10 olyan bogarat találtam a herék között, melyek rendellenességeket mutattak. A *b*) esetnél csupán 6 rendellenes testalkotásu herét találtam, melynek egyikénél a csápok teljesen azonosak voltak a méh csápjával. Nagy érdekléssel bírt reám nézve a kérdés: Mi fog az anyabölcsőből előkerülni? Az *a*) esetben hármat építettek, melyből kettő heresejtből került ki, egy pedig (a lép két darabból volt összerakva) miként a pontos vizsgálat kiderítette, éppen olyan helyre került, a hol 6 dolgozó-, illetve átmeneti sejt maradt észrevétlenül. Az első két anyabölcső lakói eltűntek, a nélkül hogy megpillantottam volna őket. Az egyik megüresedett anyabölcső ugyan szép kerek, de a normálisnál nagyobb átméretű nyílást mutatott, míg a másiknak szabályellenes nyílása volt. A harmadik anyabölcső rendes testalkatu anyát adott, a melyről azonban a fentemlített okoknál fogva meg nem mondhatom, vajjon rendes heresejt, vagy átmeneti sejtben épült anyabölcsőből került-e elő.

A b) esetben, több helyen látható anyabölcső, kezdettől eltekintve, két anyabölcső fejlődött. Az egyik egy igen szép anyát szolgáltatott, a másik oldalt ki volt rágva és kiűritve, mikor a fiatal anyát megtá-
áltam. Ez az anya heresejre épített anyabölcsőben nevelkedett, a mi a
néhészet történetében páratlan esetet képez. Mellesleg legyen megemlítve,
hogy időközben már másik két gyönyörű királynőt is neveltettem cél-
atosan a méhek által heresejiben. A módját majd később fogom
ismertetni.

Ezen kísérletek lefolyásából, melyek eredményükben teljesen azo-
nosak a Heck eseteivel (a korcsok után való kutatás, sajnos, elmaradt)
most már világos lesz, hogy miben is állottak tulajdonképpen ama különös
elenségek az első experimentumnál. A méhek a fiasításnak azon részét,
mely fejlődésében herének vagy korcsnak indult, fejlődése legkülönbözőbb
stádiumában még a befedekezés előtt eltávolították, mert reá szükség
nem volt. A sejtekbe ismét kerültek peték és ezen eljárás, folyton szűkebb
látárokra szorítva, egyre ismétlődött, úgy, hogy a végeredménynek min-
denesetre annak kellett lenni, a melyet a korábbi megfigyelők megállá-
sítottak, de a melyet lefolyásában föl nem ismertek. Ha az utóbbi eset
orgott volna fenn, akkor Dzierzon és Berlepsch sohasem jutottak volna
a fentebb idézett következtetésekre; sőt az egész kutatásnak bizonyára
már akkor más irányt kellett volna venni, a mit később fogok bebi-
onyítani.

(Folytatása következik.)

A mézértékesítés ügyében.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Bocsánatot kérek, hogy bokros teendői közepett zavarom s drága
dejből a magam részére lefoglalni szándékozom. De nem állhatom meg,
hogy most, midőn az első szállítmány mézemet Budapest felé utna-
ndítom, egyuttal a mézértékesítés ügyéről és az azzal járó kellemes
foglalkozásról itt egymást el ne mondjak.

Méhészkedésem első éveiben, ha nem is nagyon bizonyítgatom,
mégis könnyen elhihetni, hogy mézeladással egyáltalán nem foglalkoztam,
mert a mi keveset pergettem is, az elfogyott háziszükségre; csak később
dogattunk el belőle, itt helyben liter, félliter, s decziliterenkint. Amint
azonban a méhállományom nagyobbodott, mézem is több lett, ekkor
már piac után kellett néznem. A közeli városban egy asszonyt bíztam
meg az eladással, a ki a mézemet a piacon árulta, de legtöbbit mégis
háztól hordták el ismerősei. Az asszonyon kívül volt még 2—3 egyén,
akik mézemet árulták, kiknek minden eladott mázsa méz után 7 frt
10 kr. tiszta hasznót biztosítottam; a mellékes kiadásokat, mint
úvardij, helypénz stb., mely rendszeren 3 frt 50 — 4 frt 25 krt tett ki,
zintén én fedeztem. Egy mázsa méz elárúsítása, ha minden költséget
elszámítottam, belekerült 11—12 forintba. A méznek kilóját 56, 50, 42
reért adtuk, olcsóbban nem árultunk. Leszámítva a költségeket, 1 mázsa
mézért tisztán kaptam 44 frt 26 krt., 38 frt 54 krt., 30 frt 82 krt.

Az eladás ezen módjával meg lettem volna elégedve, de elárusítóim egyike-másika eleinte keveselte a neki juttatott hasznot s különböző álürüggyel olcsóbb árak engedésére akart bírni engem. Ezt azonban el nem érhettek, de azért mézemet csak árulgatták tovább, egészen a múlt évig, mikor is az általános szükség, pénz- és kenyér hiány a méhészek egy részét arra nem kényszerítette, hogy mézőket kicsinyben kilónként 20—22 krért pocskolják el.

Mézet adtam el hirdetés útján is. A hirdetésnek sokszor igen jó hasznát vettem, de nem mindig állt arányban az általa elért haszonnal. Kicsinyben és nagyban küldözgettem szét mézemet postán és vasuton s lassankint már valóságos kereskedő lett belőlem. Sok mindenszét kellett tapasztalnom, hol a kiváltott utánvételek napja mosolygott reám, hol pedig a harag, bosszúság növelte epémet, mikor a bérmentetlenül visszaküldött és összenyomorított edényeimet megláttam vagy pedig a megrendelt, de ki nem váltott méz felől kaptam értesítést. Volt eset, hogy ökölboszorított kezekkel egy igen udvarias és nyájas levelet irtam, hogy önkénytelenül felkiálték: Istenem! minő türelemnek kell lenni a kereskedőnek!*

Ily előzmények és tapasztalatok után őszinte örömmel üdvözöltem az egyesületünk keblében felmerült mézértékesítés eszméjét, mert ezen kérdés helyes és mielőbbi megoldását tekintettem a mi legelső és legfőbb kötelességünknek. Azért rég elérkezettnek láttam az időt, hogy a tervezgetés tömkelegéből kibontakozva, egyszer már a cselekvés terére lépjünk. Előtte mindegy volt, bárminő alakban is történjék a megoldás, én csak a munka megkezdését óhajtottam, mert az esetleges hibákat, a nem elég célirányos eljárásokat a tapasztalás, a gyakorlat nyomán, az ügy iránti jó akarat talán mindenkor könnyen lehet kiegyenlíteni és elsimítani.

A mézértékesítés ügye — hála a bizottság buzgóságának — szerencsésen megindult, s a kezdet nehézségein már túl vagyunk, azért tehát elérkezettnek látom az időt, hogy méhesztársaim elé lépve — egy eszmecserét idézzek fel a végett, hogy a mézértékesítés ügye minél szélesebb alapokra helyeztessék, hogy ezáltal a már elért sikert annál jobban biztosíthassuk. Úgy hiszem mindnyájunknak óhajta az, hogy az egész intézmény ne legyen oly rövid életű, mint a próféta borostyánja volt, mely egy nap nőtt és elszáradt, hanem legyen állandó és erős alkotás, hogy mézeinknek minden időben biztos piacot találva, a lehető legjobb árban értékesíthessük, nehogy arra legyünk kényszerítve, hogy ajtóról-ajtóra járva kínálgassuk mézeinket.

Az első, amit a mézértékesítés ügyében megbeszélni valónak tartok, az, hogy a közvetítési díjakat — melyek az egyes eladások után a méz árából levonatnak, az egyesületi tagokra nézve — magasaknak találom. Ezzel azonban én nem azt akarom nyilvánítani, mintha talán nem méltányolnám eléggé a bizottság által elért eredményt, hogy az eladóknak egy-egy mázsa mézért 36 frtot képes fizetni, sőt még a szállítási költségeket és az edények bérmentve visszaküldését is fedezi, midőn igen sok termelő még 18—20 frton is alig képes mézén túladni. Én egyszerűen azon véleményemnek adok kifejezést: *Törekedjünk arra, hogy a közvetítési díjak a lehetőségig lesszállíttassanak, mert minél kevesebb less a levonandó százalék, a termelő annál többet kap a mézért és a bizottság*

* De kell ám! A mézértékesítő bizottság gondnoka.

is könnyebben bírja a versenyt, mert ha olcsóbban is kénytelen adni a mézet, az eladóknak mégis eléggé tisztességes árt juttathat.

A közvetítési díj leszállításáról beszélve, belejutunk a pénzkérdés hinarjába, mert a mézértékesítés sok, igen sok pénzbe kerül. De honnan vennénk rá a költséget? Az egyesületnek sem tőkepénze, sem ingatlan vagyona vagy valami jövedelmet hajtó vállalata nincs; a 2 frtos tagdíjak — a mint látjuk — még a rendes kiadásokat sem fedezik és az egyesület az állam támogatására szorul; oly fontos ügyet, minő a mézértékesítés, leginkább kegydíjakból és a tagok adakozásaiból tartjuk fen; az államsegély tartja bennünk a lelket, mely nélkül nem mozoghatnánk, nem élhetnénk, olyanok volnánk, mint a szélütött, a ki akar, de nem képes. Mindebből beláthatjuk, hogy nekünk pénz kell, pénzre szükségünk van. Azért én azt indítványozom, hogy újévtől a tagdíjat egy koronával emeljük s az így begyűlt összeget, mely körülbelül 1500 frtnak felel meg, a mézértékesítés ügyére fordítsuk. Viszont első sorban a 2 — illetve 5*) — frt bejelentési részvételdíjat töröljük el, a 10% levonást főtartva, de később a körülményeknek megfelelőleg azt is egy bizonyos fokig szállítsuk le. Indítványozom továbbá azt is, hogy a mézértékesítés ügye hozassék szorosabb kapcsolatba az egyesület többi ügyeivel, azért az évi költségvetésben a mézértékesítésre ne 100 frt, hanem 1500 frt irányoztassék elő. A mézértékesítésnél alkalmazott egyének fizetése, s a hirdetések legnagyobb része ezen összegből fedeztessék, az eladott mézek árából befolyt levonások fölőslégéből pedig méz-szállító edények szerztessenek be, hogy azokkal azon egyesületi tagok, kik ilyennel nem bírnak, vagy elegendő számu felett nem rendelkeznek, a mézeladások idején kisegittessenek.

Az itt elmondottakban foglalám össze indítványomat s kérem a tek. Szerkesztő Urat, szíveskedjék a tisztelt méhésztársaim b. figyelmét felhívni reá. — Hiszem és remélem, hogy a ki saját érdekét szívén viseli, indítványomat elfogadja.**)

Gerla, 1898. július 13-án.

Tisztelettel
Ludvig Ede.

Megjegyzések a bácskai méhészlevélre.

Tekintetes szerkesztő úr!

Kedvelt lapunk junius-juliusi számában örömmel olvastam Csete Károly pirosi tanító úr közleményét; bizony derék dolog lehet és szerencsés vidék az, a hol egy méhcsalád évi mézhozama (bármily kaptár legyen az) 120 kilogrammra rug. Nem vonom kétségbe tisztelt tagtárs úr állítását — habár ily adatokról eddig nem volt tudomásunk — és épp ezért melegen ajánlanám azon páratlan vidéken a nagybani méhészkedést, nem mintha a kántor-tanítói állást kicsinyleni akarnám, de mert bizonyos, hogy kellemesebb lenne 100 méhcsaláddal vesződni, mint ugyanannyi nebulóval.

*) Már ugy sem szedjük.

Szerk.

**) Nagyon szívesen, már azért is, hogy a többi tagtársaknak is alkalmat nyujtsak a hozzászóláshoz, hadd tisztázzódjék az eszme és lendüljön az ügy. Szerk.

Ezen bevezető sorok után engedje meg, tisztelt tagtárs úr, hogy egyik-másik ajánlott eljárására megjegyzéseimet megtehessem, nehogy kezdő méhésztársaink azon bálhiedelembe essenek, hogy a közlöttek csalhatatlanok és mindenütt beválnak. Már meg vagyunk szokva, hogy tisztelt méhésztársaink igen gyakran új teoriákkal, de leginkább új találmányu kaptárokkal óhajtának korszakalkotó szolgálatokat teljesíteni a méhészközönségnek s így nem is csodálkozom, hogy ha tisztelt Csete Károly tagtárs úr is »ferslogját« — miként kaptárját elnevezte — tartja legalkalmasabbnak a méhészkedésre s potom tíz forintért ajánlja a méhészközönségnek, a midőn ezen összeg egynegyed részéért kaphatni kettős falu, szolidan készített egyleti kaptárokat; abban pedig óriási módon tévedni méltóztatik, ha azt hiszi t. tagtárs úr, hogy a szalmából préselt kaptár új dolog. Dzierzon mester legfeljebb azon töprenkedik, hogy lehetne ilyen kaptárokat tartósabbakká tenni, mert például az anyék — daczára a többszöri inpregnálásnak — már elkorhadnak, tehát csak látszólag olcsóbbak, mint a mostani prima egyleti kaptár. Igaz, a midőn az egyleti kaptárokat per 5—6 forintért »vesztegették«, akkor volt megtakarítás, de a mai árak mellett bizony nem érdemes szalmafalu kaptárt készíteni.

A mi már most a méhekkal való bánásmódját illeti, a t. tagtárs úrnak, azzal sem érthetek egyet. Határozottan merem állítani, hogy a költségésszket úgy, a mint az leírva van, szét tetszik szedni és közbe-közbe üres lépeket rakni, előbb vagy utóbb tönkreteszi méhállományát; mert ha kellemetlen hideg időjárás következik be — meleg hiányában, törzsei költség-senyvbe fognak esni, s akkor nincs más orvosság, mint a kénlap. Sajnosan tapasztaltunk ily esetet nem régen; de még az anya természete ellen is lehet a fiasítást (petézést) kerülő utakon végeztetni, azt egy folytában cselekszi, a mint azt naponta tapasztalni lehet.

Az ajánlott röplyuk-olóka lehet, hogy megfelel a várakozásnak, de nagyon drága. Egy fatolóka $\frac{1}{4}$ krba sem kerül és évekig kifogástalan szolgálatot teljesít, lehet vele a röplyukat szűkíteni, bővíteni tetszése szerint s ami igen fontos: egyszerűségénél fogva mindenki maga is előállíthatja.

Ezen észrevételeim után maradtam teljes tisztelettel

Kakucsí Liebner József.

»A' Felséges Istennek teremtt állati közé számlálándó méhetskék tsipéséről.«

Egy tanulóm ajándéka juttatott a fenti hangzatos címhez. Az ajándékkönyv — régi méhészkönyv — szerzőjét, az első és végső lapok hiányozván, a könyvben előforduló egyetlen egy évszám (1787) segítségével nem sikerült megállapítanom.

A »havas és fagyos idők« példájával megemlített 1787. év után ugyanis több ilyfajta méhészkönyv adatott ki. (L. Sötér Kálmán »Hazánk méhészeti irodalma« című cikkét a »Méhészeti Lapok« 1889. évi január és februári számában.)

A könyvet lapozván, a »méh-csipésről« szóló rész látszott közérdekűnek, mivel közlönyünk mostani számai igen sokat tárgyaltak a méhszurás- és ellenszereiről.

Zengzetes ékességgel így szól pedig ez az »Ötödik toldalék«:

»Ha nyárban a' méh történetből megtsip, lásdd', hogy azon a' helyen tovább ne maradjál: mert a' méh fulánkja után nagy bűdösséget ereszt, béle maga meg-szakadása miatt; mellyet meg-érezvén a' többi méhek, mérgeessen fel-zendülnek és sebessen reád rohannak: félő tehát, hogy többen is úgy veled ne bányanak. Jelt adó gőz tudni-illik az a' bűdösség nálok, hogy ellenségek az, a' kinn azt érzik. De leginkább arra kell vigyáznod, hogy hajad közé, vagy ruhád alá ne szoruljon, mert tapasztalt dolog az, hogy két hétig sem felejtik el a' fulánk bűzeit, hanem valahányszor meglátnak, elhagyván munkájokat, téged ostromolni, kergetni fognak. Ellenben az Anyátskának vagy-is Királynénak olly kellemetes illatját érzik: hogy, ha azt valahol a' kas előtt halva találod (a' mint gyakran láthatod azok előtt a' köpük előtt, mellyek másodrajt nem eresztettek, hanem meg-ölvén annak a' Királynéját, ki-vetik a' köpüből) és kezedbe forgatod sokszor, míg kezedre is reá szálnak, szép jámborságot mutatván hozzád, mintha hólta után-is meg-tisztelnék nálad a' Királynét. Illyenkor, hogy ha tsomássan gyülekeznének-is a' kezedre, még sem bántanának, hanem tsak Annyok halálán siránkoznának. Ennek szagát pedig, melly igen és mesze meg-érik, abból veheted elé; hogy ha valami faágat meg-kensz, az ollyan Anyátska testével és az nap valamely köpüből ki-mégyen a' raj, bizonyosan arra fog szállani az egész sereg, észre vévén a' Királyné szagát, és gondolván: hogy ott az ő Királynéja. Mert a' természet ötet a' szaglás után vezeti, ha tsak a' holt test, mellyel az ágot meg-kened, régi nem léssen.

Velem történt: sok Uri vendégeim lévén rajzás idejében, hogy egy kis mulatságot mutassak nékik, megtanítottam egyet tselédeim közül, a' kit a' méheknél hagytam, hogy miként valamellyik kas előtt rajzásra játszadozni kezdenek a' méhek, azonnal hirt hozzon: a' mint csak hamar meg-is történt.

Éppen készülöben volt a' raj, hogy bémentünk a' méhes kertbe; fogom tehát alattomban a' kalitkátskát, mellyben egy méh annyát készen tartottam, s ezt megölvén, testecskéjével kalapomat mind bekentem, bemázoltam és a hol legtöbb méhek keringettek, azt egy rúdon odatartottam. Meg-megszaglálván ezek friss szagát a királynénak, mind csoportostul anyjokkal együtt kalapomra szállottak, szemlélvén ezt az én vendégim mind csudálkoztak; némelyek még azt is gondolták, hogy talán bűbajos mesterséggel éltem. Ezt ha tsudálják, mondám: mutatok még nagyobb mesterséget. Mivel másod raj volt, a mely kiméne, valának több anyácskái, mellyek közül egyet tsak hamar meg-találván, kezembe veszem, a' rúdat pedig kalapostúl, mellyen tsüngének vala seregestül a' méhek, tselédem bezébe adom; hogy tartsa, míg egy tsomóba magokat nem verik, és meg nem tsendesednek, kérém vala pedig vendégimet — is, hogy kevés várakozóssal lenni méltóztassanak. Én közelebb menvén, méhesem felé; egy kis raj mellé állok, melly már harmad naptól fogva helybe vala téve: fel-emelém, 's kitámasztom annak az allyát két újni Vastagságú forgátskával; azonban titkon, hogy senki észre ne vegye, a' megfogott

Anyátskával, melyet az alatt kezembe tarték, fél-űjnyira a' kas széleitől a' deszkát jól meg-járatom, meg-tsúsztatom, végtére a' deszkához nyomván az Anyátskát, az azon szét mázoló; fogom azután vendégim előtt a' kalapomon meg-szállott rajt, és az előtt a kas előtt, melyben már harmad naptól fogva más méhek valának, mint egy őlnyire a' földre lerázom. Itt a' méhek mint gyalog katonák, valamerre jártattam, és szét dörgöltem az Anyátskát, svadronossan, seregessen menénnk bé a' kasba az említett minapi rajtskára; látván ezt az én vendégim már nem tsak tsudálkoztak, hanem eleget nevettek — is rajta; kik előtt mivel ennek okát meg-mondani nem akartam, most olvasván ezeket, meg-tudhatják. Nagy szagát érzik tudni illik a' méhek az Anyátskának, és jó lehet azt nem láthatja, még-is utánna reptül szaglása lévén kalaúzza.

Alapjában véve kedves elbeszélőnk az előadottakban a méhszurás elleni új védekezési módot ajánl. Receptje a következő: forgasd kezeden sokszor az anyátskát, mázold szét a védelmezendő részen s a méhek ha tsomósan szállnak is reád, szép jámborságot mutatnak hozzád. — S ha a mód beválnék, mily lendületet adna az az okszerűség szélesebb körű elterjedésének! Hisz félénkebb méhéseink nyakra-főre pusztítanak a két évesnél idősebb anyákat, így szereztén esetenként két hétre kényelmes immunitást a méhek államában! Mennyit korrigál azonban a módszeren s mennyiben fogadja el, a sokat alkotó és romboló méhésztapasztalat?

Arad.

Ferch Ödön, tanár.

Méhtenyésztési előadások.

A méhtenyésztési szaktanárok folyó évi augusztus hónapban az alább megnevezett napokon és helyeken tartanak előadásokat:

1. Tóth János, első kerületi: 1-én délelőtt Jákóhalmán, délután Jász-Apáthin. 2-án Jász-Szent-Andráson. 3-án délelőtt Jász-Kiséren, délután Jász-Ladányon. 4-én délelőtt Jász-Alsó-Szent-Györgyön, délután Jánosházán. 5-én Klattyánon. 6-án Mihálytelken. 8-án délelőtt Jász-Felső-Szent-Györgyön, délután Monostoron. 9-én Jász-Fényszarun. 10-én Jász-Arokszálláson. 11-én Jász-Dósán.

2. Abaffy József, második kerületi: 9-én Pécsváradon. 10-én Nádasdon. 12-én Kis-Vejkén. 16-án Mohácson. 17-én Német-Bolyon. 18-án Bánon. 19-én Vörösmarton. 20-án Bokros-Láton és Bellyén.

3. Valló János harmadik kerületi: 3-án Csorbán. 4-én Vazseczen. 5-én Vichodán. 6-án Hybben. 7-én Dovallon. 8-án Pribilinán. 9-én Liptó-Ujváron és 10-én Királylehotán.

4. Rózsa János, negyedik kerületi: 10-én Borkuton. 12-én Felső-Rónán. 14-én Petranán. 15-én Alsó-Visón. 16-án Felső-Visón. 17-én Majszinon. 18-án Borsán.

5. Forgách Lajos, ötödik kerületi: 3-án Gerendáson. 4-én Oros-házán a kertgazdasági intézetnél. 5-én Tót-Komlóson. 6-án Ambrózfalván. 8-án Gyomán. 9-én Szent-Andráson. 10-én Öcsödön. 11-én Kondoroson. 12-én Pálmaterén.

6. Abend András, hatodik kerületi: 8-án Deésen. 9-én Alparéton. 10-én Aszón. 11-én Csáki-Gorbón. 12-én Szurdukon. 13-án Nagy-Loznán. 14-én Kis Nyíresen. 16-án Nagy-Ilondán és 17-én Kaczkon.

Az elméleti előadások a körülmények szerint az illető helyek tanács-terméiben, esetleg egy iskolai teremben, a gyakorlatiak pedig mindenkor egy arra alkalmas méhtelepen tartatnak meg.

Budapesten, 1898. július hó 14.

Kovács Antal,
méhészeti felügyelő.

U j t a g o k.

A legutóbbi közlés óta a következő méhésztársak vétettek fel az egyesület kötelékébe:

Hajgató Gergely*, Szívós Gyula, Krizsány János, Bölcsey Mihály, Keményfi Gyula, Hrusovszky Károly, Bohr Miklós, Klug Lajos, dr. Veres-marthy Ödön, Thezárovich Ágost, ifj. Rémi Róbert, Scheible Amand, Pollák József, Elischer Gusztáv, Deme Gyula, Dózsa Árpád, Bartha István, Bór Antal, Varga Bertalan, Tóth János, Reisinger Alajos, dr. Plosz Pál, Kraszna János, Khély Gyula, Kiss Pál, Hauck Nándor, Heimann Kálmán, Imre Kálmán, Albert Márton, Baur György, Váczi Gyula, Gálik Mátyás, Répássy Mihály, Wujkovits Szvetozár, fényffy Fényffy Kálmán, Mezei Pál, Pongrácz Olivér, Kópa Sándor, Kratky Lajos, Martinovics István, Hoffmann Ákos, Hegedüs József, Fischer Béla, Kovács Ferencz, Langhammer Ferencz, Vlasza János, Strassburger Emanuel, Pósa Mátyás, Palotás Mátyás, Kunay Imre, Locsmándy Géza, Palecskó János, Kovács Béla, Bernáth István, Losonczy Lajos, Bereczky Boldizsár, Wattay Béla, Gabris Gyula, Schönfeld Emanuel, Lukvárossy Fodor József, Czerey Jenő, Weissenberger Marian, Tóth József, Kaiser András, Striss Ferencz, Fendler Géza, Horváth József, Váradi Lipót, Makai Gyula, Koller Ferencz, Prág Bonifác, Vari János, Horváth István, Morvay Ödön, Szabó János, Gremesberger József, Rath Gyula, Matthernly István, Tamási Imre, Petrik Lajos, Petrovics László, Vasek Imre, Winkler Antal, Kehl Vilmos, Baar József, dr. Bálint Sándor, Vavrik Béla, Grimsberger Ödön, ifj. Gróf Ferencz, Timár Emil, Nyiri Gyula, Dedinszky Gyula, Beliczky Viktor, Somló Albert, Vitos Ignác, Altstädler Jenő, Feldmann Simon, Helyrig Ede, Léway Nándor, Sárvány Imre, Pulinger János, Szlivka Andor, Gallyas István, Papp József, Hübel Vincze, Weigand István, Kreuter György, Gärtner Márton, Novy Márton, Berczeli József, Perczel Lajos, Kiss Lajos, Petricsko Jenő, dr. Nagy Pál.

G y á s z h i r.

Lapzárlat után azon szomorú hírt vettük mély megilletődéssel, hogy lapunk egyik legkiválóbb munkatársa és egyesületünk régi tagja, Zareczky Tivadar úr, meghalt. Múltóbb helyen fogunk róla még megemlékezni.

* Tévedésből egyik korábbi kimutatásból kimaradt.

Olcsó kaptárok és méhészeti eszközök.

Az egyesületnél a következő olcsó kaptárok rendelhetők:

Egyleti hármás (dupla fallal 90 kerettel) Budapesten vagy	
Arad fegyház, darabja	frt 6.—
Egyleti egyes (30 keret, dupla fal)	» 3.50
Egyleti egyes (egyszerű 25 m. m. deszkából) Budapesten . . .	» 3.—
Mayer-féle iker (dupla fal 15 egész keret, de fél keretre is	
berendezhető) Budapesten	» 5.40
Mayer féle egész hatos ducz fedéllel és aljával	» 21.—

Az olcsó eszközöket illetőleg a hirdetésekre utalunk (Horváthy és Pollák).

HORVÁTHY GYULA

Zemplén-Szinnai méhészetének árjegyzék kivonata.

Országos egyleti kaptár, 1 család számára, 30 kerettel, ablakrámaival, fedő- és röp-deszkával, bélelve és festve 3 frt 80 kr. — Ugyanaz, 3 család számára 7 frt 50 kr. — Keretfogó, acélrugóval 70 kr. — Kaptárhorog 30 kr. — Kaptárfenekkaparó 50 kr. — Hannemann-féle rács, 1 □-méter 2 frt, $\frac{1}{2}$ □-méter 1 frt 10 kr., $\frac{1}{4}$ □-méter 60 kr., 1 □-dméter alatt, mérték szerint 01 kr. — Rietsche-féle műlépprés, egyesületi méret (17×22) 6 frt 65 kr. — Ugyanaz, 7 frt 31 kr., előre való pénzbevétele esetén bérmentve. — Műlép, 1 kiló 2 frt 30 kr. (csak egyleti méret). — Keretléc, 90 darab 90 % hosszú, 25 $\frac{1}{16}$ széles, 6 $\frac{1}{16}$ vastag, két oldalt az ékeken gyalulva (egy posta-csomag) bérmentetlenül 1 frt. — Ugyanaz három oldalon gyalulva, 1 frt 10 kr. — Ugyanaz, négy oldalon gyalulva 1 frt 20 kr. — Ugyanaz, egyesületi méretre földarabolva 15 krajczárral több. — Bérmentve utánvét mellett 42 krral több, a pénz előleges beküldése esetén, bérmentesítés fejében 36 krral több küldendő be.

•Apisol• méhszúrás elleni szer, kitűnő hatású, megszünteti a fájdalmat és a dagadatot, egy üveg ára használati utasítással 50 kr.

Eladó méhek.

Egy nagyobb méhes, csupa jó törzs, legnagyobb része egyesületi állókaptár, továbbá egy »Neiszer«-féle kaptár, néhány kúpos kas, 1200 darab tartaléklép, jutányos áron eladó. Czim a szerkesztőségénél.

Etetési célokra méz.

Jóminőségű pergetett pohánka- és tisztessü-virágméz etetésre 4 $\frac{1}{2}$ klgrm. tartalmu hádogbödönökben, bérmentve 2 frt 45 kr.

Kapható: az országos méhészeti egyesület mézértékesítő bizottságánál.

A méhkereskedelemben jártas **kezelő méhészt** keresek, ki a kaptárkészítéshez is ért.

Ajánlatok Králik István címére küldendők, V o j t e k, Temes megye.

Bármily
mennységű pergetett **Mézet** napi ár mellett megvesz
Scherban Sava,
Nagy-Kikindán.

Resli István tanitónál Kalocsán, nagyobb mennyiségű méz eladó
100 kgr.-onkint 36 frtért.

Kay József N.-Mokrán, első rendű havasi mézet kínál 100 kgr.-onkint
46 frtért, egy 5 kgr.-os postacsomagot pedig 3 frtért szállít bérmentve.

Olcsó méhészeti eszközök.

Bővített és helyesbitett árjegyzéket

lásd az 5-ik és 6-ik számokban.

Teljes tisztelettel

POLLÁK JÓZSEF,

bádogos és méhészeti eszköz készítő.

Budapest, I., vár, Országház-utca 12. szám.

Az első magyar

kereskedelmi méhteleg,

tulajdonosa:

Kühne Ferencz

Budapestben,

I. ker., Attila-utca 151. szám.

Kitüntetve minden kiállításon

számos díszoklevéllel, arany- és ezüst-érmek-
kel, pénzjutalmakkal, oklevelekkel és elismerő
iratokkal.

Szállítója számos méhészeti egyesületnek, a
m. kir. méhészeti felügyelőségnek, a méh-
tenyésztési szakközegeknek s a méhtenyész-
tés terjesztése és tanításával foglalkozó szak-
intézeteknek stb.

*Az egyedüli kereskedelmi méhteleg, mely az ezredéves kiállításon a legmagasabb
kitüntetéssel, a „Nagy kiállítási éremmel” kitüntetve lett.*

Műhelyeimben nagyban, kifogástalanul, pontosan s méltányos árban készíttetnek és
raktáron tartatnak:

Mindenféle méhkaptár, a kaptárkészítés
eszközei, keretkészítőgépek, keretléccek,
távkapcsok.

Hannemann-féle rács, horgany-lemez-
ből, teljesen tiszta, sima és pontos nyi-
lásokkal.

A mézpergetés, viaszolvasztás eszközei,
méztartályok, mézszállító bödönök és méz-
üvegek, mint kitűnő jó mézpergetők,
viasz- és mézolvasztó eszközök, méz-
üvegek, mézvendelyek jó erős plébából,
továbbá öt kilós szállításra nagyon al-
kalmas bödönkék.

A méhek kezeléséhez szükségesítő
összes segédeszközök a legjobb anyag-
ból. Keretfogók, keretvillák, a kaptár-
tisztogatás eszközei, sejtápoló kések és
készülékek, anyazárkák, herefogók és
herekirekesztők.

Minden kaptár, segédeszköz stb. személyes felügyeletem mellett készül és csak a
legsikerültebbek kerülnek a megrendelőhöz. — Valamennyi tárgy a legjobb és a
célának leginkább megfelelő tartós jó anyagból készül. — A rendestől előtű kaptár-
árak és eszközök csekély árkülönbséggel készíttetnek. Árjegyzékemben elő nem
forduló minden méhészeti tárgy, a lehető legjutányosabb árban szereztetik be. —
Választ minden szakbavágó kérdezősködésre készséggel adok. — Az igen tisztelt
méhészkedő közönség kívánságainak a legpontosabban tesztek eleget, hogy ezen,
a maga nemében egyedüli üzletágnak és az okszerű méhészkedésnek minél több
barátot és pártfogót nyerjek meg.

Képes főárjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Valódi Rietsche-féle műlépprések min-
den nagyságban, öntéses és mártásos
formákban.

Műlépek, amerikai hengergépen ké-
szülve, a legtisztább méhviaszból. A vi-
asz tisztaságáért szavatolok.

A rajbefogás és elhelyezéséhez szük-
ségtető összes eszközök. Rajfogók és
rajfecskendők.

Az etető eszközök különféle legcél-
szerűbb nemei, továbbá itató-edények
és itató-vályúk.

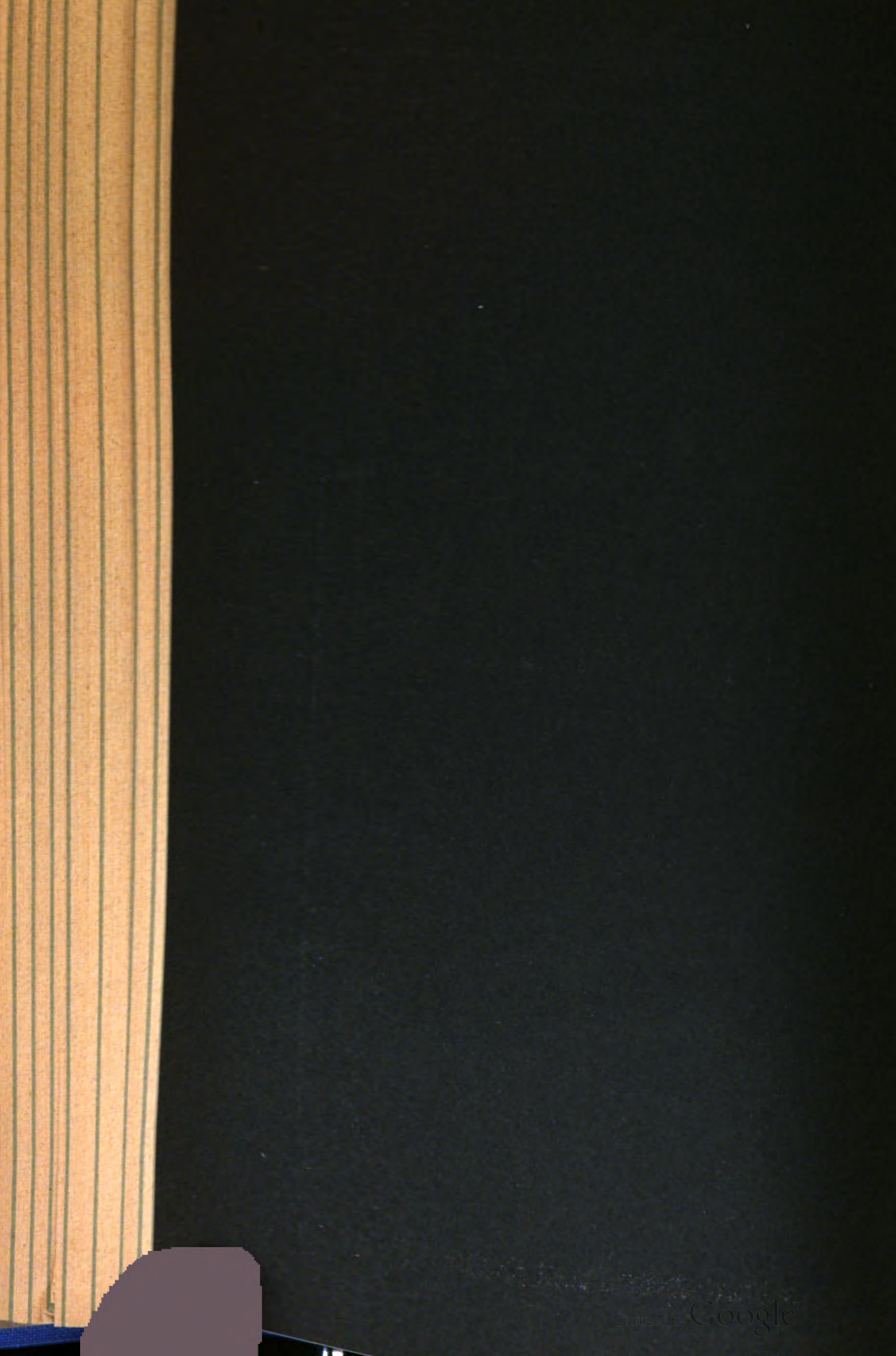
Füstölő és védekező eszközök. Füstölők,
smokerek, pipák, füstölő és elkábító
anyagok, méhészsapok, szem- és orr-
védők és keztyűk.

A méhészeti irodalom termékeiből a
legjobb és a legkedveltebb szakmunkák.

1922

STRO

MAGYAR MÉH

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET
KÖZLÖNYE.

XIX. ÉVFOLYAM.
1898.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

10. SZÁM.
Október.

Meghalt a Királyné.

Nyilként sebzte meg szívünket a szó, mely széles magyar hazánkban: »meghalt a Királyné«, jó anyánk és jóltevőnk.

Hihetetlenül hangzott el e szó. De csakhamar tette lelkünket a való. A mély megindulástól könnyei fojthatjuk el.

A hír hallatára kétkedtünk, mert nem tudtuk, hogy a mi anyagi jóságos Királynénk, — ki egy boldogítását eszközlé; ki oly sok szenvedőnek enyhé dalmát; ki ezrek és ezrek könnyeit felszárítá; ki nek hitt családapát a szeretve remegő nőnek, az élő gyermekeknek visszaadá, — egy vad indulat keze által muljon ki az élők sorából.

A fájdalom egész nagysága fogta el lelkünket, bizonyosokká lettünk a felől, hogy egy pokoli ember elveszítette, annyi milliókra nézve áldást adó drágaságát.

Azt az életet, mely egy egész nemzet életét megalapozó jóságával. Áldásos jószágú szive, fenkölt az édes szava, azokat a nehéz borus fellegeket, melyek egére oly nagy súlylyal reánehazedtek, mondhatjuk szavával szétfoszlatta, egünket felderítette, a szorongatásokat, — a nyomasztó súlytól felszabadítva, — fellélegzeni engedte és visszaadá a nemzetet a Nemes befolyásával, megadta azt, a mi után oly forogó vágyakoztunk: »a közös megértést«.

Áldás lön munkáján, nemes gyümölcsöket termelt szent keze.

Hány kéz emelkedett föl áldólag, hány ajak imára a mindenható istenhez, hogy annak drága életléptein mindenütt jótékonyosság és áldás termett, éveken át tartsa meg.

Minden jósága és nemes érzése mellett sem kegyetlen a sors csapásait. A csapások súlya alatt megtört ereje szenvedő lett.

Közöttünk élve nemes nagysággal hordta szenvedéseit, mely szenvedésekben mi gyermeki hódolattal osztozánk. Ő szenvedéseiben is velünk volt, soha sem felejtkezve meg szeretteiről.

Maga szenvedve a legnagyobb mértékben, mégis a szenvedők sorsán vigasztaló mosolyával, ott hol lehet, enyhíteni törekedett.

És mégis annyi jóság, annyi nemes tett nem képezhetett egy ellenálló pánczél, egy elvakult, a jóság iránt érzéketlen ember dühének. — Áldozattá kellett lennie.

Szívünk vérzik, szívünk fáj a kegyetlen seb miatt és fájni is fog az sirunkig.

Fájni fog azoknak, kik ismerték, nekünk, kik ismertük szíve jóságát, lelkének nemességét; mert nem csak az Ő jó és nemes szívét érte az öldöklő fegyver, de a mienkét is.

A seb mély és nagy, a fájdalom csaknem elviselhetetlen. Sokáig fog az égni, gyógyító irt hol találunk?

Talán angyali jósága? Szíve nemességének emléke lesz az?

Igen, ez legyen a vigasz, ez legyen a gyógyító ir!

Nekünk is van ily drága emlékün, hiszen az Ő jóságos kegyének, — mely oly messze kiterjedő volt, — egy ragyogó sugara mi reánk is kiterjedett.

A megdicsőült Felséges Asszony a mi drága őrangyalunk, Védnökünk volt.

Eltűnt e földről ugyan, de mint angyal rajtunk fogja tartani jóságos szemeit, s a mint itt e földön védett és jót tett velünk, úgy védeni fog ezentúl is onnan a magas egekből.

Meghalt bár, de nem veszítettük el, mienk Ő örökké, közöttünk fog élni, nemes és magasztos emléke, mely vezetni fog bennünket továbbra is, — az Ő nemes példáját követve, — a jó és nemes cselekedetek munkáján.

Nyissuk meg tehát imára ajkainkat és összetett kézzel imádkozzunk nemes lelkének üdvéért.

De imádkozzunk egyszersmind azért is, hogy a mi jóságos Királyunk, — ki a megpróbáltatások keserűséggel telt poharát oly sokszorosan kiüríté, — e csapást is erős lélekkel tudja elviselni és szerető népe boldogítására erős szívvvel és szokott bölcseséggel tovább is munkálkodhassék.

Vámossy Mihály,
elnök.

Ambrózy Béla bárót súlyos baleset érte.

Miként a 43-ik vándorgyűlésre Salzburgba utazva útközben nagy megilletődéssel értesültünk — és később haza érkezve a szomorú hír valódiságáról, nagy sajnálatunkra, meggyőződünk, Ambrózy Béla báró úr a buziási királyváró ünnepségek alkalmával balkarján többszörös csonttörést szenvedett. Fiatal tüzes lovai megbokrosodtak és felborították vele a kocsit. A báró ur az ország minden részéből, a 43. vándorgyűlésről és a külföldről is hozzá intézett nagyszámu részvényt nyilatkozatokra az alábbiakban fejt ki köszönetét:

Hálanyilvánítás!

Képtelen vagyok egyenként balesetem alkalmából hozzám intézett részvétnak nyilatkozatára felelni. Teszem ezt e sorok útján hálámnak tolmácsolásával. A Mindenhátó ettől sem kimélt meg, de keresztényi megadással veszem, mert nyomorúságom eltörpül azon fájdalommal szemben, melyet e pillanatban mindnyájan érzünk, mely addig, amíg élünk, soha el nem fog enyészni.

T.-Gyarmaton

Br. Ambrózy Béla.

Tisztelt méhészközönség!

Ő Excellenciája Dr. Darányi földmivelésügyi miniszter ur, oly kegyes volt reám ruházni a párisi 1900. évre tervezett nemzetközi kiállítás magyar mezőgazdasági csarnokában elhelyezett méhészeti osztálynak rendezését, mely bizalomnyilvánításnak — erőmből kitelhetőleg — okvetlenül megfelelni iparkodni fogok.

Rendelkezésünkre áll 8 m. alapterület a megfelelő falterülettel, minél fogva képtelenek vagyunk rohamosan fejlődő szép méhészetünket teljes erejében érvényre juttatni.

De amennyiben kénytelenek vagyunk a kényszerűségbe belenyugodni, azon kell lennünk, hogy e világra szóló versenyen méhészetünket becsülettel bemutathassuk.

E szerint mézet, mézbort, methet, mézeczetet s ezekből csak is 2—3 literes mintákat, valamint viaszt vehetünk fel, hogy a kisebb termelőtől el ne vonjuk a versenyzésnek lehetőségét.

Térdíjat és szállítási költséget Párisban nem fizetünk, a terményeket minden méhészként franko Budapestre általam későbbben jelzett helyre küldendi, mert azokat át fogjuk tölteni egyöntetű üvegekbe, melyeket szinte a kiállítási budget fedezi.

Ezeknek előre bocsajtása után azon tiszteletteljes kéréssel fordulok kedves méhésztársaimhoz, szíveskedjenek már most bejelentéseiket hozzám beküldeni, mert október hó végéig kénytelen vagyok azokat a kiállítási kormánybiztos ur Ő Nagyméltóságához betérjeszteni. Azon reményben, hogy felhívásomat eredmény koronázza, maradtam a tisztelt méhészközönségnek alázatos szolgálja

Temes-Gyarmaton, 1898. augusztus 23.

Br. Ambrózy Béla.

A méhtenyésztés elméletéhez.

Rendes körülmények között minden méhpeté termékenynyé válik ;
sorsa pedig a munkásméhek befolyásától függ.

— Irta: *F. Dickel.* —

(Folytatás.)

Harmadik kísérlet.

Az előbbi számban leirt kísérletek, mint arról a szives olvasó is meggyőződött, az 5-ik számban leirt kísérletek szabályszerű végkövetkeztéseknek folyamányai voltak. Ez alkalommal e tekintetben közölhetem a további eredményt is, melyet egy, a folyó év februárius hó 15-én királynőjétől megfosztott méhesaláddal elértem. Ismeretes dolog, hogy Németországban ilyen tájt szabályszerű építménnyel bíró kaptárokban a méhek, ha a királynő kifogástalan, keréket nem szoktak fiasítani. A fenti esetben mindkét feltétel állt. A családnak a mult évből származó királynője volt, melyet az ügyre való tekintettel áldoztam fel, továbbá két kifogástalan lépje, melyeken kizárólag csak munkásméhsejtek voltak s a melyekben a méhnek minden fejlődési szakába tartozó lényeken kívül még igen sok tojás is volt. A kaptárt márczius 4-én vizsgáltam meg. A még kevésbé kifejtett szabályszerűen befedett munkásméhfiásításon kívül a lépek mindegyikén két befedett, erősen kimagasodó bölcst találtam. Kinyitottam őket s az elmúlt 17 nap után két, habár még igen fiatal, de mégis világosan megkülönböztethető hereálczát találtam bennök.

A bölcsök a szomszédos sejtek rovására voltak kibővitve. Még további négy sejtet találtam, a melyek a szomszédos sejtek hátrányára némileg szintén ki voltak bővitve; ezek azonban üresek voltak.

Ez az eset tehát ismét megerősíti feltevésemet, hogy *minden tojásnak, melyet egészséges, termékeny királynő rakott, megvan az a képessége, hogy bármily nemű méhnek életet adjon*, mivel egy fiatal királynő már kikelt volt.

Az első izben közölt kísérletsorozat ugyancsak azon végkövetkeztéseken alapult, melyeket a jelen alkalommal leirni szándékoztam kísérletek eredménye gyanánt vontam. Ezek alapján ugyanis a következőket kellett feltennem. A herebölcsökre vonatkozó kísérletet vagy rosszul figyelték meg, vagy pedig helytelenül irták le, mert ez esetben vagy tisztán heréknek kellett volna létrejönni, vagy pedig a munkásméhek azon ösztöne, hogy csak magukhoz hasonló neveljenek fel, az adott körülmények között, oly hatalmas volt, hogy még azt a befolyást is legyőzte, a melyet a heresejt formája a munkásméhek mirigyvádékára természetszerűleg gyakorol. Az eredmény a következtelést beigazolta s ez okból az előző kísérleteknek is helyes végeredményhez kellett vezetni.

Vizsgáljuk meg ezeket közelebbről.

Előveszem naplómát. A bevezetett jegyzetek sokasága, melyeket a legkülönbözőbb kísérletek eredménye gyanánt irtam be, zavarba hoz, hogy a további bizonyításhoz melyeket használjam föl ez alkalommal s melyekre ne legyek tekintettel. Huszonöt oldalon gyorsírással irt jegyzetek csupa sikertelen kísérletről számolnak be. Eredeti feltevésemen alapultak ezek, a mely szerint a nem meghatározása az álcza életében történik

A kívánt felvilágosítást, illetve megerősítést úgy kívántam megszerezni, hogy a fejlődés mindenféle szakában levő álczákat számtalan mennyiségben más formájú sejtekbe helyeztem át. — Valamennyi kísérlet eredménytelen maradt; az álczákat a méhek minden egyes esetben ismét eltávolították, bármily fiatalok voltak is azok. Csak egy eset képezett kivételt, a midőn két-három napos munkásméh álczákat anyaméhbölcsőkbe helyeztem át. Hogy mily meglepő eredménye volt e sikerült áthelyezéseknek, azt később fogom közölni, mivel ez a jelen kérdéssel csak közvetve függ össze.

Azon körülmény, hogy a méhek még a legfiatalabb korban áthelyezett álczákat is rendszerint eltávolították, azt a sejtelmet keltette bennem, hogy az álczaélet kezdetén a születendő állat fejlődése tekintetében a méhek döntő befolyással bíró beavatkozást gyakorolnak. Tekintet nélkül az eddigi kísérletek eredménytelenségére, állhatatosan követtem az új gondolatot. Legelső feladat az volt, megismerni azokat a jelenségeket, a mely az álczaélet kezdetének pillanatában előfordulni szoktak. Számtalan órát és napot áldoztam e feladat megoldására s ma határozottan állithatom, hogy fáradozásaimat siker koronázta.

Szákszámra menő bizonyítékkal megállapíthattam a következő tényt: »A kibújt álcza az első félórán egy teljesen tiszta vízhez hasonló csepp folyadékban uszik. Csak ezen idő elteltével látható a cseppben a központból kiindulva némi fehéres zavarodás. A zavarodás folyton növekszik, de terjeszkedik egyszersmind az inkább kertületet képező vitzisztaságú folyadék is. A két különböző anyag alig észrevehetőleg olvad egymásba, és sokszor nehézséggel jár annak megismerése, hogy a határoló viznemű folyadék réteg a fehérestől tényleg különbözik. Csak midőn az álcza hátsó vonala a sejt falazatát minden oldalon érinti, vehető a két tápanyag közti különbség feltűnően észre. A viznemű folyadék olyankor az álcza hátán uszónak látszik — ha azonban az álczát a bölcsőből elővigyázattal kiveszszük, alatta egy egészen más kinézésű, fehéres sűrűsödő anyag látható.«

Ilyen a két tápanyag egymáshoz való viszonya a munkásméheknel és a hereálczáknál. A királynőálczáknál másként kell a dolognak állni, de e felől még semmi bizonyosat sem mondhatok, mivel megfigyelésre ez ideig csak csekély mennyiségű anyag állott rendelkezésemre.

A két tápanyag ezen sajátosságos elhelyezési viszonya kétségkívül összefügg e két álczanemnél tapasztalt, nagyon korán beálló forgással, melyről később kívánok szólni.

Miután pedig megállapítottam azt a tényt, hogy az első mirigyváladék, a mit a kibújt álczák kapnak, egy viznemű tiszta folyadékból áll, joggal véltem következtetni: hogy az álczaélet kezdetével, a bölcsők különbözősége szerint, az álczáknak különböző, teljesen hig mirigyváladék nyújtatik és e váladék dönti el az álczák fejlődési irányát. A másik, fehéres és sűrű alkatrész minden lénynél egyforma minőségű. Azt a kérdést, hogy a fejlődés valamely fokán nyers anyag, virágpor és méz is felhasználatik-e, egyelőre érintetlenül kívánom hagyni.

Ezek után azt a reményt tápláltam, hogy a nemi fejlődés kérdését helyesen megoldottam; de az ezután következő, döntő kísérletek ismét a régi tanítás helyességét bizonyították be előttem: hogy az igazsághoz vezető ut tévedéseken át vezet. Csak a nyomot találtam meg, a folyamatot magát még nem ismertem.

Ha ugyanis következtetésem helyes volt, akkor azon tojásokból, melyek herebölcsőkből munkásméhsejtekbe helyeztetek át, munkásméheknek kellett kikelniök és nem heréknek, a mint az a Dzierzon-féle elmélet alapján történt volna és viszont: ha munkásméhsejtekéből való tojások herebölcsőbe helyeztetek át, ezekből szükségképp heréknek kellett fejlődni. Ez azonban egyelőre, mint alább olvasható, sehogysem akart bekövetkezni.

A »Pfälzer Bienenzucht« érdemes szerkesztője, Reidenbach-Rehborn tanító, már évekkel ezelőtt ismeretessé tette azt a módszert, hogy lehet a tojásokat azok megsértése nélkül az egyik bölcsőből a másikba áthelyezni s e látszólag csekély jelentőséggel bíró találmány csak most részesül kellő méltánylásban. E művészetben az általam végzett számos kísérlet következtében oly gyakorlottságra tettem szert, hogy perczenként 3—4 tojást kényelmesen át tudok helyezni. Hogy felfoghatóvá tegyem, mily nagy elővigyázattal kell élni, ha megbízható megfigyelési eredményekre törekszünk, bővebben kívánom leírni azt a vállalkozást, midőn tojásokat első ízben helyeztem át.

Midőn egy napon hozzá akartam fogni a dologhoz, véletlenül éppen akkor látogatott meg a méhészetben első tanítóm, Klein J. tanító (mellesleg megjegyezve a leggyakorlatibb ember, kit valaha ismertem). Ő már természeténél fogva kissé kemény koponyájú, s ha valamely álláspontot elfogadott, azon nagy állandósággal kitart és azt védelmezi. Nézeteim azon ideig teljesen ismeretlenek voltak előtte s én éppen nála nagy ellenállásra voltam elkészülve, a miben egyelőre nem is csalódtam. Idővel azonban figyelmessé vált, gondolkodni kezdett és végül e szavakkal ugrott fel: Igazad van; csak most válik előttem sok dolog egyszerre világossá. A kísérlet sikerülni fog! — Közös erővel láttunk hozzá a munkához. Körülbelül másfél óra alatt szerencsésen átköltöztettünk egy féllépen 24 tojást munkásméhbölcsőkből heresejtekbe és ugyanannyit herebölcsőkből munkásméhsejtekbe. A sorok keretléczen finom metszéssel megjelöltettek s ezután az eljárás további terve állapítottatott meg: mily módon védjük magunkat Ő felsége a királynő nem kívánt beavatkozása ellen. Végül úgy jártunk el, hogy a lépet oly sokáig (mintegy három perczig) tartottuk a fészek utolsó lépéhez tolva, míg nagyobb számú méh gyűlt rajta össze és azonkívül még egyszer utána néztünk, hogy a rettegett felség nincs-e köztük. Erre azután egy 48 fél kerettel bíró négyes kaptárban a negyedik emeleten utolsóelőtti helyre akasztottuk be a lépet, a mely kaptárban a harmadik és negyedik emeleten csupa telt mézeslépek voltak s biztosnak vettük győzelmünket. Legközelebbi napon legelső munkámat az képezte, hogy az áthelyezett tojások sorsáról bizonyosságot szerezzek magamnak. A méheket lesepertem s a tojásokat vizsgálat alá vettem. Ugy tetszett előttem, mintha a tojások sokkal nagyobb rendben állnának, mint a hogy a sejtfenékre raktuk volt azokat. Teljesen lehetetlennek tartottam azonban, hogy a királynőt egy éjen át ide felcsábították s hogy végül keresztet huzott volna terveinken. Ezért már hajlandó voltam azt hinni, hogy a méhek képesek a tojásokat a sejtfenéken tetszésük szerint ide-odaigazítani. Mindazonáltal feltettem magamban, hogy az álcák kibuvása idején pontos megfigyeléseket fogok tenni. Ha a királynő az éjen át valamit csinált, akkor a tojásoknak később kell kikelniök — és tényleg úgy is történt: a tojások egy egész nappal később keltek ki! A csatát tehát, vén hadász

tétünk és ravaszul kigondolt haditervünk daczára, az ellenséges hadierő alnoksága következtében, elvesztettük.

Ha mind e körülményeket nem fontoltam volna meg oly szorgosan és egymással kapcsolatba nem hoztam volna, úgy e teljesen sikertelen kísérlet alapján a legnagyobb bizonyossággal és meggyőződéssel állíthattam volna: a méhek nemi meghatározása közvetlenül az álcaélet kezdetén történik; ime a bizonyítékok! Így azonban beláttam annak szükségét, hogy más eljárást kell követnem. Miután újból áthelyeztem a tojásokat, a féllépet egy háromemeletes kas költő fészkebe akasztottam oly helyre, a mely a királynőnek megközelíthetlen volt. Az áthelyezett 40 tojásból másik napon még hármat a herebölcsőkben, kettőt pedig a munkásméhsejteken találtam; egy napra rá ezek is eltűntek. Egy következő kísérlet hasonló eredménnyel járt s most az volt a kérdés: hogy kell tovább eljárni?

(Folytatása következik.)

Levegőcsere a méhkaptárban.

— Záreczky Tivadar. —

(Folytatás és vége.)

A leirt két tüneményen alapszik annak a lehetősége, hogy még erősebb méhcsaládok is eléggé tágas kaptárakban — téli nyugalom idején, gabonába betemetve, földi gödrökben, még zárt röplyukkal is szerencsésen áttelelnek a nélkül, hogy levegő hiányban szenvednének.

Késégkívül a légköri nyomás a kaptárban foglalt levegő és gázkeverékek ingadozó feszítő ereje által befolyásolt térfogatváltozás is időközi levegő cserét eredményez; mert ha csökkenő légnyomással vagy növekedő feszítő erővel a kaptár levegője kiterjeszkedni iparkodik, akkor egy része okvetlenül a kaptárból kiszorul; ha ellenben nagyobbodó légnyomással s csökkenő feszítő erővel összehúzódni kénytelen, akkor a kaptárba küllevegőnek behatolni kell. S ez a levegőcsere, úgy mint az imént leirt szintén a röplyukon át, vagy más nyílásokon és a falak pórusain keresztül megy végbe; de szerény véleményünk szerint az soha sem lehet oly jelentékeny, hogy egymaga a méhek szükségleteinek megfeleljen; de az előbb leirt folyamatokkal való együttműködése által mindenesetre szintén hozzájárul a szükséges levegőcseréhez.

De még egy harmadik módja is van a kaptárban a levegőmozgásnak, még pedig a külső légáramlatok által előidézve, midőn az utóbbiak vagy közvetlenül a nyílt röplyukon, vagy a kaptár egyéb nyílásain behatolnak, vagy azok mellett elhaladva, szivólag hatnak; vagy pedig a lyukacsos falakon áthatnak. S hogy ez utóbbi módon mily erős hatása lehet a szélnek, azt könnyen megítéljük abból, hogy az erősebb szeleket néha a leg gondosabb legmelegebb ruházaton, sőt — amint azt egész helyesen mondani szoktuk — az épületek falain keresztül is érezni lehet. — S az ez uton keletkezett levegőmozgás igen élénk, sőt körülmények között a méhek jóléte tekintetében tulságosan gyors is lehet! De ez mindenesetre csak oly méh lakásokra nézve állhat, a melyek a szélnek ki vannak téve — s behatása ellen hiányosan vannak megvédve. Jól elzárt

méhésekben, vagy akár szabadban is álló — de duplafalu, jól betelelt kaptárakban levő családokat a külső levegőmozgás kevésbé, vagy egyáltalán nem érint.

Míg a méhcsaládok téli nyugalma, vagy még első fejlődésük idején, a kaptárban a leírt módokon végbemenő levegőcsere, azoknak légeny-szükségletét fedezni képes, addig később — a népek gyorsabb fejlődése — legnagyobb tevékenysége idején, midőn az élenyfogyasztást sok ezer élő lény szükséglete fokozza, midőn a külső levegő nagyobbodó hőmérséklete a súlykülömbözetet és ennél fogva az azon alapuló levegőcserét apasztja, másként áll a dolog. Mihelyt ez az állapot beáll, láthatjuk, hogy a család maga-magán segít, midőn szellőzni kezd, az az sebes, egy irányban ható szárnymozgások által a belső levegő gyorsabb kiömlését, s ennek következtében a küllevegő megfelelő odafolyását elősegíti.

Ezen szellőzés által a méhek három-, esetleg négyféle czélt érnek el, ugy mint:

- a) az elhasznált éleny pótlását;
- b) a lélekzési termények eltávolítását;
- c) az esetleg túl magas belső hőségnek mérsékelését;
- d) a nyílt sejtekben levő méz feles vizének elpárologtatására.

Sok méhészt méheit e munkájokban támogatni kívánja, ezt azonban gyakran oly módon teszi, hogy határozottan túllő vele a czélon. E czélra tökéletesen elegendő, ha egy részt megfelelő nagyságú széles röplyuk által a belső levegőnek kihajtását — másrészt lyukacsos falak és takarók által a küllevegő könnyebb behatolását előmozdítjuk. Hogy a méheket a lakásukban alkalmazott holmi szellőzési készülék vagy egymásfölött levő s lég-huzamot előidéző nyílások segítségével a szellőzés munkája alól teljesen felmentjük, meggyőződésünk szerint hiba, mert könnyen veszíthetünk a vánion annyit, vagy még többet, mint a mennyit a réven nyertünk; s egy kissé hűvösebb idő beálltával az ily készüléken elillanó melegnek pótlása a méheknek több megerőltetésébe kerül, mint a felesleges melegnek eltávolítása *jó szerkesztű kaptárakban*.

Az előre bocsájtottakból láthatjuk, hogy a természet itt is, mint másutt is a legegyszerűbb eszközökkel hat; de az emberek képzelete és felfogása nagyon különböző, az egyik az igazságot annál könnyebben fogja fel, minél egyszerűbb: a másik ellenben inkább hajlandó a nehezebben felfoghatót elhinni, a harmadik előtt csak akkor »világos« valamely dolog, ha azt egy bizonyos mistikus homály veszi körül.

*

A bevezetésben azt mondtuk, hogy czélunk nem elméleti fejtegetés és okvetetlenkedés, hanem inkább azon következtetések levonása, melyek bizonyos természeti folyamatok helyes megítéléséből kerülnek elő, s a méhekkel való czélszerű elbánásra vonatkoznak.

Látjuk mily kiváló fontossággal bír a méh lakások falainak porozitása, a méheknek elegendő élenyvel és tiszta levegővel való ellátására nézve. Tökéletesen meg vagyunk győződve arról, hogy a szalmából és ahhoz hasonló anyagokból készült méh lakok általában elismert kiváló tulajdonságai, túlnyomólag az anyag rossz hővezetésére, az abból álló falak lyukacsosságára; legkevésbé pedig a netaláni harang-, kúp-, henger-, vagy kupola-alakra vezethetők vissza.

Az előbbi tulajdonsággal pedig minden különös munka és nehézség nélkül a legnagyobb részt fából álló kaptárakat is elláthatjuk, anélkül, hogy a faszervezet tagadhatatlan előnyeit feláldoznunk kellene. Mert mi akadályoz minket abban, hogy például az álló kaptár homlokfalán odaig, a meddig a költőfészek ér, a deszkát egy jól összepréselt és varrott szalmatakaróval pótoljuk? Ép úgy helyettesíthetjük télire az ablakokat s a fedődeszkácskákat ilyen, jól illő szalmatakarókkal s ez uton a sima oldalfalak előnyeit a melegtartó és a mellett mégis lyukacsos homlok- és hátsó fal és takaróval egyesíthetjük.

A szalmával készült homlokfal s szalmával bélelt ajtó kifelé eső oldalát azért még mindig redélyszerűen alkalmazott deszkácskákkal boríthatjuk és védhetjük az időjárás behatása ellen. Az ily redély részei a levegőnek még mindig elegendő utat fognak engedni.

A szénsavnak, vagy valami fojtó levegőnek, mint lélekzési terméknek a méhlabban való külön felhalmozása képzelhetetlen s physikailag lehetetlen. Mert a belső levegő, a mint már előbb megmondtuk, hibás szerkezetű kaptárakban, vagy a röplyuknak bedugulása következtében ugyan könnyen válhatik élenyben szegényebbé, szénsavban pedig gazdagabbá, semmint az a méhek jóllétével összeférne, de akkor a levegő az egész kaptárban olyan — s mindenütt homogén légkeveréket fog alkotni. — Nyitott, elég tágas röplyuk — porózus falak mellett azonban az ily állapotnak bekövetkezése képzelhetetlen.

Egy oly szellőztető berendezés alkalmazását, mely által gyorsabb levegőcserét vagy pláne léghuzamot idézhessünk elő, a legtöbb esetben feleslegesnek, sőt, amint már mondtuk, igen sok esetben hátrányosnak, télen pedig egyenesen vészthozónak tartjuk; mert az így kiömlő levegővel az összes ahhoz kötött meleg is elillan, míg a diffuzio útján való gázcserénél csak a részben kiömlő gázhoz vagy gázkeverékhez kötött meleg vész el.

A levegőcserének leírt módjaira azonban még a röplyuk helyzetének is jelentékeny befolyása van. A kissé magasabban alkalmazott röplyuk a melegített könnyebb bellevegőnek kifolyását s a hidegebb, nehezebb küllevegőnek beömlését lényegesen gyorsítja; azonkívül pedig a magasabb röplyuk alatt a kaptár belsejében egy bizonyos alsó ür képződik, a melyben mindig friss küllevegő hatol be, a melynek nagyobb felülete a belső melegebb levegővel érintkezve, a gázcserét lényegesen elősegíti.

Hogy egy ilyen alsó ürtnek az a rendeltetése lehetne, hogy bizonyos nehezebb fajsúlyu lélekzési terményeket befogadjon, téves nézet; s az az indítvány, hogy ezt az ürt nyílásokkal ellássuk, a melyeken ezek a nehezebb légneműek mintegy lecsapolatnának, megható naivitást árul el. — Minden légzési termék, ha melegebb, egyszersmind könnyebb is az őt körülvevő levegőnél, felfelé igyekszik, s a kaptárt, ha addig más uton el nem illanhat, lassan lehűve és alább szállva a röplyukon át el fogja hagyni, még pedig annál rövidebb uton, minél magasabban van a röplyuk alkalmazva.

Az igen általánosan használt, de nem egészen helyes kifejezés: »elhasznált levegő« sok félreértésnek oka. A levegő maga ugyan a légzésnél nem használtatik el, hanem csak az abban foglalt élenynek egy

aránylag kis része. A kilehelt levegő alig hogy küllevegővel érintkezik, ezzel összevegyül, s az elveszített élelyt visszanyeri, a felesleges szénsavat pedig tovább adja, s igen rövid idő múlva ismét újabb belélekzésre alkalmassá válik. Bizony szomorú és veszedelmes dolog volna, ha ez másképen állana! A gáz- és levegőcsere gyorsabban vagy lassabban mehet, de azért biztosan végbemegy minden ürben, ha csak az a külső levegőtől légmentesen elzárva nincsen, a mit egy félig-meddig okosan szerkesztett méhlikásról feltételezni nem lehet!

*

A természet teremtményeit sehol és soha sem hagyja cserben. A sok ezer méternyi magasságban repülő és fészkelő kondort, a föld mélyében vagy a tenger fenekén élő férget ellátja a szükséges élelyvel; s ép úgy a mély tenger fenekén tapadó, mély aknában élősködő moszatnak, mint a magas Kordillerákon lételeért küzdő zuzmóknak is megadja a szükséges szénsavat. Itt is a gázok szétömlése, a helyenkénti hevítés által előidézett felszálló légáram s az ez által keletkezett levegőcsere közvetíti az állati és növényi életnek fenntartására oly nélkülözhetetlen gáznevek egyenlő keverését, a kártékony termékek folytonos eltávolítását és hígítását.

S ezen folyamatok úgy a megmérhetlen légkörben, mint kicsiben az emberek lakásaiban minden ember- és állatlakta elzárt ürben, tehát a méhkaptárban is — egy és ugyan azokat a törvényeket követve — mennek végbe.

Ha valahol a természetes rend megzavartatott — ott a legtöbb esetben az ember beavatkozásának nyomaira akadunk, a ki a természet javítani, azt kényszeríteni, azon tultenni akarván, sokszor avatatlan kézzel csak zavarja a természet erőinek harmonikus összhatását.

Ujvidéki levél.

Tekintetes szerkesztő ur!

Azon feltevésben, hogy talán egyik-másik méhésztársamnak hasznára lehetek jelen soraimmal, azon kéréssel fordulok a t. szerkesztő urhoz, sziveskedjék számukra a »Magyar Méh«-ben egy kis helyet szorítani.

Ujvidéken a méhészet csak akkor jutalmazód, ha augusztusban a méhészt méhcsaládjait taligára rakja és 2—3 órai távolságra a buzatárlok közelébe vándorol velük, már t. i. ha a tarlóvirág kifejlődéséhez kedvező az időjárás. Ha aratás után jó esővel párosítva meleg idő jár, akkor reménye lehet, hogy egy-egy törzsből 10—25 kg. tisztesfű-mézet pergethet; ellenben ha a kedvező időjárás elmarad, ha a szomjas földet ipőnkint nem áztatja egy kis üdítő eső és a növényzetet szünet nélkül perzseli a tikkasztó forró napsugár, akkor nem csak a remélt mézhozam marad hiu ábránd, hanem nem ritkán a törzsek is elpusztulnak és meg-esik, a mi rajtam megesett 1894—95-ben, hogy 27 törzsemből egyetlen egy maradt meg, 26 pedig elpusztult, nem éhen, hanem inkább azért, mert nagyon elgyengülvén, nem bírták ki a telet, noha ez elég enyhe volt. Az ilyen sikertelen éveknél az ismétlődése az oka annak, hogy kilencz évi méhészkedés után még mindig nem több, mint csak 10 családdal rendelkezem. Sok ember már régen kedvét és türelmét vesztette és a méhészkedéssel felhagyott volna, én azonban ezt nem tettem;

mert ha csak kedvtelésből is méhészkedni akarok, hogy legalább méheket lássak a kertemben és hogy tanulmányozhassam érdekesnél-érdekesebb életrajzukat és titokteljes világukat, a melyben oly sok a megfigyelni, tanulni és csodálni való. Most is egyik-másik megfigyelésről és tapasztalásról kívánok beszámolni. Mint minden évben, úgy az idén is, hogy itt a városban ne kelljen a rajok után szaladgálni és mászkálni, a mi különben sehol sem kellemes dolog, azt tettem, hogy műrajokat készítettem, még pedig kettőt: egyet anyával, kettőt pedig, mivel nem sikerült az anyát a méhek tömekegében megtalálnom, anya nélkül, több kasból söpörgetvén össze hozzá a méheket. Másnap aztán, kollégám unszolására megpróbáltam — ezt különben máskor is megcselekedtem már, de ép oly kevés sikerrel, mint a jelen esetben — és egy kupos kasból érejt anyabölcsőket metszettem ki és beadtam belőlük egyet-egyet a két anyátlan műrajnak. A méhek azonban unszó kollégám okulására, a bölcsőket nem fogadták el, hanem kirágták és az anyákat belőlük kidobták. Hagytam tehát őket magukra, 15 nap mulva aztán sorra vizsgáltam őket és azt találtam, hogy annak, a mely anyával készült 4 drb. szépen kiépített anyabölcsője volt már tompán kvákgó, kibuvó félben levő anyákkal, a szabadon járó öreg anya pedig folyton tütött. El-el gondolkoztam, hogy mit is csináljak én most ezekkel? Nagyon szerettem volna ezeket a gyönyörű fejlődésű anyabölcsőket más kasokban levő kisebbekkel kicserélni. Ugy vélekedék, hogy ha a kis anyabölcsőket kivágom és a nagyokkal pótolom, a méhek felismerik és nem fogadják el, ha pedig a kiabáló érettek kimetélését halogatom, másnap künn a gyenge rajocska, visszahagyván egy még gyengébbet. — Eh, mondtam magamban, — valamit csak kell tenni: kísérletezzünk. Kimetéltem tehát a három műraj anyabölcsőit, — egy öreg kasnak gyenge anyját eldobtam, továbbá több kasból egy műrajra való méhet söpörgettem össze, és így volt hova az anyabölcsőket elhelyeznem még pedig úgy, hogy egyszerre háromféle próbát is tehettem velük. Szerencsémre, a négy anyabölcső úgy volt építve, azaz elosztva a lépeken, hogy egyet kellett csak kivágnom a végből, hogy egyenkint felhasználhassam őket; a többi hárommindegyike más-más lépre esett, tehát érintetlenül hagytam őket az anyalépen. A két régi — 15 napos műrajnak beadtam rámostul 1—1 anyabölcsőt, egy rámost a harmadik anyabölcsővel az öreg kasnak adtam, a melynek gyenge anyját eldobtam, a kivágott anyabölcsőt pedig az összesöpörgetett új műrajnak adtam. Mind a négy anyabölcsőből még aznap kibujt a fiatal anya és még ma is mind meg van. Még valamit kell itt megemlítenem, a mi, szerintem, a meganyasítást biztosította és a mit úgy munka közben eszeltem ki. Ugyanis az előző őszön fehér törmelék cukorral eteltem — ezt a cukrot, mely nem oly kelendő, mint a koczka vagy süveg cukor, olcsóbban adják a kereskedők — és néhány marokkal, mielőtt az anyabölcsőket elhelyeztem volna, mindegyik törzsben, a melybe bölcsőket szántam, néhány lépre cukor-port szórtam, hogy a méhek figyelmét az anyabölcsőktől eltereljem. Mig aztán a méhek a cukorral foglalatostkodtak, az anyák elbujtak és szerencsésen elfogadtattak. Most is meg vannak és pompáznak szépen kifejlett testükkel.

Egyik műrajnál azonban mégis történt olyasmi, a mit főlemlítés nélkül nem hagyhatok. Ugyanis az összesöpörés útján készült műrajból a

méhek visszamentek régi helyükre és ott, mivel a műraj anyjának a szagát már felvették, mint idegen betolakodók leszurattak. Ebből az a tanulság, hogy ha műrajt készítünk (már t. i. összeseprés után), csak harmad vagy negyed nap múlva tegyük hozzá az anyát vagy anyabölcsőt, előbb a sejteket törött czukorral jól behintvén, hogy a kijáró méhek még mielőtt más szaguvá lesznek, régi helyükre visszamehessenek.* A tisztelt méhésztársak tehát próbálják meg ezen eljárást, akár az anyacserénél, akár az egyesítésnél, s én meg vagyok győződve, hogy éppen úgy fog nekik is sikerülni, mint nekem sikerült és nem lesz ezután annyi bajuk a hamis (ál) és gyenge anyákkal.

*

Junius 29-én este, szürkületkor le mentem a kertbe, hogy egy kicsit a méhek után nézzek, a melyeket, elfoglaltságom miatt, egész nap nem nézhettem meg. Kíváncsi voltam, hogy mit csinálnak a nagy forróságban (a hőmérő R. szerint 29 fokot mutatott az árnyékban, a napon pedig 39—40 is volt). Hát nagy ijedtségemre az összes erősebb kasok méheit nem csomókban — miként ezt melegebb napokon tenni szokták —, hanem a kas oldalát teljesen ellepve künn találtam, a miből azt következtettem, hogy baj van. Legelőször is tehát, hátul az ajtókat nyitottam ki, azután az alsó léczeket huztam ki félig (Falvay-féle kaptárain vannak, éppen mint Csete társunknál)** egyiknél-másiknál pedig a felső szelelő lyukat is felnyitottam. (Ez, t. i. a szelelő lyuk, okvetlenül szükséges a vándorlásnál és minél nagyobb, annál biztosabb a szállítás. Egy tanítványomból lett ügyes méhészt, 15 négyszög centiméter nagyságu sodronyszöveggel ellátott szelelőt alkalmazott kaptáira és azóta a legerősebb családokat is minden baj nélkül szállítja. A szelelő hasznosságáról ezelőtt 4 évvel győződött meg, a midőn kaptárai ilyenekkel nem lévén ellátva, vándorlás közben, levegő hiányában 10 legerősebb törzse, a szó teljes értelmében megfőtt, úgy, hogy sem a lépek, sem a fiasítás másra használható nem volt, mint a trágya szaporításra.) Szellőztetés után a méhes belső talaját és az egész környékét alaposan megöntöztem hideg vízzel. Ez aztán, mint máskor is, használt, mert lehűtötte a kasok körül a levegőt. Másnap aztán átvizsgáltam a családokat, megtudandó, nem esett-e bennük baj s tényleg egyet, melynek népe a szomszédos kaptár népével legjobban összekeveredett, anyátlan állapotban találtam. Nem volt szándékom szaporítani, de egyrészt, hogy tulerős törzseken szétosztás által eret vágva gyengítsek, másrészt pedig, hogy az anyapusztulásnak elejét vegyem, műrajokat készítettem. És most már várjuk, hogy mit fog szólni a julius, vajjon megöntözi-e a tarlókat és megnyitja-e számunkra a mézforrásokat, hogy méheinkkel vándorolva kimérhessük belőlük a részünket. Mert ha az eső elmaradna, ismét csak az etetéshez kellene fordulnunk, hogy méheink el ne pusztuljanak. A tisztelt méhésztársaknak hő mézszüretet kívánva, maradok

szívélyes üdvözzellet
Belohorszky Károly,
ev. tanító.

Ujvidéken, 1898. junius havában

* Sokkal egyszerűbb a méheket salétrom füsttel leszédíteni. A leszédített méh, tapasztalás szerint, teljesen elfelejti régi otthonát és bátran lehet közibük, akár anyát, akár anyabölcsőt tenni, nem bántják. Így aztán erősebb is marad a műraj, mintha fele méhe elszáll. — A szerk.

** Őszintén megvalljuk, hogy ezen kaptárnak hírért még nem hallottuk. — A szerk.

K ü l ö n f é l é k.

A törzsek feltűnő elgyengülése. A nyár folyamán több helyről panasz érkezett, hogy a törzsek, sokszor éppen a legerősebbek, minden látható ok nélkül, elgyengültek, hogy betelelés alkalmával okvetlenül egyesítésre fog kerülni a sor. Az illető méhésztársak nem tudják magyarázatát adni e szomorú jelenségnek és kérdezősködve keresik az okát.

Mi azt hisszük — megjegyezvén, hogy nálunk ilyen méhpusztulást nem észleltünk, — hogy az ok igen közel fekszik és igen természetes. Az idén az ország legtöbb vidékén hosszantartó szárazság volt éppen oly időben, mikor a törzsek a fiasítással alább szoktak hagyni. Ilyenkor pedig a méhek, mert a közelben nem igen találnak gyűjteni valót, hihetetlen távolságra elcsatangolnak, főleg ha valahol valami jó prédát kiszimatoltak, például ha sikerrel megtámadtak egy méhest, vagy egy messzebb eső helyen, a szomszédos határban, egy jó zápor után a tisztos fű vagy a fehér lóhere stb. viritani! kezd, végül vízárt is gyakran igen messze elszállnak, ha a közeli, megszokott források kiapadnak és a méhészt idejében elmulasztotta őket vízzel ellátni. Ily távoli kirándulások alkalmával mindig igen sok méh tönkre megy még a legszerencsésebb esetben is, t. i. ha utközben sem hirtelen keletkezett szél, sem zápor nem éri őket, mert ilyenkor a méh számos ellensége már nagyon elszaporodott: a méhfarkasok és fajrokonaik fészkei ilyenkor már tengernyi bogarat tartalmaz és sok fiasítást, a szitakötők is sűrűn repdesnek és főleg a vizek és mocsarak közelében, a hova a méhek vízárt járnak, leselkednek és fognak el sok méhet; hasonlóképen a rovarevő madarak is sok méhet elpusztítanak, mert hiszen ilyenkor már rendesen meghatványozódott a számuk és végül a gyíkok, békák stb. méhpusztítók százezerei. Hiszen igaz, hogy ezek más esztendőkből is pusztítják a méheket, de az is igaz, hogy minél hosszabb utat tesz a méh, annál több alkalom kínálkozik ellenségeinek a támadásra. Lehet aztán még egy oka a feltűnő pusztulásnak. Legújabb időben a gyümölcs kertészek a hernyók ellen arzenikum oldattal permetezik a fákat, mely permetezéstől aztán a méhek is pusztulnak, ha a folyadékból gyűjtenek, a mi főként száraz időjárás alkalmával szokott előfordulni és ha erős mézharmat jelentkezik és a permetezett arzenikum a mézharmattal a fák levelein összevegyül.

*

A méhszúrás elleni leghibiztosabb szer. Duba Mihály kertész tagtársunk Dunapatajon a következőket írja a méhszúrás elleni szerek használata és hatása körül 23 évi gyakorlata közben tett tapasztalatairól:

E becses lapok f. évi 5-ik számában főtisztelendő Erhardt Imre plébános ur a méhszúrás ellen a »tűrömolaj«-at ajánlja, mint legjobb szert. Olvasván a közleményt, megérlelődött bennem, hogy 23 évi tapasztalatomat a tek. szerkesztő ur b. engedelmeivel ugyancsak e lapok hasábjain t. méhésztársaim érdekében én is közöljem.

Főt. Erhardt ur ajánlatát bajos betartani, mert hát az ember önkénytelenül is oda kap, a hol fáj.

A főt. ur a szunyogcsipésből indult ki, én meg abból, hogy ha például valamivel véletlenül az ujjamra ütök, önkénytelenül is szájamba apom az ujjamat. Miért? Azért, hogy ne fájjon.

23 évi tapasztalatom meggyőzőtt, hogy az alább leírt szernél sem csöbbs, sem czélszerübb nincsen, sőt még a "tűrömolaj"-at is nélkülözi. Már pedig, ha ez akármilyen olcsó is, mégis kevés ember tudja beszerezni.

Ime ez az én biztos szerem, melynek czélszerűségéről 23 év alatt teljesen meggyőződtem és csak 23 évi meggyőző tapasztalat után ajánlom.

A méh fullánkját gyorsan el kell távolítani, azaz kihuzni s a megszárt helyet hideg vízzel kimosni és dörzsölve megnyomkodni. Mihelyt a hideg víz a megszárt helyet érintette, a fájdalom azonnal megszűnik és sem fog feldagadni. Ugy hiszem, hogy a méhesben mindig található egy kis víz. Ha tehát megszúr a méh, rögtön a vízhez siessünk s a fájdalom meg fog szűnni s daganat sem fog keletkezni.

Ez az én biztos óvszerem, mit — miként már emlitém — 23 év óta használok; de nőm és gyermekeim is így járnak el s ez óvszer használata óta nem volt még feldagadva sem arczuk, sem kezük és fájdalmat sem éreztek.

A legjobb lélekkel ajánlhatom.

*

R a j a s z a b a d b a n. Sárközy Kálmán tagtársunk Sár-Abán következő esetet közli:

Tekintetes szerkesztő ur!

Nálam egy méhészeti curiosum fordulván elő, bátor vagyok azt — az alábbiakban — közölni és egyuttal kérdezni, hogy fordult-e elő másnál is hasonló eset.

Ugyanis a f. é. május 24-én egy csángó kaptár egy óriás nagy rajtódott, mely nézetem szerint egy másik — a kirepülésnél valószínűleg a kertész által észre nem vett — raj alá rakódott, úgy, hogy a két fűrt teljesen összeért.

Miután a két raj elválasztását nem láttam könnyen keresztülvihetőnek, utasítottam a kertészetemet, hogy mind a kettőt rázza bele egy kerekkel már felszerelt csángó kaptárba s berázás után a népség szépen behuzódott a kaptárba, mely színültig megteltnek látszott a méhesbe betevés alkalmával. A naplenyugvás idejében történt helyretevés után, egy csomó méh a röplyuk előtt fűrtöt alakított.

Ezen körülményt azon estén figyelembe sem vettem; de midőn másnap reggel a kertbe lementem, azt láttam, hogy a fűrt nagyobb s a méhes padjának (a melyen a kaptár állt) a közepe felé huzódott — tulról.

Ezt látva, azt hittem, hogy a két raj külön vált s figyelmeztettem a kertészt, hogy vigyázzon, nehogy a raj elszökjék; a fűrt-méh azonban egész napon át nyugodtan a helyén maradt.

Ekkor úgy gondolkoztam, hogy valami módon befogom ezen rajt a pad alól, a mely pad circa 25 cm-re van a földtől.

Azonban egyéb előíráltaságom miatt erre reá nem érvén s a befogást, magára a kertészre nem akarván bízni, midőn pár nap mulva a már nagy fűrtőt, egy kis dohány füsttel szétoszlatam, azt láttam, hogy már lép építménye van. Ezt látva, a padon álló kaptárt megnéztem s abban egyetlen méhet sem találtam.

Ezen idő óta a méhek ott dolgoznak s már 7 lépet építettek, (melyeket, mivel aljaik már a földhöz közel lévén, szélességben nővelnek) s mind a mai napig ott szorgalmasan dolgoznak.

Most már nem is bántom őket — mert az átlakoltatásuk sok bajjal is járna — s kíváncsi vagyok, hogy a hűvösebb idő beálltával nem fognak-e a felettük hagyott tiszta kaptárba behúzódni, vagy pedig ott akarják-e bevárni a fagy által bekövetkező halálukat.

Az is a tervem, hogy egy széles méretű szalmakast alulról reájuk tolok s abban telettem ki őket, a mikor lesz egy felfordított kasban lakó méhcsaládom,

Kérem, sziveskedjék közölni, hogy volt-e már máshol is ilyen eset.

A budapesti őszi gyümölcs- és általános kertészeti kiállítás elhalasztása.

Szomorúság tölti el a magyar nemzetet — hódolatteljesen szeretett Királynénk gyászos elhunytja miatt, a mindnyájunkat betöltő mély gyász nem engedi, hogy kiállítások tartassanak. Ebből kiindulva, halasztottuk el a jövő évre a folyó év október 9—16-ikára tervezett kiállítást; de el is kellett halasztani e kiállítást, mert a nép könyeivel áztatott és a szent ravatalra helyezett koszorukba kötöttük azon virágokat, a melyek az őszi kiállítást ékesíthették volna.

Csomagolópapir.

A magy. országos méhészeti egyesület oly célból, hogy a méhészet termelvények tekintetében nagyobb részét még mindig tájékozatlan közönséggel a mézet, annak kitűnő tulajdonságait mint fogyasztási cikk, továbbá eltartását, illetőleg a vele való bánást stb. megismertesse és ez által a méznek minél szélesebb körökben kedvelőket szerezhesen, csomagolópapírt készítettett, mely üvegbe töltött méznek és boxisoknak csomagolására használandó. Ezen csomagolópapir rózsaszínű pergamentutánzatlapokból áll, melyre egy kimerítő mézismertetés van nyomtatva.

Tagjaink ezen csomagolópapírt a következő önköltségi áron kaphatják bérmentve: 50 darabot 40 kr., 100 darabot 65 kr., 500 darabot 2 frt 86 kr.-on.

Egy 5 kros postabélyeg fejében egyes mintapéldányok is kaphatók

A megrendeléseknél — melyek az egyesületi elnökséghez (Budapest. Köztelek) intézendők — megemlítendő, hogy az ismertetés magyar vagy német szövegű legyen-e, mert különben mindig magyar szövegű fog küldetni.

Az elnökség.

A mézértékesítő bizottságtól.

A »Magyar Méh« legutóbbi (9-dik) számában megjelent kimutatás szerint 1689 frt és 49 krajczárt fizetett ki a mézértékesítő bizottság az egyesületi tagoknak eladott méz- és viaszért, ezuttal pedig abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy 5428 forintot mutathatunk ki, mely összegből a következők részesültek:

Spisák Lajos 52 frt, Nagy Albert 76 frt, Scherlein János 140 frt, Mudroch András 117 frt, Poór Mihály 250 frt, Resli István 51 frt, Velcsó Lukács 174 frt, Ludwig Ede 73 frt, Mladin Grigoriu 79 frt, Bukovinsky János 126 frt, Martinovics F. 157 frt, Chorus Gyula 109 frt. Perczel Lajos 149, Krizsány János 75 frt, Uray József 374 frt, Knipfer Edéné 199 frt, Piroška Alajos 250 frt, Szalay Ottó 5 frt, Kondor Ferencz 40 frt, Káliz Gyula 50 frt, Kakucs Liebnér József 690 frt, Kormány Mihály 109 frt, Vámosy Mihály 101 frt, Hermann János 37 frt, Karna Mátyás 273 frt, Rothschild Ferencz 300 frt, Stelek Lajos 150 frt, Wolfmayer János 66 frt, Kletz Károly 72 frt, Harmati Imre 142 frt, Lippay János 105 frt, Ozengeiszt Jakab 263 frt, Süle Antal 170 frt, Lukács András 92 frt, Bildhauer Adalbert 252 frt. Összesen 5428 frt. Ehhez a »M. M.« mult számában 1689 frt. Összesen tehát folyó évi február hó 16-ika óta 7117 forint lett kifizetve. A még kintálló utánvétek 3000 forintba rúgnak, úgy, hogy az összforgalom már meghaladta a 10.000 forintot.

Kilatásba helyezhetjük egyuttal azt is, hogy, ha a t. méhésztársak a bizottságot nem hagyják cserben, akkor a jövő havi kimutatásban is legalább akkora összeg fog szerepelni, mint a jelen számban.

Február 16-án zártuk le az első üzleti évet, mert az nap mult egy éve, hogy a bizottság megkezdte a méhtermelvények értékesítését, — február 16. óta a jelen kimutatás összeállításáig pedig éppen egy fél év mult el, még pedig olyan fél év, melyben a mult évi tapasztalatok szerint gyengébb szokott lenni a vásár, mint az őszi félévben, a melybe a karácsonyi ünnepek is bele esnek és a mikor a méznek, minthogy a friss gyümölcs már fogyni kezd, aránylag nagyobb kelendősége van, mint tavasszal és nyáron, — és mégis, már kétakkora forgalmat tudunk kimutatni mint a mult egész éven át és ha idejében kellő mennyiségű mézzel rendelkezünk volna és egyik-másik tagtárs nem alkudozott volna hetekig, a jelen kimutatásban legalább is másfél akkora összeg szerepelhetne.

Az igen tisztelt tagtársak óvatosabb része egy kicsit tartózkodó volt, a mit elvégre nem vehetünk nekik rossz néven, főként azoktól nem, a kik a bizottság vezetőinek személye és az egész vállalat szervezete iránt nem voltak kellőképen tájékozva, mert szó ami szó: az első időben bizony kénytelenek voltunk tagjainkat számlájuk kiegyenlítésével egy kicsit megvárakoztatni, a mely körülmény pedig semmi esetre sem volt buzdító, főként azokra nézve nem, akik a bizottság ellenségeinek befolyása alatt állván, már kezdettől fogva kétkedő szemmel nézték a történendőket. De hát akkor nem tehattünk másként, mert a kezdet nehézségeivel kellett megküzdenünk és még alig ismertek bennünket a piacokon, minek következtében a vásár is gyengén indult. Azonban most már hála az égnek, ebből a keserves állapotból kibontakoztunk. A sok hirdetésnek és személyes utánjárásnak a külföldön, meg lett a foganatja; hírünk, még pedig jó hírünk terjed, hitelünk növekszik és szilárdul oly annyira, hogy

egyes külföldi kereskedők nem hogy hitelt kérnének tőlünk, hanem hiteleznek nekünk, a mennyiben a megrendelt méz árát előre kifizetik és annyit rendelnek, hogy a jelenlegi szervezet és berendezés mellett alig győzzük a munkát. Ott vagyunk ma már, hogy tagtársaink mellett tönk lefizethetjük a beküldött méz árát. *És mindezt másfél év alatt elérnünk!*

Pedig nagy, igen nagy versenynyel kellett megküzdenünk, csak az utóbbi időben győzöttünk meg teljesen. A bizottság legutóbb most szeptemberben kint járt a külföldön, hogy azon mézkereskedőkkel, akik a kikkel korábban a lapokban közzétett hirdetések útján megismerhették személyesen érintkezésbe lépjen és velük az itteni viszonyokat és az értékesítő bizottság szervezetét és megbízhatóságát megismerhessék. A bizottság megbízhatóságát kimutassa, a mi sikerült is neki annyira, hogy a külföldi kereskedők inkább az ő ajánlatait fogadták el, mint a bizottság versenytársainak ajánlatait. A külföldi kereskedők által felmutatott magyarországi levélbeli ajánlatok szerint az utóbbiak olcsóbban kínálták mézüket, mint a miénk. A bizottság azonban a tagtársainak fizet, nem számítva az üres edények visszatérítési költségét, melyet szintén a bizottság visel. Ezt a bizalom hiánya okozta. A külföldi kereskedőnek sem mindegy, hogy kivel érintkezik, hanem a megbízhatóságnak szívesen hoz áldozatot, mert jól tudja, hogy a bizottság nem teher, hanem saját érdekeinek biztosítására szolgáló eszköz.

Minden esetre hálával, még pedig igen nagy hálával tartozunk a bizottság mindazoknak, kik az első idők nehéz napjaiban hódolva a méhészetnek keresztül türelemmel vártak pénzükre és nem vonták meg a kezüket tőle és nem zaklatták őt követeléseikkel; nekik igen nagy hasznuk van abban, hogy a vállalat fennáll és ennyire fejlődhetett.

Most már csak arra kérjük őket, az ügy érdekében, hogy támogatásukat tőlünk a jövőben sem vonják meg. De kérjük a többi tagtársakat is, hogy ennyi siker után, most már szíveskedjenek tőlünk támogatást irántunk lenni és ne hallgassanak azokra, akik vérszomással a vállalat vesztét hirdetik. Ismételjük, hogy a bizottság egyedül a méhészet védelmére, minden egyéni érdek kizárásával, a mézértékesítés ügyét oly módon terelje, a mely irányt követve a méhészek maguk uralhatják a mézpiacot és nem lesznek többé kénytelenek, mint ez ma már tényleg többé tapasztalható, mézeiket 25 forinton a mézuzsorásoknak átengedni. A bizottság törekszik a bizottság és miként a fennebbiekből látható, tényleg ott áll, hogy minden kérdés nélkül mondhatja, hogy a kitűzött cél majdnem elérte és azzá fejlődött, a minek szervezése alkalmával a bizottság által pláttatott: *egy olyan központi közvetítő közegévé a magyar méhészet, a kihez minden méhész, a kinek értékesíteni való méze van, teljes mértékben fordulhat.* A többi most már Önöktől függ, tisztelt méhésztársaim!

A gondnokság.

A beérkezett számos köszönetnyilvánítás közül ime egyet közlök.

Igen tisztelt Bizottság!

Szeptember hó 15-én kaptam az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár 174 frt 76 kr. mézém ára fejében. Igazán nem találom szavakat, hogy köszönjem nagybecsű fáradozásukat a magyar méhészet felvirágzására és a külföldi méhész-tanítók anyagi javakban való gyarapításáért. Nincs egyesület és egyesület, mely oly önzetlenséggel és annyi előnyadással szolgálja tagjainak érdekeit, mint a mi Bizottság, melynek munkálkodásukért nem lehetünk eléggé hálásak. Fogadja az igen tisztelt Bizottság érdeklődő tagjaitól buzgó munkálkodásukért szívvel jövőbeni tisztelettel és több köszönetemet. — Ó-Bessenýő, 1898. szeptember 21.

Velcsor László
igazgató-t

Etetési czélokra méz.

Jóminőségű pergetett pohánka- és tisztesfü-virágméz etetésre 4 $\frac{1}{2}$ klgrm tartalmu bádögbödönökben, bérmentve 2 frt 45 kr.

Kapható: az országos méhészeti egyesület mézértékesítő bizottságánál.

Olcsó kaptárok és méhészeti eszközök.

Az egyesületnél a következő olcsó kaptárok rendelhetők:

Egyleti hármas (dupla fallal 90 kerettel) Budapesten vagy	
Arad fegyház, darabja	frt 6.—
Egyleti egyes (30 keret, dupla fal)	» 3.50
Egyleti egyes (egyszerű 25 m. m. deszkából) Budapesten . . .	» 3.—
Mayer-féle iker (dupla fal 15 egész keret, de fél keretre is berendezhető) Budapesten	» 5.40
Mayer féle egész hatos ducz fedéllel és aljával	» 21.—

Az olcsó eszközöket illetőleg a hirdetésekre utalunk (Horváthy és Pollák).

Birdán (Temesmegye) 40 darab kas méh eladó 3—5 frtig darabonként. Közlebbi felvilágosítást ad Krepl Jakab, jegyző Birdán.

Hasonlókép eladó Kétegyházán Sallier-Dénes, gyógyszerésznél is, elköltözés végett, egy 30 törzből álló méhes és 1200 darab tartalék, lép- és egyéb méhészeti tárgy.

Nagy b. méhésztársak!

Ajánlom legyőzhetlen olcsóságu házi-, kúpos- és ingószerkezetű kaptármat, nagy választékban. Árjegyzékkel ingyen szolgálók.

BALYI MÁTYÁS, házikaptár készítő, Szolnok, Szőlőhegy.

„Méh-szöktető.”

Ezen készülék az okszerű méhészetben nagy szerepet játszik s a legfontosabb méhészeti segéd eszközök közzé sorolandó, melynek nagy előnyei vannak; ugyan is: mézelszedésnél roppant idő- és munkamegtakarítás, a méhek leseprése a lépekről feleslegessé vált, ez által nincs kitéve az ember a sok kellemetlen szurásoknak, a pergetésre szánt mézes keretek a méhcsaládoktól elszedve azonnal a szöktetőbe rakandó, 15 perc múlva a méhek kiszöknek, mindegyik a saját lakosztályába sietve, tehát nélkülözhetlen eszköz minden kisebb és nagyobb méhészetben.

A készülék 20 drb Neisser-Lieber vagyis 30 drb egyleti félkeretekre van berendezve, esetleg bármily megadandó méretű keretekhez is készítették. Egy teljesen felszerelt »méh-szöktető« ára csak 6 forint. Továbbá: Távkapcsok vassodronyból 1000 drb 90 kr. — Ugyanaz czinezett sodronyból, a mely nem rozsdásodik, 1000 drb 1 frt 10 kr. Műlépeket, kaptárokat, mézpergetőket, Hanemann-féle anyarácsokat és mindennemű méhészeti eszközöket gyárt és a legolcsóbb árban szállít:

Szénássy Ferencz,
kereskedelmi méhészeti üzég
VESZPRÉMBEN.

—→ Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. ←—

MAUTHNER ÖDÖN

budapesti magkereskedésében méhészeti eszközök és kaphatók.

Még 200 mázsa me

azonnali fizetés mellett

és további 100 mázsát

nyolcz napi fizetés mellett,

keres s ü r g ö s e n, külföldi megrendelők

a mézértékesítő bizottság.

Szállító bödönöket kívánatra kölesön és b
kaphatnak a t. tagtársak.

Bármily
mennyeiségű
pergetett

Mézet

napi ár m
Scherb
Nagy-K

Szakértők által a legezélsz
elismert

MÉZES ÜVEG

Alumínium fedővel,
parafa és hólyag-
papír betéttel.

Karimával.

Leosírozott
nyakkal.

$\frac{1}{8}$ Kilo	8 kr.	4 kr.	— kr.
$\frac{1}{4}$ >	9 >	5 >	6 >
$\frac{1}{2}$ >	12 >	7 >	8 >
1	16 >	11 >	12 >

A két első üveghez a csatolt rajz szerint, nyolcz színben nyomott,
díjtalanul mellékelünk.

Külön árjegyzék az összes méhészeti üvegcikkekről kiv
ingyen és bérmentve.

EGYESÜLT MAGYARHONI ÜVEGGYÁRAK RÉSZVÉNY-
Budapest, VI., Nagymező-utca 8.

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI:

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

Rendkívüli választmányi ülés. — A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban. 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 43. vándorgyűlése. — A méhtenyésztés elméletéhez. (Folytatás.) DICKEL F. — Panasz a vidékről. LOVECZKY ERNŐ. — Szemle! KAKUCSI LIEBNER JÓZSEF. — Az ácsi méhészgyűlés. — A viaszfőzés új és egyszerű módja. PRÓNAY ALBERT. — A párisi kiállítás. — A borítékon: A mézértékesítés ügye. — Hirdetések.

El folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés utján egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és élőméhek eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek«) küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnymás engedélyezése az egész lap terjedelmére fenttartatik.

BUDAPEST, 1898.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

A mézértékesítés ügye.

A »Magyar Méh« októberi számában 7117 frtot mutattunk ki. azzal, hogy még körülbelül 3000 forint utánvét lesz kiosztható. Ezt a 3000 frt utánvéteket ki is osztottuk e hó folyamán, sőt többet, miként az alábbi kimutatásból látható és ugyanannyi, ha nem több, november hóban is várható. Hogy mennyi lesz, az a tisztelt méhésztársaktól függ, *mert megrendelés dolgában nincsen hiány, csak mézet kapjon a bizottság, jót és tisztán kezeltet* és olyan árban, hogy *veszteség nélkül* értékesíthesse.

A kinek tehát még eladó méze van, az küldjön mielőbb mintát, hogy tájékozhasuk magunkat és a szállítási szerződéseket megköthessük. A méz lehet sötét-zinű is, csak pohánka mézet nem kérünk, mert erre még 30 forintos vevőt sem lehet találni, ilyen fajta mézért még 25 frtot sem igen akarnak adni. A méz árát azonnal az áru *átvétele* után megküldjük a termelőnek, megjegyezvén azonban, hogy a pénz kiutaltványozása és a takarékpénztár által történendő kifizetése mindig néhány napba belekerül; azért egy kis türelmet kérünk. A fizetés gyorsaságának magyarázata az, hogy a földmivelésügyi miniszter ur a bizottságnak

===== 1000 forint =====

segélyt volt kegyes utaltványozni, továbbá, mert sikerült oly eladási szerződést kötni, hogy előre is kapunk néhány ezer márkát, különben kénytelenek lennénk a t. tagtársakat néhány hétig megvárakoztatni. Az utánvételekre ugyanis sok esetben 4—5 hétig is várakozni kell, főleg ha a szállítás nem közvetlen díjszabás alapján, hanem vasutról-vasutra történt.

Reméljük azonban, hogy még az esetre sem vonnák meg tőlünk a t. tagtársak bizalmukat, ha egy kicsit megvárakoztatnók, a mit némelykor a legjobb akarat mellett sem kerülhetünk el. Ne méltóztassanak elfelejteni, hogy egy ilyen intézményt, mint a mi mézértékesítő bizottságunk, csak a kölcsönös bizalom tarthatja fenn.

Végül megjegyezzük, hogy eddig 6 *vaggonrakomány mézet* szállítottunk külföldre és számos apróbb rendelést és hogy még egyre érkeznek megrendelések, kocsirakományokra is, úgy, hogy a folyó évre 15.000—16.000 forint forgalom már biztosítva van.

Októberben a következő összegek lettek kifizetve:

Mudroch András 113 frt, Nagy Samu 227 frt, Kovács István 88 frt, Várady János 347 frt, Piroska Alajos 26 frt, Rothschild Ferencz 90 frt, Hege József 200 frt, Galló Péter 50 frt, Kállay Lajos 33 frt, Árpád János 212 frt, Juhász István 99 frt, Schlagetter Nándor 200 frt, Machalek Nándor 176 frt, Nothelfer Ignác 113 frt, Nagy Károly 54 frt, Vigh Gyula 51 frt, Romits János 104 frt, Falcik Sándor 28 frt, Ujfalussy László 6 frt, Mauks Elek 46 frt, Müller János 150 frt, Kittel József 125 frt, Bohunek Kálmán 74 frt, Tóth Sándor 138 frt, Chorus Gyula 100 frt, Szabó György 140 frt, Béres János 196 frt, Csemák Béla 60 frt, Stefan Mihály 180 frt, és Kondor Ferencz 32 frt.

Összesen: (az egyszerűség okaért kihagyott krajczárokkal) 3468 frt 86 kr.

Ehez a »M. M.« 10. számában kimutatott összeg 7117 frt 49 kr.

Tehát február 16-ika óta összesen kifizettetett . . 10586 frt 35 kr.

10.586 forint 35 kr.

A mézértékesítő bizottság költségeihez hozzájárultak:

Horváth Lajos zemplén-szinnei keresk. méhész 20 frt, Pollák József budapesti bádigos 35 frt, Matt Ferencz 5 frt, Nedeczky Jenő 5 frt, Bori Lajos 1 frt, Lippay János 5 frt, Stollar József 1 frt, Gubaneck Tamás

MAGYAR MÉH.

MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

XIX. ÉVFOLYAM.

1898.

Szerkesztő :

BINDER IVÁN

11. SZÁM.

November.

Rendkívüli Választmányi ülés.

Ő felsége a királyné halálának hírére az elnökség rendkívüli ülésre összehívta a választmányt, hogy az egyesület részvétének és fájdalmának kifejezést adhasson. Az ülésen a Budapesten és a közeli környéken lakó tagok teljes számban feketében jelentek meg.

Az elnök mély megindulástól áthatott hangon, szívéhez szóló szavakkal megemlékezett a nagy veszteséget, mely imádott Nagyasszonyunk halálával az országot és a magyar méhészetet érte és ama határtalan fájdalmat és bánatát, mely mindnyájunk szívét eltölti. A mély gyász kifejezésére a legméltóbb eszközök fölött tanácskozáván, egyhangulag a következőket határozta el a választmány:

1. Hogy a jelen ülés kizárólag csak a gyászszettel foglalkozik.
2. Hogy Ő felségéhez a királyhoz, a magyar méhészek nevében vétefelirat küldessék, mely felirat megszerkesztésével az elnökség foglalkozik.
3. Hogy az egyesület októberi száma fekete borítéklappal jelenjen meg, és nyomással; továbbá, hogy a belső lapok mind fekete kerettel legyenek ellátva és első cikként egy méltó megemlékezés foglaljon helyet a Nagyasszonyunkról.
4. Hogy az egyesület a királyné szobrára 100 forintot adományoz a felállítására.
5. Hogy a lap címlapján az év végéig fekete keret legyen.

Ezeknek egyhangú helybenhagyása után a jegyzőkönyv lezáratott és be volt adva néma csendben szétosztottak.

**A német, osztrák és magyar méhészek Salzb
1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik nap
43-ik vándorgyűlése.**

E l ő s z ó.

26 év mult el, tehát csaknem egy emberöltő, azóta osztrák és magyar méhészek (18.) vándorgyűlésüket Salzb tartották. Azóta a méhészet óriási haladást tett s technika tökéletesség lépcsőjét elérte.

A 43-ik vándorgyűlés feladatai közé tartozik a méhe ről eddig általánosan táplált nézeteket megváltoztatni, az vitatni, sőt talán helyettők egészen új tanokat hirdetni. H korszakalkotó tárgyalások eredménye azoknak is hozzáfér kik a gyűlésen részt nem vettek, a bizottság elhatározta, tárgyalásokat gyorsírók által megőrökíti és azután nyomt bocsátja.

Ezen elhatározásnál mérvadó tényezőül szolgált az hogy az előbbi gyűlések alkalmával a méhészek beszéd csak elszórtan hozták, — természetesen a szónokok al kéziratok után — e közleményekből azonban a szabad megváltoztatott, helyesbített felfogás a különböző nézet volt kivehető s a beszéd és ellenbeszéd keresztüzét érezni.

Szolgáljanak e feljegyzések az otthon maradottaknak résztvevőknek emlékül; egyuttal a szép egyetértésben lefo dorgyűlés terjedelmes és jelentős tárgyalási anyagának tov tására alkalmas bizonyítékok gyűjteményeként, nem k ban a függő kérdések tisztázására s végül a bizottság é becsült olvasó kedves emlékéül.

Első tárgyalási nap. Hétfőn, 1898. szeptember

A gyűlés kezdete 8 óra 7 perczkor.

Mannagettai lovag Beck, elnök: Ezennel megnyitom trák és magyar méhészek 43-ik vándorgyűlésének tárgyalá jelenteket szívből üdvözlöm.

Remélem, hogy, a mi különösen a tárgyalásokat illet burgban, tekintettel a németországi Dickel ur által felvete elméletre, a melyek tárgyalására holnap kerül a sor, é alkotók lesznek, mint ama előbbi tárgyalások, a mikor a p másrészről pedig a műlépkészítés felett folyt a vita s mid Hruschka korszakalkotó találmányát, a mézpergetőt tárgya

Engedjék meg, hogy kifejezést adjak amaz óhajomnak, lások eredménynyel járjanak s kérem a hölgyeket és ura vezetésében és keresztülvitelében engem támogatni szivesk a tárgyalások érdemleges részéhez érnék, nagy megelégedé mömre szolgál, hogy különösen magyarországi kedves ba ezuttal egy oly urat üdvözölhetek, ki a vándorgyűlésen

részt, Máday Izidor magyar földművelésügyi miniszteri tanácsos urat, a kit ezennel szívből üdvözlök.

Máday miniszteri tanácsos ur: Engedjék meg, igen tisztelt hölgyeim és uraim, miután 6 ével ezelőtt, midőn a vándorgyűlés Magyarországon tartotta üléseit, erre alkalmam nem volt, hogy az engem oly nagy mértékben megtisztelő és kitüntető megválasztásért köszönetet mondjak, ez alkalommal fejezzem ki szívélyesebb köszönetemet s megtisztelő szerencsének fogom a magam részéről tekinteni, ha önökkel, mint munkatársuk együttműködhetem. Becses tudomásukra hozom egyszersmind, a miről egyébiránt az elnök ur is valószínűleg meg fog emlékezni, hogy Ambrózy Béla báró ur megjelenését egy sajnálatos baleset meggátolta; nem tudom, vajjon tett-e említést róla, hogy a magyar földművelésügyi miniszterium őt bízta meg képviselőjével, ezzel bizonyítván a vándorgyűlés iránti érdeklődését.

Van szerencsém e körülményt a t. gyűlés becses tudomására hozni s magamat jóakaratokba ajánlani. (Tetszés.)

Elnök: Azonnal az érdemleges tárgyalásokra térünk s azt hiszem, a gyűlés óhaja szerint jártam el, az anyagot olykép osztva be, hogy ma, mivel pontban 11 órakor az üléstermet ki kell üríteni, mert itt fognak az ünnepi lakomához teríteni s mivel nagyszámu nem méhészközönségünk is van, legelőbb is Dzierzon dr. urat hallgassuk meg. Ezután egy általános természetű előadás következne, a melyek közül ezuttal Kühl dr. uré felelne meg leginkább.

Remélhetőleg jut még időnk arra is, hogy azután még 11 óráig néhány kisebb előadást is meghallgassunk.

A holnapi nap, kedd, tulajdonképen a legfontosabb, miután ekkor kerül megvitatás alá Dickel elmélete pro és contra. A tárgyalást pont 8 órakor kezdjük meg és pedig Dickel előadásával s ezután fognak szóhoz jutni mindazon urak, a kik a Dickel-féle elmélethez hozzászólni kívánnak.

A szót ezennel Dzierzon dr. urnak adom át.

Dzierzon dr.: Igen tisztelt gyülekezet! Igen tisztelt uraim! A német birodalom, az osztrák császárság és a magyar királyság minden részéből összegyűltünk itt, hogy megünnepeljük a méhészek 43-ik vándorgyűlését. A gyűlésnek tulajdonképen már a 49-iknek kellene lenni; mert éppen 48 évvel ezelőtt, e század közepén, az 1850-ik évben alakult meg ez intézmény. Az alapításnál arra törekedtünk, — azt hiszem joggal beszélhetek első személyben, mivel az alapításnál én is közreműködtem — az volt szándékunk, hogy minden évben gyűljünk össze valamely nevezetesebb városban, egyszer keleten, egyszer nyugaton, majd éjszaken vagy délen. Tudvalevő azonban, hogy a körülmények sokszor győzedelmeskednek az emberi akaraton. A közbeeső időben három ízben volt háboru, mi okból a gyűlésnek több évben, számszerint hatszor, el kellett maradni. A helyett tehát, hogy most a 49-ik gyűlésen vennénk részt, a 43-ikat tartjuk meg.

A méhtenyésztés, a méhismeret és méhapolás ezen idő alatt oly nagy lendületet vettek, a melyenhez fogható ezelőtt évszázadok alatt nem tapasztaltatott. Mert a tárgyalások alkalmával, a mikor az ellenbeszéd nyomon követi a beszédet, csakhamar kitűnik, mi az igazság.

Mindazonáltal, bármily nagy volt is a haladás, némely előítélet oly mély gyökeret vert a köztudatban, hogy csak hosszantartó tárgyalásokkal sikerült azt onnan kiirtani.

Igy a többek közt azt a tételt, hogy a kaptárban levő valamennyi méhnek a királynő az anyja s hogy a királynő rakja ugy a munkáméhek, valamint a herék neveléséhez szükséges összes tojásokat, sok ideig tévesnek tartották s az ellenzék táborában volt a méhészeti művéről híres s a méhtenyésztés körül nagy érdemeket szerzett Berlepsch báró is.

Erősen meg volt róla győződve, hogy a királynő csak munkáspetét tojik s a heretojások más anyától, mely a munkásméhek között keresendő, származnak. Mert az árva kas is nevel heréket; ezek tehát nem származhatnak királynőtől, mivel olyan nincs, csakis munkásméhektől. Ez azonban csakis a rendkívüli viszonyok között áll, az árvaság állapotában, de ha a családnak van királynője, nem. Saját szemeimmal, a melyek nem éppen a legrosszabbak közül valok, volt többször alkalmam látni, a mint a királynő herepetét tojt.

Ezek az előítéletek azonban azonnal megszűntek, mihelyt az első olasz kast szerencsésen megszerezhettem és pedig azon bizottság közvetítésével, a mely az 1853-iki bécsi 4-ik vándorgyűlést előkészítette. A bizottság ugyanis felkért engem, hogy szétszedhető szerkezetű kaptárokat, a melyek az időben kezdtek ismeretessé válni, küldjek a bizottságnak. Én küldtem, részben üresek, részben pedig lakottakat s a midőn az urak kérdezték, mivel tartoznak ezért, egy-egy olasz családot kértem cserébe s egyuttal meg is jelöltem a helyet, a hol ilyent szerezni lehet, Mirát Velence mellett, ugy gondolván, hogy Trieszten és Bécsen~át ily kasokat nem lesz nehéz megszerezni. Az urak voltak oly szivesek s teljesítették kérelmemet és 1853. évi február 13-án megkaptam az olasz kaptárt. Mivel a szaporítást sikeresen űztem, már az első évben 27 tiszta olasz családot sikerült alapítanom.

Akkor ősszel Berlepsch bárónak 2 királynőt küldöttem; szerencsésen meg is kapta s mindjárt kaptárba tételvén a következő tavasszal látta, hogy a sejtekből nemcsak méhek, de sárgaszínű herék is kelnek ki és így kézzelfogható bizonyítékot nyert arra nézve, hogy a királynő minden méhnek anyja, ugy a nő-, mint a hímneműnek.

Az olasz méhek más kérdésben is világosságot terjesztettek; így például, hogy a királynő megtermékenyítése a kaptáron kívül, a szabadban történik.

Mert az olasz faj tisztántartása nem oly könnyű, ha a környéken német faju kaptárok vannak, mert a királynők és a herék gyakran éppen a levegőben találkoznak. A királynő tiszta olasz méhek anyjává lesz, ha olasz here termékenyítette meg. Ha ellenben német faju, fekete herével találkozott, csak keverék fog származni.

Ez által az is bizonyossá vált, hogy a királynő csak a szabadban termékenyül meg és a kaptárban sohasem.

Ezt a tételt is megtámadták, példákat hozván fel, hogy bénaszárnyu királynők is megtermékenyültek volna. Így a linzi vándorgyűlésre Hilbert földbirtokos egy cyprusi királynőt hozott, a melyet Kolowrat-Kowalski gróftól kapott ajándékba. E királynő nem tudott repülni, de szabályszerint termékeny lett.

Midőn e tárgyban az én nézetem felől tudakozódott, azt feleltem neki: »E királynő, míg szűz volt, egész pompásan repült.« Nekem szintén volt egy, egészen ehhez hasonló királynőm, melynek szárnyai csak fél-nagyságuak voltak; de mivel nagyon szép volt, sajnáltam megölni; de mégis meg akartam tenni s a kasból kivévén, gyönyörködtem szépségében. Nagy csodálkozásomra felemelkedett és egy másik kaptárra esett; tehát már bizonyosan künn kellett járnia. Nehány nap mulva tojásokat rakott s teljesen termékenynek bizonyult.

S a cyprusi, a melynek éppily szárnyai voltak, bizonyára szintén tudott repülni, mielőtt termékenynyé vált. Egy erdész pedig azt állítja, hogy párzási időben az állatok rendkívüli erő kifejtésre képesek; a bak például olyankor olyan sövényen is átugrik, a melyet különben nem volna képes átugorni. Ez is bizonyítja tehát, hogy a királynő megtermékenyítése a levegőben történik.

Nehéz talányt képez a méhészetben azon kérdés megfejtése is, hogy a királynő, ha minden méhnek, heréknek és munkáméheknek anyja, mi módon képes a tojásokat a sejtekhez illeszteni olykép, hogy a kicsiny sejtekbe női s a nagyokba hímnemű tojásokat rak. Mert ennek így kell történni, miután a méh összes átalakulási állapotait egy és ugyanazon sejtben éli le. Ez egyike volt azon okoknak, a melyeknél fogva Berlepsch erősen meg volt győződve, hogy a királynő csak a munkáméhsejtekbe tojik petét. De egyik felfedezésem azt is megmagyarázhatóvá tette, hogyan képes a királynő a petéket a sejtek nagysága szerint rakni.

Meggyőződtem ugyanis arról, hogy a heretojásoknk nincs szükségük megtermékenyítésre.

Az 1835-ik évben, a mely úgy rajzási, mint mézgyűjtési szempontból a kitűnő méhészeti évek közé tartozott, két rajom, melyek közül az egyik elő, a másik utóraj volt, összekeveredett; a királynők harcába keveredtek egymással s összeharapdálták egymást; a fiatalabb királynő, mint ügyesebb harcos, megölte ugyan az öreget, de az öreg előbb a fiatal szárnyait keresztülharapta, úgy, hogy az egyik szárnya egészen lelógott; mégis, mivel a raj igen erős volt, a leelő pedig bő, kaptárba helyeztem.

A királynő rakott ugyan tojásokat a sejtekbe, de sajátságos volt, hogy minden sejtől csak here, csak hímnemű méh kelt ki. Ennek nem lehetett más oka, mint hogy a királynő bénaszárnyu volt s nem tehetett párzási kirándulást. Szűz volt, a tojások nem termékenyülhettek meg, mindazonáltal fejlődésképesek voltak, de csak here származhatott belőlük. Ez bizonyíték volt arra, hogy a herepetéknek nincs szükségük a megtermékenyítésre.

Később a királynőt termékenységre nézve bonczolás által megvizsgáltattam s kitűnt, hogy szűz volt s az ondózsacsó üresen találtatott.

Ilyenformán megmagyarázható az a tény, hogy a királynő a tojásokat a sejtekhez alkalmazni képes, mert csak azon fordul meg a kérdés, vajon a peték meg vannak-e termékenyítve, vagy nincsenek?

Vannak olyanok is, a kik e körülményt mechanikai uton akarják magyarázni s a királynőt önműködő gépnek — automatának — bélyegzik, így az öreg Kanitz is, azt állítván, hogy ha a királynő testét a szűkebb sejtbe süllyeszti, a tojás mechanikailag önmagától megtermékenyül, míg a

tágasabb sejtben úgy marad. Ez a nézet nem állhat meg, mivel a királynő a tojásokat féligkész sejtekbe is képes tojni.

Én másképp magyarázom e jelenséget. A mikor a királynő testét a sejtbe süllyeszti, akkor a tojás bizonyára keresztülsuszott már az ondózacskó mellett s közel van a nyíláshoz.

Ez mindenesetre akkor történik, a midőn a királynő a sejtbe bele-néz, fejét a sejtbe süllyeszti, a mi mindenkor megtörténik; valószínűleg e pillanatban történik meg a döntés.

Egyszerűen csak azt kell föltételezni, hogy a királynő, ha a nagyobb nemű sejtet látja, bizonyos nemi felgerjedést érez, a melynek tartama alatt a tojás az ondózsacska mellett elcsuszik, a nélkül, hogy megtermékenyítettet volna, röviden, a királynőnek határozottan megvan az a képessége, hogy a tojásokat a sejtekhez alkalmazza.

S ime, egy újabb ember, Dickel szerkesztő ur, e dolgot megfoghatatlannak és lehetetlennek tartja.

Fordul-e elő ehhez hasonló eset a természetben?

Lehet, hogy nem fordul elő, mivel nem szükséges, hogy előforduljon; de a királynőnek kell oly képességgel birnia, kell, hogy képes legyen arra, hogy a kicsiny sejtekbe női s a nagyokba hímnemű tojásokat rakjon — s a mi megtörténik, az egyszersmind lehetséges is.

Ha a természetben valami egyedül áll, nem következés, hogy nem igaz. Így a madárvilágban a kakuk bizonyára az egyedüli madár, a mely tovaszaporodik, daczára annak, hogy tojásait nem maga költi ki; más madár fészkébe rakja őket, a mely a tojásokat kikölti s a fiatalokat fel-neveli. Ez is egyedüli álló eset a természetben s mégis igaz.

Dickel szerkesztő ur továbbá azt kérdi: »Vajjon a természetben hol fordul még elő olyan eset, hogy az utódok nemét az anya határozza meg?« s hozzát teszi, hogy ily esetben mily ismeretekkel kellene az anyának még birni és hogy ilyen és olyan tudományt kellett neki tanulni; ez valóban gyermekes felfogás. Csak azon fordul meg a kérdés, hogy képes-e meg nem termékenyített tojásokat rakni vagy nem.

S én azt állítom, hogy képes; s ezt nemcsak én találtam lehetségesnek, de két híres physiologus is, kik, sajnos, már mindketten meghaltak, szintén az én feltevésemet helyeselték, a tojások vizsgálatánál azok nemére is tekintettel voltak s könyveikben nézetemet osztották. Ha tehát Dickel szerkesztő ur engem nevetségessé akar tenni azért, mert a királynőnek ily képességet tulajdonítok, akkor egyuttal a két nagy physiologust is nevetségessé teszi, mert — miután velem egy nézeten voltak — ez az ellenmondás reájuk is vonatkozik.

Ő tehát azt a hypothesisit állította fel, hogy a királynő csak megtermékenyített petét tojik s a nemet a méhek határozzák meg. Ezt valóban igen különösnek találom. Ugyan mi köze lehet a tápláléknak, azon tápláló lénynek, melynek ő a hatást tulajdonítja, a nem meghatározásához, mily összefüggésben lehet ez a nemmel?

(Folytatása következik.)

A méhtenyésztés elméletéhez.

Rendes körülmények között minden méhpeté termékenynyé válik ;
sorsa pedig a munkásméhek befolyásától függ.

— Irta: *F. Dickel.* —

(Folytatás.)

Harmadik kísérlet.

Habár már e helyen felmerül a kérdés, hogy mily okból távolítják el a rendes méhcsaládok a más alaku sejtekbe átköltöztetett tojásokat ismét, mégis, hogy a kísérletek további lefolyásának leírását meg ne szakis-
ksam, nem kívánok ezzel ez alkalommal foglalkozni.

Miután meggyőződtem arról, hogy a rendes családoknál a tojását-
költöztetési kísérlet sikertelenül marad, arra az eszmére jutottam, hogy
nem egészen rendes családnál teszek ez irányban kísérletet. Ép azon
időben rendelkezésemre állott egy kaptár, a melyben már csak kikelő
fiásítás volt. Feltételezhettem róla, hogy hálás lesz az ily uton nyert tojá-
sokért és örömmel fogja azokat tovább gondozni.

A kísérlet célja annak a bebizonyítása, hogy a rendes családok
ugynevezett herepetéből munkásméhek kelnek ki, ha megfelelő sejtekbe
rakatnak át. Egyik erős, rendes kaptárból úgy vettem ki őket, a mint
épen kezem ügyébe estek. 25 darabot raktam át a kísérletre kiszemelt
család kitisztított sejtjeibe s ugyancsak szakértői szem lett volna szüksé-
ges annak megállapításához, hogy itt a művészet képessége próbáltatik ki
és nem a természeté.

Mi lesz e petékből? Ez a kérdés nagy mértékben felcsigázta érde-
lődésemet, hogy az éjszaka kinzó örökkévalóságnak tűnt fel nekem, a
melyben legfeljebb néhány perczre jött mindenféle zagyvaképekkel teljes
félálomra záródott szemeimre.

A következő nap reggelen megejtett vizsgálat során megállapítottam,
hogy az átköltöztetett tojások közül négy hiányzik. Ugyanazon nap dél-
utánján örvendetes meglepetés ért. Két kicsiny álcza kibujt s én már ör-
vendve kiáltottam magamban: végre mégis siker fogja fáradozá-
saidat koronázni! A fájdalmas kijózanodás azonban nem sokáig váratott
magára. Másnap reggel nemcsak az álczák, de még a többi tojás közül
is sok eltűnt. Azt hiszem, ha e pillanatban a saját házam omlik össze
előttem, nem sokat törődtem volna vele. Habár beható vizsgálat után még
öt átköltöztetett tojást találtam, e tény nem volt képes összetört remé-
nyeimet uj életre kelteni, mert biztosra vettem, hogy rövid idő múlva
ezek is el fognak tűnni. Ennek daczára másnap reggel (nyár közepén
volt) már $1\frac{1}{2}$ órakor helyemen voltam. 3 kicsiny álczát fedeztem fel, a
másik két sejt pedig üres volt. A tápláléknedv összetételéről ítélve az
álczáknak már néhány órával előbb ki kellett kelniök. Átköltöztetésük
idejétől kikelésük pillanataig alig mulhatott el 48 óránál több idő. Meg-
könnyebbülve lélekzettem fel a következő napon, a midőn meggyőződ-
tem, hogy a három álcza még megvan. A következő és a harmadik napon
is ott voltak s a mily mértékben nőttek, oly mértékben növekedett az
én bizalmam is. Az álczaélet utolsó napjaiban végzett vizsgálódások

folyamán ismételten feltűnt nekem, hogy az állatok fejökkel többször a sejtnyílás felé igyekeztek fordulni, mintha valamit keresnének, ide-oda forgolódtak, oly jelenség, mely az én éles, pontos vizsgálódáshoz szokott szemeim figyelmét ki nem kerülhette s a melyet én sohasem tapasztaltam. A három lény csakugyan elérkezett a bepecsételéshez olyformán, a mint a munkásméhek szoktak befedve lenni. Feltűnt azonban, hogy a fedő valamivel vastagabb és helyesebbre boltozott volt, mint az rendes körülmények között a munkásméh-fiasításnál lenni szokott. (E helyen megjegyzem, hogy az állítás, mintha a munkásméhek laposan fedetnek be, téves, a miről különösen az által szerezhetni könnyű szerrel meggyőződést, ha egyedül álló, beragasztott munkásméh-fiasítást figyelemmel kísérünk.) A mint a munkásméhek módjára történő befedés megvolt, bizonyára mindenki azt mondta volna: a tény be van bizonyítva s a kísérlet befejezettnak tekintendő, mivel a herék a munkásméh-sejtekből erősen kimagáslanak és mivel itt nem úgy van, következőleg munkásméhekkel van dolgunk. Igen, magam is így tettem volna, ha egy nagyon fontos tapasztalati tény vérré nem változott volna bennem, a mely ekként hangzik: A ki méhészeti kutatásoknál megbízható eredményeket akar elérni, napjában legalább egyszer végezzen vizsgálatot s úgy rendezkedjék be, hogy ügyes kezelés mellett vizsgálódásait úgy ejthesse meg, hogy a méheket fel ne izgassa.

Mekkora meglepetést hozott nekem ez alapelvnek követése! A mint a következő reggelen benéztem, az egyik sejt fedele eltűnt s egy munkásméh élénken foglalatostkodott a sejtben. Három ízben is megérintettem egy kis vesszővel, míg arra bírhattam, hogy a sejtet elhagyja. A sejtben a beragasztva volt álczából csak kis rész volt még meg. Miféle titokzatos jelenség volt ez már megint? Nem volt nyugalmam s három óra múlva megint a kaptárnál voltam, a mit ezuttal csakugyan szerencsésen választott pillanatnak mondhatok. Mert sikerült feleletet kapnom erre a fontos kérdésre: hol kell e ritka jelenség indító okát keresni? A másik, még elzárt sejt fedőjén keresztül ugyanis az álcza feje mintegy 2—3 mm-nyire kilátszott, úgy látszott, mintha a méhek e csodálatos jelenséget nem volna képesek felfogni s később kétségkívül ugyanazon eljárást követték ezzel szemben is, mint az első esetben, vagyis a fedelet lerántották s az álczát kiszopták. Másnap reggel a harmadik sejt is üres volt. Én azonban meggyőződtem, hogy a szóban forgó esetben az álczák pásztulásának oka nem a méhekben, hanem magukban a sejtlakókban rejtett. És ez volt feltevésem helyességének első bizonyítéka, mert kétségen fölül állt, hogy korcsképződményekkel álltam szemben, a melyek mindennekfelett alkalmassak voltak arra, hogy eredeti feltevésemet, a mely szerint a munkásméhek nemét meghatározó befolyása az álczaélet támadásával veszi kezdetét, oda módosítsam, hogy a munkásméhek nemet kiválasztó befolyása akkor veszi kezdetét, midőn a tojás a sejtbe kerül.

Mert ha az átköltöztetett tojások nem lettek volna megtermékenyítve, a mint azt Dzierzon dr. állítja, úgy minden körülmények között heréknek kellett volna kikelni, a melyek munkásméh-sejtekből nevelkedvén, általános tapasztalat szerint nagy mértékben magasított sejtekből bujtak volna elő. Az utóbbi körülmény azonban nem következett be s én már azt kezdtem hinni, hogy szabályos munkásméhek fognak létrejönni, dacára

ama két csekély jelentőségű tapasztalatnak, a melyet említettem, hogy t. i. az álcák magaviseletében a nyílt álcaélet utolsó napjaiban észrevehető rendellenességek mutatkoztak s hogy a sejtfedél kissé vastagabb, hegyesebben boltozott volt. Ha pedig másrészt a petéknek munkásméh-sejteknek való átköltöztetése után munkásméhékké való befolyásolását herékké való befolyásolása már meg nem előzte volna, úgy a sejtek lezárása után abban a pillanaton, a mint az álcák ki akartak nyújtózkodni, a belső ür nem bizonyult volna szűknek, a mely körülmény egyedül lehetett oka a vázolt s tudtommal mindeddig sohasem tapasztalt jelenségnek.

Hogy a méh életének sok jelensége mily meglepően egyszerű módon magyarázható feltevésem alapján, — a következő számban fogom ecse-telni. S joggal várhatja a tisztelt olvasó azt is, hogy ennél még meggyőzőbb, közvetlenebb bizonyítékot fogok állításaim helyességének bizonyítására felhozni.

(Folytatása következik.)

Panasz a vidékről.

Mint szerény hive a méhtenyésztésnek, nem annyira az irói viszketegségtől elkapva, hanem inkább közös érdekünkben akarok egy megtörtént, s ránk nézve életkérdéses dolgot előadni.

Közös érdek alatt értem a méhlegelőt, s legyen ez akár dűs, akár silány, a méhészek összeveszni rajt sohasem szoktak, s hogy én ez évben mégis magamra zúditám a község népét, annak jórészt az az oka, hogy községünkben kevesen foglalkozunk méhtenyésztéssel; de a meglevő kevesen, s ezek közül is csak az értelmesebbek, derekasan megvittuk az élet-halál harcztot.

Akáczfáink nincsenek, s az egyedüli számbavehető méhlegelőt a hársfavirágzás képezi. Csakhogy a hársfák nálunk folytonos veszélynek vannak kitéve, egyfelől a hársfavirággal kereskedő lelketlen kufárok részéről és a kosárfonók részéről, kik a hársfa kergét hánccsnak használják. Veszélyes ellenség mindkettő, mert rontják és pusztítják a hársfákat, s így igazi méhfiloxérák. Védekezni ellenök nehéz, mert a hársfa nem részesül a törvény részéről olyan oltalomban, mint az eperfák. s ezek helyett is egyes nem alkalmas vidékeken, mint nálunk is, okosabb volna mézelő fákat tenyészteni, mert méhtenyésztéssel mégis csak többen foglalkoznak, mint selyemhernyó tenyésztéssel.*

A köznép meg dehogy is sajnálja a szép hársfát, s ha tulajdonát képezi, kivágatja, bizony le is botoltatja, s örül, ha néhány garasra tud szert tenni; mert, sajnos, a nép nyög a terhek alatt s mohón lesi az alkalmat, hol tudna egy kis pénzre szert tenni, mit lehetne áruba bocsájtania, s ha hársfáinak virágaiból csak néhány forintot tud is árulni, dehogy is törődik ő a más méheivel, még kevésbé a méhtenyésztés fontos ügyével. Beszélni ilyenkor a népnek a méhészet nagy hasznáról, mondom beszélni akarni, kárba veszett fáradság volna. A jóindulatu figyelmeztetés pedig,

* Ezt már régóta hangoztatjuk, de hiába.

Szerk.

hogy mily nagy kár — mily nagy vétek tönkre tenni a szép hársfát, legott ellenségükké tenné az embert; hát ha még egyik-másik méhész vagy pláne a tanító elég merész lenne és meg akarná neki tiltani a hársfavirágsszedést, vagy ha annak útját állná, jaj volna a méhészet szegény apostolának!

Ezidén is, mitől legjobban rettegetem, az irtó sáska-had eljött pusztítani a néhány év óta nyugton maradt s uj életre kelt szép hársfáinkat, eljöttek a hársfavirág-kereskedők.

A végítélet napján harsogó trombita hangja nem fog oly rémesen hatni rám, mint ama néhány szó: »A falu felső végén botolják a hársfákat«.

A düh vaddá tett, s a méhek iránti szeretet elbizakodottá. Sietnem kellett minden áron és módon megakadályozni a pusztítást, még pedig gyorsan.

A községi bírót megnyerni szándékomnak, s őt tette birni, nehéz dolog volt, de mikor a felelősséget magamra vállalam, s elhitetem vele, hogy a földm. miniszter ur megvéd bennünket minden zaklatás ellen, kész volt velem jönni.

Közel érve a pusztítás színhelyéhez, láttam diszükségtől megfosztott csonka fákat, a földön több rakás hársfavirágot, láttam embersokaságot kezükben gallyakkal, tépve róluk az illatozó friss hársfavirágot.

Krisztus a jeruzsálemi templomból nem veré ki oly gyorsan a kúpeczeket, mint én a pusztító sáska-hadat szétűtém bottal. A kufárt pedig kész lettem volna legott a faluból kiűzni. Vagy legalább a letarolt hársfalombokat rajta kipróbálni, (No, no! A szerk.) de a községi bíró megőrizve higgadságát, közbelépett, s meghagyja a kereskedőnek, hogy szedje össze az irháját és kotródjék két óra lefolyása alatt a községből, mert ellen esetben karhatalommal fogja kiutasítani.

Elmult a bíró által kitűzött határidő, de bizony a községi szolgál a hírrel jött vissza, hogy a kopé nemcsak hogy tovább is botoltatja a hársfákat, hanem még azt is üzeni, hogy ő bizony még tíz bírótól sem fél!

Most már mink is erélyesebb eszközökhöz voltunk kénytelenek nyulni.

Többen, s pedig: az erdész, a bíró, albíró, erdőkerülő s jó magam is, mindmegannyian méhészek, elmentünk a botrányos esemény színhelyére, s minthogy a Gácsországból ideszakadt tincses polgártárs magát igazolni nem tudta, kilétét és tartózkodási helyét megmondani nem akarta, a hársfavirágját lefoglaltuk s további intézkedésig a községházán zár alá helyeztük.

Most már nem vevé tréfára a dolgot, hanem óbégatni kezdett s nagyokat vonított, de látva ennek eredménytelenségét, másnap elment panasznra.

Csakhogy a polgári hatóság, ismerve a méhtenyésztés fontosságát, s tudva azt, hogy mily sokat áldoz a magyar kormány a méhészetre, nem ragaszkodott a törvény rideg betüihez, hanem, miként értesültünk, a panaszt elvetette. Föltéve, hogy még kérdőre vonatunk, számítunk nem-

csak egyesületünk s a méhészeti felügyelő ur pártfogására is, de hisszük, hogy érdekünkben szót emelnek majd méhésztársaink is.

Mi ebből a tanulság?

Ültessünk minél több mézelő fát a köztereken, hol azok a törvény oltalmában védve lesznek; ültessünk fákat különösen most b. e. szeretett királynénk emlékére, s ne számítsunk a köznép tulajdonát képező fákra, mert ha a szegény ember ültet a maga portáján, gyümölcsét is élvezni akarja, legyen a fa akár akác-, akár hárs-, akár gyümölcsfa.

Jót tenni mindig szép, de jót tenni a méhtenyésztés érdekében: áldás.*

Loveccky Ernő,
tanító, méhészt, Hrachovistýn.

S z e m l e!

Éppen nem lehet reánk méhészekre érdektelen, ha időnként egy kis szemlét tartunk a méhészet terén!

De hát hol is kezdjem ez alkalommal, hisz annyi érdekes dologról lehet értekezni és nyilatkozni. Első helyen az ideai méztermés eredményéről teszek említést. Oly különböző híreket hallunk, hogy alig lehet köztük eligazodni. De mégis biztosra vehetjük, hogy a nagy átlag közepes termést adott, érték ez alatt átlagban 4—5 kiló pergetett mézet minden egyes törzs után — mint felesleget. Ha tehát az országos statisztikában felvett 403.896 db.* mozgó- és szalmaköpi után 4, 5 kilót számítunk, ideai méztermésünk 2,019.480 kilóra rúg — ezt 30 frtjával számítva az egész 605.844 forint értéket képvisel.

Hál' Isten, a racionális méhészet terjed! S ezzel kapcsolatban szépen növekedik a méhészek száma is. Igyekezzünk is önzetlen, hiu és kitarító apostolai maradni a méhészetnek, bizonyára — aránylag rövid idő alatt

* Fogásnak nem volt rossz fogás, hogy vele a hársfahordást méheik számára megmentsék, — de jogosnak nem mondható az eljárás, mert elvégre mindenki tehet a faállományával, amit akar: letarolhatja vagy botolhatja, gyümölcsét vagy virágját leszedetheti stb., épen úgy, mintha valaki a rétet akkor kaszáltathatja, tekintet nélkül arra, vajjon lesz-e majd a méheknek valami gyűjteni valójuk vagy sem, a mikor neki tetszik. — Meg lehet győződve, tisztelt tagtárs ur, hogy mi szívesen oltalomba vesszük a méhészeket — de csak a lehetőség határáig. Itt a bajon leghathatósabban önk maguk segíthetnének. Igen természetes, hogy akkor, a mikor azoknak a szegény embereknek a hársfavirágért néhány forintot kínál a kereskedő, önk hiába beszélnek nekik a méhészet nemzetgazdasági fontosságáról és hasznáról. Nem lévén méhük, rájuk nézve a hársfavirág kereskedelem sokkal fontosabb tényezője a nemzetgazdaságnak. De méltóztassék csak egyet-kettőt (a legtöbb hársfával rendelkezőt) kiszemelni és nekik egy-két rajt ajándékozni, oktatni és bebizonyítani, hogy ez a néhány raj tízszer annyi hasznot ad, mint az összes hársfájuk, meglehetnek győződve, hogy a többi is ezek után fog indulni és akkor már nem kell többé a hársfavirág kereskedőtől félni, mert nemcsak a meglevő hársfákat fogják féltékenyen őrizni, hanem arra is fognak törekedni, hogy minél több friss fácskának csináljanak helyet házuk táján. Egy-egy raj nem a világ és ha az urak többen vannak, annál könnyebben és gyorsabban megkedveltethetik a földmivelőkkel a méhészetet és annak a néhány ajándék-rajnak bőven visszatérül az értéke. Így önkön és azokon a szegény emberek is segítve lesz és ha arra a tincses monopóliára oly nagyon haragszik, rajta is, még pedig olyan bosszút vesz, mely ellen senkinek sem lehet kifogása. A szer k.

** Lásd az országos méhészeti felügyelő kimutatását a »M. M.« 1896. évi 3. számában.

oly magaslatra fogjuk azt emelni, hogy Európában aligha lparkodjék kiki újabb tagokat szerezni, hogy egyesületünk mi oszlopos tagot számlálhasson, s akkor aztán tekintélyben, egyaránt azon a helyen fog állni, mely méltóan megilleti.

Szerencsésebb helyzetben vagyunk a kap'árkészítés tere hol a világon. Igyekezünk is a kínálkozó kedvező alkalmat kihasználni. Potom 6 frton kapható egy teljesen kifogástalanból elkészített hármass egyesületi kaptár, keretekkel! Bizony tisz társaim, máshol nem így van ez. Hogy példával szolgáljak: e nyáron a morvaországi méhészt vándortanító s megtekinteni óhajtottam ez alkalommal tudtam meg, hogy a morvaországi méhészt-eg kaptár után, melyet az egyesületi asztalos a tagok számára rintot az egyesületi pénztárból fizet, pedig a megrendelők is fizetnek minden egyes kaptárért s ez ott történik, a hol a vezőbbek a vevőre, mint nálunk — de a munka drága.

Örömmel konstatálhatjuk, hogy a mézértékesítés óriá halad előre s igen rövid idő alatt, a többek által kicsinylés intézmény oly hatalmassá fejlődött, hogy a legvérmesebb ren tulszárnyalta fejlődésében; mert nemcsak a belfogyasztási pi veltette meg a nagyközönséggel a méz élvezetét s így indirek végzett, az mennyiben a mézfogyasztást általánosabbá tette — mi ennél is lényegesebb: a külföldön is hódít piacot — ele posta csomagokkal, ma már pedig kocsirakományok küldetnek rendelőknek. Bizony fáradságos munka volt megnyerni és me illető vevőket, milyen jó is a magyar méz, mert, sajnos, nagy sággal fogadták kezdetben az ajánlatokat; a sok, leginkább a terjesztett rossz hír nagyon megrontotta a magyar méhészek mult évben 3600 frtra rügött az összforgalom, az idei év e már 5—6000 frtra rüg a forgalom, tehát óriási emelkedést numerusok. Ha továbbra is az önzetlen, lankadatlan vezet kezében az intézményt — a megindult üzletet olyanná fogja hogy mindenki teljes elismeréssel lesz kénytelen adózni — e alatt kevés költséggel meg lesz testesülve az egyesület ré »mézértékesítés«.

Károsan hatott az egész mezőgazdaságra, de különösen szetre a rendkívüli s tartós szárazság, a tarló, illetve az egyes vidék kivételével elenyésző kevés — ez tehát nemcsak a jövedelmezőséget csökkentette tetemesen, de a méhek kitele kihatással lesz. Tudok eseteket, a hol most a nyár utóján e a méheket, nehogy éhen elpusztuljanak; ajánlom különös fig mélyen tisztelt méhésztársaimnak, ne téveszszék szem elől a tetést, mert keservesen megboszulja magát, ha nincs elegend télire gondoskodva.

Habár a gazdasági iskolákban és tanító-képezdékekben kö tárgy a méhészt — az óhajtott célt mégis képtelenek vagy mert a méhészt az illetőknél csak mellékes — a főcél a gazd képzés. Hogy méhes-kezelőkkel rendelkezünk és hogy ezen or nyon segítve legyen, czélszerűnek és okvetetlen szükségesnek

„méhes-kezelők” tanfolyamát megindítani, a mint az más államokban már rég létezik. Ily kezelők hiányában nagyobb méheseket létre hozni lehetetlen, pedig ily méhesek felette szükségesek, példaadási szempontból is. Adja Isten, hogy mielőbb az intéző körök figyelme ide is forduljon.

Kakucsí Liebner József.

Az ácsi méhészgyűlés.

Vármegyénk gazdasági egyesületének méhészeti szakosztálya augusztus hó 30-án Acson tartott II. vándorgyűlésével ismét fényes tanujelét adta életrevalóságának. Az a minden oldalról tapasztalt érdeklődés, a megjelent gyűlésezők 80-at meghaladó száma, az ügyesen összeállított program tanulságos előadások becsületére válnának akármely kiterjedtebb működési tért felölelő egyesületnek is.

Mindenesetre nagy része van ebben Baranyay Géának a szakosztály köztisztviselőben álló elnökének s joggal irhatjuk az ő szakszerű tapintatos vezetésének számlájára azt a körülményt, hogy méhészeink gyűlései és pedig különösen vándorgyűlései úgy látogatottságai, mint magas színvonalon álló tárgyalásai révén esemény számba vehetők.

A Komárom felől induló személyvonat nagyszámu méhészt röpitett a gyűlés színhelyére, Ács községbe, a hol az érkezőket a helybeli és környékbeli méhészek és érdeklődők sokasága élénk ovációval fogadta s kiknek részéről a gyűlés rendezésére alakult helyi bizottság elnöke: Pály Zsigmond üdvözölte a vendégeket, melyre Baranyai Géza válaszolt. Innen a számban megnövekedett méhészek a községbe vonultak, hol az uradalmi kastély nagytermé alig volt képes befogadni a közönséget. Még csak itt tűnt föl valóban, hogy a méhészet és a méhek iránti szeretet mily diszes közönséget hozott össze. Ott láttuk nevezetesen Baranyai Géza szak. oszt. elnökön s a g. e. tisztikarán kívül a földmivelésügyi kormány képviselőjében Kovács Antal orsz. méhészeti felügyelőt, jelen voltak továbbá Forster Géza nagybirtokos, az országos gazdasági egyesület igazgatója, Szabadhegyi György nagybirtokos, Cser Vendel plébános, Ferenczy Károly földmives iskolai igazgató, Valló János kerületi méhészeti szaktanár, Csermák Hugó cukorgyári igazgató s Ács község intelligens közönsége teljes számban, köztük sok szép hölgy. Pontban 11 órakor elhangzott Baranyai Géza elnök magasszárnyalásu megnyitója, melyben meggyőző erővel mutatja be a méhészet, mint a mily kellemes, ép oly hasznot hajtó gazdasági mellékfoglalkozást. Majd lelkes szavakban üdvözli Kovács Antal orsz. méh. felügyelőt, örömének adva kifejezést, hogy a magas kormány ily meleg érdeklődést mutat szakosztályunk működése iránt; hasonlóan üdvözölvén a megjelent előkelő vendégeket s méhésztársakat, a gyűlést megnyitja. Az elnöki megnyitó riadó éljenzéssel fogadtatván, szót kér Kovács Antal s mint a földmivelésügyi minisztérium kiküldötté, megköszöni az elnök részéről elhangzott kitüntető figyelmet, örömének ad kifejezést, hogy a váratlanul népes és diszes vándorgyűlésen megjelenhetett s igéri, hogy az itt tapasztaltakról készséggel, sőt büszkeséggel számol be kiküldőjének.

Következtek ezután a tárgyalások. Elsőben is Joó István méhész értekezik »Milyen méhlokokban méhészkedjünk« című tételtől s tartalmass előadásában bemutatja az eddig használt méhlokokat s végül a szalmakasok helyett a sokkal könnyebben kezelhető s biztosabb hasznót hajtó kaptárakat ajánlja. Köztetszésre talált előadásához Lakatos Károly szakoszt. titkár szólott hosszabban s példákban is igazolja kaptárak előnyeit a szalmakasok fölött, egyben meg is jelöli, hogy a maga részéről különösebben ajánlja az u. n. országos egyleti s a szaktanárok által is propagált Berlepsch kaptárakat. Ezt követte Tárnok Gyula sikerült föl-olvasása »A rezedá regéjé«-ről. A Montegarra olasz költő virágregéiből Anyos Lajos által átültetett bájos csevegés, mely a méh és rezedá egymáshoz való viszonyát oly kedves közvetlenséggel tárgyalja, kiváló tetszésbe részesült.

A harmadik előadó Montz Gyula ácsi méhész volt, a ki szabad előadásban egyes gyakorlati fogásokról értekezett az okszerű méhészet köréből. Montz ur egyike vármegyénk legügyesebb s leggyakorlatibb méhészeinek s így méltán néztek nagy várakozással előadása elé, melyet ő élvezetes és sokoldalú előadásában teljes mértékben ki is elégített, mint azt az előadás után felzúgó éljenzés igazolta. Majd egy igen föl-emelő mozzanat következett, a midőn Baranyai Géza elnök lelkes szavak kíséretében kiosztja a Darányi Ignác földmivelésügyi m. kir. miniszter által ajándékozott Söttér-féle nagy (12 frtos) méhészeti művet: Mohácsy János Ó-Szőny, Hives Pál Perbete, Baralovits Gyula Tótmörd, Montz Gyula Acs és Gutay János tatai s a méhészeti szakosztály ajándékából egy példányt Joó István komáromi méhészeknek. A kitüntettek nevében Mohácsy János mond köszönetet s kéri a jelen volt miniszteri kiküldöttet, hogy hálájokat tolmácsolni szíves legyen a földmivelésügyi miniszter ő méltósága előtt.

A vándorgyűlés egyik legérdekesebb tárgya a pergetőgépek versenye volt, melyre több versenyző jelentkezett. A gyűlés bírálóbizottsági tagokul megválasztotta: Forster Géza, Mohácsy János, Valló János, Hives Pál és Mihály Jenő urakat, a kik is beható vizsgálat tárgyává tevén a pergetőket, majd kipróbálván azokat, hosszas tárgyalás után Forster Géza elnök által kimentő indokolás kapcsán az I. díjat 1 drb 20 koronás aranyat Joó István pergetőjének, a III. díjat egy méhkaptárt Montz Gyulának ítéltek. Ezután 19 drb kaptár és méhészeti eszköz sorsolatván ki, az indítványok kerültek sorra, melyek közül kimagaslott az elnök által tett amaz indítvány, hogy a vármegyénk gazdasági élete iránt oly nagy érdeklődést tanúsító földmivelési minisztert, Darányi Ignácot, továbbá Máday Izidor miniszteri és Saárossy Kapeller Ferencz osztálytanácsosokat, mint a kik a méhészeti szakosztályunk jóindulatu barátai, a vándorgyűlés táviratban üdvözlje. Az indítvány közlekedéssel elfogadott. Am a szellemiekkal kellőkép ellátott méhészek a 2 óra felé járó időben a testiek után is sóvárogtak s így kezdetét vette a kaszinó nagy termében rendezett 60 terítékű közebed. Itt már aztán ifjabb és öregebb méhésztársaink, a kiknek a zöld asztalnál csak a hallgató szerepe jutott, ugyancsak igyekeztek kitenni magukért. Így az ifjabbak közül Pály Zsiga bátyánk az ő ragyogó humorával több felköszöntőben emelt poharat az elnökre, majd a megjelent hölgyekre s Kovács Antal méhészeti felügye-

lőre. Beszéltek még Mihály Jenő, Tárnok Gyula, Mohácsy János és többen. A kedélyes banketnek azonban csakhamar végét vetette a gyorsan repenő idő, hátralévén még a program egyik igen vonzó pontja, Forster Géza likócs szőlőtelepének megtekintése. A szükséges számú fogatok nagy számában röpitették ki az érdeklődőket a még 20—25 év előtt sivár és hasznavehetetlen homok s ma virágzó s nagy értéket képviselő szőlőkbe.

A házigazda, mielőtt a 60 holdas telepet bemutatta volna, érdekesen vázolta a telepítés történetét; a föld értéktelen (holdja 25—30 forint) legelő volt s ma sok év fárasztó és nagy áldozatot igénylő, de kitartó munkája után viruló paradicsom. Hogy ez az immunis homok ma — mint pusztai terület is — mily becses földbirtoka az ácsi népnek, jellemzi, hogy midőn Forster egy nyaraló építéséhez szomszédjának akáczosából egy holdnyit venni óhajtott, az csak 5 forintot kért négyszögölenként! Forster ur telepéből 20 hold szőlő, 2000 □ öles táblákban különböző, de táblánként egynemű fajokkal van beültetve. 20 hold spárgatelep, 20 hold gyümölcsös nagyrészt kajszinbaraczk-ültetvény. Altalában kiviteli czikkeket képeznek a külföld piacaira. Hogy Forster Géza mintagazda, köztudomású; de hogy mint házigazda is, arról a kiránduló méhészek tehetnek tanúságot, a kiket szeretetreméltó szívélyességgel hívott meg asztalához, hogy ne csak lássák, de élvezzék is a telep kitűnő szőlőjét, magyaros uzsonnával és kitűnő borokkal vendégelvén meg őket. Aldomás felköszöntő nélkül nem is képzelhető, úgy volt itt is; a jó bor még az eddig némákat is szólásra bírta s bizony, ha a vonat ránk nem fűtyül, tán még most is éltetjük az ácsiakat s mindenekfölött szívélyes házigazdánkat, Forster Gézát!

A viaszfőzés új és egyszerű módja.

A méhészkedésnek, eltekintve erkölcsi hasznától, két anyagi célja van: a méz és a viasz nyerés. Ez utóbbi a nehézkesebb, mert tudvalevőleg a nem használható sejtekből olvasztják ki a viaszt. Ám a régi módszerrel, a gazdasszonynak nem csekély bosszúságára, számos edény lett bemaszátolva és az egész konyha felforgatva. A gőzerőre berendezett viaszfőzők azonban, csaknem kivétel nélkül, abban a fogyatékoságban leledzenek, hogy a viasz jelentékeny részét a sejtekben hagyják. Tény az, hogy préselés nélkül a viaszt eredményesen kifőzni nem lehet. Ezen eszmével én is foglalkoztam egy időben, szerkesztettem is egy gőz viaszolvasztó gépet, de ennek is meg van a fentemlített hiánya. Bacskaý Sámuel, igen tisztelt méhésztársam is szerkesztett a legújabb időben egy viaszolvasztó prést. A benne kifejtett eszme igen életrevaló, de mint minden emberi mű, ez sem tökéletes, vannak hiányai, melyeket tárgylagosan, az alábbiakban felsorolok. A géppel, megjegyzem, próba-főzést tettem. Feltalálójának véleménye szerint azonban csakis a kisebb méhészetekben felel meg, mert méretei kicsinyek a 7 forintnyi árral arányban nem állók. Már pedig én, a ki bizvást állithatom magamról, hogy jól ismerem a magyar méhésztársaság nehézkes, az ósdiasságra erősen hajló természetét, azt tartom, hogy ezért igen sokan drágának fogják a prést találni. Kisebb méhészetek tulajdonosai későbbiek a régi, primitív módszerhez folyamodni, mint egy gépért 7 forintot adni; nagyobb méhesekben, pedig

épen méretei miatt, nem felel meg. Azután meg a gép kialakításilag meglehetősen gyenge. (Megjegyzés: saját gépemet Csapró Az öntött vasból készült keresztvas, nálam legalább, tökéletes nyult, valamint nem felel meg a célnak az ólomból készült rostok.)

Ezen anyagok helyett kovácsolt vasat és erős bádogot is lehetne használni, hogy így a gép ára jóval nagyobb lenne, de egy szolid kiépítésű gépért esetleg kétszer oly nagy árat is inkább adhat az ember, mint a benne alkalmazott fonák zacskó sem tökéletes, mert az az, hogy az első osztályú viasz összekeveredik a másodosztályú viaszalakkal is; az pedig a viasz kvalitására nagy hátrány, a minőségét igen megsokszorozza. Az tény, hogy a gép ugyyszólván teljesen viaszrészeket; de a jobb minőségűt a rosszabbtól elválasztja. Ezen a bajon a következőképp segíthetünk: a bádgedény legfeljebb 20—25 literes (esetleg több is, azaz tetszésszerűen), a vizet forraljuk és belehelyezzük az erős durva, egészen sűrű vászonnal jól bekötözve, a kifőzendő lépdarabokat. A víz felhajtó ereje a gyönyörű sárga, első osztályú viaszt hab gyanánt a tetejére hajlatja, a vízzel telt edénybe öntjük, kanállal lefölvözve. A visszamaradó viaszt, melyek a másodosztályút képezik, csak ezután — hangszerekkel préseljük ki. Tehát személyes tapasztalataim alapján a fentiekkel követve, a Bacskey-féle viaszolvasztó-prés egészen megfelel.

Ezek, megengedem, csekélységek; közlöm azonban azokat, amelyekben, hogy nincs oly csekélység, a min egyik vagy másik, a méhésztársam ne okulhatna, tanulhatna!

Próba

Tisztelt cikkíró ur azt mondja, hogy a gőzzel működő viaszfőző géppel nélkül a viasznak egy részét visszahagyják a sonkolytörmelékben, tapasztaltam a saját viaszfőző edényemnél, melyet Pollák Józseftől vettem, viaszfőző szintén gőz segítségével választja ki a sonkolyból a viaszt. Lehet, hogy az eredmény részint az eljárásban is rejlik, szóval, én azt a léptékből kifőztem a viaszt, mindenféleképpen megvizsgáltam, de én abból több viaszt sem tudtam kihozni, pedig az ősz kezdetével 20 kilogrammon felül az edényben tiszta viaszt, azaz annyi tiszta, szép sárga viasz lett a 2. és 3. lépekből. Eljárásom abban különbözik sok más méhésztársamétól, hogy a lépeket apró darabokra szakgatom, azután a főzés előbb legalább 2 nappal vízben áztatom. A Pollák-féle viaszfőző fazék egész egyszerű, ha Kühne-féle és ettől csak abban különbözik, hogy vörösréz feneke van, azaz t. i. jóval gyorsabban hevít és tartósabb is, — továbbá a gőz nem felül a sonkolytörmelékre, hanem alul — oldalvást hatól közébe, a mitől jobban ennek következtében jobban és gyorsabban ki is olvasztja. Persze, a végén járja az olvasztás, a viaszhoz piszok is vegyül, azért az olvasztást külön edényben át kell olvasztani, a mikor aztán igen szép viaszt nyerünk. Hogy melyik olvaszt gyorsabban és tökéletesebben, azt csak a tapasztalat nyenyen lehetne megállapítani.

A párisi kiállítás

Íránt érdeklődőket ezennel figyelmeztetjük, hogy még mindig lehet jelentkezni a kiállításra bejelenteni, sőt kívánatos, hogy minél többen jelezzék. E bejelentéseket azonban ne hozzánk, az egyesülethez, hanem a minisztérium miniszter által a kiállítás rendezésével megbízott tanácsadóhoz, Ambrózy Béla báró úrhoz, Temesgyarmatára, Budapestre küldeni.

3 frt, Mogyorosy András 2 frt, Scherlein A. 2 frt, Chorus Gyula 3 frt, Imányi Károly, Lakos Károly, Miklós János, Fridrik Imre, Pukanitzky József, Radoczky István, Weisenberger Mária, Striss Ferencz. Nagy Mihály és Diószeghy I. 1—1 forintot, Haberl Béla és Farkas István mindegyik 1 frt 50 kr., Kelemen László, Spissák Lajos, Adelmann János, Komenda István, Malár Imre, Hege József, Papp B. József, Benkovics, Karna Mátyás, Mladin Gregor és Nagy Sándor 2—2 frt, Posta Lajos, Brencsik F., Ormai Antal és Szakács Ferencz 50—50 krt., végül Török József tanító 10 forintot. Továbbá Dzierzon összes művei árából 15 frt, **Összesen 149 frt.** — Fogadják hálás köszöneteinket.

Nagy szüksége is van a bizottságnak a pénzre, ha a vállalat rohamos fejlődésének követelményeit ki akarja elégíteni, a mire a kezdetben rendelkezésre állott szerény anyagi eszközökkel beszerzett felszerelés és az alkalmazott munkaerő ma már nem elegendő. Nagyobb, tágasabb raktár, kellő számú szállító edények, méztartányok, szűrőkészülékek, az új raktárnak légszesz és vízvezetékekkel való ellátása, nagyobb mérlegek és több munkaerőről okvetlenül gondoskodni kell.

Figyelmeztetjük a tisztelt méhésztársakat, hogy Dzierzon összes műveinek »Der schlesische Bienenfreund« cz. része külön lenyomatban már megkapható. A füzet 220 oldalra terjed és mindent felölel, a mire a méhésznek a sikeres méhtenyésztésre szüksége van. Ára 2 frt 50 kr. **A bevétel a mézértékesítő bizottság költségeinek fedezésére fog fordíttatni.**
A gondnok.

Uj tagok.

A legutóbbi kimutatás közzétette óta felvett uj tagok névsora:

Hiller József, Csiky Viktor, Nagy Károly, Dr. Molnár József, Fankovics Imre, Galló Péter, Izbéki Bálint, Orgányi Sándor, Karna Mátyás, Papp Gedeon, Czedler János, Lehner József, Cserecsik József, ifj. Kotróczai József, Kotróczai János, Erdéy Béla, Rausz István, Olbricht Ottó, Szauer István, Jászberényi méhészegylet, Csomaz Kálmán, Novák Ferencz, Kenyérmezői gazdaság, Bohr Miklós, Pataky Árpád, Oraviczai méhészegylet, Jolita György, Juhász Pál, Sztranyák János, Kazár Árpád, Haló Lajos.

Január 1-je óta összesen 277 uj tag vétetett fel.

Etetési czélokra méz.

Jóminőségű pergetett pohánka- és tisztessfü-virágméz etetésre $4\frac{1}{2}$ klgrm tartalmu bádobdönökben, bérmentve 2 frt 45 kr.

Kapható: az országos méhészeti egyesület mézértékesítő bizottságánál.

„Nagyon jutányos áron eladók”

Alberti községben (Pestmegye, posta-, távirda- és vasuti-állomás.)

24 álló Dzierzon-kaptár, 30 kerettel . . . 2 frt 50 kr.

40 fekvő 12 1 20 .

a félkeretek mérete országos, t. i. 25 cm. hosszú és különféle méhészeti eszközök. Szelecsényi Lajosnál.

32 erős méhcsalád

kapható országos méretű kaptárakban, csaladonként 20 forintjával.

Ponyiczky Gyögné-nél, P.-Szarvas (Békésmegye).

A párisi kiállítást lásd a 244. oldalon.

MAUTHNER ÖDÖN

budapesti magkereskedésében méhészeti eszközök és kaptárak kaphatók.

A »Magyar Méh« legutóbbi számában a külföld részére keresett

300 mázsa mézen kívül

még 100 métermázására

lesz a bizottságnak szüksége a karácsonyi évadra.

Fizetés a lehető legrövidebb idő alatt, esetleg azonnal.

A gondnokság.

Bármily
mennyeiségű
pergetett

Mézet

napi ár mellett megvesz
Scherban Sava,
Nagy-Kikindán.

Szakértők által a legezészerűbbnek elismert

MÉZES ÜVEGEK.

Aluminium fedővel,
parafa és hóllyag-
papír betéttel.

Karimával.

Lecsiszolt
nyakkal.

Üvegfedő, gumil-
gyűrű és
fémcsavar.

1 Kilo 8 kr.
1/4 > 9 >
1/2 > 12 >
1 > 16 >

4 kr.
5 >
7 >
11 >

— kr.
6 >
8 >
12 >

1/4 L. 18 kr.
1/10 > 20 >
1/2 > 24 >
3/4 > 28 >
1 > 40 >
2 > 60 >

A két első üveghez a csatolt rajz szerint, nyolcz színben nyomott, díszes címke
díjtalanul mellékelünk.

Külön árjegyzék az összes méhészeti üvegcikkekről kívánatra
ingyen és bérmentve.

EGYESÜLT MAGYARHONI ÜVEGGYÁRAK RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

Budapest, VI., Nagymező-utca 8.

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI :

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 43. vándorgyűlése. — Akáczirágzáskor. K. Kiss ILLÉS. — Észrevételek »A viaszfőzés új és egyszerű módja« című közleményre. BACSKAY SÁMUEL. — Panasz a vidékről. LOVECKY ERNŐ. — Szemle. KAKUCSI LIEBNER JÓZSEF. — Külföldi szemle. — Egyesületi élet. — A méhészeti vándortanítók új beosztása. — Salzburgi díjazás. — A borítékon: A mézértékesítés ügye. — Hirdetések.

E folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés után egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és élőméhek eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek«) küldendő.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnomás engedélyezése az egész lap terjedelmére fentartatik.

BUDAPEST, 1898.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

A mézértékesítés ügye.

Még csak november közepe táján vagyunk, midőn e sorokat írjuk, tehát éppen háromnegyede mult el a második üzletévnek, mely, miként már többször volt alkalmunk konstatálni, február 16-án kezdődött és már is

16.000 forintot

fizettünk ki közvetített mézár fejében tagjainknak. November hó közepeig a következőknek utalványoztunk pénzeket:

Kalix Gyula 59 frt, Kondor Ferencz 30 frt, Szallay Ottó 21 frt, Czengeisz Jakab 147 frt, Galló Péter, Schlagetter Nándor 37 frt, Müller János 13 frt, Kittel József 27 frt, Chorus Gyula 35 frt, Szabó György 13 frt, Csermák Béla 8 frt, Stefan Mihály 19 frt, Eilinczfeld Ferencz 36 frt, Egedy Sándor 120 frt, Mayer Ödön 54 frt, Benke Ferencz 36 frt, Mathaeidesz György 143 frt, Balázs Lajos 36 frt, Fuchs Henrik 37 frt, Harr Samu 214 frt, Pribitek Antal 133 frt, Toponári János 35 frt, Pohánka Ödön 345 frt, Barna Miklós 77 frt, Frank Henrik 120 frt, Koza János 90 frt, Bauer Károly 175 frt, Ács János 71 frt, Dr. Piufsch Ferencz 33 frt, Eichhardt István 450 frt, Kavelly József 100 frt, Rusz János 75 frt, Medovarszky István 125 frt, Uray József 14 frt, Dr. Frenyó Pál 76 frt, Kováts István 1 frt, Hege József 10 frt, Várady János 5 frt, Árpád János 10 frt, Süle Antal 2 frt, Resli István 3 frt, Harmati Imre 3 frt, Horváth János és fia 150 frt, Theisz Frigyes 150 frt, Müller Mihály 100 frt, Bacsir Engelbert 39 frt, Bálint Ferencz 50 frt, Grasselti Miklós 75 frt, Melcher István 50 frt, Ury Béla 72 frt, Kankul János 72 frt, Guttman Ármín 100 frt, Damaszkín Arzén 54 frt, Kolcza János 175 frt, Bohn Ferencz 200 frt, Stefan Mihály 150 frt, Kupuszarevics Ljubomir 44 frt, Becker János 141 frt, Ludwig Edének 140 forintot.

A fent kitüntetett összegek jórészen csak részletei, 50—70 százaléai azon összegeknek, melyek az illetőknek járnak és e szerint a forgalom már meghaladta a **20.000 forintot**.

A kereslet pedig még mindig tart, úgy hogy előre láthatólag az új mézig még legalább **300 métermázsára lesz szükségünk**.

Felhívjuk tehát az igen tisztelt méhésztársakat, hogy a mennyiben eladatlan készleteik volnának, ha ikrás vagy esetleg a mult évből való is a méz, a bizottságnak azokból az ár megjelölésével mielőbb sziveskedjenek mintákat küldeni. A vételárnak felét vagy esetleg két harmadát a bizottság azonnal a méz átvétele után, sőt a mennyiben az utánvétek gyorsan érkeznek, azonnal is kifizeti, a többit pedig akkor, mikor az edények kiürültek és visszamázsálhatók. A legutóbbi küldeményeknél ugyan kénytelenek voltunk a t. méhésztársakat 8—10 napig a pénzküldéssel megvártni, mert egyrészt minden időnket a számos, igen sürgősnek jelzett megrendelések teljesítése vette igénybe, másrészt pedig az új nagy raktárba való költözködés miatt az érkező készleteket nem vehettük át azonnal, hanem kénytelenek voltunk hely szüke miatt a vasuti raktárban hagyni. Most azonban Liebner József alelnök ur szivességéből egy oly raktárral rendelkezik a bizottság, a melyben akár 1000 mm. készlet is elfér. Figyelmeztetjük továbbá a tisztelt tagtársakat, hogy a kinek szállító edényekre volna szüksége, ilyeneket méze felszállításához bármennyit kaphat a bizottságnál; akár, 200 métermázsára való üres edény készlet is áll rendelkezésre. Néhányan utánvétellel küldték mézüket. Ilyen küldeményeket nem fogadhat el a bizottság, mert hiszen előbb az árut látnia kell és megmérlegelni és csak azután fizetheti ki az érte járó árt. Nem azért ragaszkodnak ezen az üzemszabályzatban is előírt eljáráshoz, mintha nem volnának a tagok iránt bizalommal, hanem azért, mert tévedések mindenütt előfordulhatnak és a vasuton is fordulhatnak elő sérülések és veszteségek, a melyek következményeit a bizottság nem viselheti és a melyek eligazítása sokkal egyszerűbb, ha a küldeményt utánvétel nem terheli.

Örömmel konstatáljuk és nem hagyhatjuk megemlítés nélkül, hogy a bizottság, noha csak rövid idő óta áll fenn, már is szabályozólag hatott a mézpiacra és, úgy látszik, hogy a mézuzsorának és az eddig a mézpiacra létezett veszedelmes cartellnek vége szakadt. A 20 és 25 forintos mézárak letűntek a ringes kereskedők ajánló leveleiről és ma már ők is azt az árt kezdik kínálni, a melyet a bizottság elejétől fogva tartott és meg is adott.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

XIX. ÉVFOLYAM.
1898.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

12. SZÁM.
D e c z e m b e r .

**A német, osztrák és magyar méhészek Salzburghban,
1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott
43-ik vándorgyűlése.**

(Folytatása.)

Sőt annyira megy e nézetében, hogy erre vonatkozó cikkében az egyik számban a következőket állítja: Még a sejtből kibujt álczából, tehát a nőnemű fiatal méhből is lehet még herét nevelni. Ez éppoly állítás, mintha azt vitatná, hogy a fiatal üszőborjuból még ökröt is lehetne nevelni, ha bizonyos táplálékkal élne; és ugyanigy megfordítva.

Elméletére kísérletek által keres bizonyítékokat; e kísérletek abból allanak, hogy némely kaptárt királynőjétől megfosztván, árvává tesz s ha azután anyabölcsőkön felül még fedett heresejtek is keletkeznek, azt hiszi, hogy elméletének helyessége be van bizonyítva. De vajjon miből keletkeznek e púpos sejtek? Oly tojásokból, melyeket a királynő véletlenül meg nem termékenyítve rakott le.

Ez oly jelenség, melyet minden tapasztalt méhész ismer s a mely abból áll, hogy a méhfiasítás között heresejtek is elő szoktak fordulni, mivel a tojások véletlenségből meg nem termékenyítettek.

Ennek oka az lehet, hogy a petefészek termékenysége már végéhez közeledik, de más körülmények is ugyanily jelenséget támaszthatnak.

Az élettani kutatások nyomán tudvalevőleg bebizonyult, hogy a mikrophylán át a tojásban nemcsak egy, de 2—3 ondószálacska is kerülhet; megtörténhetik már most, hogy a mikrophylán két ily szálacska találkozik s behatolásban egymást akadályozva, egyik sem kerül be; a tojás ennek következtében terméketlen marad s herévé fejlődik.

A míg a kaptárnak királynője van, nem igen lehet valamit észrevenni; a kis sejtekbe bele nem illő hereálcza kidobtatnak s a királynő ezek helyébe újból megfelelő tojásokat rak. Ha azonban a kaptár árva s fiatal királynőt keres magának, szükségét fogja érezni a heréknek, a melyek a fiatal királynőt megtermékenyítsék s ez okból ilyenkor a meglevő herefiasítást éppoly gyöngéden fogja ápolni, mint magát az anyabölcsőt.

Azt ajánlja, hogy a kísérleteket, a melyeket ő végzett, más méhészek is megtegyék. Mi célból szükséges ez? A méhtenyésztést nagyban űző méhész ezt már ugyis sokszor megtette.

Mert ha valamely kasra már nincs szüksége, elűzi a királynőt belőle. A kas ez által elárul. Ilyformán a kis sejtekben levő álczákból száz számra kelnének ki a herék. Ez azonban nem történik.

Midőn az olasz méheket megkaptam és számos oldalról kerestek meg a méhészek azzal a kívánsággal, hogy olasz királynőt küldjek nekik, különböző években több száz kaptárt tettem árvává, de sohasem tapasztaltam, hogy a méhálczákból heréket tenyésztettek volna a méhek.

Az egész elmélet nevetséges és már korábbi időből származik. A »Nördlinger Bienenzeitung« is 10-ik évfolyamában a következőket jelenti:

Egy megfigyelő azt tapasztalta, hogy az anyabölcsők mellett herebölcsők is vannak. Ez természetes; a sejtekbe véletlenül meg nem termékenyített peték kerültek. Ezekből aztán az elárvult család heréket nevelt. Az elméletnek egyáltalán semmiféle reális alapja nincsen.

Szappanbuborék az, a mely szétpattan. S részemről azt az óhajt táplálom, bár ne tárgyalnánk ez elmélet felett ma, mivel az tisztára idő- és helypazarlás volna. Követnék inkább Berlepsz báró példáját. Ő is erős ellenzéki volt, úgy az elméletet, valamint a gyakorlatot illetőleg. Azt jószolta, hogy a mint ma hosszannával üdvözlőnek, egykor majd azt fogják rám kiáltani: fesszitétek meg. Én erre a következő verssel feleltem:

Ha majd a Rajna vize visszafelé forrásához indul,
A hó pedig nem a napsugártól olvad, hanem a fagytól,
Ha majd egyszer nálunk karácsonykor kezdődik a tavasz,
Akkor léssen, a mit jósolasz, igaz.

»A mig a mostani törvények érvényben vannak, az, a mi eddig helyesnek bizonyult, ezután is az marad.«

É» vajjon mi történt? Berlepsz báró ezt mondta:

»Mindenestől az ön táborába megyek át.«

Kíváncsi volna, ha a mostani ujitók is követnék e példát. Becsületükre válnék ez s a méhtenyésztésre is áldásthozó volna. Mig ellenben, ha a most megkezdett tévuton továbbhaladnak, ez a német természet-tudományoknak s különösen a méhészetnek szégyenét fogja képezni. (Élénk tetszés).

Elnök: Én most — éppugy mint jövőben is eljárni kívánok — megnyitom az előadó által szőnyegre hozott tárgy felett a vitát. A jelen esetben sajtóságos helyzetben vagyok, mivel a tárgy, melyet Dzierzon ur érintett, lényegesen különbözik attól, melynek tárgyalása holnap kerül sorra.

Ha következetesen kívántunk volna eljárni, úgy Dickel ur előadását első sorban kellett volna meghallgatnunk. Szokás azonban, hogy a vándorgyűléseken az első szó mindig Dzierzon dr. urat illeti. Ez az ok késztetett engem arra, hogy ez alkalommal nem a logikai, hanem a tisztelet által kívánt sorrendet tartsam be.

Önként érthető azonban, hogy az öreg kutatók érdemeit és az új tanok ellenében Dzierzon dr. által intézett támadásokat éppoly tiszteletben tartjuk, a milyennel e tanok és az új szabad kutatás védelmezői iránt viseltetünk, s ebből az a kényszerűség áll elő, hogy már a mostani vita alkalmával egészen belemélyedjünk a Dickel-féle elméletbe, melyet pedig csak holnap veszünk tárgyalás alá. Éppen azért azoknak az

uraknak, kik a Dzierzon által felvetett kérdéshez hozzászólni kívánnak, mindenesetre megadom a szót.

Kérem azonban figyelemmel lenni arra a körülményre, hogy gyűlésünk magva tulajdonképen holnapra esik, a midőn a Dickel-féle elmélet teljesen kifejtetvén, védelemben fog részesülni s a mikor majd a mellette és ellene küzdő nézeteket egymásra robbanni látjuk.

Ajánlatos tehát, hogy azok az urak, kik a Dzierzon által előadott kérdéshez már a mai napon hozzászólni kívánnak, ezt lehetőleg röviden és tömören tegyék, miután holnap kellő alkalmuk lesz hozzá, hogy erre vonatkozó nézeteiket teljesen szabadon s idő korlátozottságára való tekintet nélkül, melynek ma alá vagyunk vetve, előadhassák s Dzierzon támadásait visszautasítsák vagy saját álláspontjukat megvédelmezzék.

Kérem azért, méltóztassék a mai napon csak ily értelemben beszélni. Szólásra legelsőnek Alfonsus ur van feljegyezve.

Alfonsus: A legfontosabbat, miről megemlékezni kívánok, már Dzierzon dr. elmondta s én csak az ő kívánságát akarom teljesíteni, a midőn a tárgyhoz még ma hozzászólók. Egyébiránt az új tanokat már Bécsben szövé tettük. Csak rövid idő mult még el azóta, hogy a hatalmas vihar, a mely az »étélpé« elmélet nyomán támadt, csaknem az egész méhészetet végromlással fenyegette.

A vihar az idők folyamán elült s ma már senki sem beszél e tárgyról.

Most a Dickel-féle tanra került a sor. A mult évben Dickel azt állította, hogy a méhtojás semlegesnemű. Ma elméletét oda módosította hogy a megtermékenyített méhtojás nőnemű s himnemű tojások a heréktől származnak. A munkáméh oly váladék kiválasztására képes, melynek befolyása következtében a nőnemű tojás himneművé változhatik át. A tudományos kutatás terén eddig elért haladás, különösen a mi a méhészetet illeti, oly nagymérvű, hogy a méhészek erről aránylag igen kevés tudomást szereztek.

Siebold sok száz kísérletet végzett, a melyek során kétségtelen beigazolást nyert az a tény, hogy a királynő részben oly petéket tojik, a melyek meg vannak termékenyítve, részben pedig olyanokat, a melyekben nincsenek ondószálacsákák.

Kezdetben, midőn Dickel ur kísérletezni kezdett, a mely kísérletekért minden esetre dicséret illeti, s a midőn vizsgálódásainak eredményéről még nem táplált oly szilárd meggyőződést, a Siebold által végzett vizsgálatok eredményének helyességét is kétségbe vonták.

A tudomány ma már annyira előrehaladt, hogy ki van zárva az az eset, hogy a méhtojás vizsgálata alatt a kutató figyelmét egy ondószálacska kikerülhesse.

A tojások megkeményedve vékony lemezekre vagdaltatnak, úgy a mint a kolbászt vágják, s a finom lemezek egyenként a mikroszkop alá kerülnek.

E tekintetben utalok Blochmann dr. ur vizsgálataira, a ki egy tabelát is készített, a melyen a spermatozoák és a herepeték testecskéinek iránya világosan kivehető.

Utalok továbbá Bauer vizsgálataira, a melyeket a bécsi élettani intézetben végzett.

Uraim! Dickel ur nagyobb súlyt fektetett a gyakorlati kísérletekre, mint a mikroszkopikus vizsgálatokra. És kísérletei felette érdekesek; ha a parthenogenesisnek nem is igen lesznek kárára, mégis nagy mértékben hozzá fognak járulni ahhoz, hogy a méhek belső élete felől biztos adatok szereztessenek.

A kiállításon a következő kísérlet tétetett. Egy méhcsaládot herelepekre ültettek át. A királynő ezekbe a heresejtekbe tojásokat rakott, a melyekből munkásméhek fejlődtek. Ez megállapított tény. A felügyelettel megbízott urak meggyőződtek róla, hogy a sejtekben egy here sincs. Valamennyi sejt már be van fedve.*

Én, sajnálatomra, nem láttam ezt személyesen, de más célból magam is ugyanily kísérletet végeztem.

A kast lepecsételték. Dickel ur most már azt állítja, hogy mintegy 20 nap mulva herék is lesznek a kasban és pedig csakis azokban a sejtekben, a melyekből munkásméhálcák keletkeznek. Ez, uraim, könnyen megmagyarázható. A gyakorlat e tekintetben elég világos magyarázatot nyújt.

Minden méhészláthatta már, hogy a királynő, ha kaptárban új mélepek vannak, minden sejtbe tojást rak. Gyakran 800—1000 re megy e sejtek száma, egy sejtet sem fog üresen hagyni és ennek daczára egy kifogástalan költéses lép sem lesz található, s csak egyes foltoks ezek azon herepeték, melyeket a királynő tojt. A királynőnek megvan az a képessége, hogy a sejtekbe oly tojásokat rak, a milyeneket akar. De az eljárás mellett, a melylyel e dolog történik, nem képes egész pontosan keresztülvinni. Megtörténik, hogy a megtermékenyített tojás köré köröskörül egy csomó terméketlen pete kerül s az ezekből kikelő lények a kikelés pillanatában eltávolíttatnak, de csakis a rendes körülmények között élő kaptárban. Ha a család beteg, például gyenge, a királynő a tojásrakást már csak gyengén végezheti, ha az ondószálacskák a magtáskában már megritkultak, vagy pedig a család már züllőfélben van, degenerálódni kezd, akkor a királynő hereköltővé lesz, nem egyszerre, hanem fokozatosan. Az ondószálacskák bizonyos része még jó.

Heretojás van még ugyan a petefészekben, de elvesztették ama képességüket, hogy nőneműekké alakulhassanak át.

Ilyenkor a rendes méhcsalád a heréket megöli és eltávolítja. Ha ellenben a méhek gyengék, nincs meg többé a kellő erkölcsi és anyagi erejük ahhoz, hogy a hereálczákat eltávolítsák.

Ilyenkor szokás mondani, hogy rossz a királynő s kezd hereköltéses lenni.

Ugyanily eset áll elő, ha a királynő csak részben kezd herepetéket tojni. A munkásméhek száma folyton csökken s végül nem lesz sem morális, sem fizikai erejük a hereálczákat elpusztításához. Minden rendes kasban a királynő, még az esetben is, ha fiatal, utórajból származott is, az összes termékeny tojásokon kívül még bizonyos számú terméketlen petét is tojik, a melyek álczáit a méhek a munkásméhsejtekből kiszopják. Ily terméketlen tojások ebben a kasban is minden bizonynnyal lesznek. Mivel azonban a kaptár árva s nem képes arra, hogy e tojásokat

* Ilyen kísérletet már régen mások is tettek ugyanilyen eredménnyel és ezen kísérletekről a »M. Méh« is adott hirt. — A szerk.

eltávolítsa, természetes, hogy herék is fognak kifejlődni. Ez, szerintem, a Dickel-féle tan magyarázata.

A mi a parthenogenesist illeti, sok százra megy az oly rovarfajok száma, a melyeknél be van bizonyítva, hogy fejlődésük folyamata ugyanolyan, mint a méheké. Sőt olyan parthenogenesis is van, hogy a rovarok nemcsak himnemű, de nőnemű tojásokat raknak s felmerül a kérdés: hogy történik ez esetben a himnemű és nőnemű tojások kiválasztása? A tojásoknak önmaguktól kell kifejlődniök. A bizonyítási eljárás során Dickel a Schenk-féle elméletre is, nevezetesen pedig Exner kísérleteire hivatkozott. Ez utóbbiak oly kevésbé voltak alkalmasak bennünket meggyőzni, hogy az elnök ur maga szílitott fel engem arra, hogy Exnert a »Bienenzei ung«-ban megczáfoljam, a mit sikerrel meg is tettem. Egy kiváló tudós, midőn tőle a Schenk-féle elméletről nézetét tudakolták, odanyilatkozott: »sok hühö semmiért«; a Dickel-féle tanokra vonatkozólag véleményemet e kevés szoba foglalom: »sok hühö semmiért!«

(Folytatása következik.)

Akáczirágzaskor.

Hogyha az esztendő tizenkét hónapját — úgy gondolatban — szépen összefonva, egy óriás koszorúnak mondanók: úgy e koszoruban a virágcsokrok legékesebbikéül a május hónapot kellene vennünk.

A mi kedves hazánknak éghajlati viszonyai — eltekintve talán a legészakibb fekvésű fennföldről s hegyvidékektől — általában a mellett bizonyítanak, hogy az igazi virulat, tehát a legtöbb növény tömeges, dus virágzása a szép májusra esik,

Igaz ugyan, hogy a gyümölcsfák virágzása már áprilisban igen jó hordást nyujtanak méhéink számára; de mivel itt, az alföldön akkor rendszerint valóságos áprilisi időjárás szokott lenni, természetesen, úgy a mint szeretnők, ki nem használhatják törzseink ez alkalmat s így vidékünkön különösebb értékkel, méhészeti jelentőséggel, csak minden ötödik évben bír a gyümölcsfavirágzás.

Ugyan megjárna azért azon alföldi méhész, aki a meggy, pöszméte, szilva stb. fák s cserjék virágzásában bizva, attól várná törzseinek fölerősödését, sőt kifejlődését!

Legjobban javasolható tehát ilyenkor — ha szükség van rá — idejében mézesfazék után nyulni s a félretett tavalyiból nyujtani a szegényeknek; mert tény, hogy az áprilisi ételszerű etetés bőségesen leend visszafizetve már májusban, — alig egy hónap multával.

Ellenben azon méhész, ha ugyan érdemes e tisztos névre, ki odabizsa méheit áprilisnak gyakran nagyon is szeszélyes jókedvére, azon veszi magát észre, hogy midőn már az akác bontogatja balzsamillatu hófűrteit: nem csak, hogy hatalmas törzsekkel nem rendelkezik a legkedvesebb alkalom kellő kihasználására, de akárhányszor megesik az is, hogy egy szép napon teljesen legyengült törzsei örök búcsút vesznek a szép akáczirágos világtól.

...Hiába! A szegény méhek sem tudnak ám gyűjteni — ha mégannyi is a virág, s a virágban a méznek való, ha egyszer a több

napos eső, másszor meg a nagyszáju, hideg szél ki nem engedi őket a levegőre.

Annál több örömet, sőt valódi gyönyörűséget szereznek ilyenkor az okszerűen gondozott méhcsaládok, melyek kimondhatlan, utánozhatlan szorgalommal látnak a zöldülő galyak nektárdus fürtjeinek — legalább részben való kiűritéséhez.

Van-e, ki le tudná írni azon édes örömet, mit akkor érez az alföldi s általában az akáczvidéki méhészt, midőn csendes, meleg napos, harmatos éjszék járnak igénytelen fáink virágzásakor?

Van-e, ki eléggé méltányolni tudná rajtunk kívül, mily és mennyi drága kincs rejlik, az ugyyszólván semmibe vett fáknak pillangóforma virágaiban?

Ki tádná azt az értéket még csak hozzávetőleg is számításba tenni, mit az akácza szűrő s tövisű galyain csüngő fűrtök özöne képvisel!

Csak itt, városunkban, hol nincs udvar akác nélkül — több ezer korona értékű nektár vész el ilyenkor, midőn az időjárás valóban kedvező! Hát még szerte e hazának falvain, pusztáin mennyi kincs vész el a miatt, mert nincs elég méhtörzs az elrejtett kincs kiaknázására.

Mert ugyan, micsoda még az, hogy egy városban 150—200 méhtörzs van s ezek, mondjuk, néhány száz vagy ezer korona értéket összehordanak!

És mégis panaszkodik a magyar ember, hogy nehéz az élet: holott ő maga sem igyekszik terhén könnyíteni.

Pedig nem kerülne, csak egy kis utánlátásba, olykor egy kis kényelmetlenségbe, annak a néhány méhtörzsnek az ápolása, mely az eszendeig való kenyér és szalonná mellé drága jó csemegét is adnának.

Hogyha még az okszerű méhészt igazán el volna népünk között terjedve, úgy nem csalódom, ha azt állítom, hogy a szociális s egyéb hazaellenes eszmék terjedése nagyban redukálnék.

En azért, a mostani akácvirágzás ideje alatt, míg hálával gondolok a Teremtőre, ki hazánkat ezen, a milyen hasznos, éppoly kevés igényű fával megáldotta: ugyanekkor azon legőszintébb kéréssel fordulok t. méhésztársaimhoz, hogy tegyünk meg minden lehetőt az okszerű méhészkedésnek népünk között való elterjedése érdekében.

Ne hagyjuk elveszni a milliókat, mit a Gondviselő édes nemzetünknek akácvirágzásakor kínálva-kínál.

Másfelől pedig ismertessük e fa hasznos voltát népünkkel; s buzdítsuk a nép gyermekeit, hogy ne csak házataját, hanem szántóföldeit, dűlőutait fásítsa be.

Mert, sajnos: ma még e téren is igen sok a kívánni való.

Végre pedig kívánom, hogy a fehér fűrtökhöz kötött eleven reménységünk — mézes bődöneink teljességével — édes valósággá legyen!*

K. Kiss Illés.

* Helyszüke miatt a cikk egy kicsit elkésett, ami azonban megszívlelendő tartalmának értékéből mit sem von le. — Szerk.

Észrevételek „A viaszfőzés új és egyszerű módja” című közleményre.

— *BacsKay Sámuel.* —

Prónay Albert ur szives volt, a méhészetben igen szükséges viasz kiválasztó présemről írni e lap mult havi számában, — feltüntetvén ennek hiányait. Ezekre a következőket szükséges felemlitenem:

1. Kis méretei miatt a 7 frt árral arányban nem áll, igen sokan drágának fogják a prést találni. Igaz, hogy a prés nem nagy, de szép méhészethez elegendő, s ha tekintetbe vesszük, hogy melegített vízzel minden 40 percz alatt egy olvasztást végezhetünk minden kellemetlen foglalkozás nélkül, igen sokat végezhetünk vele. Az árát tekintve, habár drágának tűnik fel, csak annyit adom, a mennyibe nekem kerül, most már, még károm van belőle.

2. A gép kiállítása technikailag gyenge, az öntött vaskar törékeny. Minthogy a csavarmentet sűrű, kevés szorítással igen nagy erőt lehet kifejteni — nincs szükség arra, hogy tulságos erővel szorítsuk — hiszen Binder ur a közlemény alatti megjegyzésében azt mondja, hogy még nyomás sem szükséges, gőz által is kiválasztható a viasz a sonkolyból, ne alkalmazzunk tehát tulságos erőt présemnél a szorításra, különben bármily erős a gép, ha tulerőt alkalmazunk reá, összetörik.

3. A rosta-henger ólomból készült szintén gyenge. Ez czinkből van készítve, s a préseléshez nem szükséges tulfeszítésnél, természetesen ennek is hajtani kell; s ez az ajánlott erős bádognál erősebb.

4. A fonál zacskó sem tökéletes, igen ritka. Forgách méhészeti vándor tanár szives volt meglátogatni, az ő tanácsára most már a zacskót egészen mellőzöm — e helyett az általa ajánlott módot használom fel — az utasításban.

A nyert viasz megtisztítására is igen jó módot ajánlott, melyet utasításomban szintén elmondok, a jó viasz pompásan elválasztható a salaktól s a kellemetlen lekanalazás teljesen feleslegessé válik.

20—25 literes bádog-edényre mily borzasztó erős prést kellene aztán alkalmazni? Ez csakugyan nem fizetné ki magát, ez már valóban drága volna.

Igen nagy örömmel vettem Forgách urnak azt a tanácsát is, miként lehet csekély módosítással úgy használni présemet, hogy legalább 10-szer annyi sonkolyból lehet egyszerre kivenni a viaszt. Egyet át fogok így alakítani, s kipróbálva majd értesíteni fogom a t. méhészeket, kiknek nagyobb mennyiségű sonkolyuk van, e módosítással használhatják majd.

Szivesen megköszönve Prónay urnak, e szükséges méhészeti eszköz iránti meleg érdeklődését, engedje meg, ha kijelentem, hogy présemet az előállítási árban adom, s nem haszonlesésből árusítom s ha valakinek drága, arról nem tehetek. Nem szükséges, hogy oly erőt fejtsünk ki vele, mely a jó vastag vas-kart, s elég vastag czink lemezt eltörje, vagy elhajlítsa. A fonál zacskó helyett most már más módot alkalmazok. Így a hiányok orvosolva vannak, s ha Prónay ur utasításaimat híven követte volna, nem lettek volna alaposnak gondolt észrevételei, — kivéve a zacskót — melyen már segítő van.

Panasz a vidékről.

Tek. szerkesztő urnak a múlt számban megjelent »Panasz a vidékről« című közleményre vonatkozó becses észrevételeire kénytelen vagyok a magam mentiségére oly megdöbbenő adatokat felhozni, melyek működésemet a méhészet terén nemcsak igazolandják, de egyuttal jellemezni fogják községünk népét is.

Tek. szerkesztő ur azt ajánlja, hogy a hársfák rongálását legegyszerűbben úgy lehetne meggátolni, ha egyes gazdákat ajándék rajokkal iparkodnánk a méhészetnek megnyerni.

Ezen eljárás igazságát helyeslem, mert a legkönnyebb módja a méhészet terjesztésének a nép között, s nekem is elveniet képezi. Csak-hogy mielőtt rajt akar az ember elajándékozni községünkben, előbb fogni kell egy földi halandót, mint a törökök tevék Abafi erdélyi fejedelemmel, s akkor is az illető annyit szabadkozik, hogy végül mégis csak a rajt rá kell kényszeríteni, mintegy a nyakába varrni.

A f. évben nagy nehezen három ingyen rajt sikerült egyesekre ráerőszakolnom, de előbb minden ékesszólásomat kellett igénybe vennem.

Ha ingyen ad az ember rajt, nem sokra becsüli a megajándékozott, gondolván: »Ingyen lónak nem szabad a szemébe nézni«; pénzért meg két forintot sem kellett senkinek egy első raj.

Az első egyénnek a rajt saját kasomba lakolám be, s úgy vitetém el vele.

Most őszkor figyelmeztetém az illetőt, hogy a kas alját kenje körül sárral, s burkolja be az egészet valami elhasznált zsákba.

A háladatlan azt mondá, hogy bizony nem érdemes azokat a méheket gondozni, mert kasostul együtt csak hét kilót nyomnak, hát amugy sem élik meg a tavaszt; ő meg bizony mézet vásárolni nem fog számkura.

Ebből az emberből nem igen válik méhés.

A második elajándékozott méhcsaládot, mozgathatható léczes kaptarban, mely egy vasárnapi napon elsőrajt bocsájtott, s melynek helyére én a rajt helyezém, ugyanaznap délutánján többeknek megvételre kínálám akként, hogyha a méhek a tél folyamán elhullnak, adok az illetőnek tavasszal ingyen rajt.

Pénzen nem kellett senkinek, mindamellett örülnöm kellett, hogy legalább sikerült emberre akadnom, ki ingyen ajándékképen elvivé azokat, de hogy ebből méhés lesz, s megfogja becsülni a méheket, gyanitom abból, mert legott azt mondá, hogy viszonzásul felszántja majd a földemet.

Minden furfangosságom és mesterkéltségem daczára nem valék képes a rajzást a kiszemelt térre szorítani, s méheim annyira rajzottak, hogy fel sem vevém, ha egy raj elszabadult, sőt mi több, a tovább szállt rajt ott hagyám a megtelepedése helyén óra hosszákig azon hiszemben, hogy majd tán csak akad gazdája.

Jöttek is bizony többen jelteni, hogy ott és ott csüng egy rajon, mire én azt mondám az illetőnek, hogy ha akarja a rajt, hát csak vigye el, odaadom ingyen.

Borralaló helyett keserű csalódás érte mindegyiket, s úgy elillant valamennyi, mintha leforrázták volna.

Egy elszabadult rajomnak mégis akadt gazdája, de ez már nem jött jelentést tenni borraivaló reményében, hanem valami eldobott kaptárt kért kölcsön. No, mondom, ebből méhész lesz, s nemcsak kaptárt adtam neki, de be is helyezem abba a méheket.

Mielőtt a rajokat fűnek-fának kezdtem volna osztogatni, jól tudtam, hogy előbb a népet oktatni kell a méhészetre.

Rendeztem is előadásokat, de bizony publikum alig akadt, s ha hívtam egyeseket, úgy előbb azt kérdeék, hogy adok-e mézes-pálinkát.

A méhésztársak közül sokan tán mosolyogva fogadják az itt közlötöket, de elég lesz felvilágosításképp annyit mondani, hogy községünk népe alig egy harmada kivételével tavasz kezdetétől késő őszig kenyerét keresendő a nagy világban kóborol, s így nem áll módjában méhészkedni. Mindamellet vagyunk tizen, de ezek között is akadt egy hitvány, ki méhész léteire lebotolta a hársfáit a virágzás alkalmával.

Valamint sokan a méhek titkait kifürkészendő, dolgoznak elmével és tollal, vélvén így hasznára lenni a méhészet gazdaságos ügyének, ép úgy meg én talán szintén sokakkal egyetemben terjeszténi a méhészetet a nép között. Kit illet a felsőbbség e két fél között? ... Mindkettőt.

Végezetül annyit, hogy méhészkelésem első éveiben, valahányszor meggyűlt a bajom egy községbelivel, mindig attól rettegettem, hogy az illető kárt okoz majd méheimben, esetleg bosszúból felborítja egyes kap táraimat. De im a mentőeszközt maga a nép adá kezembe.

Egy bizalmas embernek elpanaszlám aggodalmaimat, s ez csodálkozva azt mondá, hogy miként tudok ilyen istentelenséget feltételezni, holott valamennyien tudják, hogy a méhek a keresztfán haldokló Megváltó szeméből kiömlő szent könyeiből lettek, melyek mindegyike legott méhhé változott. E népmesének a terjesztése révén sikerült a méheknek nemcsak tiszteletet szerezni a nép előtt, de meg-zerzém egyuttal mint magam, mint méheim nyugalma is.

Örömmel jelentem, hogy sikerült a községi birót megnyernem s rábirnom arra, hogy szeretett b. e. királynénk emlékére s egyuttal méhlegelőnek is egy 50 drb akáczfát szerezzen, melyeket már el is ültettünk.*

Lovecsky Ernő,
tanító, méhész Hrachovistyén.

S z e m l e.

— *Kakucsí Liebner József.* —

A napokban értesültem egy esetről, mely igazolja, miszerint a méh-védttörvényre határozottan szükségünk van.

Az idén történt, hogy Szelec-ényi Lajos alberti város jegyzője, méhésztársunk egyik erős törzséből rajt várt, de miután hivatalos teendői elszóli-tották a háztól — cselédjét bizta meg a vigyázattal. Teendői végeztével első utja a méhésbe vitte a hol konstataálta, hogy a törzse kirajzott. Midőn cselédjét kérdőre vonta, ez azt jelentette neki, hogy a raj az ötödik

* Mindebből azt látjuk, hogy idővel még is csak lesz ott önöknél is méhészet. Persze, egyszerre az ilyesmi nem megy. Az apostolok és uttörők utja mindenkor göröngyös volt. Csak bátran és szívós kitartással és türelemmel előre!

szomszédba szállt és ott be is fogták és hogy az illető vonakodik azt kiadni, tehát méhésztársunk elment megtudni, miben áll a dolog, de ő neki is kereken kijelentette az illető, hogy biz a rajt nem adja oda, mert azé a raj, aki befogja.

Szolgabíró elé került a dolog — mint hallom — s a méhészeti felügyelő felhivatott, hogy adjon szakvéleményt s bizonyára ezen szakvélemény alapján fog az illetékes bíróság dönten. Nem tudom, hogy mit fog véleményezni a méhészeti felügyelő — de azt már helyén valónak tartanám, ha e tekintetben is már valahára rendezett viszonyokkal bírunk.

Már több alkalommal erős vitatkozás tárgyát képezte azon kérdés, vajjon a méhek kártékonyak-e a szőlőkben és azok közelében, avagy sem? Az idei hosszasan tartott szárazság, mely a bogyók fejlődésére kedvezőtlen hatással volt — fényesen bizonyította az eddigi helyes feltevést, hogy a méhek nem kártékonyak a szőlőre. A napokban beállt esőzés előtt alig lehetett látni felrepedt bogyókat, ennél fogva nem is törődtek a méhek a szőlővel; megnyugvással fogadhatják kijelentésemet azok, akik az ellenvéleményes táborhoz tartoznak.

Évek óta figyelemmel kísérem a különféle körülményeket, melyek a kaptár tartosságára vonatkoznak és ezen megfigyelések nyomán nyert tapasztalatokból azon meggyőződésre jutottam, hogy a duczokban való méhészkedés a legdrágább, mert az idő befolyása szabadban álló kaptárookra felette káros. Daczára annak, hogy duczaimat három évenként kenczés festékekkel bevonattam, aránylag rövid idő alatt (10—12 év alatt) majdnem teljesen elkorhadtak, holott a pavillonban elhelyezett kaptárok hiányosabb gondozás mellett is teljesen épek maradtak; észrevételeim tisztán a külburkolatra vonatkoznak, a kaptárak belsejében egyaránt egészségesek maradnak a falak.

A méhek szabadban való itatására vonatkozólag több praktikus módról hallottam már; nem rég egy külföldi méhész említett és ajánlott egy eddig előttem ismeretlen módot, mely abból, hogy egy elhasznált kötél darab bármilynemű víztartó edényhez erősítették akként, hogy a kötélt állandóan teljesen nedves állapotban legyen. Az ilyen kötelet, ha szélcsendes helyen alkalmazzuk, oly óriási módon lepik meg a méhek, hogy méh-méh hátán van. A méh-állomány terjedelméhez képest természetesen több vagy kevesebb ily egyszerű és praktikus itatót kell alkalmazni. Nem kerül sokba. Próbáljuk meg, ha Isten segít jövő évben mennél többen!

Egy vagyonos tábla bíró a régi világból, azt kérdezte a hatvanas évek elején a házi zsidájától, hogy mit gondol »vajjon anyagilag tönkre fog-e ő valaha menni?« A Mózsai egy kérdéssel felelt, azzal hogy: »Szokott-e a nagyságos ur számolni?« és mindjárt a feleletet is megadta a feltett kérdésre, azt mondván: »ha számol, akkor sohasem fog tönkre menni, ellenben ha ezt a fontos dolgot elmulasztaná, akkor előbb-utóbb bizonyosan tönkre fog menni. Ez a bölcs igazság a méhészeknek is szól és inti őket, hogy ne mulasszák el a pontos feljegyzéseket, mert a számok nem csak tanulságosak, hanem mindenkor csálhatatlan igazságot is tárnak elénk. Azért a racionális méhészetben a könyvvitelnek sem szabad hiányozni; ez egy elengedhetetlen kiegészítő részét képezi, egyaránt megvilágítja a theoretikus és praktikus részét. Nem tudom a pontos feljegyzéseket eléggé ajánlani. A felületesség a méhészetben is megboszulja magát.

A magyar királyi földmívelésügyi miniszter urnak 1897. évi működéséről szóló, a törvényhozás elé terjesztett jelentése, feltűnő haladást mutat a méhészet terén is; beszéljenek különben a számok:

11.822 község által beszolgáltatott adatok szerint 1897 év tavaszán

kitelelt 150.210 mozgó kaptár

366.447 közönséges kas

1897 évben betelelt 197.382 mozgó kaptár

„ „ 443.745 közönséges kaptár

Emelkedés 47.172 mozgó, 77.298 közönséges kaptár.

Ha a 11 év különbözetet szemléljük, még inkább szembetűnő a haladás.

1887-ben 60.186 mozgó kaptár

„ 295.373 közönséges kaptárban méhészkedtek

tehát összesen: 355.559 volt a törzsek száma, míg

1897-ben 197.382 mozgó kaptár

„ 443.745 közönséges kaptárban

összesen 641.127 méhészkedtünk.

E szerint a lefolyt 11 év alatt majdnem megkétszerezedett a törzsek száma, a mozgó kaptárok száma pedig meghármasodott — a miből tisztán kitűnik, hogy helyes úton haladunk!

Külföldi szemle.

Ausztria. Eddig a méhmérget azonosnak hitték a hangyasavval és többen a költéssenyv keletkezését részben a méhméreg hiányának tulajdonították a méhek testében, mely hiányt egy bizonyos adag hangyasavnak a mézbe való keverése és etetése által iparkodtak pótolni — költéssenyves népeknél. Közben legyen szabad megjegyezni: minden eredmény nélkül. Ujabban Langer J. dr. Prágában azt találta, hogy a hangyasav csak egy igen csekély részét képezi a méhméregnek és hogy a méhméregben mérgesen ható anyag tulajdonságainál fogva azon alkaloidok sorába tehető, melyek mérgek és gyógyszerek gyanánt alkalmaztatnak, például: opium, morphiúm, chinin, cocain stb. Miután dr. Langnak sikerült a méhmérget tisztán előállítani, két éven keresztül számos kísérletet tett, oly célból, hogy megtalálja ezen méreg megsemmisítésének a módját. Száraz alakban a méhméreg szürkésfehér port képez, mely destillált savazott vízben könnyen oldható. Sem nagyobb foku hőség, sem a hideg nem képes a mérget megrontani. A vegyileg ható anyagok között leginkább vízben oldott chlor és brom hatnak rá gyorsan és biztosan megsemmisítőleg. Eleny is megsemmisítőleg hat rá. Szóval dr. Langnak sikerült egy oly vegyi szert előállítani, mely a méhszurás hatását teljesen elenyészteték — de a találmányban még sincsen köszönet, legalább ez idő szerint nincs, mert az ellenszert, hogy a kívánt hatást gyakorolja, nem elég a bőrre dörzsölni, hanem a bőr alá kell fecskendezni, ugynevezett Pravaz-féle fecskendővel. Tessék most már egy olyan méhészt elképzelni, a ki pergetés idejében, a mikor bizony sokszor nagyon udvariatlanok a méhek, vagy egy kevesebb vérű törzs szétszedésénél egy ilyen injectáló méhésztársat elképzelni! Mindazonáltal, azt hiszi az illető lap, mely a méhméreg legujabb ellenszeréről beszámol, előbb-utóbb majd mégis csak fog sikerülni a méhméregnek egy oly megsemmisítési módját találni, mely alkalmazásában ép oly egyszerű, mint hatásában biztos leend. Hát ez bizony jó és nagyon kívánatos lenne.

Amerika. A tengerentuli földrész északi felében a méhészek nem elégszenek meg általános méhész-egyletekkel; nekik e tekintetben is, mint sok másban, különlegeségek kellene. Azért Grimsley ur azt indítványozza a „The Bee Keepers Review”-ben, hogy létesítsenek egy méhkirálynő-tenyésztő-egyletet. Amerikában t. i. sokan foglalkoznak kereskedelmi célból anyatenyésztéssel, a kik között a leg-híresebb tenyésztő Achtleý asszonyasság.

Belgium. Egy raj végett két ember élete. A »Le Progrès apicole« egy szörnyű esetről újságol: Egy bizonyos Burnichon nevű marchamp-i lakos szomszéd-nőjével egy szökött raj miatt összeperlekedett, miközben a civakodó szomszédok a legczifrább predikátumokkal tisztelték meg egymást. Néhány napra reá Burnichon megpillantá Chopin asszonyságot; ez volt a neve a szomszédasszonynak, mire oly hirtelen haragra lobbant, hogy egy közelben álló töltött puskát felkapott és a szegény asszonyt meglőtte öreg söréttel. A jobb karján és lábán súlyosan megsérült asszony még be tudott a házba vánszorogni, miközben segítségért kiáltozott. A gyilkos ezalatt szintén be ment a lakásába és ott egy pisztolylyal kétszer magára lőtt, egyszer az altestébe, egyszer pedig halántékra lőtte magát. Az oda siető szomszédok eszméletlen állapotban találták és a kórházba szállították, a hol most élet-halál között vergődik. Vajjon igazán a raj képezte ennek a borzasztó vérengzésnek az okát?

Brazília. Amerika déli részében, Braziliában ugyancsak meggyűlik a méhészek baja a hangyákkal. A mi hangyáink valóságos kismiskák kártékonyaság tekintetében braziliai rokonaikhoz képest. A braziliai méhészség legujabb számában egy kívándorolt német méhészség a következőket írja: »A méhes egyik sarokszlopján megindult felfelé a vándorhangyák serege, mint valami görgeteg és a kasokra vetette magát. A megtámadott kasokból ijedten tódultak ki a méhek, de annyira meg voltak lepve és ijedve az ellenség nagy tömegétől, hogy nem is gondoltak a védekezésre, sőt az első megtámadt 5—6 kas méhe nem is mozdult; volt ugyan néhány, a hol a röpluknál csipkedést láttam, de ennek sem volt nagy jelentősége. Hamarjában elzártam a röplukakat, aztán az asszonyt, a cselédet és négy tanítványt segítségül hívva, neki fogtunk a váratlan és kelletlen betolakodók irtásához, a szó szoros értelmével tüzzel-vassal. Smokkkel füstöltük, azután forró vízzel leforáztuk őket, szénát tettünk utjaikba, hogy belegabalyodjanak, azután pedig meggyújtottuk a szénát és égő csővéket raktunk utjukba, a törzseket pedig gyorsan kihordtuk a méhekből és biztos helyen átlakoltattuk, közben a betolakodott hangyákat pusztítva, a hogy lehetett. Majd 4 szekér szénát égettünk el, mire csak némiképen a zöme elpusztult a 14 m. hosszú méhesben. Ennek daczára hat törzs méh teljesen elpusztult, nyolcz pedig árvaságra jutott és annyira elnéptelenedett, hogy mint önálló törzseket már nem lehetett használni, hanem a többiekhez be kellett osztani. Csak egy erős törzs védte magát sikerrel, 3000 hangyát szurt agyon és összehordta a kaptár egyik sarkába. A hangyák egészen rendszeresen támadtak és a támadást a következőképen rendezték: legelőször is a röplukakat kerítették birtokukba és eltorlaszolták, azután pedig egy vezérhangya élén — mely nem barna, hanem piszkos-sárgás színű és megegyezik oly nagy volt mint a többi — behatoltak a kaptárba és 8—10 belekapaszkodott egy-egy méhbe, lábát, szárnyát csipkedve és ránczigálva, míg ki nem tépték, végre megölték. Inkább fejét engedi a hangya leszakítani testéről, mintsem az egyszer megragadott tárgyat elbocsátania. Ezek a hangyák csipnek is meg szurnak is és úgy az egyik, mint a másik nagy fájdalmat okoz, kiváltképen a vezérnek vannak erős, $\frac{1}{2}$ cm.-nyi nyílással bíró harapófogói és 7 mm. hosszú fulánkja. Csipése 1—2 négyszögcentiméternyi kerek foltot csinál, mely 24 óráig sajog.«

Németország. C. W. Günther Diedorfban egy univerzális lépkertetet talált föl, a melyről azt mondja a föltaláló, hogy vele azon kellemetlenségnek elejét lehet venni, mely az által támad, hogy a kaptárak szélességei nem egyeznek egészen pontosan és a keretek a valamivel bővebbre szabott kaptárból kizavadvé nem férnek el a keskenyebbre szabott szomszédos kaptárba. A felső keretlécz ugyanis nem áll előre, szóval a keretnek nincsenek fülei, hanem a felső lapoczka valamivel vastagabb a rendes vastagságnál és a közepén egész hosszában be van hornyolva, a mely horonyba mind a két oldalt egy-egy erős kötött vastagságu fejetlen drótszeg toltathó, a mely aztán a keret fülét képezi. Ha a keret fülei egy kicsit hosszauak, akkor a szegek annyival, a mennyivel tulhosszuak, beljebb tolandók a horonyba, ha pedig nem elég hosszauak a fülek, akkor küljebb huzandók. No, ez nem új dolog; ilyen kereteket már ezélt 8 évvel ismertettünk a »Gyalupad mellett« című rovatban, az egyesületnek akkor »Méhészeti Lapok« című közlönyében.

Svájcz. Nagy a panasz Svájcban, hogy kevés volt a méz. De a svájcziak, úgy látszik, igen szerény igényű emberek, legalább a mi a méhészetet illeti. Egy svájcz méhészség ugyanis azt írja az ottani méhészségjában, hogy bár az idén kevés jutott a mézes-bödönökbe, ő azért mégis meg van elégedve, mert az idei rossz év rendkívülien sok alkalmat adott a tapasztalásra. Hát hiszen szép dolog is az a tapasztalás, de mi már inkább csak bő esztendőkből szeretjük a tapasztalásokat gyűjteni és kérjük az Istent, hogy a sovány esztendőket csak tartsa tőlünk távol.

Egyesületi élet.

Kivonat a folyó évi október hó 27-én tartott választmányi ülésen felvett jegyzőkönyvből.

Jelen voltak az ülésen:

Vámosy Mihály, egyesületi elnök, továbbá dr. Frenyó Pál, Schatz Róbert, Mádi Kovács István, Vadászfy Jenő, Imrey Ferencz, Tichy Miklós választmányi tagok, Benke Ferencz kir. törvényszéki bíró mint vendég, régül Hollefreund Ottó pénztáros és Binder Iván titkár.

Tanácskozás tárgyát a következő ügyek képezték:

A választmány tudomásul vette az elnök jelentését, hogy a múlt évi határozatahoz képest gondoskodott az egyesület részvétteliratának megszerkesztéséről és felterjesztéséről; továbbá hogy a földmívelési miniszter ur az egyesületnek és a mézértékesítő-bizottságnak, úgy mint a múlt évben, a folyó évre is megadta az 1000—1000 forint segélyt.

A földmívelésügyi miniszter ur értesítette az egyesületet, hogy a Szentlélek templomi méhész-egyesület alapszabályait jóváhagyta és hogy Sötér Kálmán könyvének 2 példányát az egyesületnek ajándékképp megküldte.

A kereskedelemügyi miniszter ur is megemlékezett az egyesületről, megküldvén neki a vámtarifa-tervezet egy példányát.

A szegedi országos mezőgazdasági kiállítás rendező-bizottságától meghívó érkezett a legközelebb tartandó bizottsági ülésre.

A választmány a kiállítási bizottságba Vámosy Mihály elnököt és Binder Iván titkárt küldte ki.

Az elnök jelentésére a választmány utólagosan jóváhagyta az elnökségnek a zonintézkedését, hogy a jászberényi méhészeti egyesület által a nyáron rendezett méhészeti kiállításra az egyesület által terjesztett kaparajzokból 2 darabot küldött és magát ott képviseltette.

Hozzájárult a titkár azon indítványához, miszerint, tekintettel a nagy érdeklődésre, melylyel a közönség az egyesület kaptárai iránt viselkedik, a budapesti fogház 100 drb hármass kaptárt készíthessen raktárra, megjegyezvén, hogy ezen készlet legnagyobb része már le van foglalva. Bemutat több levelet, melyekkel a korábbi megrendelők elismerésüket fejezik ki a jó és pontos munka és kiállítás fölött. Elrendeltetik, hogy a közönség érdekében a levelek — ha hely áll rendelkezésre — közzé kerüljenek.

Elnök fölkéri Binder Iván urat, mint a mézértékesítő-bizottság gondnokát, hogy tegyen az üzem menetéről jelentést.

Binder Iván jelenti, hogy az üzem oly mérveket öltött, hogy utólagos jóváhagyás reményében kénytelen volt új, nagyobb raktárról gondoskodni, mert a régiben legfeljebb 1 waggonra való készletre volt hely, pedig az utóbbi időben 100—150 métermázsa mézet is kellett egyszerre betárolni. Tehát új raktárt szerzett és ez alkalommal is Liebner József alelnök ur volt oly szives és áldozatkész és segített: rendelkezésre bocsátván Damjanich-utcai házában levő szép, nagy gabonapinczéjét, melynek padlója és oldalfalai ki vannak deszkázva és elfér benne 1000 métermázsa méz is és ugyanannyira való üres edény. Eddig a bérlő 400 forintért fizetett, de a bizottságnak 250 forintért engedte át. A pinczét most

Benke Ferencz ur azzal fordul ezen jelentés után a választmányhoz, miszerint engedtetnék meg neki, mint vendégnek, hogy — nem indítványképen, hanem kérés alakjában — azt a javaslatot tehesse, hogy a mézértékesítő-bizottság gondnokának, azon temérdek fárasztó, nagy gondnal, költséggel és felelősséggel járó és körültekinést és szakismeretet igénylő munkáért és a hozott áldozatokért, melyeket a mézértékesítés ügye érdekében teljesített és hozott, jegyzőkönyvileg fejeztessék ki a választmány köszönete és kéressék fel a gondnok ur, hogy legyen szíves az ügyet továbbra is támogatni. Mert az elért sikerekkel oly szolgálatot tett nemcsak a méhészet ügyének, de a közgazdaságnak is, melynek hordereje az első pillanatra talán nem tűnik fel fontosságának egész terjedelmében, de a melynek jelentősége igen nagy a méhészetre nézve. Ha a mézértékesítés a megkezdett nyomokon tovább halad és sikerül vele biztos mézpiacot létesíteni, a mi az eddig elért eredmények után biztos remélhető, akkor fog csak a méhészet igazán fellendülni és a méhészkedési kedv a nép között terjedni. Hányan vannak, a kik szívesen méhészkednének, ha a méznek piacza volna és hányan hagyták már abban, mert nem tudtak mézükön csak potom áron tuladni! Eddig csak elhitették egymással, hogy a méhészet jövedelmező, ha lesz piacunk, tényleg fog is jövedelmezni.

Binder gondnok kijelenti, hogy szívesen szolgálja az ügyet, ha ezt a választmány továbbra is kívánja.

Végül jelenti az elnök, hogy a folyó évben eddig összesen 277 új tag iratkozott be.

Az alábbiakban közöljük a földmivelésügyi magyar kir. minister ur által 26316/98. szám alatt elrendelt és az egyesülettel 79441/98. szám alatt közölt új beosztását a méhészeti vándortábitóknak.

Az I. méhészeti vándortanitói kerület kiterjed:

Bács-Bodrog-, Csongrád-, Heves-, Jász-Nagy-Kun-Szolnok-, Pest-Pilis-Solt-Kiskun-, Temes- és Torontál vármegyékre.

A vándortanító neve: Tóth János.

A vándortanító székhelye: Kiskun-Félegyháza.

A kerülethez tartozó városok megyék szerint csoportosítva: Szabadka, Ujvidék, Zombor sz. kir. városok, továbbá Baja thjf. város, Zenta r. t. város. Szege l sz. kir., Hódmező-Vásárhely thjf., Szentés r. t. városok, Eger, Gyöngyös r. t. városok, Jászberény, Karczag, Kisujszállás, Kun-Szt.-Márton, Kunhegyes, Mezőtúr, Szolnok és Turkeve r. r. városok, Budapest sz. főváros, Kecskemét thjf., Czepléd, Kiskún-Félegyháza, Kiskún-Halas, Nagy-Kőrös, Szent-Eudre, Vác r. t. városok, Temesvár sz. kir., Versecz thjf., Fehértemplom, Vinga r. t. városok, Pancsova thjf., Nagy-Becskerek. végül Nagy-Kikinda r. t. városok.

A II. méhészeti vándortanitói kerület kiterjed:

Baranya-, Fejér-, Győr-, Moson-, Somogy-, Sopron-, Tolna-, Vas-, Veszprém- és Zala vármegyékre.

A vándortanító neve: Abaffy József.

A vándortanító székhelye: Pápa.

A kerülethez tartozó városok megyék szerint csoportosítva: Pécs, Székes-Fejervár, Győr sz. kir. városok, Kaposvár r. t. város, Sopron sz. kir., Kis-Marton, Ruszt, Kőszeg, Szombathely, Pápa, Veszprém, Nagy-Kanizsa, Zala-Egerszeg r. t. városok.

A III. méhészeti vándortanitói kerület kiterjed:

Árva-, Bars-, Esztergom-, Hont-, Komárom-, Liptó-, Nógrád-, Nyitra-, Pozsony-, Trencsén-, Turóc- és Zólyom vármegyékre.

A vándortanító neve: Valló János.

A vándortanító székhelye: Pozsony-Ligetfalú.

A kerülethez tartozó városok megyék szerint csoportosítva: Körmöcbánya, Léva, Ujbánya, Esztergom r. t. városok, Selmeczbánya és Bélabánya sz. kir., Korpona r. t. város, Komárom sz. kir. város, Losonc, Érsekújvár, Nyitra, Szakolcza r. t. városok, Pozsony sz. kir., Bazin, Módos, Nagy-Szombat, Somorja, Szt.-György, Trencsén, Beszterczebánya, Zólyom és Breznóbánya r. t. városok.

A IV. méhészeti vándortanitói kerület kiterjed:

Abauj-Torna-, Bereg-, Borsod, Gömör-Kishont-, Máramaros-, Sáros-, Szepes-, Ugocsa-, Ung és Zemplén vármegyékre.

A vándortanító neve: Rózsa János.

A vándortanító székhelye: Sárospatak.

A kerülethez tartozó városok megyék szerint csoportosítva: Kassa sz. k. város, Beregszász, Munkács, Miskolcz, Dobsina, Jolsva, Nagy-Rőcze, Rimaszombat, Rozsnyó, Máramaros-Sziget, Bartfa, Eperjes, Kis-Szeben, Gölniczbánya, Igló, Késmárk, Lőcse, Poprád, Szepes-Olaszi, Szepes-Váralja és Ung r. t. városok.

Az V. méhészeti vándortanitói kerület kiterjed:

Arad-, Békés-, Bihar-, Csanád-, Hajdu-, Szabolcs-, Szatmár- és Szilágy vármegyékre.

A vándortanító neve: Forgách Lajos.

A vándortanító székhelye: Arad.

A kerülethez tartozó városok megyék szerint csoportosítva: Arad sz. k. város, Gyula r. t. város, Nagyvárad thj. város, Makó r. t. város, Debreczen sz. kir., Hajdu-Nánás, Hajdu-Szoboszló, Nyiregyháza r. t. városok, Szatmár-Németi sz. kir., Felső-Bánya, Nagy-Bánya, Nagy-Károly, Szilágy-Somlyó és Zilah r. t. városok.

A VI. méhészeti vándortanítói kerület kiterjed:

Alsó-Fehér-, Brassó-, Fogaras-, Hunyad-, Kis-Küküllő-, Krassó-Szörény-,* Nagy-Küküllő- és Szeben vármegyékre.

A vándortanító neve: Abend András.

A vándortanító székhelye: Déva. (Ideiglenesen megmarad N.-Enyed.)

A kerülethez tartozó városok megyék szerint csoportosítva: Abrudbánya, Gyulafehérvár, Nagy-Enyed, Vizakna, Brassó, Déva, Hátszeg, Szászváros, Vajda-Hunyad, Erzsébetváros, Karánsebes, Lugos, Medgyes, Segesvár, Nagy-Szeben és Szászsebes r. t. városok.

A VII. méhészeti vándortanítói kerület kiterjed:

Besztercze-Naszód-, Csik-, Háromszék-, Ko'ozs-, Maros-Torda-. Szolnok-Doboka-, Torda-Aranyos- és Udvarhely vármegyékre.

A vándortanító neve: Ez idő szerint betöltetlen; ideiglenesen a teendőket a VI. kerület vándortanítója látja el.

A vándortanító székhelye: Kolozsvár.

A kerülethez tartozó városok megyék szerint csoportosítva: Besztercze, Csik-Szereda, Kézdi-Vásárhely, Sepsi-Szt. György r. t. városok, Kolozsvár sz. kir. város, Kolozs r. t. város, Marosvásárhely sz. kir. város, Szászrégen, Deés, Szamos-Ujvár, Felvincz, Torda és Székesfehérvárhely r. t. városok.

Salzburgi díjazás.

A Salzburgban tartott 43. vándorgyűlésen a következő magyar kiállítók nyertek díjat:

Ambrózy Béla báró az ezüst államdíj érmet és a 43. vándorgyűlés főbizottságának kiállítási ezüst érmet. Langné Mihalecz Laura, Kis-Harta. a salzburgi vándorgyűlési főbizottság kiállítási bronzérmét.

Nem hagyhatjuk ez alkalommal megemlítés nélkül, hogy Lang Laura ő nagysága a folyó évben Fayt le Mange-ban Franciaországban tartott méhészeti kiállításon ezüst érmet nyert. az ott kiállított méz, viasz, mülép és mézes süteményére.

Lakatos Károly, Komáromból, a bécsi cs. kir. földmivelésügyi miniszterium, és a salzburgi cs. kir. mezőgazdasági társulat bronzérmeit; Török József, Ócsöd, a bécsi cs. kir. földmivelésügyi miniszterium bronzérmét;

Balla Kálmán, Búd-Szt.-Mihály 50 márka pénzdíjat;

Nemesszeghy Kálmán, Komárom, a salzburgi vándorgyűlési főbizottság kiállítási ezüst érmét:

* Krassó-Szörény vármegye teendőit ideiglenesen még az I. kerület méhészeti vándortanítója látja el.

Már ezen körülmény egymagában is elég fontos arra nézve, hogy az egyesület tagjai a bizottságot fentartsák, hogy legyen mentsvárjuk, ha ismét eszébe jutna valakinek, olyan gyalázatos árakat kínálni, mint a minőket csak még nem is olyan régen kínálgattak és domináltak is. Saját füleinkkel hallottuk, midőn egy budapesti ringes mézkufár imigyen panaszkodott: »Nem lehet már 25 forintot mézet kapni a méhészeiktől, mert azt mondják, hogy az egyesületnél 36—37 forintot is kapnak.« Olyan derek méhésztárs is volt, még pedig nem egy, és nem is talán gazdag ember, hanem szegény földmivelő, aki beküldve a mézkereskedő kedvezőbb írásbeli ajánlatát és hozzá tette, hogy: »inkább adom az egyesületnek 37 forintért és, ha szükséges, 36 forintért is, mint a kereskedőnek 38-ért, mert az egyesület a múlt évben is adott annyit, mikor a kereskedő csak 24-et kínált és tudom, hogy a jövő évben is tisztességes árra számíthatok az egyesületnél; inkább támogatom tehát az egyeletet.« Fogadják ezen derek emberek a bizottság hálás köszönetét. Ez helyes felfogás és ha sokan így fognak gondolkozni, és cselekedni, akkor nem kell a magyar méhészet jövője iránt aggódní. A bizottság jó híre és szigorú, becsületes, mindenben a vevő igényeit teljesíteni iparkodó eljárása egyre ismertebbé lesz. Számos dicsérő levél érkezett már külföldi vevőktől, a melyekben a vevők elismerések mellett buzdítanak a kitartásra és egyenesen kimondják, hogy szívesen adnak a bizottságnak 2—3 márkával vagy frankkal többet, minthogy valami megbízhatatlan kereskedők által becsapassák magukat. A becsületes kitartó munkának nem maradhat el a sikere. *Binder.*

Olcso kaptárok és eszközök.

Figyelmeztetjük a tisztelt méhésztársakat, hogy az egyesület az olcso kaptárokból megfelelő mennyiséget a télen át raktárra fog készíttetni, hogy a jövő tavaszon a megrendelések fenakadás nélkül teljesíthetők legyenek.

Olcso Hanemann-rácsról és műlépprésekről stb. is lesz gondoskodva; az árakat idejében közölni fogjuk.

Tagdíjhátralékok

még mindig igen nagy számban vannak. November hóban névre szóló fizetési felszólításokat küldtünk szét és igen kérjük a tisztelt tagtársakat, szíveskedjenek a felszólításoknak minél előbb eleget tenni, hogy az egyesület igazgatása fennakadást ne szenvedjen. *A pénztárnok.*

32 erős méhcsalád

kapható országos méretű kaptárakban, családonként 10 forintjával. *Ponyiczky Gyögyiné-nél, B.-Sz. arvas (Békésmegye).*

HORVÁTHY GYULA

1899. évre szóló méhészeti árjegyzékének kivonata.

Országos egyleti kaptár, 1 család számára, 30 kerettel, 25 $\frac{m}{m}$ vastag fából, rőpdeszkával és ablakrárával	3	frt	—	kr.
Ugyanaz, bélelve és festve	3	»	80	»
Ugyanaz, » » 3 családra, 90 kerettel	8	»	50	»
Ugyanaz, » » 2 » 60 »	6	»	—	»
Liebner-féle berendezési kaptárak a fenti árakban. =====				
Anyanevelő, 1 család számára	1	frt	20	kr.
Anyarács, 1 \square -méter	2	»	—	»
» $\frac{1}{2}$ \square -méter	1	»	10	»
» $\frac{1}{4}$ \square -méter	—	»	60	»
Keretléczek, 90 $\frac{m}{m}$ hosszú, 25 $\frac{m}{m}$ széles, 7 $\frac{m}{m}$ vastag, 5 kilo bérmentve	1	»	40	»
Ugyanaz, 90 » 25 » 6—7 » 500 darab	5	»	—	»
Keretmetsző láda	—	»	90	»
Távkapocs, 1000 darab (ciznezt)	1	»	—	»
Távkapocs mérték, vas és fa	—	»	20	»
Keretbak, egyszerű	1	»	20	»
Keretfogó, aczélrugóval	—	»	70	»
Fenekkaparó	—	»	48	»
Kaptárhorog	—	»	25	»

Nagyobb mennyiségű kaptárak megrendelésénél 5% engedmény. *Árjegyzék ingyen és bérmentve.*

Pohánka-mézet

vesz GUTTMANN ÁRMIN Szempczen, 30 forintjával
szemczi állomásra szállítva.

A »Magyar Méh« legutóbbi számaiban a k
keresett

400 mázsa mézen kívül

még 200 métermáz

lesz a bizottságnak szüksége az uja
delések és a karácsonyi évad szám

Fizetés a lehető legrövidebb idő alatt, esetleg

A gon

Bármily
mennységű
pergetett

Mézet

napi ár
Sche
Nagy-

Szakértők által a legezéls
elismert

MÉZES ÜVEG

Alumínium fedővel,
parafa és hólýag
papír betéttel.

Karimával.

Leceiszolt
nyakkal.

1 Kilo	8 kr.	4 kr.	— kr.
1/2 »	9 »	5 »	6 »
1/3 »	12 »	7 »	8 »
1/4 »	16 »	11 »	12 »

A két első üveghez a csatolt rajz szerint, nyolcz színben nyomot

díjtalanul mellékelünk.

Külön árjegyzek az összes mehészeti üvegczikkekről
ingyen és bérmentve.

EGYESÜLT MAGYARHONI ÜVEGGYÁRAK RÉSZVÉNY

Budapest, VI., Nagymező-utca 8.

MAGYAR MÉH

A

MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

SZERKESZTI:

B I N D E R I V A N.

1899.

BUDAPEST.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA BUDAPESTEN.

TARTALOMJEGYZEK

a Magyar Méh 1899-dik évfolyamához.

	Lap.
álanya. <i>Ludwig Ede</i>	40, 67, 109, 161
álanyák petéző képessége. <i>Ludwig Ede</i>	192
álanyás család egy ályanyával. <i>Ludwig Ede</i>	153
én méhészkedésem. <i>Jovanovics Ljubomir</i>	26
én műlépprésem. <i>Csavojszky Dezső</i>	97
latok a méh természetrajzából. Gyűjti: <i>Binder Iván</i>	102, 120, 184, 223
»kórság« nálunk. <i>Valló János</i>	112
én itatom. <i>Biró István</i>	113, 152
viaszolvasztásról. <i>Bácskay Sámuel</i>	159
komáromi méhészek »Méhészeti Értesítője«. <i>Binder Iván</i>	162
kettős rendszer és a rajzás. <i>Loveczky Ernő</i>	174
jövő kaptárja. <i>Dr. Bálint Sándor</i>	200
fogott raj kivonulásának megakadályozása. <i>Szénássy Ferencz</i>	155
rényi-féle viaszolvasztó. <i>Szegvárdi méhészegylet egy tagja</i>	75
élszerű és olcsó méhesfedél. <i>Béký Albert</i>	118
omagolópapir	208
y fél zsindey és egy darab kalapposztó. <i>Binder Iván</i>	9
yesületi mondanivalók	36, 51
óki beszámoló az 1899-iki közgyűlésen. <i>Vámosy Mihály</i>	53
zrevételek a »A mezőgazda mint méhész« című cikkekre. <i>Lendvay Gusztáv</i>	100
y ályanyás család. <i>Váci Gyula</i>	173
lyó (1899) évi közgyűlés	81
ászrova	35, 50, 103
bhardt-féle kaptár. <i>Gebhardt Imre</i>	132
enge népek egyesítése méznyerés céljából. <i>Lukács-Tóth József</i>	151
döllői állami méhészeti gazdaság. <i>Kovács Antal</i>	210
vi teendők. (Kezdők számára.) <i>Binder Iván</i> 11, 29, 49, 73, 92, 117, 140, 157, 183, 199, 221, 250	
ny évig alkalmas az anyaméh a tenyésztésre. <i>Uray József</i>	43
bahelyreigazítás	109, 118
zgyűlési meghívó	17
ltségyvetés 1899. évre	85
lföldi vélemény méhészetünk felől. <i>Valló János</i>	91
ltős rendszerű méhtenyésztés vagy a modern paraszt méhészet. <i>Loveczky Ernő</i> 121, 174	
sbéri méhészgyűlés. <i>Pohánka Ödön</i>	180
dves méhésztársak. (Fizetési felszólítás.) <i>Vámosy Mihály</i>	229
ltéssenyv gyógyítása körül szerzett tapasztalatok. <i>Szabó István</i>	135
golcsóbb méhesfedél. <i>Uhlarik Sándor</i>	23
golcsóbb méhesfedél és még valami. <i>Belohorszky Károly</i>	46
katos Károly jelentése a salzburgi vándorgyűlésről	176
htenyésztés elméletéhez. <i>Dickel F.</i> , fordította: <i>Binder Iván</i>	6
iz megfagy-e télen. <i>Ludwig Ede</i>	13
hszurás ellenszere. <i>Wimmer János</i>	15, 51
ztermelés eredményei 1898. évben. <i>Dr. Dzierzon János</i> , ford.: <i>Binder Iván</i>	17
hészkedő medve. <i>Vadászfy Jenő</i>	32
hszongás. <i>Molnár György</i> . <i>Nagy Lajos</i>	33
zértékesítés	36, 166, 207, 226, 252

	Lap.
Mezőgazda mint méhészt. <i>Jó István</i>	69
Magyar méhészek II. országos kongresszusa (meghívó, tudnivalók, jegyzőkönyvek, kiállítás, előadások)	86, 107, 131, 145, 169, 185, 211, 230
Méhészeti előadások. <i>Kovács Antal</i>	104, 124
Mézborkészítésről. <i>Binder Iván</i>	206, 220, 251
Néhány megjegyzés, <i>Loveczky Ernő</i> a »A kettős rendszer« című cikkére. <i>Kakucs-Liebner József</i>	137
Néhány szó a Gebhardt-féle kaptárhoz, <i>Horváthy Gyula</i>	197
Német, osztrák és magyar méhészek 43. vándorgyűlése Salzburgban. <i>Binder Iván</i>	3, 20, 37, 63 88, 105, 125, 147, 171, 188, 215, 242
Német, osztrák és magyar méhészek vándorgyűlése Kölnben	131, 150
Okszerű méhészet. <i>Dr. Hilbert István</i>	138
Öt év végén. <i>K. Kiss Illés</i>	248
Röplyuk elhelyezése a Liebner-féle kaptároknál. <i>Horváthy Gyula</i>	95
Serény álnya. <i>Biró István</i>	72
Szemle. <i>Kakucs-Liebner József</i>	31, 48, 95, 113
Sarju anya. <i>Uray József</i>	245
Szomorú méhcsongás Leányfalun. <i>Vámossy Mihály</i>	218
Sok megjegyzés Liebner ur néhány megjegyzésére. <i>Loveczky Ernő</i>	156
Üdv az olvasónak. <i>Vámossy Mihály</i>	1
Új tagok	225
Zárszámadás.	84

A borítékon és a külön mellékleteken:

Egyesületi mondanivalók, fizetési felszólítások, mézértékesítés, az egyesület által terjesztett olcsó kaptárok és egyéb tárgyakra vonatkozó hirdetések, egyéb hirdetések és árjegyzékek, padlóviasz stb. receptek, csomagolópapír, a magyar királyi mezőgazdasági muzeum átköltözése.

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI:

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

Üdv az olvasónak! VÁMOSSY MIHÁLY. — A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 34. vándorgyűlése. (Folytatás.) — A méhtenyésztés elméletéhez. (Folytatás.) F. DICKEL — Egy fél zsin-dely és egy darab kalapposztó. BINDER IVÁN. — Kezdők számára. (Havi teendők.) BINDER IVÁN. — A méz megfagy-e télen? LUDWIG EDE. — A méhszurás ellenszerve. WIMMER JÁNOS. — A borítékon: Egyesületi mondanivalók. — Hirdetések.

E folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés útján egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Is egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és előméhék eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek«) küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnyomás engedélyezése az egész lap terjedelmére fenttartatik.

BUDAPEST. 1899.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDAJA.

Egyesületi mondanivalók.

Újból és pedig igen sürgősen kérjük a tisztelt tagtársakat, szíveskedjenek hátralékos tagdíjtarozásukat mielőbb törleszteni. Közel 1200 felszólítást voltunk kénytelenek 1898-ra szétküldeni, ami, tekintve, hogy sokan két, sőt három évre is hátralékban vannak, közel 3000 forint hátraléknak felel meg. Bocsanatot kérünk, de honnan vegye az egyesület a lapok számára a szükséges nyomtatási és postai költséget, nem is említve az egyesület egyéb kiadásait, ha a tisztelt tagtársak nem fizetnek?

Mindenki kapott névreszóló külön felszólítást.

*

A fenebbi kérelmünkhöz még egy másikat is fűzünk: legyenek szívesek az igen tisztelt tagtársak és szerezzenek új tagokat. Igen gyakran érkeznek hozzánk tudakozó levelek, a melyekből azt látjuk, hogy igen nagy az országban az olyan méhészek és méhkedvelők száma, akik még mindig nem tudják, hogy az országban méhészeti egyesület is létezik; még nagyobb pedig azoké, akik, ha erről van is tudomásuk, nincsenek tájékozva azok iránt az előnyök iránt, a melyeket az egyesület a tagoknak azért a csekély 2 forint tagsági díjért nyújt, hogy rendkívüli olcsó kaptárak, mézes bődönök és méhészeti eszközök stb. kaphatók és hogy az egyesület a tagok méztermelvényeinek értékesítéséről is gondoskodik.

Azt tartjuk, hogy nem nagy fáradságba kerülhet az előnyök felsorolása mellett egy-egy új tag szerzése. Hiszen igaz, hogy a múlt évben igen szép számban szaporodtunk, minden korteskedés nélkül, de ez még mind nem elég, még mindig nem vagyunk ott, a hol lehetnénk, ha Magyarország okszerű méhészeinek egyesületünk keretén kívül álló részének csak egy tizedrésze is hozzánk csatlakozna, ami bizonyára igen szerény óhaj, azok mellett az előnyök mellett, melyeket az egylet az ő tagjainak nyújt. Egy kis mozgalommal hamar feljuthatnánk a célhoz. Ne essék tehát terhükre, igen tisztelt méhésztársak, ne sajnálják a meggyőző, szép szót és gyűjtsék a tagokat minél számosabban, hogy az egyesület erős, független és gazdag legyen azon anyagi eszközökben, a melyek a méhészet teljes felvirágoztatásához és az önök és mindnyájunk érdekeinek előremozdításához szükségesek.

Vegyék kérelmünket komolyan, igen tisztelt méhésztársak, ép oly komolyan, a mily komolyak a mi törekvéseink, a midőn az önök érdekeiről van szó!

*

A mézértékesítő-bizottság ujabbán ismét szép összegeket fizetett ki, még pedig:

Bálint Ferencz 40 frt, V. Mészáros Endre 142 frt, Juhász Pál 24 frt, Witsch György 75 frt, id. Török András 150 frt, Omring Fábian 197 frt, Adelmann János 54 frt, Hammel Alajos 75 frt, Mayer György 100 frt, Papp B. József 475 frt, Nagy Sándor 53 frt, Wolfmayer János 37 frt, Bohunek Kálman 50 frt, Kalix Gyula 50 frt, Kondor Ferencz 34 frt, P. Szeőke Mihály 89 frt, Ludvig Ede 50 frt, Rothschadl Ferencz 162 frt, Schlagetter Nándor 83 frt, Nothhelfer Ignác 147 frt, Mauks Elek 46 frt, Kittel József 75 frt, Stefan Mihály 50 frt, Eilinsfeld Ferencz 36 frt, Frank Henrik 11 frt, Bauer Károly 22 frt, Eichardt István 59 frt, Kavelly József 8 frt, Rusz János 16 frt, Medovarszky István 12 frt, Kolcza János 19 frt, Heel Hermann 61 frt, Fritschek József 75 frt, Horváth János 15 frt, Germann A. 500 frt, Melcher István 6 frt, Müller Mihály 50 frt, ifj. Zsikó Péter 109 frt, Bohn Ferencz 75 frt, Damaszkín Arzén *3 frt,

* A kimutatott összegek egy része, főleg a kisebb összegek, a véglegesen leszámolás eredményét képezik. Krajczárok a kimutatásba nem vétettek fel.

A gondnok.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

XX. ÉVFOLYAM.
1899.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

1. SZÁM.
J a n u á r.

Üdv az olvasónak!

Az ujév kezdetén fogadják hazánk méhészei legmelegebb és rokonszenves üdvözlétünket.

Ha van a társadalom nagy mezején, a kik megérdemlik az üdvözlétet, úgy önök azok, a kik valóban erre érdemeket szereztek.

Csendesen, minden zaj nélkül dolgoztak önök ez idén is, fejlesztve, gyarapítva a közgazdaság méhészeti ágát, mely még csak egy évtizeddel is ezelőtt igen elhagyatot állapotban volt s csak kevesek által műveltetett.

Nem kell messze mennünk, hiszen, ezelőtt csak pár tizeddel is, mily kevesen voltunk, kik a méhészet ügyével foglalkoztunk.

Jól emlékezem arra, a mikor boldog emlékezetű Krisch elnökünk örömmel jelentgette, hogy már 300-an majd meg 500-an vagyunk. És e jelentést nagy örömmel és meglepéssel fogadtuk.

Ma, istennek hála, csak azok, a kiket ismerünk és tudunk, kevés hja a 3000-nek, kik e hálás munkával foglalkozunk csakis itt a Duna és Tisza mentén és még hányan foglalkoznak Erdély bérczes vidékein! És még hányan lehetnek azok, kik a mi ismeretköreinken kívül szintén üzik a méhészet kedves mesterségét.

Ha visszatekintünk a lefolyt husz év eredményeire, valóban meg lehetünk elégedve munkánkkal, nem csak mi, de legádázabb ellenségeink is minden elfogultság nélkül láthatják azt, hogy közgazdaságunk ezen ága örvendetes arányokat öltött fejlődésében.

És a midőn ezen fejlődést, napról-napra való haladást látjuk és tapasztaljuk, a midőn azt látjuk, hogy csak a mi utunkon 50.000 kiló méz ment keresztül hazánk határain a mézkedvelő és fogyasztó Németországba, s itt hazánkban is, csak itt a fővárosban, kis elárusítás útján 5000 kiló mézet tudtunk értékesíteni, lehetetlen tisztelettel meg nem hajolni azon 3000 méhészlárs előtt, kik felismerve a méhecskék által gyűjtögetett kincs értékét, odaadó szorgalommal, kiváló gondnal, segítettek bennünket a még eddigelé soha nem tapasztalt és el nem ért mennyiség egybegyűjtésére és annak értékesítésére.

Igen, fogadják hálás köszönetünket fáradozásaikért, s azért, hogy felismerve ez uton is a megélhetés viszonyait, azt okos gondoskodással helyesen felhasználni törekedtek.

Kiváló örömünkre szolgál ezért hálás köszönetet mondani a kedves méhésztársaknak.

Igaz ugyan, hogy e haladás és hasznos mozgalom daczára is vannak egyesek, kik munkálkodásunkat irigyelve, gyanúsítgatnak bennünket, de ez — minthogy mi arra nem adunk semmit sem — ne tántorítsa meg önöket, legyenek bizalommal irántunk, mi mint eddig is, ugy ezentul is, mindent el fogunk követni az önök javára és boldogságára.

Az önök bizalomteljes közreműködése, az önök jóakarata és buzgó munkálkodása minden kétkedést elenyésztet s a sikert továbbra is fentartja.

Ha önök hatályosan támogatnak bennünket — a miben, mint az eddig aratott siker mutatja, nincs okunk kételkedni — akkor a mi munkánk nem fog füstbe menni, nem lesz csonka s fáradozásunk nem lesz meddő.

Erős a mi hitünk és meggyőződésünk, hogy e hazának méhészei a megtört uton haladva, ügyet sem vetve az itt-ott felsarjadzó rossz akaratu törekvésekre, egyetértve velünk, jövőben még nagyobb erélylyel dolgoznak s a méhészet szent ügyét szem előtt tartva, a magok és a haza jóllétét előmozdítani törekedni fognak.

Ha egyetértünk, ha vállvetve munkálkodunk, leszünk erősek és hatalmasok. Ez által álljuk útját a kicsinyeskedéseknek, mely olykor aggaszt ugyan, de soha sem legyőzhetetlen s minden egyes küzdelem után annál nagyobb fényben állunk, minél nehezebb volt az.

No, de hová is ragadt képzelődésem, még talán valaki azt hihetné, hogy talán valami nagy veszély fenyeget bennün-

ket. Oh nem! Csak itt-ott csillannak föl félreértésekből támadt, gyermekes észrevételek, melyek, a mint felvillanak, úgy el is homályosulnak.

Minket az efféle nem izgat. Mi azért a reánk rovott kötelességeket végezzük, a magunk elébe kiszabott munkát jó kedvvel teljesítjük s azt kívánjuk, hogy kedves méhésztársaink is hasonlóképen cselekedjenek.

A múlt év folyamában soha nem gondolt, nem remélt nagy munkát végeznünk, a mindenható jó isten segítségével jövőben még jobb kedvvel, megkettőzött szorgalommal, még nagyobb eredményt kívánunk és óhajtunk elérni.

Adja isten, hogy önök is, méhésztársak, a mi óhajtásunk szerint még eredményesebben teljesíthessék feladataikat s a szent ügy teljes szeretetével végezzék munkájukat.

Adjon az isten önöknek boldog új évet és a munkához erőt és egészséget!

Vámossy Mihály,
elnök.

A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban, 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 43-ik vándorgyűlése.

(Folytatása.)

Elnök: a napirendhez Freudenstein ur kért szót.

Freudenstein ur: Tisztelt uraim! Már a mostani vitából is meggyőződést szerezhettünk arról, hogy az urak nem beszélnek röviden s azért a napirendhez azt az indítványt terjesztem elő, határozzuk el, hogy ez ügyet holnapig nem holgyatjuk. Egyáltalán nem vagyunk abban a helyzetben, hogy e felett már most ítéletet mondhatnánk, a midőn Dickel urat még nem is hallottuk. Majd annak idején közölni fogom önökkel kutatásaim eredményét, melyeket a marburgi egyetemen végeztem.

Elnök: Bassler ur.

Bassler ur: Tisztelt uraim! Freudenstein ur megelőzött indítványával s én a magam részéről a legmelegebben pártolom azt. Így semmiféle eredményt nem érünk el. Egyik előadás a másikat fogja követni, a nélkül, hogy a kérdés kellőleg megvilágíttatnék s a vége az lesz, hogy a zavar még nagyobb lesz.

Legcélszerűbb tehát az lesz, ha első sorban Dickel ur szolgál elmélete felől felvilágosításokkal; mert oly módon, a hogy Alfonsus ur tette, a többi szónok nem járhat el. Én tehát azt indítványozom, hogy a vita bezárassék s holnapig elnapoltassék.

Voran ur: Csatlakozom az előttem szólott két ur nézetéhez, daczára annak, hogy magam is óhajtottam volna néhány szót szólani, a melyek azonban nem érintették volna a Dickel-féle elméletet, hanem Dzierzon dr.

fejtegetésére vonatkoztak volna. Az volt ugyanis szándékom, hogy Berlepsch tanairól szólok röviden s ez nem függ össze Dickel dolgával, hanem Dzierzon előadásának első pontjára tartozik, a hol ő Berlepsch ellen fordul. S e tárgyról néhány szóval érdekes dolgokat közöltem volna önökkel. Önöktől kérdem tehát, hogy most kívánnak-e meghallgatni.

Elnök: A napirendhez való hozzászólásra más nincs feljegyezve s csak Dzierzon dr. előadásához kíván hozzászólni egy ur. Két indítvány fekszik előttünk: az egyik az, hogy a vitát bezárjuk s elnapoljuk holnapig, Dickel ur előadásáig.

A másik indítvány, a mely Kühn dr. urtól származik, a vitát kettéosztani kívánja, és pedig oly formán, hogy a Dickel-féle elmélethez hozzászólni kívánók holnap beszéljenek és a Dzierzon dr. előadása feletti vita azonnal megindíttassék. Első sorban a továbbmenő indítvány felett óhajtók szavaztatni, a felett ugyanis, hogy a Dzierzon dr. előadása feletti vita a mai napirendről levéssék s holnap Dickel előadása kapcsán tartassák meg és kérem azokat az urakat, kik ezen indítványt pártolják, emeljék fel a kezüket. (Megtörténik.)

Köszönöm és ellenpróbát kérek.

Az indítvány nagy többséggel elfogadott s a tárgy holnapra tűzetik napirendre.

Következik Kühn dr. úr második előadása: »A méhek közös munkájáról a méh jóléte és fenntartása érdekében, mint az emberek által követendő példáról.«

Kühn dr.: Tisztelt uraim! Csak néhány szót kívánok önökhöz intézni éppen azon viszonyokra való tekintettel, a melyek e pillanatban a méhészetet és a méhészeket mozgatják. Ép az imént láttuk, hogy a legjobb uton indultunk el, hogy minél erősebben összeütközzünk.

Az emberek a méhészetet különböző okoknál fogva üzik. Némelyek a méhek iránt táplált szeretetből, melyet még szüleik oltottak beléjük; mások ismét azért kezdenek a méhészetrel foglalkozni, hogy méz- és viaszárulás útján jövedelmező mellékkeresetre tegyenek szert. A méhekkel való foglalkozás, életük és működésük megfigyelése mindannyiukra nézve serkentőleg és nemesítőleg fog hatni! Mert maradhat-e az olyan ember rest és idejét semmittevással fogja-e tölteni, a ki látja, hogy a méhek éjjel-nappal mily fáradhatatlanul dolgoznak? Önkéntelenül is példát fog venni szorgalmukról, rendszeretükről és tisztaságukról. A királynőhöz való ragaszkodásuk is például szolgáljon nekünk arra, hogy az uralkodóhoz törhetetlenül ragaszkodjunk s erőnket jó és rossz időkben, szükség esetén életünk feláldozásával is, neki szenteljük.

Különösen még egy pontot kívánok ezuttal kiemelni, a mely tekintetében kívánatos, hogy a méhészek a méhek példáját kövessék.

Minden méhész tudja, hogy csakis erős méhcsalád lehet hasznos-hajtó, míg ellenben a gyenge családok tulajdonosuknak csak bosszúságot és kellemetlenséget okoznak.

Azt látjuk a méheknél, hogy e jelmondatot »viribus unitis« mily nagyra becsülik s hogy minden egyes méh összes erőit a közös érdeknek szenteli.

Vajjon nem volna-e üdvös a méhészek érdekében, ha minden kicsinyes különleges érdeket félretéve, valamennyien csak egy célt követnének, azt

t. i., hogy mindenki igyekezzék hozzájárulni ahhoz, hogy a méhek államának titokzatos élete és működése felől minél több ismeretet szerezzünk s a méhészkedésnek folyton új barátokat nyerjünk meg?

A méhészetet illetőleg is csak akkor fogunk jól és a méhészet érdekeit előmozdítókat elérni, ha valamennyi méhészt egyesült erővel közös cél felé törekszünk. Éppen ezért a német méhészek s különösen magam nagy örömmel láttuk, midőn a múlt évben a német, osztrák és magyar méhészek egyesülése a központi német egyesülettel létrejött (a vándorgyűlésen).

Szívből kívánom és reményelem, hogy e szövetkezethez a többi német méhészek is csakhamar csatlakozni fognak.

Egyelőre azonban, tartsuk magunkat szorosan a Wiesbadenben hozott határozathoz, a melyek a közös eljárást és vándorgyűlési intézmények fenntartását célozzák. Hiven ragaszkodunk adott szavunkhoz s szorgosan kívánunk örködni, hogy a rég várt és remélhetőleg végül elért békét semmi se zavarja. Viribus unitis a jelszavunk, csak mint erős egyesület teremthetünk jól és hasznosat és remélhetőleg tettel bizonyíthatjuk azok előtt, kik a siker felett még ma is kételkednek, hogy a jó akarat és komoly törekvés nyomán a siker el nem maradhat. Hogy azonban a méhészetet megfelelő haszonnal űzhessük, feltétlenül szükséges, hogy apoltjaink életét és működését pontosan megfigyeljük s folyton arra törekedjünk, hogy a méh titokzatos lényét minél jobban megismerhessük. A mennyire kívánatos, hogy úgy mondjam, a mily mértékben szükséges azonban, hogy a méhészek tapasztalataikat egymással közöljék, mégis minden méhészt arra törekedjék, hogy beszédjének vagy nyomtatott szavának fullánkját még az ellensége se érezze. Az igazság mindig utat tör magának; kezdetben természetszerűleg sok támadásnak lesz kitéve, mert komolyan gondolkozó ember nem egykönnyen fog lemondani azon meggyőződéséről, melyet mint ifjú és később is sok éven át helyesnek tartott.

Engedjék meg, tisztelt hölgyeim és uraim, hogy a vitában a tárgy a személytől mindig elválasztassék; kerüljük a személyes támadásokat, mert ily támadások csak arra szolgálnak, hogy eltávolítsanak bennünket a kitűzött céltől, mely abban áll, hogy a méh élete és működése, a mindenható isteni természet remeke felől minél több világosságot nyerjünk.

Azzal az óhajjal és reménnyel fejezem be szavaimat, vajha a 43-ik vándorgyűlés minél közelebb vinne bennünk e célhoz!

Elnök: A vitához Kunnen ur Luxemburgból óhajt hozzászólni.

Kunnen ur: Igen tisztelt gyülekezet!

Mi mindannyian gyakran állítjuk oda a méhet követendő példaul. Kühl dr. előadásának 2-ik pontjával kapcsolatban egyszer már a gyakorlati méhészetre is úgy kívánnék rámutatni, mint követésre méltó példára. Öreg mesterünk, Dzierzon dr. ur, a számtalan fajtájú méhflakások közül, melyeket eddig kitaláltak s naponként, konstruálnak, már gyakran hangoztatta, hogy a legjobb kaptár a Dzierzon-féle ikerkas, mivel abban a két család egymást kölcsönösen felmelegíti.

Néhány év előtt egy angol erre azzal állt elő, hogy ha e két családnak közös mézgyűjtő helyet adunk, a haszon és eredmény sokkal inkább nagyobb lesz.

Utána Ferzig kapuczinus barát következett s azt ajánlotta, hogy méhesünkben valamennyi mézgyűjtő helyet össze kell egymással kötni, hogy a méznek — többé-kevésbé — egyforma illata legyen. Ez eljárás követését a magam részéről is ajánlom.

A mi Dzierzon-féle kaptárunkban az egyik oldalra tiszta német fajt helyezünk el, t. i. a központi egyesületet, a másik oldalra német, krajnai, osztrák, magyar és olasz méhészek és méhek keresztezését. Közös mézgyűjtő helyül az fog szolgálni, hogy gyűléseinket német vagy pedig valamely más területen tartjuk meg, a hol a szorgalom, a gondolkozás és tanácskozás gyümölcsei a közös mézraktárban összegyűjtetnek.

Elfogadjuk a kapuczinus barát tanítását is, a mely az összes népek számára egy mézgyűjtőt kíván megállapítani. Ebben különböző kaptárok, mindenféle országok egyletei, mindenféle nemzetek lesznek, melyek egyleteikben munkálkodva ebben a közös mézgyűjtőben mézünknek közös illatot, vagyis munkájuknak egységet adnak, a méhtenyésztés közös hasznára. Ez az, mit szivemből kívánok. (Tetszés.)

Elnök: Kíván még valaki e tárgyhoz hozzászólni? (Senki sem jelentkezik.) Miután senki sem jelentkezett, a legközelebbi előadásra térünk át, a mely szintén általánosabb természetű tárgyról szól s felkérem Kolligs L. G. R. urat Osnabrückből, hogy előadását tartsa meg. (Senki sem jelentkezik). Ismeri valaki Kolligs L. G. R. urat? (Felkiáltások: Még nem érkezett meg). Ha nincs jelen, úgy a legközelebbi általánosabb természetű tárgyra megyünk s felkérem Senst urat, hogy témájáról, a méznyerésről és mézértékesítésről beszélni sziveskedjek.

Senst W., ukro-i (Niederlausitz) vasuti állomási elöljáró: Tisztelt gyűlekezet! Az általam választott tárgy azokhoz a kérdésekhez tartozik, a melyek vörös fonálként húzódnak át nemcsak sok évi tanácskozásainkon és gyűléseinken, de a melyektől otthon a kis egyletek s a sajtó is szakadatlanul tárgyalnak.

Minden méhésznek arra kell törekedni (ha csak nem kedvtelésből űzi a méhészetet), hogy bizonyos nyereségre tegyen szert. De annak is, ki a méhészetrel csak kedvtelésből foglalkozik, ily irányban kell tevékenységét kifejteni.

(Folytatása következik.)

A méhtenyésztés elméletéhez.

A munkásméheknek a nemet befolyásoló képessége különböző mirigyváladékok hatásától függ; kezdetét akkor veszi, midőn a királynő a petét a sejtbe tojja és akkor végződik, ha az álcza rendes nagyságát elérte.

— Irta: *F. Dickel.* —

(Folytatás.)

Harmadik k i s é r l e t.

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy ha valamely dolgot alapjában meg akarunk ismerni, nem szabad a féluton megállni. Bármily sok áldozatot hoztam is, időt, fáradságot és méhanyagot tekintve a célból, hogy

pete átköltöztetés útján állításaimat megdönthetetlen bizonyítékokkal bizonyítsam, mégse lehettem a korábbi számban vázolt bizonyítási eljárás eredményével teljesen megelégedve. És ha még annyi ilyenmő kísérletre lettem volna is kényszerítve, erősen elhatároztam, hogy látnom kell, mint kel ki a munkásméh, termékenyített tojásból here.

Az utolsónak leirt kísérlet (éppugy, mint az időközben végzett további kísérletek is) határozottan azt mutatta, hogy a munkásméheknek a nemet meghatározó befolyása akkor kezdődik, a mikor az első méh a tojást megéri. Ha tehát sikerül a munkásméhbölcsőkből frissen rakott tojásokat kivennem, mielőtt még a méhekkel érintkezésbe jöttek volna, s heresejtekbe költöztettem át, úgy azokból heréknek kell kikelni, feltéve, hogy a munkásméhek nem távolítják el őket.

Több napon át készenlétben voltam délutánonkint, hogy az alkony beálltával a hátul nyitva tartott keretes kaptárok valamelyikében a királynőt abban a pillanatban lephessem meg, midőn tojást rak; azonban eredménytelenül. Ekkor történt, hogy június 25-én Netz barátom Darmstadtból ép e foglalatосkodásom közben lepott meg. Miután felvilágosítottam őt szándékom felől, így szólt: »Azt hiszem, hogy kisegithetem őnt. Tegnap délután egy műlőpnek még befejezetlen csucsat ép abban a pillanatban vágott le, a midőn a királynő rajta volt. Még most is azon a helyen van, a hová akkor tettem le. Mindjárt el fogom hozni.« Kitént, hogy a még félig sem kész munkásméhsejtekbe mintegy 15 tojás volt rakva. 12-őt csakhamar megjelölt heresejtekbe költöztettem át s a lépet oly kaptárba akasztottam be, a melynek nem volt ugyan királynője, de igen sok fedett méhfiasítás és számos a fejlődés különböző fokán levő anyabölcső volt benne. Bizton számítottam reá, hogy az átköltöztetett petét semmi sem fogja fejlődésében háborgatni, s daczára ennek a legközelebbi napok folyamán, három kivételével, mind eltűnt. A visszamaradt, 3 nap elmúltával kikelt s herévé fejlődött, még pedig olyanná, hogy már tökéletesebb nem is lehetett volna.

Minden nehézséget leküzdő fáradozásomnak ilyen eredménye a dolog teljes megvilágítása céljából azt a meggyőződést érlelte bennem, hogy azt a kísérletet, a midőn jó karban levő királynővel bíró családot csupa herelépekre ültetnek át, a teljes igazság megismerése érdekében, utólag meg kell vizsgálnom; mert befolyása másként kell hogy legyen, mint a hogy a n éhészeti irodalom ismerteti. Okszerűen kezelt méhesben manapság már alig lehet tiszta hereépitményt találni, s magam sem tudtam volna ilyent előállítani, de höchst-i tanítványaim szivesek voltak a szükséges anyagot megszerezni. Hogy e kísérletnek, legalább a főbb vonásokat illetőleg, milyen volt a lefolyása, már ismeretes.

Ha e kísérlet, ép úgy, mint az ezt megelőző és az ezt követő, kétségtelen bizonyítékot nyújt is arra nézve, hogy megtermékenyített tojásokból normális herék kerülnek ki, ezzel természetesen senkit sem akarok ama meggyőződésétől megfosztani, hogy az apa közfeműködése a tenyésztés további fenntartásánál kizárja finemő ivadék létrejövetelének a lehetőségét, mint azt az időközben felállított elmélet tanítja, a mely szerint megtermékenyített tojásból csak nőnemő lény származhatik. Mindazonáltal kívánom, hogy az ily meggyőződésen levőknek ne menjen e meggyőződés annyira a vérükbe, hogy házias életükben is érvényesüljön. Mert ha mindig csak leánya

születnek valakinek s még kilátása sem volna arra, hogy valaha fia apjává lehessen, ez, azt hiszem, kissé még is boszontaná; és talán erősen kijózanodva arra a tudatra jönne, hogy az emberek mégis túllőttek a célon. a midőn látszólagos bizonyítékok alapján a férfi-nemnek a fajfenntartásánál (bárha csak a rovarvilágra vonatkozólag is) oly alárendelt szerepet szántak s azt állítják, hogy normális himnemű lények létrehozatalához atyák közreműködése egyáltalán szükségtelen. Tapasztalati tények bizonyítják ugyan, hogy a méheknél meg nem termékenyített királynők tojásaiból, sőt megtermékenyítésre alkalmas munkásméhektől is származhatik himnemű ivadék (ugynevezett parthenogenesis), ez azonban, nézetem szerint, abnormis képződmény. Hogy ez egyáltalán hogyan lehetséges, arról csak akkor fogunk elfogadható magyarázatot kapni, ha végre valahára megszokjuk, hogy a méhéletnek e sajátságos nyilvánulásából a megfelelő következtetéseket vonjunk le. E következtetések oly egyszerűk s mégis annyira újak, hogy mindenestre megérdemlik, hogy róluk egy külön cikk tárgyaljon, a mi a következő számban fog megtörténni. Ez alkalommal ellenben oly jelenségekre akarom a méhészek figyelmét irányítani, a melyek ugyan már ismeretesek, mindazonáltal eddig kevés súlyt helyeztek rájuk, vagy ki nem elégitó módon magyarázták azokat.

Ismeretes jelenség a többi között az is, hogy a rendes királynő által lerakott pete egy ragasztó anyag segítségével a sejtfenéken úgy áll, hogy kezdetben a sejten fölfelé áll s csak később hajlik kupelével a fenék felé. Vogel e jelenséget úgy magyarázta, hogy ez azért történik, hogy a kaptár melege a tojást minden oldalról egyformán érje. Már az a körülmény, hogy a tojás lassanként süllyed a fenékre, ellene szól e magyarázat helyességének. Mert a magyarázat lényege physikai ugyan, de, közelebbről vizsgálva a dolgot, physikai képtelenség, mert feltételezi, hogy a petetesttel érintkező sejtfenékek hőmérséke alacsonyabb a hasban uralkodó hőmérséknél. Ez azonban ellenkezik a hővezetés törvényével, mely szerint a hőség a petetest egyes részeiben rövid idő alatt egyenletesen oszlik meg. Eppen azért ki van zárva, hogy a fészekben egyes sejtfenékek hőmérséke alacsonyabb lehessen. Vogel idézett magyarázata tehát nem állhat meg. Ellenben nem a legtermészetesebb és legegyszerűbb magyarázattal állunk-e most szemben?

A tojás kezdetben azért áll a sejten felfelé, hogy a munkásméh nyelvél minden oldalról könnyen hozzáférhessen s a nemet meghatározó, folyékony váladékot bárhonnan hozzávihesse.

Az a kérdés, hogy e váladékok a felette gyengéd tojáshéjon, mely, mint minden ilyenmű testrészt, a legfinomabb porusokkal bir, vagy pedig a kupnyiláson át kerülnek-e a pete belsejébe, e helyütt nagyon alárendelt, sőt teljesen jelentőség nélküli. Ha az általános felfogással szemben, a mely szerint a nyílás az ondószálcák felszívása után bezárul, mégis azt állítom, hogy a kupnyilásnak e tekintetben bizonyos szerepe van. e feltevésemet a következőkre alapítom: Ha valamely sejtből a tojás kivételén fehér papirosra tétetik s jó nagyító üveggel figyelmes vizsgálat alá vonatik, legelőbb is arról szerzünk meggyőződést, hogy köröskörül nedveskésnek látszik. Ha a kupnyilást fénynek tesszük ki s a tojásnak ezen valamivel vastagabb részét megfigyeljük, több helyen azt fogjuk látni, hogy e helyeken a nedves fény majd erősebbé, majd pedig gyen-

gébbé válik. Ugy látszik, mintha e helyeken a belső részekből valami egészen a környező felületig emelkednék, hogy aztán ismét visszasülyedjen, úgy hogy önkéntelenül azt fogjuk hinni, hogy e helyen a tojás belsejének a külvilággal valamilyen összekötő útja van. Sok időt fordítottam e jelenség megfigyelésére s alig hiszem, hogy csalódnám. Ha még sem volt igazam, a dolgon mitse változtatna, mert egészen egyre megy, hogy a váladékok a tojás belsejébe a porusok vagy pedig a kupnyilás útján kerülnek-e be. A tojás kiköltése alatt már régebbi idő óta azt az eljárást értik, a midőn a lép hőmérséke bizonyos fokig felemeltetik s e mellett figyelmen kívül hagyták azt a feltűnő jelenséget, mely nekem mintegy 18 év előtt feltűnt, a midőn első méhészeti tanulmányaimat Klein ur méhesében végeztem. Élnék emlékezetemben maradt, hogy egy ízben a méhek működésének megfigyelése közben azt a kérdést intéztem hozzá: hogy van az, hogy a méhek a lisztásos lépeken is gyakran a sejtekbe bujnak s hosszabb ideig bennmaradnak? A feleletre nem emlékszem; de az évek során százszor és ezerszer ismételve tapasztalt ezen jelenség azt a meggyőződést keltette bennem, hogy a méheknek a bölcsősejtekbe való buvása és hosszabb ottlétük összefüggésben van a tojások fejlődésével. Azt hiszem, hogy ma már biztosan tudom, mit keresnek ott a méhek s ha most kellene adni feleletet arra a kérdésre: miért nem sikerült eddig egy méhésznek sem méhpetéket a kaptáron kívül kikeltetni (e tekintetben elég lesz Dönhoff dr. kísérleteire utalnom), habár a kellő hőmérsék nem hiányzott ehhez? — úgy ez igen természetesnek tűnnék fel, mivel ez által egyszersmind a tojások elvonattak a méhek befolyása alól.

Meg kell még emlitenem e helyen, hogy a midőn a munkásméhek a petétrakó királynőt látszólag tiszteletteljesen körülállják, ez, véleményem szerint, szintén összefügg e kérdéssel; biztosan állítani ezt azonban még nem merem, mivel e téren még kevés tapasztalatot gyűjtöttem. Felkérem ennél fogva tisztelt méhész-barátaimat, hogy ha a nyár folyamán alkalmuk nyílnék e jelenség zavartalan megfigyelésére, figyelmüket ne csak a tojást rakó királynőre és annak tevékenységére, de főleg a környezetében levő munkásméhekre összpontosítsák.

Leuckart, a híres zoologus, ki a méhtenyésztés elmélete körül halhatatlan érdemeket szerzett, fáradhatatlanul végzett kutatásai befejeztével azt a meggyőződést fejezte ki, hogy most térünk csak a helyes utra, a melyen haladva a méhélet kutatását valamennyi zoologusnak hozzáférhetővé tehetjük; azt hiszem tehát, ez ösztönzésül szolgálhat arra, hogy a megkezdett uton tovább haladva igyekezzünk minden jelenséget kísérletek és megfigyelések által megismerni. Hogy a tények megállapítására a gyakorlati kísérletezésnek mily tág tere nyílik még meg, az a később teendő kísérleti kutatásokból fog kitűnni, elméleti nézeteimnek előadása után.

Egy fél zsindely és egy darab kalaposztó.

— Kezdők figyelmébe. —

A múlt évben a jászberényi méhész egyesület igen sikerült kiállítást rendezett, melynek megtekintésére én is kirándultam a jászok fővárosába. Ott voltak a méhészeti vándortanítók is, hogy a kiállítás megnyitását követő napon méhészeti szak-

előadásokat tartanak a kíváncsi és tanulni akaró közönségnek, ami igen célszerű intézkedés. Tóth János méhészeti vándortanító ur szívesességéből, aki egyike volt a főrendezőknek, még a megnyitás előtt bejutottam a kiállítási helyiségekbe, a hol már minden készen volt és várta a megnyitás ünnepélyes pillanatát. Csak kevesen voltunk belül és én felhasználva a kényelmes alkalmat legott hozzáláttam a kiállítás megtekintéséhez, hogy mire a nagyközönség betödul, már tájékozva legyek, legalább a főbb tárgyakról. Volt pedig igen sok szép tárgy; a jászok derekasan kitétek magukért, de volt olyan is, mint minden kiállításon, a melynek láttára az ember csak boszankodik, mert nem tudja, hogy tulajdonképen mire való és boszankodása fokozódik, ha a titkot megmondják neki, mert akkor azt is tudja, hogy az illető tárgy mindenre inkább való, mint arra, a mire feltalálója vagy elárusítója szerint szolgáltatnia kellene. Éppen egy csoport méhészeti eszköz előtt álltam meg, a melyben szintén tarkálottak az efféle titokzatos tárgyak és találgattam, hogy ez meg amaz mi is lehetne, midőn valaki karon fogott. Tudatlanságom érzetében az első pillanatban nagyon megijedtem, attól való félelemben, hogy belesülök alaposan, ha felvilágosítást kérnek tőlem az előttem fekvő több rendbeli »méhészeti eszköz« czélja felől, de a másik pillanatban már ismét helyre állt lelkemben a meghibbant egyensúly, mert vándortanítói intézményünk egyik derék tagja állt előttem, ki mosolygó arczzal azt kérdé tőlem, hogy: »Ugy-e bár, titkár ur, sok szép dolgok vannak itt?« »Van bizony szép számban«, — feleltem neki megkönnyebbülve és magamba gondolva — »no, ez nem veszedelmes, ez nem fog téged examinálni, mert hiszen vándortanító és ha ő nem tudja, akkor nekem sem szégyen egy kis tudatlanság; elvégre az ember nem káptalan, hogy mindent tudjon. A vándortanító úr azonban mintha arczomról leolvasta volna rosszul palástolt zavarom még teljesen el nem tűnt nyomait, hamiskásan reám tekintve valami tárgyat húzott ki zsebéből és szemeim elé tartva azt kérdé tőlem, hogy:

— Látott-e már ilyet, igen tisztelt titkár ur?

— Már hogyné láttam volna, — vágtam vissza ravaszul — egy darab zsin-dely meg egy darab kalapposztó.

— Igen, igen, csak hogy mire való?

— Mire? hát a katonák kardot puczolnak vele vasporral.

— Jajajaj! Igen tisztelt titkár ur, de messze van tőle, körülbelül annyira, mint a jászberényi töltött káposzta a kukorica-kásától, pedig ez is valami. Hiszen ez méhészeti eszköz.

— Ugy-e? Hát aztán mire való?

— Ezt úgy hívják a kereskedők műnyelven, hogy »rajcsalogató« és 60 fillérért vesztegetik.

— Pénzcsalogató és a kutyának való, tévém hozzá boszankodva, miután közben közelebb megtekinttettem és láttam, hogy fél zsinidelynél és egy darabka fekete kalapposztónál nem egyéb.

— Én is azt akartam mondani, tisztelt titkár ur, mert ez csakugyan egyéb-re nem való, mint arra, hogy a midőn rajcsalogatónak kínálgatják megvételre, az emberek zsebéből a pénzt csalogassák ki vele, ami annál botrányosabb, ha valami szegény ember megy lépre, aki sokszor a legszükségesebbeket vonja meg magától, csak hogy egy kis méhezt rendezhessen be magának. Ezt a haszontalan tárgyat is egy szegény földmivelő felesége hozta hozzám panaszkodva, hogy 30 krt fizettek vele érte, de hasznát meg nem látta, mert bár hova tette is, rajzás idejében, a rajok bizony még csak feléje sem mentek. Így vagyunk mi kérem százfélével vándorutainkon és akárhányszor zavarba jövőnk, mert nem tudjuk, hogy mit mondjunk a szegény panaszkodó, meghuzott népnek, mikor efféle haszontalan tárgyakat mutat nekünk. Ezen valahogy segíteni kellene.

Bizony kellene, csak hogy ez nem megy olyan könnyen, mert az ilyen haszontalanságok legnagyobb részét maguk a méhés-ek hozzák forgalomba, midőn talál-mányaikat a szaklapok útján a méhészközönségnek ékes szavakkal feldicsérve bemutatják, a honnan aztán a kereskedelmi méhészek árjegyzékeikbe átveszik — sőt sokszor átvenni kénytelenek. Mert tapasztalat szerint igen gyakori az olyan méhész, a ki minden újdonságot megvesz, a mi a piacra kerül, tekintet nélkül arra, vajjon van-e gyakorlati értéke vagy nincs. A kereskedelmi méhész persze szintén nem azt nézi, hogy annak, amit árul, van-e gyakorlati értéke, hanem csak azt, hogy pénzt lásson, azzal nyugtatván meg lelkiismeretét, hogy »a ki a vásárra megy, annak tisztában kell lenni azzal, hogy mire adja ki pénzét«. Nehéz tehát a felpanaszolt bajon segíteni — de nem lehetlen. Én azt hiszem, hogy az efféle kárvallásnak egyesületi tagjaink nincse-

nek kitéve, mert az egyesületi közlönyök nem mulasztják el időről-időre a kezdőket figyelmeztetni, hogy *legyenek óvatosak és ne vésdroljanak össze mindenféle, a kereskedelmi méhészek árjegyzékeiben előforduló haszontalan lomot, hanem forduljanak az egyesülethez tandcsért*, még mielőtt méhesünk berendezéséhez fognának. Ugyanezt ajánljuk a tisztelt vándortanító uraknak is: ne mulasztssák el egyetlen alkalommal sem a közönséget előadásaiik közben figyelmeztetni, hogy az okszerű méhésznek csak nagyon kevés eszköze van szüksége és hogy az árjegyzékekben drága pénzen hirdetett tárgyak legtöbbjét a gyakorlott méhészt haszontalan lommak tartja, mely annyit sem ér, hogy az ember baza czipelje. Különb en erre a tárgyra még visszatérek.

Binder.

Kezdők számára.

Havi teendők.

Azt irtuk e rovat cziméül, hogy: »Kezdők számára«, pedig — és ezt tapasztalásból tudjuk — a havi teendők fel-felujitása a nem kezdőkre is ráfér. Hiába mondják némelyek az ilyen cikkekcske megpillantása alkalmával, hogy: »Jaj! már megint ez a százszor eldarált ódsiság«, — de ha tavasszal a sok elpusztult kaptárt siratják és a pusztulás okát elfogulatlanul kutatják keresik, végre mégis csak be kell vallaniok, hogy bizony nem vallottak volna akkora kárt, vagy talán éppen semilyent, ha a »százszor eldarált« jótanácsokra hallgattak és azokat lelkiismeretesen követték volna. Elmondjuk tehát százegyedszer, amit már százszor ismételtünk.

Január.

Azon nézet, hogy a méh télen alszik, ósdi és téves. A méhnek nincsen téli álma, hanem ébren van, folyton mozog és — fogyaszt Csak a test tevékenysége van a lehető legkisebb minimumra leapasztva és főleg a tél első felében, de később is, ha tartós a nagy hideg, csupán egy kis mozgásra csekély mérvű respirációra és némi táplálék fogyasztásra szorítkozik; de sohasem szűnik meg annyira, hogy az állapotot álomnak lehetne minősíteni. Meggyőződhetünk arról, ha óvatosan megfigyeljük a téli csomót, például egy olyan szalmakásban, a melynek mint a lüneburgi boritón, fönn a kupos részén van a röpnilyása. Azt fogjuk tapasztalni, hogy az a látszólag lethargikus álomba merült méh, bár lassan, de folyton mozog és hogy az a bogár, melyet még néhány nap előtt a csomó alján láttunk — és a melynek ismertető jelül egy veres pettyet bigyesztettünk a szárnyára —, fönt bizsereg a röplyuk torában és megfordítva, egy másik, mely még az imént fönt volt a vörös pettyes helyén és egy sárga vonást kapott a hátára, a csomó alján lóg oly mereven, mintha soh'ra lett volna máshol, a mióta a csomó összeverődött. Ilyen állapotban a méh nem szereti a háborgatást. És nem is jó őt ezen nyugalmas téli helyzetében zaklatni, vagy bármilyen okból testének redukált tevékenységét háborgatás által mesterségesen fokozni.

A jó áttelelésnek egyik leglényegesebb feltétele a zavartalan nyugalom.

Azért tehát a méhészt főttörekvése télen odairányuljon, hogy a méhestől minden távol tartassék, a mi a méhek nyugalomát megzavarhatná. Csendszavaróban nincs hiány és ha mindnyáját távol akarjuk tartani, bizony van dolgunk elég és legalább is egyszer hetenkint körül kell néznünk a méhesben.

Ott van legelőször maga a méhészt (míg kezdő) az ő kíváncsiságával és atyáskodási jószándékával. Akárhány kezdő nem állhatja, hogy tél közepén bele ne kukucskálgasson kaptáraiha, persze csupán azért, hogy meggyőződjk, vajjon kedves bogarainak nincsen-e valamire szükségükük és jaj nekik, ha véletlenül egy kanálnyi morzsálékot talál a fenékdeshkán. Rögtön neki áll a szorongatott szívű méhésztárs a szomjók gyógyításához, fejükre zuditván a szegénykének egy fél liter vizet; pedig semmi bajuk és egyébre sem vágyódnak, mint egy kis zavartalan nyugalomra. Hej, ha ilyenkor beszélni tudnának az okos kis bogarak!

A méhészt után jönnek annak kedves gyermekei, a kik egy szép napon a csendes méhesben ütik fel sátrukat tornászva, birkózva és »papát-mamát« játszva, hogy csak úgy nyögnek belé a szegény méhek s azt hiszik, hogy megindult velük a föld. Több konkrét eset szolgál alapul ezen figyelmeztetésünkhöz.

A harkályok, czinkék és egyéb rovarpusztító szárnyasoktól, sőt a házi baromfitól is sokat szenvednek sokszor a méhek, ha nem gondoskodunk elriasztásukról. A legtöbb méhészkönyv a madarak összefogdosását vagy lelövését ajánlja. Ezt egyesületünk közlönye sohasem helyeselte, mert ha az illető madarak a méhekre nézve károsak is, az erdőgazdaságra, a gyümölcsstenyészésre és egyáltalán a kertészetre, de a mezőgazdaság többi ágaira nézve is, ahol rovarok jönnek szoba, valóságos istenáldás számba mennek.

A művelt méhészt tehát ne mondja ki könnyelműen a szegény kis rovarirtókra az anathémát, hanem tekintse a dolgot magasabb szempontból és védekezzék ellenük, anélkül, hogy kárt ejtene bennük.

Egyik méhésztársunk kitömött bagolyt ajánl, melytől, ha a méhes közelében felállítjuk, a szegény madarak riadva repülnek szerlesztét s vissza nem térnek többé. Hanem persze bagolyra nem tehet mindenki szert. De gyékényt, ponyvát, kátrányos papírelemez, deszkát vagy hálót lehet szerezni bárhol; egyik helyen az egyik, máshol a másikhoz férünk könnyebben. Ezen védőeszközök alkalmazásával is megóvhatjuk méheinket a madarak háborgatása ellen épp úgy, mint a baromfi alkalmatlankodása ellen is, ha befedjük a kaptárokat.

Az egerek sem megvetendő csendzavarók és nagy károkat okoznak, ha beférkőzhetnek a kasokba, vagy kaptárakba. Nagy ritkán marad az egér egymagában, rendszeren párjával költözik be, hogy fészket rakjon. Tavaszig aztán elpusztítja a derék család az egész lépépterményt mézzel és méhvel együtt és a méhészt, ha türelmét vesztvén, kutatni kezdi annak okát, hogy miért nem tisztul már egyszer az az »erős család«, méhek helyett egy jól kihízott, soktagu egércsaládot talál a kaptárban. Azért czélyszerű több egérfogót a méhesben elhelyezni, de ne olyat, mely nagy lármával csapódik össze, hanem olyat, mely csendesen működik. Az egér jelenlétét a méhesben elárulja annak ürüléke, vagy ha hamut szórtunk a kaptárak körül, a lábnyomok. Ha vastag, még a korpánál is öregebb szemű morzsalékok látnánk a röplyukon át, a kaptár fenekén, akkor bizonyos, hogy egérrel van dolgunk. Szalmakasból könnyű az egeret eltávolítani, nem úgy a kaptárból. A kaptárt szét kell szednünk — ha csak véletlenül az egér magától meg nem ugrik, a mi ritkán szokott megtörténni —, mert az egér, ha zavarják, rendszeren fel szokott huzódni a lépek közé. Ilyenkor, tekintet nélkül a hidegre, a kaptárt ki kell bontanunk és az egeret meg kell keresnünk. Ha a legnagyobb hidegnek tesszük ki a fészket, nem ártunk a családnak annyit, mintha az egeret benn hagyjuk. Különben szobában vagy sötét kamarában gyertyavilág mellett is megejthetjük a műtétet. Ha a méhcsomót nagyon megzavartuk volna, akkor zárjuk el a röplyukat, rakjuk az előbbi sorrendben a kereket vissza és retátve az ablakot és ajtót, fűtsünk be a szobába. A meleget érezve, a csomó ugyan fel fog egy kicsit bomlani, lehet, hogy zugni is kezd, de ez nem tesz semmit. A műtét alkalmával a kaptár fenekére megdermedve lehullott és a csomóból egyébként elszakadt méhek csakhamar magukhoz fognak térni és a mint a szoba levegője kezd lehűlni, ismét szépen csomóvá fognak tömörülni, mintha mi sem történt volna. Probatum est.

Mindennek elejét veendő, czélyszerű, ha ősszel a röplyukakat Hanemann-rácsdarabokkal látjuk el, ezeken az egerek nem bírnak átbujni; de azért mégis jó lesz a kaptárakat külsőleg hetenkint megvizsgálni, mert tudunk esetet — nálunk történt 1890-ben — hogy az egerek a kaptár hat centiméter vastag deszkafalát átrágták és behatolva a kaptárba, egy gyönyörű törzset az utolsó bogárig elpusztítottak, megjegyzendő, hogy a méhek mástólórányira voltak a várostól, ahol felügyeletet gyakorolni nem lehetett.

Mindezen méhelleneségeknél azonban veszélyesebb a napsugár. Olyan ez a szegény méhekre nézve télen, mint az eltévedt vándorra nézve a lidérczfény: megtéveszti, és a pnsztulás, a biztos halál útjára csábítja őket. Kicsalja szegénykéket biztos, meleg fészkekből, igérvén nekik szép, langyos, verőfényes napot, a mikor jól esik a tisztulás, de langyos lég hullámok, meleg, párolgó föld helyett, dermesztő hideget, szemkápráztató hőmezőket s nyirkos földet találhatnak, úgy hogy már röptükben is annyira átfáznak, hogy félig megdermedve hullanak a nyirkos földre, ahol végkép tönkremennek. Azért télen, ha a földet mindenfelé hó lepi, főleg, ha délfelé a levegő egy kicsit átmelegedett, fedjük el azon röplyukakat, a melyekre a nap süt, különben a röplyukon behatoló napsugarak az elterjedő világosság a pillanatnyilag felmelegedett levegővel egyetemben megtévesztik a méheket, azt hitetvén velük, hogy már tavaszodik. Pedig dehogy: lidérczfény csalogatja őket a veszedelembé.

Ilyenkor százával tódulnak ki a röplyukon, hogy kinos terhüktől megszabaduljanak, de a remélt megkönnyebbülés helyett vesztüket lelik. A röplyukat tehát szorgosan el kell takarnunk, hogy a napsugarak be ne világíthassanak rajta. S csak akkor vegyük el az ellenzőket, ha tartós meleg áll be és a méhek veszély nélkül tarthatnak tisztulást. De még ilyenkor is igen czélszerű — ha hó fedi a földet s a tetőt — a havat eltakarítani és a méhes vagy ducz elé szalmát vagy polyvát hintoni, vagy gyékényt teríteni, hogy a földre és a tetőre szálló méhek meg ne dermedjenek.

Ezek volnának nagyjában a januári teendők künn. De van a méhésznek benn is dolga az íróasztal mellett: a méhészirodalmat tanulmányozni, a nyár folyamára üzemtervet készíteni és az anyagkészletet átvizsgálni és a mi hibás, azt tataroztatni, a mi pedig hiányzik, azt megrendelni, mert:

Aki jókorán készül s gondoskodik a nyári szükséglet fedezéséről,
Annál lesz rend, bőseg és öröm, ha majdan száll a raj s csurog a méz a lépből.
Binder.

A méz megfagy-e télen?

Hideg van! Tél van!

A mezők kopárak, kietlenek, a száraz kórokon, a bokrok s fák lombtalan ágain ott csillog a dér virága és a zuzmora ezernyi tűszála.

A szegény kis méhikék házikóit ott kinn a szabadban ugyancsak ostromolja a süvítő szél, sokat szenvednek a szegénykéek tőle és a kegyetlen hidegtől. — Kaptáraikban csomóba huzódva melegítik egymást, nehogy örökre megdermedjenek. A tél most tart fölöttük végítéletet és válogatja közülök a jókat és rosszakat. A jók megéri a tavasz feltámadásának örömét, s vigan repkednek majd az enyhe légben, a fényes napsugárban; a rosszak pedig kivettetnek a »külső sötétségre«, hol gazdájoknak leszen fölöttük keserves sirása és jajgatása.

Hideg van! A tél uralkodik mindenütt! Vajjon ilyen időben, — mikor a szabadban minden csonttá, kökeményre fagy, — tanácsos-e nekünk mézet szállítani? — Nem fagy-e meg az uton, vagy nem romlik-e meg a hidegtől?

Mielőtt e kérdésre felelnénk, tekintsük, mit mond legjobb tanítómesterünk — maga a tapasztalás.

Több évvel ezelőtt igen hideg téli időben, — ha jól emlékszem februárban, — mézet szállítottam egy távoleső helyre. Az elküldött méz hófehér színű volt, daczára hogy tarlóvirágból lett pergetve, czukrosodni mégis csak ezen időszakban kezdett. Ugy tetszett az, mintha a kristálytiszta mézbe hópelyhek hullottak volna. Megrendelőm nem sokára visszaírt, hogy a mézzel meg van elégedve, habár az, ugy látszik, mintha az uton megfagyott volna, de azért jó és használható. Nagy hidegek jártak ez időtájban, azért nem is tartom lehetetlenségnek, hogy a küldeménynek a hideg ártott. Csonttá fagyott mézet, igaz, hogy még nem láttam, de mégis természetszerűnek hittem, hogy a méz ily nagy hidegben megfagyhat. Az idő nap-nap után telt, s az egész dolog lassankint feledésbe ment.

Több éven át az ősszel kipergetett lépeket, — hogy a molytól megóvjam, — spárgára fűzve a padláson tartottam; ott voltak egész télen át tavaszig. A lépekből itt-ott kicsurgott és lecsepegett egy kevés méz, mely feleségem és cselédem állítása szerint, — a legnagyobb hidegben sem fagyott meg. Ezt én, — ha százszor mondták volna is, —

elhinni nem tudtam. A higany is megfagy — 32 R foknál, a méz pedig annál inkább megfagyhat, mert mint növénynedvnek egyik alkotó része a víz, a víz pedig már 0-foknál megfagy. Hogy megmutassam, miszerint a méz igenis megfagy, egy kanálban mézet tettem ki a szabadba, hol épen — 8. — 9 R fok hideg volt. Nagyon csalódtam, a midőn azt hittem, hogy jégfagylaltot fogok a kanálban találni, mert a méz nem fagyott meg. Boszankodtam ezen egy kisé, de kísérleteket már nem tehettem, mert az idő mindinkább enyhére fordult. Lassankint az egész esetről megfellebbeztem.

1895-ben február 17-én, kora reggel, amint az ablakomra erősített hőmérőt megtekintém, — 20 R fokot mutatott fagyponthoz alatta. — Ekkor véletlenül eszembe jutott, hogy »a méz nem fagy meg«. Rögtön neki öltözködtem, s egy csészében ákáczmézet vittem ki a szabadba, hogy ott megfagyaszszam. A kísérlet reggeli 5 órától — 6-ig tartott. A hőmérő egy ízben leszállt — 21.5 fokra, de különben állandóan — 20 fokon maradt. — A méz most sem fagyott meg! — Összébb huzódott, sűrűbb folyású lett ugyan, de azért még mindig folyékony és oly átlátszó volt mint előbb. Fogam hegyére vettem ebből a — 20 fok hideg mézből egy keveset, s úgy találtam, hogy az rágós, szinte harapni lehetett, de a másik perczben már folyékonyra vált.

Még egy utolsó kísérletre szántam el magam, azért ugyanezen a nap estéjén egy lapos tányéron ákáczmézet tettem ki a szabadba, melyet egész éjjel fedetlenül hagytam. Esteli 7 órától reggeli 6-ig, tehát 11 óra hosszáig volt a méz — 15 — 16 R fok hidegnek kitéve, és még sem fagyott meg.

A méz, — mint minden test, — a hidegben összehúzódik, a melegben kiterjed. Hogy némi fogalma legyen a méz terjedékenységről, egy egyszerű kísérletet tettem, melyet azonban tovább folytatni nem fogok, mert gyakorlati haszna úgy sem sok lenne. 1896. jan. 11-én egy üvegcsőbe ákáczmézet töltöttem, s azt légmentesen elzártam. Egész éjjel — 15 R fok hidegben kint hagytam a szabadban, s reggel megjegyeztem azt a vonalat, a melyen a méz tükre leszállt. Ugyanezen év. jul. 30-án +30 R fok meleg volt, a csövet árnyékos helyre téve megjegyeztem azt a vonalat, melyre a méz emelkedett. A különbség 2 milliméter volt. Ugyanis a csőben levő mézoszlop — 15 R fok hidegben mutatott 101 millimétert, +30 R fok melegben 103-mat. Ezen az alapon számítva akkor 1 hektoliter méz +30 fok melegben 103 literre terjeszkednék ki, — 15 fok hidegben pedig 96 literre huzódnék össze. Ez azonban valószínűségben meg nem történhetik, mert a méz rossz hővezető, azért az egész tömege sohasem fog a külső levegő hőmérsékletével egyezően átmelegedni vagy lehullni. A méz tömegének külső rétegei a levegő hőmérsékletét átvehetik, s a szerint kiterjednek, vagy összehúzódnak, de a belső tömeg hosszabb ideig ellen fog állani minden hőváltozásnak.

A leírt kísérletekből a következőket tudhatjuk:

1. A méz nálunk még — 22 R fok hidegben sem fagy meg, azért mézet télen bármikor is szállíthatunk.

2. A méz a hidegben összehúzódik, de nem terjeszkedik ki mint a jég, azért az edényt, melyben méz van, a hideg szét nem repesztheti.

3. A méz a melegben jelentékenyen kiterjed, azért nyáron a teljesen elzárható edényeket sohasem töltjük szinig, hanem a méz kiterjedésének mindig hagyjunk helyet.

Most pedig leteszem tollamat, s a kísérletezést szívesen átengedem a tisztelt méhésztársaimnak. Itt van a tél, itt a fagyok és a hideg időnye, a kit érdekel e dolog, kinek egyéb mulatsága nem akad, az megteheti, és ákáczmézből jégcsapokat fagyaszthat magának, — már t. i. ha tud.*

Ludvig Ede.

A méhszurás ellenszerve.

A »Magyar Méh« f. év deczemberi számában Külföldi szemle, »Ausztia« rovat alatt, azt olvastam, hogy ujabbán Langer I. orvosnak Prágában sikerült egy oly vegyi szert előállítani, mely a méhszurás hatását teljesen elenyészteti; — de (mint a t. szerkesztőség megjegyzi) nincs benne köszönet, mert azt a bőr alá kell fecskendezni.

Ezen themához egyelőre csak egy pár sorban kívánok szólni, mint aki már régóta ily irányu kísérleteket teszek, s immár nyíltan hirdethetem, hogy végre a méhméreg ellen úgy, mint bármely mérges rovarcsipés ellen egy megsemmisítő szert sikerült felfedeznem, a mely alkalmazásában igen egyszerű és könnyű, hatásában pedig ártatlan és biztos.

Minthogy a jelen évszak (decz. febr.) a méhek holt időnye, nem alkalmas arra, hogy valaki azzal csak kísérletet is tegyen, — anélkül pedig a mostani élelmes és semmiből nagy reklamot csináló világ számára a józanabb rész mit sem ad, be kell várnom az időt, míg kísérletre alkalom nyílik, amikor az érdeklődőket, tisztelt méhésztársaimat felfedezett ellenszeremnek hatásáról napnál világosabban meggyőzhetem.

Most egyelőre e themáról csak úgy általánosságban kívánok szólni és az érdeklődőknek figyelmét akarom felkölteni, csak annyit tudatva velük, hogy tavasszal szeretet közforgalomba akarom hozni.

* Hogy a méznek a legnagyobb hideg sem árt, azt én is tapasztaltam még pedig 1896/97-ben télen. Egy téli nap reggelén beállított hozzám Gerhardt Imre társunk és arra kért, hogy venném át 13 bödön mézét, mert nem tud vele mit csinálni. Ugy járt vele, hogy egy budapesti mézkereskedő méhésztárs megvette tőle 36 forintot és most, miután felhozta Budapestre, csak 25 forintot ígér neki »hozomra«. Minthogy én mézkereskedéssel nem foglalkozom, sajnálattal kijelentettem, hogy kérését nem teljesíthetem és Kühne Ferencz kereskedelmi méhészt ajánlottam neki, ki tudomásom szerint, mézzel is kereskedik. — Már ott voltam, mondá Gebhardt ur, — de ott sem tudtam jobb árt elérni; ily potom áron pedig még sem szeretném gyönyörű mézemet vesztegetni. Sajnáltam a derék méhésztársat, a ki ilyen kelep-czébe jutott, a melyből kibujni még a méz visszaszállítása árán sem lehetett neki, mert a hajók már nem vettek fel semmit; a méz t. i. hajón érkezett és ott feküdt a hajózási társulat raktárában. Mivel minden áron segíteni akartam a megszorult méhésztárs helyzetén, a következőket ajánlottam neki. »Rendelkezésére bocsátom raktárul kerti házamat, mely ugyan csak deszkából van építve, de azért biztosítom, hogy mézét onnan el nem lopják, csak az a kérdés, vajjon nem fog-e neki majd a hideg ártani, ha hamarjában nem talál vevőt?« Gebhardt ur elfogadta a felajánlott raktárt, melyben a méznek egy része egész tavaszig állott bádögbödönökben, anélkül, hogy legcsekélyebb hiba esett volna benne, pedig ugyancsak nagy hidegek jártak. B.

Magában véve e szer nem más, mint egy úgynevezett officinális növény kivonata folyadékban előállítva. Teljesen ártalmatlan, ment minden a szervezetre káros anyagtól, sőt gyógyhatása van vérhányás, vérzésnél s nyílt sebeknél, mert összehúzó ereje nagy és tisztít, azért bárki mint orvosságot is cseppekben vagy kis kanálszám beveheti, — (erről majd más alkalommal) — továbbá, mert soha meg nem romlik, ellenhatását nem veszti el, és ami lényeges: könnyen kezelhető, mert kis üvegcseben mindig kéznél lehet. Alkalmazása abból áll, hogy a bőrt külsőleg a szúrás táján vele párszor benedvesítjük aztán gyengén szét-dörzsöljük. Másik fő előnye, hogy olcsó; egy adag tán 25—30 krajczárba jön, annyi, hogy egy nyári idényre elegendő, mert egy alkalomra elég belőle 4, 5 csepp. — Tehát ezen tulajdonságainál fogva többet ér, mint Langer J. orvos találmánya.

Hatása nagyszerű, szurás után ugyanis (ha lehet azonnal) véle a sérült helyet, annak tájékát bekenjük, a méreg okozta rendkívüli égető fájdalom azonnal megszűnik — a támadott gyulladásnak vége, a tűzesség perczenként fogy, s ugy ez, mint a képződő daganat egy pár óra alatt eloszlik, némelyeknél előbb is, — amilyen a vér alkat, minden esetben pedig 3, 4 óra alatt a normalis állapot helyre állt, úgy hogy a szurás helyét már tapintás által sem lehet megállapítani, — egy szóval: csakhamar lefokozódik a szurás egy balhacsipéshez hasonló fájdalomra.

Megjegyzem még, hogy akkor is ha azonnal nincs is alkalmunk a szurás helyét bekenni — úgy, hogy már meg is dagadt. — A leírt hatás azért ugyanaz lesz; csak hogy ilyenkor a képződött daganatot egész terjedelmében kell benedvesíteni. — Igen természetes, hogy ha a méreg már a vérbe ment át s azt inficziálta, a szert fél vagy egy óra múlva használjuk, a hatás nem lesz oly gyors sikerű.

E felfedezésemet világhírtvé kívánom avatni, — arra szabadalmat nyerni, — mindenekelőtt, hogy az egyleti tagokat a fennebb elősoroltak valóságáról hitelt érdemlőleg meggyőzzem, szándokom a tavaszi méhsongás beálltával egyletünk választmányához kísérletezés és vélemény nyilvánítás végett szeremből egy kis adagot beküldeni, hogy így annak nyomán egy teljesen hiteles igazolványt nyerhessek.

Végre megjegyzem, hogy e szer, mint fennebb már említettem, nem csak a méhszurás ellen, hanem úgy a szunyog mint bármely más fajtájú rovar. mérges legyek csipése ellen, még az állatoknál is, biztos gyógyszerül szolgál.

Kaposvár, 1898. december 6.

Wimmer János,

egyleti tag, nyung. tvkönyvezető, hit. ügyvéd.

Wimmer Kálmán 57 frt, Hervanek Gyula 200 frt, Bencsik Sándor 50 frt, Kulik Cyril 104 frt, Theisz Frigyes 35 frt, Rill Mátyás 75 frt, Kresz János 70 frt, Bernhard Conrad 225 frt, Gettmann H. 500 frt, Szalay Ottó 9 frt. Összesen: 4676 frt.

Ebből is láthatják az igen tisztelt tagtársak, hogy mennyire törek-
szünk érdekeiket szolgálni, még pedig minden személyes érdek és haszon
nélkül teljesen önként, minden kényszer nélkül, a mi talán egy kis méltá-
nyulást érdemel. És mi nem kívánunk egyéb méltányulást, minthogy önök
is az ügyet hiven támogassák. Ennél kevesebbet, azt hisszük, kívánni,
kérni már nem lehet. **A külföldi megrendelések még mindig tarta-
nak. Ujabban még legalább 300 métermázsa mézre lesz szükségünk**
az új mézig.

A kinek tehát méze még van, az el ne mulassza azt bejelenteni. Az
ünnepek után is elfogadjuk, ha még oly ikrás is. A szín sem határoz,
mert mindenféle fajtára volna vevő. Hogy még sok méz van az ország-
ban, azt a naponként érkező ajánlatokból látjuk, de azt is látjuk, hogy
igen sokan megkeserülték azt, hogy az egyesület iránt nem voltak biza-
lommal és inkább meghallgatták a nagy árakat ígérők szavát és most
házalni mehetnek a készpénz helyett kapott kétes értékű váltókkal. Most
persze panaszkodnak, mikor mi még csak jó tanácsosul sem szolgálha-
tunk. Hiszen azért iparkodtunk és hoztuk pénzben, munkában és időben
a mézértékesítés ügyének azt a sok áldozatot, hogy a tisztelt méhésztársak-
nak egy olyan értékesítő helyet létesítsünk, a hova mindenkor bizalommal
fordulhatnak. Ha a tisztelt méhésztársak még mindig haboznak a biza-
lommal, ez nem a mi hibánk, de nem is a mi kárunk.

Hiszen már közel 25,000 frtot fizettünk ki az idén tagtársainknak
és senkinek sem volt eddig panasza. Felhivunk ezennel mindenkit, a
kinek követelése vagy panasza van, hogy szólaljon fel. Nem félünk,
hogy egyetlen ember is jelentkezzék. A külföldi vevők pedig oly biza-
lommal vannak irántunk, hogy ezreket bocsátanak rendelkezésünkre, még
mielőtt egy csepp mézet is láttak volna, — és ennek dacára még min-
dig van méhész, aki aggályosnak tartja néhány kilogramm mézét a bizott-
ságra bízni.

Kár volna, a jövőre való tekintettel, ha a külföldi vevőket kény-
telenek lennének méz hiányában visszautasítani.

Ismételjük: 300 métermázsa mézre van még szükségünk.

**Ne hagyják, hogy biztos vevőink más források
után kutassanak.** Ne hagyják ezt már a jövőre való tekintettel
sem. Nem a saját érdekünkben szólunk, tisztelt méhésztársak, hanem
egyedül az önökében és a magyar méhészet felvirágozó-á érdekében!

*

Új méhészeti vándortanító A földművelésügyi magy. kir.
miniszter úr, a VII. kerületi méhészeti vándortanítói állásra Nagy János,
pancsovai állami elemi iskolai tanítót nevezte ki.

*

Sophora japonica (japán akác) és méhfű-magot kaphat-
nak ingyen az egyesületi tagok, csupán a postaköltség fejében 3, illetve
2 ötkrajczáros postabélyeg küldendő a »Magyar Méh« szerkesztőségéhez.

*

Olcsó kaptárak, olcsó méhészeti eszközök, nevezetesen olcsó hármas
kaptárookra jelentékeny megrendelések érkeznek. Jó lesz a megrendelések-
kel sietni, mert kérdéses, vajjon azokat, a kik az utolsó perczben rendel-
nek, képesek leszünk-e idejében kiszolgálni.

Binder

A »Magyar Méh« legutóbbi számaiban a k
keresett

400 mázsa mézen kívül

még mindig **200 métermá**

lesz a bizottságnak szüksége az u
delések számára.

 Fizetés a lehető legrövidebb idő alatt, esetleg

A go

Gyakorlott méhész,

ki németül is tud, egy okszerű berendezett nagyobb m
mazást nyerhet. — Bővebbet a »Magyar Méh« ki

Eladó élőméhek.

Erős törzsek, mézzel bőven ellátva, 14 kiépített orszá
tel, családonként 6 frt. Szimplafalu egyleti kaptárral
egyleti kaptárral, családonként 9 frt. — Május 15-től
egy frttal olcsóbb. Konkoly Elemér, A.-A h

Szakértők által a legeze
elismert

MÉZES ÜVE

Alumínium fedővel,
parafa és hőlég-
papír betéttel.

Karimával.

Lecsiszolt
nyakkal.

1/8 Kilo	8 kr.	4 kr.	— kr.
1/4 >	9 >	5 >	6 >
1/2 >	12 >	7 >	8 >
1 >	16 >	11 >	12 >

A két első üveghez a csatolt rajz szerint, nyolc színben ny

===== díjtalanul mellékelünk. =====

Külön árjegyzék az összes méhészeti üvegczikkekek

===== ingyen és bérmentve. =====

EGYESÜLT MAGYARHONI ÜVEGGYÁRAK RÉSZ
Budapest, VI., Nagymező-utcz

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI :

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

Közgyűlési meghívó. — Az 1898. év méztermelés eredményei. DR. DZIERZON JÁNOS. — A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 34. vándorgyűlése. (Folytatás.) — Legolcsóbb méhesfedél. UHLÁRIK SÁNDOR. — Az én méhészkedésem. JOVANOVIĆ LYUBOMIR. — Kezdők számára. (Havi teendők.) BINDER IVÁN. — Szemle. KAKUCSI LIEBNER JÓZSEF. — A méhészkedő medve. VADÁSZFY JENŐ. — Méhészsongás. MOLNÁR GYÖRGY és NAGY LAJOS. — Möszi Lajos †. — Egyesületi mondanivalók. — A mellékletben: Hirdetések. — Borítékban: Hirdetések.

A folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés útján egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, hasznalati tárgyak és előmehék eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes penz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek« küldendő.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnyomás engedélyezése az egész lap terjedelmére fenttartatik.

BUDAPEST, 1899.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

BR. GLAUBITZ ALFONZ

UTÓDA

Gazdasági, méhészeti kiviteli telepének
árjegyzék-kivonata.

Budapest, X., Rákospalva.

Kaptárak.

						korona		
						25 mm. deszkából	Bélelt kettős falakkal	Bélelt festetlen
Orsz. egyleti álló kaptár,	3 osztályu,	30 kerettel,	1 család részére			8.—	9.—	7.—
» » » » »	3 »	60 »	2 » »			14.50	17.—	13.—
» » » » »	3 »	90 »	3 » »			22.—	25.—	20.—
» » » » »	3 »	120 »	4 » »			29.—	31.—	25.—
» » » » »	2 »	20 »	1 » »			5.—	6.—	4.—
» » » » »	2 »	20 »	1 » »					
mézter elválasztva						5.50	6.50	4.—
Orsz. egyleti anyanevelő kaptár,	10 keretes					4.—	4.50	3.—
» rakkaptár,	10 keretes,	szalmakásra helyezhető				3.50	4.—	3.—
Népkaptár, »Dömötör«-féle						6.—		
»Berlepsch«-féle fekvő kaptár						8.—	9.—	7.—
Osztrák egyesületi álló kaptár,	1 családra					9.—	10.—	8.—
» » » » »	2 »					16.—	18.—	14.—
» » » » »	3 »					25.—	26.—	21.—
» » » » »	4 »					31.—	32.—	25.—
»Neiser«-féle 2. osztályu,	40 kerettel,	2 családra				16.—	18.—	14.—
» » » » »	2. »	80 »	4 » »			30.—	32.—	28.—

Az itten felsoroltakon kívül bármily rendszerű és méretű kaptárak lesznek elkészítve.

Kaptáraink elsőrendű jó száraz fából készülnek, teljesen felszereltetnek és kétszer lesznek olajfestéssel bevonva.

Méhészeti eszközök.

		korona	
Keretléc 6 mm. vastag, 25 mm. széles, 1 postacsomag 5 kg. bérmentve			3.—
» keretekre feldarabolva 1 » 5 »			3.30
» vasúton 100 kiló			43.—
» feldarabolva, vasúton 100 kilo			47.—
Keretmetsző láda	1 drb		2.—
Keretszegelő gép, egyszerű	1 »		1.80
» » aczélrugós	1 »		2.20
Keretszeg	100 »		—40
Távszeg	100 »		—48
Keretbak, bármily méretre	1 »		4.—
» összehajtható	1 »		3.50
Keretfogó, egyszerű	1 »		1.40
» » finom rugós	1 »		2.—
Füstölő-gép (Smoker)	1 »		2.—
» » finomabb	1 »		4.—
Méhész-pipa fuvócsővel	1 »		2.—
Méhész-fátyol, kalapra helyezhető	1 »		—80
Fejvédő, sodronyból, ajtó nélkül	1 »		2.—
» » ajtóval	1 »		3.—
» » löszörből	1 »		2.20
Méhész-keztyű, finom	1 pár		3.—
»Apisol«, méhészurás elleni szer	1 üveg		1.—
Rajfogó-zsák, angol	1 drb		4.—
Rajfogó, melylyel a raj magas fáról, ág közül is könnyen levehető	1 »		2.—
Rajcsalogató, rudra erősíthető	1 »		2.40
Rajfecskendő, bádogból	1 »		3.—
» » sárgarézből	1 »		6.—
Párisi raj- és kerti fecskendő, 3-féle sugárral	1 »		5.—
Anyásító készülék	1 »		1.50
Anyá-zárka, tetszés szerinti alakban I.	1 »		—50
» » » II.	1 »		—40
Méztartály, 50 kg. méznek	{ saját találmányunk, horpadás ki van zárva }		1 » 6.—
» 25 »			1 » 4.—
Mézdoboz, 10 » » fehér alumínium-bádogból			1 » 1.40

MAGYAR MÉH.

MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

IX. ÉVFOLYAM.

1899.

Szerkesztő:

BINDER IVÁN

2. SZÁM.

Február.

Közgyűlési meghívó.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület folyó évi

rendes beszámoló közgyűlését

dapestén, 1899. évi *márczius hó 26-án* (vasárnap), délelőtt
órákor fogja a »Köztelek« nagy üléstermében megtartani.

Naptrend:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az 1898. évről szóló zárszámadás és a folyó 1899. évi költség-
és bemutatása.
3. A választmányban megüresedett helyek betöltése.
4. A mézértékesítő bizottság jelentése.
5. Indítványok.

*Kérjük a tisztelt tagtársakat, főként a helyben lakókat, szíveskedjenek
úgy érdeklében minél nagyobb számban megjelenni.*

Az elnökség.

Az 1898. év méztermelés eredményei.

Sajátságos és alig magyarázható, hogy a vége felé közeledő 1898. év
termelési eredményeiről csaknem minden vidékről keserű panaszok
znek be, míg ellenben itt* az esztendő eredményével nagyon meg vagyunk
edve. A nagyszámu vevőközönséget kielégítettük, a hordók még tele
ak mézzel s a kaptárok oly nagy készletekkel várják a telet, hogy ez
ik szinte hátrányos. Mivel más elfoglaltságunk miatt és mert a
arak mézgazdagságáról sejtelmünk sem volt, a mézpergetőket későn
uk működésbe, a befedett méz némely kasban magában a költőürben
mostani téli fészekben is csaknem a fenéig terjed s a méhek novem-
en keveset fogyasztottak belőle, mivel októberben a melegebb napo-

* Dr. Dzierzon Porosz-Szilézia keleti részében az orosz házon lakik.

kon több ízben még sok mézet gyűjthettek a seradelláról. Két különböző fekvésű helyen egy időben az erős villamos feszültség kiegyenlítése által, bő csapadék és más egyéb okok következtében az időjárás ugyan meg lehetőségen különböző lehet, de az egész év átlagát tekintve nagyjában kiegyenlítődik. Távoleső vidékekről májusban azt a hirt kaptuk, hogy sok az eső, de ugyanekkor itt is bőven esett. Erős zivatarokról is kaptunk híreket, de ilyenek a mi kerületünkön is átvonultak. Augusztusban az elviselhetetlen hőség ellen merültek fel panaszok, napszúrások is előfordultak, de ugyanekkor itt is több héten át szenvedtünk a nagy hőség miatt. Nem lehet tehát azt állítani, hogy az időjárás reánk nézve valami nagyon kedvező lett volna s így a mézszüret kedvező eredményét más okoknak köszönhetjük.

Ezek egyike méheink rendkívüli gyűjtőszorgalma s ennek következtében nagy méztermelő képessége. Olasz méhhez és annak német keresztezésével méhészkedünk. Midőn 46 év előtt a Velence mellett fekvő Mirából az első olasz kaptárt kaptam s e szép színű méhet csak egy évig kísértem figyelemmel, meggyőződtem, hogy az általam ismert mézgyűjtő méhfajok között a legszorgalmasabb és legjővedelmezőbb. Tudvalevő, hogy hazai méhek között nehéz tisztán fenntartani e fajt. Mindazonáltal a német méh sem tartozik a rossz méhek közé s az olaszszal való keresztezés által még megjavul, úgy, hogy a vegyes fajuak működésével is teljesen meg lehetünk elégedve. Ha azonban a méhes környékén a német méhek túlyomó számban volnának, az olasz vér folyton csökkenne és végül teljesen eltűnnék. Ezen azonban a méhész oly módon segíthet, hogy e szaporítás alkalmával mindig oly családokat használ fel, a melyeknél az olasz vér a legtisztábban és legerősebben jut kifejezésre, a mit, ha nem is kivétel nélkül, rendszerint a szépen tarkázott ruhán ismerhetni fel. Könnyen érthető, hogy ez csakis akkor lehetséges, ha családjainkat mesterséges uton szaporítjuk, a mi mozgatható szerkezeti kaptároknál nagyon könnyen és biztosan történik. Valószínű, hogy a kedvező termelési eredménynek második oka abban keresendő, hogy ily szerkezeti kaptárral űzöm a méhészkedést. Ha valamely családod meglep a rajzási ösztön, akkor mézgyűjtésnél e kaptárnál azó sem lehet. Ha azonban a lakóhely megnagyobbítása, fiasításos lépek kivétele és műrajok képzésére vagy gyenge családok erősítésre szolgáló méhek elvétele által a rajzási ösztön felébredését kaptárjainktól távoltartjuk, úgy a mézgyűjtésben meglehetősen egyenletességgel fognak haladni. Mindinkább megszokják a gyűjtést és mindinkább megfelelkeznek a rajzásról. A szokás tudvalevőleg második természeté válik. 150 kaptárból csak egyetlen egy rajt kaptam. A szorgalmas méhgyűjtés közben a méhek csaknem egészen megfelelkeztek a rajzásról. Természetes ily körülmények között, hogy méztermelési tekintetben a rajzó kaptárokat messze felülmutatták.

Idei kielégítő méztermelésünk kedvező voltának harmadik, talán legnyomósabb oka abban rejlik, hogy méhlikásainak nagy, sőt, túlzás nélkül mondhatom, a legnagyobb czélszerűséggel vannak berendezve. Tudvalevőleg ikerkaptárokkal űzzük a méhészetet. Mivel ezekben két család szorosan egymáshoz támaszkodik és kölcsönösen melegíti egymást, teljes bizonyítékot nyújtanak a jó áttelelésre és a korai kifejlődésre, úgy hogy a méhek már a legkorábbi legelő, mint a repcze- és gyümölcsfa-

virágzás beköszöntével készen állanak, hogy a legelőt, a legcélisztübben kihasználják.

E lakásokban minden gondolható cél biztosan elérhető, minden operáció, a mely különben a legnehezebbek közé tartozik, kényelmesen végezhető. Ha például későbbi időben gyenge családok megerősítésére, vagy műrajok képzése céljából fiasításos lépek felett kívánunk rendelkezni, e szekrények könnyű hozzáférhetősége folytán erős kaptárok fiasító telepét mindkét oldalról 6 egész 10 teljes lépig egészíthetjük ki, egyáltalán annyit, a mennyit a meglevő méhek befedni képesek. Később, a midőn a mézgyűjtés fő ideje elérkezett, ismét szűkebbre szabható, mert mint a csak imént boldogult nagymester Gravenhorst állította, mézes kaptárban nem szabad sok fiasításnak lenni. Mert a fiasítás sok mézet fogyaszt, sok méhet visszatart a gyűjtéstől, a méz lerakására szolgáló helyet korlátozza, a kaptár hőmérsékét fokozza s meleg idő alkalmával gyakran a legjobb hordás idején arra kényszeríti a méheket, hogy renyhén tájoljanak. A költőfészkeknek kelletén felül való kiterjesztése a mézgyűjtés legnagyobb ellensége és legnehezebb akadály. Ezt már akkor tapasztaltam, a midőn még tönkkaptárokkal méhészkedtem.

A legmelegebb, hengeralakuan kivájt kaptárookban a fiasítás az egyenletes hőmérsék következtében rendszerint a kaptár egész hosszában és szélességében terjeszkedett. Óriási családok fejlődtek az ily kasokban, a melyek a legjobb időben éjjel-nappal tögyeltek s az őszi metszés alkalmával az egész szüret rendszerint néhány üres viaszlépet eredményezett s még örültem, ha a kaptárban elegendő téli eleség volt. Ekkor a fiasítás korlátozása végett a kas közepén egy deszkát toltam be oldalain lefelé szolgáló lejárókkal s az alsó részből mázsaszámra gyűjtöttem a mézet. Mert abban az alsó részben, a mit a választó deszka lefelé képezett, méz gyűlt össze, mivel a királynő többnyire felül maradt. Szűkre és igen mélyre kivájt tönkkaptároknál, a melyekben végig az egész viaszépítmény számos keskeny lépből áll, nincs szükség e műfogásra. Az ilyenekben a fiasítás néhány keskeny lépre szorítkozik s a többi lép mézgyűjtésre szolgál.

Ha ezt a tapasztalatot a mozgó szerkezetű kaptárok szerkesztésénél felhasználni akarjuk, a következő szabály áll elő: Ha azt kívánjuk, hogy valamely szekrény, anyarács, mézürtoldalék és más egyéb művészkedések nélkül sok mézet szolgáltatson, lehetőleg széthuzottnak kell lennie, mélysége két-, sőt háromszor akkora legyen, mint a szélessége, a viaszépítmény tehát, ha a kaptár kiépült, lehetőleg minél több lépből álljon; hogy a szekrényeknek nem szabad nagyon szélesekké lenni, s a szélesség a $23\frac{1}{2}$ cm.-nyi szabványos mértéket meg nem haladhatja, magától érthető; mert különben a szekrények igen nagyok volnának. Könnyű fel fogni ezekből, mit kell a thüringiai széles kaptárokról tartanunk. Ezek fiasító-, de nem méz-kasok. Minél szélesebbre készülnek a méhlikások, annál inkább elvesznek a mozgó szerkezet nyújtotta előnyök. Mielőtt a méhészt valamely családtól a kevés számú széles lépek egyikét elvenné, sokáig fontolgatja a dolgot, mert észreveszi, hogy ezzel tönkreteheti, ha pedig valamely gyenge családhoz széles lépet állít be, ezzel kétes értékű szolgálatot tett neki, mivel a csekély számú méh a széles lépet nem fedheti be teljesen. De minek akkor a mozgó szerkezet, ha a vele járó

előnyök igénybevételére csak nehezen határozhatjuk el magunkat vagy sehogyssem. A ki a szabványos $23\frac{1}{2}$ cm.-nél nagyobb szélességű méretet ajánl, mint a hogy ezt a thüringiai mester követői, sajnos, még most is teszik, nagyfokára vannak a méhtenyésztésnek. Kitűnő években a kaptárak tele vannak mézzel ugyan, de ha oly esztendőekben, mint a milyen a végéhez közeledő, a kasok annyira tele vannak mézzel, mint az én szabványos szélességű ikerkaptárjaim, ez meggyőzőbb érvelül szolgál a csel-szerűség bizonyítására, mint akárhány elméleti érv.

De a legczélszerűbb lakásokat a legnagyobb szorgalom daczára sem gyűjthetik tele a méhek, ha hiány van mézdus növényekben vagy ha a virágok nem nyujtanak nektárt. A jelentésekben egyszerűen az áll, hogy virágokban nem volt hiány, de nem adtak mézet. Különös! Nálunk, úgy látszik, elég nektárt nyujtottak, mert különben a méhek nem gyűjthettek volna annyi mézet, mint a mennyit gyűjtöttek.

A legtöbb mézet valószínűleg a lóheréről és seradelláról gyűjtették, a mely ugy a gazdára, mint a méhészre egyformán értékes két növényfajt a szomszédos malzdorfi uradalmi területen az utóbbi években meglehetősen nagy mértékben termelik. Mindakettő valóságos áldás a mezőgazdára, különösen homokos vidékeken. Mint pillangóleveleűek a levegőből nagy mennyiségben vonnak el szénsavat, a melyet a talajba vezetnek, kövérebbé teszik ez értékes anyaggal s a termékenységet nagy mértékben fokozzák. Mindakettőt mint fő- vagy mellékterményt tavasszal szokás elvetni, vagy mint utóterményt olyképpen, hogy néhány héttel az aratás előtt a lábonálló rozs közé vetik be. A rozs learatása után nem felette száraz időjárás mellett különösen a seradella gyorsan megnő, megbokrosodik s milliószámra hozza a pillangóalakú kis virágokat, a melyekre a méhek több héten át, még októberben is, szorgalmasan szállnak, a mezőgazdának pedig bő zöld takarmányt ad a szarvasmarha számára, vagy szárítva kitűnő szénául szolgáltat. Kevésbé kedvező időjárás mellett legalább a szarvasmarhának bő legelőt nyújt s a szántóföld termékenységet nagyban fokozza.

Dr. Dzierzon János.

A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban, 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 43-ik vándorgyűlése.

(Folytatása.)

A főtermék, a melyből a méhészetnél haszon várható, a méz.

Méz alatt közönségesen azt az édes nedűt értjük, melyet a méhek a virágokról gyűjtenek. Már most a méhészek között nézeteltérés uralkodik arra nézve, hogy a méhek az édes nedűvel, melyet összegyűjtenek, mit csinálnak.

Dzierzon dr. azon a véleményen van, hogy a méhek a behordás és gyűjtés alkalmával a méz vztartalmának egy részét kiválasztják magukból. Mások ismét azt állítják, hogy a víz bizonyos része a kaptárban elpárolgás által választatik ki.

Magam az utóbbi elméletet tartom helyesebbnek, mert kaptárjaimban megfigyeltem, hogy az előző napon behordott méznek 30%-a elpárolgott. Landau (?) pontosan 33%-ra teszi az elpárolgott mennyiséget.

Vita tárgyát képezi továbbá a méhészek között az a kérdés is, mikor érik meg a méz.

Némelyek azt állítják, hogy a méz csak akkor érett, ha már be van fedve; ismét mások azt a nézetet vallják, hogy a be nem ragasztott méz is érett.

Dzierzon dr. ur szintén az utóbb említett nézethez hajlik s azt hiszem, ebben igaza is van.

Mert a méhek sok mézet egyáltalán nem ragasztanak be s az a méhész, a ki arra várna, míg valamennyi lép be lesz ragasztva, rossz süretet kapna! (Helyeslés.)

Azt mondtam, hogy az elpárolgás által 33% megy veszendőbe s azért felteszem, hogy a begyűjtött nedű már néhány nap leteltével is mézzé válik.

Azokkal a méhészekkel sem kívánok szóba állni, a kik minden lépét, mihelyt mézet éreznek benne, kivessznek és kipergetnek.

Landau B. (?) megállapította, hogy a méz 12 különböző anyagból áll.

A legfontosabb alkatrészeket az illó olajok képezik, mivel ezek szolgáltatják a méz illatát; ez okból a friss méz illatosabb az öregnél.

Ezért én az átszűrésnek ellensége vagyok. A mézet, a mint a pergetőből kikerül, egy edénybe csurgatom s a viaszrészecskéiben, melyek könnyű sűgüknél fogva felfelé törekednek, kitűnő fedőt nyerek a méz higroszkopikus tulajdonságainak ellensúlyozására.

Az így összegyűjtött mézet most már, tisztelt uraim, a közvetítő kereskedelem lopja el tőlük, a mennyiben az általunk megállapított árakat el nem érhetjük vagy pedig az értékesítés alkalmával egyáltalán nehézségekbe ütközünk.

A méhészek ennél fogva az államhoz fordultak és segítyt kértek ez ellen. A méz vámja, a mely 1885-ig 3 márkát tett, 20 márkára emeltetett fel s általánosan az volt a hiedelem, hogy ezzel a méhészeknek alaposan segítve van. De még sem így történt! Ujból és ujból panaszok hangzottak fel s a méz vámja 1895-ig fokozatosan a cukor vámjának megfelelő magasságra emelkedett, mert azt hitték, hogy a hig cukrot a. éztől nem lehet megkülönböztetni és így a vám most 40 márkára rúg.

S mi lett ennek a következménye? Az, hogy a külső ellenséget legyőztük ugyan, de helyette itthon sokkal veszélyesebb ellenségünk támadt, t. i. a minden ellenőrzés nélkül készített mesterséges méz.

Megjegyzem itt ez alkalommal, hogy a »mesterséges méz« kifejezést első ízben éppen 26 évvel ezelőtt használták, még pedig Siebold nevezte el a maláta cukorból készült terméket mesterséges méznek.

Ez azonban mellékes

A rajna-hesseni mezőgazdasági egyesület központi előjárósága megállapította, hogy a vám emelése következtében roppant nagy mennyiségű műméz gyártatik és pedig az észak-németországi fő méztermelő vidékeken.

Ez a méz nem mint mesterséges, hanem mint hanga és tatárkaméz kerül forgalomba.

A központi eljáróság azt javasolja, hogy ez ellen hasonló törvényekkel kell fellépni, mint a milyenek a margarinra nézve fennállanak, természetesen megfelelő módosításokkal.

De, tisztelt uraim, azok után a tapasztalatok után, a melyeket a margarin-törvénynél szereztünk, ily intézkedéstől nagyon csekély eredményt remélhetünk.

Ismeretes a berlini rendőrség elnökének eljárása, a ki csakis a méhek által összegyűjtött természetes terméket kívánta méznek nyilvánítani. A legelőkelőbb kereskedők ezzel szemben azonban odanyilatkoztak, hogy nem lehet megállapítani, melyik a természetes és melyik a műméz (? A kereskedők persze nem tudják! A szerk.) s ennek következtében egészen igazságtalanul ítéltenének el némelyek. S daczára a vegyészet óriási haladásának, a melylyel manapság a legkomplikáltabb összetételű testeket is elemeikre bontja s mesterségeseket készít, magam is azt hiszem, hogy a természetes méznek a mesterségestől való megkülönböztetése mindig nagy nehézségekbe fog ütközni. (Nem olyan nagyba. A szerk.)

Valamennyien ismerjük a sacharint. Ha a szentírás szavaival azt kérdezzük: »mi édesebb a méznél«, arra manapság az a felelet, hogy a sacharin 550-szer édesebb a czukornál.

Egy 15 grammot tartalmazó üvegcsében ugyanannyi édes anyag van, mint $6\frac{1}{2}$ font czukorban.

A mi versenytársunknak, a czukornak is akadt tehát versenytársa, úgy, hogy a sacharin ellen a törvényhozás erejét kellett alkalmazni.

Ismeretes továbbá a hamburgi mézpör is, a hol egy észak-német-oroszági viasz- és mézgyár az 1896-ik évben 620 métermássa műmészt adott el, a melyet lüneburgi mézként hozott forgalomba.

A törvényszék a czeget bűnösnek találta és 800 márka pénzbüntetésre ítélte. (No, ez nem fogja az illetőt a pancsolástól vissza riasztani.)

A ki a napilapokat olvassa, a hirdetésekben gyakran fog találkozni olcsó áron kínált mézzel. Ily hirdetéseket csaknem az összes lapok közölnek.

Egyik hirdető plane udvari szállítónak adja ki magát s a legfinomabb lépes méz mázsáját 44 márkával kínálja; egy 8 fontos postacsomagot, a csomagolással és utánvétellel együtt, 5 márkáért küld!

Uraim! A lüneburgi pusztá közvetlen közelében oly áron árulták a mézet, a mely a méz vámjával egyenlő.

En csak a tényt említem. S ez nemcsak hogy méz, de hazai méz.

Kérdem önöket, uraim, vajjon lenyomta-e valaha a külföldi méz anyyira az árakat, mint a mily mértékben ezt az az úr teszi, a ki a méz mázsáját 44 márkáért adja?

Sajátságos e tekintetben, hogy az olcsó kínálat daczára a fogyasztó közönség panaszokat emel.

Igy a kereskedők 1897. évi jelentésükben arról panaszkodnak, hogy a mézfogyasztás erősen csökkent, minek oka első sorban a méz vámjában keresendő, mert ez által a népnek egy fontos élelmi czikke megdrágult.

Ugyanigy panaszkodik a dunai kereskedelmi kamara is: Azt lehetett volna várni, hogy az 1897. évben a mézzel jó üzletet fognak a kereskedők csinálni, mert kevés gyümölcs termett s a rossz gyümölcstermő években

a mézeskalács stb. igen kelendő; a kereskedelmi kamara azonban azt jelenti, hogy nem így történt.

A nehézségek daczára is arra kell tehát törekedni, hogy a természetes méz a mesterségestől megkülönböztethető legyen s a mézhamisításnak vége vessék.

Ez csak biztatás kíván lenni. A badeni »Tagblatt« már is oly tartalmu közleményt hozott, a mely a birodalmi kormányt felhívja, hogy a mézhamisításnak egyszer már vessen véget s a méz neve alatt csak az legyen forgalomba hozható, a mi tényleg természetes tiszta méz.

A méz értékesítésének további akadályát képezi a jegeczedés. A szép jegeczedés mindenestre a jó minőség bizonyítéka; de azt hallottam, hogy a svájci szállodások közül a műmézet sokan azért kedvelik inkább, mert sajnálják a fáradságot, a mely a méz ismét higgá tételével jár, a vendégek elé pedig nem állíthatnak jegeczes mézet.

(Folytatása következik.)

Legolcsóbb méhesfedél.

Ha jól emlékszem, e czimen olvastam a M. M. valamelyik számában a legolcsóbb méhesfedélről, a kátrányos papirosról, mely tekerccsenként 2 frtért kapható bármely vidéki vaskereskedőnél. Ha tekintetes szerkesztő Úr szives leendő megengedni, az alábbiakban ép ennek az olcsó jószág-nak a drágaságát s e mellett a legnagyobb czélszerűtlenségét igyekezem bebizonyítani egy kis kerülő uton ezzel az intencióval, nehogy a tél folyamán méhest építeni akaró más is mint én, a maga kárán tanuljon, ami a közmondás szerint nem okos.

1894. évi december hó 27-én árverésen vettem egy család méhet, melylyel megvettem a mai méhészkedésem alapját. (Azelőtt a méhet csak virágról ismertem).

Denikve 1895. év tavaszán méhesről kellett gondoskodnom. Ahoz pedig pénz kell. De hol vegye azt egy örökkétartó pillanatnyi pénzzavarban levő tanító? Örökölttem egy mult századbeli szuette szuszákot, (liszttartó láda), ezt négy a még fagyos földbe vert karóra illesztve, elkészítém az első méhest. Jöttek azonban az udvariatlan bőjti szelek és az ekkor meg már fölengedett földben lazán álló méhesemet úgy megingatták, hogy az többé azon a helyen méhesnek nem maradhatott. De nem is sajnáltam, mert olyan méhes volt az, melybe be se mehettam. Nekem pedig olyan méhes kell, melybe bele lehet menni s ott elüldögelni.

No de csináltam is egyet, olyat, melybe bele is ülhettem. Ennek meg az a hátránya volt, hogy száraz időben soha, de esősben mindég csurgott.

Pénzem, természetesen, ekkor nem volt. Szükséges dolgokra sem, nem még hogy »luxusra« lett volna. Kénytelen voltam hát tűrni a csurgó méhest. (Pedig még mai nap is leghőbb ohajom egyike egy igazán jó méhes.)

Elérkezett azonban a rajzás ideje is. Kijött az első rajom — melyet már április hó elején vártam. Az egész házat talpra állítottam. Egyik füstöt, másik vizet, harmadik rajfűvet, sósvizet, kast, létrát stb. hozott

elő s leste további parancsaimat. Végre a kellő számú asszisztenssel a rajbeütés műtéte megtörtént. Kijött azután annak idején a második és harmadik raj is. Így felszaporodott méhállományom 4 családra. Gyarapodva igen szépen, míg július hó 3-án a jég vidékünket, különösen községünket s ennek közel határát teljesen tönkre verte, úgy hogy egy szál virág kevés, de annyi sem maradt épségben.

No, szegény méhikéim, most igazán éhen pusztultok el, mikor a legtöbb mézet kellene gyűjtenetek.

Azonban, amily siralmas év volt a gabnatermelőre, ép oly jó volt a méhészt gazdára a szomorú emlékü esztendő. A 4 kas méh közül 3 olyan nehézségű lett, amilyen nem egy hamar lesz. Több mint 200%-ot jövedelmezett az egy anya család. Ez első eredmény után nagy kedvet kaptam a méhtenyésztésre s elhatároztam magamat nagybani méhészkedésre s föl is tettem magamban, hogy addig nem nyugszom, míg egy nagy méhesem nem lesz. Akaratom erős volt, képességet is éreztem magamban a méhészkedéshez, tehát mindig azon törtem az eszemet, miképen állíthatnám fel az ohajtott méhest! A legszükségesebb kellék: a pénz most is hiányzott.

Kedtem emlegetni minden alkalommal a busás hasznót, mit méhikéim hoztak. Ilyetén körülmények közt megnyertem a méhészetnek két egyént, kikkel társulva, 1896 őszén vettünk összesen 20 család magméhet.

Építettünk számukra egy vadonat új 4 öl hosszú s 2 öl széles méhest — 60 családra számítva. Hogy olcsóbbá kerüljön — felültem a legolcsóbb méhesfedél érdekében hozott ajánlatnak s méhesünket fél csol vastag deszkával beszegezttük s a szóban levő legolcsóbb borító papirossal bevontuk a kereskedő utasításai szerint. Mivel a 3 között én voltam csak szakember (?), tehát minden az én akaratom szerint történt. Büszke voltam akaratom eredményére. Mert tényleg (nagyságra természetesen) kevés van járásunkban ily méhes mai napig is. Nem fog ez csurogni, tudom. Csinálok bele ágyat is, hol alhatok majd, ha a rajokra kell vigyázni. (?) Vártam az esőt, igen, (pedig semmi szükség sem volt rá). Míg egyszer jött egy amolyan jóféle tavaszi eső. Milyen szépen kopogott a vékony s olcsó fedőn. (Szinte kedvem kerekedett egyet szundítani a szép kopogás közepette.) Amig így tűnődöm egyszerre hallok, hogy kopp s leesett az első betolakodó vízcepp aztán a második, századik végre annyi, hogy bizony keresnem kellett a méhesben a szárazat. Elbizakodásom korai volt.

Mert a papír lemez összeeresztésénél s a téves helyre került szegek helyein bizony csepegett és pedig alaposan. Mindazonáltal még sem lepett meg valami nagyon, mert a csurgó méheshez hozzá voltam szokva. Csak vártam. Azzal vigasztaltam magamat, hogy hiszen csak akkor csurog, ha esik.

Jött a nyár. A kátrányos papiros meg a vékonydeszka, most ugyan nem annyira a vizet — de a melegséget csak úgy ömlesztette annyira, hogy több korból a megolvadt lép a méz sulya alatt leszakadt — maga alá temetve ezernyi méhet s pazarolva nagy mennyiségű mézet. (Igaz, hogy felszedték a méhikék. Még más korból is jöttek segíteni.)

Bántott az olcsó fedél mégis, de vigasztaltam magamat, hogy hiszen télen majd nem lesz így.

Eljött a tél. Igaz, hogy akkor nem volt forróság, de volt ám olyan hideg, akár csak Szibéria jégmezőin. Az olcsó papír — tele homokkal

* Ide már mi csinálunk kérdőjelet? Szerk.

ugyancsak gyűjtötte s tartotta fogva a hideget annyira, hogy bizony félve néztem a tavasz elé. Amikor meg ez megjött — vele a bőjti szelek — miknek sehogysem tetszett méhesemnek szép sima teteje, addig kötődtek, incselkedtek vele, míg az egyik próbálgatta, a másik megkezdte a harmadik meg belékapaszkodva egészen szedte fel s dobta le az összes legolcsóbb fedő papirost. S most a fedő deszkák — melyek közt hüvelyk-ujnyi hézagok vannak — képezik méhesünk tetejét.

Télre, de legkésőbb tavaszra mégis csak náddal kell befödetni méhesünket — természetesen új költséggel.

Ne tessék félni senkinek a méhellenségektől, mik a nádfedélben jó tenyészhelyzet találnak. Elenyésző csekély a méhellenségek pusztításai, azon károkkal szemben, mit az olcsó fedél csupán vékonyságával tesz. Pók, légy, darázs a vékony új deszkafedél alatt is annyi volt, hogy kivált darazsat kitett szűknyaku, de még befőttes üvegben is — ezerszámmra fogtam össze.

Ezek garázdálkodásait különben mindég a gazdának kell megtorolni. Ezek ellen bizony meg nem védi a méheket sem a deszka, sem a nádfedél — egyedül csak a gazda szeme. A nád vagy zsuppal fedett méhes mindig előnyben részesítendő; fő előnye, hogy nyáron hűs, télen meleg. Az eső rajt sem kopog. Tartóssága pedig nem 2 év, mint a papirosé, de 30—40 év.

Ha valaki az igen tisztelt méhésztársak közül a méhészkedést olcsóbbá tenni szeretné, ne ültessen fel senkit ilyennek. Az olcsó husnak híg a leve — a méhészetnél is érvényben marad. S bizonyosra veszem, hogy az olcsónak nem a már méhész — de a még nem méhész szokott felülni. Ezt tenni pedig a méhészet érdekében nagy kár — mert rossz kaptárban rossz méhesben a nagyon eldicsért méhészet a kezdőnek hasznára épen nem csak kárára lehet. Az olcsóságot soha nem szabad ajánlani, csak mindég a célszerűséget. Mert a méhészetnél — akár mit mondunk is, nem az olcsó, de a célszerű a jó.*

Vizkelet.

Uhlárik Sándor, tanító.

* Bocsanatot kérünk, igen tisztelt tagtárs ur, hogy nem hagyjuk szó nélkül a kátrányos papiros ellen felhozott kifogásait. Nem tudhatjuk, hogy a kereskedő minő utasításokat adott az uraknak a fedésre nézve, de azért annyit mégis vagyunk bátrak megjegyezni, hogy azok az utasítások alig lehettek jók, vagy ha jók voltak, akkor az urak, vagy nem értették meg jól, vagy a kivitel volt rossz; mert a papirtető, legalább nálunk, úgy a mi a célszerűséget, valamint az olcsóságot illeti, bevált, még pedig teljes megelégedésünkre. Méhesünk teteje 8 éve, pavilonunké harmadik éve állja telet, mind a kettő igen jól, a nélkül, hogy a szél erőt vehetett volna rajtuk és csurogni sem csurog, sem nem csepeg át a tetőkön sem az eső, sem a hólé. Pedig erre vannak ám még csak igazán nagy szelek. Hogy példát mondjunk: a múlt évben tavasszal a környékbeli kerítések legtöbbjét, még a léczkerítéseket is sorjában a földre teperte a szél, de a méhes tetejéről egyetlen foszlányt sem vitt el, de elvitte a szomszédos villák tetejéről a cserépszindelyt. Még egyet: A Dunagőzhajózási társulat felvételi pavillonjai a Duna jobb partján, mind kátrányos papirral vannak befedve — és husz év óta egyetlenegyszer sem lettek tatarozva, csak minden 2—3 évben bekenik kátránnyal és homokot hintenek rájuk. Olcsóság tekintetében sem lehet kifogás. Megengedjük, hogy némely vidéken a nád és a szalma olcsóbb a kátrányos papirosnál, de város helyen és sok helyütt másutt is, a hol a nádat és a szalmát kilogrammonként mérik és árulják, az ilyen anyagból készült tető jóval drágább mint a papirtető. (Aztán itt a fővárosban, de más, vidéki városokban is, meg sem engedik a szalma vagy nádtetőt.) Miként ebből látni méltóztatik, kifogásai nem teljesen helytállóak, mindazonáltal felszólalását köszönettel vettük és szívesen közöltük.

A szerk.

2.

Ezen cikkemet leginkább azért írom, hogy új bizonyítékot adjak arra, miszerint a méhészkedés mostohább körülmények között is jövedelmet hoz, ha a körülményekbe bele tudjuk magunkat.

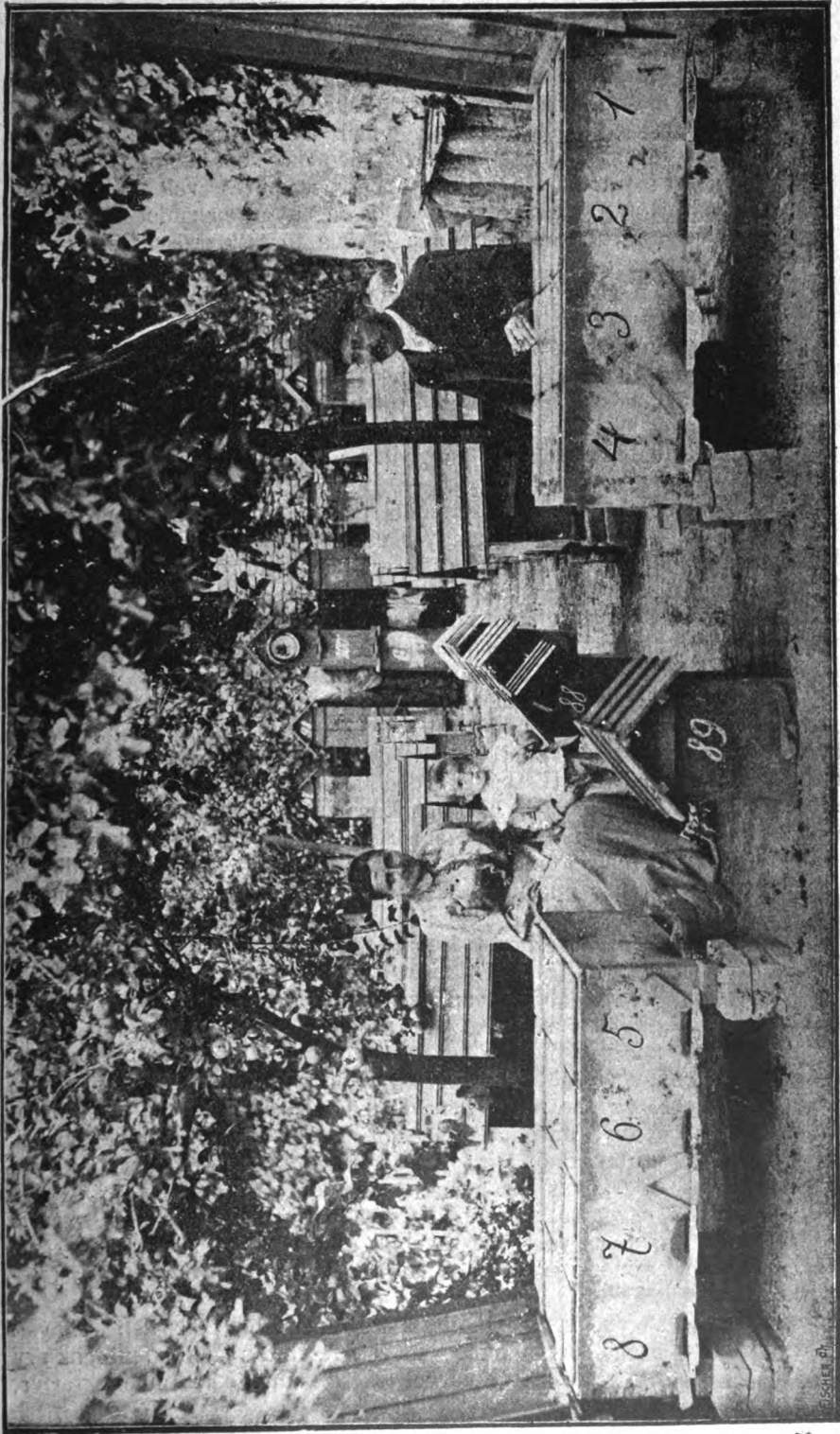
Itt nálunk a főhordást föltételelesen a tarlóvirág adják és hárs egyáltalában nincs. Azonban leggyakrabban mégis van, hogy a törzsek szépen fejlődhetnek, sőt szépek is, csak az a baj, hogy mézet ritkán lehet tőlük kapni. alább leírandó módszeremmel méhészkednék, hát bizony is bele telne, míg mézet kapnék, így azonban 200—500 kapok évenként mézemet.

En majdnem csupa fekvő, felülről nyíló kaptárokkal. Nekem ezen kaptárak legjobban tetszenek, mert velük a legyszerűbb és legkönnyebb. Szerintem ezek a legjobb kaptár nem fogok, minek is? Méhészkedjék kiki olyan kaptárokkal boldogulni tud.

Kaptáraim egyesek, kettesek és négyesek. Méhesem k
nak az egyesek. Ezekről oldalt hat-hat négyes kaptár áll. E
egyik oldalon állókat én kezelem, a másik oldalon levőket
seket pedig öcsém, ki most kezdő tanító és egyszersmind ke
Kezelés közben a kaptárak mögött szépen és kényelmesen
kaptárakat felnyitjuk, teljes világosság hatol beléjük, s így
gyors, a kezelés pedig biztos. A négyesek egyik oldalán i
vannak, de ezek a képen nem látszanak, a másik olda
vesszőből fonott közönséges kasok. A négyesek mögött álla
sek; ezek közül csak az egyiknek látható a fél teteje. Leg
pén áll egy egyleti hármass kaptár, ennek az oldalán láthat
kaptárak, de ezek keretnélküliek. Ezek nálam a közönséges
kat helyettesítik, mert jobban kezelhetők, mint amazok, ám
felszerelhetem őket keretekkel. Ezekből a lépeket kivagdalt
szédítés nélkül és annyit, a mennyit akarok, a nélkül, ho
egyellen mehnek is az életébe kerülne. Azután tehetel
néppel a mit akarok; rendszeren egyesítésre használom. Ezek
szép hasznót hajtának, az anyanevelő kaptárokat pótolják,
semmi különös dolgom.

A méhészkedésben szeretem az izlést párosítva az ízléssel. Hogy a bélelést, a zsaluzást kikerüljem, kaptáraim 3 cm. v. 4 cm. magasak, hogy készülnék, hogy pedig a deszkákat ne kelljen toldani, repedéseknél is elejét vegyem. kereteim hosszúsága 27 cm. és szélessége 12 cm. azaz egyenlő az egyleti keretekéivel.

Juniusban törzseim rajoznak, a miben sohasem akad a rajzás azért mégis elég mérsékelt, valószínűleg azért, mert árnyékban van. Ha pedig egyik-másik törzsem mégis a kellő rajzott volna, akkor egy hozzáadott rajjal újból fölsegítem. A szerkezetű kaptárain számát nem akarom szaporítani, a raj nélküli kaptárokba fogom be és a jókét őszkor a mézes adom el. Ezekkel a befogáson kívül semmi bajlódásom nem többféleképpen veszem hasznukat. A gyengék közül azokat,

erejükből ki tudnak telelni, bántatlanul hagyom, a melyek pedig erre nem képesek, azokat egyesítem és így szépen áttelelnék.

Ha sehová sem költözöm méheimmal, akkor, mint már mondtam, csak a tisztos fűről kapok mézet, ha van, de akkor sem mindig. Így például tavaly is a tarlóvirág bőven virágzott, de méz kevés volt benne, úgy, hogy ha idejekorán nem segíték a bajon, a mézhozamot a méhek a fiasítás felnevelésére használták volna fel s a törzsek erősek lettek volna ugyan, de én méz nélkül maradtam volna. Ilyen esetek állanak be itten, de ilyenkor aztán én így segíték magamon:

Méhállományomnak az erősebb felét meganyátlanítom, s így ezen törzsek, miután mézüket fiasításra nem pazarolhatják, ilyenkor is adnak 10—15 kiló mézfelesleget. Hogy ezen meganyátlanított törzsek teljes erőben megmaradjanak, az anyás törzsekből folyton adogatok hozzájuk befedett fiasítást. Itt még azt is meg akarom említeni, hogy egyszer, egy méztelen évben, juniustól szeptemberig egy népet anya nélkül tartogattam és ez a törzs 30 kiló mézet adott.

Ezen méhészkedési rendszeremből kifolyólag előfordul nálam — ilyen években — 2—3 valódi alanyás eset is, de hát ez nem baj. Különben, miként tudjuk, hát nem csak ez, hanem a rossz időjárás, silány legelő, s a rendszertelen rajzás is előidézheti a törzs elanyátlanodását, amire aztán az alanyás állapot következik. Hogy hogyan gyógykezelem én a valódi alanyás törzseket, azt is le akarom itt írni, annál is inkább, mert szakirodalmunkban nem akadtam még rá ezen eljárásra.

Kétféle alanyasságot ismerünk, de nincs mind a kettőre külön-külön kifejezésünk. Az egyik az, midőn a jó termékeny anya magtáskájából kifogy a maganyag, tehát kimerülés következtében csak herepetéket petézik. Hogy volna ez alanya? Hiszen ez valódi anya, csak ki van merülve, vagy beteg. Az ilyen beteg anyával bíró népek gyógykezelése nem ütközik semmi nehézségekbe, itt az eljárás eléggé ismeretes s erről nem is akarok írni, csak megjegyzem, hogy én ezen esetekben is úgy járok el, mint a valódi alanyákkal bíró népekkel. Mikor a kaptárban egyáltalában nincsen anya és a mikor egy, több, sőt némelyek szerint (ámbar én nem hiszem) a dolgozó méhek mind kezdenek herepetéket tojni, ez a valódi alanyasság. Ott is, itt is a pupos költés a méhsejtekben biztos jele a jó anya hiányának.

Méhészeti szakirodalmunkban az alanya gyógyítására némelyek azt ajánlják, mivel az ilyen nép nem menthető meg (dehogy nem), hogy ki kell seperni, mások ismét az egyesítést ajánlják. Legelterjedtebb eljárás pedig ez: a nép mindenestől kaptárából kiveendő, a kaptárba azután egy jó anya teendő be, az alanyás nép pedig egy távolabbra eső helyen kisép-rendő, hogy az alanya, mely a repüléstől elszokott, ne találhasson vissza. És ez a herce-hurca csak azért történik, mert általánosan el van fogadva az, hogy a valódi alanyás nép nem fogadja el a jó termékeny anyát. Pedig, igen is, elfogadja. Nálam legalább minden alanyás nép, akár jó erőben van még, akár gyengébb, vagy ha már a végpusztulása felé közeledik is, mindig, minden esetben és minden időben elfogadja a jó termékeny anyát.

Az eljárás nagyon egyszerű. Ha észreveszem, hogy a nép alanyás, mindennek előtt levagdalom a pupos költést. Azután ujjaimmal kifogok egy jó termékeny anyát egy más kaptárból és az anyát kezemben tartva,

a füstölő géppel jól megfüstölöm a gyógykezelendő népet; ugyanigy egy kis füstöt ráeresztek a kezemben levő anyára is, mire aztán a keretek középebe ereszttem. Ezzel kész a művelet és az eredmény biztos. Megjegyzem, hogy a füstölés nem olyan erős, hogy a méhek elszédülhetnének tőle. Ha ezen műveletet a beteg anyával bíró népnél véghez vesszük, akkor — a legtöbb esetben már 5—10 percz múlva — azt fogjuk látni, hogy a méhek a beteg anyát kidobják a röplyukon. Sőt az ályanyás népeknél is észrevettem, hogy egy-két méhet ezen művelet után erőszakosan kihurcolnak, megjegyezvén, hogy a művelet előtt a nép egészen békés volt.

Az álló kaptároknál kiveszem a felső keretsort, hogy a füstölővel jobban beférkőzhessenek. Ha a bent megmaradt kereteken levő méheket jól megfüstöltem, mint az első műveletnél, úgy itt is beereszttem az anyát — a kint levő kereteket visszaagatom. Ezen kereteken levő méhek, ha rá is akadnának az új anyára, nem bántják, mert ők is a bent levő és fölfelé szállt füstől egyenlő szagukak lettek az anyával. Különben ők menekülnek a füstől, az pedig, a ki maga menekül, nem támad másra, különösen arra nem, a ki őt nem bántja. Még nagyobb biztonság kedvéért a kint levő kereteket beagatás előtt még egyenkint is meg lehet füstölni.

A meganyátlanított törzseknél a közönséges anyásítási eljárást alkalmazom. Ugyanis, mihelyt a meganyátlanított törzsekben a méhek észreveszik, hogy anya nélkül maradtak, azonnal anyabölcsőketépitenek, még pedig azon méhsejtekből, a melyekben a leg'rissebb peték vannak. Ezeket én aztán nyolcz nap múlva kivagdalom, meghagyván közülük mindig a leg'szebbet. A meganyátlanítástól számítva három hét múlva a fiatal anyák már működnek, tehát akkor, mikor a főhordás vagy már elmúlt, vagy muló félben van. Ha valamely törzs így nem jutott volna anyához, akkor egy keretnélküli kaptáromból adok hozzá egy rajt, mely se nekem, se a mézeskalácsosnak nem kell; épen így járok el, ha egy meganyátlanított törzsem elgyengült; ez is egyik keretnélküli kaptárból kap egy rajt.

Ulmán, 1899 évi január havában.

Jovanovics Lyubomir,
igazgató-tanító.

Kezdők számára. Havi teendők.

Február.

Februárban a méhésznek azokon kívül, a miket a méhek gondozására vonatkozólag januárban mondtunk, még a következőkre terjedjen a figyelme: tisztultak-e már a méhek, nem bántja-e őket a vérhas-betegség, van-e még mézük, végül pedig — és ez főképen azon kezdő méhésztársainknak szól, akik még nem szereztek be a szükséges méhészeti eszközöket és kaptárakat — hogy tulajdonképen mire is lesz majd szükségük a méhek okszerű kezeléséhez és hogyan kerüljék el a fölösleges és hasontalan költékesést.

Engedjék meg tisztelt méhésztársak, hogy a fenebb felsorolt tudnivalók bővebb magyarázatánál a sorrendet megfordíthassam és az utóbbi helyen említett dologról, t. i. a beszerzendő eszközökről legelőször szólhassak. Ezt én főként a szegényebb sorsu kezdők érdekei szempontjából, a legfontosabbnak tartom, még pedig azért, mert ez olyan pénzkérdés, a melyről, tudtommal, semmiféle méhészkönyvben nincsen szó, de a mely — többször — mint hinnők, az embereket elriasztja a méhészkedéstől.

Majdnem naponta érkeznek a szerkesztőséghez tudakozó levelek, melyek eképen szólnak: „Mint kezdő méhészt, a sokféle hirdetés és árjegyzék — melyekben, czél-szerűbbnél czélyszerűbb — nélkülözhetetlen: — méhészeti eszközöket ajánlanak — annyira megzavart, hogy nem tudok mit csinálni.... stb. és egyik-másikban az illető sokszor kétségbeesjő keservvel panaszolja, hogy ha ennyi sok mindenféle lenne szüksége, akkor neki a méhészet örömeiről le kellene mondani, mert annyit nem költhetne szegény ember létére. A kérdés tehát igen fontos, és a válasz az, hogy annak, aki méhésztben nem kíván fényűzést, de még csak feleslegeseket sem, annak igen kevés méhészeti eszközre van szüksége és ehhez a kevéshez is nagyon olcsón juthat, ha tanácsunkat követi. Egy keretfogó, keretbak, kaparóvas, tollseprő, sajtnyitó, egy jó zsebkés, méheseprő-deszka vagy lemez és egy mésepergető az egész, a mire egy praktikus és takarékos méhésznek szüksége van; a többi luxus. Legfeljebb még anyarácsmól lehet szó, a hol a rendszer ezt megkívánja és arcz- és kézvédőről azoknál, a kik a méhcsipés iránt nagyon érzékenyek és könnyen feldagadnak és a kiknek állásukra vagy hivatalukra való tekintettel ettől tartózkodniok kell. A fenebb felsorolt tárgyak közül csupán a mésepergetőt, a keretfogót, a kaptártisztító- vagy kaparóvasat és a sajtnyitó-kést kell vásárolnunk, a többit házilag is előállíthatjuk vagy előállíttathatjuk csekély pénzért. Arcznvédőnek például teljesen megfelel egy darab átlátszó selyemszövet vagy finomabb tüll, melyet kalapunk karimája köré varrunk és a melynek végét kabátunk gallérja alá gyűrünk; egy jó zsebkés minden házban van — kár az ugynevezett méhészkesért pénzt adni —, keretbak is csak kerül egy ócska ládából, melyet ha éppen nem találunk a lomtárban, minden fűszeresnél 30—40 krajczárért lehet kapni; legjobb az olyau láda, a melyben kockacukrot vagy gyertyát szállítottak. Ha egy ilyen ládát óvatosan szétszedünk és a deszkákat megfelelő felszabadulása után ismét egy összeillesztjük, hogy a keretek szélétben szépen beleagghatók legyenek, pompás keretbakot kapunk, mely éppen úgy megfelel a czélunk, mint az olyan, mely a vasúti szállítási díjjal sokszor 3—5 forintba kerül. Éppen így juthatunk a méheseprő lemezhez is. Egy tábla bádoglemez legfeljebb 40 krajczárba kerül, ha a széleit egy fakalapáccsal felhajtogatjuk, kész a méheseprő, ha pedig ehhez nem értenénk, megteszi azt helyettünk egy drótos tót vagy a falu kovácsa 20 krajczárért szívesen. A többitől majd az illető havi teendőknél fogunk szólni, a hol a különféle tárgyakról szó lesz. Azokhoz, akik ambítiót helyeznek abba, hogy méhesükben minden új találmány legyen, vagy akik inkább csak szórakozás kedvéért méhészkednek, vagy szeretik a kísérletezést és van hozzá pénzük, — nem szólottunk, azok tegyenek és vegyenek tetszésük szerint; mert elvégre a fényűzésnek és kedvtelésnek is van jogosultsága; de azokat, akik nehezen, sokszor verejtéssel keresik a garasokat és a nélkülözés határáig, sőt talán még ezen túl is takarékoskodni kénytelenek, hogy egy kis méhész rendezhessenek be maguknak oly czélból, hogy méhesük után pénzt lássanak, azokat óva intjük, a megfontolás nélkül való költsékezéstől és kérjük őket, hogy mielőtt valamit, a mi előttük a reklám révén czélszerűnek tünne föl, meghozatnának, előbb egy tapasztalt méhészt véleményét kikérni el ne mulasztassák, esetleg forduljanak tanácsért az egyesülethez.

Tisztulási kirepülés az idén, legalább itt a mi vidékünkön, elégszer volt. Deczemberben többször, még pedig a vége felé is és januárban is, valószínű tehát, hogy az idén már februárban megkezdődik a fiasítás, és hogy a vérhas veszedelme ritkábban fog jelentkezni, mint más esztendőben, mikor a méheknek nem kínálkozott annyi alkalom a tisztulásra. Minthogy azonban a vérhas leginkább a rossz levegőtől, rossz, megsoványodott (fedetlen) mezőből és a méhek gyakori háborgatásából keletkezik, főként azon törzsek kisérendők figyelemmel, a melyek későn ősszel lettek etetve és a melyek oly helyen állanak, — például nem egészen száraz pincékben, a honnan nem használhatták fel a gyakorta kínálkozott alkalmat a tisztulásra, — ha kora ősz óta fogva ülnek. A vérhasban szenvedő kasok savanykás kellemetlen büzt árasztanak maguk körül. Ezeknek minden áron alkalmat kell nyújtani a tisztulásra, ha másképen nem, fűtött szobában és azután jó mézzel kell őket etetni, mire a baj rögtön megszűnik. A mesterséges tisztulási kirepülés úgy történik, hogy lécczel készítünk egy állványt, ezt bevonjuk tüllel és abba állítjuk a vérhasban szenvedő népet és jól fűtött szobába visszük. A [méhek csakhamar elő fognak bujni és a tüll-kalitkán belül tisztulni és mire a szoba kihűlt, ismét szépen vissza fognak vonulni a kaptárba, ekkor megkezdődik az etetés. Persze 20—30 törzsszel ezt bajos megcselekedni, de kettőt-hármat meg lehet így menteni, — több pedig úgy sem igen szokott egy-egy méhesben vérhasba esni, hacsak különös körülmények nem működnek közre. Legjobb persze

a szabadban való tisztulás. Vérhas esetében persze, amennyire lehetséges, a kaptár és a lépek is megtisztítandók a bűzös ürüléktől, esetleg a lépek kicserélendők.

A múlt ősszel igen sok méhészt csak a legszükségesebbel láthatta el méheit, mert kevés volt a méz. Megeshetik tehát, sőt igen valószínű, hogy ezen méhesekben már februárban fog kelleni etetni. Legjobb mézzel etetni, mert ez a méh legtermészetesebb tápláléka és ettől fejlődik a fiasítás legjobban. Az egyesület mézértékesítő bizottságánál mindig lehet jó és olcsó etetésre való mézet kapni. A kinek olyan kaptárjai vannak, a melyekből, mint az egyesületi kaptárakból felülről, a méztárból lehet etetni, az egy közönséges befőttes üvegből vagy egy bögréből is etethet, ha ilyen edénybe hígított mézet önt és beköti vászonnal, azután ráborítja a méztárból a fedődeszkákra keresztül le a fészekbe nyíló lyukra. A méhek így igen szépen felszedik a mézet, a kinek pedig nem ilyenek a kaptárjai, az etessen oldalvást, mely célra a felhígított méz egyszerűen üres lépekbe csepegtetendő és úgy teendő be a fészek közelébe, mint a lépes etetés.

A szalmakasok alulról etetendő kányérból, megjegyezvén, hogy a kányér úgy helyezendő el a kas alá, hogy a lépek a kányérig érjenek, a mézre pedig vagy szalmaszálak rakandók, vagy egy darab vászonronggyal fedendő be, hogy a méhek a mézbe ne fuljanak. Ha esetleg a lépek a kas aljáig érnének, akkor vagy doblással — toldalékkal-toldandó meg a kas, vagy pedig a lépek egy része kivágandó, hogy a kányér elférjen, ha pedig a kas csak félig volna kiépítve, a kányér alá megfelelő vastagságú melegített tégladarabok teendő. — Az etetés mindig este történjék.

Ebből látható, hogy külön *etetőkészülékért kár pénzt adni, mert felesleges.* B.

S z e m l e.

Ha a »Magyar Méh« utóbbi számait figyelemmel olvassuk és a korábbiakkal összehasonlítjuk, nem kerülheti el figyelmünket azon óriási változás, melyen a mézhirdetések alig egy éven belül keresztül mentek. Mert még nem is olyan régen volt — bizonyára sokan fognak még emlékezni reá —, hogy majdnem minden lapszámban egész lajstromok jelentek meg, a melyekben az egyesület tagjai mézkészleteiket eladásra kínálgatták, ki 1, ki 2, ki több métermázsát egészen fel — 20—30-ig is és hogy ezek a hirdetések sokszor hónapokig is megmaradtak a lapban, bizonyosságot téve azon szomorú tényről, hogy az illetők a mézen nem tudnak tudni; míg ellenben ma ennek éppen az ellenkezője tapasztalható: az egyesület mézértékesítő bizottsága vagyonszerkezés szám keresi a mézet a kül- és belföldi vevők számára, állandóan 2—300 métermázsát. Hála Istennek, hogy ily kedvező fordulatot vett a mézértékesítés ügye!

A minap egy előkelő uri ember, aki nagy barátja a méhészetnek, azt kérdezte tőlem, hogy miért van az, hogy bárki házában fordul is meg az ember, sehol sem szolgálnak fel az asztalnál mézet? — Pedig, folytatá — mily páratlan csemege a jó méz és mily egészséges tápszer.

Sajnos, de igaz, hogy a cukor a mézet, mely régente az egyedüli édesítő szerét képezte a háztartásnak, innen teljesen kiszorította, úgy, hogy nagy időbe és erős társadalmi mozgalomba fog kerülni, mire a méz csak némi csekély részét is vissza fogja hódítani az elvesztett térnek és mire a közönség érdeklődését a kitűnő termék iránt legalább annyira fel tudjuk kelteni, hogy a cukor mellett rendesen mézet is élvezzen.

Ismerek élteesebb embereket, akik még igen jól emlékeznek azokra az időkre, mikor a kedves háziasszony mézzel édesítette a vendég kávéját és mikor a magyar gazdasszony konyhájából finomabbnál-finomabb mézes

sütemények kerültek az asztalra. Ha hajdanában a méz volt a háztartás egyedüli édesítő szere, miért ne juthatna neki ma is, legalább annyi hely, a mennyit értéke szerint méltán megérdemel? Annál is inkább, mert a mézet a természet majdnem mindenütt osztogatja, hol virág díszlik és az ember elég könnyen is juthat birtokába, míg a cukorról ezt éppen nem lehet állítani.

*

Ha az emberek fontosabb feladatok megoldását célozzák, rendszeren szövetkezni szoknak a közös cél eléréséhez. Miért ne szövetkezhetnénk mi méhészek is a méz élvezetének érdekében?! Alakítsuk meg a »méz-fogyasztók szövetkezetét«. Meg vagyok győződve, hogy ily társadalmi mozgalom óriási lendületet adna a mézfogyasztásnak.

Próbáljuk meg!

*

Már ezelőtt ötven évvel mondotta Berlepsch, az okszerű méhészet egyik alapvető nagymestere hogy: »tanuljatok elméletet, különben tapasztalozó kontárok maradtok teljes életetekben keresztül.«

Bizony, ha jeleseink nem törődtek volna az elmélettel, és nem iparkodtak volna annak nyomán a haladással lépést tartani, méhészetünk nem állana ma azon a szinten, amelyen tényleg van mindnyájunk öröme és hasznára. Azért Berlepsch mondására utalva, melegen ajánlom hogy ne mulasztuk el a hosszú téli estéket, a midőn főként a gazdának több ideje van, mint az év más szakában, a méhészet elméleti részéből, hasznos méhészeti munkák tanulmányozása által, minél többet elsajátítani.

Méhészeti szakirodalmunk elég gazdag, elannyira, hogy büszkéek lehetünk reá. Ha az összes jeles munkákat ide akarnám iktatni melyek keletkezése óta megjelentek, helyet sem találnék ezen szűk keretben; főként a század elején és az utóbbi években igen szépen gazdagodott méhészeti irodalmunk, oly könyvekkel, melyek a legmesszebb menő igények kielégítésére alkalmassak, ilyenek Ambrózy és Sötér munkái, a kisebbek közül pedig Kriesch, Rodiczky, Göndöcs, Pálfi, Neiszer, Kühne és Bacskay eredeti munkái, végül Dzierzon páratlan méhészkönyve, melyet Binder fordított magyarra.*

Kakucsí Liebner József.

A méhészkedő medve.

A múlt évben közöltem a tisztelt méhésztársakkal, hogy miképen bánt el a túrócsmegyei medve Akantisz barátom méheivel, t. i. hogy nagymesterünk rendszerének ismerete nélkül is miképen nyitogatta ki, majdnem teljesen szabályszerűen a Dzierzon-féle kaptárokat és szedte ki belőlük kedves csemegéjét, az illatos erdei mézet, nem törődve vele, hogy nincsen kipergelve és szépen megszűrve, sőt ellenkezőleg: megette a kaptárok egész tartalmát méhestől, királynőtől és himporostól az utolsó talpig boccai társaságában, a kiknek, a talált nyomok szerint, szintén juttatott a kedves ritka zsákmányból. A kaptárok nyitogatásánál annyiban tért el szokásainktól, hogy a kaptárokat nem emelte le az állványokról, hanem egyszerűen ledobálta és jól meghempergette őket, oly annyira, hogy

* Az egyletnél kapható. Ára 2 ft 50 kr.

az egyiket 200 lépésnyire távolban a méhestől találták csak meg; továbbá, hogy az ablak eltávolításánál mellőzhetni vélt minden teketóriát és óvatos huzogálást, hanem egyszerűen benyomta.

Méhészársunknak 26 törzsből álló méhesének illetén elpusztulása, alaposan elvette méhészkedni kedvét úgy, hogy az idén már lemondott e kedves foglalkozásról. De akadt a méhesnek egy másik pártfogója a közeli Szlován község egyik földmivelőjében, ki ismervén a méhes kedvező fekvését, ajánlkozott, hogy felesbe ismét benépesíti az elhagyatott méhest. és mintán megkötötett az alku, azt ősszel 14 törzsszel újból benépesítetete. A maczkók esetleges látogatásai ellen akként védekezett, hogy az emeleten felállított kaptárokat erős fenyőruddal torlaszolta el, hogy helyükből elmozdíthatók ne legyenek, azonfelül egy jó s erős fogas csapóvasat is állított fel a méhes homlokára előtt.

Medvének szívesen emlékezett vissza a tavalyi jó napokra, mert nem csak hogy ismét beállított, hanem már 10 nappal korábban tisztelte meg a méhest látogatásával, hasonlóképen mint a múlt évben családját is magával hozva. 1898 évi október 31-én már beállított és nem sokat törődve az illem szabályaival, a méhes előtti gyenge fenyőrud kerítést egyszerűen áttörte és neki ment a kaptároknak. Azonban most nehezebb volt a helyzet, mint a múlt látogatás alkalmával, mert az erős védőrudal nem tudott elbánni; de segített magán: erős karmai és hatalmas vashajai segítségével az egyik kaptáron akkora lyukat rágott, hogy kacsójával az édes csemegét kiszedhette.

Lakmározása, melyből valószínűleg bocsainak is juttatott valamit, annyira csiklándozta inyét, hogy bizony a szükséges óvatosságról megfeledkezve távozásakor hátsó bal lábával a csapóvasba lépett. A kellemetlen meglepetés fájdalmas hangokat csalogatott ki az öregből, minek következtében a megijedt bocsok a kerítés nyílására nem is hederítettek, hanem, a nyomok szerint, újabb rést ütöttek, s medvéhez illő bátorsággal — vesd el magad, elillantak.

Az anyamedve kényyszerű ugrándozással, mint azt a csapóvason lánczon függő horgony alaku vas szántás nyomai mutatják, 180 lépésre birt csak vánszorogni, hol a meredek lejtős bükkös fiatalosban közel 2 méter magasságban felakasztva találtatott. ekként számolván be az okozott kárért, irhájával.

A november 1-én, d. u. kiszenvedve talált anyamedve 105 kilót nyomott. Két bocska még néhány napig nyomoztatott a tájon, hó hiányában azonban üldözhető nem volt.

Vadászty Jenő.

M é h z s o n g á s.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becses engedelmevel az elmúlt 1898. évről is bátorkodom méhészkedéséről beszámolni.

Nálunk, itt a Bükk déli lejtőjén, silány méhesztendő volt a múlt év. Hogy ezt kézzelfoghatólag bebizonyítsam, rámutatok az 1897. évre, amikor hat törzstől pergettem 150 kilo mézet, míg a múlt évben 13 törzs után alig termeltem 50 kilót.

A t. olvasó bizonyára kíváncsi e feltűnő ellentét okára! — Előrebocsátom, hogy vidékünk a méhészetre gyenge-közepes. Egy főhordás van, melyet az akác nyújt. Ha ez nem sikerül, nincs szüret.

1897. őszén 18 törzsemet mézzel bőven ellátva s elég jó erőben teleltem be. Nyugodtan néztem a tél elé, annnyival is inkább, mivel ősszel méheim többször kirepülhettek.

1898. évi febr. 1-én méheim az elhullt méhektől már tisztogatták kaptárakat, márczius 14-én pedig már láttam virág-porral hazatérőt, s 15-én megkezdtem a lisztetést. — Ápril közepén az egressel kezdetét vette a gyümölcsfák virágzása. A fiasítás mind nagyobb tört foglalt. Ápril 20-ig kellemes meleg, a fiasításra kedvező idők jártak. A legjobb állapotban áttelelt összes törzseimet örömmel szemléltem, annnyival is inkább, mert a spekulatív méz-etetést még meg sem kezdtem s egyes törzseim már is oly népesek voltak, hogy benn már nem fértek, nagy szakált eresztettek, mintegy biztos jeléről a közeli rajzásnak.

Azonban a Jegestengerről megindulnak a jéghegyek, az áldást lehellő délnyugati szeleket váltják fel. Méheim naponkint ezrével vesznek oda. Marékszámra szedem össze méhesem előtt a megdermedt szegény jószágokat! A rajzásra nevelt duzzadó törzseim kezdenek visszahúzódni. A mézben szegény törzseimet etetnem kell. Községünkben a laikus méhészek jönnek hozzám tanácsért, a sok fiasítás ott hever kihányva a kas alján! — Én e rettentő állapotot a gondos etetéssel elkerültem ugyan, de a fiasítás fokozása megszűnt, a népeség a dermesztő szélben megtizedelődött s mire május 20-án az akác pattogni kezd vala, méheim ott voltak, ahol ápril elején sőt ott sem, mert mézük elfogyott mind.

Május végén, a pünkösdi ünnepek alatt, négy nap, a mikor az akác teljes diszben volt, folyton esett a hűvös eső. Ha olykor egy-egy félórára szétnyíltak a komor fellegek, méheim örömmel zúdultak ki az akácfákra. De mit ért az ily hordás! — Méheim az akáczról csak az asznapi kenyeret, azt is lopva tudták behordani.

Junius végre lanyha lőn s a rajzás, melyet a spekulatív-etetésnek köszönhetek, meglehetősen sűrű volt. Egyes törzseim négyszer is rajzottak. Az első és jobb második rajokat, mint önálló törzseket, vettem gondozás alá, a többieket pedig anyanevelésre hagytam.

A múlt év bár rossz mézesztendő volt itt, de törzseimet 13-ról 21-re egészítettem ki. Ezen felül beteleltem hét tartalékanyát. Megjegyzem, hogy a múlt évben a termékenyítés nehezen ment, mert volt olyan törzsem, melyet negyedszeri műtőre sem sikerült meganyásitanom. Ez az oka, hogy 12 utórajból csupán 7 tartalékanyát szerezhettem. Ezt kizárólag a méhesemhez kapott fecskecsálód garázdálkodásának tulajdonítom.

Amily esős volt a tavasz, oly száraz lett a nyár. A junius 28-iki országos jégveréstől t. i. nem volt esőnk egészen szeptember közepéig. Méheim csak tengődtek. Hogy el nem pusztultak, a nyugati szélnek köszönhetem, mely a fehér lóherében mézet gerjesztett. Csodálatos! Máskor a nyugati szél esőt hozott, a múlt évben két hét alatt nem tudta vízpárával telíteni a levegőt. Más években július első felében meglehetősen mézharmatok is jártak, most az is elmaradt. Egyedüli mézhordás, — de nem bő, — csupán a fehér lóheréről volt július 10-től 25-ig. Méheim szerényen hordták a főléséget nektárt. Ha ez nincs, talán méhesem most néptelenül, szomorúan várná a tavaszt!

A múlt évben többen tudakozódtak nálam, hogy nem volnék-e hajlandó olasz anyákat átengedni? E tömeges kereslet arra indított, hogy több anyát neveljek. 12 utórajt, mint már említém, anyanevelés céljából fogtam be; de a leggondosabb kezeléssel is csak hetet sikerült megtermékenyíttetnem. E hét tartalékanyából a főléslegest átengedhetem azon t. méhésztársaimnak, kiknek erre szükségük lesz. 2 fnt 50 kr. előleges beküldése mellett bérmentve fogom megküldeni, mihielyt az időjárás engedi. A befolyt összeg 10%-át a mézértékesítés előmozdítására be fogom küldeni az egyesülethez. — E tartalékanyákra azt jegyzem meg, hogy olasz anyapetakból származnak, de a generációk azt sejtetik, hogy honi herével párosultak. E keresztetések azonban nem vonnak le az anya értékéből, sőt bizonyos tekintetben még becsesebbek, mivel úgy az olasz, mint a magyar méh tulajdonságait bírják. A vérfrissítés következtében pedig szorgalom és petezés tekintetében fölötte állnak a tiszta egyedeknek.

Mielőtt soraimat végezném, bátorodom azon indítványt tenni, hogy nem jobb volna-e a tagsági díjakat azon célból fölemelni, hogy a hanyag fizetőket törülvén, a lap terjedelmét bővíteni lehetne. Ujabb időben igen szűk terjedelemben jelenik meg a »M. M. Legalább négy oldalt állandóan lehetne csatolni minden számhoz a »vidéki méhészongás« számára. Azt hiszem, ez áldozatot a legtöbb lelkes méhésztárs meghozná!

Végül pedig a mézértékesítő bizottságnak fejezem ki bámulatomat a páratlan, igazán nem is remélt sikerek felmutatásáért. Kérem, ma már ott vagyunk, hogy a méhészetből, mint önálló és főfoglalkozásból meg is lehet élni, mert nem termelhetünk annyit, amennyit el ne tudnánk adni¹. És ez mind Binder Iván urnak és nébány ügybuzgó társának köszönhető.

Kalapot emelek Dzierzon apónak, Berlepschnek, Hruschkának, Grandnak, de méltán egy sorba állíthatjuk ezen halhatatlanokkal Binder Iván urat.² A tett nem szorul dicsőretnre, de szívem érzelmét sem fojthatom el akkor, midőn a mézértékesítőbizottság havi beszámolóját olvasom. Boldog újévet kívánok minden méhész társamnak, de merem mondani, hogy kedves hazánk összes őnzetlen méhészei nevében szólok e szavakkal: Binder Iván urat és társait az Isten, a magyar méhészet felvirágoztatására, mindnyájunk örömére, testi s lelki jó egészségben igen-igen sokáig éltesse!!

Borsod-Bogács, 1899. január 3.

Molnár György, tanító.

*

Tekintetes Szerkesztő ur!

Mint curiosumról, értesitem, hogy folyó december hó 19-én, hétfőn, nálunk olyan derült, meleg időjárás volt, hogy a méhek seregestől kitódultak és egy törzsemből több méh virágport is hordott a lábain, daczára, hogy előbb már fagyok voltak. Egyébként a nyár száraz volt s kevés mézet gyűjthettek méheink. A gazdánál már több méhcsalád elpusztult mézszükségben. — Mély tisztelettel

Szent-Antalfán (Zala m.), 1898. decz. 22.

Nagy Lajos, ev. lelkész.

Möszl Lajos †.

Körtvélyesről érkezett a szomorú hír, hogy Möszl Lajos ur, nyugalmazott kőszegi evang. igazgató-tanító múlt év december hó 19 ikén hosszas szenvedés után 62 éves korában meghalt. A boldogult régi buzgó hive volt a méhészetnek és kezdettől fogva tagja egyesületünknek, ki korábban, míg egészsége engedte, lapjaink számára szerényen dolgozott és nagy tevékenységet fejtett ki az okszerű méhészet terjedése érdekében. Kőszeg és vidékének valóságos méhészapostola volt. Egy igen sikerült lapozó-kaptárt is szerkesztett, melyet mindvégig megtartott és a mely főként Kőszeg környékén nagy elterjedtségnek örvend.

Áldás emlékezetének.

¹ Sajnos, hogy az idén igazán nem volt annyi, a mennyi el kelt volna. Több vagonra való megrendelést vissza kellett utasítani és a hirdetéseket is beszüntetni. Aztán itt is az a baj, hogy kevés a pénz. A legtöbben azonnal kérik a pénzt. De há, miből? Hiszen mézértékesítési czélokra az idén alig folyt be 150 forint. Remélem azonban, hogy az idei siker után majd csak megmozdul a méhészhad saját érdekének buzgóbb és cél tudatos védelmére; mert ha a mézért. bizottság támogatás hiányában feloszlának, bizony nem a bizottsági tagok bánnák meg — mert hiszen ők egy óriási felelősséggel járó terhes munkától szabadulnának csak — hanem a magyar méhészek, amidőn ismét visszatérne a 26 forintos mézárak szomorú korszaka. Pedig a külföldről már most érkeznek tudakozódások a jövő méztermésre nézve. *A szerk.*

² Jaj! igen tisztelt tagtárs ur, hol maradok én azzal a kis buzgólkodással, melynek csakis azért van némi sikere, mert az elnökség és a választmány hathatósan támogat — azoktól a világra szóló dolgoktól, a melyeket azok a nagy emberek alkottak és műveltek, a kikkel engem egy sorba méltóztatik állítani. — Egyszerű, szerény barátja vagyok én csak a méhészet ügyének, a milyen százával van közöttünk és akik tán jóval többet tennének, ha alkalmuk volna hozzá. *B.*

Egyesületi mondanivalók.

A tagdíjhátralékokból, bár sokan megszívlelték ismételt kérésmunkét, még mindig nagy az egyesület követelése, pedig már az 1899. évre fizetendő tagdíj is nemsokára — márczius 31-én — esedékesé válik. Nagyon, de nagyon kérjük ismételten a tisztelt tagtársakat, szíveskedjenek hátralékaikat most már minél előbb beküldeni. A szükséges postatakarékpénztári befizetési lapot a mult számmal mindenkinek megküldöttük.

*

A mézértékesítés ügyéről, helyszüke miatt, a jelen lapban csak annyit, hogy az utolsó kimutatás óta ismét néhány ezer frtot folyósítottunk és hogy február 15-éig, a mely napon a második üzletév befejeződik, az eddig beérkezett összes mézkészletekért járó összegeket folyósítani fogjuk. A bizottság összes pénzforgalma meg fogja haladni a

30.000 forintot.

Mézre még mindig van szüksége a bizottságnak.

*

A kinek olcsó kaptárra szüksége lesz, az rendeljen már most, mert a raktárra készített 100 darab már le van foglalva és majd később lehetetlen lesz egyszerre a tömeges rendeléseknek megfelelni. Az árakat más helyen közöljük.

Rietsche-féle műlép-prések is állanak rendelkezésre nagyon leszállított áron, de csak egyesületi tagoknak.

*

A Sophora-mag már elfogyott, de méhfü-mag még kapható. A szétküldött magból a nagyobbik, fehérzöld, a sophora, az apró barnás a méhfü-mag. A méhfümag úgy vetendő, mint a rezeda-mag, a sophora pedig jól felásott és meggereblyezett földbe szemenkint egymástól egy arasztnyira és 4—5 cm. mélyre dugandó a földbe. Egy éves korukban át lehet ültetni és iskolázni; a visszavágást a sophora nem szereti. Minden talajban megvan és óriási fára fejlődik.

Február vége felé lesz későn virágzó akácza mag is. Lazacszinű virágu akác, mely jó 8—10 nappal később virit, mint a közönséges fehér. A méhek erősen ellepik virágját és pompás világos mézet ad. A magot most szedeti a titkárság.

»A Méh« czimű méhészeti szakmunka csak magánál a szerzőnél Ambrózy bárónál kapható Temes-Gyarmatán. Ára 3 frt.

A párisi kiállítás iránt érdeklődőket ujbol figyelmeztetjük, hogy ne hozzánk, hanem Ambrózy Béla báró urhoz forduljanak.

Dr. Dzierzon »Der schl. Bienenfreund« czimű magyarra fordított könyve, az egyesületnél 2 frt 50 krért kapható.

BacsKay Sámuel ev. ref. lelkész ur tagtársunk értesít, hogy »Gyakorlati útmutató a méhek tenyésztésére« czimű könyvéből a nm. földművelésügyi ministerium a téli gazdasági előadások alkalmával való szétosztás céljából 250 példányt rendelt meg.

		korona	fillér
fézdoboz, fehér aluminium-bádogból, 4½—5 kg. méznek	1	—	30
farekeszszel, póstán szállítható	1	—	40
lülép-kapocs (Binder-féle)	1000 drb	—	60
ejtnyitó-kés, kisebb	1	—	1.40
„ nagyobb	1	—	1.70
ejt-borona	1	—	1. —
„ henger	1	—	1.40
oronytisztító és kerethúzó	1	—	—60
aptároltal-tisztító	1	—	—50
aptárfenek-kaparó	1	—	—50
„ finom	1	—	—60
léhleseprő, vaslábon	1	—	4.20
„ fából	1	—	2.80
öplyuk-tolóka, bádogból, egyszerű	12	—	1.92
„ dupla	12	—	2.40
léhitató-vályu (szabadban)	1	—	3. —
odronyszövet, fekete fényezett, rozsdamentes	1 ☐ méter	—	2.40
annemann-rács	1 ☐ „	—	3.80
„ feldarabolva	1 ☐ „	—	4.20
lézpergető, 4 orsz. méretű kerethez.	1 drb	—	16. —
„ 8	1	—	20. —
„ fogaskerekű hajtásra	1	—	30. —
lülép-prés (Rietsche-féle) 17×27½ cm orsz. egyleti méret	1	—	16. —
„ Neiser-méret	1	—	25. —
léz- és viasz-prés, kisebb	1	—	22. —
„ nagyobb	1	—	40. —
iasz-olvasztó bádogedény	1	—	6. —
őz viasz-olvasztó	1	—	14. —
ülép, amerikai hengeren készült, valódi tiszta viaszból	1 kg.	—	4.40
„ 3½ kilós postacsomag bérmentve		—	16. —

**z itt felsorolt tárgyakon kívül a méhészetbe vágó mindennemű cikkek, valamint gyümölcs-
szállító kosarak, továbbá tenyészdénkből normandiai óriás nyulak,
fajbaromfiak, tojások és diszgalambok mérsékelt áron kaphatók.**

===== Részletes árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk. =====

ÁR J E G Y Z É K.

Hármas országos egyleti kaptár, kettős falazattal, 90 keretre, befestve	8 frt — kr.
Egyes „ „ 30 „ „	3 „ — „
Mayer-féle kaptár-ducz, 6 családra, 90 egész kerettel, tető- és talapzattal, keretnagyságú rácsokkal, a kaptárok befestve	18 „ — „
Négyes Neiser-féle kaptár, kettős falazattal, 80 kerettel	11 „ — „
Anyanevelő, 6 nagy vagy 12 egyleti keretre, mely raj számára is alkalmas	1 „ — „
Mézpergető, 8 fél- vagy 4 nagy keretre, minden része erős czinklemezből	9 „ — „
Mézpergető, 4 egyleti vagy Neiser-féle keretre	5 „ — „
100 drb. keretnek való léz, pontosan feldarabolva és 3 oldalon gyalulva	1 „ 30 „
Távkapocs, 1000 darab	1 „ — „
Keretek összeállítására szolgáló gép, aczél rugóval	— „ 50 „
Keretbak, 25—30 kerethez, összehajtható	1 „ — „
Viaszolvasztó-vájú, a lépek ragasztására, etetéshez is alkalmas, fehér bádogból	— „ 30 „
Műlép ragasztódieszka	— „ 20 „
Keretfogó, hosszú nyélen	— „ 60 „
Sejtnyitó kés, a bepecsételt lépek nyitásához	— „ 50 „
Mézdoboz, fehér bádogból, 4½ kilós	— „ 30 „
Méhészsapka, lőszőr szövétből	— „ 60 „
Gummikeztyű, hosszú kézelőkkel	1 „ 50 „
Műlépek, saját termésű viaszból, 1 kiló	2 „ 20 „
Egy ☐ méter anyarács, sima nyílásokkal	2 „ — „

Az árak műhelyemben Kabán értendők.

Kapható: DEDE GABOR méhésznél, KABÁN, Hajdumegyében.

HORVÁTHY GYULA

kereskedelmi méhészetében Zemplén-Szinnán,

jutányos áron kaphatók kaptárak, keretléczek és egyéb méhészeti eszközök.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. *

*** Az árjegyzékben foglalt árúkból, melyek ez alkalommal is mérsékelték, Horváthy úr, hasonlóan mint a múlt évben, az idén is ad mézértékesítési czélokra.**

Kereskedelmi és műép-gy

Mindennemű méhészeti eszközök és
gyártása csakis mintaszerű, különlegesség számba

Ausztria-Magyarország legnagyobb gyára e sz
villamos erőre berendezve és villamos világító te

PROKOP JÓZSEF, Friedland in Böhmen

a korábbi „Prokop és Schulz” cég kizár

Viasz- és nyers lépeknek megvétele és ki
Árjegyzék magyar-, német- vagy csehnyelven, kívánatra in

Sürgőnyozim: PROKOP, Friedland, Böhmen.

110 jó betelelt mehtörzs, országos méretű, majdnem egé
eladó 5 frtért, törzsenként április
Szalócz, Gömörmegye, utolsó posta: Gomba

Eladó élőméhek.

Erős törzsek, mézzel bőven ellátva, 14 kiépített orszá
tel, családonként 6 frt. Szimplafalu egyleti kaptárral
egyleti kaptárral, családonként 9 frt. — Május 15-től
egy frttal olcsóbb. Konkoly Elemér. A.-A l

Eladó 66 jól betelelt, erőteljes mehtörzsből álló, jó
pavillon (mely 100 családra kibővíthető) 700
rendezés, délmagyarországi méretű. Ugyanitt esetleg
lád is kerül eladásra mozgó kaptárakb
Tudakozódhatni: Gajdos Gyula méhésznél, Kloy

Szakértők által a legez
elismert

MÉZES ÜVE

Alumínium fedővel,
parafa és hóllyag-
papír betéttel.

Karimával.

Lecsiszol
nyakkal.

1/2 Kilo	8 kr.	4 kr.	— kr.
1/4 „	9 „	5 „	6 „
1/2 „	12 „	7 „	8 „
1 „	16 „	11 „	12 „

A két első üveghez a csatolt rajz szerint, nyolcz színben ny
díjtalanul mellékelünk.

Külön árjegyzék az összes méhészeti üvegczikkekek

ingyen és bérmentve.

EGYESÜLT MAGYARHONI ÜVEGGYÁRAK RÉSZ
Budapest, VI., Nagymező-utcz

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI :

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 34. vándorgyűlése. (Folytatás.) — Az álnya. LUDVIG EDE. — Hány évig alkalmas az anyaméh a tenyésztésre. URAY JÓZSEF — Legolcsóbb méhesfedél és még valami. BELOHORSZKY KÁROLY. — Szemle. KAKUCSI LIEBNER JÓZSEF. — Kezdők számára. (Haviteendők.) BINDER IVÁN. — Neumann Samu †. — Nyílt levél. WIMMER JÁNOS. — Egyesületi mondanivalók és egyéb üzenetek. — A mellékleten: Hirdetések. — A borítékon: Hirdetések.

E folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés után egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és élőméhek eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek« küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnymás engedélyezése az egész lap terjedelmére fentartatik.

BUDAPEST. 1899.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

Akácza- és egyéb magvak.

Ismételjük, hogy a sophora-mag az utolsó szemig elfogyott. Akik korábban jelentkeztek, 30—40 magot, a kik pedig később jelentkeztek, bizony csak 10—15 magot kaptak. Méhfű magot mindenkinek egy-egy evőkanálnyi küldtünk, a miből annyi palánta lesz, hogy egy egész közösséget el lehet vele elátni, mert nagyon szapora. Ez szóljon azoknak — csak ketten szólaltak fel —, akik keveselték a magot. A sophora-mag igen ritka és azok, a kiknek van, bizony jól megfizettetik maguknak. A méhfűmagot Schatz Róbert kir. számtanácsos úr ingyen bocsátotta rendelkezésünkre, azért ebből többet adtunk. Vagyunk bátrak különben megjegyezni, hogy célunk nem volt más, mint a sophorát minél szélesebb körben meghonosítani, továbbá, hogy minden méhesben legyen egy-két bokr méhfű, hogy legyen mivel a rajok számára előkészített kaptárokat bedörzsölve szagositani.

A későn virágzó akác mag szedése az idén nem is került. A szedésre felfogadott munkások azzal tértek vissza a törbágyi erdőből, a honnan Dirnsdorfer Simon tagtársunk közvetítésével kaptunk volna magot, hogy a meleg időjárás következtében a hüvelyek időnek előtte felpattantak és a magvak ki hullottak. A bélyegeket tehát saját költségünkre visszaküldöttük, még pedig vagy külön borítékba, vagy azoknak, akik méhfűvet is kértek, a méhfűborítékban — Majd a jövő évben korábban fogjuk az akáczmagot szedetni.

Levelezés.

Kérjük a tisztelt tagtársakat, szíveskedjenek leveleikben nevüket és lakcímüket mindenkor pontosan és olvashatóan megírni és ha pénzt küldenek, azt is megírni, hogy mire szánták a pénzt. Ezek a hiányosságok temérdek dolgot adnak az egyesületnek.

Mézértékesítés.

Az egyesületnek folyton volna mézre szüksége. Sajnos, hogy már több waggon-rakományt kellett a mézértékesítő bizottságnak visszautasítani; holott tudjuk, még pedig maguktól az illető termelőktől, hogy mézüket 15, értsed tizenöt forinton, mások pedig 21 forint és 50 krajczáron adták oda budapesti mézkereskedőknek, csak azért, mert a mézértékesítő bizottság létezéséről mit sem tudtak!

Minthogy a mézértékesítést a jövőre is folytatni kívánjuk, már most kérjük az igen tisztelt méhésztársakat, velünk a kitelelés után tudatni, hogy mennyi mézre vélnek majd számíthatni, és hogy milyen színű mézet ad vidékük, egészen világosat, sárgát-e vagy sötét színűt, hogy legalább nagyjában már most tájékozhatssuk magunkat és a verőket.

Hálás köszönetet

mondunk ezennel mindazoknak, kik a taggyűjtés körül buzgólkodtak. A midőn ezen sorokat írjuk, éppen a 215-ik új tagot iktatjuk január elseje óta az előjegyzési könyvbe, hogy a választmány elé terjeszthessük felvétel véget. A neveket legközelebb közölni fogjuk. Ebből látható, hogy csak akarni kell és 4—5000 tagja is lehet az egyesületnek. Némelyek 10—12 új tagot is hoztak, hozzanak a többiek is legalább egyet-egyet. Azt hisszük, hogy a kapacitatio nem lesz nehéz, ha a méhészeket, akik még nem tagjai az egyesületnek, a tisztelt tagtársak azokra a kedvezményekre, olcsó kaptárak, műlépprés, Hanemannraés, méze-bödönökre, stb. és a mézértékesítésre figyelmeztetik, a melyekkel a csekély 2 forint tagdíj bőven visszakérül. Rajta tehát, rajta Uraim! még nem teljes a Háromezer.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

IX. ÉVFOLYAN.
1899.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

3. SZÁM.
M á r c z i u s.

**A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban,
1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott
43-ik vándorgyűlése.**

(Folytatása.)

Sokan gyűltünk itt össze; talán mégis lehetséges volna egy oly szert találni, természetesen ártalmatlan, a mely a jegeczedést hátráltatná vagy egészen meg is akadályozná.

Nagy hátrányára van a méz értékesítésének azon körülmény is, hogy nincsenek nyilvános elárusító helyek.

Nagyon sok az olyan ember, a ki szeretne mézet venni, de nem kap, más helyen pedig felesleges mennyiségű méz van.

Azért mézértékesítő egyesületek alakítását ajánlom, a mi nem is új eszme.*

Korunk az egyesületek kora. Gondolják meg, tisztelt uraim, mily lendületet vettek a tejszövetkezetek!

A mióta a szövetkezetek szép, tiszta és tisztán készített vaját árulnak, senkisem akar falusi vaját enni.

Danzigban a gyümölcs értékesítésére alakult egy egyesület. Az a gyümölcs, a minek az értéke előbb métermázsáinkint 2—4 márka volt s gyakran sertéstáplálékul használtatott fel, most kétannyit ér.

S én azt hallottam, hogy itt Ausztriában is, különösen pedig Bécsben, számos szövetkezet alakult; de a szövetkezetek mostani állapotáról semmit sem tudtam meg(?).

Arra kell tehát törekednünk, tisztelt uraim, hogy minél több mézet gyűjtsünk egybe.

Sok helyen van oly egylet, melynek 30—50 tagja van s a mely nagyon is alakíthatna szövetkezetet.

A fődolog az, hogy a szövetkezet az árusítást úgy üzze, mint a kereskedők és hogy minden tag teljes mézkészletét tényleg a szövetkezetnek szolgáltatassa át, nem pedig, hogy a jó mézet kéz alatt eladja s csak a rosszat szolgáltatassa be.

* A magyar országos méhészeti egyesület ezen kérdést már megoldotta. A szerk.

Ilyen egyletnek könnyű volna évenként 50 mázsa mézet termelni; mert a méhészek nemes versenyre kelnének egymás közt, ha hallanák, ki mennyi mézet szolgáltatott be, s ha mézértékesítő szövetkezeteink volnának, csakhamar bizonyossá válnék az a tény is, hogy a termelés főként csemegemézet produkál s csak másodsorban ipari célokra szolgáló mézet.

Mert, tisztelt uraim, az utóbbi tekintetben a méz még koránt sincs oly mértékben felhasználva, mint a minőben az lehetséges volna.

Szeszec italokra 25 milliárd fordítatik.

Oly pálinkát gyártanak, a melytől még a kutya is ugatna, s meny-nyivel rosszabb arra nézve, a kinek illyent inni kell.

Mily kellemes ízű ezzel szemben egy pohár mézbor.

Kevés fáradságba kerülne, a 25 milliárdból valamit visszahódítani.

Árulnak növény-mézet, rajnai szőlő-mézet s más egyebet! $\frac{1}{4}$ üveg 1 márkába kerül; de hogy van-e benne egy csepp méz is, erősen kétlem.

Méhészeti kurzusokat tartunk fenn, a melyeken azt tanítjuk, hogyan lehet a méhek gazdaságos kezelése által minél gazdagabb eredményt elérni a méhtermelésben: de hogy a termelt mézzel mi történjék, azzal egyik tanfolyam sem törődik.

A méhészeti könyvek adnak ugyan utasítást arra nézve, miként kell a mézesbort készíteni, de alig hiszem, hogy e receptek nyomán valaki jó mézesbort tudna csinálni. Magamnak az izlett legjobban, a melyet Ambrózy Béla báró készített, a ki most, sajuos, nincs jelen. Ily-forma mézesbor piacot is biztos találna; de minden dolgot tanulni kell. Azt indítványozom tehát, hogy a méhészegyesületekben és tanfolyamokon ipari oktatásban is részesüljenek a résztvevők.

Előadásomat végezve a következőkben összegezhetem: Töreked-jünk arra, hogy a mindenütt meglevő egyletek szövetkezeteit alakít-sanak; a pergetett méz elnevezés helyett »aszтали méз« használtsassék; minél több mézértékesítő szövetkezet alakítsassék s a méhészeti tan-folyamokon a méznek mézesbor gyártásra való felhasználásáról is tartas-sanak előadások stb.

Végül pedig, tisztelt uraim, arra kívánom a méhészeket figyelmeztetni, *hogy ne minden segítséget az állam'ól várjanak, hanem első sorban önszegélyezésre törekedjenek*, a mely valamennyi segély között mégis a leg-biztosabb! (Tetszés!)

Elnök: Szólásra Petersen lelkész ur jelentkezett.

Petersen ur: Tisztelt uraim! Tudva lesz önök előtt, hogy a midőn szólásra jelentkeztem, ez azért történt, mivel azon dolgok, melyek előtt-tem szóló által hozattak fel, nagy részben az én közvetitésemmel lettek közismertekké.

Azt, a mit előtttem szóló mondott, általában megerősíthetem én is. De engedjék meg, kérem, hogy némely dolgok tekintetében más nézetem lehessen. Legelőször is a mi a bekezdést a bepecsételt és befedetlen mézet illeti, a vidék, a hordási viszonyok stb. nagyon is tekintetbe jönnek. Nálunk például absolute nem lehet olyan mézet produkálni, a mely meg nem ikrásodik, mert nálunk a méhek a mézet olyan virágokról gyűjtik, a melyek nektárnedvei 3—7 nap múlva okvetlenül megsűrűsödnek. Különben nálunk a kereskedők a megikrásodott mézet szivesebben veszik.

hogy aztán 50—60 fokos vízfürdőben felolvaszthassák, mert így aztán igen sokáig higfolyású marad. A nagyvárosi nép ugyanis azt hiszi, hogy az ikrás méz valami keveréket képez és a folyékony mézet előnyben részesíti, noha a méz megikrásodása sokkal biztosabb jelét képezi a méz hamisítatlan voltának, mintha folyékony marad.

Ami továbbá azon indítványt illeti, hogy a hamisítatlan méz nevezessék el táblaméznek (Tafelhonig), vagyok bátor arra utalni, hogy éppen ez az, amit a hamburgi mézkereskedők szeretnének, t. i. a *táblaméz* elnevezést, mert akkor szabad lenne a vásár.

Az is javaslatba hozatott, hogy nevezzük el mézünket »méh-méznek« virágméz helyett. Nem volna ez ellen kifogásom, csak aztán a kereskedők azzal a szemrehányással ne álljanak elő, hogy a méhészek csukros vizet etetnek és aztán, ha a méh gyomrát megjárta, ismét kipergetik.

Igy aztán nem lehetne hozzájuk férni. En tehát a magam részéről azt óhajtanám, hogy a »virágméz« elnevezés megtartsassék; ha aztán itt-ott egy kis mézet a méhek nem is éppen a virágokról gyűjtöttek, ez, szerintem, a konzervatív elnevezésnél nem jön tekintetbe.

Ami a továbbiakat illeti, azt hiszem, hogy védelemre éppenséggel nem szorulunk, minthogy a mézvámban, mely immár 40 márkát teszen, elég oltalommal birunk. A dolog úgy áll, hogy Hamburgon át nagy mennyiségű sacharint hoznak be az országba, sok millió árát, egész hajórakományokat, legújabb időkig 9 millió kilogramm volt a behozatal. Aztán olcsó vámot fizettek a szállítmányok, hogy aztán mi lett a sacharinból, arról hallgat a krónika. Ezeknek a nagykereskedőknek immár alaposan a körmükre vertek és most bizonyára ezzel összefüggésben a mézhamisítókra is rá fog járni a rud.

Ezen édes anyag (mely az anilin gyártásnak egy mellékterméke — tehát kátrányból való) fehér, édes szörp alakjában került a forgalomba és gazdasszonyaink által gyakran használtatott gyümölcs befőzésre. De csakhamar rájöttek, hogy a fehér szörp ugyan szép, íze sem éppen rossz, de édesnek nem édes és ekkor aztán már tovább nem ment a dolog.

Nos, most már a kereskedők úgy segítettek a dolgon, főként Weiselhöfer (hol?), hogy műméz-gyárakat létesítettek. De ezeket könnyű volt megcsipni. Nem akarom az előzményeket elmondani, mert ez igen hosszúra nyúlna.

De minden hamisító ellen az élelmiszer törvény alapján megindítandó az eljárás. Hogy támogatásban és erélyes segélyben részesüljünk, utasítandók volnának a rendőri hatóságok, hogy a mézhamisítókat szigorúan szemmel tartsák, sőt a legmagasabb rangú urak ténykedését is ellenőrizni kellene, hogy vajjon történnek-e kellő törvényes intézkedések; így aztán három év leforgása alatt rend állana be e téren, főleg ha e mellett a városok is kellőképpen az ujjaikra koppintának a mézhamisítóknak és olyan rendőri szabályokat léptetnének életbe, mely tiltja, hogy bármi néven nevezendő mesterséges produktum a címkeken méznek nevezessék. De az olyan rendőrségi és földmívelésügyi rendeletek, melyek csak utólagosan jelennének meg, nem sokat használnának a gyárakkal szemben. Mert hát azzal, hogy a gyár utólagos bezárással sujtatnék, nem sokat segítenének rajtunk.

A hamis termék mint »műmész« tisztességes elnevezéssel jut a vásárra; főként Oldenburgban — nem akarok neveket említeni — léteznek emberek, a kik nagy mennyiségű ilyen mézet kapnak és ezektől aztán tovább megy a kutyvalék az újságok által olcsó mézként hirdetve még udvari szállítók üzletébe is. Az illető rendőr főnök levelére egy ilyen ember azt felelte, hogy »Az ő emberei tisztességesek«.

(Folytatása következik.)

A z á l a n y a.

— *Ludvig Edé.* —

A természet egyik csodálatos jelensége a méheknél az álnya. Valóban, bámulatos is ez a dolgozóméh, mely herével való párosodás nélkül — az ugynevezett »önnemzés« által — képes élő lényeket létrehozni. Amint tudjuk, a párosodás még a növényi világban is meg van: a himpor ráhull a virág kelyhében levő bibére, a virág megtermékenyül, gyümölcs és mag fejlődik belőle. Himpor segítségével két különböző virágból egy harmadik fajtát vagyunk képesek előállítani. Az álnya azonban nem párosodik és mégis képes élőlényeket létrehozni. A természet igaz barátja ilyen rendkívüli jelenségek iránt közömbös nem maradhat. Igaz ugyan, hogy nekünk méhészeknek az álnyakban nem valami nagy gyönyörűségünk telik, sőt az igazat szólva — inkább bosszankodunk, ha valamelyik kaptárunkban ez a »csoda« felüti a fejét, de azért érdeklődésünket még sem tagadhatjuk meg tőle; foglalkoznunk kell vele akár akarjuk, akár nem, mert az bizony gyakran előfordul méhesünkben.

Most, midőn Dickel az ő elméletével föllép, s egyik-másik kísérletének leírásából látjuk, hogy több esetben az álnyas állapotot fel nem ismerve, azt félremagyarázza s a valóságnak meg nem felelő következtetéseket von le belőle, — nem tartom időszerűtlennek, ha az álnyákról szerzett tapasztalataimat a t. méhészközönségnek épen most mondom el és az egyes eseteket leírom úgy, amint azokat találtam, — amint némelyeket kezdetben meg nem érte, de mint feltűnő jelenségeket annak idején feljegyeztem és emlékemben megőriztem.

A méheknél az álnyaságot három különböző alakban láttam előfordulni:

I. Álnyas család egy álnyával.

1889-ben egy igen erős népességű kaptáramban az anya elveszett, azért tehát pondrós fiasítást adtam be neki, hogy abból anyát neveljen, de az abból kikelt anya megint csak elveszett. Miután a kaptárban fiasítás már régtől fogva nem volt, természetes a népesség nagyon megapadt, ez pedig szerfelett nyugtalanított és azért a népet folytonosan figyelemmel kísértem. Vizsgálódásaim közepette legelőbb is az tűnt a szemembe, hogy a röppylásnál nap-nap után örökös harc folyik, feltűnt különösen, hogy a fekete és a fekete potrohú méheket öldökszik le. Amint egy ízben az elveszett második anya után hiába kutatok, az egyik lépen egy szurok fekete, egészen csupasz dolgozóméhet találok, melyet a méhek

csápokkal simogatnak és oly tisztelettel környezik, mintha csak valódi anyjok volna. Bámulattal eltelve sokáig — de sokáig néztem e hihetetlennek látszó jelenséget, de végre mégis csak el kellett ismernem, hogy a méhek ezt a pocsek fekete dolgozóméhet, anyjoknak tekintik. Mit tettem? — A trónbitorlót gombostűre szúrtam s gyűjteményemben helyeztem el. Több éven át sérteillen állapotban meg is volt, de egy ízben csak a tűt találtam, a bogarat pedig megette talán az egér, vagy valami más-féle muzeumi philloxera.

Az anyátlan családnak kész anyát adtam be, melyet elfogadtak, fedett fiasítással és fiatal méhekkkel is megerősítettem; a nép így aztán rendbe jött.

II. Álanys család több álanysával.

1893-ban június elején a 2-ik számú anyanevelőből kivettem az ez évi termékeny anyát, s beadtam a 8-dik számú kaptárba, melynek anyja a nászkerepülés alkalmával elveszett. Az anyanevelőben friss pete és pondrós fiasítás maradt, ezenfelül még egy beragasztott anyabölcsőt is adtam be nekik.

Ez időtájt váratlanul erős hordás állott be, oly annyira, hogy még az öt keretes anyanevelők népei is alig fértek a begyülemelő méztől. Egyet gondolva elhatároztam, hogy ezt az alkalmat kihasználom arra, hogy az anyanevelők népeit anyatörzsekké fejlesztem. A kisdéd népeket tehát nagyobb kaptárba helyeztem át és elegendő számú üres lépeket adtam be nekik. A meganyátlanított 2-dik számú anyanevelő népet is átraktam egy nagyobb kaptárba, s üres lépek helyett 7 keret fedett fiasítást adtam be nekik a rajta levő méhekkel együtt. Amint a népet átköltöztettem, feltűnt nekem, hogy, bár tudommal anyja nem volt — az anyabölcső sem kelt ki még — a lépekben mégis friss peték vannak. Itt anyának kell lenni, gondoltam magamban, s azért az összes lépeket 5 ízben vizsgáltam át, anyát azonban nem találtam. Végül szétszedtem az anyanevelő kaptárt, — mert szétszedhető — és az oldaldeszkákön levő méhek közt is kerestem az anyát, de itt sem találtam sehol. Álanys nem lehet — okoskodám — mert akkor az anyabölcsőt már lerágták volna; de hát a pete mégis honnan vette magát? — Nagy nehezen azzal nyugtattam meg magamat, hogy a peték más kaptárból az anyabölcsővel együtt kerülhettek ide; de azért mégis csak gyanakodtam.

Néhány napra újra átvizsgáltam az anyanevelőt és ime az anya már kikelt, a lépekben petét, pondrót és púpos herefiasítást találtam. Még mindig nem hittem, hogy itt álanys van, de július 7-én végre mégis leesett a szememről a hályog, melytől eddig az álanysát nem láttam, mert oly bizonyíték tárult eléem, mely kétségtelenné tette, hogy ezen család kezdettől fogva mindig álanys volt. Az anyabölcsőből kikelt anya ekkor már nem volt meg, hanem helyette láttam 3 közönséges dolgozóméhet, amint azok potrohukkal beleereszkedtek a sejtekbe s hűségesen rakták a herepetéket 4-et—5-öt is egy helyre.

Az elmondottakból láthatjuk, hogy ezen anyanevelő család:

1. álanys lett daczára, hogy termékeny anyától való pete, — pondrós fiasítása és fedett anyabölcsője volt;
2. álanys maradt, habár anya kelt ki fészkeben;

3. álnyás maradt, pedig más kaptárból vett méhek újabb anyabölcsőket építettek.

Ilyen álnyás esetem több is volt, de legkülönösebb mégis a következő :

1894-ben akácvirágzaskor méznyerés céljából az erősebb családoknál az anyákat kalitkába zártam. Mikor a hordásnak vége lett, az anyákat a fogságból kiengedtem. A szabadon bocsájtott anyák közül többeket, kivált a kétéveseket, a saját méhei megölték. A többek közt egy ilyen anyátlan törzsnek egy idei termékeny anyát adtam be kalitkába zárva. Másnap azt láttam, hogy a méhek az új anyát elfogadták és a kalitka nyílásain át étetgetik, azért ki is eresztém. És mi történt? rövid idő múlva az anyát gombolyagba fogták, és vízzel való meglocsolást kellett alkalmaznom, hogy kimentsem a méhek körmei közül, mire újból kalitkába zártam. A méhek megint szeretettel vették körül a kalitkát és kezdték az anyát étetgetni. De íme, egy dühös méh a kalitkára tör, nekigörbülve eresztgeti fullánkját a drótszövet nyílásai közé, hogy az új anyát leszurhassa. Az anyát étető méhek azonban rávetik magukat a merénylőre és leszurják. Együttal látom, hogy a kaptárban itt is, ott is, a lépek közt, a kaptár oldalán 8—10 méhgombolyag keletkezik, melyeket vízbedobva szétválasztok és mindenütt egy-egy megölt méhet találok. Az anyát most szabadon eresztém, de másnap már hiába kerestem, elveszett, helyette azonban 8 lépben álnya petéket találtam. Tehát ezen törzs népe nem volt egy akaraton, mert az egyik rész a valódi anyát védte és az álnyákat öldöste, míg a másik rész az álnyasság felé hajlott és a valódi anya életére tört; valószínű, hogy a szorongatott anya kimenekült a kaptárból, mert sehol sem találtam. A nép álnyassá lett és én egyszerűen a kaptárból kisépertem, és füst segélyével szétzavartam, mire aztán négy különböző családhoz bekéredzkedtek.

III. Álnyák és valódi anya együtt.

1896. aug. 17-én egy oly kaptárra találtam, melyben a két éves anya fedett fiasítása úgy nézett ki, mintha himlős lett volna, tele voltak a lépek szórva púpos hereköltéssel. Ilyet én még eddig nem láttam; álnyára pedig nem is gondoltam, mert hiszen ott, ahol valódi anya van, csak álnya nem lehet? — A púpos költést az anyától származónak tartottam és úgy vélekedtem, hogy az anya már ki van merülve. Elhatároztam tehát, hogy az anyát kicserélem, azaz megöltem és a földre is dobtam és eltapostam és egy marék földel elhantoltam. Egy szép idei anyát adtam be a népnek méhekkal és fiasítással együtt. A méhek csakhamar rátaláltak az eltaposott régi anyára és még harmadnap is felkeresték azt a helyet, ahol eltemetve volt.

Miután féltettem az újabban beadott anya életét, eczettel locsoltam meg a földet, hogy a méhek reá ne találjanak anyjuk sirjára; nem is jöttek aztán többé oda. — Mennyi szeretet, mennyi ragaszkodás lakik ebben a kis bogárban!

Hogy tulajdonképen mi is történt e kaptárban, arról nekem még csak sejtelmem sem volt; akkor pedig itt az anya és az álnya egy és ugyanazon lépben fiasítottak. De hogy én erre rájöjjek és hogy saját szemimmal győződjem meg arról, hogy igenis van rá eset, hogy az anya

és alánya együtt fiasitanak, két teljes esztendőnek kellett leperegni az idő kerekén. Ilyen esetem az idén (1898) négy is volt; azon sorrendben adom elő, amint megtörténtek.

a) 90 kaptár méhem van, épen annyi, a hány szám volt a néhai kislutriban és e 90 szám az én reményem, hogy talán csak nyerek vele egyszer egy jó ternót? — Kaptáraim hármásával állanak egy-egy állványon, s az idén (1898) ákáczirágzás kezdetén minden három kaptár közül egyből kivettem az anyát, a mellette levő két szomszéd kaptárt pedig helyéről elvéve, ezek gyűjtőnépeit belerepülttettem a meganyátlanított törzs közé. Így tehát a meganyátlanított kaptárban egy anyatörzs és két előraj volt együtt. Nevezzük az ilyen törzsüket »rajnak«, kaptárát »raj-kaptárnak.« A 8—9-dik napon átnéztem ezen rajokat és az időközben épített anyabölcsőkből mindegyiknél egyet-egyet meghagytam, a többi pedig vagy levágtam, vagy az anyanevelőknél használtam fel. Egyik másik rajoknál már 10¹/₂ napra is találtam kibujt anyát, a többieknél is lehetett 11—12-ik napon uj anya.

(Folytatása következik.)

Hány évig alkalmas az anyaméh a tenyésztésre.

A Méhészeti Közlöny mult 1898. évi 5-ik számában, »Anya cserélés« czim alatt, Wider József úr ezt írja: »A páros évszámiban született anyák a következő páratlan évszámiban a legjobbak, s az ezután következő páros évben már gyengülnek. Vagy is, az 1896 ik évben született anyák az 1897-ik évben legtermékenyebbek, 1898 évben már gyengültek, ezért előnyösen telelőbe nem valók, tehát kicserélendők.«

Már akkor, midőn e sorokat olvastam, megfogamzott bennem azon szándék, hogy e tárgyra vonatkozó tapasztalataimat, miután azok a fent idézett nézettel meg nem egyeznek, közölni fogom a Magyar Méhben. Természetesen, én is, mint Wider ur tévé: kezdő méhésztársaim figyelemztetése céljából. Elismerem, hogy e szándékom teljesítésével elkéstem, korábban, a beteleltetés előtt kellett volna ezt megtennem, hogy időszerű legyen; de miután körülményeim ezt tenni akkor meg nem engedték, most teszem közzé tapasztalataimat, azt tartva: »Jobb későn, mint soha«.

Teszem ezt azért, mert hosszú méhészkedésem ideje alatt arról győződtem meg, hogy a méhtenyésztés mezején legfontosabb tényező az anya. Ez ugyszólván a méhészet achillesi sarka; ennélfogva erre kell legnagyobb figyelmet fordítani. Ez az, a mely miatt, főleg a kezdők, sokszor tetemes kárt szenvednek méhészetökben. Ennélfogva nagy fontosságu, hogy az anya hány évig alkalmas a tenyésztésre, s így hány éves koráig tartandó meg a családban.

Az anya életének s használhatóságának idejét nem egyezően határozzák meg a méhészek. Némelyek többre, mások viszont kevesebbre teszik azt. Ennek okát kétségtelenül, a különböző méhészek által használt kaptárok ürmértékének különbözőségében kell keresni s lehet feltalálni. A kisebb belterjedelmű kaptárokból ugyanis, az anya évente kevesebb petét rakván le, tovább megtartja peterakó képességét; míg a nagyobb ürtartalmuakban több petét rak le, s így hamarabb kimerül; hamarabb lesz eszerint használhatatlanná s kicserélendővé.

A vidékünkön általánosan elterjedt és használni szokott, ugynevezett paraszt kasoknak belső ürtartalma körülbelül csak $\frac{1}{3}$ részét teszi az országos m. egyleti kap'árok belterjelelmének. A régibb időben, midőn még ily paraszt kasokban is tartottam szaporításra szánt máhtörzseket, történt, hogy egy ily kasban levő törzs méhemnek az anyja 5 évig elélt, mely idő alatt mindig jó népes családja volt, s minden évben szép nagy rajokat adott. Hanem az 5-ik évben midőn az első rajjal kijött, már teljességgel nem tudott repülni, azonnal leesett a méhes előtt s én felvéve, üres kasta tettem, hova a raj is utánna szállt. Azután még petéket rakott s élt néhány hétig, a mikor bevégezte hosszú pályafutását, a nép pedig új anyát nevelt magának. — Az országos m. egyleti kaptárban több ízben tettem később ide célzó kísérletet, s azt tapasztaltam, hogy az anya már a 3-ik év végével elgyengült, és ha el nem vészett is a következő télen, megérte éltének 4-ik tavaszát, ekkor már teljesen ki volt merülve s vagy épen nem, vagy pedig keveset, s nagyon ritkán petézett, az is herével vegyes volt.

Fel kell itt említenem, hogy én egyedül csak országos m. egyleti egyes kaptárokban méhészkedem, és hogy már régi idő óta 3 évről teletetek be, s mondhatom, jó eredménnyel anyákat. Így például, a közelebbi múlt 1898. évi őszön beteleltettem 63 darab 1898-ik évben született új anyát, miket első éveseknek nevezek; 23 darab 1897-ik évi származásút, nevezem 2-od éveseknek; és 21 darab 1896. évi származásút, vagyis 3-ad évest.

Még kell még azt is jegyeznem, mielőtt e téren szerzett tapasztalataimat előadnám, hogy mindenik évről csak teljesen jónak bizonyult anyát teletetek, és nem csak a 2-od és 3-ad, hanem az első évesek közül is rendszeren kicserélem a bármi tekintetben hibásnak mutató anyát. Így aztán anyáim)közül csak is a jók maradnak meg s jutnak el 3-ad évre.

Sok e tárgyú kísérletezésem és ebből meritett tapasztalatom folytán már azon meggyőződésre jutottam, hogy a beteleltetés utáni tavaszon, népesség tekintetében, rendszerint s általában leggyengébbek az első éves anyák családjai, úgy, hogy a vidékünkön legelső jelentékeny mézelési időben, az akácvirágzáskor, ezek jutnak legkésőbbben a méztárba; — pedig a méztárba eresztés, a népesség mértékének mutatója. — Hanem aztán tagadhatlan, hogy már júniusban népesség tekintetében eléri a legelső fokot. Kora tavasztól kezdve, az egész méhészeti idény alatt a legnépesebbek s minden tekintetben legjobbak a 2-od éves anyák családjai, sőt tavasszal a 3-ad éves anyával bíró családok is népesebbek az 1-ső éveseknél és aránylag mindig a legtöbb tavaszi mézet szokták adni. Igaz ugyan az is, hogy ezek júliusban már szemlátomást hanyatlanak; hanem ekkor rendszeren új termékeny anyával cserélem ki az öreg anyát az e célra benépesített anyanevelőkből.

Azt szokták mondani: a példa világosít. Közlöm azért itt a múlt 1898. év tavaszán tett idevonatkozó feljegyzésemet, mely is a következő:

1898. évi május 20-án, az anyák kora szerint, következő számú volt 107 családomból a méztárba eresztve:

az 1897-ik évi 63 közül: 17; az 1896. évi anyás 23 közül: 18; az 1895. évbéli 21 anya közül 16 volt a méztárba eresztve, és így összesen 54.

Május 25-én pedig már 1897-ik éves 63 közül 47; 1896. évi közül 23-ból mind a 23; 1895. évi 21 közül 20, összesen tehát 90.

E kimutatás már világos bizonyítéka az előbb mondottaknak. Ez tünik ki minden előző évi idevonatkozó feljegyzéseimből is. Ennél fogva szerintem nagyon káros volna Wider ur tanácsát követve a 2-od éves anyát betelepítéskor leölni, ha az különben hibátlan jó, sőt a 3-ad éves anyák közül is a jóminőségű meghagyandó a jövő év nyaráig; miután az ily családok tavaszkor min. leg. legtöbb mézet szoktak adni. Természetesen ezek a nyár folyamán okvetlenül új anyákkal cserélendők ki.

Miután anyáról van szó, nem teszem le addig tollamat, míg tapasztalataimból ide vonatkozólag fel nem jegyzem még a következőket:

Nagy fontosságu lévén az anya a méhtenyésztésben, mindig nagy gondot és figyelmet fordítottam az új anya nevelésre. Ma azonban már egészen másképen népesitem be anyanevelőimet, mint azelőtt tettem.

Régebben ugyanis, többnyire kész anyabölcsővel ellátott fiasításos lépeket raktam be anyanevelőimbe, megfelelő mennyiségű méhvel. Csak ritkán történt meg az, hogy ha vagy új anyákkal jött ki valamelyik első rajom, vagy pedig akaratom ellenére is utóraj jött ki valamelyik kaptárból több anyával, a kifogott anyák száma szerint osztottam fel a rajt s telepítettem be megfelelő számú anyanevelőbe. Azt tapasztaltam azonban, hogy az anyabölcsővel telepített anyanevelők fiatal anyja sokszor hibás volt, s párzáskor elveszett, s az így meganyátlanodott kis nép felette nehezen volt ismét meganyásítható. Míg ellenben a rajból, kész anyával telepített kis népség anyja a legtöbb esetben sikerült. E mellett amaz sokkal lassabban fejlett és az anyja is sokkal hosszabb időre párzott meg, mint emennek, úgy, hogy nem egyszer történt meg, hogy a kész anyával telepített kis családnak a 2-ik anyja is megtermékenyült azon időre, mikorra az anyabölcsővel telepített család első anyja tojni kezdett.

Ebből okulva, ez időszertint már csak kész anyával telepitem be anyanevelőimet. Hogy pedig jó idején kellő mennyiségű fiatal anyát nyerjek, e célból következőleg járok el: Előre kiszemelek rajozhatás végett 4—5 jó tulajdonságu s minőségű családomat és azt, jó idő járván, ápril közepétől kezdve higitott mézzel etetem, ösztönözvén ezzel a fiasítás kiterjesztésére. Rajzás előtt, ha könnyű szerrel sikerül az anyát is eltávolítom, miáltal azt érem el, hogy az első raj a legtöbb esetben több fiatal anyával jön ki. Az első raj kijövétele után ismét higitott mézet adok a családnak, s ezáltal ösztönözöm a 2-od-, 3-ad-, sőt 4-ed raj kijövetelére is. Ily eljárással igen szép, erőteljes új anyákat nyerek s a mi fő, oly anyákat, melyek mind röpképesek, s biztosan kirepülhetnek párzásra. Nem egyszer történt már meg, hogy az így elősegített 2-od rajból 4—5, 3-ad rajból pedig, 8—9 anyát fogtam ki.

A raj befogása után azonnal hozzá látok az anyák kikereséséhez mire a kifogottakat zárkába teszem s a raj közé visszahelyezvén, estig ott hagyom, mikor aztán mindenik anyát egy anyanevelőbe teszem. s a raj népét hozzájuk szétosztom. A melyik anyát tömegesebben fedezett a nép, azt másnap reggel a zárkából kieresztem, a melyiket ritkábban fedik, azt estig, sőt. másnap reggelig meghagyom a zárkában. Az ily anyák a telepítés után 2—5 nap alatt, jó idő jártán többnyire megpárzanak s

népök felette serényen kezd a munkához. Az anya nyert anyák ellenben legtöbbször csak hetek múlva telepítés után és hozzá még sok hibás szárnyu is akad is lassan fejlődik és soká kezd a munkához.

Ily eljárás mellett tagadhatlan, hogy az új anya használt családok nagyon meggyöngyölnék a rajzás utasításos lép beadása által hamar helyre is jönnek, sőt is adnak. Hanem aztán az így nyert szép fiatal erőte megérdemlik és bőven kifizetik a fáradságot.

Csomaköz, 1899. január 25.

ev. r.

Legolcsóbb méhesfedél és még v

A »Magyar Méh« f. é. február havi számában kétszeres kollegám arról panaszkodik, hogy a bőjti szborítópapírossal bevont méhesfedélét teljesen tönkretett kezelve senkinek sem ajánlja az ilyen fedőanyaggal tását. Erre a szerkesztő ur csillag alatt azt jegyzi valószínűleg ott lesz, hogy vagy a kereskedő utasításai vagy a kolléga ur nem értette meg azokat jól. És ez jegyzés. Mert a kátránypapírokkal készített tető ugyancs legtartósabb, azt nálunk mindenfelé tapasztaljuk. Hogy ezen kátrányos papírt alkalmazni akarnak, úgy ne járj kollega ur, ha nem untatom őket, szívesen szolgálom világosítással. A kátránypapír alatti tető $\frac{1}{2}$ czollos desz hogy a deszkák között, a mennyre csak lehetséges, maradjanak s akkor nem történik meg az, hogy a hüvelykujnyi hézagok lesznek. A kis, $1\frac{1}{2}$ millimeter ccentimeter hosszú szögekkel úgy kell a papírt szögezni résekbe, hanem a deszkába, még pedig 3 ccentiméter távótól veressenek be s hogy a felső lap éle az alsó lap élétiméterre takarja. A mi nyáron a hőséget illeti, az ellen hogy a méhesre még építés alkalmával olcsó »Ausschuss« nyezetet (plafont) csinálunk, azt felül apró szalmával összekevert és összegyűrt anyaggal — a hogy azt nál más tüzhelyek kitapasztására használják — 3 ccentiméteréteggel bevonjuk, illetve kitapasztjuk, alul pedig a stuka (gerendás) mennyezet módjára náddal beszögezzük és v azon anyaggal, vagy habarccsal (malterral) betapasztjuk megszáradása után vagy bemeszeljük, vagy ki is festcsint nagyon emeli. Ily burkolattal lehet ellátni a de oldalfalakat is. Ha egy ily módon épített méhesbe forrógyünk, kellemes hűs levegő fogad minket, a melyben őrcsinálják azt nálunk Bácskában a parasztméhészek sorbanem sokba kerül s a munkát maguk szolgáltatják. Ebből kezletni, hogy az én méhesem a leirt módon volna készcsináltatom, mert nem úgy tenné, a hogy én szeretem, nem volt arra való időm. Az én méhesem 6 oszlopból

eteje deszkából vannak csinálva. A kasokhoz elől-kivül és hátul-belül árkármikor hozzáférhetnek, hogy vándorlás alkalmából könnyebben kirakassam őket. Azonban, ha egyszer alaposan s jól készített méhezt építék, a leirt módon fogom csinálni, mert olcsó s ha száraz helyen épül és a ető kátránynyal — melynek nálunk 6 kr. kilója — gyakrabban bemáztaltatik s homokkal behintetik, örökké is eltarthat. Még az oldalfalakkal s lehet így eljárni, ha azok deszkából építvék, mert ugyancsak tartósakká válnak a kátrány hatása alatt, csak az a bibi, hogy nyáron a nap sugarait mohón felveszik s forróságot támasztanak. Én még a kaptáraimat s kátránynyal vontam be s azt tapasztaltam, hogy az nem csak a fát reményíti, hanem a méheknek is használ, a mennyiben megszábadítja őket az apróbb rovarféléktől, mert ezek a kátrányt nem szeretik és kerülnek.

A nádtetőt nem ajánlom, már csak gyulékony természeténél fogva sem. Akárki irigységből könnyen felgyujthatja s azonkívül, mindenféle rovar, égy, pók, de egér is szeret benne tanyát ütni. A ki azonban másképen nem teheti, használja tehát a nádat, de legalább belül kátrányozza meg. Falun s ott, a hol a méhész vándorolni nem kénytelen, továbbá a hol ágas kert áll rendelkezésre a méhesek építésénél, könnyebb a választás, mint nálunk a városban, a hol az ember kénytelen azt tenni, a mire a környezet utálja.

*

A múlt év október havi számában a szerkesztő ur azon megjegyzést tette, hogy nem ismerik a Falvay-féle kaptárt, a milyennel méhészedem. Kíváncsún találom megmagyarázni, hogy ez Györgyfalvai Ágoston tanító találmánya, mi röviden Falvaynak mondjuk. Lapozókaptárak ezek, melyekben a keretek elől drótok között állanak s hátul az ablak felé a keretek, felső és alsó sarkaiban szögeezett $1\frac{1}{2}$ czoll hosszú és 7 milliméter vastag hasáb (4 oldalú oszlop) alakú fászkák által egymástól távol tartvák. A keretek magassága és hossza 22 centiméter mely körülmény megengedi a kereteknek fejfelfordítását is, a minek vándorlás alkalmából nagy hasznát vehetjük, mert a frissen épült mézzel elt lépek gyakran leszakadnak. Ezen pedig egyszerűen úgy segítünk, hogy a keretet fejre állítjuk, a leszakadt lépet helyére igazítjuk — különösen ha nincsen végig kiépítve — azt a méhek rövid idő alatt összeragasztják s már harmadnapra a keretet ismét visszafordíthatjuk. Sok eltört fiasításos lépet megmentettem én ily módon a végromlástól. Csete kollegám Piroson is ilyen kaptárokban — kibővítve ferslógokká — méhészkedik, még pedig szép eredménnyel. Családjai óriásiak és 30—40 befedett keretre érjednek, de vándorlásra ezen nehéz méhlok nem alkalmasok.

*

Röviden még beszámolok az 1898. évi méhészkedéséről is. 5 kaparral kezdtem a tavaszi munkát, ezek nagyon gyengék voltak. Május végével kezdtek erősödni s júniusban már 11-re szaporítottam. Ehez lakóm egy este a szőlőkből egy tarisznyába fogott rajt hozott, s mivel az állomány 12-re szaporodott. Akkor beállt a rossz idő, a méhek nem hordtak semmit, számuk egyre fogyott, annyira, hogy voltak olyan családok, a melyek csak 2 keretet takartak. Szorgalmasan kellett

méz hiányában cukorral etetni, a mi azonban édes keveset használt. Augusztusban a csajkási kerületben lévő Káty falu határába (Titel mellett) vándoroltam velök. Ott a nagy római sánczok közelében egy ismerős német parasztgazda tanyáján akartam őket elhelyezni, de ez csak azon föltétel mellett volt hajlandó méheimnek helyt adni, ha értük felelősség nem terheli. Én tehát körülnézegettem s észrevettem, hogy kukoricacsárdákja (hambár, magtár), melybe a csöveskukoriczát szokják lerakni s melynek oldalfalain a léczek 3 centiméternyi távolságban egymástól vannak szögezve, üresen áll, arra kértem őt tehát, hogy engedje a méheket oda berakni. Itt aztán lakattal lezárva dolgoztak méheim. Érdekes volt szemlélni, hogy repültek a léczek közötti réseken ki- meg befelé minden oldalról. Tíz kaptárom megerősödött, bőven ellátva mézzel be is teletetett, kettő azonban még kint az első hétben elpusztult. Telünk nagyon enyhe s így méheim majd minden héten 1—2-szer repülhetnek, hozván lábaikon, a méhes elé készített paprikát és, lisztet etetvén vele a már bőven fejlődő fiasítást. Ha a tavasz csak némileg is kedvező lesz, óriási családokat fogok teremteni.

Ujvidéken, 1899. február 12-én.

Belohorszky Károly.

S z e m l e.

— *Kakucsí Liebner József.* —

Csak napok választanak el bennünket s itt lesz a szép »kikelet«. Igaz ugyan, hogy az idei tél panaszra egyáltalában nem adott okot, mert kevés tüzelővel járt — de azért még is csak »Martius« havában kezdődik nálunk, rendes körülmények mellett, a tavasz!

Hallom, mindenfelől, hogy a törzsek átvizsgálásával foglalkoznak tisztelt méhésztársaim. Helyes. Ilyen jó időjárás mellett nem jó késni a tavaszi szemlével, mert megtörténhetne, — hogy esetleges sinlődő törzsek tönkre mennének, ha a segély késne. Az 1898. év száraz őszén ugyan csak szegényesen maradtak a törzsek, tehát jó lesz idejében az etetést megkezdeni, hogy a virány beálltával erős törzsek felett rendelkezünk. Én nagyon bizom, hogy az idén minden tekintetben jó esztendő lesz. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Az idei enyhe tél épp úgy mint az 1881—82 évi, több régi feljegyzés közzétételére ösztönzi a méhészeket. Így a többek között egy külföldi lap a következő adatokat közli:

1133-ban deczember havában virágzottak a gyümölcsfák; a szőlő februárban és májusban érett; juliusban volt a szüret;

1288-ban január első napjaiban ibolyát szedtek a rajnai réteken; 1572-ben januárban teljes levéldiszbzen álltak a fák; 1621-ben február havában virágzásban állottak a gyümölcsfák.

1658-ban sem fagy, sem hó nem volt;

1782 ben pedig oly meleg volt egész télen át akár kánikulában.

1821-ben szintén meleg tél volt és ezen esztendő volt a század legtermékenyebb éve.

Kezdők számára. Havi teendők.

Márczius.

Minden oldalról a legkedvezőbb híreket vesszük a méhek kiteleléséről, hogy aránylag kevés volt a téli fogyasztás, gyakori a tisztulás, kevés halott, semmi penész a lépeken, a vérhasnak semmi nyoma és így tovább; továbbá, hogy a méhek már januárban himport hordtak és hogy itt-ott a fiasítás is serényen megindult és így a legrózsásabb remények fűződnek a közelgő tavaszhoz s egyáltalán az évhez, mint méhészeti esztendőhöz. Nem egyszer állottak már méheink ily kedvezően a tavasz beálltával olyan esztendőben is, mikor a tél hosszabb és zordabb volt, mint az idej — és mégis: mire eljött az akáczhordás, nem voltunk a kitelelés eredményével megelégedve, még pedig azért nem, mert a mit a tél nagy kegyesen megkimelt, az később pusztult el — mert nem voltunk elég óvatosak. A méhekre ugyanis akkor, a mikor megkezdik a fiasítást, sokkal kritikusabb napok következnek, mint azok voltak, mikor a hőmérő erősen 0 alatt állott. Mert ha jó melegtartók a kaptárok és a méhek védett helyen állanak, télen át a napi fogyasztás vajmi kevés; — ellenben ha megkezdődik a fiasítás, hihetetlenül gyorsan üresednek a mézes lépek, úgy hogy a kezdő, aki, midőn február vége felé szemlét tartott törzseinek készletei felett, s gondtalanul zárta rájuk az ajtót, meg lévén győződve, hogy készleteikkel akár áprilisig is beírják etetés nélkül, ha rosszra fordul is az időjárás, — egy hét mulva arra ébred, hogy méhei éhen pusztulnak. Igen, éhen pusztulnak, mert a lépek telve vannak fiasítással és az ezernyi serdülő hogár egy cseppig elfogyasztotta a »sok« mézet.

Az idén tehát márcziusban a normalis kitavaszkodással induló években hirdett havi teendők jó része már idejüket multák, a mennyiben a méhek már régen alaposan és többször tisztulhattak és elég alkalom kínálkozott arra is, hogy a méhészt méheit nagyjában átvizsgálhatta vagy legalább megtekinthette és a kaptárok alját kitisztíthatta. A főgond tehát most már az etetésre és a szükséges méhészeti eszközök beszerzésére fordítandó. Az etetésre nézve ismételtlen megjegyezzük, hogy csak este és nagyobb adatokban történjék és hogy a méznek elcsepegtetése szorgosan kerülnendő, mert ez a méheket rablásra ingerli. Néhány szót az itatásról is: A méheket már most rendes itató helyeikre kell szoktatni, ámbátor most még mindenütt találunk vizet. Egy kis mézes viznek elcsepegtetése által igen szépen oda szoktathatjuk méheinket az itatóhoz, csak hogy gondunk legyen aztán arra is, hogy az itató soha egy percze is ki ne száradjon. A lisztetetés az idén teljesen felesleges, mert már mindenütt van friss himpor. Márczius továbbá a méhszállítás és az átalakultatás (parasztkasokból keretes kaptárakba) ideje is. Aki még nem vásárolt és szállított méhet, az ne menjen ebbe vaktába bele, hanem forduljon az egyesülethez utbaigazításért, esetleg hozassa meg magának a »Magyar Méh«-nek azon számát, melyben a méhek szállítása körül követendő eljárás alaposan meg van írva, — vagy kérjen fel egy megbízható méhésztársat, hogy járna a kezére, nehogy gyenge, költszenyves vagy anyátlan népeket akasszszanak a nyakába — vagy szállítás közben érje őket valami olyan baj, a mely elkerülhető lett volna, ha helyes eljárás alkalmaztatik. Nem ok nélkül adjuk ezen tanácsokat kezdő méhésztársainknak, az a sok panasz készlet reá, mely évente azoktól érkezik hozzánk, akik részben méhek vásárlásánál, részben pedig a szállítás alkalmával szenvedtek olyan károkat, melyek elkerülhetők lettek volna, ha reánk hallgatnak vala.

Lapunk legutóbbi számában megígértük, hogy a haviteendők megírásánál gondunk lesz arra is, hogy a *legszükségesebb* méhészeti eszközök készítését, illetve azok legolcsóbb beszerzési módját meg fogjuk írni.

Márcziusban, főként az idén, a már a mult lapban említett tárgyakon kívül még egy füstölőgépre, anya kalitkára és esetleg mülép-présre lesz szükség. Aki dohányos, annak a pipa meg a szivar képezi a legalkalmas füstölő gépet. Csak hogy vannak sokan, akiknek a dohányfüst megárt, sőt a dohányos ember is belefárad és elszédül a sok pőfékeléstől, ha egy napon a rendesnél több törzsszel van dolga. Aki nem szorul arra, hogy a garasokat nagyon nézze, az vegyen smokert, ez igen czélszerű füstölő szerszám — és a legolcsóbb füstölő szer bele a száraz, korhadt fa, a hol pedig ilyen nem kapható, ott csináljon magának a méhészt fűrészporból egy kis törött czukorból esetleg jó megszáritott és finomra törött boroka magból, keményítő lisztből és salétromos léből téstás, mely tűzhelyen megszáritva kitűnő füstölő anyagot ad, szépen ég és sűrű füstöt gerjeszt, — annak azonban, akinek minden

fillért tiszszor is meg kell forgatni, mielőtt kiadja (magam is így teszek), annak meg-
teszi egy kis bőgre is, a melynek a füle, hogy egykönnyen át ne melegedjen, rongy-
gyal jól körül van csavarva. Ebbe a bőgrébe teszi aztán a korhadt fát vagy a fent
leírt füstölő szerből néhány darabot és meggyújtva füstöt gerjeszt, melyet egyszerűen
a méhek közé fúj. Ilyen füstölőt igen sokan használnak már. Semmibe sem kerül és
mégis czélszerű. Anyakalitikának, melynek darabja 20—25 krajczár szokott lenni,
egy közönséges gyufaskatulyát szoktam használni, úgy, hogy miután a belsejét egy
tisztá ronggyal kitörültem (és nyáron, mikor már van, egy kis méhfűvel megsza-
gotítottam) az anyát bele teszem és a skatulya nyílására egy darabka vékony viasz-
lemezt ragasztok, nyitva hagyván annyi helyet, mint egy gombostű feje, hogy azon
át a méhek az anyával érintkezhessenek, a viaszlemezeket pedig vastagon bekenem
mézzel. Mire a méhek a mézet lenyaldosták és a viaszlemezt annyira kirágták, hogy
az anya kijöhet, meg is barátkoztak vele. Az olyan népnél pedig, a melyben nem
igen bizom, a skatulya nyílását egy darabka sárga cukorral zárom el, a melyen
vastagságánál fogva 3 nap is elnyalakodhatnak, mire az anyát kiszabadítják, addig
pedig elég alkalman nyilik megbizonyosodni, vajjon fenyegeti-e veszély az anyát
vagy nem, illetve elfogadják-e vagy nem. A műlépek készítésének az ideje is elkövet-
kezik már lassankint — megjegyzendő, hogy ha odakint hideg van, akkor még fűtött
szobában sem igen akar a műlép készítés, a viasz törékenysége miatt, sikerülni.
Műlépprések az egyesület útján szerezhetők be, még pedig olcsóbban mint bárhol és
bármily nagyságban. Az egyesület ugyanis 10% engedményt élvez, melyet a tagok-
nak enged át, azonfelül a csomagolásért sem számít semmit. Az egyesületi méretű
keretek műlépeihez való műlépprések darabja bérmentve csomagolással együtt 7 ft
60 kr. Más méretű, többbe kerül, természetesen ahhoz képest, a mennyivel az egye-
sületi mérettől eltér. Ha sikerül a behozatali vám leszállítását kieszközölni, akkor
még olcsóbbak lesznek az árak. Jó hamisítatlan viasz is kapható a mézértékesítő
bizottságnál kilogrammonként 1 ft 60 kr-ért — 5 kg. pedig bérmentve 8 ft 25 kr-ért.
Nagyobb mennyiségek olcsóbban.

Binder.

Neumann Samu †.

Mély megilletődéssel és igaz részvétellel vettük és közöljük az alábbi
gyászhirot:

Özv. *Neumann Samu* né szül. *Végh Emilia* fájdalomtól megtört szív-
vel jelenti, úgy a maga, mint egyetlen leánya *Emilia* és unokaöccsei
Végh Kálmán Heves-Csányi plébános, *Végh János* az Oszt. Magy. Bank
pozsonyi fiókjának főnökhelyettese és az összes rokonság nevében a leg-
jobb férj, apa, nagybátya és rokonnak **Neumann Samu**, ny. minisz-
tertitkár urnak, f. hó 19 én d. u. 5 óraker hosszas szenvedés után, élete
69. és boldog házasságának 28-ik évében történt gyászos elhunytát. A
megboldogult hült tetemei f. hó 21-én d. u. 3 óraker fognak a felső-
dabasi temetőben az ev. luth. egyház szertartásai szerint örök nyuga-
lomra tétetni.

A boldogultban az egyesület egyik legrégibb tagját, a magyar méhészet
legfáradhatatlanabb bajnokát, a művelt méhészközönség pedig egyik legér-
dekesebb és legképesebb szakíróját veszítette, kit igen nehéz lesz pótolni.

Nyugdíjaztatása óta felső dabasi csendes tusculumába visszavonulva,
kizárólag kedves családjának, a tudománynak és méhéinek élt, hogy a
csodás bogárkak titokzatos világába, fáradhatlan kutatásaival minél több
világosságot hozzon, főként pedig, hogy kritika alá vegye mindazt, ami
ujjabban, főként az elmélet terén napvilágot látott. Nagy tudásról és tiszta
igazságszeretetről tanuskodó cikkeit a közönség mindig nagy érdeklő-
déssel olvasta, mert minden sorukból kitűnt, hogy írójuk semmi egyébbre
nem törekszik, mint arra, hogy velük a tudománynak és a magyar
méhészetnek a legönzettelenebbül használjon. — Béke poraira!

»Nyílt levél«

A méhszurás elleni szer iránt érdeklődőkhöz.

Miután a »Magyar Méh« f. évi januári számában megjelent, »Méhszurás elleni« című közleményemre hivatkozással többen tettek nálam megrendelést és pedig bonyire utánvétellel kérvén a megküldést, ezen tisztelt méhésztársaimnak, valamint általában a többi érdeklődőknek is értésére adom, hogy a szétküldésre a póstai állításoknak a legolcsóbb módját fogom felhasználni, mely abból áll, hogy a kívánt adagokat mint érték nélküli mustrát szállítandó W. J. pecsét alatt. Eként a póstai díj csak 5 kr. lévén, e szer csomagolással és póstai portóval együtt 35 kr-ba fog műltni.

A midőn a tisztelt méhésztársakat a szállítás ezen módjára figyelmessé nem, azt megkönnyítem, és egyszerűsítom még az által is, hogy a 35 kr. vételár helyén készpénz helyett annak megfelelő pósta, vagy okmány bélyeget is elfogadok. Mindenek előtt pedig a megrendelést előzetesen tessenek egy levelező lapon megadni, mert a szert nagyobb mennyiségben készletben nem tartom, hanem azt csak megrendelés arányához mérten állítom elő, — s mert előállításához legalább két szükséges. — Ennyi időn át kell ugyanis érlelni, hogy a hatás meg legyen. rem becses nevűket, a lakhelyt, utolsó póstát, esetleg az utcát és házszámot olvasóan megírni.

A 35 krt kérem akár a megrendelés alkalmával, akár 2 héttel utóbb egy zárt levelező lapon megküldeni, mire a kívánt adagokat becses címűkre bérmentve om megküldeni. Ha azonban valaki mégis utánvétellel kívánná, határozott kifejezéshez képest így is megküldöm.

A szer biztos hatásáért jót állok, mert kipróbált dolog, nincs szükségem külön nyilatokra, bizonyítványokra — hisz nem akarok vele üzletet csinálni. De azt tudom, hogy a méhészkedést e védekezéssel megkönnyítem és megkedveltessem. nyan vannak, akik szeretnének vele megbarátkozni, de épen a méhszurás tartja t vissza és hányan vannak olyan állásban, hogy épen e miatt nem bánhatnak méheikkel úgy, ahogy kellene. Pap, tanító, s más hivatalnok, hogyan menjen hatalát végezni — eltorzított arccsal!

Ezért nem kell valami nagy áldozatot hozni, az a 35 kr. kiadás senkit sem z tönkre, — s meg vagyok győződve, hogy aki egyszer vele kísérletet tett, az küldözni többé nem fogja. — Azért kérem a tisztelt megrendelőimet, hogy méltózanak a vele elért sikert, avagy ellenkezőjét a lapokban nyilvánítani, valamint sem is magán uton értesíteni.*

Kap os v á r o t t, 1899. február 4.

Kiváló tisztelettel

Wimmer János, ügyvéd, ny. könyvvezető

* Kérjük a feltalálót a kísérletezés és kipróbálás végett ígért adagot az egynek mielőbb megküldeni, mert az időjárás enyhe és a méhek serényen repülnek, alom tehát már volna a próbára.

A szerk.

egyesületi mondanivalók és egyéb üzenetek.

Tagdíj-befizetés.

Az egyesületi alapszabályok 7. §-a szerint a tagdíjak mindenkor az év 6 negyedében befizetendők. A midőn erre a tisztelt méhésztársak becses felhívókat, tisztelettel kérjük mindazokat, a kik a folyó évi tagdíjat g be nem fizették volna, sziveskednének tartozásukat e hó végeig törzteni. Még sürgősebben kérjük pedig azokat, akiknek régebbi tartozásaik vannak, megjegyezvén, hogy a folyó évi tagdíjnál régebbi szban levőktől az egyesület minden kedvezményt megtagad, a fizetést lig az egyesület ügyésze által fogja szorgalmaztatni.

Közgyűlés.

Ujból megemlítjük, hogy az egyesület ez idei rendes közgyűlése márczius hó 26-án fog megtartani. Bővebbet a februári számban megjelent meghívó ad.

Olcsó kaptárok.

A kinek kaptárra szüksége van, az ne késsen a megrendeléssel, különben lehetetlenség lesz őt kiszolgálni. Az árak nem változtak. A pénz előre küldendő.

Egyesületi hármas kaptár, 3 törzs befogadására dupla, bélelt oldalakkal, 90 kerettel esetleg ha Liebner-féle rendszer kívánhatnék 60 kerettel	frt 6.—
Egyesületi egyes kaptár 30, illetve 20 kerettel, szintén bélelt oldalfalakkal	3.50
Egyesületi egyes kaptár 30, illetve 20 kerettel, de szimpla falakkal erős deszkából	3.—
Mayer-féle ducz, 6 törzs befogadására tetővel és állvánnyal Neiszer-féle kaptárak is fognak készülni, de az árak ezekhez még nincsenek megállapítva.	21.—

Két év óta már néhány száz ilyen kaptár kelt és számos elismerőlevél érkezett az egyesülethez.

Mézszállító edények, Hanemann-rács. — Rietsche-féle müllépprés. —

Hamisítatlan méhviasz.

A fenebbi tárgyakat is közvetíti az egyesület, még pedig feltűnően leszállított áron — *de csak egyesületi tagoknak és kérjük a tisztelt tagtársakat, sziveskedjenek eszen kivételre a megrendeléseknél tekintettel lenni, hogy az egyesületi tagsághoz minél több előny fűződjék, mely előnyök isnét minnél többeket hozzanak az egyesület kötelékébe, a mi ismét csak előnyös lesz a tagokra, mert mennél jobban megizmosodik az egyesület, annál többet fog tudni nyújtani tagjainak.*

Mézszállító bödön 50 kg. ürtartalommal	frt 2.30
Mézszállító bödön 25 kg. ürtartalommal.	1.90
Mézszállító bödön 5 kg. ürtartalommal helyben Budapest	30
Hanemann-féle rács, jó és erős, négyszög méterje	1.70
szintén helyben Budapest, de kevesebb 1 méternél nem adatik.	
Rietsche-féle müllépprés — uj, közvetlenül a gyárból, bérmentve csomagolással együtt	frt 7.60
Hamisítatlan méhviasz különként	1.60
5 kg.-os csomagokban bérmentve	8.36

Oklevelek.

A tagsági oklevél nem egyszerű írott okmány, mint azt, miként több tudakozó levélből látjuk, némelyek hiszik, hanem egy művészi izléssel összeállított gyönyörű színnyomatu kép, a melyben az illető méhész neve kalligrafikus tollal van beírva. Az egyesület tagsági okmánya berámázva minden lakásnak díszére válik. Ara 1 trt. — Egyenkint azonban nem állíttatnak ki ilyen tagsági oklevelek, hanem csak ha már 10—15 van megrendelve.

(Folytatás a borítékon.)

MAUTHNER ODON

budapesti magkereskedésében, méhészeti eszközök és kaptárak kaphatók.

Az első magyar

kereskedelmi méhtelep,

tulajdonosa:

Kühne Ferencz

Budapesten,

I. ker., Attila-utca 151. szám.

Kitüntetve minden kiállításon

számos díszoklevéllel, arany- és ezüst-érmekkel, pénzjutalmakkal, oklevelekkel és elismerő iratokkal.

Szállítója számos méhészeti egyesületnek, a m. kir. méhészeti felügyelőségnek, a méhtenyésztési szakközögeknek s a méhtenyésztés terjesztése és tanításával foglalkozó szakintézeteknek stb.

Az egyedüli kereskedelmi méhtelep, mely az ezredéves kiállításon a legmagasabb kitüntetéssel, a „Nagy kiállítási érdemmel” kitüntetve lett.

lühelyeimből nagyban, kifogástalanul, pontosan s méltányos árban készítettnek és raktáron tartatnak:

Mindenféle méhkaptár, a kaptárkészítés eszközei, keretkészítőgépek, kerellécek, ivkapcsok.

Hannemann-féle rács, horgany-lemezöl, teljesen tiszta, sima és pontos nyílásokkal.

A mézpergetés, viaszolvasztás eszközei, mézartályok, mézszállító bödönök és mézvegek, mint kitűnő jó mézpergetők, iasz- és mézolvasztó eszközök, mézvegek, mézvendelyek jó erős pléből, továbbá öt kilós szállításra nagyon alkalmas bödönké.

A méhek kezeléséhez szükségesek szes segédeszközök a legjobb anyagól. Keretfogók, keretvillák, a kaptárszolgatás eszközei, sejtápoló kések és észülékek, anyazárkák, herefogók és erekírekesztők.

Minden kaptár, segédeszköz stb. személyes felügyelettem mellett készül és csak a legkikerültebbek kerülnek a megrendelőhöz. — Valamennyi tárgy a legjobb és a zelnak leginkább megfelelő tartós jó anyagból készül. — A rendestől elűtő kaprak és eszközök csekély árkülönbséggel készítettnek. Árjegyzékemben elő nem rduló minden méhészeti tárgy, a lehető legjutányosabb árban szereztetik be. — álaszt minden szakbavágó kérdézősködére készséggel adok. — Az igen tisztelt méhészködő közönség kívánságainak a legpontosabban teszek eleget, hogy ezen, maga nemében egyedüli üzletágnak és az okszerű méhészkedésnek minél több barátot és pártfogót nyerjek meg.

Képes főárjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Eladó nagyobb mennyiségű eredeti bánáti méhraj.

Minden raj 1 kgr.-nál súlyosabb és egyéves termékeny anyával bir. y ilyen rajt jól becsomagolva és az útra egy keret lépesmézzel ellátva, szpénz fizetés vagy utánvét mellett, május hóban 4 frt 80 kr.-ért; ius hóban pedig 4 frt 20 kr.-ért szállítok. Nagyobb megrendeléseknél kedvezmény biztosítatik. Csomagolásért mitsem számítok; a postadíjat fizetem és a raj jó karban való megérkezéseért jót állok.

A »bánáti méh« köztudomás szerint a legjelesebb és a legszebb agyar méh, tehát úgy keresztezésre, valamint a már meglevő állomány r felfrissítésére kitűnően alkalmas. Méhészetemben — mely jelenleg 550 yatorzsból áll — évek óta nagy súlyt fektettem arra, hogy csakis a jelesebb tulajdonságokkal bíró családokból nevelt anyákkal szaporított-m állományomat.

Jakabházy Béla, gazdatiszt,
Bánlakon (Bánát).

Eladó élőméhek.

Erős törzsek, mézzel bőven ellátva, 14 kiépített országos méretű kerettel, családonként 6 frt. Szimplafalu egyleti kaptárral 8 frt. Duplafalu egyleti kaptárral, családonként 9 frt. — Május 15-től augusztus 1-jéig egy frttal olcsóbb. Konkoly Elemér, A-Abrány.

Kereskedelmi méhészet

és

—*—
műlép-gyár. —*—

Mindennemű méhészeti eszközök és használati cikkek gyártása csakis mintaszerű, különlegesség számba menő minőségben.

Ausztria-Magyarország legnagyobb gyára e szakmában,

villamos erőre berendezve és villamos világító teleppel ellátva.

PROKOP JÓZSEF, Friedland in Böhmen,

a korábbi Prokop és Schulz cég kizárólagos tulajdonosa.

Viasz- és nyers lépeknek megvétele és kicserélése.

Árjegyzék magyar-, német- vagy csehnyelven, kívánatra ingyen és bérmentve.

Sürgőnyezim: PROKOP, Friedland, Böhmen.

110 jó betelelt méhtörzs, országos méretű, majdnem egészen új kaptárakban eladó 5 frtéért, törzsenként áprilisig. **CSAKANY JÓZSEF, Szalóc, Gömörmegye, utolsó posta: Gombaszög.**

Szakértők által a legezészerűbbnek elismert

MÉZES ÜVEGEK.

Alumínium fedővel,
parafa és hólgyag-
papír betéttel.

Karimával.

Leoszlott
nyakkal.

Üvegfedő, gumigyűrű és
fémcsavar.

18 Kilo 8 kr.
14 > 9 >
12 > 12 >
1 > 16 >

4 kr.
5 >
7 >
11 >

— kr.
6 >
8 >
12 >

1/4 L. 18 kr.
1/10 > 20 >
1/2 > 24 >
3/4 > 28 >
1 > 40 >
2 > 60 >

A két első üveghez a csatolt rajz szerint, nyolcz színben nyomott, díszes címke díjtalanul mellékelünk.

Külön árjegyzék az összes méhészeti üvegczikkekről kívánatra ingyen és bérmentve.

EGYESÜLT MAGYARHONI ÜVEGGYÁRAK RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
Budapest, VI., Nagymező-utcza 8.

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI:

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

Elnöki beszámoló. — A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 34. vándorgyűlése. (Folytatás.) — Az álnya. (Folytatás). LUDVIG EDE. — A mezőgazda mint méhész. JÓÓ ISTVÁN. — Kezdők számára. (Haviteendők.) BINDER IVÁN. — Serény álnya. BIRÓ ISTVÁN. — A »Berényi« szerkezetű viaszolvasztó és sajtoló gőzkatlan ismertetése. EGY EGYLETI TAG. — Hirdetések. — A borítékon: Egyesületi mondanivalók és egyéb üzenetek. — Hirdetések.

E folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés után egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és előmehek eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnanak, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek« küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnymás engedélyezése az egész lap terjedelmére fentartatik.

BUDAPEST, 1899.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDAJA.

Egyesületi mondanivalók

A tagdíjhátralékosokat névszerint összeirtultuk, hogy folyó évi január hó 1-én 2735 forintban, a mely horribilis összegből 2179 forint a megfizetendő. Azóta ugyan szépen fizettek a t. tagtársak, de még igen nagy összeg hiányzik. Ezért elhatároztuk, hogy legközelebb az összes hátralékosoknak még egy szóló felhívást és egy postatakarékpénztári iratot fog küldeni.

Tisztelt méhésztársak! hiszen mindenki tudja, hogy a tagdíj hátralékosokból sokan nem fizetnek, mert hiszen csak mult október óta van az utolsó fizetési felhívások, a melyekben megírjuk, hogy ki mennyivel tartozik; méltóztatassal megkérjük, hogy ennyi felszólítás rengeteg munka és költségbe kerül és legyenek szivesek az egyesületi munkatehertől és költségtől megkímélni azzal, hogy a tagdíj hátralékosok e sorok vétele után leróják. Mennyi más hátralékosnak kell elmaradni a felszólítások miatt és mennyi veszendőbe, a mit hasznosabb dolgokra lehetne fordítani.

Szűnjék meg már ez a vergődéses állapot, hogy anyagi eszközök nélkül, örökös küzködéssel és hogy tönkre ne menjen az egyesület, nem lehet semmit, sőt azt is alig lehet föntartani, a minket fenntartani.

Fizessünk, tehát tisztelt méhésztársak, fizessünk!

Levelezés és pénzküldemények.

Csak az imént mondtuk el azon nehézségeket, hogy merülnek fel, hogy a levelek írói nem írják ki a közlés és nevük is olvashatlan, sokszor csak a kezdő betűkig, a legjobb akarattal sem tudjuk, hogy kivel állunk szembe a pénzt, vagy hová küldjük a kívánt dolgokat.

Ismételten kérjük tehát a tisztelt méhésztársakat, hogy nevüket és lakóhelyüket olvashatóan és teljesen kiírni; küldjenek, a pénz célját is megjelölni.

Olesó kaptárak, műlépprések, káték, oklevél

Mindezen dolgokról már többször megírtuk, hogy melyek mellett kaphatók és ennek daczára az utóbbi időben az oly kérdések, a melyekre a lapokban könnyen megírtuk. Az egyesületnél csak olyan kaptárak kaphatók, a minők hirdetésében fel vannak sorolva; a Neiszer kaptárak iránt különösen.

Kaptárt vagy műlépprést csak is az árak előzetesen meg kell nézni.

A káté ára 65 krajczár bérmentve.

A csomagoló papirosnak — most jóval nagyobb formájú — mertető szöveg is sokkal kimerítőbb — 100 iva 75 krajczár 20 kr. bérmentve. A hirdetések árjegyzéke a lap czimlapján.

A tagsági oklevelek csak akkor állittatnak ki, ha a tag, hogy érdemes a kaligrafusnak eljönni és hozzá fordulni, névért csak 10 krajczár járván, két-három oklevél miatti darab a legkevesebb, a mit elvállal.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

IX. ÉVFOLYAM.
1899.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

4. SZÁM.
Április.

Elnöki beszámoló a lefolyt 1898-ik évről.

Igen tisztelt Uraim!

Kedves méhésztársaim!

A midőn ezelőtt egy évvel mint az egyesület igazgató alelnöke számoltam be egyesületünk működéséről; ma az Önök nagyrabecsült bizalmából mint az egyesület elnöke végzem elmulaszthatatlan szent kötelességemet, tisztelettel kérve becses figyelmüket s az ügy érdekéhez való s az igazság érdekében fejlődő hová szólásukat.

Ha akkor, nagyrabecsült figyelmökkel megajándékozva, hallhatták s ha jól emlékezem kedves megelégedéssel vették tudomásul azt, hogy egyesületünk úgy külsőleg, mint belsőleg gyarapodott és erősödött. Most e pillanatban sem mondhatok mást, lelkem nagy öröme, mint azt, hogy gyarapodásunk és erősödésünk a lefolyt évben is erősen fejlett és nincsen semmi okunk sem panaszra, sem keserűségre. De hogy is lehetne, a mikor látjuk ügyünk fejlődése mellett, tagtársaink mind tömegesebb gyarapodását és azoknak biztos támogatását.

Ez hatott lelkünkre vigasztólal és bátorított bennünket mind tevékenyebb és szorgalmasabb munkálkodásra. — A tanusított munka, az ernyedetlen szorgalom, a soha nem lankadó tevékenység megtermette édes gyümölcsét. A magyar méhészek egyesületünk irányába tanusított határtalan bizalma, — melylyel soha sem éltünk vissza, — fényesen nyilvánult, a mennyiben a lefolyt évben is 250 új oszloppal gyarapodott egyesületünk. E számbavető seregecske csak növelte bátorságunkat s azon kellemes meggyőződést nyújtotta, hogy működésünk nem sikertelen s ezt annyival is inkább elmondhatjuk, mert, úgy az új, mint a régebbi tagok részéről számosan elismeréseket nyilvánították, hozzánk intézett leveleikben, sőt sokan köszönetüket nyilvánították irányukba tett önzetlen fáradozásainkért és bizalmuk teljességével ajándékoztak meg bennünket. Ennek következtében, a midőn más helyen a bomlás és szétzüllés jelei mutatkoznak, nálunk a tömörülés és egygyé olvadás erélye a helyzet ura.

A ki igaz figyelemmel kísér bennünket, látta és tapasztalta, hogy működésünk terén hazafias érzésünk, kiváló mérsékletünk, soha nem lankadó éberségünk minden adandó alkalommal kellő tapintatunk örködik

az elébünk tűzött nagy feladatok felett, mely már a jelen viszonyok között nem csupán játék vagy kedvtelési foglalkozás, de egy valóságos tényezője közgazdaságunknak. És ha működésünk terén voltak is, vagy ha vannak is félre értések, itt ott felmerült érdekességek, vagy egy más oldalról felmerülhető keserőségeket előidéző tulzások, a mi szinte óhatatlan oly széles mederben folyó működéseknél, mint a milyenné vált a mi méhészeti ügyünk, — de azon vagyunk, hogy minden borus felleget eloszlassunk, szép módjával derülté tegyük egünket, világosságot léttessünk, egyetértést, simaságot hozzunk létre és a tulkapásoknak szelidséggel és jóakarattal kellő határt szabjunk.

Csak így és ily szelid fegyverekkel nyerhetjük meg az embereket ügyeinknek s csak így állhatunk fel, s csak így akadályozhatjuk meg az általunk nagy gonddal és sok fáradsággal épített épületet s annak egységének, szilárd voltának meggyengítését, ha ugyan akadna vállalkozó arra, a ki azt meg akarná kísérelni. És nem csak mi törekedünk az épület fenntartására, de nagy számmal vannak egyesek is, kik velünk együtt érezve örködnek az alkotmány fenmaradásán. A szent cél szolgálatában, összetartarításunk érzésével mindenkor tanubizonyosságot teszünk hasznos és célirányos munkálkodásunkról és ezt fogjuk bizonyítani jövőben is.

Vezető fonalunk volt eredményeket érni el, törekvésünk mindenkor és mindenben elismeréshez jutni úgy társaink körében, mint a magasabb helyeken. Istené legyen a hála, mindkettőt elértük s ezért nyugodtan tekintünk úgy a multba, mint a jövőbe.

*

Igen tisztelt közgyűlés! Engedjék meg, hogy egy pillantást vethessek a félévvel ezelőtt történt gyászos eseményre. Bár a fájdalomtól rezgő szemeinkben felszáradtak a könnyek, bár, némileg megnyugodva az ádáz sors végzésében, áttérünk rendes munkakörünkbe, szeretett Nagyasszonyunk, drága nagy királynénk váratlan halála után; de azért munkálkodásunk közepett még ma is fel-feltűnik előttünk a nagy és nemes alak, ki szellemével, nemes szívének jóságával annyi áldást, boldogságot és megelégedést volt kegyes e hazának flaira arasztani. Nem tehetjük, hogy fájdalmas érzelmeinknek, hosszabb idő multával is kifejezést ne adjunk s legközelebb e pillanatban is, a mikor itt egybe gyülekezve vagyunk. A fájdalom mely bennünket ért, mely szívünkben úgy sajog egy »szentelt fájdalom.« Hiszen ő volt az, ki felettünk, a nemezet felett Órangyalként állott; a félreértéseket eloszlatva egyesített bennünket a trónnal, melynek számolyánál kezét fogva, virágzóvá, nagygyá tette hazánkat és nemzetünket. Ő volt az, ki ragyogó fényének egy szelid sugarat reánk is arasztá s keblére öelve bennünket is évről évre jót tett velünk. És mi ne emlékeznénk meg róla, mi lennénk háládatlanok ez ünnepélyes pillanatban? Nem, az nem lehet! Igen e pillanatban is megemlékezve róla, szenteljünk könnyeket a drága halott felett s kérjük a mindenhatót, hogy a nagy és nemes királyné szellemét adja nekünk továbbra is hogy legyen őriző angyalunk, s adja ezt, hogy megőrizzük szívünkben úgy a felséges asszonyunk iránt való hodoló szeretetet, mint az Ő nemes példájától ösztönöztetve az egymás-iránti szeretetünket is megőrizhessük.

Ha van okunk hálával telni el Nagy Asszonyunk iránt, bizonyára nem tagadhatjuk meg nemes szívének másik felétől sem, szívünk mélyé-

lefakadó halás köszönetünket. Hiszen Ő Felsége is, a mi nemes nő Nagy királyunk is nem felejtkezik meg rólunk, kicsinyekről, nagy héz országos gondjai közepett sem. Alázatosan felterjesztett kérésemet soha sem tagadta meg, s mint más években, úgy ez idén is, megajándoztat nemess törekvéseink előmozdítására. Mondjunk hátalattal köszönetet a jóságos adományért s kérjük a mindenható Istent, áldja meg hosszú élettel népeinek s különösen nemzetünknek örökös boldogítására.

A magas trón zsámolyától egy lépéssel lejjebb szállva, közeledjünk ki az Ő nevében oly odaadó buzgósággal, legnemesebb ügyszereintézi és vezetési elvitázhatatlan bölcseséggel, a magyar gazdaközönjés megelégedésére hazánk gazdasági ügyeit. Közeledjünk mindnyá által szeretett miniszterünkhöz, Darányi Ignácz urhoz, kinek figyelme akaratu szeretete mi reánk is kikerjed, ki tiszteletteljes kérésünket eddig mindig kész volt teljesíteni. Ki nem kicsinyelte a méhészzettel foglalkozásunkat, hogy azt minél emelkedettebbé és virágzóbbá tegye idén is úgy az egyesület részére, mint az egyesület által vezénélvezetékésítés előmozdítására 1000—1000 forint segélyt nyújtott. Kérjük érzelmeinek kívánok kifejezést adni, a midőn e jótétemért a leghálásabb köszönetünket nyilvánítom, azon hozzáadással, hogy mint eddig, úgy ezentúl is azon leszünk, hogy a jóakaratu pártfogásból a nemes törekvéseinkkel érdemessé tegyük magunkat.

Ezuttal sem mellőzhetjük el forró köszönetünket nyilvánítani azon jó urainknak, kik miniszterünk közelében a közgazdaság vezetésén, különösen a mi méhészeti ügyünk fejlesztésén munkálkodnak s tettel és szóval segítenek és támogatnak bennünket, nagy feladataink teljesítésén.

És most engedjék meg, igen tisztelt uraim, hogy áttérhessek belső ügyekben történt események felsorolásához.

Az év, melyet leéltünk, mondhatni csendes és nyugalmas volt, nem történt bennünket egy kiállításban való részvétel sem, munkásságunkat inkább fordíthattuk egyesületünk beléletének fejlesztésére.

De még is meg kell említenem azt, hogy volt méhészeti kiállítás, azonban csak annyiban érdekelt bennünket, hogy ott nem mint előzők, de mint látogatók vettünk részt. Ez a kiállítás Jászberényben augusztus 14 és 15-én, melyen egyesületünk több tagja látogatásként ment meg. Az itt rendezett kiállítás érdekes volt, a tanulmányozás-legendő tárgya volt. Buzgó törekvés, nemes igyekezet látszott a kiállítási tárgyakban, épen úgy mint a kiállítók rendezői ügyességében.

Egyesületünk részéről számos tag résztvevett a Salzburgi német-osztrák magyar vándorgyűlésen is. A kiállítás nem igen felelt ugyan meg a kívánságnak; de annál érdekesebbé tették a legtapasztaltabb, mondhatnánk méhészek értekezései.

Mint nevezetes méhészeti mozzanatot meg kell még említenem az idén június 30-án Ács községben tartott vándor méhész-gyűlést, melyen számos értekezések tartattak a méhflakokról, a gyakorlati fogásokról, majd a méh-gépek versenye tartatott. Az egész egy kellemes méhész zsongás volt, mely a méhészeti életben nem kis nyomot hagyott maga után. Bár ilyen kellemes méhészeti találkozás jöhetne létre.

Beléletünkben két nevezetes mozzanat történt, melyeknek már eddigelé is a méhészet fejlődésére nagy befolyása volt s reménylünk a jövőre nézve még több és nagyobb befolyása és hatása leend. E két esemény között első helyet foglalja el a mézértékesítés ügye.

Néhány év óta az volt legnagyobb és legtorróbb vágyunk és óhajtásunk, hogy egyesületünk tagjait ne csupán szellemileg tápláljuk és támogatassuk szerény körülményeinkhez mért kis terjedelemben megjelenő bavi füzetekkel, de módot és alkalmat nyújtunk nekik arra is, hogy ha már mézet termelnek s e mellett szurási fájdalmakat is szenvednek, terményeiket értékesíteni tudják, fájdalmaik enyhítésére némi irt és gyógyító balzsamot szerezhessenek, szóval a termelvények értékesítésére piacot tudjunk teremteni.

Sok gondolkodás, okoskodás és törődés után megküzdve az elítéletekkel, legyőzve az aggodalmakat és kétségeskedéseket, a múlt 1897-iki év február havában, mint ez már jelentve volt, kezdtük meg a méz értékesítést, s most egy éve jól eső örömmel dicsekédünk azzal, hogy egy hosszú év leforgása alatt 10,000 kilónál valamivel többecske tudunk forgalomba hozni. Már ezt is soknak tekintették többen és nem igen hitték, hogy ennél valamikor több mennyiségű mézet lehetne forgalomba hozni. Talán voltak olyanok is, kik egyáltalában nem híven adatainkban mesés dolognak tartották az egész előadást.

Azonban mi, a bátrabbak, erős hittel és kitartással a lefolyt évben is buzgó munkához láttunk. Gyönyörű mézeinkből, színek szerint válogatva 400 darab mézmintát postacsomagokban küldtünk ki vendégülösöknek, hitelesebb mézkereskedőknek, nevelő-tanintézeteknek. Külföldre, különösen vidékekre, egyeseknek és társulatoknak francia és németnyelvű 1400 darab prospectust küldöttünk. A Németországba küldött szállítmányokkal 5000 darab mézismertető nyomtatvány ment ki. Nem feledkezünk el a külföld mellett a belföldről sem, a mennyiben itt is a különböző szállítmányok mellett 1200 mézismertetést kézbesítettünk vevőinknek. Végül tudva azt, hogy minden nyomtatványnál és levelezésnél legsikeresebb a személyes érintkezés, felkértük Binder Iván titkárunkat, kinek ügyes és okos, de egyszersmind célravezető eljárásában teljesen megbíztunk, hogy venni nyakába csak legalább a német mézkereskedőket s valahogy közöttük keressen egy oly vállalkozót, ki a magyar méz tisztaságában és hamisítatlanságában megbizik és méztermelvényeinket, a német méz ellensúlyozása mellett is átveszi s annak értékét készségesen megvalósítja.

Óhajtásunk sikerült, Binder Iván ur, kinek már az első évbeli 10,000 kiló mézértékesítés körül tett fáradozásai is elévülhetetlen érdeme, azóta meglepő és mindnyájunkat elbűvölő értesítéssel lepott meg, hogy vevő már csak volna, csak már mézünk is lenne. A vevő már nem is öt százezer vagy 1000 kilószámra kívánja a mézterményeket, de egyszerre bizonyos meghatározott időre egy-egy vagon rakományt nem csupán kívánja, vagy óhajtja, de határozottan követeli, még pedig a színek változatossága szerint A. B. C. D. edényekben elraktározva. Hosszas és talán unalmas is volna mind elmondanom azokat a mozgalmakat, melyek a méztermények beszerzésénél előfordultak, és azokat az aggodalmakat, melyek akkor fordultak elő, a mikor egyik-másik rakományra nem volt meg a kellő mennyiségű méz; de viszont elhallgatom azon felriadó örömet is, a midőn

am az utolsó pillanatban jött meg az utolsó 500 vagy 1000 kiló szállítmányunk kiegészítésére. Szóval, izgalmas napokat éltünk, ha mindehhez hozzávesszük szállítónk és szállítóink izgató táviratozásait edelmes leveleit, melyben olykor zugolódtak a csomagolás hibás t, mely hibáról később kisült, hogy nem a mienk, de a vasutasok vagy a méz színe ellen panaszkodtak, de azért elfogadták küldünket. No meg többnyire teljes meglegedésöket nyilvánítva köszöndottak a pontosságért s dicsérték szállítmányunk minőségét. Itartásunk, odaadó munkásságunk, melynek vezetője, mondhatnám binder Iván ur volt, soha nem várt eredményeket hozott létre, a íben nem kis fáradsággal, sok levelezéssel, ezekben felhozott rázatokkal, felvilágosításokkal:

Külföldre kiküldtünk 8 wagonban	42,003 kiló mézet
» 25—50 kilós bödönökben	13,494 » »
» 5 kilós póstacsomagokban	6,140 » »
Belföldön 5 » » »	1,640 » »
Budapesti vásárcsarnokban eladatott	4,297 » »
» raktárban »	2,426 » »

Összesen : 70,000 kiló mézet

zen mézmennyiség forgalmi értéke 32,000 forintot tesz, oly összeg, aligha vártunk a méz értékesítés szervezetétől évek során kereszgy ez így lett és így van, egy ügyes ember kezének munkája, köszönetet mondanom legnagyobb mértékben kötelességemnek a és azt hiszem ezzel a közérzületnek is kifejezést adtam. De ittel tartozom a mézértékesítő bizottság igen tisztelt tagjainak is, ebner József igazgató-elnöknek, Schatz Róbert, Kanyó Sándor és i Jenő uraknak, kik szintén odaadó készséggel áldozták fel idejőfáradságaikat a mézek átvételénél és a raktár rendbetartásánál. egyen szabad még itt azt is megemlíteni, hogy a mult évben igazgató-elnökünk által ingyen használatra felajánlott raktár et, a mézforgalom megnagyobbodásánál fogva tovább, mint igen lyiséget nem használhattuk. Itt ujabban segítségünkre jött Liebner a Damjanich-utczai házában felajánlott egy tágas, nagy, szép pincze-helyiséget aránylag véve csekély összegért, melybe nem y pár száz, de ezer métermázsa mézet is el lehet raktározni, és ukrosodott, vagyis megikrásodott mézek feloldására szolgáló gáz- nkat is felállíthattuk a szükséges vízvezetékekkel egyetemben.

munka nagy és tagadhatatlan nehéz is volt, ide emberek kellettek, ben a munka szellemi részét vezették, részben a testi fáradságot munkát végezzék. Hogy mennyi levelezéssel és írással járt a elősorolt méz értékesítése, mutatja az, hogy a másoló könyvünk- negyedrészt terjedelmű lap van elfoglalva lemásolt leveleinkkel, ek száma 1820, de biztosan tehető 2000-re is, mivel némely ét, három, négy levél is van. E levelezések vezetői is köszönetet nek, mert valóban nagy türelem kellett ahhoz, hogy a nagyon érdemetlen támadásokra nem csak, hogy választ irjanak, de egy- id ügyesen és tapintatosan is elintézzék a feladatokat. Mert hiszen megtörtént az az eset, a mikor egy-egy vakmerőbb méhésztár-

drága áron, holmi pancsoló mézet küldött hozzánk, követelve annak elfogadását. Igazán nem tudtuk, hogy haragudjunk-e inkább vagy nevesünk. Azonban sem haragunkat, sem nevetségünket nem fejeztük ki, hanem szíves jó akarataért köszönetünket nyilvánítva, egyszersmind a mi általunk kezelt mézünkől mézmintát küldöttünk. Az illető elhallgatott.

Ugy hiszem, hogy a mézértékesítés érdekében tett sikeres munkálkodásunkról, ha csak vázlatban is, beszámoltam, kérem igen tisztelt uraim, legyenek kegyesek tudomásul venni, azon ígéretünk mellett, hogy az Önök nagyra becsült támogatásával jövőre is minden törekvésünk oda lesz irányítva, hogy a belénk helyezett bizalommal megtudjunk felelni és a méhészet ügyét még jobban fejleszszük.

Legyen szabad itt egy kis statisztikai egybehasonlást tennem a külföldre kivitt méz és viasz és más egyéb hazánkban termelt és szintén külföldre kivitt termelvények és azok értékére nézve.

A többek részéről ócsárolt és lemosolygott mézből és viaszból az 1898-ik évben kivetett a külföldre mézből 16,235 m. m., mázsánként 42 forintjával 681,870 frt értékben, viaszból 3,723 m. m. 150 forintjával összesen 558,450 frt értékben. Ezen nyers termék, — mert hiszen a méz és viasz nem is lehet más, — összes értéke 1.240,320 frt. Ez csak a külföldi kivitel; de hiszen még itt hazánkban is nagy mennyiségű méz és viasz fogyasztatik el, melynek értékét ha csak felényire is vesszük a külföldre eladott termelvény értékének, már az maga 620,160 frt értéket képvisel s így az összes fogyasztást tehetjük 1.860,480 frtra.

Friss szálló kimegy	34,750 m. m.	27 frt — kr.	937,710
Burgonya	303,797 m. m.	2 frt 25 kr.	683.543
Hagyma	49,237 m. m.	4 frt — kr.	196,948
Alma, körte stb.	49,228 m. m.	13 frt — kr.	639,964
Tej	198,676 m. m.	7 frt 50 kr.	1.490,070
Friss vaj	11,269 m. m.	73 frt — kr.	892,637
Sajt túró	1,626 m. m.	52 frt — kr.	94,552
Liptai túró	14,441 m. m.	47 frt — kr.	678,727

A selyem nyers termékei mint:

Selyem gubó	4,135 m. m.	294 frt — kr.	1.215,690
Selyem gubó hulladék	112 m. m.	20 frt — kr.	2,240

A selyem nyers termékének értéke 1.217,930

Ha már most a külföldre kivitt nyers selyem, melyet itt a belföldön, tudomásunk szerint, nem is dolgozhatnak fel, 1.217,930 forintot képvisel, a méz és viasz pedig 1.240,320 forintot, a különbség a kettő között a méz előnyére 22,390 frt. Pedig a selyem termelésnek részére és fejlesztésére tetemes összegek fordítatnak, még az utak mellett s a határok jelzésére ültetett akáczfákat is a közigazdaság tetemes kárára kiirtják, míg a méhészet és mézértékesítés ügyének fejlesztésére alig számba vehető pár ezer forint fordítatik. Sőt ha a selyem termelést minden hulladékkal vagy félgyártmányával összevesszük s az 1.217,930 forinthez hozzáadjuk az 1 m. m. selyemvattát 320 forint értékben; a motollált selymet 175 m. mázsát 178 frtval 312,900 frt értékben; selyem hulladékot 143 m. m. 115 frtval 16.445 frt értékben; selyem fonalat 29 m. m. 2200 frtval 63,800 frt értékben. Ekkor lesz a selyem termelések összes

értéke 1.611,393 frt; de így is alig ér fel a kicsinylett méz és viaszszal, ha még a felényire vett belföldi fogyasztást is egybe vesszük, a mikor ennek értéke lesz 1.860,480 frt s ekkor lesz a különbség a méz és viasz előnyére, mint tisztán nyers termékekre 249,177 frt.

A felhozott termények között a tej mint nyers termény áll az első helyen, utánna a méz és viasz s csak ezután jön a selyem nyers terméke.

A méz- és viasztermelés csak alig egy év tized óta fejlődött ennyire, és ha azzal a szorgalommal és odaadással vétetik üzembe, a mint az most már megindult, s ha az illető helyen is aránylagosan és kellő mértékben támogattnak; bizony, bizony jóval túlhaladna bármely más cikket is, mind a külföldi kivitelben, mind a belföldi fogyasztásban.

A másik mozzanat, mely szintén a méhészet ügyének áll kiváló szolgálatára, az olcsó kaptárak ügye.

A méhészet működésünk kezdetén, kivált az okszerű méhészet, igen lassan indult lendülésnek, azon oknál fogva, mert a kaptárak beszerzésének magas ára e tekintetben nagy akadályul szolgált. Ámde mióta az aradi katonai fegyházban és a budapesti gyűjtő fogházban szerencsések voltunk céljaink elérésére olcsó, egyszersmind használható kaptárak készítésére megnyerni a fogházak igazgatóságait, azóta a méhészet gyors fejlődésnek indult. Az olcsó kaptárak forgalomba hozatala által még azok a méhészek is, kik szívósan ragaszkodtak az ugynevezett szalma- vagy gyékénykaptárakhoz, most már az okszerű méhészetnek lettek hívei. Sajátságos meglepetés fog el bennünket, a midőn egy-egy méhésztársunk nem is egy pár, de egész tömegesen rendeli meg a kettős s hármaskaptárakat, úgy annyira, hogy alig bírták készíteni az illető helyeken. Hogy jövőre fennakadás a megrendelések tekintetében ne legyen, a budapesti gyűjtőfogház gondnokságát megtudtuk nyerni, hogy a télen készíttessen kaptárakat, hogy készletben legyenek s a megrendelőknek gyorsan elszállíttathassuk.

Nem lesz talán érdektelen, ha az előállított és forgalomba hozott kaptárak számadásait itt felhozom. Az aradi fegyintézetben hármaskaptár duplafalu kaptár készíttetett 72 darab; egyes szintén dupla falu 8 db; Liebner-féle kaptár 3 db, összesen 83 db.

A budapesti gyűjtő fogházban hármaskaptár duplafalu kaptár 187 db egyes duplafalu 28 db; Liebner féle kaptár 8 db; kettős kaptár 1 db Mayer-féle ducz 6 db; egyes szimpla falu kaptár 3 db, összesen 233 db Körülbelül mintegy 900 családra való kaptár állíttatott elő.

Ugy hiszem, hogy részben a mézértékesítés ügyének sikeres fejlődése, részben az olcsó kaptárak létesítése gyarapítja a méhészek sorait, egyuttal neveli a hozzánk való csatlakozást. Mi hogy mily mértékben; meg, mutatja az, hogy míg a lefolyt évben összesen 250 új taggal gyarapodtunk, ezen polgári évben januárius elejétől kezdve a mai napig már ismét 260 tag jelentkezett. Hanem van is a jelentkezőkkel munka, a nyilatkozatok elkészítése és elküldése, felvilágosítások és magyarázatok megírása sok munkát igényel, mit mutat az, hogy a hozzánk beérkezett levelek száma 2015 volt, melyekre érdemleges válasz kiment 2041; továbbá nyugtatványokban, felszólításokban kiment 2187 db iromány.* Mindezek azt mutatják, hogy nem heverünk, de dolgozunk s mint az eredményekből láthatni sikerrel és eredménynyel.

* A szerkesztőségek által adott hosszabb szaktanácsok ezen számokban nem foglaltatnak benn. A szerk.

Választmányunk is megtette a maga kötelességét, a majdnem minden hónapban megtartott üléseken feles számmal megjelent tagok nyugodtan és teljes higgadsággal megbeszélték az előadott tárgyakat s hozták az egyesület javára egyértelmű határozataikat, egyuttal örvendetes tudomásul vették a tagok számának növekedéséről, pénzügyeink állásáról, vagy a méhésztékesítésről tett jelentéseket.

Ez évben a magyar gazdasági egyesület által rendezendő kiállításban kellene résztvennünk és ennek érdekében már egy értekezlet tartott is; de a melynek még eddigelé semmi nyomosabb eredményét nem igen láttuk. Az értekezleten felvetett az a kérdés is, hogy ugyan nem lehetne-e a Kolozsvárra tervezett congressus megtartását Szegedre tenni át. E kérdés eldöntését egyenesen a kolozsváriaktól függesztettük fel, s mint tudom, eziránt átírás is történt b. Ambrózy Béla urhoz, hogy lenne szives a kolozsváriakkal közleni ezen csak egyszerű óhajtást. Nem tudjuk azonban, hogy történt-e valami ebben a dologban, annyi azonban bizonyos, hogy a napokban a szegedi kiállítás egy prospectusát kaptuk, melyben fel van véve a méhészeti congressus is. Hogy ez hogy és mint jött be, egyáltalában nem tudjuk, annyival is inkább, mert e prospectusnak megállapításában semmi befolyásunk sem volt.

A szegedi kiállításnál sokkal fontosabb és nagyobb szerű leendő a párizsi kiállítás, melyben az állam segítségével, — mert a magunk erélyével aligha megtehetnők, — részt kell venni. Erről már a múlt évi jelentésemben bővebben beszéltem a M. Méh 94., 95. lapjain, most csak becses figyelmöket hívom fel ujabban is, hogy tagtársaink közül azok, kik ugy magokat, mint a hazai méhészetet kitüntetni akarják, gondolkodzanak rajta, és tegyék meg a készüléteket, hogy elnyerhessék a dicsőség koronáját.

A múlt évben tartott közgyűlésünk alkalmával a tisztviselőseg és választmány megválasztásakor egy oly választmányi tag választatott meg, ki nem fogadta el a választmányi tagságot. Ez szinte Gábor volt, kinek helyére egy új tagot kellene beválasztani. Erre az állásra a választmány egyhangú érzellemmel Benke Ferencz helybeli méhész társunkat ajánlja. Még egy más változás is történt, nevezetesen Vadászfi Jenő ur, ki az egyesület gondnoka volt, vidékre helyeztetvén által, gondnoki és helybeli választmányi tagságairól lemondván, az ő helyét is be kellene tölteni. A választmány a gondnoki állásra Tichy Miklós buzgó tagtársunkat ajánlja, az üresen maradt helybeli választmányi tagságra pedig Piufszits Oszkár tagtársunkat ajánlja. A vidéki választmányi tagsági hely, mely Záreczky Tivadar halálával maradt üresen, Vadászfi Jenő urral lenne betöltendő. Egyuttal tisztelettel kérem a közgyűlést, hogy Vadászfi Jenő urnak, ki ugyis mint választmányi tag, ugyis mint gondnok kiváló figyelemmel, odaadó munkássággal töltötte be helyét, mondjunk jegyzőkönyvi köszönetet. Adja isten, hogy mint vidéki tagunkat minél többször láthassuk üléseinken és körünkben.

A múlt évben két nagyobb szerű kirándulással egybekötött méhészeti tanulmányt tettünk. Az egyik június hóban ejtetett meg Liebner József igazgató alelnökünk pilisi birtokán levő 400-at meghaladó méhcsaládból álló méhesében. Hol tanulmányozásra volt mód és alkalom, mert nem csupán kaptárokat és temérdek méhet láttunk, de volt módunk-

ban az is, hogy lássunk mézpergetést, viasz olvasztást és műlép készítést. De volt módunkban tapasztalni igaz magyar vendégszeretetet, barátságot, pedig nem kis feladat volt mintegy 50 méhészt vágyainak kielégítése. Fogadja ezért tőlünk teljes elismerésünk nyilvánítása mellett hálás köszönetünket.

A másik július hó 10-én történt szerény házamnál, Leányfalun. Most is örvendezve és hálás elismeréssel vagyok mindazon urak iránt, kik mintegy negyvenen sziveskedtek megtisztelni úgy engemet, mint szerény méhesemet. Itt már a zsongó méheken kívül nem láttak egyebet; de láttak barátságot és szerető szívet, s oly igyekezetet, hogy úgy az egyesek, mint az összes vendégsereg, kedves emléket vittnek el magukkal. Ohajtanám ha így lenne!

Lapunk melléklete gyanánt kiadott Dzierzon nagy méhésztűnk munkáját a múlt év folyamán bevégeztük. Olvasóink kezében van e minden viszonyoknak megfelelő munka. Bár jó idővel ezelőtt jelent meg az eredeti, s Binder Iván ernyedetlen buzgóságu titkárunk fordításában lett a magyar olvasó közönség kézikönyvévé, — még ma is használható a méhészet körében, s ezért ezt melegen ajánljuk méhésztársaink becses figyelmébe, mert belőle igazán sokat lehet tanulni. Választmányunk felhatalmazása következtében a fordító e könyvből önállólag 200 példányt készíttetett, melynek árából egy részlet a mézértékesítés céljainak gyarapítására van szánva. Már csak ezért is meleg pártolásra érdemes e jeles munka.

Egy rég óhajtott vágyunk a magas kormány által teljesítve van, melyért hálás elismerésünket nyilvánítjuk. Erdélyrészi méhésztársaink nagyon sokat panaszkodtak a miatt, hogy vagy sohasem látnak egy élő vándor méhészt tanítót, vagy csak oly ritkán, hogy időközben még formájáról sem ösmernek reá. Valóban abnormis állapot is volt, hogy 1000 □ mértföldnyi területű Erdélyrészben egyetlen emberre volt bízva a méhészet terjedésének vezetése. Most Erdély rész két félre vágatott, s az eddigi VI. kerület fele részben VII-dik kerületté lett, melynek székhelye Kolozsvár, Besztercze-Naszód, Csíkszereda, Kézdivásárhely, Sepsí-Szt.-György, Kolozs, Maros-Vásárhely, Szászrégen, Dees, Szamos-Ujvár, Felvincz, Torda, Gyula-Fehérvár városok és vidékeivel. A többi kerületek maradtak úgy a mint voltak, azzal a különbséggel, hogy az I. kerület székhelye Jász-Berény helyett Kiskun-Félegyháza lett; a II. kerület székhelye az eddigi Szegszárd helyett Pápa lett; a III. kerület maradt úgy a hogy volt. A IV. kerület székhelye Sárospatak. Az V-dik kerületé Arad. A VI-dik kerület székhelye tulajdonképen Déva lenne, de ideiglenesen megmaradt Nagy-Enyed. A székhelyek mind oly helyek, melyek tanítóképezdékekkel bírnak, s melyeknek növendékeit az illető vándortanítók kötelesek a méhészetre oktatni.

A Magyar Méh szellemi munkásai közül szabad legyen néhányat felemlítenem, mint olyanokat, kik tanuságos czikkeikkel bennünket oktatni, egyben-másban felvilágosítani igyekeztek. Ebben a tekintetben az orosz-lánrészt *Binder Iván* titkárunk, egyszersmind mint szerkesztőnk vette ki. Ő az »Egyesületi élet« rovatának vezetője és írója. Ő vezeti a külföldi szemlét, a külfölbéleket, a szerkesztői üzeneteket, a kedélyes tanulmányi kirándulást. Írója Német-Osziptrák és Magyar Vándor-méhészet Salzburgi

gyülésében történteknek. Fordítója Dickl F. »Méhtenyés Végü' ir »Méhtenyésztési előadások«-at. Valóban bámulatserő, ami benne van, ha még ezek mellé vesszük a egyesület ügyeire vonatkozó dolgok vitelet és a mézés nagy gonddal járó vezetését is.

Másik nevezetes munkásunk *Liebner József* igaz az ő időszertű és mindég találó cikkecskéivel, mint a szerkesztőhöz. Megjegyzések a bácskai méhésztársulat és a »Szemle«. Legközelebb pedig azon cikke is felel, melyben felhív bennünket arra, hogy alkotnánk mézés vezetésre. Jó volna a felhívást mindnyájunknak megszívlelni.

Nevezetes helyet foglal el írónk között néhány méhésztársunk az ő »Költőfészkek és mézkamara területei«, »Levegőcsere a méhkaptárban«, »Vándor méhészet«, cikkeivel.

Sorainkból ezuttal sem maradhatott el a mi jó barátunk *János* sem, ki lapunk értékét nagyban nevelte »Jövedelmek a méhésztársulat feltételei«, »Méhlakások és keretek szélességéről«, »Méhnyakok« című cikkeivel.

Valóságos tanulmány cikkek a dr. *Bálint Sándor* ellenségei, »Parthenogenesis-Heterogamia« cikkei.

Danis János méhésztársunk sem felejtkezett meg »Megjegyzések a méhek bogárellenségei« című cikkre, melyben említ fel a dr. Bálint Sándor által felemlített ellenségeket.

De sok ellenséggel is kell küzdenünk, ha még *Muhács* bemászó kártételeit is számba kell vennünk.

A mi jó barátunk *Ludvig Ede* cikkeit is számba kell venni, melyek közül az egyik »Érdekes észlelések« cím alatt s a másik pedig szól »Mézértékesítés ügyében«.

Valamint nem mellőzhetjük el *Jalsoviczky János* kesíthetjük méhtermelvényeinket a vidéken, igen érdekes említeni.

Méhsongás alig van, pedig ezek igen érdekesek csakis *Faragó József*, *Mallár Ferencz*, *Mohács György* vidéki csendes lakóhelyeikről.

A midőn, úgy hiszem, mindenről beszámoltam, nem kevés fájdalmas érzésemnek kifejezést ne adjak azon vesztett sorainkat érte. Legérdemesebb, egyszersmind legjobb munkát el bennünket szívünkben elhunytokkal fájdalmas érzéssel emlékeztet.

Első halottunk *Brozik Titus* turóczmegyei háj-i ágostai evang. lelkész. A felvidék egyik legnevezetesebb méhésze és szakértője. Meghalt 1898. április 6-án 49 éves korában.

Záreczky Tivadar. Lapunk egyik kiválóbb munkatársunk régi tagja. Meghalt 1898. július hó 15-én 56-ik évében Csongrád megyében.

Möszl Lajos nyugalmazott községi evang. igazgató. Híve volt a méhésztársulatnak és kezdettől tagja volt egyesületünk és vidékének méhésztársulatának. Egy igen sikerült lapot szerkesztett. Meghalt 1898. december 19-én.

Neumann Samu nyugalmazott ministeri titkár, hosszas szenvedés után meghalt 1899. február 19-én Felső-Dabason. A boldogultban az egyesület egyik legrégibb és legképesebb szakíróját veszítette el benne kit igen nehéz lesz pótolni.

Mind a négy férfinak elhalása valóságos veszteség a magyar méhészetre nézve, mert nemcsak a gyakorlati téren voltak járatos bölcssek, de az elméleti téren mint szakférfiak oktatóink és utmutatóink valának. Lengjen áldás poraik felett!

Mindeneket bevégezve, most igen tisztelt uraim az önök bírálatára bocsátom jelentésemet, ítéljenek felette, hiszen önök vannak hivatva tetteinket elbírálni, az elkövetett hibákat megrovni vagy teljes tetszésüket és meglegedésüket nyilvánítani. Én és a választmány készséggel fogadjuk a bírálatokat, csak legyen az igazságos, nem leverő, de bátorító a munkásság tovább folytatására. Ha pedig helyeslésüket lesznek szivesek velem és velünk közleni, hálás köszönettel fogadjuk s ez fog hatni reánk és buzdítani a munkára.

Fogadják becses és drága figyelmükért hálás köszönetem s kérem ugy a magam, mint tisztársaim nevében továbbra is becses és kiváló bizalmokat.

Vámossy Mihály,
elnök.

A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban, 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 43-ik vándorgyűlése.

(Folytatása.)

Ezzel nincsen rajtunk segítve. Mert az áru becsületes név alatt jut a kiskereskedő kezébe, ki valami czimen méhésznek vallja s nevezi magát. Itt az a kérdés: Hogyan lehetne a kiskereskedőkhöz hozzá férni?

Ez annál nehezebb feladat, mert a hamisítványt az igazi méztől mindig nagyon nehéz biztosan megkülönböztetni. Mi méhészek, persze, azt hiszem, hamar tisztában leszünk, vajjon mesterséges avagy méhmézzel van-e dolgunk. Egészen másként áll azonban a dolog, ha a bíróság előtt állunk és objektíve kell bizonyítanunk a mellett, a minek hamis voltáról subjektíve meg vagyunk győződve.

Ennél fogva tehát arra kell törekednünk, hogy valami uton-módon, akár vegytani uton, akár más módon egy oly eljáráshoz vagy szerhez jussunk, melynek alkalmazásával a tiszta terméket a mesterséges produktumból minden kétséget kizáró módon meg lehessen különböztetni — (még a nem méhésznek is. A szerk.).

Ha ezt el tudjuk érni, akkor majd a kiskereskedőkhöz is hozzá fogunk tudni férni, akkor minden bajon és a jelen helyzet nyomorúságán túl leszünk és a hamisítatlan jó méz ismét keresett árucikk lesz, melyért szívesen fognak jobb árakat fizetni és nem lesz mézértékesítő szövetkezetekre szükségünk, a melyek létesítésére mindenfelé törekszenek, de a melyek létesítése és fönntartása bajos dolog és igen sok nehézséggel jár.*

* Hát bizony jár, azt mi tudjuk a legjobban.

A szerk.

Ismerek olyan szövetkezeteket, melyek részletfizetésre vásároltak össze mézet s aztán megszakadt a kereslet úgy, hogy vesztességgel voltak kénytelenek készleteiken tuladni vagy pedig a nyakukon maradt a méz és nem tudtak vele mit csinálni. A méhészeknek nincsen pénzük* s a szövetkezeteknek sincsen és persze a méz sem lesz jobb a hosszú raktározástól. Azt hiszem, hogy nincsen szükségünk arra, hogy nagy súlyt fektessünk a szövetkezetekre, inkább azon legyünk, hogy egy megfelelő biztos megkülönböztetési eljárást találjunk a jó és a hamis méz felismeréséhez. Ha erre törekednénk, azt hiszem, a méhészeknek igen nagy szolgálatot tennénk. (Helyeslés.)

Elnök: Szólásra Schachinger pater jelentkezett.

P. *Schachinger*: Nagytekintetű gyülekezet! A mézelárusítás tekintetében némiképen én is mérvadó vagyok. Ezelőtt 25 évvel Guttensteinban kezdettem méhészkedni és már az első évben igen szép mézet termeltem. Sok bókot kaptam jó mézémért. Vettem szép üvegeket és sok mézet küldözgettem szét a postán, de pénzt nem kaptam soha. Hát ez kellemetlen volt, de nem lehetett ellene tenni semmit. (Hm, furcsa, hát az utánvét mire való?) Végre egy nagyot gondoltam: csinos aranyosan kiczifrázott mézes üvegeket vettem, megtöltöttem jó mézemmél, elláttam csinos vignettákkal és nyomtattam hozzá hirdetések is a melyen az állott, hogy:

»Virág-méz P. Schachinger guttensteini méhészetéből. Tisztaságáért szavatolás.«

Ez aztán vonzott! Már az első esztendőben 400 forint ára mézet adtam el kilogrammját 1 frt 80 krért és ezen az alapon tudtam aztán méhészetemet tovább fejleszteni.** Ha valaki Guttensteinba jött, azt kérdezte: »Hol lehet azt a fölséges mézet kapni?« Azelőtt senki sem kérdezte. Ugyanis az emberek azelőtt nem lettek figyelmeztetve. A méz nem lett jobb, a közönség lett figyelmeztetve, hogy valamit kaphat. (?)

Barátom a mézeskalácsos sokszor mondotta: Mielőtt te Guttensteinba jöttél, évenként legfeljebb 10—12 forintért adtam el mézet, később, mikor te itt laktál 200 forint ára kelt el, míg most, hogy te elköltöztél, ismét 10—12 forintra szállt alá a forgalom.

Ebből látható, hogy csupán reklám, melylyel a guttensteini méz kínálatot, okozta a fogyasztás emelkedését.

* Dehogy nincsen. Egy-egy nélkülözhető forintja mindenkinek van és kell is, hogy legyen mikor egy olyan vitális kérdésnek, mint a mézértékesítés kérdésének megoldásáról van szó, főként akkor, havan hozzá való ember, akinek a kérdés megoldásához oly terve van, mely hitelt érdemel és a kivitelt csak némi garanciát is nyújt. Mennyi pénzt költenek a méhészek kétes értékű, drága találmányokra és olyan eszközökre, és kaptárookra, melyeket csupán kíváncsiságból vásárolnak horribilis áron. Ha az ilyen hiába való kiadásoknak csak egy tizedrésze mézértékesítési célokra költetnék, bizony nem 1.200.000 forint, hanem ötször annyira is rughatna a kivitelt, persze a productio megfelelő emelésével. Hanem hát a méhészek kilencztizedrészenek hiányzik az ilyen vitális kérdés fontosságának a megítéléséhez a szükséges érzék vagy úgy fogja fel a közérdekű kérdések megoldását, hogy áldozzon a »másik«, ő majd csak akkor áll elő, ha majd látni fogja, hogy »a dolog megy«. — A méhészeknek ezen »furfangos okoskodása« az a kátyu, a melybe a legtöbb jó eszme bele szokott rekedni.

Szerk.

** No, ma a tisztelendő pater alig kap ily árt; 25 évvel pedig nálunk is 1 frt volt egy itcze méznek az ára.

A szerk.

Ma, 10 évi távollét után, két év óta ismét Guttensteinban lakom és a mézület ismét emelkedett, az idén már megint 300 forint ára mézet adtam el. (A tisztelendő urnak, Uram bocsá', ördöge van.) Csakhogy nálam szigorú elv, hogy csak olyan mézet bocsátok forgalomba, mely teljesen sűrű folyású. Ha az üveget felboritom, léggömb alakú hólyagbugyborékoknak kell a mézben felfelé szállni; a méznek egyáltalán érettnak és tisztának kell lenni és nem szabad, hogy bármi tekintetben is kifogás alá essék, különben ismét visszaadom a méheknek; hadd hordják fel, hogy aztán később kifogástalan állapotban ismét elszedhessem tőlük.

Tisztaság és a közönségnek gondos kiszolgálása a fődolog. Meg is bókolnak érte. Azt mondják: »Az ön méze ugyan drága (most már 2 forintot kérek egy üveg mézért [Nagy derűtség!]), de kitűnő!« Az idén sajnos, a rossz termés miatt nem fogom tudni vevőimet kiszolgálni és valószínűleg kénytelen leszek sárgacukorral etetni.

Hogy a tisztaság és csin alatt a mézelárusításnál nem az értendő, hogy a mézet a vevő előtt bögrébe öntsük és csurgását, csepegését ujjunkkal feltartóztatva a bögre széleit körül kenegessük, az természetes. Ez nem ér semmit. A méznek tisztának és szépnek kell lenni, mint a szinaranyoknak úgy, hogy bátran odaállhasson az ember vele és habozás nélkül mondhassa: »Ez aztán igazi tiszta és jó méz; aki látni akarja, minden perczen megnézheti.«

Méheim ajtaja felett ez a felirat van: »Méhészek és a természet barátjai mindenkor szívesen láttatnak.«

Ha valaki jön, cigarettára gyujtok és mindent szívesen megmutatok, ily alkalmak számára van néhány különösen szelid népem, ezeket mutatom; ezek oly jámborok, hogy még az olyan hölgyeket sem bántják, a kik, ha méh közeledik feléjük, kézzel-lábbal kapálódznak.

Bizony nem tudnám, hogy mért csatlakozzam valami szövetséghez; 2 forintot semmi esetre sem kapnék a mézemért.*

Javaslatba hozatott továbbá a méz-borkészítés is. Ez bizony ott, a hol nem túl sok a jómódu nyaraló, czélszerű lenne; de üvegenkint (?) 1 forint még mindig jó ár lenne.

Igaz, hogy olyan mézfajták is léteznek, mint pl. a pohánka méz, a melyek éppen nem kellemesek az inyre. Ezek természetesen nem mehetnek csemege méz számba.

Megtörtént velem egyszer, hogy mézem elfogyott. Irtam tehát egy jó barátomnak Magyarországba, hogy küldene nekem egy hordó mézet. Kaptam is és én ezt a mézet üvegekbe töltöttem és kezdtem eladogatni. De már 3—4 nap múlva sorba érkezett azzal a megjegyzéssel, hogy: »Kérem ez a méz nem olyan, mint a másik volt,« vagy »Ezt a mézet nem szíveli a gyomrom.« — Tudnillik ezen méz olyan méz volt, mely közvetlen élvezetre nem alkalmas; de mézeskalácsosnak és márcz-vagy mézborkészítésre alkalmas lett volna.**

* Az bizonyos, de az is bizonyos, hogy más ember sem kap a mézéért ma 2 forintot. A szerk.

** Pater Schachinger, aki, mellesleg legyen mondva, miként 1892-ben a 38. vándorgyűlésen maga mondta, soká Magyarországon is volt és a magyar nyelvet egészen jól bírja, minden alkalmat felhasznál, hogy lapjában és előszóval is a magyar mézet ócsárolja. A magyar mézről azt állítja, hogy émélygős és gyomorbántalmakat

Néhány nappal ezelőtt egy jó barátom látogatott meg Wörischhofen-ből és elmondta, hogy az a 4000—5000 fűrdővendég, aki az idén ott volt, majdnem kizárólag mézbort ivott.

Ott tehát nagyban készítik a mézbort.

A mézbor igen jó, de legalább két évig kell neki a pinczében fekdüdni, míg teljesen megérett. Nem kell tehát azt hinni, hogy a ma készített azon frissiben másnap már megiható. Ami a mézfogyasztást annyira megakasztja, az a nálunk annyira elterjedt mézhamisítás hozzá keverése az idegen anyagoknak.

Saját tapasztalatból tudom ezt, mert Bécsben lakó nővéremhez gyakran hoznak wieseni tótasszonyok saját termésű mézet és egy nagy mérőkanállal 10 krajczárért, a jobb fajtából 20 krajczárért adnak.

A dolognak utána járván, megtudtam, az egyik meggyőnta nekem, hogy ezt a sajáttermésű mézet egyik külvárosi szörpgyárban veszi. Persze, hogy az ilyen méz aztán olcsó; lehet, hogy egy pár holt méh is van benne, mert mézből és szörpből való keveréket képez. De, hát a gazdasszonyok megveszik, mert olcsó és aztán mert a gyomruk nem szereti, nem vesznek többé mézet.

Ez ellen valamit tenni kell.

Ismerek Bécsben kereskedőket, kik mézet is árusítanak, csakhogy a mézzel együtt más is kerül a vevő bögréjébe. Ennek nem volna szabad előfordulni, mert ez rontja a méhészetet és annak jó hírnevét.

A »pergetett méz« elnevezést nem találom oly rosznak, mert ma már nálunk az országban mindenki tudja, mit kell ezen elnevezés alatt érteni. »Virágméz« mindenestre szebb és poetikusabb de azért az eddigi

okoz. Az egyesület német közlönye ezért már egy ízben elverte rajta a port, de úgy látszik a tisztelendő atyában ismét felbuzdult a harci kedv. Reá fogunk olvasni most is, csak türelem. Egyelőre csak a következőket. — Hogy lehetséges az, hogy a jámbor férfiú, mikor a mézet a hordóból az üvegekbe töltötte, nem vette észre, hogy a méz közvetlen élvezetre nem való, hanem csak amolyan silány mézeskalácsos-áru? Hát csak ilyen gyengék a Pater méz-ismeretei, hogy nem tudja az olyan silány portékát mint az a magyar méz volt, az ő fölséges mézétől megkülönböztetni? Hát az ő vevői ehhez jobban értenek, mint ő, a híres osztrák méhész? És ha észrevette (mert nem merjük őt annyi felületességgel és könnyelműséggel vádolni, hogy az idegen mézet, mielőtt áruba bocsátotta volna, alaposan meg ne vizsgálta volna) — hogy az ő magyar barátja silány portékát küldött neki, — hogy tudott, nem mondjuk, »mint pap« — hanem csupán mint korrekt férfiú olyan dolgot megcselekedni, hogy vevőinek az ő felséges két forintos méze helyett holmi gyomorrontó silány kotyvalékot küldjön?! Szent férfiú, ez nagy vétek; ez több mint hazugság. Pedig, ha jól emlékezünk, hát Szent Jakab volt az, aki azt mondotta, hogy hazudni még akkor sem szabad, ha az ember a hazugságával egy szenvedő lelket szabadít ki a purgatoriumból! Aztán, furcsának tartjuk, hogy Pater Schachinger épen magyar méz után áhitozott, mikor az ő felséges mézének pótlásáról volt szó és mikor az ő számtalanszor kijelentett meggyőződése szerint a magyar méznek »fád« ize és kevés cukortartalma van. Hát nem talált sehol osztrák mézet?

Bocsánat, tisztelendő atya, de lássa, nem tehetünk róla, hogy mi egy árva szótl sem hiszünk el és az egészet nem tartjuk egyébnek mint egy kis furfangnak, melynek célja nem lehet más, mint az, hogy ez a mese bele kerüljön a 43. vándorgyűlés előadásai közé, mert hát így átveszi azt az egész német és osztrák szaksajtó és terjed a magyar méz rosz hire mindenütt, a hol német méhészek ujságot olvasnak. Persze, hogy Szent Jakab és a saját lelkiismerete erre mit mond, azzal Schachinger pater nem törődik. Magyar méhészek, ti ilyet ne cselekedjétek soha, mert az ilyen, eltekintve attól, hogy igen csunya dolog, előbb-utóbb megboszulja magát. Szerk.

elnevezést mégis meg lehetne tartani. Már a levéltetű-méz elnevezést stb. az kerülendő volna.

Nos, uraim, azt hiszem, hogy eleget szóltam a tárgyhöz. Tanácsolom, tegyenek úgy mint én : csinos üvegek és keveset bele, hogy a turisták a czipelésbe ki ne fáradjanak és megfelelő árakat kérni, de aztán az áru az legyen jó és kifogástalau. (Derűtség és helyeslés.)

(Folytatása következik.)

A z á l a n y a.

— *Ludvig Ede.* —

(Vége.)

Legalább is 4—5 hétig voltak a nyitott kaptár egyik sarkába huzódva, önmaguk szerezték be élelmüket, lépet nem építettek, csak ha szükségét érezték repültek ki, hogy tele gyomorral térjenek vissza. Ezen idő alatt számuk lassankint fogyni kezdett, s láttam, hogy végők csak az lesz, hogy egyenkint pusztulnak el. Minthogy a mézelszedőre szükségem volt, a pusztulást megelőzve, a még benne levő álnyákat megöldöstem.

b) Akáczirágzáskor a legerősebb rajom egyike a 20-dik számú volt, mely 40 keret lépet tömötten fedett el. Lehetett is ez erős, mert egy népes anyatörzsből és két erős előrajból volt alkotva. A nép maga nevelt anyát, de az a nászkirepülés alkalmával elveszett. A biztosítékul előre betett pondrós fiasításból újabb anyát neveltek, mely megtermékenyült és fiasított is már. Ekkor fedeztem fel azt a csudálatos dolgot, hogy az anya mellett álnyák is vannak a kaptárban, melyek az anyával versenyt petéznek. Az álnyák a felső soron levő lépekben, a valódi anya pedig az alsókkban fiasít. Ez az állapot körülbelül 4—5 hétig tartott.

Miután ezt az esetet lapunk 1898 évi 9-dik számában már elmondtam, azért annak további ismételtsébe nem bocsátkozom.

c) Akáczirágzáskor a legtöbb mézet a 26-dik számú rajom adta. A nép maga nevelt anyát, de mivel én nem voltam vele megelégedve, kicseréltem egy szebbel. Az álnyák itt is felléptek, de erőre nem birtak kapni, mert a mindinkább szaporodó dolgozó méhek kétszer annyian voltak, mint a törpe herék. Eleség is bőven volt, a herék így nem voltak rákényszerítve, hogy a valódi anya fiasítását kiszivják és ezáltal megsemmisítsék. E nép, ha nem segitettem is volna rajta, elég erős volt, hogy önmagán segítve, rendbe jöjjön. Hanem azért a pupos fiasítást lenyakaztam s a törpe heréket kipusztítottam.

d) A negyedik esetet már későn vettem észre. A nép itt önmagán segített, de nagyon meg volt fogyva. A törpe herék pusztításai meglátsoztak mindenütt a lépeken. Miután e népet fedett fiasítással és fiatal méhekkal megerősítém, egyike lett a legerősebb törzseimnek.

Ha az elmondottak felett elmélkedünk, a következő gyakorlati tanúságot vonhatjuk le belőlük :

1) Ha valamely méhcsaládban az anya elveszett, vagy pedig azt mi magunk vettük ki és anyát akarunk neveltetni, megtörténhetik, hogy a nép álnyáássá lesz, daczára, hogy a kaptárban friss

pete, pondros fiasítás, vagy kész anyabölcső van, mert vannak oly méhtörzsek, melyek az anya kivételével majdnem egy időben válnak már álnyásokká.

2) Ha valamelyik méhtörzsünk álnyássá lett, ne siessünk annak kizavarásával, hanem tegyük azt, amit még eddig sohasem tettünk, — kutassunk előbb az anya után, s ha meggyőződünk arról, hogy az sem a lépeken, sem pedig a kaptár oldalán a méhcsomók közt nincsen, — akkor fogjunk csak a méhek lesepréséhez.

Az eddigi jelekből azt következtetem, hogy az álnyák kép-telenek másodizben is tele petézni a lépeket, mert ugy látszik, hogy petekészletök hamar elfogy. Hogy pedig erről teljes bizony-ságot nyerjek, jövőre kiválasztok egy álnyás családot, higitott mézzel fogom etetni, hadd lássam, hogy az álnyák meddig bírják a munkát. Adok majd nekik üres lépeket is, hogy legyen hely a peterakáshoz, de a pupos fiasítást lenyakazom, a heréket pedig pusztítani fogom, hogy ne pocskoljanak el sok mézet.

Hogy keresésével az időt ne töltssem, azért a rajoknak a 13—14-dik napon egy-egy pondros fiasítást adtam be, még pedig oly helyre téve azt, hogy keresés nélkül is azonnal megtaláljam. A pondros fiasítás bete-vése után a 8—9-dik napon átnéztem a rajokat. Ahol a betett fiasítás simán befedve volt, s azon anyabölcsőt nem találtam, tovább nem is kutattam, mert ott az anya már megtermékenyült és petézett, ahol pedig anyabölcsőt építettek, ott az anya elveszett; ezeknek termékeny anyát adtam be. Hanem azért találtam olyan rajt is, a melyben az anya megvolt ugyan termékenyülve, de a pondros fiasításból mégis csináltak anyabölcsőket. Végre az összes rajokat rendbe tettem, mindenütt volt termékeny idei anya és én meg voltam nyugodva.

A hordás szüntével a méhek kezdtek a heréket kiűzni, én e körül-ményt a magam részére kihasználándó, a herét üldöző kaptárokat kívül-ről megjegyeztem. Ezeknél az anya rendben van, a nép sem rajzani, sem anyát cserélni nem fog. Csupán három olyan kaptárt találtam, a mely békében hagyta a heréket, ezeket megvizsgáltam, de ezek is rendben voltak.

A 14-dik rajkaptároból, mely here-üldözőnek volt jelezve, feltűnő sok here repkedett ki és be. Miután ez gyanusnak tűnt fel nekem, azért e kaptárt átvizsgáltam. Az összes lépek majdnem kizárólag törpe herék-től voltak ellepve, dolgozó méhet keveset találtam, azok is nem a lépe-ken, hanem a kaptár oldalára huzódták egy csomóba. Rögtön átláttam, hogy e nép álnyás. Nem sokat gondolkoztam, hanem a heréket az egyik mézelszedő kaptáromba separtam le, hogy ott éhen pusztuljanak el, a dolgozó méheket pedig egy üres anyanevelőbe separtam. A kiüre-sített kaptárt újból benépesítém egy igen eleven, 12 keret népessé-gű törzset helyezvén el benne. Az anyanevelőt aztán, melyben a kisepert álnyás nép volt, e kaptár elé tettem, hogy belőle a méhek keredzkedve huzódjanak át, de biz azoknak semmi kedvük sem volt, nem igen akar-tak az új lakástól távozni. Amint ott közelükben állok, — a kaptár külső oldalán egy szép anyát pillantok meg, amint egyedül mászkál. rögtön elcsiptem és kalitkába zártam. Honnét kerülhetett az oda? — nem tudtam elgondolni. Az anyát egyik anyanevelőbe tettem, de a méhek nem etették és így elpusztult. Miután a kaptár elé tett anyanevelőből a

nek nem akartak kihuzódni, füsttel kezdtem őket zavarni. És ime, az k méhcsomóban megint egy anyát találók! — Furesa, mondok, hát hogyan került ide? — — Ugy vélekedtem, hogy talán valami orló kis rajocska tévedhetett ide, a mi nálam nem ritkaság. Az anyámit csináljak? — Nekem idegen anyaméh nem kell, tehát megölöm! Másnap belenézek a kaptárba, s azt látom, hogy nincs anyja! Át az az anya, melyet a kaptár oldalán fogtam el, innét való volt, azért mászott ki, mert félt a kívülről bekéredzkező méhek zugásától. Hát a másik anya honnét való lehetett, melyet megöltem? — Az anyás nép anyja nem lehetett, mert ahol álnya van, ott valódi anya lehet?! — —

Egy második esetnek kellett előfordulni, hogy megérthessem, hogy kaptárban mi történt? A valódi tényállás a következő volt:

A rajkaptár álnyas volt, de egyuttal termékeny anya is volt benne. Át a temérdek here nemcsak az összes eleséget fölemészttette, hanem asitást is kiszívta, az anya a dolgozó néppel lehuzódott a lépekről, kaptár oldalán s ott meghuzták magukat, a lépeken pedig az álnyák adtak a heretömeggel együtt. És én azt a jó anyát öltem meg!

A mézelszedőbe zárt heréket, miután jól kiéheztettem, mind megmisíttetem. A velök levő 20—30 darabból álló álnya-falkát életben ítam, hogy tanulmányozhassam őket. A mézelszedőről levettem a esztő készüléket, hogy az álnyák, — ha úgy tetszik nekik, — ki is ilhessenek.

Most pedig azon jámbor óhajtással zárom be soraimat, bár adná egek ura, hogy a természet csodás remeke, — az álnya, — minél ritban szerencséltesse látogatásaival a mi méz-szegény kaptárainkat.

A mezőgazda mint méhész.

Ha a méhészek között széttekintünk és azok foglalkozása iránt akozódunk, azt tapasztaljuk, hogy legkevesebb köztük épen a mezőla, kinek pedig leginkább érdekében állana a méhészettel, mint a őgazdaság egyik fontos mellékágával foglalkozni.

A legtöbb méhész iparos, pap, tanító és hivatalnok. Számban legesebb köztük a mezőgazda.

És ha kutatjuk, hogy mi az oka annak, hogy a méhészettel oly és mezőgazda foglalkozik, a magyarázatot igen könnyen megtaláljuk. anis csaknem valamennyi mezőgazda a méhészetet csupán időtöltésnek, knak tekinti és úgy a méhészetről, mint a méhészekről csak úgy állról beszél. Arra azonban nem gondol, hogy ha gazdaságában a észetet is üzné, úgy könnyen megtalálhatná számadását fölfelé.

Hiszen alapjában véve a dolgot a mezőgazdának állana érdekében méhészettel foglalkozni, mert *a méhészet mint a mezőgazdaságnak egyik os mellékága, okszerű kezelés mellett épen olyan jövedelmező, mint nely más ágazata a gazdaságnak. Sőt vannak évek, midőn a méhészet delmezőség tekintetében jóval felülmúlja a mezőgazdaság más ágazatait.*

A gazdasági válság évek óta és még ma is a mezőgazda réme és tán, mert a gazdasági termények árai annnyira alacsonyak, hogy a

mezőgazda fáradságot nem kímélve, a legnagyobb erőfeszítéssel is alig képes — a termelési költségeket leszámítva — terményeinek értékesítésével számba vehető eredményt felmutatni. Es a helyzet annyira komoly, hogy kormányunk minden irányban megoldást keres, hogy a mezőgazdák helyzetén javítson.

Kétséget sem szenved, hogy a mezőgazda nehéz helyzetének enyhítéséhez a méhészet hathatósan hozzájárulhat. Hogy pedig ez nem légből kapott okoskodás, azt mutatja azon körülmény is, miszerint kormányunk körületekintős intézkedéseivel arra törekszik, hogy hazai méhészetünk minél szélesebb körben terjedjen. Hatásköréhez méltóan úgy szakoktatással, mint anyagi segélyeivel támogatja és ápolja ezen, a mezőgazdaságnak eddig elhanyagolt ágát, mezőgazdáink mostoha gyermekét.

És ha idővel annyira fogunk fejlődni, hogy a magyar gazda a méhészetet okszerűen űzi, úgy az azzal foglalkozóknak a nehéz gazdasági viszonyokra vonatkozó panaszai bizonyára elnémulnak.

Alkalmoszerűnek vélem egy kitűnő mezőgazda és méhész szavait idézni: »Sokan azt tartják, hogy a méhészet nem jövedelmez semmit. Ez egyszerűen nem igaz, mivel mindazok, a kik így nyilatkoznak, csak palástolni akarják tájékozatlanságukat a méhészet terén, mert ha a méhek életét és azok természetét ismernék és a méhekkel való bánásmódot egy kis fáradsággal elsajátítanának, meg vagyok győződve, hogy rövid idő alatt buzgó apostolai lennének a méhészetnek.«

Csakugyan szomorú jelenség, hogy épen a mezőgazdák körében oly kevés a méhész és hogy a legtöbb mezőgazda a méhészetet kicsinyli és lenézi. Gazdaságának minden más ágára sokkal nagyobb gondot fordít és számtalan esetben sikertelenül is fáradoz; míg ellenben a méhészet bármely csekély fáradságot, illő módon jutalmaz, sőt szórakozásunkat és örömeinket is megtaláljuk mellette.

Természetesen ha valaki annyira önző, hogy vetés nélkül akar aratni, az mondjon le a méhészetről, mert ilyen elvekkal az illetőből soha sem lesz méhész. Hasznot csak az esetben tudunk felmutatni, ha komoly elhatározással és okszerűen foglalkozunk a méhészettel, mint ahogy azt a mezőgazdaság minden ága még nagyobb mértékben megköveteli. A méhészet aránylag nagyon kevés tőkét igényel és mégis igen szép eredményt mutat fel, ha a követelményeknek megfelelően gondozzuk és kezeljük méhészetünket. Ennek bebizonyításául ismét egy kitűnő gazda és méhész számadatait sorolom fel: »A méhészet még a legrosszabb évben is sokkal biztosabban meghozza a kamatját, mint a mezőgazdaság bármely más ága, mert a befektetett tőkének legkevesebb 15%-a biztosan megtérül évente. Pl. 200 forint tőke takarékpénztárban csak 4%-ot kamatoz, vagyis 8 forintot. Nagyon meg lehetünk elégedve, ha fenti tőkének megfelelő földbirtokról 20—24 forintot tisztán kihozhatunk; míg ellenben 200 forinttal legalább is 15 törzs méhet vásárolhatunk és minden törzstől évente legkevesebb 2 forint ára mézet szüretelhetünk, mi 30 forint jövedelmet eredményez, vagyis a 200 forintnak biztos 15%-át.

Báró *Ambrozy* Béla széles körben ismert kitűnő méhészünk még sokkal többre teszi a méhészet jövedelmét, mert szerinte 50—60%, sőt 100% jövedelemre is számíthat a méhész, ha a közönség által annyira kedvelt s így jó áron fizetett szűzsejt termelésre fekteti a fősulyt.

Hogy a méhészetet valóban mennyire érdemes felkarolni, azt a *burgiak* bizonyítják legjobban, hol egy-egy kis gazda 100—200 törzs is kezel és évről-évre igen szép eredményt mutat fel. Bevett is nálunk, hogyha a család legidősebb fia már olyan kort ért el, a gazdaság vezetését rá bízhatják, úgy az apa gazdaságát teljesen kezelésére bizza és maga csupán csak a méhészettel foglalkozik. Innen is *Lüneburg* vidékén igen sok kiskgazda a méhészetre sokkal több gondot fordít, mint egész gazdaságára.

Valaki azt kérdezhetné, hogy hát a szegény méhecskék honnan ék azt a temérdek mézet, ha olyan sok mezőgazda méhészetet renbe magának? Erre feleletképen bátran kimondhatjuk, hogy a rétek ai, melyeket a méhek évenként elkerülnek és a melyek nekik tápot, mézet nyújtanak, millió és millió. A virágkelyhekben felhalmozott t ma nem bolygatja senki és semmi, tehát az a kelyhekben marad, arad, elvész. — Ha pedig a mezőgazda a méhészetre sulyt fektet, enesetre gondja lesz arra is, hogy gazdaságában olyan takarmányt termeljen, melyek egyszersmint a méheknek is legelőt szolgáltató. — Kopár és a mai viszonyok szerint inproduktív területeket is ipar a fehér herével és egyéb méhlegelőt javító nyövényi magvakkal ni, méhlegelővé alakítani, a miből természetesen még más házi-ainak is jutna rész. De a mi még fontosabb és közgazdasági érdek- tet mindenestre lényegesen előmozdítaná, az, hogy a méhészettel lkozó gazda sokkal nagyobb gondot fordítana a gyümölcs- és más os fák ültetésére és tenyésztésére. — Különösen kiemelendő a *ölcsfa*, a mely nemcsak gyümölcsöt terem, hanem a méheknek rend- bő táplálékot nyújt és minthogy a gyümölcsfa virágainak megter- nyítésével a méheknek kiválóan fontos szerepük van, *gyümölcsös és zset* egymást kiegészítik, együttesen pedig biztos jövedelmet nyujta- a gazdának.

Valaki azt is kérdezhetné, hogy ha a méhészek száma annyiraaporodik a *termelt méznek lesz-e majd kelete?* A méz értékesítését eg aggodalmunk egyáltalán nem lehet, mert a rendesen és tisztán t méz piacot mindig talál. — Hiszen csupán *Németország* 12—14, forint értékű külföldön importált mézet és viaszt használ fel s ha z hozzá vesszük *Angolország*nak és *Svájc*nak szükségletét, úgy sak lehetünk, hogy ismert és kedvelt méztermelésünk mindenkor s piacra fog találni. — Mézünknek különösen *Németországban* thetünk biztos piacot, mert a tulságosan forgalomba hozott *műméz* amugy is nagyon zugolódnak a német méhészek és miután ezt en áron szándékunk elnyomni, a természetes és hamisítatlan méz élet minden uton-módon elősegítik.*

Azon összeköttetéseket, melyeket mézünk értékesítése szempont- fáradságos utánjárással kellene létesítenünk, ma már nem is szük- , mert ezt a termelő nagy előnyére elvégezte és megteremtette az *gos méhés egyesület mézértékesítő bisottsága*, mely működését csak a évben kezdette meg és már is olyan összeköttetései vannak, hogy

* Bocsánatot kérünk, de itt nagyot méltóztatik, tévedni ellenkezőleg: mindent nek, még szaklapjaik útján is, hogy a magyar mézet kiszorítsák, csakhogy sikertelen volt fáradságuk. Szerk.

Magyarország mult évi méztermését utolsó cseppig el tudta volna árusítani. — Sőt a kereslet olyan nagy volt, hogy a mézértékesítő bizottság kénytelen volt a külföldi hirdetéseit beszüntetni és több waggon megrendelt méznek szállításáról lemondani. Különben is a magyar méznek, mely dicséretre nem szorul, a külföldön igen jó hírneve van. Megbízhatlan közvetítők és kereskedők ugyan ejtettek csorbát rajta, azonban a csorba nem olyan nagy, hogy azt ne lehetne kiköszörűlni.

Kétségbe nem vonható tehát, hogy a méhészet a mellett, hogy szórakozást nyújt, még *biztos jövedelmet nyújtó gazdasági ág is*. — Azért mezőgazdáinknak s különösen *kisgazdáinknak* a méhészetet tőlük kitelhető figyelembe kellene részesíteniök és saját jól felfogott érdekük szempontjából is nem mint mostoha gyermeket, hanem háládatos édes gyermekként kellene tekinteniök.

Azon *kevés tőkebefektetés* és *kevés kockázat*, melyet a méhészet megkíván, minden körülmények között indokoltta teszi annak a mezőgazdák s különösen a kisgazdák részéről való felkarolását. — Sőt a méhészet a *szegényebb néposztály* felsegélésére is kiválóan hivatott, mert *földbirtokot nem igényel* és mint mezőgazdasági ág a *rá fordított munkát és költséget évről-évre biztosan meghozza*, de egyszersmind a *köszönlét* is hathatósan előmozdítja.

Joó István.

Serény álnya.

Az idei különösen enyhe tél nagyon sok kedvező alkalmat nyújtott, azt hiszem, országszerte, a méheknek, hogy elzárt téli lakásukból kijöve az enyhe szabad levegőn vigan röpködhessenek s elvégezzék tisztuláukat. Vidékünkön a december s január első fele eléggé hűvös volt arra, hogy a méhek lakásaikat el ne hagyhassák; január 2-ik felében azonban egy pár olyan, nem csak enyhe, hanem, mondhatni, meleg nap volt, a melyen úgy szolván reggeltől estig vigan röpködhettek kedves bogárkaink.

Január 24-én valamennyi kaptárom — 22-en voltak — serényen röpkedett. Különösen a déli órákban oly nagy volt a mozgalom, akár valamelyik májusi napon s nemcsak a tisztulás folyhatott zavartalanul, hanem a kaptár takarítását is serényen végezték a fáradhatatlan munkások.

Örömmel hallgattam a vig röpködés kellemes zaját s figyelemmel vizsgáltam a kihurczolt elhalt méheket: nem látok-e valahol anyát, vagy nem veszem-e észre a fiasítás megkezdetésének nyomait. Egyedül a 18-ik számú kaptárból láttam — de abból feltűnően sok fiasítást kihordani. S a mint az álcákat közelebről megvizsgáltam, meglepődéssel győződtem meg arról, hogy az mind here-álca.

Jegyzeteimben utána nézve, arról nyertem biztos tudomást, hogy a herefiasító kaptár, mint teljesen normális, fiatal 1898-iki anyával bíró lett betelelve.

Elfoglaltságom nem engedte meg, hogy tüzetes vizsgálat alá vegyem azonnal a kaptárt s megállapíthassam esetleg a baj okát és segítsek rajta legjobb meggyőződéseim szerint, hanem elhatároztam, hogy a legelső kedvező alkalmat okvetlenül föl fogom erre használni.

Az alkalom más nap már meg volt. Szép derült, meleg idő, a leg-
élénkebb mozgás.

Felbontottam a gyanus kaptárt és meglepetésemre nem csak pupos
költést találtam benne egy tenyéрни területen pete és nyitott álczával
vegyest, hanem teljesen kifejtett apró heréket is szép számmal. A kaptár
népe a legnormálisabb viszonyok közt lévő képen viselkedett: egy nagy
csomóban ült, körülvéve a bepetézett lépett. Tüzetesen átvizsgáltam a
népet, az anyát azonban nem találtam sehol. Tehát álnya végezte hiá-
ban való munkáját, még pedig nagyon korai időben kezdván azt el. A
kifejlődött herékből következtetve már karácson táján hozzá kellett fognia
a petéhez.

A kaptárt ismét összeraktam, illetve az építményt méhekkal együtt
ismét visszahelyeztem, várva újabb alkalomra, hogy valamelyek módon
segítsék rajta, vagy pedig felhasználjam experimentálásra.

A többi kaptár fenekét mind kitakarítottam, a fiasítás nyomára
azonban nem akadtam sehol.

Tehát egyedül az álnya volt serény.

Az idő megváltozott, a méhek zsongása február 14-ikéig szünetelt.

Azon gondolkoztam: nem lehetne-e anyát neveltetni velők s elő-
állani egy márcziusban megtermékenyült anyával kuriozumképen, hiszen
here van? De lesz-e a megtermékenyüléshez szükséges meleg idő?
Nevel-e a család anyát?

Nagyon problematikusnak gondoltam az eredményt. Annyira kezdő
már nem vagyok, hogy tisztában kísérletezési vágyból belefogjak az
ilyenbe; annyira gyakorlott ismét nem vagyok, hogy esetleg praktikus
vagy tudományos értékkel bíró megfigyeléseket tudnék tenni: tehát,
elosztottam február 14-én a családot a két szomszédja között. De nem a
méztéren át; ott nem merjem egyszerre rájuk bocsájtani, hogy kárt tehet-
nek egymásban (pedig a méh most drága portéka); hanem egy-egy csomót
üres lépen kitettem a szomszédok röplyukai elé s mikor azt láttam, hogy
szépen, sőt vigan zümmögve besétálnak akár csak a maguk kaptárába,
oda sepergettem elibők az egész népet. Egyetlen haragos hang nélkül
befogadták valamennyit.

Hogy a kaptár anyja miképen pusztult el és mikor, arról sejtelmem
sincs, annyit azonban biztosan tudok, hogy a beteleléskor, szeptember
végén, meg volt.

Nem tudom, hasonló esetről van-e már valamelyik méhésztársnak
tudomása, vagy tapasztalata; én még ilyen dologról nem olvastam, se
nem hallottam; azért is irtam le azon hitben, hogy esetleg a méhészet
ügyének parányi szolgálatott teszek.

Munkácson, 1899. február 23.

Bíró István.

Kezdők számára. Havi teendőik.

Április.

Mialatt e sorokat írom, vigan daloló gyermekesereg közeledik ablakom felé és
egyszerre csak benyújt valaki egy apró, nyíló mandolafa galyacskákból kötött virág-
csokrot. A fiacskám volt a pajtásaival virágos üzenetet hozván a külső kertemből,

az én kedves kis méhikéimről, hogy hagynám már egyszer ott az íróasztalt és jönnék ki horzájuk és nézném meg őket én is, mert a méhészt ugyan jó ember, tud is velük bántani, de hát mégis csak jobb szeretnék ők, ha én is látnám, hogy utolsó látogatásom óta mit műveltek. Megyek, kedves fiam; mond meg nekik holnap, hogy most már csakugyan megyek, mert már mindennel készen vagyunk, a mi a közgyűléshez elő volt készítendő és a lap is kész, csupán csak a kezdők számára kell még a havi teendőket megírni, de ezzel is elkészülünk még ma.

Bizony, bizony még ki fognak rajtam ezek a kis szorgalmas bogarak. Már régóta nem kedvezett nekik ennyire a tavasz. Egyik alföldi tagtársunk azt üzeni, hogy biztosra veszi, hogy április 25-e körül méheik megkezdik a rajzást és hogy intézkedjem a megrendelt kaptárak elküldése iránt. Hát ezek gyönyörű kilátások lennének, csak aztán az április valami bolondot ne csináljon. Egyébként jól teszi, aki ideje korán gondoskodik mindarról, a mire szüksége lesz. Hogy azonban azok se jöjjenek zavarba, akik vagy megfeledeztek vagy a szükséges pénz hiányában nem rendelhetek idejében kaptárokat, leirom az én nyári kaptáraim szerkezetét, hogy szükség esetén más is úgy segíthessen magán mint én cselekszem minden évben, ha szalmakaszaimból váratlanul sok utórajt kapok, megjegyezvén, hogy én a szalmakaszókat rajzás tekintetében szabadjára hagyom, mert sok fiatal anyára van szükségem. Az ilyen utórajok számára a következőképen készítek úgynevezett nyári kaptárokat:

A főtrafikban veszek néhány használt dohányszállító ládát, ezek felelnek meg legjobban a célnak és olcsók is, darabjának az ára nagyság szerint, 40 krajczártól 60 krajczárig változik. Rendesen két kaptár kerül ki átlag egy ilyen ládából. A ládát óvatosan és türelmesen szétszedem és a deszkákat úgy szabdalom fel, azaz helyesebben, szabdalatom fel méhészem által, hogy azokba 6—8 egyesületi keret elférjen és a keretek felett — a keretek léczecskéken nyugszanak és felülről kezelhetők — egy centimeter, alul pedig legfeljebb 2 centimeter hézag maradjon. Minthogy a kaptárnak feneke nincsen, nem szükséges a keretek alatt több helyet hagyni, mert ha a kaptár aljának tisztogatására kerül a sor, a kaptárt egyszerűen elemelem a helyéről és a piszkot s a holt méheket egy vonással elseprem. Tehát feneke nincs a kaptárnak, de nem is szükséges, hogy legyen; a szalmakaszóknak sincsen. Fedélnék egy egyszerű deszkát használok, melynek szélére, hogy véletlenül félre ne toldójék, egy kis perime van szegezve. Az egész, keretekkel együtt, nem kerül többé 40—50 krajczárnál és a méhek nyáron át igen jól meg vannak benne. Ha pedig jó hordási viszonyok mellett a rajok annyira fejlődnének, hogy 8 kereten el nem férnének, kettőt lehet egymás fölé helyezni. Ezek az én nyári kaptáraim, évek óta használok őket és úgy tapasztalom, hogy a célnak a legjobban megfelelnek. Nem kell tehát kétségbe esni, ha a megrendelt kaptárok elmaradnának, szükség esetén az előrajokat így is el lehet helyezni; később azután áttehetőek rendes kaptárokba. Hogy mi módon lehet az ilyen kaptárokból télen át is méheket tartani, azt majd elmondom később, ha leirom a »szegényember kaptárát«.

Térjünk át most már a havi teendőkre.

Tekintve a rendkívül kedvező tavaszi időjárást, mely még a felvidéken is lehetővé tette a méheknek az alapos tisztulást nemcsak, de még hordást is nyújtott nekik, ha egyebet nem, hát virágport, a mire különben a fiasításnak most nagy szüksége van — fel kell tételeznem, hogy a tavaszi főrevisio már mindenütt megtörtént és a mi baj mutatkozott: anyátlanság, elnéptelenedés, inség esetleg vérhas, azon segítve lett, meganyasítás, egyesítés, szükségből való etetés és szellőztetés stb. által. — Áprilisban most már a serkentő etetésre kerül sorra, oly célból, hogy az anya minél serényebben szaporítsa a fiasítást, hogy mire a repce- meg utána az akácvirágzás elérkezik, a kaptárak már fenn legyenek a méztérben. Mert — és ezt jegyezze meg jól magának a kezdő: a méztérbe a méheket felereszteni, mielőtt a fészek teljesen meg nem telt az utolsó zugocskáig méhvel, mézzel és fiasítással, nemcsak hogy nem ér semmit, de még káros is, mert elvonván a fészekből a melegnek egy jelentékeny részét, a fiasítás fejlődése és terjedése megakad; aztán a méhek fel vagy át sem mennek a méztérbe, hanem legfeljebb az átjárót lepik el, hogy a meleg ellillanásának útját állják.

A serkentő vagy speculativ etetésnél ép oly elővigyázattal kell élni, a tekintetben, hogy rablást ne idézzünk elő vele, mint a szükségből való etetésnél, a melytől különben csak annyiban tér el, hogy míg a szükségből való etetés nagy adagokban történik gyors egymásutánban, addig a speculativ etetésnél elég egy-egy törzsnek egy-két evőkanálnyi mézet adni, de naponta, legalább két héten keresztül. A speculativ etetésnek egy nemét képezi az is, ha az ilyenkor a kaptárban még található

fedett méznek egy részét — folytatólag — felkarczoljuk. A felkarczolás után feltűnő módon szaporodik a fiasítás.

A fészeknek melegen tartására, a fiasításra való tekintettel, különös gond fordítandó és azért nem helyes a tavaszi átvizsgálás után a télen át alkalmazott melegítő anyagokat, párnákat, papirost, sarjút stb. a kaptárból kiszedni, mint azt némelyek egészen helytelenül cselekszik, hanem ezen anyagokat benn kell hagyni mindaddig, a meddig hűvösek az éjszakák.

Az esetleg az etetésnél kitörhető rablás megfékezésére egy újabb eljárásom van, mely a múlt évben igen jól bevált, megjegyezvén azonban, hogy ezen eljárás akkor nem alkalmazható, ha már több törzs vesz részt a rablásban. Rendesen egy kezdi a támadást és csak később szegődnek hozzá többen is. Ha tehát valamelyik törzset megátmadnának, akkor iparkodjunk egy kis törött krétának a támadókra való reáhintése által a támadó kaptárt kipuhatolni. Ha ennek az anyját anyakalitkába zárjuk, rögtön vége a rablásnak; sokszor pedig már az is használ, ha fedett mézet felhorzsoljuk és fűrészpárral behintjük és a kaptár fenekére is hintünk egy marokra valót, közel a röplyukhoz, hogy járásukban akadályozva legyenek. Rögtön hozzá látnak a szemét kitakarításához és felhagynak a rablással.

A kezdőket óva intjük a korai műraj készitéstől. Műrajt nem szabad előbb készíteni mint akkor, a mikor a nép kölmében is már közel áll a rajzáshoz.

A keretek idejekorán ellátandók lépkedzetekkel. E célra kár a drága műlépeket pazarolni. Egy darab keretléczfa, melynek két végéből annyit kivágunk, hogy a lécz egyik széle a lépkedzettel ellátandó keret felső lapoczkája belső oldalának a középségé érjen, igen alkalmas eszköz lépkedzetek készítésére. Ugyanis ezen léczecskét reá tesszük a keret felső lapoczkájának a belső oldalára és a midőn azt ujjainkkal jó erősen a kerethez szorítjuk, egy kávéskanállal felolvasztott viaszt folytatunk a léczecske mellett végig a keretlapocskán, de úgy tartván a keretet, hogy a lécz éle mellett végig folyó viasz ne a keretlapoczkán, miáltal, ha a viasz megalszik, a kereten egy centiméternyi vékony viaszszáv képződik, mely épen elég, hogy a méhek azon a lépet tovább építsék. Hogy azonban a viasz a léczecskére ne tapadjon, az utóbbit, minden öntés előtt vízbe kell mártani; a keretet persze nem szabad vízbe mártani, mert hiszen a viaszszávnak a keretlapoczkára kell ragadni.

Rajfogóra szegény ember ne adjon pénzt, megteszi egy közönséges szalmakas is. Ezt is reá lehet ép úgy poznára tenni mint a rajfogót. Nekem ugyan van rajfogóm — a muzeumomban —, de azért a rajokat szalmakassal fogom be. Ép oly fölösleges a herefogó annak, aki helyes kezelés által a fölös hereköltést megakadályozza és másod éves anyával bíró törzseknek nem ad csak műléppel ellátott kereteket. Az ilyen törzsek ugyanis minden esetben heresejteket fognak építeni, ha üres kereteket kapnak. Elejét venni kell a tulságos hereköltésnek, nem pedig herefogdosással vagy lenyakazással bibelődés és ez által a méhek munkáját megakasztani és kedvüket elvenni.

A kinek műlépkészítési utmutatásra volna szüksége, az kérjen az egyesületől, még van belőle, csak postabélyegről ne tessék megfélekedezni. B.

A »Berényi« szerkezetű viaszolvasztó és sajtoló gőzkatlan ismertetése.

Egyik méhésztársunknak — Berényi József ur egyleti tagnak Szegárdon — hosszú kísérletezés és jelentékenyebb anyagi áldozattal sikerült két évvel ezelőtt egy oly viaszolvasztó és sajtoló gőzkatlant szerkeszteni, mely a viaszt a sejtekből teljesen tisztán, az összes értékes álkatrészeivel együtt egészen kiveszi, úgy, hogy a sejtekben absolute semmi viasz vissza nem marad.

Berényi urat találmányának szerkezete és annak kezelési módja iránt megkérdezvén, az illető méhésztágtársunk következőleg nyilatkozott:

Gőzkatlanomnak kezelése nagyon egyszerű. A sejtek vagy fakalapáccsal, vagy egy nehéz fahengerrel előbb laposra véve, azaz nyomva; a gőzkatlanba 8—10 liter forró esővíz öntetik, az légmentesen elzáratik

és a takaréktűzhelyre helyeztetik, és ha abból a viasz önmagától már nem folyik ki, az a sajtoló készülék segítségével, mely a belső sejt kamarájában van elhelyezve, kisajtoltatik.

Találmányomat képező gőzkatlanból kisajtott sejt salakja felett rendelkezem, abból a szakértők előtt beigazolhatom, hogy a gőzolvasztómból kikerült sejtekben absolute semmi viasz vissza nem marad; mit, ha tekintetbe vesszük azt, hogy az eddigi általunk ismert összes bel- és külföldi viaszolvasztók a viasz 40—60 százalékát választják csak ki a sejtekből és hogy azok a viasznak a méhészetre nézve legértékesebb alkatrészeinek tulnyomó részét elpárologtatják, — eredeti minőségükből kivétközítik — és így annak becsét nagyon leszállítják, gőzolvasztóm már a viasz magas értékénél fogva is a méhészetre nézve jelentékeny vívmánynak minősíthető.

Gőzolvasztóm szerkesztésénél a főszlyt — mint szenvedélyes méhész — nem arra fektettem, hogy a viaszt a méhészetre nézve nagyon értékes alkatrészeitől az olvasztás művelete által részben megfosszam, mennyiségileg, értékileg csökkentsem, annak értékes alkatrészeit sajátlagos összetételeitől kiválasszam, kilugozzam, elpárologtassam, hanem hogy oly viaszt válasszak ki a sejtekből, melyben a méhek által összehordott összes értékes viaszalkatrészek bennmaradjanak, — azok eredeti jellegük, rendeltetésük — céljukból ki ne vetközítessenek és hogy azok újbóli feldolgozásánál a méhek ne legyenek kénytelenek az olvasztás művelete által veszendőbe ment értékes alkatrészeket összhordás által pótolni, tehát nem arra fektettem a főszlyt, hogy szemre nagyon tetszetős viaszt nyerek és így a kereskedelemnek szolgálva — kereskedésre — üzleti célokra — jól lehet alkalmasabb — de méhészi felfogás szerint jóval értékletlenebb viaszt termeljek.

Méhésztagtársunk azon kérdésünkre, hogy nem tartja-e lehetőnek oly olvasztó készítését is, mely inkább kereskedelmi célokra alkalmasabb, tetszetősebb kinézésű viaszt olvasszon ki — mosolyogva azt felelte: az nagyon könnyű feladat, ily olvasztót szerkesztettem én kutatásom, kísérletezésem elején; ezen olvasztóm gyönyörű viaszt olvasztott ki, olyant, melyért a kereskedelemben a legmagasabb árt érhettem volna el, de ez nem elégítette ki vágyamat, mert ezen viaszt műlépek készítéséhez — a mennyiben abból az olvasztó a méhészet részére legértékesebb alkatrészek nagy részét elpárologtatta és így az ily viaszból készített műlépektől a méhek hosszabb ideig idegenkedtek, mint méhész nem tartottam eléggé alkalmasnak, de azon olvasztóm a viaszt nem választotta ki teljesen, tehát szerkezet és teljesítmény tekintetében a főkövetelményeket illetőleg nagyon is átalakításra szorult.

Gőzolvasztó-kaatlanom szerkezete egyszerű; sem a sejteket, sem az azokból kiváló viaszt víz nem érinti, a gépben a viasz a gőz hófoka által felhevítve folyóvá tétetik és a gőz nyomása által szorittatik ki a sajtoló kamarából a gőzfejlesztő külső kamarán átvezetett csővön a gépen kívül álló lehűtő tartányba és ép ez által tartja meg a viasz összes azon értékes alkatrészeit, melyekből a méhek azt készítették.

A légmentesen elzárt gőzkatlan víztartányába a szükséges 8—10 liter eső víz forrón öntetik és a gép a takaréktűzhelyre helyeztetik; —

a 30—40 szabványos keretű laposra vert vagy apróra feldarabolt sejteket egyszerre az olvasztó kamarába elhelyezve annak viaszát 28—32 perc alatt teljesen folyó állapotban a nagyon sűrű sárgaréz szita segítségével átszűrve, az olvasztó kamarából a gőzkatlanon áthatolva egy rézcsővön tisztán kinyomja, mert a gőz az olvasztó kamarát alul, felül és oldalt mindenhol érintvén, a gőz teljes erővel lövell felülről a sejtekre. — A gőznek esetleg túlságos intensivitását egy erős vaspálcza fogja fel és egyenliti ki, mely az olvasztó kamarában a sejtek felett van elhelyezve és mely egyszersmind a sajtoló gép egy kiegészítő alkatrészét képezi.

A forró gőz felszereje túlságos emelkedésének meggátlásáról azaz: a gőzkatlan felrobbanásának lehetlenné tételéről a gőzkatlanak tartányán egy biztonsági szelep alkalmazása által lett gondoskodva.

Ép úgy egy vizállás mutató csőnek a gőzkatlanon történt alkalmazása által eleje véttetett annak, hogy a gőzzé párolgott víz teljes elfogyta előtt a víz pótolható legyen, nehogy a gőzkatlan feneke vagy oldalfala a víz hiánya miatt a forrasztott helyeken felolvadjon és így nemcsak a katlan, azaz: az egész gépezet tönkre menjen, hanem a viasz és a sejtek alkatrészei az olvasztó kamarában meggyúladjanak.

Az elpárolgott víznek utántöltése a gőzkatlan kinyitása nélkül történik. Az olvasztás alatt semmi elővigyázat, őrizet, vagy segédkezés nem szükséges, mert a munkát önműködőleg—automatice—teljes tisztasággal a gőzkatlan maga végzi, csak a katlan igen meleg állapotáról kell állandóan gondoskodni, azaz jó egyenletes tüzfelületet fenntartani.

A gőzkatlan körülbelül 0.50 meter átmérőjű területet foglal el.

A gőz olvasztókatlan azaz: az egész olvasztó készülék előállítási költsége teljesen felszerelve semmi esetre sem haladja meg az eddig létező előttem ismeretes — viaszolvasztó készülékek árát — de nagyobb mennyiségben gyárilag leendő készítésnél az még olcsóbban is előállítható lenne.

Az olvasztó katlan általános használatba vétele illetőleg forgalomba hozatala végett jelenleg egy belföldi gyárossal vagyok tárgyalásban és ha az ügylet létesül, úgy azt majd szaklapunk útján fogom közölni, addig is várandó állásponton vagyok és annak hasznát addig csak szegszárdi méhésztársaim veszik kik sejtjeiket már két év óta gőz olvasztómmal olvasztják ki, noha a szegszárdi vidéki méhészegylet és még egyes tagtársaknak is különböző rendszerű viasz olvasztók vannak birtokában. Az olvasztó a hosszabb használat ideje alatt jelentékeny javítására irányuló át alakításnak volt alávetve.

Ennyit közölt velünk a gőzolvasztó feltalálója, készítője, megjegyezvén még azt, hogy olvasztója a szegszárdi hirneves méhészek előtt többször gyakorlatilag be lett mutatva, kik is annak működésével és az eredménnyel minden tekintetben meg voltak elégedve.

Szegszárd. 1899. márczius hó.

Az országos méhészeti egyesület és a szegszárdi méhész egyletnek egy tagja.

Dr. Dzierzon János magyarra fordított méhészkönyve az egyesületnél 2 frt 50 krért kapható. Melegen ajánljuk tagtársaink figyelmébe. Kezdő tagtársaink hozzá se fogjunk a méhészkedéshez, mielőtt e könyvet, mely az olvasó előtt a méh világát és a méhészet minden titkát oly utánozhatatlan tökélyvel feltárja. — át nem tanulmányoztak.

Árjegyzék.

Van szerencsém a tisztelt méhésztársakat értesíteni, miszerint nálunk alólírottaknál országos egyleti álló kaptárok, valamint egyéb méhészeti eszközök, úgy műlépek megrendelhetők. Kaptáraink a legnagyobb gondal mintaszerűen vannak építve, száraz fából, melyek a megrepedéstől mentesek. Műlépeink általunk olvasztott viaszból és saját kezünk által készülnek, melynek tisztaságáért felelősséget vállalunk.

Országos egyleti álló kaptár 8 cm. vastag dupla fallal 25 mm. vastag deszkából 30 kerettel, ablakrámával, fedődeszkácskákkal, Hanneman rácsal, röplyuktolókaival festve 1 család számára 4 frt. 50 kr. 2 család számára 8 frt. 50 kr. 3 család számára 12 frt., több család számára csak megrendelésre készítünk. Etetőkeret minden méretű kaptárhoz használható 50 kr., keretléc-szabaduló valyú 50 kr., keretkészítőgép 1 frt., keretléc 90 cm. hosszú 7 mm. vastag darabokban görcsnélkül, mindenoldalon gyalult egy postacsomag 70 keretnek való 1 frt 05 kr., kész keretek távszegekkel ellátva 3 kr., 1 kiló műlép, országos egyleti mérethez 2 frt 50 kr.

Kérem az igen tisztelt méhésztársakat, szíveskedjenek megrendeléseiket mielőbb megtenni, hogy a megrendelt tárgyakat idejekorán megküldhessük. Hogy kaptáraink pontos méretűek s mintaszerűen készülnek, szolgáljon biztosítékul azon körülmény, miszerint én, mint régebbi méhész s ki egyszersmind a gazdasági iskolának megbízott méhészeti szakelőadója vagyok, a legnyugodtabb lelkiismerettel ajánlhatom fentebb jelzett tárgyaimat.

Magyar-Pécskán (Arad m).

Kölln József és társa.

Eladó méhek.

Haláleset miatt eladó: egy vándorkocsi 22 családdal, továbbá egy pavilonban 32 család, egy másikban 66 család, végül még 80 család mind új kaptárakban, fiatal anyával és 30 kiépített kerettel.

Csemák Béláné, Onod.

Kereselek egy 15 évet betöltött „Méhésztanonczott”, ki általam a méhészet gyakorlati és magas színvonalon álló elméleti tanítása mellett, kaptárkészítési oktatásban is fog részesülni. — Felfogadás előtt, iskolai bizonyítványt kérek. — **KISS JÁNOS, H.-Szoboszló.**

Eladó méhek

országos egyleti kaptárakban, kitűnően áttelelt hét méhcsalád 8 frtjával
Özv. Zareczky Etelkánál, Csetneken (Gömörmegye).

Ládó 66 jól betelelt, erőteljes méhtörzsből álló, jó karban levő méh-pavillon (mely 100 családra kibővíthető) 700 frtért. Kaptárbe-
endezés, délmagyarországi méretű. Ugyanitt esetleg még több méhesa-
lád is kerül eladásra mozgó kaptárakban.

Tudakozódhatni: **Gajdos Gyula** méhésznél, Klopodián, Temesm.

Fajtiszta olasz méhek,

arasztkasokban 9 frt 60 krajczárjával, továbbá tenyész törzsek nyolcz
ereten (német mérték) 12 frtjával, szállít egyik legrégebb olaszországi
kereskedelmi méhtenyésztő- és kiviteli cég **L. R. Lambertenghi**
& C., Caravaggio, Italia.

Bánati méhek,

őteljes rajok ($1\frac{1}{2}$ kgr. a méhek tiszta súlya) szállítóládával és posta-
költséggel együtt, május 10-étől 5 forint.

Megrendelhető a pénz előleges beküldése mellett az egyesületnél.

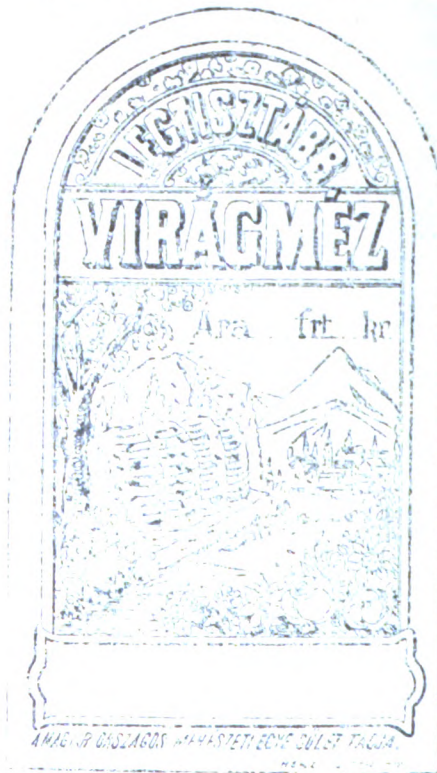
Albert Balázs és fia cégnél Csik-Szeredán
tisztá méhviaszból készített műlépek kaphatók olcsó ár

Olasz méhkirálynőke

vérfelfrissítő, valamint tenyészanyáknak előnyösen alk
következő hónapokban és árákon: áprilisban 3 frt 5
3 frtért, júniusban és júliusban 2 frt 50 krért, augus
2 frtért darabonként.

Rajokat egy kiló méhsúlyig, áprilisban 5 frt 50 krért
júniusban és július 4 frtért. — Az összeg előleges b
szállítás bérmentve történik; ellenkező esetben utánvé
és a postaköltség a vevőt terheli.

Endersch Gottfried, Csakvár, Feb

Az egyesület
cizmkéket kés
nek fekete leny
tatjuk be, hog
szinesek és kül
geken igen mu

Felirat nélkü
ezek megfelelő
más czikkekre,
mézlikört vagy
mazó palaczkok
vagy kiállítandó
is alkalmazható

Az árak, melyek
postaköltséggel
a köv

50 drb cizimke

A feliratnak, il
külön ny

50 drbnál .

100 > .

500 > .

1000 > .

A cizimkék az egyesületi elnökségnél, Budap
Lónyay-utca 4c. szám, kaphatók.

A magvak már teljesen elfogytak. A kinek nem küldhettünk semmit, annak a saját — nem az egyesület — költségén visszaküldtük a csomagokat. Meg kell itt jegyeznünk, hogy annak idején kértük a t. méhészeket, hogy azok, a kik méhfűmagot kívánnak, 2 —, akik pedig másfűmagot is szeretnének, azok 3 postabélyeget legyenek szivesek küldeni, mert a méhfűmagot ingyen kaptuk, de a többi nekünk is úgy kellett, mint a többi drága pénzen, vásárolni. Minthogy pedig a postadíj 5, a csomag pedig 4 krajczár, két 5 krajczáros postabélyeg mellett ráfizetnénk, valaki kétféle magot kér, eltekintve attól, hogy itt-ott egy-egy küldemény el is vész.

Eladó élőméhek.

és jól kitelelt 24 törzs, országos méretű kaptárban, mely három részes deszkafalazatának külső része bélelt 18 darab kiépített kerettel, 12 darabonként 8 frtjával. Ungmegye, Hosszmező, u. p. Nagy-Geöcz. **Tóth Károly**, méhész. 4—6

50 krért szállítok május és június hónapokban természetes méhrajokat. A rajok élőállapotban való megérkezését garantálom. A ládikákat köteles a vevő záró 8 nap alatt saját költségén visszaküldeni. — Tolna-Réty, **Hammel Alajos**, ev. lelkész.

Egy méhész,

ny 25 jól áttelelt családból áll, angol Neugebourgh kaptárokban, a szükséges szerszámokkal, üres kaptárakkal és nagy boxeskészlettel jutásként eladó. — Fölvilágosítással szolgál: 4—6

Kühne Ferencz, Budapest, I., Attila-utca 151. szám.

CSÓ tömörfonású méhkasokat, szállít 40 krért darabját, készpénz befizetése vagy utánvét mellett, **Wodinszky Zsigmond**, Bihar-Püspöki.

Eladó élőméhek.

s törzsek, mézzel bőven ellátva, 14 kiépített országos méretű keret-családonként 6 frt. Szimplafalu egyleti kaptárral 8 frt. Duplafalu egyleti kaptárral, családonként 9 frt. — Május 15-től augusztus 1-éig egy frttal olcsóbb. **Konkoly Elemér**, A.-A brány.

Kereskedelmi méhészet

és

—*—
múlép-gyár. —*—

Mindennemű méhészeti eszközök és használati cikkek készítése csakis mintaszerű, különlegesség számba menő minőségben.

Ausztria-Magyarország legnagyobb gyára e szakmában,

villamos erőre berendezve és villamos világító teleppel ellátva.

PROKOP JOZSEF, Friedland in Böhmen,

korábbi »Prokop és Schulz« cég kizárólagos tulajdonosa.

Viasz- és nyers lépeknek megvétele és kicserélése.

egyzék magyar-, német- vagy csehnyelven, kívánatra ingyen és bérmentve.

Sürgőnyozim: **PROKOP**, Friedland, Böhmen.

Az első magyar
kereskedelmi méhteleg,
tulajdonosa:

Kühne Ferencz

Budapesten,

I. ker., Attila-utca 151. szám.

*Az egyedüli kereskedelmi méhteleg, mely az eredetesen
kitüntetéssel, a „Nagy kiállítási érmmel” kitüntette*

Műhelyeimben nagyban, kifogástalanul, pontosan s meitanyo
raktáron tartatnak:

Mindenféle méhkaptár, a kaptárkészítés
eszközei, keretkészítőgépek, kerelléczek
távkapcsok.

Hannemann-féle rács, horgany-lemez-
ből, teljesen tiszta, sima és pontos nyi-
lásokkal.

A mézpergetés, viaszolvasztás eszközei,
méztartályok, mézszállító bödönök és méz-
üvegek, mint kitűnő jó mézpergetők,
viasz- és mézolvasztó eszközök, méz-
üvegek, mézvendelyek jó erős pléhből,
továbbá öt kilós szállításra nagyon al-
kalmas bödönkék.

A méhek kezeléséhez szükségesítő
összes segédeszközök a legjobb anyag-
ból. Keretfogók, keretvillák, a kaptár-
tisztogatás eszközei, sejtápoló kések és
készülékek, anyazárkák, herefogók és
herekirekesztők.

Minden kaptár, segédeszköz stb. személyes felügyeiletem me-
legsikerültebbek kerülnek a megrendelőhöz. — Valamennyi
célznak leginkább megfelelő tartós jó anyagból készül. — A
tárak és eszközök csekély árkülönbséggel készítettnek. Árje-
forduló minden méhészeti tárgy, a lehető legutányosabb ár-
Választ minden szakbavágó kérdezősködésre készséggel adok
méhészkedő közönség kívánságainak a legpontosabban tesze-
a maga nemében egyedüli üzletágnak és az okszerű méhészt-
barátot és pártfogót nyerjek meg.

—— Képes főárjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve

Kitüntette mi

számos díszoklevéllel
kel, pénzjutalmakkal,
irat

Szállítója számos m.
m. kir. méhészeti
tenyésztési szakközeg
tés terjesztése és tan-
intézete

Valódi Rietsch-
den nagyságban
formákban.

Műlepek, amer-
szülve, a legtiszt-
asz tisztaságáért

A rajbefogas-
segeltető összes
rajfecskendők.

Az etető eszkö-
szerűbb nevei,
és itató-vályúk.

Füstölő és védel-
smokerek, pipák
anyagok, méhészt-
védők és keztyűk

A méhészeti ir-
legjobb és a legk-

Eladó nagyobb mennyiségű eredeti bánáti

Minden raj 1 kgr.-nál súlyosabb és egyéves term-
egy ilyen rajt jól becsomagolva és az útra egy keret
kézpénz fizetés vagy utánvét mellett, május hóba
junius hóban pedig 4 frt 20 kr.-ért szállítok. Nagyob-
árkedvezmény biztosittatik. Csomagolásért mitsem szá-
én fizetem és a raj jó karban való megérkezéseért j-

A »bánáti méh« köztudomás szerint a legjeles-
magyar méh, tehát ugy keresztezésre, valamint a má-
vérfelfrissítésére kitűnően alkalmas. Méhészetemben —
anyatörzsből áll — évek óta nagy súlyt fektettem a
legjelesebb tulajdonságokkal bíró családokból nevelt s-
tam állományomat.

Jakabházy B

Bánlakon

MAGYAR MÉH

MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI:

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

Yó évi közgyűlés és a zárszámadás. — A magyar méhészek II. országos kongresszusa. — Felhívás a méhésztársakhoz. KOVÁCS ANTAL. — A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott indorgyűlése. (Folytatás.) — Külföldi vélemény méhészetünk felől. VALLÓ JÁNOS. — 5k számára. (Havi teendők.) BINDER IVÁN. — Szemle. KAKUCSI-LIEBNER JÓZSEF. — Helyeinek elhelyezése a Liebner rendszerű kaptáraknál. HORVÁTH GYULA. — Az évi közgyűlésről. CSÁVOJSZKY DEZSŐ. — Észrevételek a »A mezőgazda mint méhész« című cikkre. LENDVAY GUSZTÁV. — Adatok a méh természetrajzából. BINDER IVÁN. — Berlepsch Ágost báróné †. — Méhészeti előadások. KOVÁCS ANTAL. — A melletek. — Hirdetések. — A horiték: Egyesületi mondanivalók és egyéb üzenetek. — Hirdetések.

Írást az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés útján egész évre 3 frt.

Arányok: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és ezek eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek«, küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnomlás engedélyezése az egész lap terjedelmére fenttartatik.

BUDAPEST, 1899.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDAJA.

Egyesületi mondanivalók.

Értesítjük mindazokat, a kik a tagságidőjál hátralékban vannak, hogy újból küldtünk szét felszólításokat és postatakarékpénztári befizetési lapokat és kérjük a tisztelt méhésztársakat, szíveskedjenek tartozásukat most már mielőbb kiegyenlíteni.

Még mindig fordulnak elő esetek, hogy a postautalványokon és postatakarékpénztári befizetési lapokon olvashatlan a beküldő neve, vagy hogy a beküldő elfelejtette a pénz czélját megírni, ami sok kellemetlenséget, fölös keresgélésre, időtöltésre vezet és némelykor kiadást is okoz. Jelenleg is van néhány ilyen gazdátlan pénzküldemény, melylyel nem tudja a pénztár, hogy mitevő legyen vele és meg kell várni, míg az az illető beküldő a pénzt megreklamálja. Ismételten kérjük tehát a tisztelt méhésztársakat, szíveskedjenek nevüket, lakóhelyüket és a pénz rendeltetését olvashatóan kiírni.

Olesó kaptárak, mülépprés Hannemann-féle rács,
mézesedények stb

lásd a Magyar Méh 3. és 4. száma borítékoldalát.

Mézértékesítés.

150 métermázsza mézre volna egyelőre a bizottságnak szüksége.
Mult évi termést is elfogad.

Dr. Dzierzon János magyarra fordított méhészkönyve az egyesületnél 2 frt 50 krért kapható. Melegen ajánljuk tagtársaink figyelmébe. Kezdő tagtársaink hozzá se fogjanak a méhészkedéshez, mielőtt e könyvet, mely az olvasó előtt a méh világot és a méhészet minden titkát oly utánozhatatlan tökélyvel feltárja, — át nem tanulmányoztak.

Egy méhész,

mely 25 jól áttelelt családból áll, angol Neugebourgh kaptárokból, a szükséges szerszámokkal, üres kaptárokkal és nagy boxeskészlettel jutá-
nosan eladó. — Fölvilágosítással szolgál: 4—6

Kühne Ferencz, Budapest. I., Attila-utca 151. szám.

Olesó tömörfonású gyékény-méhkasokat, szállít 40 krért darabját, készpénz beküldése vagy utánvét mellett, **Wodinszky Zsigmond,** Bihar-Püspöki.

Eladó élőméhek.

Erős törzsek, mézzel bőven ellátva, 14 kiépített országos méretű kerettel, családonként 6 frt. Szimplafalu egyleti kaptárral 8 frt. Duplafalu egyleti kaptárral, családonként 9 frt. — Május 15-től augusztus 1-jéig egy frittal olesóbb. Konkoly Elemér, A.-A brány.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

XX. ÉVFOLYAM.
1899.

Szerkeszti :
BINDER IVÁN

5. SZÁM.
M á j u s.

A folyó évi közgyűlés.

A folyó évi közgyűlést, melyről a M. Méh februári számában azt írtuk, hogy a Köztelek nagy termében fog megtartatni, előre nem látott akadályok miatt át kellett tenni a református főgymnasium disztermébe, melyet a püspök úr ő méltósága kégyes volt az egyesületnek átengedni. Intézkedtünk, hogy tagtársaink e változásról idejében értesüljenek, valamint arról is, hogy azok, akiket értesitenünk már nem sikerült, ott a helyszínen kapjanak felvilágosítást és utbaigazítást. A közgyűlés áthelyezése tehát nem okozott zavart, legfeljebb egyiknek-másiknak egy kis fáradságot, az üllői-utról a Lónyay-utczába, ami nem nagy út. Sokkal nagyobb bajt okozott a kedvezőtlen időjárás, a nagy hideg és a hófúvások az előző napon, a melyek miatt a vonatok mindenfelé nagy, sokszor órákra terjedő késéseket szenvedtek. Daczára ezeknek, a közgyűlésen mégis igen szép számban jelentek meg az egyesületi tagok. A földmivelésügyi ministerium részéről Máday Izidor ministeri tanácsos úr és Saárossy Kapeller Ferencz ministeri osztálytanácsos, cs kir. asztalnok úr, továbbá Kovács Antal méhészeti felügyelő úr volt jelen. Jelen voltak továbbá Vámosy Mihály elnök, Liebner József igazgató alelnök, Matuska István II. alelnök és a következő méhésztársak :

Hollefreund Ottó, Gebhardt Imre, Pollak József, Schatz Róbert, Imrey Ferencz, Holló István, idősb Lissák Ármin, Hornyák János, Magyaros András, Hittig Gyula, Patay Béla, Mezey István, Fényffy Kálmán, Pijacsek Mihály, Vadászffy Jenő, Fogarascher Lajos, dr. Farkas Mihály, Schirger Géza, Dékány Márton, Szmetnik N., Mauks Elek, Kerékgyártó Elek, Kovács Antal, dr. Piufsch Oszkár, Stockinger József, Rusz János, Valló János, Tichy Miklós, Mady-Kovács István, Kovács Zsigmond, Stephán N., Benke Ferencz, Szócs András, Szőke András, Konta József, Rozembersky Ödön, Horcsák Mihály és Binder Iván titkár.

A közgyűlés előtt — mert a hire járt vonatkozásai miatt az elnök az ülés megnyitásával egy kicsit várakozott — Gebhardt Imre kishartai igazgató-tanító tagtársunk bemutatta saját találmányu kaptárát, a melyről majd a jövő számban fogunk beszámolni, Pollak József bádogosmester pedig pergetőket és egyéb méhészeti tárgyakat rakott ki közszem-

lére, esetleg megvételre a díszterem mellett levő kis mellékteremben. Féltenegyre lehetett az idő, midőn megszólalt az elnöki csengetyű és hitta a tagtársakat a terembe, hogy a gyűlést meglehessen kezdeni.

A jelenvoltak szívélyes üdvözlése és a szokásos megnyitási formalítások után elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Schatz Robert kir. számtanácsos és Szöcs András székes-fővárosi szeretetházi igazgató urat kérte fel, azután az évi beszámoló felolvasásához fogott. A beszámolót már a mult számban szószerint közöltük.

A beszámoló után felállott Szöcs András úr és a következőket mondotta :
Mélyen tisztelt közgyűlés!

Az elhangzott elnöki beszéd mindnyájunkat a legnagyobb örömmel tölt el. Nem csak azért, mivel abban a méhészet ügyének fejlődésének bizása van ecsetelve, hanem főleg azért, mivel az kiterjed az országos méhészeti egyesület beléletében történt és a mult évben előfordult legkisebb események is.

Mindnyájunkat kellemesen lepett meg ő nagyságának az elnök urnak nagy gondnal, minden kis részletre kiterjedő és fáradsággal irt szép és tanulságos beszéde, miért is azt hiszem az éljenek után mindnyájunk nevében szólok, midőn teljes tisztelettel indítványozom, hogy a közgyűlés ő nagyságának, Vámosy Mihály elnök urnak szeretetünk és becsülésünk kifejezésül szép beszédeért jegyzőkönyvileg is megörökítendő jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon.

Azután pedig Benke Ferencz törv. bíró, megköszönvén a bizalmat, melylyel a közgyűlés őt szíves volt megtisztelni, a midőn egyhangulag a választmányba beválasztotta, kijelenti, hogy szívesen részt vesz azon hasznos munkában, melyet az egyesület vezetői a magyar méhészet felvirágzása érdekében teljesít, és a mely munkálkodás miként az imént elhangzott elnöki beszédből és a titkár előadásából látható, oly eredményekkel jártak, melyek a legmesszebb menő igényeket is kielégíthetik. Különösen kiemeli és a közgyűlés elismerésére méltónak mondja a mézértékesítő bizottság és ennek gondnoka üdvös működését és a titkári és szerkesztői ügyek vezetését. Azt hiszi, hogy a midőn e nézetnek kifejezést ad, és az illetőknek köszönetet mond, az összes jelenlevők nevében szólhat, noha erre felhatalmazást nem kapott. (Helyeslés, éljenzés.)

Mind a két méhésztárs szavát lelkes éljenzés követte, jeléül annak, hogy mindannyian helyeslik az elmondottakat és saját gondolataikat és érzelmeiket látják azokban kifejezve.

Minthogy az elnöki beszámoló az abban foglalt indítványokkal és óhajításokkal együtt egyhangu helyesléssel találkozott, azok elfogadottaknak nyilvánítottak a napirendre tűzött kiegészítő választásokkal együtt.

Erre az 1898-ra szóló zárszámadás és az 1899. évre szóló költségvetés került sorra, melyek a titkár által előadott kiegészítő magyarázatoknak és a számvizsgáló urak jelentésének meghallgatása után szintén elfogadtattak. Titkár előadása során bemutatta a hátralékosok névsorát tartalmazó füzetet, mely szerint 1898. évi december 31-én 2700 forint volt a tagdíjhátralék. Ez igen szomorú. Igazán nem tudjuk, hogy a t. hátralékos tagtárs urak miképen képzelik maguknak az egyesület adminisztrációját, hogy az elnökség honnan vegye az egyesület fenntartásához a szükséges költségeket?!

A felmentvény megadása után a mézértékesítő bizottság jelentése

került sorra a számadásokkal együtt, a melyeket a közgyűlés szintén jóváhagyott. Minthogy a mézértékesítés főbb adatai szintén ben foglaltatnak az elnöki jelentésben, és évközben is többször közöltünk az üzlet menetéről és fejlődéséről adatokat, itt csak ennyit kívánunk még a már közltekhez hozzá tenni, hogy a forgalom jóval felülmulta volna az 50 000 forintot, ha azon méhésztársak, a kik a mézkereskedők szép, de nagyobb-részt be nem váltott szavainak nagyobb hitelt adtak, mint a bizottság reális ajánlatainak, és nem tartogatták volna mézüket mostanság azon reményben, hogy majd mégis nagyobb árakat fognak tudni elérni — hanem idejében beküldtek volna.

Igaz, egyiknek-másiknak sikerül ez az élelmeskedés, amennyiben 1—2 forinttal jobb árt ért el — de az is igaz, hogy ezen eljárásával többet ártott az ügynek, mint a mennyit önmagának használt. Méz hiányában (mert hát a végletekig nem lehet az áremeléssel menni, ha csak az egyesületet válságba nem akartuk vinni) már 6—8 hét óta nap-nap után kell a megrendeléseket visszautasítani.

Reméljük, hogy jövőben ez nem fog így lenni. Hiszen szépen tavaszodik és bővebb mézszüretre van kilátás, és mindenki iparkodni fog mézén túladni. De azért nem kell attól félni, hogy nem lesz vevő. A bizottság nem maradt tétlenül, hanem szerényen hozzájárult a piacszerezéshez. Eddig már *három vagon megrendelés van előjegyezve*, még pedig a mult évi árakon. Kérjük tehát a tisztelt méhésztársakat, nevezetesen pedig azokat, a kik a bizottságokat a mult évben igénybe vették, szíveskedjenek mézüket a pergetés után rögtön bejelenteni és mintákat beküldeni, hogy vevőinket gyorsan kiszolgálhassuk. A kinek edényre lenne szüksége, annak ilyenekkel is szolgálhatunk, míg tartalék edényeinkben tart. Továbbá arra is kérjük a tisztelt tagtársakat, szíveskedjenek mindenkit a mézértékesítő bizottságra figyelmeztetni, úgy a kereskedőket és más fogyasztókat, mint azon méhésztársakat is, akik még nem tagjai az egyesületnek.

Ezeket főként arról kell felvilágosítani, hogy az egyesületnél a jó tiszta pergetett mézet összehasonlíthatlanul jobban lehet (nagyban) értékesíteni, minden kockázat nélkül, mint bárki másnál, és hogy a 22—25 forintos mézárak ideje már lejárt.

Végül megemlítjük még, hogy ezentúl mézárakról és efélékről a lapban nem fogunk hozni semmit; ezen adatokat és egyáltalán mindent, a mi az adás-vevésre, hovászállításra stb. vonatkozik, jövőben csak levélben fogjuk a tisztelt tagtársakkal közölni. A mult évben ugyanis a bizottság versenytársai a közölt adatokat egyenesen az üzem megrontására használták fel. Mézhirdetéseket sem fogunk többé közölni.

Végül pedig egy indítvány olvastatott fel, melyben az illető méhésztárs a tagdíjnak legalább 2 koronával való felemelését, és a nem fizető tagokkal való szigorubb elbánását ajánlja. A közgyűlés a javaslat végrehajtását nem kívánta, de ezen javaslathból kifolyólag felemlítettett Liebner József igazgató alelnök úrnak a választmány által elfogadott azon javaslata, hogy a folyó évben állandó tagsági-jegyek fognak a fizető tagoknak kiállítani, a nemfizetőktől pedig mindaddig, míg tagdíjhátralékaikat ki nem egyenlítették, minden kedvezmény megvonatik.

Közgyűlés után kedélyes társaság volt Szőkénél, a Múzeum-köruton, melyen a jelenvoltak legtöbbje részt vett és igen jól mulatott, jóízű felköszöntők mellett üritvén poharát a méhésztudomány felvirágoztatására és a haza boldogulására.

Zárszámadás 1898-ra.

Bevétel.

		frt	kr.	frt	kr.
1	Pénztári maradvány 1897. évi december 31-én .	1104	99		
2	Takarékpénztárban készpénz	74	97	1179	96
3	Tagdíjakért	3653	44		
4	Hátralékos tagdíjakért	473	93	4127	37
5	Beiratási díjakért			72	—
6	Ő Felsége a király adománya			100	—
7	Ő Felsége a királyné adománya			50	—
8	Földmívelési minisztérium subventiója .			1000	—
9	Takarékpénztárból			500	—
10	Mindenféle vegyes bevételekért			596	05
11	Államsegély törle ztéseikért			643	68
12	Mézértékesítő-bizottságrészére bef. hozzájárul. díjak	168	90		
	Mézárért a mézértékesítő-bizottságnak . . .	3670*	—		
	Viaszért „ „ „ „ „	38	25		
	Bödönökért a „ „ „ „ „	59	52	3936	67
13	Kaptárokért			1441	40
				13647	13

* Ezen összeg t. i. az 5 kgr. postacsomagok után az egyesület pénztárába közvetlen bef. utánvételeket képezi csupán.

Kiadás.

		frt	kr.
1	Lapok nyomdai költségeiért	1817	79
2	Különféle nyomtatványokért	257	23
3	Clichékért (rajzok)	36	74
4	Postaköltségeikért	564	02
5	Szerkesztői tiszteletdíjakért	724	98
6	Titkár fizetéseért	600	—
7	Irodai személyzet fizetéseért	655	—
8	Irodai átalányokért	125	—
9	Különféle kiadásokért	632	44
10	Mézért.-bizotts. kifizetett. még pedig: hozzájárul. díjakért	131	10
11	Mézért.-bizotts. „ „ „ mézárért	3449	64
12	Mézért.-bizotts. „ „ „ bödönökért	26	86
13	Mézért.-bizotts. „ „ „ viaszért	38	25
14	Kaptárak ára fejében	1677	07
15	Állami kölcsönökért	1388	—
16	Berendezés és butorért	100	55
17	Lakbérért	200	—
18	Fűtés- és világításért	85	58
19	Oklevelek törlesztéseért	100	—
20	Salzburgi vándorgyűlés hozzájárulási díjért .	30	—
21	Kiküldetésekért (Wiesbaden és Salzburg)	180	—
22	Postatakarékpénztári törzshetét	100	—
23	Brüsseli kiállítás költségeiért	175	94
24	Takarékpénztárban készpénz mint egyenleg	74	97
25	Az egyesületi pénztár egyenlegeért	475	97
		13647	13

Kakucs-Liebner József, igazgató alelnök.

Schatz Róbert, Vadászfy Jenő, számvizsgálók.

Hollefreund Ottó, pénztárnok.

Binder Iván, titkár.
mint volt pénztárnok az első énegyed-

Költségelőirányzat 1899-re.

BEVÉTEL.

		frt	kr.
1	2500 régi tag rendes tagdíj à 2 frt	5000	—
2	250 már jelentkezett új tag tagdíja	500	—
3	250 „ „ beiratásai díja	250	—
4	A még kintlevő 1896., 1897. és 1898. évi, 2000 forint felüli hátralék ²⁵ / ₁₀₀ -ka	500	—
5	Ő felsége a király adománya	100	—
6	Hirdetések után, mint 1898-ban	150	—
7	Oklevelek, káték és egyebek, mint 1898-ban	225	—
8	A kormánytól remélhető segély	1000	—
Összesen:		7725	—

KIADÁS.

		frt	kr.
1	A lapok nyomtatási és csomagolási költsége	1800	—
2	A lapok expedíciója	100	—
3	A lapok postabélyege, 2700 × 12	330	—
4	Különféle nyomtatványok és lithografia	150	—
5	Szoborhozzájárulás	100	—
6	Titkár fizetése	600	—
7	Irodai költségek	200	—
8	Irodai személyzet	600	—
9	A levelezés postaköltsége	300	—
10	»Magyar Méh«	400	—
11	»Ungarische Biene«	300	—
12	Írói tiszteletdíjak	100	—
13	Pénztárnok	200	—
14	Szolga	60	—
15	Lakbér	200	—
16	Fűtés és világítás	150	—
17	A butorzat kiegészítése	150	—
18	A könyvtár kiegészítése	50	—
19	A tagsági oklevelek utolsó részlete	200	—
20	Jutalom és újév	100	—
21	Hátralékok behajtása	100	—
22	A mézértékesítés ügyének támogatása	500	—
23	Egyéb előre nem látott kiadások és veszteségek	135	—
29	A kormány segélyéből: Vándorgyűlési, kiállítási költségek (Szeged, esetleg Kolozsvár, Páris); továbbá a lapok segélyezése, hogy terjedelmesebb tartalommal jelenhessenek meg	1000	—
Összesen:		7725	—

Vagyoni kimutatás.

		frt	kr.	frt	kr.
1	Készpénzben és takarékbetétként			156	67
2	Leltári tárgyak ¹ értéke			1657	80
3	Méhészeti tárgyak és eszközök értéke:				
	a) 2 drb hármass kaptár, duplafalu à frt 13.40 ²	26	80		
	b) 2 „ egyes „ „ 4.80	9	60		
	c) 1 „ egyes szimplafalu	3	80		
	d) 1 „ Mayerféle ikerkaptár	8	—		
	e) különféle vasminták	5	—	53	20
Összesen:				1867	67

Ezek között van 1400 darab színnyomatu tagsági-oklevél a beszerzési áron számítva.
Beszerzési ár.

A magyar méhészek II. országos kongresszusa

Szegeden fog megtartatni és nem Kolozsvárt, miként ez annak idején meg lett állapítva. A kongresszusnak Kolozsvárról Szegedre való áthelyezése czélszerűségi okokból az erdélyrészi méhésztársak beleegyezésével történt arra való tekintettel, hogy az idén Szegeden országos mezőgazdasági kiállítás fog tartatni, tehát méhészeti kiállítás is, a melynek keretébe a méhészeti kongresszus jobban beleillik, mintha az külön Kolozsvárt tartatnék meg.

E tekintetben a végleges megállapodás a folyó évi április hó 8-án Ambrózy Béla báró elnöklete alatt tartott előkészítő-bizottság ülésén történt, a míg a következő határozatok hozattak:

1. Hogy a földmívelésügyi minister ur által a magyar méhészek II. kongresszusa czéljára adományozott 1000 forintból 500 frt a Szegeden tartandó méhészeti kiállítást rendezendő bizottságnak engedessék át, de ellenérték fejében a méhészek részére térdijelengedés kéressék.

2. Hogy a kongresszusra utazók részére menetdíjmérséklés eszközöltessék ki; (miként tudjuk ez alkalommal is a szokásos menetdíjkedvmény fog engedélyeztetés t. i. a II. kocsiosztály számára egy egész III. osztály menetjegyel, a III. kocsiosztályban való utazás esetében pedig egy fél II. osztályu jegy lesz váltandó).

3. Hogy a kongresszusban résztvenni óhajtók 2 korona tagdíjat tartoznak fizetni, a mely összegben a kongresszusi jelvénydíj is befoglalatik. A jelvényre nézve kimondatott, hogy Szeged város színei legyenek rajt láthatók.

4. Hogy a tagdíjak az országos méhészeti egyesülethez lesznek küldendők és a jelentkezések ott történjenek.

5. Az előadásokra nézve kimondatott, hogy első sorban azon tárgyakról fog hivatalból előadás tartatni, a melyekről a mult kongresszus meghagyásából az előkészítőbizottság beszámolni tartozik, ezen előadások tehát inkább beszámoló előadások lesznek. A további előadásokat pedig: a kongresszusi tagok tarthatják gyakorlati vagy a méhészetből tetszés szerint megválasztott elméleti tárgyakról, oly föltétellel azonban mégis, hogy az előadás kézírata legkésőbb augusztus elsejéig a bizottsághoz beküldendő. A bizottság az előadásokat a beérkezés sorrendje szerint a tárgy jelentőségének figyelembevételével fogja megállapítani.

A kongresszus, mely szeptemberben a gazdasági kiállítással egyidejűleg fog megtartatni, három napra terveztetik, melyből az első az ismerkedési estélyre terjed, a második napon lesz a megnyitás és az előadások első napja, a második napon pedig az előadások folytatása és befejezése.

Az előadásokon kívül több verseny is lesz, még pedig pergető-, viaszolvasztó- és műlépöntőverseny.

A díjak ezen versenyek számára a következőképen lettek megállapítva:

Pergetőversenydíjak: I. díj a Hirschmann-téle díj 50 frt, II. díj 20 frt, III. díj 10 frt.

Viaszfőző: I. díj 15 frt, II. díj 10 frt, III. díj 5 frt.

A műlépöntésre csak egy díj rendeltetett, még pedig a leggyorsabb legügyesebb és legolcsóbb öntés számára 10 forint. Itt tehát csak a munka ügyessége nyer díjat.

A midőn ezeket közöljük, felhívjuk mindazokat, a kik előadást tartani, vagy a versenyeken részt venni óhajtanak, szíveskedjenek ebbeli szándékukat legkésőbb augusztus hó 1-ig a bizottság tudomására hozni.

Czím: A magyar méhészek II. országos kongresszusának előkészítő bizottsága, Budapest, IX., Köztelek.

A kiállítás iránt szíveskedjenek Kóvács Antal méhészeti felügyelő urhoz fordulni, ki a kiállítás méhészeti osztályának csoportbiztosa.

Felhívás

a méhésztársakhoz, a szegedi I-ső mezőgazdasági országos kiállítással folyó évi szeptember hó 5-től 10-ig kapcsolatban rendezendő méhészeti kiállításon történő résztevésre.

Mélyen tisztelt Méhésztársak!

Az ezredéves kiállítás után, mely egész szépségében lebeg még most is szemeink előtt, mely kiállításon meggyőzően lett beigazolva az okszerű méhészetben tett haladásunk, a szegedi I-ső mezőgazdasági kiállításon mely keretébe a méhtenyésztést is beillesztette, ismét kínálkozik az alkalom beszámolni e téren azóta tett haladásunkról.

Visszapillantva az azóta letelt időre, örömmel mutathatunk rá munkálkodásunkra, s most, hogy a kínálkozó alkalom előttünk áll, összetéve munkálkodásunknak eredményét, egy minden tekintetben tömör és tanulmányos kiállítással mutassuk be haladásunkat mindazon javítások és új találmányokkal együtt, melyek azóta fölmerültek.

A szegedi méhészeti kiállítás is tegyen tanubizonyságot arról, hogy azok a tanok melyekkel az okszerű méhtenyésztést terjesztjük, s szegénynek gazdagnak egyaránt közkincsévé igyekezzünk tenni, minden tekintetben helyesek.

Tegyen tanubizonyságot termelőképességünkéről, de arról is, hogy a tudomány oltárának tűzét sem hagytuk kialudni, s célunk elérésére szolgáló segédeszközök és kezelési ügyességek tökéletesítése mellett szakmánkat a tudományosság szempontjából is miveltük.

Egy nagyobb szabású kiállításra kínálkozik ismét az alkalom, s ha mélyentisztelt méhésztársaim kérészómat önökhöz intézem, teszem azt azon kérelemmel kapcsolatosan, vegyenek részt minél számosabban ezen a kiállításon is.

Az összehalmozandó kincsek mutassák meg mink van, mit tettünk, munkánk mit eredményezett és mit kell még tennünk, hogy méhtenyésztésünk megszilárdulása mellett annak fönmaradását is mindenkorra biztosítsuk.

Nem lesz érdektelen említésbe hoznom, hogy ezen kiállítás méhészeti részének csoportelnöki tisztét báró Ambrózy Béla ur, hazánknak hervadhatatlan érdemű méhészapostola, s okszerű méhtenyésztésünk alapvetője volt szíves elvállalni.

A csoportbiztosi tisztség reám ruháztatott, s ezen tisztségnek mellem rendelt munkatársaim az I-ső és V-ik kerületi méhészeti szaktanár urakkal akképen igyekszem megfelelni, hogy önök, mélyen tisztelt méhésztársaim, a kiállítás rendezési és leszerelési munkálataival minden tekintetben megelégedve legyenek.

A bejelentések legkésőbb folyó évi június hó 1-ig történhetnek. Bejelentési ívekért hozzám sziveskedjenek fordulni. Hivatali helyiségem Budapesten, I. ker. Krisztina-körút 91. szám alatt van.

Kiterjed a kiállítás élőméhekre, méhkaptárak, kasok (átmeneti és közönséges), mézpergetők, méhészeti segédeszközök, viasz, műlépek, folyós és lépesmézek (előbbieik üvegek és bődönökben) mézbefőttek, mézmar-meládok, mézborok, mézlikőrök, mézeczetek, egyezőval mindenféle méz-termékek, méz- és viaszkészítmények és a méhészeti irodalom termékeire. Képes modellek és fényképek is szívesen fogadtatnak.

A kiállításra vonatkozó minden egyéb tudnivaló a bejelentési ívekben pontosan és részletesen van ismertetve.

A mennyiben az igen tisztelt kiállítók a térdijfizetése alól felmentve lesznek, azt annak idején nem mulasztom el szíves tudomásukra juttatni.

Mélyen tisztelt Méhésztársak! Eredményes munkánknak legyen tanubizonyosága a szép szőke Tiszapartján elterülő Szeged szab. kir. város is Jelenjünk meg ott is méltóképpen egy minden tekintetben gazdag és tanúságos kiállítással. Az a kis áldozat, melylyel minden kiállítás jár, ne riaszson vissza bennünket ez alkalommal sem, a közjó előmozdítását s a kölcsönös okulás és tanítás ügyét szolgáljuk azzal.

Ott lesz a kiállításon az aranykalászzsal ékes rónaságnak minden kincse. Ne hiányozzunk mi sem kedves méhikéink kincseivel, s közelből és távolból hordjuk össze mi is azokat oda.

»Sok kicsi sokra megy« ezt dudolgatja kis méhikénk is, mikor csepenként szedi össze a virágokból az édes mézet, s a sok kicsiből számottevő készletet halmoz össze.

Ugy tegyünk mi is mélyen tisztelt méhésztársaim, s a szándékunk ezzel el lesz érve.

Méhésztársi üdvözléssel

Kovács Antal

országos méhészeti felügyelő, a szegedi méhészeti kiállítás csoportbiztosa.

A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban, 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 43-ik vándorgyűlése.

(Folytatása.)

Elnök: Freudenstein ur jelentkezett szólásra.

Freudenstein: Uraim és hölgyeim. Én kevésbé ezen gyakorlati kérdéshez mint inkább az elméletihez kívánnék hozzászólni. Senst ur ugyanis azt a kérdést is felhozta, hogy hova is teszük hát a méhek a vizet a mézből, hogy ezt bepecsételhessék?

Nekem az idén az állattani intézetben a vérhaskérdéssel kapcsolatban ezen kérdéssel is kellett foglalkoznom. Már évek óta azt észleltem, hogy a méhek, a midőn mézet gyűjtve virágról-virágra szállnak, világos folyadékot fecskendeznek ki repülés közben, konstátálom tehát, hogy én ezt előbb észleltem mint Dickel; erről önök meggyőződhetnek, ha a weilheimi méhpöriratok mellékleteit olvassák, könyvem 1. kiadásának 10. oldalán. Uraim! Az már kétségtelen, hogy a mézetgyűjtő méhek világos, vízhez hasonló nedvet fecskendeznek ki magukból. A virágnektár ugyanis vizet is tartalmaz, még pedig 60—93%; ellenben a tiszta mézben csak 17—25% foglaltatik. És most azt kérdem mindenekelőtt: Miért van ily nagymennyiségű víz a nektárban? Amit a méhek künn a virágok kelyheiben találnak, az még nem méz; nagyon hasonlít a közönséges czukrosvízhez s leginkább nádcukrot tartalmaz, mely némelykor részben természetes invertálás útján már némileg a mézhez hasonlóvá lett és ezen invertálás azután tovább folyik. Ha most már a nádcukornak át kell változnia invertczukorrá, azaz mézczukorrá, akkor ez egy olyan eljárás vagy folyamat, a mely mindenkor egy bizonyos mennyiségű czukor jelenlétéhez van kötve. A természet gondoskodott róla, hogy ezen vízmennyiség mindjárt a nektárban meglegyen, mert a méheknek a nektárnak mézzé való átváltoztatásához okvetlenül vízre van szükségük. A mint azonban ezen átváltozás megtörtént, a vízre többé szükség nem lévén, a méhek azt kiválasztják, kifecskendezik.

Azt kérdezzük most már: Hogyan történik ez? Én megfigyeltem, hogy a méhek vizet fecskendeznek ki és ez bíróságilag is meg lett állapítva a weilheimi méhpör alkalmával. Mert én e tekintetben kísérleteket tettem, ugyanezt tette Dickel ur is, ki méheivel czukrosvizet etetett és azt észlelte, hogy vízhez hasonló nedvet fecskendeztek ki a czukrosvizet szedő méhek.

Azt kérdem tehát, mit fecskendeznek ki a méhek? Talán csak nem mézeshvizet? Uraim! Ezen váladékot ezideig még nem sikerült megkapnunk. De létezik egy igen egyszerű eljárás, a melynek alkalmazásánál könnyen szerezhetünk belőle. Méltóztassanak egy kicsit az én vérhas elméletemmel foglalkozni és meg lesz. Ha önök, uraim, a méhet kiteszik a hideg hatásának, nyomban kiadja a végbél tartalmát. Etessenek csak ősszel éjjelen át czukros vizet és nyissák ki reggel (hideg reggelen) a kaptár ajtaját, akkor azt fogják tapasztalni, hogy az ablakon megjelenő méheken ott van a kívánt czepp. Ebből a czeppből aztán könnyű lesz megállapítani, hogy nyoma sincsen benne a czukornak. Nem kell ám ehhez laboratorium, meg lehet azt tudni igen egyszerű eljárás útján is. (Szonok megfelelő mozdulattal megadja hozzá a magyarázatot.) Ezt akarom csak a kiválasztásról felhozni.

De más úton is válik ki víz a mézből, elpárolgás útján. Schönfeld a következőket állapította meg: Czukorvizet csepegtetett üres lépekbe és ezeket betette a kaptárba, de egy drótkalitikába rekesztve, hogy a méhek hozzá ne férhessenek. 14 nap leforgása alatt a folyadék víztartalma elillant. Biztos tehát, hogy elpárolgás is folyik a kaptárban. Ezt is észlelhetjük különben az őszi etetés alkalmával hideg éjszakákon, a midőn hátul a kaplárokból nagy mennyiségű csapadék mutatkozik. A midőn tehát a méhek nagyobb foku életmunkásságot fejtenek ki, vizet válasz-

tanak egyrészt párolgás által a sejtekből, másrészt pedig saját testük útján. Ily módon megy végbe aztán a méz sűrűsödése a kellő sűrűségig.

Elnök: Szólásra jelentkezett továbbá még Heinrich tanító ur.

Heinrich. Tisztelt gyülekezet! Ahoz, a mit a tisztelt előttem szóló felsorolt, nagyobbírszt én is hozzájárulok. Amit a méznek megikrásodásáról mondott (?) arra nézve igen jó volna, ha oly eszközök fölött rendelkeznének, melyek alkalmasak volnának a mézet a megikrásodástól megóvni. Az emberek egy része ikrás mézet, a másik része pedig csak folyékony mézet akar. Czélszerű volna tehát, ha mind a két állapotot képesek volnánk tetszés szerint előidézni. Ezeken kívül még a mézhamisításra nézve is volna némi mondanivalóm. Nálunk a postahivatalnok Altónából egy postacsomag mézet kapott, a melyből nekem egy csészével kínált, megjegyezvén, hogy nagyon szeretné tudni, vajjon jó-e a méz vagy nem. Szinre szép volt a méz, illata is jó volt, de az íze nekem nem tetszett. Azt mondtam neki, hogy úgy látszik a méz nem tiszta. Abban állapotunk meg, hogy ő nekem, én meg neki adok az én mézemből kistolóba egy adagot.

A cserebere megtörtént és persze az én mézem jobban ízlett neki. Ez onnan van, mondtam, mert az enyém tiszta és hamisítatlan; de édeesebb és zamatosabb is, tehát nem kell oly vastagon a kenyérre kenni, mint az övét. Vagy 150 grammot vettem az altonai mézből egy kis üvegben és jól bekötve az ablakba tettem, a hova a nap erősen odaütött. 3–4 nap múlva a méz egészen megsűrűsödött; 10 nap múlva pedig egy délután azt láttam nagy ámulatomra, hogy az üveg fenekén egy körömvastagságu fehéres kemény réteg képződött, mely nem mozdult a helyéről, ha az üveget félrefordítottam is. Szándékomban van e mézet vegyileg megvizsgáltatni, de előbb szeretném a tisztelt gyülekezet véleményét hallani, ki hogy észlelt-e már ilyet valaki a tisztelt méhésztársak közül.

Minden eszközt fel kell használnunk, hogy az ilyen hamisítások ellen védekezzünk. (Helyeslés).

Elnök: Bechachek ur Euratsfeldből kerül szólásra.

Bechachek: Tisztelt gyülekezet! Néhány szóval vagyok bátor Schachinger pater előadására visszatérni. A módja annak, melyet nekünk Schachinger pater a mézeladásra nézve ajánlott, egészen helyes, de azt is tekintetbe kell venni és meggondolni, hogy a méhészek legnagyobb része egyszerű földmivelő, a kitől nem lehet feltételezni, hogy annyi fáradságot vegyen magának, a mennyi csinos üvegek beszerzéséhez és az üvegeknek felczimkezéséhez kell. Nekünk euratsfeldi méhészeknek van egy egyletünk, mely csak rövid idő óta áll fenn és már 150 tagja van. Nálunk az összes mézet az egyesület értékesíti (Lám, hogy vonz a magyar példa) és adja a fogyasztóknak, a minek a következő előnye van: Földmivelő gazdáink a környékbeli tanyákon illetve parasztbirtokokon laknak; az egyiknek kisebb, a másiknak nagyobb mennyiségű méze van. Ha most már jön a vevő és az ember az egyikhez vagy a másikhoz utasítja, megesik, hogy az mézén már tuladott, a mi a vevőre nézve már azért is kellemetlen, mert a hosszú utat hiába járta.

Én tehát azt volnák az uraknak ajánlandó, bizzák a mézeladást az egyesületekre. Ezáltal a közönségnek garantia nyújtattik arra nézve, hogy

hamisítatlan jó mézet kap, a mire nézve már az egyesület tisztessége is kereskedik, de a mire a vevő egyes elárúsítóknál nem mindig és nem egészen biztosan számíthat.

(Folytatása következik).

Külföldi vélemény méhészetünk felől.*

Tanulságos, ha megtudjuk, miként vélekedik a külföld arra hivatott szakközönsége hazai méhészetünkről. A múlt év derekán Fiala L. morvaországi méhésztanulmányutra indult, s jókora darab földet bejárt; utba ejtván Bécsot s hazánkon keresztül Szlavóniába, Szerbiába, Boszniába, Stájerországba ment, megfordult Krajnában, az osztrák tengeremelléken, Olaszországban s Helvecziában.

Pozsonyban lépén első ízben magyar földre, alulirotnak szolt első látogatása. A legnagyobb szíveséggel adván az idegen méhésztársnak a kellő utbaigazítást, itthelyt néhány méhest meglátogatott. Budapesten a méhészeti felügyelő ur szíveségétől felvilágosítást nyert a méhészet oktatásáról, s alkalma volt a kertészeti szakiskola méhését behatóan megtekinteni. Binder, Kakucsi Liebner és Kühne urak méhészetét megtekintve azon meggyőződéssel tért honába Fiala ur, hogy »minden elfogulatlanak akarva-nemakarva el kell ismernie a magyar méhészet roppant előhaladását. A méhészet nemzetgazdasági fontosságát Magyarországon elvitatni többé nem lehet, és a míg a földmivelés intenzívebb arányokat ölteni nem fog, a méhészet fontosságát megtartja«.

Nem csupán az ország bőségének tulajdonítja Fiala ur méhészetünk haladását, hanem hogy minden illetékes tényező összhangzatosan közreműködik a hazai méhészet felvirágoztatásán.

A földmivelésügyi miniszter kiváló gondoskodásának tárgya a méhészet. Kellőkép méltányolja az országos méhészeti egyesület tevékenységét, a melyet a méhészet legvitalisabb kérdésében: a méz értékesítésében sikeresen kifejt. Nem utolsó helyen említi azon meglepő tapasztalatát, hogy minálunk nemcsak kedvtelésből méhészkednek, hanem a haszonért, a mit a méh hoz, még pedig dicséretéből ki nem fogy a magyar birtokosoknak a nemességnek buzgó példaadásán, a mit mindjárt Pozsonymegyében tapasztalt, és főleg az általa a magyar méhészet Mekkájának nevezett Kakucson.

Gyakorlati ismereteiről feleslegesnek találom szólani, melyett nevezett nálunk szerzett, és melyeket szintén felsorol; de jellemző, hogy akáczmézünket nagyon gyanus szemmel nézte és a külföldön szerte burjánzó hiedelemről Fiala ur sem volt ment, hogy mézünket cukorból állítjuk elő. Binder L. ur felvilágosítása, hogy a cukor ára nagyobb mézünknel, hatás nélkül nem maradt, úgy, hogy »hajlandó akáczmézünk speciális és másféle méztől elütő tulajdonságait hazánk természeti gazdagságának és a nagyban való méhészkedésnek tulajdonítani

* Vonatkozással a »Včela Crnënska« 11. és 12. számában közölt tanulmányi jelentésre.

Kaptarainknak olcsósága méltán feltűnhetik minden idegennek, midőn pl. Németországban a szalmakas annyiba kerül, mint nálunk az egyes keretes kaptar.

Teljesen igaza van abban Fiala urnak, hogy méhészetünk jelen virágzó állapota annak eredménye, hogy mindenki hiven és buzgón megtette kötelességét, úgy a hivatalos szakközegek, valamint a buzgó méhészek és annak fáradhatlan bajnokai. Szolgáljon ez buzditásul, hogy továbbra is teljes szívvel-lélekkel buzgálkodjunk, mindenki a maga hatáskörében, hogy a közjó érdekében a méhészetet még magasabb fokra emeljük és az előálló akadályokat egyesített erővel legyőzzük. Mézünk jó hírnevét a külföldön ki kell vivnunk, akác-mézünk jellemző tulajdonsága, hogy későn és nagyon kevésbé kristályosodik, világos színű, valamint a tiszté-fűvirág-méz is, pedig e kettőből legnagyobb a produktio. A külföld legtöbb mézei sötétebb színűek, csakhamar és erősen jegescednek. Izre nézve is nagy a különbség, így az akác-mézünk, kevésbé a tarlóvirág-méz is enyhe, sima, ételhez-italhoz keverve nem kirívó; holott másminő mézek a torokban mintha karczolnának, a tejhez téve azt sokszor megtűrosítják, szóval minden ételben-italban feltűnően kiérzik. Ezt a összeférhellen természetét az idegen mézeknek termelői roppantul dicsérik, mert hogy ez állítólag a finom aroma, a hegyi virágzat illata; ha azonban finom mézet akarnak, mézöket akác-mézünkkel keverik,* vagy a legrosszabb esetben cukorral enyhítik érdes voltát. Különös, hogy még hazánkban is van vidék, hol az akác-méz jelzett tulajdonságokkal nem bír, és eleinte hinni sem akartam eredetében, míg csak magam meg nem győződtem, hogy valóban akácvirágból eredt.

Mézünk ezen különös sajátága méltán felkelti az idegen figyelmét és gyanuját: a rosszakarát és irigységet meg éppen kapva kap ez alkalmon a leszólásra és gyalázkodásra. Nagyon kíváncsi volna néhány méhészeti szakferfiut akácvirágzás idején Németországból meginvitálni az akác-méz-szürethez, hadd lássák saját szemekkel mézünket keletkező mivoltában.

Valló János.

Kezdők számára. Havi teendők.

Május.

Ugyancsak ránk ijesztett az a bolondos márczius; visszacsalogatta tél apót, aki felhasználván az alkalmat, ugyancsak hozzá látott a deczemberi, januári és februári mulasztásokat pótolni, mindenfelé napokig szitálgatva a hópelyheket, hogy itt-ott még a vonatok is elakadtak, nem is szólva a 7—8 fokos fagyoktól, a melyekkel halálra ijesztette a bolondos öreg a gazdákat és a méhészeket. De hála Istennek, az ijedelemnél messzebbre nem terjedt a veszedelem és bár általános a nézet, hogy a fák bimbói és virágai 2 fok hidegnél többet kár nélkül elviselni nem tudnak, az idén a 7—8 fokos hidegben is erősen megtartották és nem hullatták el szirmaikat. A teljesen kinyílt mandolafa a melyről fiacskám és pajtásai virágos galyakat hoztak a fagy előtt, a fagy után is tovább virágzott és virágzik még ma is, a midőn e sorokat írom, ugyancsak a különben kényes kajszin barackfák is, a melyeknek virágai ekkor már szintén közel voltak a fakadáshoz. Csupán a bimbók végei feketedtek meg egy kicsit, a mi azonban a kinyílt virágok szirmán már meg nem látszott. Azóta lassan,

* Igaz, így van, ezt a legutóbbi esztendőben gyakran volt alkalmunk tapasztalni, a midőn német méhészek egyenesen keverés céljából egészen világos, sima ízű mézet kerestek és rendeltek. A szerk.

de szépen tavaszodik és ha az Isten megsegít, az idén májusban bő hordásra tarthatunk számot.

Készülődjünk tehát. A ki teheti, az, ha repcze volna a közelében, vándoroljon méheivel a repcze táblák környékére, mert a repcze rendkívüli jó hordást ad a méheknek. Egy 20—25 holdas tábla viritó repcze felér egy ugyanolyan akáczerdővel. Akác-hordás előtt azonban a repcze mézet ki kell pergetni, nehogy az akác méz finom ízét megrontsa, állván a repcze méz, iz és színtekintetében *jóval* az akáczinéz mögött.

A gyenge törzsek egy-egy fiasításos lép beakasztásával felsegélyezendők. A felsegélyezésnél azonban *mértéket kell tartanunk*, nehogy erős törzseinket céltalanul gyöngítsük. A gyenge törzsek felsegélyezésénél mindig a költő méhek számához kell alkalmazkodnunk, nehogy több fiasításos lépét kapjanak, mint a mennyit dajkálni képesek és a fiasítás tönkre menjen.

Még egy módja van a felsegélyezésnek, de ez csak egyes kaptároknál alkalmazható és a régi méhészek módszere volt, a midőn még nem lehetett a fiasítást az egyik kasból a másikba átrakni, t. i. egy erős és egy gyenge törzsnek felcserélése által. Ily módon elérjük azt, hogy a gyenge törzs megkapja az erős összes kijáró méheit, az erős pedig a gyenge népet. Az erős ezt az érvágást gyorsan kiheveri a naponta születő ezernyi fiatal méh által és 6—8 nap múlva ismét ép oly erős lesz, mint a helycsere előtt volt és a gyenge is gyorsan fog most már fejlődni, mert most már bőven van kijáró és költő méhe is. Az ilyen cserének akkor kell megtörténni, mikor a méhek legsűrűbben járnak és hordanak. A felcserélendő törzsek lehetőleg távol álljanak egymástól.

Sokan a kezdők közül nincsenek tisztában, hogy mikor is ereszthetik a törzseket a méztérbe és mikor kezddhetik meg a pergetést; ugyanilyen tájékozatlanságban leledzenek a műraj készítés dolgában is. Némelyek rögtön a pergetőgép után kapkodnak, a mint néhány mézcseppet látnak hátul csillogni, sőt lépeket is szednek ki, csak hogy egy kis friss mézzel kedveskedhessenek (helyesebben: dicsekedhessenek) az asszony vagy a vendég előtt. Pedig ezzel sokat ártnak az illető törzsnek. A méztért nem szabad előbb felnyitni, a méheket fel- vagy átereszteni, míg a fészek teljesen ki nincsen töltve lépekkel; mézzel, fiasítással és zsufolásig méhvel.

A méztérbe lehetőleg egész lépeket tegyünk és ha ilyenekkel nem rendelkezünk, akkor inkább a már kikelőfélben levő fiasításos lépek egy részét akasztjuk a méztérbe, a fészekbe pedig tegyünk az onnan elszedett fiasításos lépek helyébe műlépekkel ellátott kereteket, mindig két-két fiasításos lép közé egy-egy műlépet. Persze az időjárást is meg kell ehhez választanunk: meleg időjárás és bő hordás legyen. Különböen a méz kamra megnyitása alkalmával oda egy-két fiasításos lépét tenni még akkor is célszerű, ha tartalék lépekkel szereljük fel, mert a méhek a fiasítást sohasem hagyván cserben, sokkal gyorsabban fognak felköltözni, mint ha ott csupa üres lép volna.

Ha pergetésre kerül a sor, a pergetéssel ne menjünk tulzásba és szűk napok, hosszú ideig eltartható alkalmatlan időjárás eshetőségére is gondolva, csakis a méztér lépeit pergessük; ami a fészekben van, az hadd maradjon a méheknek. A kapzsiság a méhészetben is meghoszulja magát. A pergető-gép és a mézesbödönök csillogjanak a tisztaságtól; a bödönökre mézszűrő alkalmazandó, olyan, a melyen a méz könnyen átjut és mégis minden nem idegen anyagtól (falevél, holt méh, viaszrészecskék stb.) megszabadul.

Isten és a méserőtesítő bisottság a megmondhatója, hogy mennyi baj van e tekintetben a mézzel. Törekedjünk minden tekintetben kifogástalan árut produkálni, mert csak így hódíthatunk és biztosíthatunk magunknak piacokat.

Fontos a mézpergetésnél az, hogy frissen épült lépeket azon melegiben, a mint a kaptárból kivétettek, nem ajánlatos pergetni, mert eltörnek és ha ilyen lépeket pergetünk, a pergető kelepce lassan és óvatosan hajtandó. Telt öregebb lépek keret is óvatosan és lassan pergetendők.

Májusban kezdődik a rajzás is; a műraj készítés ideje is most van. A raj befogadására szükséges kaptárok kitisztítandók, méhfűvel bedörzsölendők és *lépkeretekkel* ellátott keretekkel felszerelendők, hogy a rajok befogadására készen álljanak. Furcsa dolgok történnek kezdő méhészek mehesében így rajzás idejében. Az egyik például lépkeretek nélkül adja be a kereteket és a raj szokásához híven, hideg építményt épít, azaz a lépeket keresztbe építi a kereteken; a másik ismét elefelejt a fedő deszkákat a keretekre rakni és a méhek felhúzódnak a méztérbe és ott kezdenek keretek nélkül építeni, míg egy harmadik csak a telső orba tett kereteket és

a méhek a keretek alatt húzódtak meg és a keretek alsó lapoc végül egy neiszerista elfelejti az elválasztó csapot elválasztó átlátszó szomszédos ürbe húzódik. — szóval bőven fordul furcsa esetek, mert hát nagy az izgalom. Azért mindent sz kell telőkészíteni, úgy a hogyan az a havi teendőkben meg készí és ideje akkor van, mikor a törzsek már különben is rá bölcsőket kezdenek építeni vagy mikor azt tapasztaljuk, hogy felkelte előtt is a röplük előtt ügyelnek, mert belül már el

Néhány módja a műraj készítésnek.

1. Vogel szerint: Ha több anyatörzsszel és némi tartalékkal akkor két anyatörzsből a következőképpen egy harmadik családból egyik családból kivesszük az anyát és egyebet semmit; sem sem építményt. A másik törzsnek meghagyjuk az anyát és a első törzs anyját az alkalitba zárjuk és a második család összes tendő harmadik kaptárba seperjük, miután előbb a második k lépét (költést és mézet) beakasztottuk és hozzá a kalitba zárt műraj bárhova állítható.

A második törzs ugyan tetemesen meggyöngült ezen mű lépék felét és a termékeny anyát megtartotta, csakhamar meg jegyzendő, hogy a kijáró méhek vissza fognak térni. A lép pótoljuk, kerülve a heresejtes lépék beagatását, hogy elnyom

Az első törzs, mely az anyát vesztette, a legtöbb esetben hatalmas rajt fog adni. Ha ezt el akarjuk kerülni, akkor az az 48 óra múlva vagy egy tartalék népecskéből anyát, vagy pedig bölcsőt adunk neki.

2. Kleine szerint: Kora reggel, ha szép az idő. 3 körül a melyben befedett és nyílt költés is van — a rajta ülő mézés lépét, a melyben himpor is foglaltatik, egy üres kaptárba reggel még egyik-másik erősebb törzsből fiasításos lépéket adunk aztán egy erős törzs helyére állítandó; ez utóbbi régi helyétől fel és néhány napig vízzel látandó el.

3. Berlepsch methodusa: 5—6 erős teljes törzstől elszedjük a keretet a rajta levő méhekkel együtt és beakasztjuk egy üres kaptárba ügyelni kell, hogy anya ne kerüljön a méhek közé, különben rájuk. Ezt az ily módon kistafirozott kaptárt egy másik erős 15—16 nap múlva ez a műraj egy hatalmas, természetes rajt anyával. A félreállított öreg törzsszel a 2. pont alatti módon járunk el, az anyát a kaptárba, a mi azért történik, mert a összes kijáró bogarat, míg az ifju nemzedék kijáróvá lesz, szomszédos alább is sokat szenvedne, a fedetlen költésével együtt. De van a műraj készítésnek, mely szerint szintén lehet jó sikerrel szaporítani.

A Neisser-féle eljárásról más helyen tétetik említés.

A természetes rajok elhelyezésére, illetve belakoltatására kíváncsi, különös tekintettel a kezdőkre, megjegyezni, hogy ne lépkezetekkel vagy viaszszávkokkal ellátni és ott, a hol a fészeken berendezve, mind a két sorba kereteket beakasztani, ha a fészeken volna, különben biztos a zűrépítmény. Természetes rajokra kár mert ezek elég gyorsan építenek ugyanis, de annál nagyobb előny kiépített munkásméh építményül lépét adunk be nekik és ha egy jük őket, a mit soha el ne mulasszunk tenni, ha a rajzás után a időjárás állana be. Ilyenkor a rendes etetésnek van helye, meggyöngyöztetés. Hogy a lépépítmény minél szabályosabban fejlődjék, is, hogy főképpen, ha egész keretekbe építettünk, a kaptár vizsgádják, mert csak teljesen függélyesen lógó keretekben lehet az. A műlépek alkalmazásánál tartunk szem előtt azt, hogy a méhek rülve tudnak építeni és hogy a fészeken a nagy hézagokat a fogva tehát két, vagy plane több műlépet egymás mellé ne tegyünk két költéses lép közé és egyszerre legfeljebb kettőt. Ezt az egy építeni, ellenben ha többet helyezünk el egymás mellé, ezekkel tudnak elkészülni és többet ártunk vele, mint segítünk.

S z e m l e.

— *Kakucs Liebner József.* —

Örömmel tapasztaljuk, hogy a törvény immáron nem holt betű és hogy szigorú alkalmazása óriási eredményekre vezet. Fájlalják is a borhamisítók, hogy Darányi miniszter ur kímélet nélkül hajtja végre a Magyarország bortermelése érdekében létrehozott törvényt! Mi pedig azt mondjuk: — Le a kalappal! Ilyen földmivelésügyi miniszterünk még nem volt és nem is lesz többé, ha távozna, a mitől a magyarok Istene őrizzen meg bennünket.

A múlt évi szeptember 5—8. között tartott meg Salzburgban a 43. vándorgyűlés, mely alkalommal »Senst« porosz vasuti állomás-előjáró egész alaposággal kifejtette, hogy a méz-hamisítások napirenden vannak és kiszámíthatlan károkat okoznak a méztermelőknek.

Bennünket, magyar méhészeket kétszeresen sujt ezen állapot. Nekünk első sorban a magas vámmal kell megküzdeni — mely küzdelem, sajnos, nagy károsodásunkkal jár — mert termelvényünk csak harmadrész értékének feláldozásával juthat a külföldi piacra és ha már ily jelentékeny áldozattal piacot hódított — a hamisítványokkal találkozik, melyeknek gyártása nem függ a szeszélyes időjárástól, mint a méztermelés a méhesben.

Helyén való lenne, ha ez irányban is szigorúan alkalmaztatnék a törvény. Hisz van nekünk »élelmiszerek hamisítása elleni« törvényünk. Sajnos, ez nem Darányi miniszter reszortjához tartozik s itt a törvény csak holt betű.

Az országos méhészeti egyesült mézértékesítő bizottsága, némi utánjárással, jutott is egy ily hamisítványhoz, fel is lett terjesztve belőle egy kis izleltető, az illetékes hatósághoz — de onnan azzal érkezett vissza, hogy forduljon a bizottság a mintával a hatósági vegyészhez, *ha érdekében áll megtudni, hogy a minta hamisítvány-e.* De ezen elintézés is akkor jutott a mézértékesítő bizottság kezeihez, mikor az illető kereskedő a tetemes készleten már tuladott. Így értelmezik és hajtják végre nálunk a székesfővárosban az élelmezési cikkek ellenőrzésére fennálló törvényt.

Szegény fogyasztó közönség!

Röplyuk elhelyezése a Liebner rendszerű kaptáraknál.

Mindazon igen tisztelt méhésztársak, kik 1896-ban az országos méhészeti congressuson részt vettek és Kakucsra is kirándultak, láthaták és csodálhatták azt a nagyszabású méhészetet, melyet alkalmunk volt Liebner úrnál megtekinteni.

»Ezer család! Istenem, mit csinálnak azzal a sok rajjal? No, itt lehet csak sok munka rajzaskor!« Így kiáltott föl egyik méhésztársam, és amint csak szerét tehette, meg is interpellálta a házi gazdát, hogy mit csinál, ha ez a sok család el kezd rajzani.

A házigazda készségesen megmagyarázta neki, hogy az ő családjai nem olyan közönséges méhcsaládok, mert azok nem rajzanak. Természetesen rögtön okát is adta, hogy miért van ez így.

A kik nem voltak oly szerencsések, hogy saját szájából hallották volna rendszerének magyarázatát, rövidesen jelzem:

Liebner úr kaptárai teljesen olyanok, mint az országos egyleti kaptárak, ama csekély különbséggel, hogy bennük nem három, hanem csak két keretsor van; a keretek száma minden sorban 10, tehát összesen 20. A mézűr nem felül, mint az országos kaptárnál, de alul van, a fészek pedig felül. A fészek és mézűr között a Hannemann-rács van, hogy az anya a mézűrbe le ne szállhasson. Mivel a röplyuk alul van, s az anya oda nem juthat, a család nem rajzik ki.

A főhordás után, mikor családjait beteleli, a fészek alul lesz, s az összes kereteket felülről alulra helyezi el a röplyukhoz, s itt alul marad a fészek télen át, egész a főhordásig, a mikor is újból fölfültre lesz áthelyezve.

Méltóztassanak csak elképzelni, mennyi munkát ad ez a tavaszi és őszi fészek áthelyezés. Nem csoda, ha sokan megijednek ettől a nagy munkától, s inkább lemondanak e rendszer szerinti méhészkedésről.

Ezen nagy munkától akarom a t. méhésztársakat megkímélni, a midőn ajánlom, hogy a röplyukat a kaptár közepére, a két keretsor közé tegyék. A röplyuk hossza 10 cm., magassága 20—24 mm. legyen.

Ilyen elrendezés mellett egy közös röplyukat nyerünk, melyet a Hannemann rács két részre oszt. Felső része a felső keretsor *alá*, alsó része pedig az alsó keretsor *föle* nyílik. — A kaptárt úgy rendezzük be, hogy felül lesz a fészek és alul a mézűr.

A családot fent teleljük be, s a mézűrt — az alsó kereteket kiszedvén — melegtartó anyaggal béleljük ki (sőt ez mellőzhető is, mert a meleg fölfelé hatolva, alul nem fog elillanni), egyuttal a röplyuk alsó nyílását is elzárjuk.

A család őszi és tavaszkor a röplyuk felső nyílását használja, mely közvetlen a fészekbe nyílik. Ha már a család erősen megsaporodott, és a mézűr megnyitása szükségessé vált, berendezzük azt, s a főhordás érkeztekor a röplyuk felső nyílását egy tolókéval elzárjuk és kinyitván az alsó nyílást, a méhek azon lesznek kénytelenek átjarni. A röplyuk mostan már a mézűrbe vezet s a fészekbe csak a Hannemann rácsra át lehet bejutni, s mindezt csak egy tolóka elzárásával illetve kinyitásával érjük el. Tévedni a méhek nem fognak, mert a különbözet alig pár milliméternyi.

Fontolják meg igen tisztelt méhésztársak a röplyuknak ilyen elhelyezését, gyakorlati értéke már e pár sorból is erősen kiviláglik.

Zemplén-Szinnán.

Horváthy Gyula.

* A röplyuknak ily módon való alkalmazása már régen ismeretes s a legrégibb méhészek találmánya, miért is a német szakirodalomban „Das polnische Loch” (leány lyuk) elnevezés alatt ismeretes.

A szerkesztő.

Az én műlépprésem.

1893. évben, Kovács Antal orsz. méhészeti felügyelő úr ajánlatára kaptam az államtól egy Rietsche-féle műlépprést, melynek segítségével annyira fejleszthettem méhesládaim számát, hogy kis portámon el sem fértek, s ugyancsak szemmel kell tartanom kis méheimet, nehogy helyszükében lévén, zavarba ejtsenek elhelyezésökkel. Ugy hiszem, joggal fejlezhetek ki ezen úton is hálámat a mindnyájunk által szeretett és nagyrabecsült felügyelő úr iránt. E kis kitérés után szólok tárgyamhoz. A szép, új prés igen megörvendeztetett. Nem volt nyugtom, míg annyi sonkolyt össze nem gyűjithettem, amelyből műlépet készíthettem. Fel is használtam erre minden szabad és alkalmas időmet. Valóságos műléppréselési mánia vett rajtam erőt s minden méhésszel szerettem volna ezt gyakoroltatni, s ha valakinek nem volt lépe, rögtön felajánlottam szívességemet. Ment is a munka szaporán, s remek lépeket állítottam elő. A sok használat után azonban kezdte gépem felmondani a szolgálatot. Kérdeztem szóval és írásban mindenkitől: hogy segítek a présen? Meg is próbáltam minden módot, de azért a lépek mégis egyre hibásabbak lettek, míg végre helybeli, különben igen ügyes géplakatosunk kiegyenesítő szándékából javítás alá vette és végkép elrontotta.

Hat évi tapasztalat után meggyőződve a műlépek dúsán kamatozó voltáról, elhatároztam, hogy ezentul sem leszek el nélkülök. De miután a pénz engem ki nem állhat, s tőlem igen gyorsan tovább száll, hogy legalább egy részét az elillanásban megakadályozzam, elhatároztam, hogy újból szert teszek egy jóprésre és magam állítom elő a szükséges lépeket.

Faradhatatlan ügybuzgósága és a méhészet legapróbb kellékeire is kiterjedő figyelmű, igen tisztelt szerkesztő ur felhívására rendeltem egyesületünkől egy 7.60 kros új prést (Már csak 7 frt 30 kr. A szerk.). Minden jót, amit csak ily készülékről mondhatni, el lehet erről is mondani. A rendelés után igen rövid idő alatt teljesen sértetlen állapotban kaptam meg. Fogadja érte köszönetemet.

A mellékelt használati utasítás igen sokban eltér a régitől, de mondhatom: előnyére a kezelésnek. Hibáztatom benne, hogy németül lévén nyomtatva, a csupán magyar ajku méhésztársaink ezt nem használhatják. Ezáltal kénytelenek másokhoz fordulni tanácsért.* Hogy kezdő mészárszaimat e kellemetlen helyzetből kisegítem, lefordítottam azt magyarra és ha a tek. szerkesztő ur jónak, czélszerűnek találja, méltóztassék kedves lapunkban azt közzétenni.**

Használati utasítás a Rietsche-féle műléppréshez.

Olvasszuk fel a viaszt körülbelül 24—28 cmtr átmérőjű és 12 cmtr mélységű, úgy nevezett tiroli, zománczos lábosban (serpenyőben). Ennek hiányában megfelelő cserép-edényt is használhatunk e célra. Hogy a

* Félreértésnek elejét veendő. megjegyezzük, hogy a német szövegű utasítást a gyár mellékeli; a magyar szöveg a *M. Méh mult évi 4. számában jelent meg*; továbbá az idén megírtuk a lapban, hogy mindenkinek küldünk magyar utasítást, ha nem volna meg neki a m. évi 4. szám. A szerk.

** Szívesen, hadd olvassák azok is, a kik a mult évben még nem voltak tagjai az egyletnek, hiszen már 300-an vannak. A szerk.

viasz az edény fenekéhez ne égjen, a felolvasztás előtt öntünk körülbelül $\frac{1}{4}$ liternyi vizet hozzá. Ne engedjük forrni.

Ha a viasz nagy része felolvadt, helyezzünk reá 16 cmtr átmérőjű ugynevezett le vesszűrő szitát, melynek finom sűrű sodrony szövete van. Ez által kikerüljük merítés közben a szennyet és olvasztatlan darabokat. Időközben pótoljuk a feldolgozás folytán kevesbülő viaszt új darabokkal és viasz-hulladékkal.

A szitában van helye a 9—14 cmtr átmérőjű és 4—7 cmtr mély-ségű mázos merítő kanálnak.

Az öntés.

Az olvasztó tűzhely (petroleum-főzőkészülék), vagy takaréktűzhely közvetlen közelébe állítsunk egy közép nagyságu, sima, lapos felületű asztalt, melyre négyrétűen összehajtott, jó nedves lepedőt terítünk. Erről az elcsepegtetett viaszt igen könnyen eltávolíthatjuk és egyben az asztalnak esetleges egyenetlenségei kiegyenlítettnek.

Jobb kezünk felől tegyük a prést, mögé egy mély tányért, vagy a mi még jobb, egy merőkanalat a kenő folyadék számára, valamint a körülzabdaló kést. Ez esetben kefe nem kell. Kenő szerül (műlép leragadása ellen) legcélszerűbb a $\frac{1}{4}$ liter méz, $\frac{1}{2}$ liter víz és $\frac{1}{4}$ liter borszeszből (spiritus) kevert folyadék.

Utóbbinak hiányában: $\frac{1}{8}$ liter méz, $\frac{1}{2}$ liter közönséges pálinka és $\frac{1}{2}$ liter víz is megteszi. A szesz szaga gyorsan elillan.

Körülvágóul (a felragadt viasz eltávolítására) használjunk egy kis konyhakést, a mely végig tompa élű és kerek hegyű.

Ezután a következőképen dolgozunk:

1. Öntsünk (miként a német szövegű utasításon látható 1. ábra mutatja, de a bal kézzel) egy merőkanálnyit, mondjuk (beragadás elleni szert) kenő folyadékot a prés alsó lapjára. Az üres kanalat tegyük bal kezünk felől, míg a jobb kezünkkel a prés felső lapját szelid nyomással lecsukjuk. A kenő folyadék a zárt prést mintegy $1\frac{1}{2}$ cmnyire töltse meg.

2. Fogd balkezedbe a prést, de úgy, hogy a hüvelykujjad a karikába vagy a markolat alá jusson. Jobboddal pedig fogd a prést az ellenkező oldalon. Emeld fel a bal kezéd hüvelyk ujjával a felső lapot 2centnyire és a *kenőfolyadékot öntsd ismét a kanálba vissza*. A prést nyitva tartva, hadd jól lecsepegni. Azután a prést összecsuksva tedd az asztalra.

3. Míg a balkezéd hüvelykujját a karikába dugod és ujjaidat gyenge nyomáshoz a prés léczezetére feszited, jobboddal meríts egy tele kanálnyit viaszt a szűrőből.

Most balkezeddal nyisd fél magasságra a felső lapot (lásd az 1. ábrát*) és ügyes lökéssel önts egy merőkanálnyit viaszt az alsó lemezre. Ennek a sarok felől feléig kell viasszal borítva lennie. Majdnem ugyanazon pillanatban csukd le a felső lemezt, ezalatt jobb kezeddal a merőkanalat ismét vissza teszed a forró viaszba. Minden további *összszeszorítás* a présnek czéltalan.

Jegyzet: A 3. pontban leírt eljárás ne tartson tovább 1 másodpercnél.

4. Fogd a prést mindkét kezedbe (mint a 2. ábrán látható) és öntsd a ráma körül levő folyékony viaszt a prés jobb szögletén át a szita mellé a lábosba, a prést tedd helyére.

* Már t. i. a préshez adott német nyelvű utasításon levő ábrát.

5. Mutató ujjaidat helyezd a drót sarkak alá, a hüvelyk ujjaidat feszítsd a prés szélére, míg kissé felnyílik, ezután fogd meg bal kezeddél a nyomó léczezetet és emeld le a felső lemezt a műléppel együtt.

6. Fordítsd fel a felső lemezt és balkezedben tartsd a famarkolatánál fogva (4. ábra). Ezután a reá fagyott viasz-szegélyt alaposan tisztogasd le mind a négy oldaláról, és tedd a tűzhely mellé állított kosárkába vagy ládikába, melyben a viaszkészlet van. Ha a viasz-szegélyek jól lemeteszettek, akkor a műlép könnyen leválik és félre tehető.

A gyakorlott egyén azonnal végezheti a második öntést, és csak a 3. öntés előtt kell a bekenő szert használnia. A kezdőnek azonban rendkívül tanácsos minden újabb öntés előtt kenőszert használni.

Ezen módon kell tovább dolgozni a prés lehűtése nélkül. Csak ha vastagabb lépeket óhajtunk, kell kissé langyos vízben hűteni.

23×17 cmtr területű prés, közép magas czellákkal lehűtés nélkül: 36 db. lépet ad 1 kg. viaszból. 22×25 cmtrés: 14—15 dbot, 25×40 cmtrs: 9—10 dbot, Mindaddig, míg e számú lépek el nem készülnek, hiányzik a kellő gyakorlat a beöntésnél és rögtönös zárásnál, vagy a viasz volt hideg.

Öntött lépek tiszta színviaszból 15° Réaumur melegidőn alól üveg törékenyséjük lesznek.

Ha a viasz közé 3—5% terpentín-olajat öntünk, a műlépek addig maradnak hajlékonyak, míg az olaj el nem párolog. Ezen keveréket azonban mellőzhetjük, ha a lépeket a keretekbe ragasztás előtt kissé felmelegítjük a meleg szobában, vagy a napon.

A műlépek szabdalása.

Ha a prés valamivel nagyobb, mint a minő lépeket óhajtunk, akkor ezeket kisebbre messük. A körülvagott lépek szebbek és kapósabbak.

6—10 lépet amíg meleg, egymásra téve fektessünk bádogra. A felső lépre tegyünk egy oly nagyságu kemény deszkát, vagy felhajlitott szegélyű bádoglemezt, amely nagyságu műlépet óhajtunk. Éles, vékony késsel szorosan a minta szélein vezetve azt, annyi hosszmetsetet teszünk, a hány a lép. Kis gyakorlat után ez igen jól sikerül.

A fődolog csak az, hogy a lépek ekkor még melegek legyenek. A kést pedig kenjük meg *szalonnával*.

A prés kitisztítása a végzett munka után egyszerűen úgy történik, hogy a reátapadt viasz részeket késsel eltávolítjuk és a lapokat ezután hideg vízben leöblögetjük. A szegély mindenkor viaszmentesen tartassák. Ügyetlen kezelés miatt viaszszal beragadt lapok maró-szóda forró oldatával addig keférendők, míg minden reá tapadó viaszrészecskék le nem mosódnak. Ezután az ilyen lapokat hig péppel keféljük le, mely finoman szitált fahamu és közönséges borszesz, vagy pálinkából áll. Ugyanigy járunk el, ha a lapok préselés közben csak nehezen nyílnak szét. Ezek után a lapokat sok tiszta vízben öblögetjük le és így ismét használhatjuk.

A fel nem dolgozott viaszt az olvasztó edényben hagyjuk kis ideig folyékony állapotban pihenni, hogy a tisztátlan részek alólrakodhasanak. Az utóbbiakat a lehűlés után faragjuk le a viaszkorongról.

A prés a szabad levegőn szoritandó és száraz helyen tartandó.

Olcsó kenősz, ajánlható a nagyban való előállításnál. 50 gr. mosószappant durva vászon zacskót teszünk, és addig hagyjuk 5 liter forró vízben, míg a szappan egészen felolvad.

Miután még 5 liter hideg vizet hozzá öntünk, az oldat azonnal használható.

Ezen langy meleg oldatba mártsuk a préslapokat minden öntés előtt hagyjuk kissé lecsepegni, öntsünk viaszt bele, a felesleget csorgassuk le, nyissuk ki, és a műlöp majdnem magától fog kiesni a viaszszegélylyel együtt.

A *csekély szappannyomok eltávolítása végett*, a lépeket a körülszabadalásig fektessük egy nagyobb edénybe, a melyben sok és tiszta langyos víz van.

Hogy a lépek szegélyeit kényelmesen és szépen lemetszhessük, kívánatos, hogy a prés legalább egy cm-ttel nagyobb legyen, mint aminőnek a kész lépeknek lenniök kell. Gyakorlott egyén eképen egy közép nagyságú présel 150 lépet is önthet óránként. Feltétel: tiszta, zsírtalan lémezek.

J.-Apáthin.

Csávojszky Desső.

Észrevételek a »A mezőgazda mint méhészt« című cikkre.

Joó István ur a fenti czimen egy igen érdekes cikket közölt a »Magyar Méh« 4-ik számában.

A cikk intencziójával teljesen egyetértek, s mindenben aláírom tanulságos fejtegetéseit, egyet kivéve, s az az, hogy a *kis mezőgazda épen nem foglalkozik okszerűen a méhészettel.*

Hát azt kérem, általánosságban állítani még sem lehet, mert akadnak itt-ott kis mezőgazdák, a kik félretéve a régi *more patrió* rendszert, részben szaklapokra és szakkönyvekre, részben saját tapasztalásukra támaszkodva, iparkodnak az okszerű eljárás elsajátítása által ezen gazdasági iparágból a lehető legnagyobb hasznot huzni.

Igaz ugyan, hogy sokszor a legészszerűbb eljárás mellett is a méhészeti üzemképessége zérusra redukálódik. Igen, de akkor a hiba a gazdát nem terheli.

Jöhetnek ugyanis olyan évek, mint például (itt nálunk) a tavalyi volt, hogy a gazda a legészszerűbb eljárás mellett sem sok hasznot lát méhészetiéből.

Hanem már most ha a méhészt marad a régi *more patrió* rendszer mellett, úgy jár, mint az én szomszédom, a kinek 280 kasa volt s nem tudott 5 kiló mézet eladni. A méhek nagyobb részét pedig, minthogy nem nyújthatott nekik táplálékot, kénytelen volt elpusztítani.

De, hogy okszerű eljárás mellett, melyet Joó István ur a fent érintett cikkében buzgón hangoztatott, rossz esztendőben is eredményes méhészkedni lehet, mutatja az én esetem.

Nekem volt az 1898-iki év tavaszán 2 vett családom (16 frtért vettem).

Ez a két család a mondott évben feldolgozott 3 kiló műlöpöt, melynek értéke 6 frt 60 kr. Hogy a 2 családtól kapott rajokat elhelyez-

hessem, vettem 5 méhlokot, darabját 2 frtért, ami annyi mint 10 frt. Tehát összesen kiadtam 32 frt 60 krt.

A két család még 5 rajt eresztett, mely 14—14 kereten jól betelve s mézzel bőven ellátva megér 8 frtjával számítva 56 frtot. A pergetett méz, melyet adott, megér 1 frt 60 krt. Tehát az összes érték kitett 57 frt 60 krt, levonva ebből 32 frt 60 kr. kiadást, marad tiszta hasznom 25 frt. Ami, tekintve a csekély fáradságot, bizony nem megvetendő összeg.

S hogy az okszerű méhészkedés hasznos voltát még jobban illusztráljam, összehasonlítom egy másik gazdasági üzemmel, a tengeri termesztéssel. Megmunkáltattam 2 magyar hold tengeri földet, melynek haszonbérleteért fizettem 16 frtot. A kapáltatás, letörés, szántás, hazahordás és lemorzsolgatás 20 frt 80 krba került. Kiadtam tehát 36 frt 80 krajczárt.

Termett pedig 15 métermázsa tengerim, melyért ez év április havában, 4 forintjával mázsját számítva, kaptam 60 frtot. Maradt tiszta hasznom 23 frt 20 kr.

Ha már most ezt az eredményt összehasonlítom a méhészetemnél elért eredménnyel, úgy világosan kitűnik, hogy a méhészetem, noha nem vagyok a legkifogástalanabbul berendezve, 1 frt 80 krral többet hozott mint a tengeri-termesztésem.*

Világosan kitetszik mindezekből az, hogy a méhészet, ha okszerűen lesz üzve, csakugyan haszonnal járó gazdasági foglalkozás.

Ennélfogva nem lehet azt eléggé a kis mezőgazdák figyelmébe ajánlani, annál is inkább, mert az anyagi haszon mellett még ethikai és hygieniai haszonnal is jár, mi szintén nem megvetendő dolog, kivált a mai reális világban.

Végeztül, teljes készséggel elismeréssel vagyok Liebner József aligazgató és Binder Iván uraknak, mint méhészetünk fáradhatatlan bajnokai, nemkülönben a többi uttörők iránt, mint a kik önzetlenül, tisztán a nemes célú szem előtt tartva, lépésről-lépésre diadalra vezetendik a hasznos és kellemes gazdasági iparágat.

Vajha minden kis mezőgazda komolyan föltenné magában, hogy ezentúl a méhészettel is fog foglalkozni! S ha Magyarország minden kis mezőgazdája nem fogja röstelleni a kis fáradságot, mely a méhészkedéssel jár, úgy reményünk van, hogy nemsokára nemcsak magyar méhészetről lehet szó, hanem lassanként egyéb nagyobb munkát igénylő gazdasági iparágak is meghonosodnak hazánkban.

Akkor azután elmondhatjuk a költővel, hogy

.
.
.
.
.

S merre zugnak hajjai
Tiszának, Dunának,
Árpád hős magzatai
Felvirágosának.

Lendvay Gusztáv.

* Hozzá még rossz mézelő esztendőben.

A szerk.

Adatok a méh természetrajzából.

— Gyűjtötte és közli: *Binder Iván.* —

1. A méh hosszmeretei fejlődésének különböző stádiumában a tojástól kezdve egészen addig, míg röpképes rovarrá fejlődik.

A tojás hossza 1·2 mm., szélessége, illetve vastagsága 0·20 mm.

A kukacsz (álca) a tojásból való kibuvás pillanatában 1 mm., vastagsága 0·18 mm.

A kifejlődött kukacsz, még pedig:

a dolgozó méh álcája hossza 8·8, 11·8 és 13·2 mm. között váltakozik, vastagsága 3·8 mm.

az anyaméh álcája hossza 8·6, 12·9 és 15·6 mm. között váltakozik, vastagsága 4·12 mm.

a hereméh álcája hossza 10·0, 14·0 és 14·5 mm. között váltakozik, vastagsága 4·52 mm.

A báb (nympha) még pedig:

a dolgozó méh bábja 7·9, 11·0 és 11·6 mm. között váltakozik

az anyaméh „ 7·2, 11·4 és 12·5 „ „ „

a hereméh „ 8·5, 12·4 és 13·5 „ „ „

A sejtől kikelt rovar:

dolgozó méh 8·0, 11·4 és 12·0 „ „ „

anyaméh 9·4, 11·9 és 12·5 „ „ „

hereméh 10·0, 14·0 és 15·6 „ „ „

A röpképes kijáró rovar:

dolgozó méh 8·5, 11·8 és 13·5 „ „ „

anyaméh 10·0, 14·8 és 16·5 „ „ „

hereméh 12·0, 16·0 és 18·1 „ „ „

Szárnyaik kiterjesztve:

a dolgozó méhnél a hossz 20 és 23·6 mm. közt váltakozik

az anyánál „ „ 21 és 24·5 „ „ „

a herénél „ „ 28·5 és 29·5 „ „ „

Magyarázat.

Egy normális, azaz hibátlan méhtörzsben az összes petéket az anya tojja. A tojások mind egyformák, akár nőneműek, akár himneműek: fehéres színűek, hosszukásak, majdnem henger alakúak és a veséhez hasonlóan egy keveset meg vannak görbülve. Minden tojás két hártába van foglalva, a belsőbe, a székhártába és a külső hártába nagy chiron-ba. Mindegyik hártá valamennyi peténél egyformán vékony és igen finom. Különösen kiemelendő, hogy a him- és nőnemű pete között nagyság tekintetében semmiféle különbség nem létezik; ép úgy nem létezik külsőleg észrevehető különbség egy mehkirálynő és egy dolgozó méh (álanya) által tojt pete között. A különféle méhfajok (magyar, olasz, cyp-susi, krajnai, lüneburgi) királynéi által rakott peték is mind teljesen egyformák. Csupán az egyiptusi méh petéjét találta Berlepsch egy jelentéktelen csekélységgel, 0·03 milliméterrel kisebbnek, a többi méhek petéinél; de ez véletlen eltérés vagy tévedés is lehetett. Minden tojásnak, akár termékeny anya, akár pedig álanya tojta legyen, azon a végén, a mely utójára hagyja el a méh tojócsővét, tehát a felső vége, magnyilása, úgynevezett mikropyleje van.

A tojás vagy pete fejlődéséhez egy bizonyos hőfok szükségeltetik, mely hőfok a kaptárban a méhek által lesz fejlesztve. A méhpete kiköltéséhez azonban nem okvetlen szükséges, hogy költőméhek lépjenek el (hogy rajta üljenek), elég ha a kellő meleg éri őket, például mint a tyuk-tojást a költőgép melege, a miből a tyuk kotlás nélkül is kikel. A méhpete kiköltése legalább 25—28 R fokot igényel, még pedig megszakítás nélkül.

Az embryo a tojást kukac alakban hagyja el. Lába nincs, fejének pedig határozatlan alakja van. A frissen kibújt álcza, miként a fennebbi adatok mutatják, valamivel rövidebb mint maga a tojás, ami különben igen természetes is.

(Folytatása következik.)

Özv. Berlepsch Ágost báróné †.

Münchenből, a bajorok fővárosából az a szomorú hír érkezett, hogy Özvegy Berlepsch Ágost báróné rövid szenvedés után 69 éves korában tüdőgyulladásban meghalt.

Berlepsch báró nevét minden intelligensebb méhészt ismeri.

Az okszerű méhészet megalapítói és tollforgató nagymesterei között Drierzon után őt illette meg az első hely. De nem csak mint méhészt tűnt ki ragyogóan a többiek közül, hanem általános tudományosságával is: jogi, államtudományi, bölcsészeti és a mi e hárommal kapcsolatban vajmi ritkán fordul elő, hittudományi doktor is volt. Ily kiváló férfiú hitvestársa sem lehetett, csak kiváló műveltségű asszony. És Berlepsch báróné az volt. Gazdag volt a legszebb tulajdonságokban, a melyek között szívjósága első helyen állott. Szívjósága szellemi munkásságát is befolyásolta. A báróné ugyanis íróné is volt. Számos regényt és elbeszélést írt és az »Allgemeine Zeitung« és a »Kölnische Zeitung« szépirodalmi részébe is sűrűn dolgoztatott. Regényeinek minden sorában olvasói szívjóságának növelésére és a nemes gondolkodásnak a szívekbe való beoltására törekedett. Munkái Habbelnél Regensburgban jelentek meg. A méhészeti irodalom terén is működött. Midőn Berlepsch báró 1868-ban egy igen meleg nyári napon Vogel Vilmos barátja társaságában tett hosszabb kirándulás alkalmával, hogy a nagy hőségben egy kicsit lehűljön, egy útbá esett erdei pataokban lábait áztatva baloldali szélhűtés érte és munkaképtelen lett, a báróné fejezte be és rendezte sajtó alá »Die Biene und ihre Zucht« című világhírű munkájának II. kiadását. És enagy elfoglaltsága mellett még a méhészet számára is maradt ideje. Élénken érdeklődött minden iránt, a mi a méhészet terén előfordult és ha egészsége megengedte, a vándorgyűléseknél soha el nem maradt. Ott volt Salzburgban is jó egészségben. Senki sem hitte volna, hogy többön már nem fog megjelenhetni. Hogy nálunk nem volt, annak is csak betegség volt az oka. Ő ökké is sajnálta és ezen sajnálkozását minden alkalommal ki is fejezte, ha magyar méhészettel találkozott mintegy bocsánatot kérve elmaradásáért. Mert a magyarok iránt kiváló rokonszenvvel viseltetett. Talán azért, mert tudta, hogy mennyire szerettük Nagyasszonyunkat, a ki szintén bajor földön született. Ezen nagy rokonszenvének köszönhetjük jó részben, hogy Berlepsch báró könyvtára magyar méhészt kezébe került. — Béke poraira!

Méhészeti előadások.

Az állami méhészeti szaktanárok folyó évi május hónapban az alábbi helyeken és napokon tartják előadásait:

1. Tóth János első kerületi (székhelye Kiskun-Félegyháza) 2-án Szentesen. 3-án Szegváron. 4-én Mindszentén. 5-én Hódmező-Vásárhelyen. 6-án a Hódmezővásárhelyi földmives iskolánál. 8-án Alsó-Nyáregyházán. 9-én Tápió-Ságyon. 10-én Kókán. 12-én Vác-Szent-Lászlón. 13-án Turán. 15—20-ig Isaszegen a Szent-György majorban a tejgazdasági iskolánál.

2. Abaffy József második kerületi (székhelye Pápa) 8—18-ig Pusztalánczon a tejgazdasági iskolánál. 20-án Németújváron. 21-én Tóth-Gyugyon. 22-én Szőlőskislakon. 23—25-ig Szent-Imrén a földmives iskolánál. 26-án Ó-Dombóváron. 27—29-ig Szegzárdon a méhészeti egyesületnél és a szőlőtelepen.

3. Valló János harmadik kerületi (székhelye Pozsony-Ligetfalu) 2-án Zsitva-Földemesen. 3-án Kis-Mányokon. 4-én Vajkon. 5-én Bánke-szin. 6-án Üzbégen. 7-én Vicsapapatin. 12-én Tavarnokon. 13-án Nyitra-számbokrétan. 14-én Szkacsán. 15-én Divékujfalun. 16-án Rudnón.

4. Rózsa János negyedik kerületi (székhelye Sárospatak) 3—6-ig Munkácson a tejgazdasági iskolánál. 8—9-ig Ungváron a gör. kath. tanítóképezdénél. 10—11-ig Ó-Hután. 12—13-ig Antalócson. 14—15-ig Bajánházán. 18-án Kassán a tanítóképezdénél. 19—20-ig Győrken. 21—22-ig Pető-Szinyén. 24-én Nagy-Szalánczon. 25-én Szalánczhután. 26-án Nyirin. 27-én Radványon. 28-án Kovácsvágáson.

5. Forgách Lajos ötödik kerületi (székhelye Arad) 3-án Páll Antal méhesében Peczedülön. 4-én a kamuti iskolánál. 5—6-ig Békésen. 7—8-ig Gerlán. 9-én Tarhoson. 10—11-ig Mezőberényben. 12—13-ig Tarcán. 15-én Gyomán. 16-án Póhalmon. 17-én Szarvason. 18-án Szent-Andráson. 19-én Öcsödön.

6. Abend András hatodik kerületi (székhelye Nagy-Enyed) 5-én Magyar-Csesztren. 6-án Marosujváron. 7-én Maros-Káptalanban. 8-án Maros-Csucsón. 9-én Csetelakán. 10-én Ózdon. 11-én Magyar-Herepén. 13-án Maros-Szt-Benedeken. 15-én Bethlen-Szent-Miklóson. 16-án Zsidvén. 18-án Dicső-Szent-Mártonban. 19-én Borzáson. 21-én Balázstelken. 22—23-ig Déván a tanítóképezdénél.

7. Nagy János hetedik kerületi (székhelye Kolozsvár) 2-án Székely-keresztúron. 3-án Nagyalambfalván. 4-én Miklósfalván. 5-én Derzsén. 6-án Dályán. 7-én Oklándon. 8-án Baróton. 9-én Miklósváron. 10-én Nagy-Ajtán. 12-én Illyefalván. 13-án Kököson. 14-én Uzonon. 15-én Nagy-Borosnyón. 16-án Zagonon. 17-én Papolcson.

Budapest, 1899. ápril hó 21.

Kovács Antal,
országos méhészeti felügyelő.

Ludwig Ede tagtárs ur »Az alanya« című czikkéből ott, a hol a 3. számból a folytatás a 4. számba átvitetik, egy négy-öt soros alinea kimaradt, mely értelem zavaró hibát a jövő számban ki fogunk igazítani.

Egy 23 éves nőtlen asztalos,

aki a méhészetben jártas, a kaptárkészítést is érti, állást keres.

Czim a szerkesztőségénél.

Többen méhésznek ajánlkoznak. Czim
a titkárságnál.

Árjegyzék.

Van szerencsém a tisztelt méhésztársakat értesíteni, miszerint nálunk alólírottaknál országos egyleti álló kaptárok, valamint egyéb méhészeti eszközök, úgy műlépek megrendelhetők. Kaptáraink a legnagyobb gondal mintaszerűen vannak építve, száraz fából, melyek a megrepedéstől mentesek. Műlépeink általunk olvasztott viaszból és saját kezünk által készülnek, melynek tisztaságáért felelőséget vállalunk.

Országos egyleti álló kaptár 8 cm. vastag dupla fallal 25 mm. vastag deszkából 30 kerettel, ablakrámaival, fedődeszkcáskákkal, Hanneman ráccsal, röplyuktolókaival festve 1 család számára 4 frt. 50 kr. 2 család számára 8 frt. 50 kr. 3 család számára 12 frt., több család számára csak megrendelésre készítünk. Etetőkeret minden méretű kaptárhoz használható 50 kr., keretléc-szabaduló valójú 50 kr., keretkészítőgép 1 frt., keretléc 90 cm. hosszú 7 mm. vastag darabokban görcsnélkül, mindenoldalon gyalult egy postacsomag 70 keretnek való 1 frt 05 kr., kész keretek távszegekkel ellátva 3 kr., 1 kiló műlép, országos egyleti mérethez 2 frt 50 kr.

Kérem az igen tisztelt méhésztársakat, szíveskedjenek megrendeléseiket mielőbb megtenni, hogy a megrendelt tárgyakat idejekorán megküldhessük. Hogy kaptáraink pontos méretűek s mintaszerűen készülnek, szolgáljon biztosítékul azon körülmény, miszerint én, mint régebbi méhész s ki egyszersmind a gazdasági iskolának megbízott méhészeti szakelőadója vagyok, a legnyugodtabb lelkiismerettel ajánlhatom fentebb jelzett tárgyaimat.

Magyar-Pécskán (Arad m).

Köln József és társa.

Eladó méhek

országos egyleti kaptárokban, kitűnően áttelelt hét méhcsalád 8 frtjával
Özv. Zareczky Etelkánál, Csetneken (Gömörmegye). 4—5

Fajtiszta olasz méhek,

parasztkasokban 9 frt 60 krajczárjával, továbbá tenyész törzsek nyolcz kereten (német mérték) 12 frtjával, szállít egyik legrégibb olaszországi kereskedelmi méhtenyésztő- és kiviteli cég **L. R. Lambertenghi & O., Caravaggio, Italia.** 3—6

Bánati méhek,

erőteljes rajok (1½ kgr. a méhek tiszta súlya) szállítóládával és postaköltséggel együtt, május 10-étől 5 forint.

Megrendelhető a pénz előleges beküldése mellett az egyesületnél.

3 frt 50 kr-ért szállítok május és június hónapokban természetes rajokat. A rajok előállapotban való megérkezésért szavatolok. A ládikákat köteles a vevő záró 8 nap alatt saját költségén vissaküldeni. — Tolna-Réty, Hammel Alajos, ev. lelkész.

9 darab Neiszer-féle négyes kaptár

eladó: Péchy Istvánál, Kis-Kínizs, u. p. Csobád.

MŰLEPGYÁR.

Tiszta méhviaszból, mély sejtnyomással, amerikai hengergépen készült mŰlép, 1 klgrm. 2 frt 20 kr., 3½ klgrm. bérmentve 7 frt 70 kr.

Tiszta méhviaszt 1(frt 50 kr. árban veszem át kilóját, ha azt bérmentve beküldik, vagyis 1½ klgrm. viaszért, adok 1 klgrm. mŰlépet, tehát árúért, készpénzért 1 frt 30 krt. adok bérmentes szállítás mellett.

Továbbá szállítok mindennemű méhészeti czikkeket, kaptárakat, mézpergetőket stb. a legolcsóbb árban.

SZÉNÁSSY FERENCZ,

kereskedelmi méhészte és mŰlepgyára
Veszprőmben.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Elköltözés miatt eladó 15 országos egyleti kaptár benépesítve, részint tiszta- és félvérű olasz méhekkel, rajzásra készek rövidesen; 20 üres kas, a kasok elegáns kiállításban, duplán bevonva, tizféle színre festve, 5 frt értékűek, egy »Guazoni« féle új mŰlépprés és viaszmártó stb., minden összesen 200 frt készpénzért, valamint sok lépkészlet, 30 keretre eladó.

Bővebb felvilágosítást ad a »Fűrészgár« Szatmáron.

Eladó élőméhek.

Erős és jól kiteelt 24 törzs, országos méretű kaptárban, mely három cm-teres deszkafalazatának külső része béelt 18 darab kiépített kerettel ellátva, darabonként 8 frtjával. Ungmegye, Hosszmező, u. p. Nagy-Geöcz.

Tóth Károly, méhész.

4—6

Eladó nagyobb mennyiségű eredeti bánáti méhraj.

Minden raj 1 kgr.-nál súlyosabb és egyéves termékeny anyával bir. egy ilyen rajt jól becsomagolva és az útra egy keret lépesmézzel ellátva, készpénz fizetés vagy utánvét mellett, május hóban 4 frt 80 kr.-ért; június hóban pedig 4 frt 20 kr.-ért szállítok. Nagyobb megrendeléseknél árkedvezmény biztosittatik. Csomagolásért mitsem számítok; a postadíjat én fizetem és a raj jó karban való megérkezéseért jót állok.

A »bánáti méh« köztudomás szerint a legjelesebb és a legszebb magyar méh, tehát úgy keresztezésre, valamint a már meglevő állomány vérfrissítésére kitűnően alkalmas. Méhészetemben — mely jelenleg 550 anyatörzsből áll — évek óta nagy súlyt fektettem arra, hogy csakis a legjelesebb tulajdonságokkal bíró családokból nevelt anyákkal szaporítottam állományomat.

Jakabházy Béla, gazdatiszt,
Bánlakon (Bánát).

Műlöp tiszta méhviaszból, felelve valódiságáért, 4 klgam
8 frt 30 kr. bérmentve, utánvétellel 6 kr.-ral több.
Kapható: Albert Balázs és Fia czégnél, Kis-Szereda.

Olcsó áron eladó

és bármikor megtekinthető, Budapesten, I. ker., Virányos-út 36. sz.,
6 darab Mayer-féle dúcz 12 erőteljes törzsszel benépesítve, továbbá
egy mézpergető, egy lépszekrény és különféle méhészeti eszközök.

Az első magyar

kereskedelmi méhtelep,

tulajdonosa:

Kühne Ferencz

Budapesten,

I. ker., Attila-utca 151. szám.

Kitüntetve minden kiállításon

számos díszoklevéllel, arany- és ezüst-érmekkel, pénzjutalmakkal, oklevelekkel és elismerő iratokkal.

Szállítója számos méhészeti egyesületnek, a m. kir. méhészeti felügyelőségnek, a méhtenyésztési szakközegeknek s a méhtenyésztés terjesztése és tanításával foglalkozó szakintézeteknek stb.

Az egyedüli kereskedelmi méhtelep, mely az országos kiállításon a legmagasabb kitüntetéssel, a „Nagy kiállítási éremmel” kitüntetve lett.

Műhelyeimben nagyban, kifogástalanul, pontosan s méltányos árban készíttetnek és raktáron tartatnak:

Mindenféle méhkaptár, a kaptárkészítés eszközei, keretkészítőgépek, keretlécsek, távkapcsok.

Hannemann-féle ráos, horgany-lemezből, teljesen tiszta, sima és pontos nyílásokkal.

A mézpergetés, viaszolvasztás eszközei, méztartályok, mézszállító bödönök és mézüvegek, mint kitűnő jó mézpergetők, viasz- és mézolvasztó eszközök, mézüvegek, mézvendelyek jó erős pléhből, továbbá öt kilós szállításra nagyon alkalmas bödönkék.

A méhek kezeléséhez szükségesített összes segédeszközök a legjobb anyagból. Keretfogók, keretvillák, a kaptártisztogatás eszközei, sejtápoló kések és készülékek, anyazárkák, herefogók és herekirekesztők.

Minden kaptár, segédeszköz stb. személyes felügyeletem mellett készül és csak a legsikerültebbek kerülnek a megrendelőhöz. — Valamennyi tárgy a legjobb és a czélnek leginkább megfelelő tartós jó anyagból készül. — A rendestől előtű kaptárak és eszközök csekély árkülönbséggel készíttetnek. Árjegyzékemben elő nem forduló minden méhészeti tárgy, a lehető legjutányosabb árban szereztetik be. — Választ minden szakbavágó kérdézősködéssre készséggel adok. — Az igen tisztelt méhészkedő közönség kívánságainak a legpontosabban tesztek eleget, hogy ezen, a maga nemében egyedüli üzletágnak és az okszerű méhészkedésnek minél több barátot és pártfogót nyerjek meg.

— Képes főárjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik. —

Valódi Rietschoe-féle műlépprések minden nagyságban, öntéses és mártásos formákban.

Műlépek, amerikai hengergépen készülve, a legtisztább méhviaszból. A viasz tisztaságáért szavatolok.

A rajbefogás és elhelyezéséhez szükségesített összes eszközök. Rajfogók és rajfecskendők.

Az etető eszközök különféle legcélsezerűbb nemei, továbbá itató-edények és itató-vályúk.

Füstölő és védekező eszközök. Füstölők, smokerek, pipák, füstölő és elkábító anyagok, méhészsapok, szem- és orrvédők és keztyűk.

A méhészeti irodalom termékeiből a legjobb és a legkedveltebb szakmunkák.

MAUTHNER ÖDÖN

budapesti magkereskedésében, méhészeti eszközök és kaptárak kaphatók.

Eladó élőméhek.

Erős és jól kitelelt 24 törzs, országos méretű kaptárban, mely három cm-teres deszkafalazatának külső része bélelt 18 darab kiépitett kerettel ellátva, darabonként 8 frtjával. Ungmegye, Hosszmező, u. p. Nagy-Geöcz.

Tóth Károly, méhészt.

4-6

Kereskedelmi méhészt

és

—*—
műlép-gyár. —*—

Mindennemű méhészteti eszközök és használati cikkek gyártása csakis mintaszerű, különlegesség számba menő minőségben.

Ausztria-Magyarország legnagyobb gyára a szakmában,

villamos erőre berendezve és villamos világító teleppel ellátva.

PROKOP JOZSEF, Friedland in Böhmen,

a korábbi »Prokop és Schulz« cég kizárólagos tulajdonosa.

Viasz- és nyers lépeknek megvétele és kicserélése.

Árjegyzék magyar-, német- vagy csehnyelven, kívánatra ingyen és bérmentve.

Sürgőnyozim: PROKOP, Friedland, Böhmen.

2-12

== Több mint 20 kiállításnál nyert legmagasabb kitüntetések! ==

== Számos elismerő iratok és köszönő levelek! ==

KÜHNE FERENCZ

MAGYAR KERESKEDELMI MÉHTELEPE

(legrégibb üzlet Magyarországon).

1899. ÉVRE SZÓLÓ KÉPES FŐÁRJEGYZÉKÉNEK KIVONATA.

BUDAPESTEN, I., Attila-utca 151. szám.

SZÁMOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET,

AGY. KIR. MÉHÉSZETI FELÜGYELŐSÉG, VALAMINT A MÉHÉSZETI VÁNDORTANÍTÓK SZÁLLÍTÓJA.

kiállítási feltételek a főárjegyzékben találhatók, mely kivanatra bérmentve küldetik meg.

egyes egyleti kaptár, állókaptár, 25 $\frac{1}{2}$ m
stagnál, 30 kerettel . . . 3.80
az, állókaptár, kettős falakkal, 30 ke-
rel . . . 4.80
as országos egyleti kaptár, kettős fal-
akkal, 90 kerettel . . . 13.40
öcs-féle lapozókaptár, (Alberti kaptár)
plafalazatu . . . 7.50
r-féle kaptár-dúc, 6 családra, 90 egész
rettel, tetővel és talpazattal . . 30.—
er-féle négyes kaptár, duplafalas 18.—
velelőkaptárka, 5 félkeretre, tartalék-
ya eltartására is . . . 2.—
az, 4 család számára, 20 félkerettel 6.—
lékkaptár szalmakasokhoz, (Átmeneti-
ptár), 10 félkerettel . . . 1.50
akas, Lüneburgi rendszer, vastagon és
sen fonva . . . 1.30
eti kaptár, mely egy szalmakasból és ke-
ekkel ellátott fejelőszekrényből áll 2.50
mann-féle rács, 1 □-méter teljesen
ta és sima nyílásokkal . . . 2.—
tedődeszka nagyságban, 10×25 cm.,
m. szélével . . . 14.—
15×25 cm. nagyságban, 1 cm. szél-
é . . . 18.—
kapt. mézür nagyság, 25×38 cm. — 40
pép, aczélrugóval, legújabb szerk. 1.30
nság! Állítható-keretgép, mindenféle
et nagysághoz . . . 3.50
netszóláda, keretléczek metszésére 1.—
az, vasból való fűrészezetekkel 2.—
rés (Rókafark), a keretléc szabdá-
ira . . . 60
ész, 90 cm. hosszú, 7 mm. vastag,
abokban, 70 keretnek, egy postaso-
g . . . 1.40
zegek, a keretek összeszegezésére, egy
mag (1000 drb) . . . 24.—
egék, két színben, (500 drb) . . 30.—
pcsök, 1000 darab. A legjobb és leg-
lszerűbb eszköz arra, hogy a keretek
ő távolsága megtartassék s hogy a
etek a kellő szögben álljanak. 1.—

Gerstung-féle távkapcsok, fehér lemezből, igen
czélszerű; nagyobb fajtából 100 drb — 35
Ugyanaz, kisebb, 100 drb . . . 30
Távkapocsmérték, aczél és fa . . . 25
Távsegmérték, aczél és fa . . . 30
„Hungaria“ mézpergető, vízszintes rendszer,
kézforgatóval. Mostanáig a legjobb és leg-
olcsóbb pergető (saját találmányom) 10.50
Uj! Mézpergetőgép lépforgatóval, a melyben
a lépek állva, vízszintesen vagy mind a
két oldalon egyszerre pergethető. Magá-
ban foglalja az eddig ismert pergetők
előnyét . . . 14.—
Mézpergető, 4 félkeretre, fogaskerekű haj-
tásra . . . 15.—
Mézpergető, 8 félkeretre vagy 4 egész keretre,
fogaskerekű hajtásra . . . 22.—
Legújabb pergetőgép. álló rendszer, a hajtó-
szerkezet alul van alkalmazva, szíjálté-
tellel, 4 egyleti félkeretre . . . 16.—
Mézpergetőgép, derékszögben álló fogaske-
rű hajtással, az orsó egészen vasból,
4 félkeretre . . . 10.—
Ugyanaz, amerikai rendszer, 2 egész, vagy
4 félkeretre, elfér kis helyen is . . 12.—
Pergetőgépkerék, egy pár, montirozva 2.40
Mézszűrő a pergetőgéphez (rá függeszthető
a mézpergető csapjára), melyen át a méz
megszűrve a méztartányba folyik. — 50
Viaszolvastó üst, javítva, könnyű és prak-
tikus viasznyerésre . . . 7.—
Viaszolvastó üst prüssel összekötve; mely a
viaszt a sonkolyból egészen kivesszi 16.50
Műlépprés (Rietsche-féle), használati utasi-
tással, egyes méret nagyságra Öntésre 7.50
Uj! Teljes viaszhevítő-készülék, Rietsche-
féle műlépprés, kitűnő műlépkészítéshez
való . . . 8.—
Viaszolvastó vályu, horganyból, lépek, lép-
közfalak felragasztására . . . 70.—
„Villám“ műlépberagasztó lámpa, igen prak-
tikus . . . 1.—
Műlépmetsző. Éles aczélszög fanyéllal 1.—
Műlépberagasztó deszka . . . 25

== Kimerítő képes árjegyzék ingyen és bérmentve. ==

== Kimerítő képes árjegyzék ingyen és bérmentve. ==

Egy forint = 2 korona. Egy krajczár = 2 fillér.

Műlépberagasztógép , uj	— 60
Lépnymélcz , a méhek által tovább építendő viaszkezdetek előállítására	— 20
Műlépkapcsok kis horoggal, a műlépnek keretekbe való illesztésére ragasztás nélkül, 100 drb	— 35
Ugyanaz , horog nélkül, 100 drb	— 35
Lépkapcsok , egész lépeknek, keretek erősítésére. 50 drb	— 35
Mézüvegek , 1 kiló mézre, négyszögletű (szélesebb alaku) holypapírral való elzárásra	— 14
Ugyanaz , $\frac{1}{2}$ kiló mézre, négyszögletű, holypapírral való elzárásra	— 11
Ugyanaz , $\frac{1}{4}$ kiló mézre, négyszögletű, holypapírral való elzárásra	— 08
Horódalaku mézüveg , aluminium fedéllel való elzárásra, 1 klgra	— 22
Ugyanaz , $\frac{1}{2}$ klgra	— 16
Ugyanaz , $\frac{1}{4}$ klgra	— 14
Mézszelelczék , fehér lemezből, 5 kiló méznek	— 40
Ugyanaz , fehér lemezből, $4\frac{1}{2}$ kiló méznek, épen egy postacsomag	— 35
Mézvendely , erős, fehér bádogból, 50 kiló mézre	3.—
Méztöltőgető edény , igen czélszerű, használata mellett az üvegekbe való töltőgetésnél egy csöpp méz se szórathatik el	2.—
Mézsűrű , méz tisztogatásra	2.20
Keretbak , összehajtható	2.80
Uj! Ugyanaz , nem összehajtható	1.50
Ugyanaz , zárt és fényez. drótszövettel	5.50
Keretfogó , legujabb szerkezet	— 80
Ugyanaz , erősebb, hossz. fogantyúkkal	1.—
Keretvilla (Mayer Károly rendszere), nagyon kitűnő	1.30
Horonytisztító , a kaptár hornyainak tisztítására	— 25
Méhészkrés , egyuttal kampónak is használható (igen czélszerű)	— 80
Közpükés (szalmaközpükkel való méhészkedéshez), legujabb rendszer	— 80
Kerethúzó	— 60
Fenek-kaparó , javított	— 60
Kerettisztító vas	— 50
Sejtnyitó-kés , beragasztott sejtek felnyitására, javított alak	1.—
Ugyanaz , kisebb	— 80
Uj! Huber-féle sejtborona	— 65
Uj! Sejtnyitó-villa	— 75
Méhbesprő-bádog . A rajok behelyezésénél, mézes keretek elszedésénél nélkülözhetlen eszköz	2.20
Méhleseprő kefe , a méhek lesepréséhez	— 40
Kaptárhórog , kaptár alját tisztogatásra	— 35
Mézsűrű (Refrancheur). A méheknek hígított mézzel való befecskenkezésére; a méhek egyesítésénél igen hasznos	— 40
Pipakupak , közöns., az anya elzárására	— 10
Ugyanaz , jobb dugaszszal	— 20
Anyazárka , félgömbölyű, tolokával	— 25
Ugyanaz , egyszersmind arra is való, hogy az anyát kifoghassuk, a nélkül, hogy azt ujjainkkal érintenünk kellene	— 60

Anyásító-készülék , az anyának veszély nélkül való behelyezésére; egyszersmind etető-keret	1.—
Herefogó , félgömbölyű	1.10
Uj! Ugyanaz , czinnpléhből	— 90
Röplük-tolókák , horganylemezből, négyféle-kép használhatók 10. más fajtájú	— 15
Rajfogó , félgömbölyű hengerháttal, a melyen át a fődél felhúzása mellett a raj önmagától csúszik a kasba. Rúdra erősítendő. (Rúd nélkül)	2.60
Rajfecskenedő , rézből (a legj. e nemben) 2 30	
Ugyanaz , erős fehér bádogból	1.50
Etető-szelelcze , pneumatikus, fehér bádogból. Uj és kiválóan alkalmas a mézkamrából való etetésre	— 50
Etetőlécza horganyból, uj és igen czélszerű	— 60
Kandiszecukor-etető-készülék	— 60
„Thüringi léghajó“ , etető- és itatókészülék	— 60
Itató-vályu , a víznek szabadban való adására	1.50
Uj! Ziebolz-féle itatóüveg	— 41
Füstölőgép (Smocker), védőköpenynyel. Az elismert legjobb füstölőkészülék	1.70
Uj! Zähringer-féle kézfüstölőgép	1.70
Francia füstölőgép (Smoker), hátulról töltethető	1.50
Önműködő füstölőgép , óraműszerrel mely a füstet a kívánt irányba hajt	6.—
Gerstung-féle „Balázs“ , Smoker füstölőgép gummicsovel	1.90
Dathe-féle méhészpipa , kiváló jó egy a dohányzók- mint a nemdohányzók részére	1.50
Füstfúvókészülék , igen alkalmas nemdohányzóknak	1.30
Pipa , dohányzók számára, fúvócsövel, valódi selmeczi meggyfaszárral együtt	— 90
Pipa , nem dohányzók számára, a melyben rothadt fa, száraz trágya stb. égethető s a füst fújható	1.60
Szédítő-vászon , 20 dekagramm, 10 családra elégséges	— 50
Méhészsapka , nyitható, dohányzók számára, a legjobb szerkezet	2.30
Ugyanaz , sodronyszövetből	— 70
Ugyanaz , sodronyszövetből üvegbetéttel a szem tájékán, hogy jól lehessen látni a munkánál	1.10
Ugyanaz , lőszórszövetből (igen könnyű)	1.—
Szemvédő , a szemek és az orr védelmére	— 35
Méhészfátyol , a kalapra való megerős.	— 50
Gummikesztyűk , hosszú kézelőkkel	1.60
Gummikesztyű , egészen gummiból. $8\frac{1}{2}$ számú közönséges kesztyűnek megfelelőek, igen tartósak és czélszerűek	3.20
Gummikarikák , a kabátujjak szorítására. 1 pár	— 16
Műlépek , 1 kiló, jótállás mellett, tiszta méhviaszból (amerikai műléphengereken készítve)	2.50
Viaszgyertya , műlépek felragasztására	— 45

== Kimerítő képes árjegyzék ingyen és bérmentve. ==

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI :

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

A német, osztrák és magyar méhészek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 34. vándorgyűlése. (Folytatás.) — A szegedi kongresszus. — A német-osztrák és magyar méhészek vándorgyűlése Kölnben. — A Gebhardt-féle kaptár. GEBHARDT IMRE. — A költésenyv gyógyítása körül szerzett tapasztalataim. SZABÓ ISTVÁN. — Néhány megjegyzés a »A kettős rendszerű méhtenyésztés vagy a modern paraszt-méhészet« című cikkre. KAKUCSI-LIEBNER JÓZSEF. — Okszerű méhészet. DR. HILBERT ISTVÁN. — Kezdők számára. (Havi teendők.) BINDER IVÁN. — Az egyesület által terjesztett olcsó kaptárokról. B. — Adatok a méh természetrajzához. BINDER. — Padlómáz viaszból. — A mellékleten: Hirdetések. — A borítékon: Mézértékesítés. — Hirdetések.

E folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés után egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és élőméhek eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek«, küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnomás engedélyezése az egész lap terjedelmére fenttartatik.

BUDAPEST, 1899.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

Mézértékesít

A mézértékesítés ügyében nagy panaszu idejében jeleztük, ismét külföldön jártunk, mémenynyel.

Sürgősen 200 métermázsa mézre l

Az első kocsirakománynak június első felé indulni, de nem indulhatott, mert a termelők készletek beküldésével és minden sürgeté-ünk da sek a szükséges mennyiséget összehozni, mer 25—30 métermázsa, az apránként, 1—5 mázsá czára a kedvezőtlen időjárásnak, mely általában a mézhozamot, mégis közel 200 métermázsa lett beszállítással nagyon késlekednek a tisztelt me rendjén, igen tisztelt uraim! Ha azt akarjuk, b mozogjanak egy kicsit fürgébben; ha pedig nem szépen abban, de ne kinlódjunk, mert így, bocsá kivitelt teremteni és a megteremtettet fentartani abban reménykednek, hogy a kedvezőtlen idő emelkedni fognak. Rosszul számítanak: Hambur tuli igazán szép — leginkább chile-i méz, hog a nyakunkba nem hozzák Triesten és Fiumén a megszivlelni — valamint azt is, hogy ha a bizotts hiány miatt működését beszüntetni, akkor ez nem a l a késlelkedő és fonákul számítgató méhészeké. günket és ha majd a mézuzsorások a markukba ságot maguk a méhészek tették tönkre, akkor e akik itt a fővárosban lakván, mézünket mindig értékesíteni, hanem az önké ott a vidéken.

A bizottság mindenféle pergetett mézet elf színre, csak pergetett méz legyen és tisztaság essék kifogás alá. Ár tekintetében nem tesz külö ért ép úgy a lehető legjobb ár biztosítja, mint a ép úgy kerül vevő, mint amarra. Százalékot az díjtalanul szállító edényeket bocsát rendelkezésr rendelkezik; a szállítási díjat a bizottság fizeti díjmentesen visszaküldi. A méz árát a lehető leg zeti minden levonás nélkül és, a mi a fő: telje hogy senki pénzét el nem veszíti, miként ez a szor a multban megesett.

Kérjük tehát az eladásra szánt mézkés lenteni és a megállapított ár elfogadása ese beküldeni, hogy a megrendelők kiszolgálása vedjen.

Meg kell itt még jegyeznünk, hogy miután színét előre pontosan megjelölik, írásban vagy p nekünk a termelők által beküldött mézet előbb esetleg még meg is kell szűrni és azután a külö mintáknak megfelelő keveréket készíteni, ami kerül. Azért tehát méltóztassanak leveleinkre n szolni és a beküldendő mézet is gyorsan utnak

Hogy e sorokat befejezzük, az első vag mégis beküldetett.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

XX. ÉVFOLYAM.

1899.

Szerkesztő:

BINDER IVÁN

7. SZÁM.

J u l i u s.

**A német, osztrák és magyar méhészeknek Salzburgban,
1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott
43-ik vándorgyűlése.**

(Folytatása.)

Elnök: Kiván Senst úr szólani?

Senst úr; Könnyű P. Schachinger és Beringer urnak beszélni! Ők a saját szempontjukból világították meg, hogy mily uton-módon adnak túl a mézükön. Az is igen szép, a mit Beringer úr a méhes tisztántartására nézve mondott. Nekem azonban más lebegett a szemem előtt: olyan palyaőr, erdész vagy földmives, aki az Isten háta mögött lakik, messze a lakott helyektől; miképen értékesíthet az ilyen ember 4—5 mázsa mézet? Aztán azoknál az uraknál, méltóztassanak elhinni, az állás is megteszi a maga hatását.

Nem szabad tehát a bizottságok eszméjét olyan kurtán elutasítani.

Hiszen a bizottságoknak éppen az lenne a célja, hogy a kis emberen legyen segítve, mikor a méztermelvénnyel értékesítéséről van szó, hogy ebben a bizottság kezére járjon, nehogy kénytelen legyen áruját potom áron vesztegetni, hanem hogy egy oly központ álljon rendelkezésére, a hova termelvényét értékesítés végett beküldheti; továbbá ezen bizottságnak nemcsak a csemegeméz értékesítésével kellene foglalkozni, hanem ipari célokra való nyers méz (sonkolyos méz) értékesítésével is.*

* Lám, a németek csak most kezdik megpendíteni annak az eszmének a megvalósítását és kimutatni az eszme megvalósításának szükségességét, mely nálunk már régen tetet őlött a mézértékesítő bizottság létesítésével, a mely bizottság immár a harmadik éve hogy szép sikerrel működik. Hogy egy ilyen bizottságra nagy szükség van és hogy működésének üdvös hatása nem csak a kis ember érdekeit érinti előnyösen, miként ezt Senst német méhész salzburgi felszólalásában mondja és nálunk tényleg be is bizonyult, hanem a többi méhészre és ezzel az egyesületre és egyáltalán az egész ország méhészetének fejlődésér nézve is előnyös, azt az a lázas mozgalom bizonyítja legmeggyőzőbben, mely a méhészet terén a legutóbbi hat évben, de főként a múlt évben és az idén is mutatkozik. A méhészek száma óriási módon szaporodik nem csak a kis emberek körében, hanem a nagyobb földbirtokon is kezdnek már méhészeteket létesíteni igen örvendetes számban, úgy hogy a kereskedelmi méhészek nem győzik a sok megrendelt kaptárt szállítani, noha a kaptárkészítők

Elnök: Ezen tárgynak az előadása, valamint megvitatása is be van fejezve. A szót tehát Ellenberger lelkész urnak adom át, hogy előadását az anyák körülzárásáról megtarthassa.

száma is egyre szaporodik és az egyesület az általa terjesztett olcsó kaptárokból is igen sokat küld szét és százával kénytelen a megrendeléseket visszautasítani, mert mások, a kik intő szavunkra, hogy a kaptárrendeléseket nem szabad huzni és halasztani, — megelőzték a késlelkedőket. És mennél jobban fejlődik a méhészet, annál nagyobb a szükség egy rendszeres központi mézértékesítő hely fentartására, a melyre a méhésztámaszkodhatnak, ha a vevő mindenféle kifogásokkal élve, 22—25 forintokat ígér mézért. Ujból hangsúlyozzuk és Senst szavaival élve azt mondjuk hogy: »Könnnyű P. Schachinger és Beringer urnak beszélni: A mézértékesítő bizottság nem az olyan méhészek számára létesült, a kik valamely főfogvasztási piac közeli lakván vagy valamely állandó régi jó vevővel összeköttetésben állván mézüket jó árban képesek eladni, hanem a Senst úr által is említett kis ember és egyáltalán azok részére, a kik bármely oknál fogva mézüket nem képesek értékesíteni és a kiknek örülni kell, ha a kereskedő potom 20—25 forintot kínál. Többször elmondtuk mi ezt és valószínűleg még többször is el kell még mondanunk, hogy az ügy fontosságáról meggyőzők azokat, akik a mézértékesítő bizottság működését még mindig nem tartják elég fontosnak és érdemesnek arra, hogy figyelmükben részesítsék vagy plane támogatassák; pedig ha ezt megcselekednék, csak a maguk érdekét istápolnák. Az igaz, hogy olyanok is vannak méhészeink között, akik csak azért méhészek vagy tagjai az egyesületnek, hogy a mézkereskedéshez jogosabb és szebb címük legyen. Ezek, igaz, nem jó szemmel nézik a mézértékesítő bizottság működését, mert ott, a hol a bizottság híre terjed, már nem igen kapnak oly áron mézet, mint ezelőtt. Ezek az urnak — miként saját tagjainktól halljuk, a kikkel korábban üzleti összeköttetésben állottak, mindent elkövetnek, hogy a bizottság hitelét rontsák. Azt híresztelik, hogy a bizottság nem fog tudni fizetni, hogy bukófélben van és hogy az ő általa ígért jobb ár csak csalóka stb. Másrészt pedig mindent megtesznek, hogy a külföldön az árakat leszorítsák, idehaza pedig a bizottságnak lehetetlenné tegyék, hogy oly áron kapjon mézet a tagoktól, a mely ár lehetővé tegye az ő külföldre küldött ajánlataikkal való versenyzést. A pünkösdi ünnepek alatt külföldön jártam, hogy újabb üzleteket kössek. Mézkereskedőinktől láttam ott leveleket, melyekben 34 forintért kínálják a pergetett méznek métermázsáját a feladó állomásról. Hát ez még nem volna olyan nagy csoda, mert hiszen ők 22—25 és 26 forintért veszik a szegény megszorult méhészről a mézet. De már az érthetetlennek látszik, hogy a mi tagjaink, a kik mézkészleteiket eladás végett a bizottságnak bejelentik, éppen az illetőktől, akik a külföldi kereskedőknek a mézet 34 forintot kínálják, leveleket küldenek be hozzánk, mely levelekben nekik nem 22—25 forintot, nemis 34 forintot, mint a mennyiért a külföldön kínálgatják, hanem 38—40 forintokat ígérnek. A dolog pedig igen egyszerű. Most tavasszal, mikor az embereknél mindenfelé szűkiben van a pénz, ha készpénzzel fizetnek, 22—25 forintért még mindig lehet mézet kapni, akár kocsiarakomány számra is, főként az olyan méhészektől, akik az egyesület és a bizottság létezéséről alig tudnak valamit és sohasem kaptak jobb árakat. Ilyenektől összevásárolják a mézet és annak egy részét ki is küldik a megígért árban. Ezzel aztán egyelőre megrontották az árakat, azzal pedig, hogy azoknak, akik hozzájuk fordultak, 38—40 forintot ígértek, megakasztják és megnehezítik nekünk a mézgyűjtést és a múlt évben tényleg elérték azt, hogy dacára annak, hogy még bőven voltak mézkészletek, öt waggonarakományra való megrendelést vissza kellett utasítanunk, mert oly magas árakat mi nem ígérhettünk, mint a mézkereskedők ígértek — de csak ígértek. Mért átvenni azt nem vettük az árut, úgy hogy egy része a termelőknek később ismét hozzánk fordult őszintén bevallva hibájukat, hogy a magas árral való hitegetésben bízva a mézet a kereskedők számára tartogatták, de bizony azok nem vették meg. Így egy ideig zavaros helyzetet teremtenek és mire a piacon a láthatár tisztul, néhány áldozat már hálójukba került és a bizottságnak is ártottak.

Fordultak ugyan elő egyes esetek, a hol egészen jelentéktelen mennyiségekről hihetetlen nagy árakat fizettek. olyan árakat, a minőket a bizottság még az esetben sem kap. ha bérmentve küldi az árut a külföldre; de ezt csak azért tették, hogy a midőn a termelőket arra akarták bírni, hogy csak várjanak és ne a bizottságnak adják mézüket, konkrét esetekre hivatkozhassanak és esetleg az illető eladók levelei-

Ellenberger úr: Tisztelt jelenlevők! A nemes méhészetnek a hasznon kívül, melyet hoz és azon sokszoros örömökön kívül, a melyeket nyújt, bizony kellemetlenségei is vannak.

Csupán a méhbetegségeket említem, a vérhast, az anyátlanságot és az anya körülzárását, a melyek kívül maradnak a haladás újabb vívmányain; van még sötét talány bőven, mely megfejtésre, megvilágosításra vár. Az anya körülzárása is ezen megoldandó talányok közé tartozik, miként köztiszteletű nagymesterünk Dr. Dzierzon egy ízben mondá, mert legjobb méhész könyveink, a melyek különben mindénféle hasznos tudnivalót tartalmaznak, ezen kérdéssel meglehetősen mostohán bánnak el. De hozzá teszem, hogy báró Berlepsch könyvének kivitelével.

És minthogy az anyának körülzárása sokkal gyakrabban előfordul, mint azt némely méhész hinné és mert elég esetben alanyasság a következménye, melynek a méhész, ha idejében közbe lépne, elejét vehetné, leszek bátor, szíves engedelmyükkel ezen téren szerzett bő tapasztalataimat röviden előadni.

Meg kell azonban határozottan jegyezni, hogy én ezt nem azért teszem, mintha azt képzelném magamnak, hogy képes leszek a titkot felderíteni vagy Önöknek valami újat bemutatni, hanem ellenkezőleg: szándékom csupán az, hogy a mit a legjobb méhészeti művekben erről a tárgyról olvastam, azt hosszú éveken át szerzett saját tapasztalataimmal összeszöve előadni és mindenki tetszésére bízni az előadandókat a saját tapasztalataival összehasonlítva új szempontokból megítélni, esetleg magának az anyákkal ellenkező új nézeteket alkotni.

Az anya körülzárása abból áll, hogy a méhek az anyát gombolyag alakban körülveszik; a gomoly sokszor akkora, mint egy dió, de akkora is előfordul, mint az ember ökle. Ezt a gombolyagot gurítani lehet, akár a labdát, anélkül hogy szétoszlan. Csak nagy nehezen és füstöléssel lehet az így összeverődött méheket a szétoszlásra bírni.

Feltéve, hogy rendesen az anya 24 óra alatt elpuszt; de nem éhen halt, mert az anya étlenül tovább kibírja, nem is úgy fuladt meg, miként azt a lapokban némelyek állítják, hanem az ijedségtől és az elszenvedett kinoktól. Az ilyenképen elpusztult anya úgy néz ki, mint azt báró Berlepsch mondja, fekete, mintha leforrázták volna.

De hát mi is az oka voltaképen ezen jelenségnek? Ime, a felelet erre a kérdésre: Az anya körülzárása először is jó indulatból, azután ellenséges szándékból, végre pedig államfentartási okokból történik.

vel bizonyíthatassák, hogy ők a legjobb árakat szokták fizetni. Láttam továbbá levelet, a melyekben azt írják ezen élelmes férfiak, a kiknek a mézértékesítő bizottság-fájdalmas szálla a szemükben, hogy: »Majd meg fogjuk az országos méhészeti egyesületnek mutatni, hogy mit tudunk mi.« — Tehát az idén is erősen dolgoznak.

Mindezeket azért mondom el ez alkalommal, hogy kimutassam, milyen nehéz helyzete van a bizottságnak, továbbá, hogy azt is kimutassam, milyen nagyon szükséges, hogy a mézértékesítés érdekében, a méhészek sorakozzanak és tömörüljenek és a bizottságot működésében minden módon támogassák. Ha összetartunk és méltányosan gondolkozunk és járunk el és egymásban megbizunk a győzelem a mézértékesítés terén a miénk lesz és végre valahára a mézkereskedelem rendes mederbe fog térni, a mely mederben nem lesznek oly veszedelmes hullám csapások, mint eddig voltak, a melyek a méhész legméltányosabb számítását is meg semmisítik. Szíveleljék meg ezt tisztelt méhésztársak!

Mivel hogy a méhek az anyát szeretik és ösztö a törzsélete az anyától függ, igen természetes és kö tisztelt jelenlevők, hogy a méhek az anyát úgy a té képzelt veszély alkalmával megoltalmazni törekeshet ségbe vont tény bebizonyítására a következő péld hozni: A méhek egy előraj kivonulása után, a törzs bölcsőiben visszamaradt kvakkogó fiatal anyákat eg vel szokták oltalmazólag körülvétni, hogy az uralk ennek hivei és segítői őket a még várható utórajol ne pusztithassák. Ezt már százszor megfigyeltem. Én tem, hogy más esetek is fordulnak elő, a melyekben hűen körülfogják, hogy tényleges vagy képzelt veszél zük. Akárhányszor előfordul, hogy a midőn valam anyát, ha a kaptárt felnyitjuk, félelmet kifejező hang kodni halljak és talán ilyenkor különös szágú izadm következtében a méhek őt körülzárják.

Az ilyen esetben persze azt lehetne mondani, zárták körül az anyát, mert a méhek idegennek tart fuikosott, a helyett, hogy méltóságteljesen lépkedett ket elhagyta. De hát, igen tisztelt hallgatóság, hán hányszor hagyja el az anya a kaptárt és járkál künn?

Milyen könnyen meg lehet az anyát fogni, ha h üres lépet adunk be: a következő napon biztosan h Ha valamely előraj visszaszáll, élő példaképen felemlit tudjuk, sok fiatal méh a szomszédos kasokkra verőd dik és ott az anyát megtámadja. Sőt, miként Dzierzon egy méh is elég ahhoz, hogy az egész törzset fellármá és az anyát veszélyeztesse. Az anya nyugtalan lesz, p bálni kezd, minek következtében körülzárják. De én a kezdetem, hogy a körülzárás nem csak barátságos, hanem ból is történik.

Igen tisztelt jelenlevők! Hogy barátságos körülz arra nézve egy kiváló példát akarok felhozni, mely u épen apodicticus bizonyossággal állításom mellett, a m merek, de a mely mellett nagy valószínűség szól.

Egykor épen a hereölés közepén egyik kaptáron hátul egy gomoly méhet találok; ez még akkor volt, hetősen tapasztalatlan voltam a méhészet terén, nem ez mit jelentsen, de azért pipára gyujtottam és a méh tem. És ime, a csomó szétoszlott, az anya előbujt és három nap mulva ismét a legnagyobb rendben volt.

Hereöléskor, tudvalevőleg, a méhek igen hevesen heréknek, és így megeshetett, hogy a nagy hévben és sz láttak és nem hallottak és véletlenül az anyának is mások oltalomba vették és körülzárták.

A barátságos körülzárásnak az a jele, hogy a mé és némelykor maguktól ismét szabadon bocsátják az a

Huber egy esetről tesz említést, hogy egyszer eg meganyásítván, kétszer is körül zárva találta az anyá

esetben előbb 1—2 nap anyakalitikában hagyta,* és mégis mindig ismétlődött a körülzárás, míg végre föltette magában, hogy magukra hagyja őket, megtudandó, hogy vajjon miként fog a dolog végződni és ime, harmadnapra az anya már szépen petézett. Hogyan történt itt a körülzárás? Talán nem barátságos szándékból? Az anyának csomóba zárása ösztönösen a körülzárt anyának halálát vonja maga után, mert a méheknél minden intelligenciájuk és képességeik dacára hiányzik a gondolkodás képessége, hogy meg tudnák ítélni, vajjon a királyné mennyi ideig képes kár nélkül a fogságot elviselni.

Miként a majom kölykét csupa szeretetből agyon szorítja, miként valamely szülő gyermekét ugynevezett majomszeretetből rosszul neveli, sőt egyenesen gonosztevőt nevel belőle, azonképen a méhek is, miként Dzierzon mondja, ösztöni ferdeségből a legjobb szándékkal anyjukat körülzárják, mert hiányzik náluk annak helyes megítéléséhez a képesség, hogy mennyi ideig bírja a fogságot elviselni. És ha aztán az anya oktalanságuk következtében elpusztult, akkor lótnak-futnak a kaptár körül és sírátkoznak a nagy szerencsétlenség miatt, mely őket érte, de a melynek ők maguk voltak az okozói, egészen úgy, miként a könyelmű, hirtelen haragva lobbanó emberek szoktak tenni, kik csak akkor szoktak valamely balga tett után észretérni, ha már későn van.

Az anyának ellenséges szándékból történt körülzárását a méhek viselkedéséről lehet megismerni, még pedig arról, hogy az anyához törekednek jutni és a fejükkkel a csomóba furódnak, miként ezt Berlepsch írja; a körülzárás pedig oly esetben fordul elő, ha az anya idegen kasba éved, vagy ha nászutról visszatérve idegenszerű szagot áraszt, vagy végül, ha idegen fajta anyával anyásítjuk meg valamely törzsünket.

Mielőtt az anyát gomolyakba zárják a méhek, előbb megkergetik, negczibálják, megtépkedik, csipkedik és végül körülzárják, hacsak nem ikerül őt előbb leszurni.

Végül, miként harmadsorban emlitém, államfentartási szempontok is okozhatják az anya körülzárását, ha például az anya már értéktelenné vált és anyacsere van kilátásban. Klein, a nagyhirű méhész, ki — ajnos! — már meghalt, egykor azt tanította, hogy a méhállam minden egyes tagja köteles bizonyos hivatást teljesíteni; ha ezt nem teszi, egyszerűen kiteszik a szűrét. Ha az anya érezni kezdi, hogy a végét járja, akkor ösztönszerűleg utódról gondoskodik. De aztán körül szokták zárni; nem akarom állítani, hogy harátjai, a kik életét továbbra is meg akarják őrni, vagy pedig a képzelt ellenséges párt zárja körül, mely az öreg anya jelenlétét a fiatal utódra nézve veszélyesnek tartja.

Ha az anya már teljesen felhagyott a petézéssel vagy ha már csak neddő petét tojik, akkor, igen tisztelt jelenlevők, a körülzárás képezi a biztos halálos ítéletet, mely végrehajthatik. Ha valahol a törzs érdekében anyacsere van kilátásban, azt, miként Klein valahol mondá, a tapasztalt méhész már jóval napokkal előbb észreveszi; azt is igen jól tudja, hogy az anya halálra van ítélve. Ha jól emlékszem, így fejezte ki magát.

Nos, tisztelt méhésztársak, mik tehát a teendők, hogy a kárnak elejét vegyük, hogy egy, talán még értékes anyát a végelpusztulástól megóvjunk?

* Nagyon érdekesen összefügg Ludwig Ede tagtársunk »Az álnya« című cikkében elmondottakkal.
A szerk.

Egyszerűen az, hogy méheinket szépen békében zaklatástól megkiméljük; ha pedig a költő fészket okból kutatni, ezt a kellő kimélettel és elővigyázattal. Akárhány méhészt kíváncsiságaért azzal bűnhődik, tárban az anyát körülzárják és anyátlanság áll tudná vagy észrevenné. Ehrenfels, a híres osztrák, hogy főleg tavasszal nem szabad a kasokat az anyák fürgék.

Valamely méhészeti szaklapban azt olvastam tavasszal méheket átvizsgálta és panaszkodik, hogy talált. Azt persze nem említette, hogy hány törzscsiság következtében, pedig tudom, hogy szép számmal.

Hogy ebből mi a tanúság, mely mindenütt kívánom tovább fejtegetni. Csupán annyit kívánok is azt tartom, hogy a méhészt kedvvel és szívesen jár legalább én így cselekszem. Főként akkor menjen méhei rajzanak és a fiatal anyák párzásra repülnek.

A híres Gravenhorst Berlin mellett (közbeszó meghalt!) — ezt nem tudtam és nagyon sajnálom — azt a nagy pört át kellett élni, azt beszélt, hogy talált a kaptár fenekén vagy a röplyuk előtt nagyobb részét megmentette, az által, hogy az anyák beadák, míg a béke helyreállt.

Dr. Dzierzon és mások is példákat hoznak, hogy felhagytak a petézéssel, mert ellenséges párt volt ezen anyák később, miután máshova lettek beosztva mékenyeknek bizonyultak. A körülzárást, tisztelt Dzierzon köpüknél (?) alul a kas fenekén, a röplyuk hátul az ablaknál lehet észlelni, természetesen előfordul, de ezt meglátni nem lehet.

De most már, igen tisztelt méhésztársak, ne azt követeljem, hogy talán naponta 100 kaptárt szemléljenek, vajjon nem zártak-e körül egy-egy anyák jelenlevők, erre épenséggel nincsen szükség, mert az anya körül van zárva, épen úgy viseli magát, ezt pedig minden méhésztnek az első pillanatra észlelni a méhekkal is úgy van mint a fellázadt néptömegekkel mit művel.

Hogy a hasznavehetetlen anya számüzetik, az jogosnak, természetesnek fogják találni, valaminthogy egy idegen fajta nekik nem rokonszenves anyát kaptak, fogadnak, de azért még mindig számos titok fűződik hozzá, melyet én magam sem tudok megfejtetni.

De azért óvatosság és elővigyázat az anyák megismerésére mégis mindenkor ajánlatos volna. (Élénk helyeslés.)

(Folytatása következik.)

A szegedi méhészkongresszus.

Ismételten felhívjuk a tisztelt méhésztársak nagybecsű figyelmét a magyar méhészeknek Szegeden tartandó II. országos kongresszusára, melynek programja a »M. M.« 6. számában lett közzétéve és kérjük egyúttal a t. méhésztársakat, hogy a mennyiben szándékuk lenne a kongresszuson részt venni, ezt az előkészítő bizottság titkárságával (Budapest, IX. Köztelek, Országos méhészeti egyesület) mielőbb közölni sziveskedjenek, mert az előkészítésre nézve nagy előny, ha a titkárság a résztvevők száma tekintetében, ha csak megközelítőleg is, jó eleve tájékozva van,

A versenyekre is kérjük a bejelentéseket, mert eddig bizony még azok sem jelentkeztek, a kik a versenyek megtartását a legjobban sürgették. A versenyekre — pergető, viaszfőző és műlépöntő versenyre nézve is — a »M. M.« 5. száma nyújt útbaigazítást.

Végül figyelmeztetjük mindazokat, a kik előadásokat tartani kívánnának, hogy az előadások bejelentésére a határidő július 31-én lejár.

Az előkészítő bizottság.

A német-osztrák és magyar méhészek vándorgyűlése Kölnben.

A német-osztrák és magyar méhészek az idén is tartanak vándorgyűlést és ezen idei vándorgyűlés a 44-dik lenne. Csakhogy ezuttal ezen vándorgyűlés má- sorszámot kap. A vándorgyűlés történetében a salzburgi gyűléssel egy korszak záródott le, melynek nyomába a kölnivel megnyílik egy új azáltal, hogy a német-osztrák és magyar méhészek vándoregylete egyesült a német méhészek központi együletének ezideig külön állott vándoregyletével és Kölnben fog az első közös vándorgyűlés megtartatni folyó évi augusztus hó 26-tól 30-áig, *O királyi fensége, schaumburg-lippeai Adólf herczegné védnöksége alatt.* Diszelnökök lesznek: *Nasse* valóságos belső titkos tanácsos ó excellenciája, a rajnai tartományok főelnöke; báró *Richthofen* tartományi kormányelnök; *Fink* királyi főkormány-tanácsos; *Becker* Köln város főpolgármester; *Weegemann*, királyi rendőrségi főnök; *Bembag-Flammersheim*, a mezőgazdasági társaság elnöke; *Pauli*, földbirtokos másodelnök, végül *Frühling-Hoobell*, a helyiosztály igazgatója.

A napirend a következő lesz, megjegyzendő, hogy ezen napirend még nem végleges, hanem csupán tájékoztató előzetes értesítést képez:

Szombaton. augusztus 26-án, délelőtt 11 órakor a kiállítás megnyitása, utána megalakul a bíráló-bizottság.

Délután az egyletek és egyéb testületek küldötteinek összejövetele, este pedig ismerkedési estély és a megérkezett vendégek üdvözlése.

Vasárnap, augusztus 27-én délelőtt, találkozás a kiállításban, a híres kölni dom megtekintése, délután pedig kirándulás hajón a Rajnán Flóra kirándulási helyre stb.

Hétfőn, augusztus 28-án délelőtt, az előadások megkezdése, délután fölolvasások, azután a város látványosságainak megtekintése.

Kedden, augusztus 29-én délelőtt 8 órakor az előadások folytatása és azok befejezése, utána díszebéd a város Gürzenisch nevű helyiség dísztermében, este ünnepi hangverseny.

Szerdán, 30-án délelőtt, a díjak kiosztása, azután külön salongőzhajon Königswinter és Rolandseck

Dr. Kühl Frigyes,
igazgató-elnök Rostock (Mecklenburg)
St. Georgstrasse 95.

Peters

a német méhészetének elnöke

Regener sen., mérnök, a kiállítási-bizottság elnöke, Köln-Bayenthal.

Miként utólagosan értesültünk és miként ez lenes programból is kitűnik, a vándorgyűlés azsal lesz egybeköttve. Kiállíthatók lesznek: élő méhek, méheszközök, méz, viasz és méhészeti termelvényekből készült és ipari-czikkek. A kiállításra nézve felvilágosítással szolgál Köln-Deutzben, bejelentési iva is ő nála kapunk, hogy az egyesületnek is küldessenek megfelelő nyok. A bejelentés határidejét még nem közölték velünk.

Az utat Kölnbe többfelé meg lehet tnni. Bécsen, Stuttgart, Heidelberg, Majnai-Frankfurton, Coblenzen átfurttól kezdve hajon és a Rajnán — vagy pedig Passaufurton át vagy más irányban is. Esetleg Regensburgig vasuton tovább, esetleg a hajót visszafelé lehet használni.

Bővebbet a titkárságnál — a menetárakat illetően

A Gebhardt-féle kaptár.

Gebhardt Imre úr a folyó évi közgyűlésen új társaságát a következő előadással mutatta be:

Van szerencsém egy oly új kaptárt bemutatni, mely készítése a lehető legegyszerűbb és legkönnyebb. Becsese küldtem azt be, hogy előnyeit és hátrányait a tisztelt közönség tehesse.

Hogy ezen kaptárt beküldtem, azt azért tettem, mert benne a méhészet terén látni és mert tagadhatlan, hogy tanulunk és haladunk, ha időszerű közlések által egymással az észlelt tapasztalatokat egymással közöljük. Ha mesterek kaptáraik, eszközeik készítési módját és találmányaikat megmutatják, ha Dzierzon az ő korszakot alkotó elméletéből és kaptárvolna, ha Dathe és Berlepsch és a többi régi és új alkotásain nem dolgozhatott volna fejlesztőleg, ha nem az eszmecserére, akkor nem volna ma se keretünk, se lépünk, szóval nem állna a méhészet ott, ahol ma áll, a gyékénykas, kénfűs és a nagy sötétség a méh világa.

Miután a méhészet kipróbált és jónak talált álló bőven el van látva, azt mondhatnám, hogy azokon való terkelni és a már elfogdott jót egy új eszmével felesleges.

Nem is ezt akarom én, mert kaptárommal minden térfogat, az alak, mint a rendes fekvő kaptárnál szokás

régen elfogadott és jónak bizonyult egész keretet, szóval nem szerkesztettem semmi különöset, a rendestől elütőt, csupán csak egy kis változtatással a kezelést egyszerűsítettem, egy a rendes röplyukon kívül alkalmazott második röplyuk által és úgy hiszem, céljt is értem.

A modern méhészet egyik kiváló eszköze a mézelés fokozásához, az anya elzárása a főhordás idejére.

Ezen cél sokakat foglalkoztatott és sok új kaptárt hozott létre, mely mind azon reményben készült, hogy a legkönnyebben és a legtekintélyesebben fog a célhoz vezetni.

Minden praktikus méhész tudja, hogy a mézhozam fokozása végett a költőúrt annak idején vagy szűkíteni kell, vagy, mint az álló kaptárnál, az anyát fel kell zárni a méztűrbe, miáltal a költőúr a méztűrrel helyet cserél, mint a Neiszer és a Liebner-féle rendszernél. A fekvő kaptárnál, p. o. a Mayer kaptárnál, a röplyuktól elkülönített hátulsó kisebb térre zárjuk a fészket s lesz elől a méztűr, hátul a költőúr.

A ki tehát mézfokozás céljából az anyát el akarja zárni, annak az anyát ki kell keresni.

Minden praktikus méhész azt is tudja, hogy ez, t. i. az anya-kikeresés, igen érdekes és mulatságos dolog, de csak inkább a kezdőre nézve és akkor, ha ezen érdekes munka csak néhány anya kikeresésére terjed.

A kezdő még virtust is talál, ha minduntalan, hol az egyik, hol a másik kaptárból kikeresheti, hogy boldogan szemét legeltethesse a gyönyörű állaton.

De kérdezzük csak a hivatásos méhészt, a kinek az ideje költsémben is drága, hogy mulatságos-e 50—100 vagy 200 kaptárból az anyát, elzárás, esetleg műrajkészítés céljából, egy tömött bogaras kaptárból kikeresni! — Ugy hiszem, alig van olyan lelkes nagy méhész, ki ezt a műveletet kellemes mulatságnak tartaná.

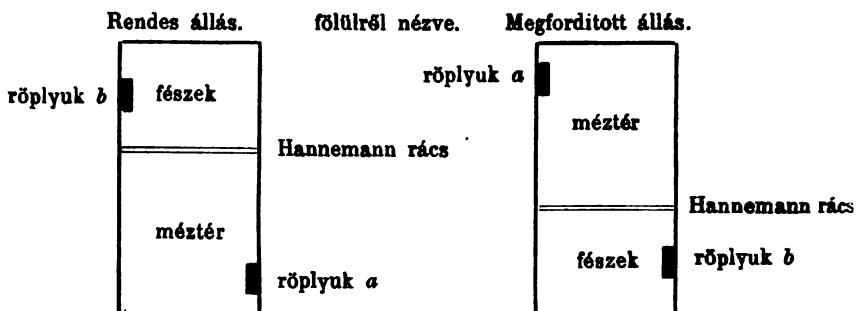
Én a magam részéről azt tartom, hogy az anya kikeresése, a méhészetnél a legnehezebb, legfáradtságosabb és legkinosabb munka, — mert akkor a törzs legnépesebb, a hőség legnagyobb, a méh pedig a szűrésre leghajlandóbb; de a méhtömegből való kikeresés nem ritkán meddő munka is, minél fogva sok méhész abban is hagyja.

Az én kaptáromnál, — az anya kikeresés egészen elmarad, — és mégis tökéletesen el lehet az anyát benne zárni, minden fáradtság nélkül. Kaptárommal illetve rendszeremmel 100 kaptárban az anyát rendkívüli gyorsan el lehet zárni, egyetlen csipés elszenvedése nélkül, annyi idő alatt, a mennyi idő alatt a jelenleg használatban levő legfeljebb 10—20 anyát lehet elhelyezni.

Ez ugyan egy kissé merész állításnak látszik, de ha a kaptárt és annak berendezését és kezelését megismertük, akkor csakhamar meggyőződünk, hogy az, amit állítok, nem lehetetlenség, hanem igenis keresztülvihető egyszerű dolog.

Ez a művelet csakis *egyes fekvő kaptároknál* lehetséges. Az én kaptárom, hossza 65 cm., szélessége 25 cm., magassága 40 cm., tehát rendes méretű fekvő kaptár. (Ha valaki hosszabbat kíván, a készítheti hosszabbra is). Elöl-hátul, 1—1 ajtó, 1—1 ablak, tehát kétoldaltól kezelhető, mint Dzierzon fekvő kaptára vagy a Mayer kaptár. Haneman-rács által a kap-

tár hossza 2 részre osztatik és pedig 27 cm. költőür 6—7 egész kerettel és 38 cm. mézür 9—10 egész keretbeli 1, összesen tehát 16 egész keret van benne, mint a Máyer-féle kaptárban szokás, 16 egész keret, megfelel 32 kis keretnek.

A két röplyuk, a melyet kaptáromnál alkalmaztam és a melyek oly fontos szerepet játszanak, jobboldalon és baloldalon találhatók, még pedig balkézfélől a saroktól számítva befelé 12 cm-nyire, egy 10 cm. hosszú fatolókás röplyuk és ugyanilyen van jobbkezfélől is a túlsó saroktól nézve, 12 cm.-nyire. A balfelőli röplyuk beszolgálja a költőürbe, a jobbfelőli röplyuk a mézürbe, vagy megfordítva.

A kezelés a következő: A raj vagy a törzs a kisebbik ürben tanyáz, — rendszeren ott létezik az anya is, télen, nyáron, — a nép nagyságához képest 7, esetleg tetszés szerint 6·5—4·3 kereten, a mint a méhészt azt jónak látja. Ha a törzs már kifejlődött, úgy hogy a 7 keretes hely szűk lett, akkor megnyitandó a mézür, illetőleg fokenként telerakatik a mézür üres lépes tartalék keretekkel. Ha a mézelés ideje beáll, az így felszerelt kaptárokat álló helyükben megfordítják, úgy hogy a mézür most előre, a költőür hátra esik. Ez által az *anyát is elzárva*, a hátra felé eső röplyukat bezárjuk, az előre került röplyukot pedig kinyitjuk és mivel a röplyuk irány ugyan arra a helyre került, mint korábban volt, így a méh a helycserét észre sem veszi, folytatja a munkáját elől, hátul pedig az anya a petézést.

De még több előnye van ezen kaptárnak beteleléskor: egyszerűen visszafordítjuk és ezzel a költőür ismét előre esik, a mézür pedig hátra kerül, tehát az anyának őszi visszahelyezése ismét elmarad.

Kíváncsiak-e még egyszerűbbet s célszerűbbet? A tavaszi és őszi kikeresés elmarad, külön anya elzárás nem szükséges, csak a kaptárt fordítjuk meg, mely művelet természetesen csak is a 2 helyesen alkalmazott röplyuk által lehetséges.

További előnyök még: Új, vagyis üres kaptárban 2 rajt lehet elhelyezni, csak $\frac{1}{2}$ czollos deszkával kell a Hannemann rácsot elzárni, befedni vagy helyettesíteni, miáltal a kaptár 2 részre osztatik, s a rajok külön-külön röplyukon át röplülhetnek. Őszig esetleg kiépülnek, a mikor akár tartalékos anyák gyanánt betelelve, vagy esetleg a két törzs egyesítetik. Így 50 üres kaptárban 100 rajt is lehet elhelyezni.

Ezen kaptárok méhesben ép úgy, mint duczban felállíthatók, egyik sárgára, a másik barnára befestendő; duczban igen előnyös, a röplyukakat más-más színre befesteni.

Vándorlásra, mint egyes kaptár azért igen alkalmas, mert könnyen kezelhető, nem nehéz és sokat lehet belőlük kocsira rakni.

Műraj készítésnél is gyorsan dolgozhatunk ezen kaptárral.

Múlt évben tavasszal asztalosommal 11 darab ilyen kaptárt készítettem, melybe 22 rajt helyeztem el, ezeket össze az említett módon egyesítettem, kettőben a rajt tartaléknak meghagytam, mely minden tekintetben bevált.

A legközelebbi méhkiállításon egy duczot fogok belőle bemutatni.

Gebhardt Imre,
evang. tanító.

A költéssenyv gyógyítása körül szerzett tapasztalataim.

Tekintetes Szerkesztő úr! Szíves engedelmével leirom a Magyar Méh számára a ragadós költéssenyv által elpusztult méhállományom közül gyűjtött szomorú tapasztalataimat.

1897. évi július havában 12 törzsből állott állományon egyik elrajzotterős családjánál azt kezdtem észrevenni, hogy a népe föltűnően kezd fogyni. Az okát megtudandó, a kaptárt szétszedtem. A szétszedésnél azonban valami szokatlan büzt éreztem, mely mintha a lépekről származott volna, megjegyezvén, hogy ezt a kellemetlen szagot már korábban is észleltem, mikor reggelenként a kások körül forgolódtam; de nem tudtam, hogy milnek tulajdonítsam. A keretek átvizsgálásánál s közelebbi megtekintésénél azt láttam, hogy a költés körül van a hiba, hogy onnan ered a bűz és hogy az egyes sejtekben a költés meg van rothadva, oly annyira, hogy a benne talált anyag barnás, nyulós, bűzös enyvszerű pépet képez. Persze, nem tudtam, hogy ez miféle baj lehet, mert hogy a méheknél a költést a költéssenyv megrontja, arról volt ugyan hírből tudomásom, de magát a betegséget nem ismertem. Megvettem tehát a Méhészeti Kátét és abból aztán megtudtam, hogy a költéssenyves lépeken a fedett fiasításos sejtek be vannak horpadva, a közepén lyukasak és sárgásbarna bűzös nyálkát tartalmaznak. Ez volt nálam is az eset, tehát itt a költéssenyv pusztít. Nem tudtam, hogy mihez fogjak. A mit a kátében és a közlönyben a költéssenyv gyógyításáról olvastam, azt én mind megpróbáltam, de bizony minden hiábavaló volt, sőt a betegség egyre terjedt és a többi törzseket is megtámadta, úgy hogy öt család még abban az évben teljesen elpusztult. A tizenkettőből tehát hét megmaradt, a mennyiben a baj télen át szünetelt, de csak tavaszig; a fiasítás megkezdésével a reá újra bekövetkező tavaszon, tehát a múlt évben, ismét fellépett. Ekkor a Magyar Méh szerkesztőségéhez fordultam tanácsért, a honnét azon szomorú választ kaptam, hogy kár vesződni és a szomszédos méheseket veszélyeztetni, mert nincsen menekvés, a költéssenyv ellen legjobb a kénfüst, kénezzem le az egész állományt. Én tehát bár mennyire sajnáltam szegénykéiket, lekéneztam őket egynek a kivételével, ennek megkegyelmezttem, még pedig azért, mert azt láttam, hogy ennél az egynél nem lépett fel a baj oly erővel, mint a többinél. Meghagytam tehát és vártam, hogy mi lesz vele.

Azonban, mielőtt ez a gyilkolás történt, egy alkalommal eszembe jutott, hogy valamikor régen valahol azt olvastam, hogy a méhek betegsége ellen a vörösbort igen jó gyógyszer s mielőtt még a szerkesztőséghez

fordultam volna tanácsért, elkezdtem törzseimet oly formán gyógyítani, hogy egy czinfecskendővel, a minőt a sebészek használnak, mindennap reggel és este egy adag jó erős sötét sillerbort fecskendeztem be nekik három lövetet a keretek fölé a fedődeszka alá, megjegyezvén, hogy méheim Neiszer-féle kaptárokban voltak az alsó keretsoron, illetve osztályban. A fedődeszkat egy kicsit felemelve, hogy a fecskendő vékony csőve helyet nyerjen, fecskendeztem be nekik a bort. Pár hónap múlva azt láttam, hogy az én méheim kezdenek népesedni s megvizsgálván őket, a fiasítást egészségesnek találtam. Így folytattam még a gyógyítást egész nyáron át pár napi megszakítással, a mikor nem értem reá, vagy ha nagy elfoglaltságom közepette megfeledeztem szegény beteg méheimről. Ősszel aztán elég mézzel be is teleltem őket és szerencsésen megérték a tavaszt és most, daczára a kedvezőtlen tavaszi időnek, olyan állapotban vannak, hogy rajt remélek tőlük.

Ezek után most már arra kérem azon tisztelt méhésztársakat, a kiknek méhesében esetleg ezen veszedelmes méhbetegség pusztít, próbálják meg ők is ezen gyógyítási módot, megjegyezvén, hogy az általam használt bor erős tiszta édesizű vörös olasz bor volt. Én t. i. vendégiós vagyok és ismerem a bort. Ha más is hasonló eredményt tudna elérni, a minek rendkívülien örülnék, akkor meg volna ez ellen a veszélyes betegség ellen a helyes orvosság, ha pedig nem volna a befecskendezésnek eredménye, akkor megmaradna rejtélynek a kérdés, hogy mért pusztult el nálam 11 törzs és maradt meg ez az egy és nem kapta meg a bajt daczára, hogy kettős kaptárban lakott egy másikkal, mely elpusztult és a melytől csak egy vékonyka deszka képezte a válaszfalat.

Tisztelettel *Szabó István*, vendéglős.

A szerkesztőség megjegyzése. Mi is hozzájárulunk a t. cikkirő ur azon kérelméhez, hogy tegyenek minél többen az ügy érdekében kísérletet és ne sajnáljanak egynéhány liter olasz bort. Mi ugyan nem bizunk az eredményben, még pedig azért nem, mert mi már tettünk ilyen kísérleteket, noha nem olasz vörösborral, hanem jófajta tiszta hazai termékkel. De biz a kura nem használt és az egész állomány elpusztult. Éppen akkor, mikor Szabó úr írt, kéneztettük le az utolsó négy, szintén már a múltévben költséssenyvbe esett, de mégis jól áttelelt törzset, mert láttuk, hogy hiába minden és mert nem nézhettük, hogy az a négy nyomorult törzs a környékbeli méheseket veszélyeztette. Az igaz, hogy nem magunk végeztük a befecskendezést, mert hála Istennek nem a saját méheink voltak költséssenyvesek, hanem egyik vidéki ismerősünknel ütött be a baj és miután éppen akkor írt nekünk Szabó ur az ő gyógymódjának sikeréről, mi is megpróbáltattuk ismerősünkkel a borkurát. De biz az nem használt, ép úgy nem, mint most 12 éve, mikor a 85-ös országos kiállítás alkalmával, mikor egy vidéki kiállító méheivel az összes Duna-jobbparti méhészeket megfertőzte és 52 szép törzsből álló méhesünk elpusztult, daczára, hogy mindent megpróbáltunk, a mi a senyv ellen gyógyszerként ajánlatos.

Akkor különben igen sok helyen, a külföldön is, pusztított a költséssenyv és egy Hilbert nevű német méhész azt állította, hogy ő minden költséssenyves törzset meggyógyít, sőt odáig ment elbizakodottságában, hogy telajánlotta méhesét, hogy bármikor mesterségesen beojtja méheibe

a költéssenyvet, hogy gyógymódjának biztos hatását illetén a saját veszélyére bebizonyítsa. Humbug volt az egész és önámítás, a költéssenyv biztos gyógyítása mindezideig ismeretlen maradt és mi most sem bizunk az eredményben. Az, hogy 12 törzs közül egy megmenekült dacára, hogy csak egy vékony deszkafal választotta el egy költéssenyvben elpusztult szomszédos törzstől, az ugyanolyan jelenség, mint mikor 3—4 difteritisben szenvedő gyermek közül, a kik a szegény ember szűk szobájában fekszenek kettő-három elpusztul, a harmadik, illetve a negyedik pedig megmenekül. Ilyen és ennél százezre csodásabb eset a fertőző betegségek terén akárhány előfordul. Mindazáltal, akár használ a vörösbőr-kura a költéssenyves méheknél, akár nem használ, Szabó ur buzgólkodásáért mindenesetre köszönetet érdemel, és mi a magunk részéről köszönetünket ezennel ki is fejezzük, lelkünkben kívánva, hogy a megejtendő kísérletek minél alaposabban hazudtolják meg azon állításunkat, hogy a ragadós költéssenyv ellen a kénfűst az egyedüli orvosság.

Néhány megjegyzés a »A kettős rendszerű méhtenyésztés vagy a modern paraszt-méhészet« című cikkre.

Tisztelt szerkesztő ur! A »Magyar Méh« 6. számában Loveczky Ernő tisztelt méhésztársunk olcsóvá akarván tenni a méhtenyésztést és egyszerűvé a méhek kezelését, egy már nem egészen ismeretlen, ugynevezett »kettős rendszert« ajánl, — mert miként cikkében mondja: »*A mostani rendszer nem alkalmas arra, hogy nagyobb számu hivőket toborozzon a kőnép soraiból, egyrészt mert drága, másrészt mert sok munkaidőt igényel.*« Nincsen szándékomban ez alkalommal a kettős rendszer czélszerűsége felett vitatkozásba bocsátkozni és megengedem, hogy e módszer mellett is lehet jó eredményeket elérni, de már a fennebb idézett részét a cikknek nem hagyhatom szó nélkül, nehogy a tisztelt cikkíró urnak ezen határozott kijelentése a kezdőket zavarba ejtse és a »mostani rendszer« elfogadásától visszariassza, kárára az ügynek.

Mindenek előtt engedje meg, igen tisztelt tagtárs ur, hogy tagadásba vehessem azon állítását, hogy 20—30 mozgó szerkezetű kaptár kezelése a földmivest elvonná rendes napi munkájától, úgy hogy a mennyit a vámon nyerne, annyit a réven ismét elveszítene. Talán csak nem tartja fenn ezen állítását? Mert, kérem szépen, ha így állna tényleg a dolog, akkor ezer törzshöz éppen 40—50 méhészre lenne szükségem, pedig nálam, a pergetés idejét kivéve, ennyi törzsszel csak három ember foglalkozik és ha esetleg állításom igaz voltát kétségbe vonni méltóztatnék, akkor tessék személyesen az állapotokról meggyőződni, szívesen látom. De talán másokra is hivatkozhatom: ott van nagytiszteletű Uray József ur Csomaközön, aki a »Magyar Méh« egyik számában, ha jól emlékszem, ezelőtt 2—3 évvel megírta, hogy 100 törzsét egyes egyedül kezeli. Tudnék több példát is felhozni, de hiszen czáfolatnak ennyi is elég. Hiszen szerintem elegendő, ha földmiveseink szabad vasárnap délutánjait és az isteni tisztelet előtt a reggeleket szentelik ezen nemefoglalkozásnak. A rajzás kivételt képez; különben, a közönséges kasok épp úgy rajzanak, mint a keretes kaptárok.

1887-ben 60.186 mozgó kaptárban elhelyezett méhtörzs volt az országban
1897-ben, tehát tíz évre rá 197.382 mozgó kaptárban elhelyezett méh-
törzs volt az országban, tehát 222% volt 10 év alatt a szaporulat
ellenben :

tekát itt csak 50% az emelkedés!

Ezen adatok bővebb magyarázatra nem szorulnak, legfeljebb még hozzájuk tehetem azt, hogy az egyesületnél jelentkező új tagok között igen sok az egyszerű földmivelő és iparos.

A mi végül a kaptárárakat illeti, az a kettős rendszerű és az egyesületi kaptár ára közötti nagy különbség csak látszólagos, mert egy jó szalmaköpi a hozzávaló ládikával és kerettel nem hiszem, hogy 1 frtból kikerüljön, ha csak az illető maga nem készíti, nos, az egyesület által terjesztett szép duplafalas hármass kaptárnak darabja — mely legalább kétannyi ideig eltart mint egy szalmakas — hat forint, esik tehát egy tőzsrre 2 forint. És ha valaki házilag tudja előállítani és ezt a munkát télen végzi, mikor az időjárás egyéb munkára alkalmatlan, akkor még ennyibe sem kerül. Nincsen tehát okunk, hogy e tekintetben jajgassunk.

Beismerem, hogy az okszerű méhészet — szóval a mozgó építményű kaptárokkal való méhészkedés, több értelmet és nagyobb szakavatottságot igényel, mint az egyszerű „méhtartás”, — de hát hál’ Istennek a magyar tanulékony nemzet s az okszerű méhészet hű apostolai, a vándorantatók, is csak megteszik köteleességüket és így az okszerű méhészet bizonyára ha nem is egyszerre mindenütt, de az országnak minden részében el fog terjedni.

Teljes tisztelettel
Kakucsí Liebner József.

62 1 1 1 1

A méhészetnél két fő iránynyal, a méhek két fő, természetes törekvésével találkozunk: 1. szaporitási, 2. mézelési ösztönnel. Ez azonban minden méhcsaládban csak helyes párhuzamban, arányban nyilvánul; vagy is minél több mézet, táplálékot gyűjtenek, annál nagyobb mérvű a fiasítás, annál több fiatal méhet képesek felnevelni; de viszont minél több méhet, minél több munkást szállíthatnak ki a mézlegelőre, annál több mézet képesek hazahordani, felraktározni. Ez a dolog természetes fejleménye.

Addig kell tehát méheinket szaporítani engedni, míg maguk bele nem unnak, vagy a míg olyan körülmények be nem állanak, melyek őket a szaporításban természetszerűleg megakadályozzák. Ezen akadály beáll kivételesen olyankor, midőn a nagy természetben olyan sok mézet, illetve

sokkal több mézet találnak és hazahordani képesek, mint a mennyit ők napi háztartásukra elfogyasztanak. S ha az egy-két napnál tovább tart, már is önmaguktól csökkentik a fiasítást és raktározzák a mézet. Rendesen beáll ezen raktározási hajlam augusztus közepe felé.

Már most az a kérdés, mi az oka annak, hogy augusztus hónapban a fiasítást csökkentik és a mézet felraktározzák?

Egy öreg tapasztalt méhészt erre azt felelte, hogy akkor kezdenek virágozni az igazi mézthozó növények, akkor rakodik le a gyümölcsre a cukor és fejlődnek nagyobb mézharmatok; de a hűvösödő éjszakák a fiasítás csökkentését vonják maguk után, akár találnak nagyobb mennyiségű mézre, akár nem; de a napoknak fokozatos rövidülése is arra ösztönzi őket.

Még is különös és megfejthetlen ok, hogy őszi felé kezdenek jobban spórolni a mi méheink, holott a rajzás-unoka, szük és dedunoka rajzás nincsen időhöz kötve. Rajok elvétele kijönnek úgy április, mint augusztus-szeptember hónapban is. Vagy talán van a méhészet évében, időszakában egy bizonyos nemzedék, mely származásánál fogva a téli mézkészlet bekaparítására van hivatva s ha azt vándoroltatnánk délfelé s neki esetleg november-december hóig virányt biztosítunk az utolsó méh elpusztulásáig gyűjt?

En arról győződtem meg, hogy a család két-három heti mézgyűjtésnél tovább tartó időn túl nem gyűjt oly önfeláldozással; s azontúl már újból fiasítani, építeni kezd még ha úgy készen adjuk is oda a mézet. De ez ismét a dolog természetében rejlik, mert annyi idő alatt a kijáró munkások nagyobb részét rendszeren elhullanak s a visszamaradó fiatal méhek bent a kasban a nagy mézkészlet mellett csakis ily irányu tevékenységet képesek kifejtetni. Ha tehát üres tere van és elég meleg az idő, akkor épít, — ha pedig helye nincsen, a mézet a sejtekből kifogyasztja, — fokozatosan a fiasítás etetésére fordítja.

Midőn tehát a nagy természetben csak úgy folyik a méz, mint Kánaán földén, a szabályszerű népességű családot 2—3 hétig nem kell korlátozni a petezésben. A méhek azt maguk korlátozzák. Korlátozzák annyira, hogy ha nincsen helyük, a petét és a 2—3 napos pondrót a sejtekből kihordják és mézzel töltik meg. A mézet bármely és bárhol fekvő sejtekbe elhelyezik és még a kaptár előtt a röplepek mellé támasztott lépbe is hordanak, ha bent nincsen üres sejt. De egy alkalommal két erős családot egyesítvén, azok egy része a nagy melegben a szomszédos kaptárral összebocsátkozván, annak a gyenge, alig egy pár száz méhvel, de elég üres léppel bíró szomszédos anyanevelő kaptárt töltötték meg mézzel. Egy család egy napon br. Ambrózi »a méh« című kitűnő munkája szerint öt—nyolcz kilogramm mézet is képes behordani.

Igy állván a dolog, önmagától folyik azon további következtetés, hogy a méhek olyan időben, midőn ilyen sokat gyűjtenek egy nap alatt, — azt a sok mézet nem maguk gyártják, mint azt mélt. br. Ambrózi állítja és ezt Abaffy József méhészeti vándortanító barátom f. é. május 28-án Szegzárdon a köznépnek tartott előadásában hangoztatta, mert akkor méheink olyan időben is gyártanak mézet, midőn a virág nem méz. A virág a növény nedv nélkül soha sincsen, de mézet nem minden nap érlel, nem minden nap terem.

De ha méheink gyártanak, avagy az összevegyítésen kívül csak általakítanak is — úgy azon alkalommal, midőn szűzsejtméz gyártásánál vaníliaal, narancslével vegyítjük a beadott anyagot: saját gyártmányu mézet adnának nekünk vissza. Tovább menve, hogy ha mustmézrel vagy czukroslével etetni kényeztetülünk, nekünk a helyett mézet raktározniának a sejtekbe, vagyis úgy tennének mint a selyemhernyók s szederfalevéllel való etetés után selymet adnának. Abaffy József azon okból hiszi el előadásában, hogy a méhek mézgyomrukban gyártják a mézet, mert elenkező esetben már akadt volna egy olyan gyáros, vagy gép, mely a mézet mesterséges uton szivattyúzná ki a virágokból. Ez, szerintem, még nehezebb dolog lenne, mint a filoxera-irtás, mert akkor minden egyes virág mellé egy gépet, gépezetet kellene állítani, mely a 2—3 perczenként, alkalmatlan időben néha pedig hetenként fejlődő vizadó nektárt, mely néha csak alig észlelhető csapadékból áll — kivonatolná és összeraktározná?!

Azt hiszem a gyakorlati okszerű méhésznek sincs szüksége azon ismeretre, hogy mikép gyártatik a méz, és hogy *»a méh a virágport hátulsi lábain levő kosárákba lábai izzadmányával«* — — vagy szípijának mézével és első lábainak segítségével nyomkodja-e csomókba, kosáráiba, vagy nem.

A gyakorlati méhészet legfőbb törekvése, a herelép építés és hereköltés, úgy a rajzás megakadályozására irányul. Ha ezeket a kérdéseket megtudtuk oldani, a körülményekhez képest haszonnal méhészkedünk. A hereköltés, herenevelés olyan, mint a fán, a szőlőtőn a fattyuhajtás, mely gyümölcs nélkül emészti fel a törzs erejét; a rajzás pedig a rajszökése és az anyacsalád meggyengülése vagy meganyátlanodása folytán a törzs végpusztulásával fenyeget. Az okszerű méhész azonban mindkét bajon segít.

A hereköltést, illetve herelép építését a műléppel gátolja meg. A kinek nincsen műlépe, az a herelép építését az anyának anyarácscsal való helyi korlátozásával akadályozta meg, mert amely anya három kis keret térségére van szorítva, az folyton dolgozó méhlépet épít, hogyha az időnként kiépített kereteket üresekkel pótoljuk.

A rajzásnak biztos és könnyű meggátolása már sokkal nagyobb gondot és fáradságot ad. Erről azonban később fogok szólni.

Szegzárd, 1899. június 12-én.

Dr. Hilbert István.

Kezdők számára. Havi teendők.

Julius.

Az idén igazán nehéz a kezdők számára a havi teendőkre nézve olyan utmutatást írni, a melyen helyesen el tudnának igazodni; hiszen az időjárás olyan fonák, hogy még a tapasztalt méhész is zavarba jön. Megírom tehát, hogy rendes időjárás mellett mik a teendők, mi mellett az abnormalis időjárást is, a mennyire lehet. figyelembe fogom venni, valamint azokra a kérdésekre is tekintettel leszek, a melyekkei kezdő tagtársaink az utóbbi időben hozzám fordultak.

Méhszegény vidéken a szaporításnak legfeljebb június végéig szabad tartani. Később tehát ilyen vidéken sem rajt nem szabad elfogadni, sem műrajt nem szabad készíteni, mert az ily késői rajok már nem lesznek képesek a fészket kiépíteni és

kellő mennyiségű téli élelmet gyűjteni. A késői másodrajokat legfeljebb tartalékanya nevelés céljából lehet elfogadni. Egyáltalán a tartalékanyák nevelése nem jön száporítás számba. Az olyan vidéken, a hol például sok a tisztessű, a fehér lóhere, a pohánka, vagy pedig a feljebb, északnak fekvő vidékeken, a hol minden későbbben virágzik és júliusban még bő hordás van, természetesen később is készíthetők műrajok, mindaddig, a meddig tekintettel a hordási viszonyokra, kilátás van arra, hogy a rajok kellőképpen ki tudnak fejlődni. A mézszegény vidéken, a hol a zabnak leartatása után a méhek már csak tengődni tudnak, ott nemcsak hogy műrajt nem szabad készíteni, hanem még a költést is meg kell akadályozni a költő-fészeknek 4—6 felkeretre való összezsugorítása által, hogy a méhek a télire való mézet ne fogyasztásuk hiábavaló fiasításra. Mert azok a méhek, a melyek június hó végével tojt petéből nevelődnek, már vajmi keveset képesek a zab leartatásánál megszűnő hordás után még esetleg nyíló kevés virágból hordani. Ugyanis a tojásból csak 20—21 nap múlva lesz méh és mire a sejtől kikelt méh a legelőre kezd járni, még 12—14 nap mulik el, tehát a június végével tojt petéből előkerülő méh akkor jut csak a legelőre, amikor már ott nincsen mit legelni. És mennyi méz, himpor és munkába került a méheknek ezek felnevelése, hogy aztán henylve lopják a napot. Hasonlóképpen a lépépítést is be kell az ilyen vidéken szüntetni, mert a lépépítés is igen sok mézbe kerül. Az idén igen sok helyen minderre nem lesz szükség, mert kedvezőtlen lévén az időjárás, a méhek ugys félbe szakítják úgy a fiasítást, mint a lépépítést is.

Többen arról panaszkodnak, hogy méheik nem rajoznak, mások ismét azt írják, hogy a méhek a fiasítást kidobálják, noha elég mézük van. Hogy nem rajoznak, annak a kedvezőtlen időjárás az oka. Hogy a fiasítást kihordják, annak több oka is lehet. Az ilyen kérdésekre csak akkor tudnám a helyes feleletet megadni, ha a kérdéseket egy kis körülírás is kísérné. Mert például ott, a hol a törzsek erősek, úgy hogy a méhcsomó egészen a kaptár aljáig leért, talán csak a herefiasítást huzigálták ki a méhek a sejtekből azért, mert a törzs a kedvezőtlen időjárás és az azzal járó legelő megcsappanása következtében, felhagyott a rajzási szándékkal és így a here-nevelést is fölöslegesen tartván, a herefiasítást ép úgy kilöki, miként a már felnevelt élő heréket kiűzi, ha felhagy a rajzással és fiatal anyát sem szándékozik nevelni.

De dolgozó-méh fiasítás is lehetett a kihuzigált és hihajított költés. Hiszen sok helyen júniusban oly fagyok jártak, hogy a szőlő, a bab, tök és csalamádé elfagyott. Itt bizony megeshetett, hogy a méhek a hideg miatt kénytelenek voltak északán át szorosabban összehuzódni és a lépek alján a fiasítást cserben hagyni, úgy hogy az nem lévén kotló méhek által melengetve, tönkre ment a hidegtől. Lehet azonban az is, hogy mézhiány okozta a költés kiczipelését. Hogy a kezdők jövőben a fiasítást nemét könnyen felismerhessék, megjegyezzük, hogy az érelen herének lilaszínű feje van, míg a dolgozó méhé fehéres, vagy érettebb korában szürkés-barna.

Július vége felé az összes törzsek, főként azok, a melyek rajoztak, műrajt adtak vagy a szalmakasoknál azokat, amelyekből dobrajt vettünk, hogy van-e anyjuk, illetve, hogy a nevelt anyák szerencsésen megtermékenyültek-e; mert nászkirepülés közben el is pusztulhattak, vagy főként az idén a rossz időjárás miatt talán megtermékenyítlenül maradtak. A keretes kaptárokban erről könnyen meggyőződhetünk, mert ezekből a lépeket ki lehet szedni és egyenkint meg lehet vizsgálni; a szalmakasokban vagy más ingatlan szerkezetű kasokban ezt nem lehet, azért tehát ezeknél úgy győződünk meg egészséges állapotukról, hogy a lépekből alul egy ezüst forint nagyságu darabkát kivágunk és helyébe vagy anyabölcsőt vagy pedig egy drb. petés lépet illesztünk, melyet a nép, ha anyátlan, anyanevelésre fel fog használni, míg ha rendben van anyá dolgában, a beadott anyabölcsőt le fogja rontani — kirágni — a petés fiasítást pedig mint közönségesen ápolni, és nem fog belőle anyabölcsőt fejleszteni.

Ha valamely szalmakasban levő törzsünk tulerős és rajzani még sem akar. dobraj készítéshez pedig kellő gyakorlat hiányában nem merünk fogni, akkor az erős törzsét fel lehet egyik-másik gyengébb törzsünk felsegélyezéséhez használni, t. i. helyet cseréltetünk vele, ami persze csak az esetben lehetséges, ha a felsegélyezendő törzsünk egyes kaptárban lakik. A viasz-moly ilyenkor már igen veszedelmes kezd lenni. A pergetés után feleslegessé vált üres lépeket szellős helyre, legalább két ujjnyira kell egymástól elhelyezni, ha pedig zárt helyre rakjuk őket, akkor okvetlenül időnkint kénfüsttel kell füstölnünk épugy a mézes lépeket is, különben a viasz-moly tönkre teszi, még pedig aránylag igen rövid idő alatt a lépeket, akár üresek, akár mézzel teltek. Hűvös, száraz pinczében is igen jó helyük van a lépeknek.

Julius végén mutatkozik a halálfejú pillangó, ezen telhetetlen méztolvajról és a költésenyvről majd a jövő hóban. Végül kérjük a tisztelt méhésztársakat, a mézértékesítés ügyét és a bizottság közleményeit is figyelmükben részesíteni és méhészműködéseiket, a kik még nem tagjai az egyesületnek, az egyesület működésére és azon előnyökre figyelmeztetni, melyeket az egyesület a tagoknak nyújt. **B.**

Adatok a méh természetrajzából.

— Gyűjtötte és közli: *Binder Iván.* —

(Folytatás.)

Az állapot, míg az álcából teljes rovar lesz, nymfaállapotnak nevezetik. Mikor az álca sejte fedelet kapott, az álca azonnal a begubozáshoz, vagyis a nymfahártya szövéshez fog és ép úgy begubozza magát, mint például a selyemhernyó, csak nem olyan vastagon. A nymfahártya szövéséhez szükséges fonalat az álca az ajka alatt levő szövőszömlöcsből szedi, illetve az ezen szömlöcsbe végződő két vékony tömlöcskéből nyálka alakjában kapja, mely nyálkának az a tulajdonsága, hogy a mint a szömlöcsből kiválik és a levegő éri, azonnal megkeményedik és fonállá válik. A nymfa, még pedig úgy a dolgozó méh nymfa, mint a here-nymfa is, a gubót másfél nap alatt teljesen elkészíti; az anyabölcsőben csupán fél gubót sző a nymfa, az altestét nem gubozza be, az szabadon marad. Ez a fél gubó egy nap alatt készül el.

A mint a gubó elkészült, megkezdődik a nymfának bábbá való átalakulása. Míg az állat nymfa-életét éli, nem táplálkozik és nem is mozog, kivéve ha nagyon ingerlik, például erős rázkódások folytán. A zsíresejtek egy részéből új szervek képződnek. A szárnyak a nymfán a régi bőr alatt képződnek és úgy mutatkoznak keletkezésükkor, mint az új bőrnek ránczai; a szárnyak erei nagy tracheatörzsek folytatásai. Mialatt az állat báb alakban átalakulási álmát aluszsza, az összetett szemek képződnek, összpontosul az idegrendszer, a szövőszervek az ajkáról (az alsóról) eltűnik és kifejlődik a száj, hasonlóképen az ivarszervek stb. is. A him állat heréi a nymfaállapot végső idejében feltűnően ki vannak fejlődve; ez időben képződnek benne a magszemcsék. A dolgozó- és here-nymfák vizirányosan fekszenek a sejtekben, hátukkal a sejt oldalán, fejükkel a sejtfedelelek felé fordulva, míg a királyné nymfák függőlegesen vannak az anyabölcsőben. Csak igen ritkák azok az esetek, mikor a nymfák megfordítva vannak a sejtekben. Az átváltozási folyamat az állat báb-állapotának tartama alatt megadja magyarázatot ahhoz, hogy miért csekélyebb a báb hossza, mint álcájáé.

Padlómáz viaszból.

Többek kérelmére, hogy közölnénk a padlóviasz készítési módját, szereztünk egy jó szakkönyvet, melyben a padlómáz készítését a következőképen találtuk leírva:

A padlómáz alapját az ugynevezett viasz-szappan képezi, mely így készül: Mázos fazékban 2 liter vízben 500 gr. hamuzsirt 2 és $\frac{1}{2}$ kg. méhviasszal megfőzünk, addig keverve főzés közben, míg egészen össze nem vegyül és sűrű folyadékká nem válik. Ekkor eltávolítandó a tűz mellől és azon melegen, folytonos keverés között még forró vizet öntünk hozzá, kezdetben csak néhány cseppet, de később nagyobb adagokat, míg

csak olyan nem lesz, mint az összefutott tej. Most még egyszer a tűzhelyre teendő, de most már *nem szabad a folyadéknak forralni*, csak melegítjük és keverjük. Így kezelve a folyadékba addig keverünk vizet, míg az 10 liter fel nem szedett. Daczára a vízmennyiségnek, a keverék szilárd pasztává lesz, ez a viasz-szappan, melyet használat előtt még vízzel kell felhigítani.

Ha most már például világos padló-mázat kívánunk készíteni, ebből a viaszszappanból $\frac{1}{2}$ kg. viaszszappant 3 liter forró vízben — ez az arány — feloldunk és jól felkeverve egy ecsettel a padlóra kenjük. Így a padló természetes színében megmarad.

Ha azonban világos sárga színűt akarunk, akkor 5 kg. viaszszappant $\frac{1}{2}$ k. finom francia okert vízzel keverve a folyékony viaszpasztába vegyítjük és így használjuk.

Sötétsárgát úgy nyerünk, ha az oker-festék helyett $\frac{1}{2}$ satinobert keverünk; barnát pedig, ha casselibarnát keverünk a feloldott pasztához.

Az egyesület által terjesztett olcsó kaptárokról.

Az alábbiakban közöljük azon tagtársak neveit, a kiknek a folyó évben olcsó kaptárokat készítettünk: Piribauer János, Ney Béla, Kaiser András, Trnovszky Samu, Fischer Béla, Pollák Tamás, Hikisch L., Schichta Dezső, Goschy Péter, Fridrik Imre, Rasztrovich János, Makra Imre, Steinmetz Frigyes, Csernák Emil, Takács István, Csicsinszky Bertalan, B. Nagy József, Almássy Lajos, Vastró Jenő, Szemes Árpád, Schön Lipót, Kivaldy János, Véghe Endre, Olgyay Oszkár, Seres Lajos, Kunay Imre, Falcsik Sándor, Virágh Gyula, Novák Rezső, Appellmann Frigyes, György János, Hoffmann Ákos, Incze Gusztáv, Nagy Károly, Lehoczky Sándor, dr. Csánk József, Gibitz Alajos, Reisinger Alajos, Szikszay Gábor, Szvoboda János, Hauck Nándor, Hirling József, Loveczky Ernő, Lévy Antal, Balogh Lajos, Schmellás Antal, Vlassza János, Lorencz Ignác, Barkóczi András, Kaiser András, Kiss Lajos, Szőke Benedek, Marikovszky Sándor, Varga Lajos, Danóczy József, Mirossay Viktor, Zubcsik Géza, Török Zoltánné, Póka Gábor, Rill Mátyás, Baltassy Ferencz, Csercsik József, Langhammer Frigyes, Buzás András, Góbás Ferencz, Pávlík József, Lonkoly László, Hetényi Árpád, Bartha István, Rosenberger János, Pribetek Antal, Bajusz János, Haberl Béla, Habetin J., Sass Lajos, Frendendienst Ernő, Vaskó Jenő, Sándor Benő, Mihály Gábor, Béres János, Thurzo Károly, Seftsik László, Lipnik Péter, Azor Alajos, Gresinszky Aladár, Kovács István, Werger Mihály, Sandorfi Nándor.

A felsoroltak összesen 223 darab egyesületi kaptárt, két Mayer-féle hatos duczot és 2 drb ikerkaptárt kaptak. Az egyesületi kaptárok közül volt szimplafalas egyes kaptár 1 drb., dupla falas egyes 41, dupla falas hármast kaptár pedig 181 drb. Összesen tehát, az iker kaptárok és Mayer-féle duczokkal együtt 554 méhcsalád számára szállított az egyesület kaptárokat.

Hogy a méhészközönség igényeit az olcsó kaptárok mily mértékben képesek kielégíteni, arról egészen részrehajtatlanul a következő levelekkel kívánunk beszámolni, egyrészt azért, hogy annak a sok gáncsnak elejét vegyük és azokat, a kik ezeknek a fondorkodásoknak hitelt adnak és attól való félelmükben nem mernek olcsó kaptárt rendelni, mert a kaptárok silányak és hasznavethetetlenek, — megnyugtassuk, másrészt pedig hogy azok, akik nagyobb igényeket támasztanak mint a minőket az egyesület ily árak mellett kielégíteni képes, a kaptárok kivitele és

minősége tekintetében helyes tájékozást nyerjenek. tetében sokszor hihetetlen nézetek léteznek. De ha megrendelők:

Váradi Lipót, J.-Árokszállás, 1898 augusztus megkaptam, melyekért a legnagyobb megelégedés nyilvánítom.«

Virág Gyula, Csörgő, 1899. február 21. »A k elégedve, csak a keretek vannak egy kicsit szabályos. Ugy látszik nem keresztszögezőben vannak összeillő. 3 darabot lehető leggyorsabban küldeni, 18 forintot megkaptam, fogadják érte hálás köszönetemet.

Gosehy Péter, Billéd, 1899. III./3. (németül). kaptam, fogadják érte hálás köszönetemet.
Molnár József. Arad. 1898. július 3. »... A csinosság, valamint a czélszerűsége nézve teljesen megfelel a f. évi április hó 9-én beküldött nyilatkozat is.

Gresinezky Antal r. k. lelkész, K.-Tarján, 1899. szolidság, pontosság, czélszerűség, csinosság dolgában tekintve olcsóságát — messze felülhaladta. A kolozsvári hasonlítani se lehet. Így már nem érdemes még a kaptár készítésével fáradozni. Ilyet úgy se állít Isten Titkár ur nagybuzgó fáradozásait.« Így és ha még igen sokan. Az illető levelek a titkárságnál békésen.

De van azért olyan is, a ki nincsen megelégedve. Mátyás asztalos, Kernyáján nincs megelégedve és azért hozatott az egyesulettől olcsó kaptárt, hogy Ő neki a kaptár, azt mondja, vasuti szállítási díj együtt 8 frt 40 krba került, holott ő sokkal jobbat kapott.

Ha így áll a dolog, akkor a kernnyajai méhészre előnyösebb, ha nála készíttetnek. Az ő örül, ha a t. méhésztársak olcsóbb forrásokkal rendelkeznek, a kik eddig kénytelenek voltak a három forintjával venni és viteldíjat fizetni, azokra a 6 forintok bizonyára nagy előnyt képeznek.

Még egy ilyen megelégedetlen jelentkezett (a nevelő emlékszikünk, csak azt tudjuk, hogy órák), akiszintén legyőzte azt irta, hogy neki ilyen kaptár nem kell, mert nem elég. Hát az igaz, hogy bizony vannak szebb kaptárak is, de többbe is kerül; mi pedig csak a czélszerű olcsóra tartunk. Mindenki adhat egy egyes kaptárért 5 forintot, egy 40 krt, főként a szegény földmivelő, erdő- és pályamunkás tanítóra és kishivatalnokra is ráfér, ha takarékoskodni leges luxust. Ez a mi álláspontunk. A ki más ról beszél pénzzel bírja, az fizessen, elvégre a kereskedők is e

Rietsche-féle műlépprés.

Az egyesület által terjesztett olcsó műlépprés-féle prések. Az egyleti méretűeknek darabja bérme 7 frt 30 kr; ennél nagyobbak aránylag drágábbak, legolcsóbbak, mert az egyesület a gyár által nyújtott átlékot az egyleti tagoknak engedi át.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetet végzett okleveles gazdák közül azokat kiknek még nincs állásuk vagy állásukat változtatni akarják ezennel felszólítom, hogy lakhelyük pontos közlésével mielőbb irjanak a tanintézet igazgatóságának.

Dr. Szentkirályi Ákos, igazgató.

Műlép tiszta méhviaszból, felelve valódiságáért, 4 klgram 8 frt 30 kr. bérmentve, utánvéttel 6 kr.-ral több.

Kapható: Albert Balázs és Fia czégnél, Kis-Szereda.

Olcsó áron eladó

és bármikor megtekinthető, Budapesten, I. ker., Virányos-út 36. sz., 6 darab Mayer-féle dúc 12 erőteljes törzsszel benépesítve, továbbá egy mézpergető, egy lépszekrény és különféle méhészeti eszközök.

Illő ár mellett megvételre kerestetik augusztus első felében szállítandó **50—60 erős raj**, építménynyel, elegendő mézzel, idei anyákkal — egyleti keret méretben.

Ajánlatok elfogad az egyesület titkára. Budapest, IX., Üllői-út »Köztelek«.

Garantia jó érkezés.

Szállító ladákat visszaküldjük.

Az anyák külön zárkákba teendők szállítás közben.

9 drb Neiszer-féle négyes kaptár eladó

Péchy Istvánnál, Kis-Kinizs, u. p. Csobád.

Az egyesület mézes üvegekre új **czimkéket** készíttetett, a melyeknek fekete lenyomatát azzal mutatjuk be, hogy a czimkék szép színesek és különösen mézes üvegeken igen mutatósak.

Felirat nélkülieket is lehet kapni; ezek megfelelő szöveggel ellátva más czikkekre, például mézbort, mézlikőrt vagy mézeczetet tartalmazó palaczkokra valók, de eladó, vagy kiállítandó egyéb tárgyakra is alkalmazhatók.

Az árak, melyek mindenkor — **15 kr.** postaköltséggel — előre beküldendők, a következők:

50 drb czimke 50 kr.

A feliratnak, illetve a lakczimnek külön nyomásáért:

50 drbnál —.30 kr

100 » —.40 »

500 » 1.60 »

1000 » 3.00 »

A czimkék az egyesületi elnökségnél, Budapesten, IX. ker., Lónyay-utca 4c. szám, kaphatók.

Kereskedelmi és műlép-gy

Mindennemű méhészeti eszközök és
gyártása csakis mintaszerű, különlegesség számba

Ausztria-Magyarország legnagyobb gyára és
villamos erőre berendezve és villamos világító

PROKOP JÓZSEF, Friedland in Böhmen
a korábbi »Prokop es Schulz« cég kizárólagos

Viasz- és nyers lépeknek megvétele és k
Árjegyzék magyar-, német- vagy csehnyelven, kívánatra i

Sürgőnyozlm: PROKOP, Friedland, Böhmen

MAUTHNER ÖDÖN
budapesti magkereskedésében méhészeti eszközök és kap

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI :

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

A magyar méhészek II. országos kongresszusa. — A német, osztrák és magyar méhészeknek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 34. vándorgyűlése. (Folytatás.) — A német-osztrák és magyar méhészek vándorgyűlése Kölnben. — Gyenge népek egyesítése méznyerés céljából. LUKÁCS TÓTH JÓZSEF. — Az én itatóm, BIRÓ ISTVÁN. — Álnyás család egy álnyáival. LUDVIG EDE. — A befogott raj kivonulásának megakadályozásáról stb. SZÉNÁSSY FERENCZ. — Sok megjegyzés Liebner úr néhány megjegyzésére. LOVECZKY ETNŐ. — A viasz olvasztásról. BACSKAY SÁMUEL. — Kezdők számára. (Havi teendők.) BINDER IVÁN. — Az álnyás. MATTHAIDESZ GYÖRGY. — A komáromi méhészek »Méhészeti Értesítője«. — A mézértékesítés ügyéről. — A borítékon: Hirdetések.

A folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés útján egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és előméhék eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek«, küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnomás engedélyezése az egész lap terjedelmére fenttartatik.

BUDAPEST, 1899.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

budapesti magkereskedésében méhészeti eszközök és

Eladó egy 56 törzsre berendezett Neiszer-féle kaptak, hető törzsszel benépesített pavillon és 25 Dunántúl, jutányos áron eladó.

Tisztán fűrészelt keretléczecskéket kívánt mértékek kerethez földarabolva, minden posta- vagy vasúti állomásra mentesen szállítók.

4000 drb lécecske, 1000 drb kerethez való vételnél, a legalább 1200 „ „ 300 „ „ „ „ „ ezen aluli vételnél, ugyisintén a legkisebb vételnél, mely 240 lécecske 60 kerethez való

Mértékül a felső-, alsó- és oldalléczacskók hosszúsága

Kaptárakat minden rendszer és mérték szerint szállítunk, mint akármelyik szállító, csak tessék levelezőlapilag, a mérő mellett az árat kérdezni.

Tisztelettel Einberger László, Mokri

Műlép tiszta méhviaszból, felelve valódi
8 frt 30 kr. bérmentve, utánvetve

Kapható: Albert Balázs és Fia cégénél, K

és bármikor megtekinthető, **Budapesten, I. ker.,**
6 darab Mayer-féle dűz 15 erőteljes törzsszel
egy mézpergető, egy lépszekrény és különféle m

Péchy Istvánnál, Kis-Kinizs, u. p.

Kereskedelmi

 műlép-gy

Mindennemű méhészeti eszközök
gyártása csakis mintaszerű, különlegesség számba

Ausztria-Magyarország legnagyobb gyára és villamos erőre berendezve és villamos világító

PROKOP JÓZSEF, Friedland in Bő
a korábbi »Prokop és Schulz« cég ki

Viasz- és nyers lépeknek megvétele és
Árjegyzék magyar-, német- vagy csehnyelven, kíváncsi

Sürgönczim: PROKOP, Friedland, Böhm

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

XX. ÉVFOLYAM.
1899.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

8. SZÁM.
Augusztus.

A magyar méhészek II. országos kongresszusa. Tudnivalók.

A szegedi kiállítás ideje alatt több kongresszus tervezetvén, a rendező bizottság a napot előbb nem állapíthatta meg, míg e tárgyban. egyrészt az országos gazdasági egyesülettel, másrészt a kongresszusokat rendező szegedi helyi bizottság elnökségével nem érintkezett. A kongresszus idejére nézve közös megegyezéssel szeptember 4—6 lett megállapítva olyformán, hogy szeptember 4-én (hétfőn) este lesz az ismerkedési estély és 5-én és 6-án fognak az előadások és a versenyek megtartatni azon sorrendben, amint az a »Magyar Méh« 6-dik számában meg volt írva.

Minden jelentkező, a ki a tagdíjat a magyar országos méhészeti egyesület pénztárába befizette, egy jelvényt és egy tagsági jegyet kap, továbbá egy részletes programot és egy belépti jegyet a kiállításához, mely a kongresszus egész tartamára, tehát 3 napon keresztül érvényes és tetszés szerint látogathatja vele a kiállítást. A belépti jegyért a *tagsági díjon kívül még 50 kr.* fizetendő, a mi a rendes belépési díjjal szemben nagy kedvezmény, főként annak, a ki nem a kiállítási területen kíván étkezni és többször hagyja el napközben a kiállítást.

A kongresszus tagjai, miként már említettük, kedvezményes jeggyel utazhatnak, az utalványok szétküldése a tagsági jegyekkel egyidejűleg fog történni. Célszerű tehát a kongresszusi tagsági jegyet idejekorán megváltani.

Az elszállásolásra nézve szolgáljanak a következők:

Az elszállásolásról a szegedi rendező bizottság gondoskodik és minden állomáson lakásirodát állít fel.

A lakásárak a következők: Magánházakban a köruton belül 1 frt. A két körut között 80 kr.; a köruton kívül 50 krajczár (24 óra időtartamra 1 ágy). Csoportos elszállásolás I. osztályu ellátás 50 kr., II osztályu ellátás 20 kr. Tisztogatás, cipő- és ruhatisztítás külön. Kefe, fésű, törülköző a csoportos elszállásolásnál nem adatik.

Ételmezés. Reggeli: pörkölt kenyérrel 24 kr. Ebéd: gulyásleves, főzelék sült hússal, turóstészta és kenyér 60 kr. Vacsora: sült vagy pörkölt, kenyérrel 40 kr.

Italok: Siller-bor 40, fehérbor 44 kr. literje, szikviz 10 kr.

A kiállítás 6 főcsoportra s több alcsoportra oszlik.

Lókiállítás. Szarvasmarhakiállítás. Juhkiállítás. Sertéskiállítás. Baromfi-kiállítás. Méhészeti kiállítás. Selyemtenyésztési kiállítás. Tejgazdasági kiállítás. Halászati kiállítás. Ebkiállítás. Szemes termények, magnemesítés, magtenyésztés és gyűjtemények kiállítása. Vetőmagvak, fűtakarmányok vetőmagvai, abraktakarmányok kiállítása. Dohánytermelési kiállítás. Len- és kender-kiállítás. Rétöntözési és mezőgazdasági talajjavítási kiállítás. Komlótermelési kiállítás. Szakoktatási kiállítás. Kísérletügyi kiállítás. Műtrágyafélék kiállítása. Agronóm geológiai kiállítás. Szőlőszeti és borászati kiállítás. Gyümölcsészeti és kertészeti kiállítás. Mezőgazdasági és egyéb gépek s eszközök kiállítása. Házi és mezőgazdasági iparok kiállítása. Erdészeti és vadászati kiállítás.

A kiállítás ideiglenes napirendje.

Szeptember 3. d. e. 11-kor a kiállítás ünnepélyes megnyitása a védnök által.

- » 3. d. u. 2 órákor lóverseny.
- » 3. este 8 órákor diszelőadás a színházban a védnök tiszteletére.
- » 3. este 10 órákor. Bál a kiállítás javára.
- » 3., 4. Ebkiállítás.
- » 4., 5., 6. V. Országos gazdakongresszus.
- » 4., 5., 6. Méhészeti kongresszus.
- » 8., 9., 10. Országos szőlőszeti és borászati kongresszus.
- » 8. d. u. 6 órákor az állatkiállítás berekesztése.
- » 8. d. u. 2 » díjugratás és ügétő-verseny.
- » 10. d. u. 2 » népiünnepély és cseléd-díjazás.
- » 10. d. u. 6 » kiállítási sorsjáték húzása.
- » 10. este 10 » a kiállítás berekesztése.

A kiállítás folyamán tartatnak a következő kongresszusok is:

Országos méhészeti kongresszus. Országos gazdatiszti kongresszus. Tejszövetkezetek országos kongresszusa. Szőlőszeti kongresszus.

Mindennap d. u. 6—7-ig gazdasági előadások a kiállítás területén. A kiállítás reggel 8 órától este 6-óraig, maga a terület 12 óráig van nyitva s villámmal világítva. A gépkiállítás gépei és motorai d. e. 10—12-ig, d. u. 4—6-ig mozgásban, illetve munkában fognak bemutattatni. Mindennap d. e. 11—1-ig és d. u. 4—6-ig térzene.

Kiállítási beléptidíjak nem kongresszusi tagok részére a megnyitás napján d. u. 2 óráig 50 kr., a többi napokon s első nap d. u. 25 kr., melybe a hidvámpeíz is benne van. Belépti jegy sorsjeggyel együtt 40 kr. Idényjegy 1 frt 50 kr.

A német, osztrák és magyar méhészeknek Salzburgban, 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 43-ik vándorgyűlése.

(Folytatása.)

Elnök: Schrimms plébános ur jelentkezett szólásra.

Schrimms: Az érdekes közléseket, melyeket előttem szóló előadott, minden esetre a magam részéről is helyeselhetek. Ő az okokat, a melyek az anya körülzárását előidézhetik, háromra teszi. A többek között államfentartási okot is említ. Ezt azonban a magam részéről el nem fogadhatom.

Tisztelt hallgatóság! Ha az anyát körülzárják, akkor mindig valami bűzlik Dániában, ha szabad magamat így kifejeznem. Nézetem szerint az anyát mindig ellenséges indulatból zárják körül. Én azt hiszem, hogy azon okok felismerése körül, melyeket előttem szóló azon nézetének támogatására hozott fel, hogy barátságos indulatból is körülzárják az anyát, némi tévedésnek látszik fenforogni. Én azt tartom, hogy a méhek az anyát mindig ellenséges indulatból zárják körül még az esetben is, ha az állítólag államfentartási okokból történik; ilyenkor is ellenséges indulatra lehet a dolgot visszavezetni.

Ha az anya elvénuült és hasznavehetetlen lett, akkor eltávolítására kerül a sor és ha körülfogják, ez bizonyára csak ellenséges célzattal történik.

Hogy ezen jelenség még talányt képez, mely még homályban van, abban teljesen igazat adok előttem szólónak, de azt hiszem, hogy alig fog sikerülni valaha mindazon okokat felderíteni, melyek a méheket az anya körülzárására indítják, de a mióta méhészkedem, mindig azt tapasztaltam, hogy csupán ellenséges indulatból teszik. Ez az, amit megjegyezni kívántam.

Elnök: Freudenstein ur jelentkezett szólásra.

Freudenstein: Az anya titokzatos körülzárása előttem nyilvánvalóvá lett.

Ha az emberrel megesik, hogy naponta akár 10 anya körülzárásának is tanuja lehet, akkor végre felnyilhatnak a szemei. Nálam a következő eset fordult elő: Méhesemben különféle fajtájú méhek vannak, olaszok, krajnaiak, németek és némelykor egyéb fajták is. Rajzás idejében a rajok mindig a méhes körül levő alacsony törpe gyümölcsfákon szálltak meg és mindig a következők voltak észlelhetők: A rajban sajátságos muzsikáló hangokat lehetett hallani és az anya mindig ott volt, a honnan ezek a hangok jöttek. Ha az anyát kifogtam és a csomót, a mely körülzárta, szétpiszkáltam, azt tapasztaltam, hogy az mindig különböző fajta méhekből állott. Ha a raj krajnai volt, akkor a csomóban volt olasz, fekete, de a legnagyobb része krajnai volt.*

* A hol többféle méh van egy méhesben, ott a fiatal méhek eltévedése következtében a legtöbb kaptárban más fajta méhek is találhatók, mint az anyatörzs fajtája, ezt mindenki tapasztalhatta, a kinek például olasz méhei is vannak, itt tehát Schrimms ur tévedni látszik, ha azt hiszi, hogy a más fajta méhek, melyeket a csomóban talált, nem a rajhoz tartoztak.

A szerk.

A dolog igen egyszerű: A méhek ugyanis ellenségeiket és azon méheket, melyek nem tartoznak a családhoz, nem csupán az idegen szagról ismerik fel, hanem a miről a hunczutot mindig fel lehet ismerni, t. i. a rossz lelkiismeret (?) (szándék), ez árulja el őket.

Mikor kivonul a raj és már megszállt, még mindig röpködnek szerte méhek és ha most már utána egy másik következik és az elsőnek még a levegőben koszáló méhei emide keverednek, itt idegen királynőt találnak és kész a baj és sokszor itt az anyát a saját gyermekei ölik meg.

A magyarázata ennek igen egyszerű: az anyára reá támadnak az idegen méhek, a melyekhez azután a saját gyermekei szegődnek, hogy megfojtani segítsék, ha nem is közvetlenül, mert hiszen nem tudván, hogy mi rejlik a csomóban, azt sem tudjuk, hogy mit cselekesznek.

Megesik, hogy rablók törnek a kaptárba és egyes rablóméhek az anyát körülzárják. Tavasszal gyakori az eset — előttem szóló ur mondotta — hogy az anya különösen fürge; ilyenkor a rablás is olyan nagy (?), hogy az anyát megtámadják és körülzárják. Mindig ugyanaz a komédia.

Ha elejét akarjuk venni az anya körülzárásának, akkor gondoskodjanak arról, hogy rabló méhek és idegenek egyáltalán be ne juthassanak a kaptárba; ha rajoznak és nagy a méhesünk, akkor természetesen nem marad más hátra, mint az anyát (a rajból) kifogni és elzárni. Én legalább mindenkor így szoktam cselekedni.

Elnök: Nem kíván senki többé a tárgyhoz szólni? (Dickel szerkesztő jelentkezik.)

Elnök: Dickel szerkesztő ur.

Dickel ur: Tisztelt gyülekezet! Én Schrimms plébános urnak igazat adok annyiban, amennyiben azt állította, hogy az anyát mindig csak ellenséges szándékból támadják meg. Az is helyesen jegyeztetett meg, hogy az idegen méhek kezdik meg a dolgot, akár németek, akár olaszok vagy krajnaiak, az egyre megy.

De egy hasznos tanulságot, igen tisztelt hallgatóság — erre reá kell mutatnom — le lehet ebből vonni. És hogy a tanulság helyességét bebizonyítsam, melyet ebből levonni kívánok, két méhes viszonyát fogom esetelni, mely méhesek egymás mellett állanak; ugyanis az én méhesemét körülbelül 50 törzsszel és egy másik 60 törzsből álló szomszédos méhesét.

Az én méhesemben, noha mindenféle idegen fajta méhek tenyésztésével foglalkoztam, sohasem fordult elő, hogy az anyát körülzárták volna és miért nem, uraim? A másik méhesben évente számos anyát zárnak a méhek gomolyagba, főként tavasszal, de nyáron is. Ilyesmi nálam alig egyszer fordul elő egy évben. Ennek oka kétségtelenül a léghuzam.

Uraim! Ezt mi minden kétséget kizáró módon megállapítottuk, mint-hogy az én méhesem teljesen léghuzammentes. A szél a méheket oldalt fogva idegen helyre — a szomszédba — tereli és ott idegen kaptárba jutva, az anyát megtámadják. Ebből most már azt a gyakorlati okulást vonhatjuk le, hogy: építsük méhesünket úgy, hogy a léghuzam ne akadályozhassa a méheket hazarepülésükben; ha erre gondot fordítunk, egy-szersmind az anyák körülzárásának eseteit is lehetőleg csökkenteni fogjuk az által hogy elejét vesszük a méhek eltévedésének.

Elnök: Freudenstein ur kíván szólni.

Freudenstein ur: Az is előfordul, ha anyát adunk egyik-másik törzsünknek, hogy midőn 8 nap múlva az anya után kutatunk, ez fel-

indul és ez által maga ellen ingerli népét. Mérsékeljük tehát kíváncsiságunkat, mert a méhek bolygatása által majdnem mindig az anya leölésére kerül a sor, (Na, nem mindig. A szerk.)

Elnök: Ellenberger urnak még egyszer szava van, hogy egy rövid megjegyzést tehessen.

Ellenberger ur: Csupán Schrimms kartársam egyik megjegyzésére kívánok röviden reflektálni, a midőn azt mondja, hogy ő az anya megtámadására nézve csakis az ellenséges szándékot véli helyesnek és elfogadhatónak, míg ellenben én a barátságos szándékból való körülzárását is lehetségesnek tartom. E tekintetben volnék bátor azon esetekre utalni, a midőn két anya van egy törzsben; ez csak úgy lehetséges, hogy az illető anyát mindig a saját méhei iparkodnak megvédelmezni és az ellenséges támadásokat távol tartani.

Felhozom továbbá az analógiát, hogy az utóraj kivonulása előtt a fiatal anyák már kibujtak az anyabölcsőkből és egy tömör testőrsereggel vannak körülvéve, hogy a tőtőlő királynő hozzájuk, illetve az anyabölcsőhöz ne férhessen.

De egy nyomósan bizonyító okot is kívánnék felhozni a mellét, hogy az anyák barátságos szándékból is körülzártnak. Minden tapasztalt méhésztudni fogja, hogy az anya a fogságot 24 óránál tovább nem bírja (?). Ebben minden méhészt igazat fog adni. (Mi nem. A szerk.). Velem azonban megtörtént, hogy pénteken este egy népet meg kellett anyásitanom, de el kellett utaznom a vándorgyűléshez és csak kedden érkeztem onnan vissza. És ime, az anya még élt és körül volt zárva, tehát majd 5 napig volt így és mégis élt. Ez csak úgy volt lehetséges, hogy a méhek jóindulattal viseltettek iránta.

Elnök: Hivatalos jelenteni valóm volna. Először is a bíráló-bizottsági csoportok jegyzőkönyveinek szerkesztőit arra kérném, lenének szivesek a jegyzőkönyveket ma délután 5 órakor a 26. számú szobában, az ott működő bizottságnak átadni, megjegyezvén, hogy a bírálók záró ülése is ma este 6 órakor fog megtartatni, még pedig szintén a nevezett szobában és kérem a bíráló-bizottságok t. tagjait, sziveskedjenek a kitűzött időben szintén oda elfáradni. Van szerencsém továbbá közzé tenni, hogy az előadások után kint a terasszon fényképezés lesz, egy nagy csoportkép készítése céljából. Akik tehát le akarják magukat fényképeztetni, legyenek szivesek a kijelölt helyen és időben megjelenni. A csoportkép ára 1 frt 20 krajczárban lett megállapítva és azon urak és hölgyek, a kik ily képet kívánnak, legyenek kegyesek teljes lakcízüket a gyűlés irodájában előjegyeztetni, hogy a képet annak idején el lehessen nekik küldeni.

A magyar országos méhészeti egyesület részéről közöltetik, hogy az egyesület képviselőjeül Vadászfy urat delegálta, ki jelen is van.

Mint hogy hosszabb ideig tartó előadás megtartására már rövid az idő, tisztelendő Schachinger atya lesz szives röviden egy eddig még nem igen ismeretes, de annál veszedelmesebb méhellenséget ismertetni.

(Folytatása következik.)

A német-osztrák és magyar méhészek vándorgyűlése Kölnben.

Ezideig a következők jelentettek be előadásokat:

1. Dr. Dzierzon: Czélszerű és okszerű-e az ezelőtt 19 évvel a kölni vándorgyűlésen megállapított $23\frac{1}{2}$ cm. keretméret?
2. Dr. Dzierzon: Az új (Dickl-féle) elmélet tarthatatlan és alaptalan.
3. Kunner tanár, Ettelbrück: Rajoztatni vagy nem rajoztatni?
4. Bassler tanár, Prága: A méhészet és a vasutak.
5. Lehzen G. tanító és szerkesztő. Hogyan fordíthatják a méhészek hasznukra a lüneburgi méhészkedési rendszert?
6. Müssigbrodt, Hähnichen: Miért nincsen a gyümölcs-bogyó és mézbor készítés a nép között jobban elterjedve?
7. Seust, Uckro: Méhészeti megfigyelő állomások berendezéséről.
8. Dickl Ferdinánd, szerkesztő, Darmstadt. Elméletem és helyességének bizonyítékai.
9. Gühler H., Berlin: Mi történt a viesbadeni vándorgyűlés óta a műméggyártás és mézhamisítás elleni védekezés érdekében?
10. Günther, Gispersleben: Mi az oka annak, hogy a törzsekben a rajzási ösztön hanyatlík és részben teljesen kivész?
11. Günther C., Seebergen: Az okszerűen üzött méhészet a méhészek gyönyörűségét okoz és szívesen fogadott mellékkeresetet ad.
12. Lichtenthäler, Herfond: Ujabb megfigyelések a költéssenyv körül.
13. Reinert, kántor, Barth: A költéssenyvről.
14. Lässig, tanító, Greifswald: A polgári törvénykönyv és a méhek.
15. Fröhling, tanító, Stahlbrode: A méheknek czukorral és mézzel való etetése.
16. Roth D., Durlach: A különféle méznemeknek a méhekre való behatása.
17. Gulen, Aachen: A méhészeti kiállításokon való kiállításáról.
18. Mulott H., Darmstadt. Méhszurok (propolis) és annak értékesítése.
19. Rabbov, lelkész, Benz: tárgy fentartva.
20. Petersen, főlelkész, Eddelak: Tapasztalatok a méh világból.
21. Freudenstein, tanító. Borsthausen: A Dickl által a Hoffmann-féle elmélet helyességének kimutatásához használt bizonyító anyag kritikája és ellenbizonyítékok bemutatása.

A kiállítás és a kiállítási tárgyak kezelése stb. tekintetében az egyesület kívánatra kimerítő felvilágosítást ad, ugyyszintén a menetárakat is összeállítja.

A vándorgyűlés rendező bizottsága.

Tekintettel arra, hogy minden évben a nyári hónapokban a Rajna vidékén nagy az idegen forgalom, a bizottság gondoskodni kíván arról, hogy a tisztelt méhésztársak lakás dolgában augusztus 26-tól 30-ig zavarba ne jöjjenek és hogy kellő számú lakás készentartassék. Aki tehát magának lakást kíván biztosítani, az szíveskedjék Gotzgen Henrik urhoz, az elszállásolási bizottság elnökéhez (Köln a/Rh. Stolkgasse 17. szám) fordulni,

hogy lakásbárczát küldjön, mely kitöltés után a nevezettnek ismét vissza lesz küldve. megjegyezvén, hogy a lakások nem fognak a vándorgyűlési helyiségektől távol esni.

A pályaudvaron állandóan vezetők lesznek készenlétben minden érkező vonatnál és fehér-piros színű karkötőt fognak hordani, hogy könnyen felismerhetők legyenek.

Gyenge népek egyesítése méznyerés czéljából.

A mi vidékünkön gyenge tavaszi hordás volt, úgy hogy rajok csak elvétve találhatók. A hol az etetésére kellő időben gondot fordítottak, ott akadtak rajok, de az akáczirág után mind a rajok, mind a törzscsaládok nagyon legyengültek. Most ismét megindult, hála Istennek, a fiasítás, s reményünk lehet a sok esőzés folytán arra, hogy bő tarló virágzás leend. Ezen körülmény indított engem arra, hogy eljárásomat leirjam, hogy a hasonló viszonyok között lévő méhésztársaim is megkísérelhessék,

Tudjuk nagyon jól, hogy a gyenge nép arra használja ki a bő mézidényt, hogy megerősödjék számban; az erős nép képes csak mézben visszaszolgálni gazdájának fáradozásait. Erre kell pedig törekedni, hogy t. i. kellő mennyiségű mézünk legyen. Nekem pl. 20 család méhem van, mind erősek s állandóan 60—80 kiló mézet tartok készletben, hogy szükség esetében etethessem őket; jelenleg is 2—3 napban egyszer etetem, miáltal az anya petezésre ösztönöztetik és ez így helyes, mivel a mézhozam a buza és vele a közötte felburjánzó buzavirág és egyéb mézelő virág learatása folytán megcsökkent. A most ejtett petékből még az idén hordóképes méhek lesznek.

De ha valakinek gyenge népei vannak, s családjai számát nem óhajtja nagyban szaporítani, ajánlom a következő eljárást, melylyel én sikerrel egyesítettem gyenge családaimat méznyerés szempontjából, feltéve, hogy a kaptárok egyesek vagy kettesek s a méhesben elég tér áll rendelkezésünkre.

A kaptárokat kettesével szorosan egymás mellé huzzuk s egy pár napig így hagyjuk őket.

Két egymás mellé huzott kaptár népe fogja képezni a leendő egyesített törzset. Most megvizsgáljuk, melyiknek anyja tenyészképesebb. Rendesen az ép szárnyu, nagyobb, világosabb, vastagabb potrohu lesz az, mi az első tekintetre megítélhető.

A törzskaptár mézürét most tüll szövevvel, vagy szitaífonattal vagy rostával elzárom; s estefelé a kiküszöbölendő család népét belerakom keretéstől, fiasostól. Az ily módon egyesített kaptár költésürébe néhány pöffentés pipafüstöt eregetek, mely nagyban elősegíti a szag egyformaságát. Megjegyzem, hogy ha a pár nap alatt árván hagyott nép anyaházat huzott volna, a betételnél haladéktalanul ki kell azt metszeni. Nagyon helyesen járunk el, ha a kaptár ajtatán körfuróval egy ezüst forint nagyságú lyukat fúrunk, hogy levegő hiányában méheink kárt ne szenvedjenek.

Kaptáraink így vannak berendezve s nyáron szellőztetés végett nyitva állanak; természetes, hogy belül ezen lyuk lyuggatot bádóg lemezzel

van beszegezve, hogy a méhek ki ne bujhassanak, télire pedig kívülről megfelelő fatedővel zárom el.

Az egyesített család 2 nap, 2 éjjel — ha számára egy kis vizet is adtunk — ezen állapotban maradhat; harmadnap este az elzáró szita-fonatot óvatosan kihuzom s a költésürbe ismét néhány pipafüstöt eregetek s pár napig ismét így hagyom.

Akkor már, midőn a szita-fonatot elvettem, a kiküszöbölt család kaptárát el kell távolítani. Megesik, hogy a kijáró méhek egy darabig a régebbi helyet keresgetik, de kénytelenek a legközelebbi helyre bemenni, a hol pedig már megbarátkoztak s szívesen látott vendégek lesznek. Az egyesítés után 6—8 nappal vizsgáljuk meg a törzset s ha friss petéket fogunk találni, művünk sikerült. Nálam kivétel nélkül sikerült ezen műtét. Hogy a fogásokban jártasabbak legyünk, próbáljuk meg eleinte csak egy pár kaptárral.

Tisztelt méhésztársak! Jól tudom, hogy sok tekintetben ujakat nem mondtam, de most időszerűnek véltem erről szólni. S midőn jelen cikkemmel a »Magyar Méh« munkásai sorába belépek: üdvözlöm méhésztársaimat s kívánom, hogy reménységünkben az őszi hordást illetőleg ne csalatkozzunk, hanem teljék meg mindnyájunknak bődőne mind színültig.

Méhészi üdvözléssel

Lukács Tóth József,
tanító.

Doboz, 1899. július 14.

Az én itatóm.

Sajtóhiba-igazítás és itató-javítás.

Tévedni emberi dolog, azt mondja a közmondás, tehát egész őszintén megbocsátok a szedőgyereknek azokért a nyomdahibákért, a melyeket a mult, hasonló című cikkemben elkövetett, ha ő is visszavonja azokat a titulusokat, a mikkel *ssép* írásomért illethet. Így kvittek leszünk.

Egészen másképen gondolkozom azonban kedves méhésztársaim véleménye felől, a mit alkottak maguknak felőlem, ha cikkem *esetleg* elolvasták s az abban foglaltak iránt érdeklődtek s csudálkozva tündöttek az *elázó* gummi lemez s a *nonánok* kutja felett:

Édes Istenem, pedig könnyű kitalálni, hogy az *elázó* (az ábra alatt) *elzáró*; a *nonánok* kutja pedig (114. oldal 7. sor felülről) nem más, mint a *ssomszédok* kutja. Nos, ha még ehhez hozzá veszem, hogy a 115. oldalon felülről a 2. sorban (e) helyett (c) olvasandó, minden nyomdai baj el van intézve sikeresen.

De nem így van ám az itatóval.

Rendesen abban téved az ember, a mit a legbiztosabbnak tart.

Én is így jártam. — Azt hittem a fa uszik a vizen, minden fizika ezt állítja, pedig nem egészen igaz, mert az én itatómban nem uszik.

Ennek is meg van az oka! No, de vegyük sorra a dolgokat; a mit elmondani akarok a mult számban bemutatott itatómnak használat közben feltűnt két hibájáról, annak okáról s könnyű elhárításáról, hogy eset-

leg a kik elkészíteni óhajtják, ne tiszteljenek meg a hibák föllépése miatt olyanforma titulusokkal mint a fentemlített szedőgyerek.

Sajnálom, de két hibája az általam szerkesztett itatónak *került*, de már kiigazítottam könnyen, egyszerűen.

Zavarólag hatott az itató méhekre eleinte azon körülmény, hogy az itatóedényben lévő uszódeszka vizes volt. Nem mertek rászállani. Azt hittem, talán a víz nyomára oly erős, hogy a deszka attól a vízbe süllyed; de nem az volt az ok.

Később rájöttem, miután a deszka folytonosan lejjebb süllyedt, hogy a fa átnedvesedve oly súyt kapott, melynélfogva a víz nem tarthatta fönn; egészen elsüllyedt volna, ha ki nem veszem.

Ezen uszódeszkákat (*h*) tehát eldobtam s készítettem helyette egy 4 cm oldalú négyzet alakú vékony (szivarskatulya darab) deszkácskát, négy sarkának a vízfelőli oldalára gyufaszázból csinált szeggel odaerősítettem (egyenlő súlyban mind a négy sarokra) egy pár darab 1 cm vastagságú parafalemezt dugóból vágva, a deszka közepén átütöttem az irányító szeget (*j*), ráhúztam az elzáró gummilemezt (*i*), aláhelyeztem a kifolyó cső alá s megvolt az uszó deszka.

Most apró kavicsokat szedtem elő, óvatosan s figyelmesen körülraktam a kis uszódeszkát, beleállítva a köveket az itatóedénybe (*b*) úgy, hogy a tetejük a vízből kiálljon.

Ezekre a kövekre kényelmesen rászállanak a méhek és szedik a vizet, ha van rá alkalmas idejük, hogy repülhessenek. De bizony eddig keveset repültek, mert kutya idők jártak erre mifelénk.

Még egy másik dologgal sem voltam megelégedve. A víz gyanussá lett, ha soká állott a viztartóban, s a kibocsátása kényelmetlen volt az itató edényen keresztül, meg nem is szerettem, hogy az a víz, a melyet én éppen *melegíteni* akarok, az itatóba jusson. Elővettem tehát egy nyeletlen reszelőt, a végit odafeszítettem a viztartó edény fenekének s addig forgatgattam jobbra-balra, míg az edény fenekére egy jókora lyukat furtam. A lyukba beillesztettem egy egészséges dugót (akadt a kezembe gummiból való, de a parafa is tökéletesen jó) készen lett a víz elbocsátó rés. Most takaríthatom a viztartót bármikor. A fenék dugót kihuzom, a víz kifolyik; a dugót visszahelyezem s öntök friss vizet.

Munkács, 1899 junius 18.

Biró István.

Álanyás család egy álnyával.

»Legyen világosság!«

A »Magyar Méh« f. évi 3. számában egy czikkem jelent meg. »Az álanya« czimen, melyben az álanyasságot három különböző alakban mutattam be. A legnagyobb feltűnést bizonyára azon esetek keltették, melyekben a valódi anya mellett álanyák is fiasítottak. Megvallom, hogy mikor ezt a csodálatos dolgot felfedeztem, engemet is meglepett. Szerettem volna minden méhésztársamnak megmutatni, hogy kiki a saját szemeivel győződjék meg felőle. De miután több hasonló esetem is volt, azért csak hamar lekopott ezen jelenségről a csodálatosság himpora, s akkor már nagyon is közönséges dolognak tetszett. Csak még egy álanyás állapot

maradt rejtélynek, melyet nem tudtam megfejtetni, mikor a családban csak egy álnya petézik és a nek tekintik. Azt szerettem volna tudni, mi ösztö- éppen csak egy dolgozó méhet válasszon ki magát családokban rendszerint több álnya van? — M hogy a méhek annyira vonzódnak az ilyen álkirá- ben az álnyákra rá sem hederitenek? — A megtalálni, mert eddig csak egy esettel találkoztam mulva mégis szétfoszlott az álkirálynő rejtélyes vol- tant végre a titok nyitja, mely esetről a következő

A 17-dik számú rajtkaptáromban a fiatal any- peterakáshoz fogni, pedig a többi fiatal anyak már- tek Nap-nap után figyelemmel kísértem az anyát, tam eldönteni, hogy meg van-e már termékenyülve, tán nekem az anya viselkedése sehogy sem tetsze- ha a peterakást megkezdi, más anyával cserélem ki

Junius 23-án átvizsgálom a kaptárt, de az sehol. Hála Istennek! — mondtam magamban, — cs- tam tőle! — A népnek egy szebb anyát adtam be- együtt.

Junius 24-én keresem a beadott anyát, de az Amint az anya után kutatok, az egyik lépen szem- nös karcsuságu dolgozóméh, de kezdetben rá sen- minden figyelmemet az anya keresésére fordítam, találtam sehol. A mint a lépeket forgattam, újra el- csa kinézésű dolgozóméh és most már jobban szem- és az azon levő szőr sűrűsége, testének nagysága olyan- méheknél található. Két hátulsó lábán is ott volt a mé- mélyedés, mely csakis a dolgozóméheknél, található; kintve már anyának vélte az ember, mert az finom és k- nyulánk is volt, mint az anyaméhéke szokott lenni. tehát félig dolgozó, félig anya volt. A méhek csapj- folyton követték, látni való volt, hogy anyjoknak te- anyát megöltem, mert ugyis csak törpe herét fiasított- pondrós fiasítást adtam be, hogy abból anyát neveljen- 30-án mégis kísérletképen egy termékeny anyát adtam fogadtak. Ez is bizonyítja, hogy a méhek az álkirályn- tették, mert különben mint valódi álnyás nép, a b- nem fogadták volna.

Most már tudjuk, hogy az anyaként szereplő ál- dolgozóméhek, mint inkább korcsanyák. A természet s- mint sok más az állati- és növényi világban, s il- annál inkább előfordulhat, mert anya és dolgozó egy- ből származik. Hogy anya-, vagy dolgozóméh lesz-e a- lálék és sejt nagyságától függ. A korcsanya úgy jöhet- álcza az anyaházak közelében kétféle táplálékhoz jut- valószínűbbnek látszik, egy fejlettebb és kelleténél má- álcza lesz az anyáknak szánt étellemmel táplálva. De a dolog, ránk nézve az a fontos, korcsanyákat egy

herét fiasító terméketlen fiatal anyákkal, mert ha a korcsanyát eltávolítjuk a kaptárból, a nép elfogadja a nekik beadott valódi anyát, a mi nekem tényleg két esetben sikerült is, 1889-ben és az idén.

Most kérdem, van-e szebb foglalkozás a mi méhészkedésünknel, hol minden lépten-nyomon a teremő kezének annyi csudás remekét szemlélhetjük e parányi bogárban, ha nem is más egy ályánál?

Ludvig Ede.

A befogott raj kivonulásának megakadályozásáról stb.

— *Szénássy Ferencz.* —

Miután a rajzás szezonja most van,* szolgálatot vélek tenni igen tisztelt méhésztársaimnak, — különösen pedig kezdőknek.

Ugyanis arról legyen szó: »Miért nem marad a befogott raj egyik vagy másik régi kaptárban?« Ily számos levélbeli megkeresések érkezen-denek hozzám. Ennek az egyszerű magyarázata az, hogy a kaptár nem eléggé tiszta, ezen okot határozottan merem állítani, mert arról meg vagyok győződve. Ugyanis évekkkel ezelőtt nálam is fordult elő olyan eset, hogy egyik szép májusi napon befogtam egy elő-rajt egy már használat-ban volt régi kaptárba, a melyből a család az előző télen elpusztult, s a raj harmincz perczig meg volt a kaptárban, de azután kivonult s egy fára megszállt, ismét befogtam, de megint csak nem volt maradása, mire azután bevettem a rajt egy tiszta, új szalma-köprübe, a melyet diófa-levéllal kidörzsöltem és sós vízzel befecskendeztem; ezen lakás tetszett neki, én azonban a szalma-köprüben meghagyni nem akartam. Nekifogtam tehát azon régi kaptár tisztogatásához és pedig 5%-os karbolsav-oldattal (ugyanis 1 kilogramm vízhez 5 dekagramm karbolsavat tettem) s ezen folya-dékkal a kaptárt bedörzsöltem s jól kiszellőztettem, ezután a kaptárt diófa-levéllal bedörzsöltem, valamint sós vízzel is belocsoltam, másnap reá ismét bevettem az illető rajt a szalma-köprüből a helyrehozott régi kaptárba. Így aztán már meg volt elégedve s gyűjtötte az édes nektárt.

Továbbá a hangyák elleni védekezéshez is a legsikerültebb szer, ha ilyen karbolsavas vízzel a kaptár-ablak és ajtó közötti tért időközön-kint bekenjük. Az esetleg bent levő hangya szökésnek indul s nem bátor-kodik ismét visszatérni, a méhes belsejét sem árt ily karbolsavas vízzel felloccsolni, akkor biztosan nem fognak hangyák ott alkalmatlankodni. — Probatum est.**

* Egy kicsit elkésett.

A szerk.

** Hogy a rajoknak nem minden kaptár tetszik és akárhányszor minden látszólagos ok nélkül kivonulnak, azt minden méhésztapasztalhatta, a ki rajzásra dolgozik. A poros, pókhálós, egérakta, vagy más oknál fogva bűzös kaptárból a méhek rendesen ki szoktak vonulni, hasonlóképen megcselekszik ezt, ha maga a kaptár ugyan tiszta, de a beadott keretek nem tiszták, ép úgy, ha tulságosan nagygnak, vagy tulságosan szűknek találja a raj a rendelkezésére bocsátott kaptár üreget. Sokszor minden tiszta a kaptár belsejében, az elfoglalandó térség terjedelme tekintetében is rendben volna a kaptár, de a röplyuk észrevétlenül piszkos maradt. — Ilyen esetben is kivonul a raj, de nem mindig. Egyáltalán e tekintetben a méhek kiszámít-hatatlan szeszélylyel bírnak, mert akárhányszor dohos, nedves föld-, fa- vagy száraz üregben buzódnak meg, míg máskor a legszebb kaptárból is kivonulnak, még akkor is, ha azt a legtisztábbban előkészítettük, szagos méhfűvel bedörzsöltük és hegyibe még fedetlen fiasítós lépet is adtunk be nekik. Nálam is fordult elő ilyen eset. Az 1898. évi

Sok megjegyzés Liebner ur néhány me

Liebner urnak »A kettős rendszerű mehtenyésztés paraszti méhészet«-re vonatkozó s a 7-ik számban közlött a múlt évi »Megjegyzések a bácskai levélre« című fel-

Hiába hivatkozik most is szokásához híven a noha a mozgó kaptárak az utóbbi 10 év alatt 222%-al ez a haladás csakis a műveltebb elemnek az érdekes szintén, hogy ebben a köznépnél nagyon csekély rész-

Liebner ur a tanulekony magyar nemzetre, én most a tót népre hivatkozom, s állítom most is, hogy a magyar és hosszadalmas a köznépre, de megengedem, hogy a tenyésztés az alföldi nábob parasztot nem vonja el a felvidéki szegény tótnak mégis kedvesebb a napszám-

Értsük meg azonban egymást, nehogy a meghasznált ferkőzve, ártalmára legyen magasztos ügyünknek, mely oly hí apostola vagyok, mint Liebner ur. Dolgozzunk tőleg; boldogítsa Liebner ur a magyar parasztot, én harmadik s így tovább a szászt és mőcsot, s akkor boldog a nép is. A filantrop, IV. navarrai Henrik frank vasárnap tyukot akart a szegény ember fazekába juttatni szegény nép mákos buktáját óhajtanám mézzel megéde-

Én a mozgó kaptárt értelemfejlesztőnek tartom s arra, hogy terjesztésével a köznépet önművelődésre dicseérem a magam kettős rendszerét, nem is oktrojálom nem is ítélem el a mostani hosszadalmas rendszert, hanem felszólalásomnak egyedüli célja az: terjesztsük a tenyésztést a köznép soraiban, de egy oly rendszer sebb munkaidőt igényelne s olcsóbb lenne.

Liebner ur kettős rendszerű kaptáraim árát az eljesztett hármaskaptárakéhoz viszonyítva, drágáknak mondja is van, de figyelmen kívül hagyja ama lehetőség megvalósulását az én kettős rendszerű kaptáraimat is nagy-

ezredéves kiállításra hozatott lüneburgi méhtörzsből nyert másként, hogy háromszor is befogtuk, először egy úgynevezett nyári kaptár f. évi 5. számában a havi teendőket, a hol ez a kaptár le van a fűvel szépen beszagositott új egyleti kaptárba, a melybe óvatosan fedetlen fiasítást is tettünk de hiába, mert az én másodrajom kaptár nélkül, hogy megszállt volna és soha többé nem láttam. Az így utána, mert azt tapasztaltam, hogy a lüneburgi méh, az 6 folyton nekünk való. Ha egy marokra való feles méh van, kirajzik, a hol a hanga adja augusztus végével a főhordást és olyan méh pergetni nem lehet, a hol tehát a méhészek azon vannak, hogy lekenezni való törzsük legyen — célszerű lehet, de a mi nálunk nem kell. Az előrajoknál a szökés ritkábban fordul elő, mint az nek fiatal, fűrgé, tapasztalás szerint különben is a csatangolás anyja van. Az ilyen anya rendszeren, ha csak lehet, magasra. Akármilyen szeszélyes is a méh a lakások dolgában és bár nemely miként a fenebb említett esethől látható, a fiasításos lépést otthagya a kaptárnak szagos fűvekkel (méh-fűvel, izsoppal, diófavéllel stb.) vagy egy fiasításos lépnek beakasztása, tagadhatatlanul marasztalja a méhekre és igen ajánlható.

előállítani, ha meggyőződnek arról, hogy rendszerem hasznára válhatik a méhtenyésztés ügyének.

Noha a kettős rendszerem nem is éri el a kívánt célt, mindamellett el kell ismernie Liebner urnak is, hogy rendszerem a munkaredukálás eszméjét annyira, mennyire talán mégis csak megközelíti, mi már magában véve, ha nem is előny, mindamellett az utirány meg van jelölve, az eszme fel van vetve. Buzgókodjunk hát egy oly rendszer meghonosításán, mely a földmives nép konzervativizmusát az okszerű méhtenyésztéssel szemben képes lesz megtörni.

Végül nem mulasztatom el dorgáló szavamat azokkal szemben alkalmazni, kik az egyesület által terjesztett kaptárakról kicsinylőleg és becsmérőleg nyilatkoznak. Az általam megrendelt kaptár általános tetszést aratott, sőt a hirhedt pánszlávjaink közül többen, kik látták a kaptárt, igen elismerőleg és dicsérőleg szóltak róla.

A nép áldása kísérje azokat, kik az olcsó kaptárak eszméjét megvalósították!

Lovecsky Ernő,
tanító, méhészt Hrachovistyén.

Kezdők számára. Havi teendők.

Augusztus.

Reméljük, hogy az augusztus, ha nem is teljesen, legalább részben pótolni fogja mézhozam dolgában a tavaszi veszteségeket, a melyeket a hűvös, szakadatlan esővel járt, felette alkalmatlan időjárás okozott. Minden oldalról a legjobb hírek érkeznek: a tisztesfű és egyéb parlagi vadvirág gyönyörűen burjánzik a meleg esők után a páratelített levegőben s a törzsek is erősek. Most már csak kitartson a jó idő.

Ha általában erősek is a törzsek, itt-ott mégis gyenge is fog közöttük mutatkozni. Az ilyenek gyanusak és rendszeren anyátlanok, a miről mielőbb meg kell győződünk. Ilyenkor augusztusban anyátlan törzsszel anyát nevelteni legfeljebb az ország azon déli részében volna észszerű, a hol szeptember végéig tart a hordás és hol még októberben is szép napokra lehet számítani, vagy igen erős törzseknél, a hol például mostanában pusztult el az anya, ellenben, a hol őszi hordás nincsen, ott legjobb ezen gyenge népeket már most, értjük augusztus végét, egyesíteni, hogy nyárutóján kettesével a hordást minél teljesebben ki tudják használni. Persze, a kezdő, a kinek kevés népe van, az megpróbálhatja az anyanevelést, kevésbé erős törzseknél is, ha sikerül neki, úgy hogy a betelelés nem jár kockázattal, akkor egy törzsszel többje van, ellenben ha a kísérlet nem vezetne eredményre, később is egyesíthet.

Ha a törzsnek már tojó álnyja van, akkor a herefiásítás heresejtekben lesz és csak akkor lesz dolgozóméh sejtekben herefiásítás, ha a fészekben nincsen heresejt.

Az ilyen törzset legcélszerűbb kisépíteni, hadd koldulják be magukat a szomszédos kasokba, esetleg azt is megteheti a kezdő, ha néhány tulerős törzse van, hogy ezek egyikéből is, másikatól is kivesz egy-egy keret fiásítást méhvel együtt, beteszi egy üres kaptárba, a melyet aztán az álnyás helyére állít, hogy a lesepert álnyás méhek ezzel egyesülhessenek.

Oly esetben, a midőn valamely törzsnek hereköltéses anyja van. akkor a hereköltést dolgozóméh sejtekben fogjuk találni. De olyan eset is előfordulhat, hogy a törzsnek olyan anyja van, mely egyáltalán nem petézik; sőt meddő petéket tojó anya is szokott előfordulni, ámbátor ezen utóbbi esetek igen ritkák s inkább csodaszamba mennek. Az ilyen tojásokból nem fejlődnek élőlények és a méhek nem is dajkálják, hanem rendszeren még az nap kihordják a kaptárból. Annak kinyomozására, hogy vajon jó-e az anya vagy nem, a törzsnek teljesen érett fedett fiásítás adandó. Néhány nappal később pedig részint petéket, részint fedetlen gyenge fiásítást tartalmazó lépeket kap. Ha a törzs nem épít anyabölcsőket, száz közül 99 esetben az anya hasznavehetetlen. Ha egy ilyen törzsnek a hasznavehetetlen anyját jó termékeny

anyával akarjuk kicserélni, akkor előbb anyátlan állapotot kell teremtenünk és csak akkor szabad a termékeny anyát neki beadni, ha a méhek árvaságukat felismerték, tehát a hasznavehetetlen anya eltávolítása után 24 órán belül semmi esetre, különben könnyen megeshetik, hogy leszurják. Egyes eltérő esetek nem lehetnek mérvadók arra, hogy kevesebb elővigyázattal éljünk. Ha nem számíthatunk őszi hordásra, akkor augusztusban mulhatlanul hozzá kell látni a törzsek átvizsgálásához.

Ha korán végezzük ezen fontos teendőket, sok olyan bajnak vehetjük elejét, a melyen később vagy egyáltalán nem, vagy csak nagy kockázattal birunk némi-képen segíteni. Ilyenkor vizsgálván meg a fészket, a méhek még ráérnek a réseket, melyek az építménynek szétszedése által támadnak, propoliszszal betapasztani, a fészket kedvük szerint rendezni és a fészkekből kiszedett, sokszor csupán egy féltényrnyi mézet tartalmazó lépeket kiűriteni, ha az ablak mögé akasztjuk őket és a mézet a tömör fészkek fölé elhelyezni; az átvizsgálás után behordott virágpor is ott marad most már, a hova a méhek lerakják, ez pedig a tavaszi fejlődés szempontjából igen fontos.

A betelelés az évad egyik legfontosabb teendője és a ki ezen munkát lelkiismeretesen és annak rendje szerint végezte, az a jövő év sikerének vetette meg az alapját.

A kinek kupos köpüi vannak, az helyesen fog cselekedni, ha azokat a mérlegem megmérilegeli, hogy megtudja, vajjon mennyi is a kas belsulya, a miből aztán a méz készletre bekövetkeztethet, ha csak némi gyakorlata és szemmértéke van is. A sárral betapasztott vesszőkasoknál természetesen nagyobb gyakorlat és óvatosság szükséges a belsúly megállapításánál, mert a sok sár miatt a sulyban könnyen tévedhet az ember. Arra is tekintettel kell lenni, hogy öreg lépek vannak-e a kasban vagy egy-két évesek mert az öreg lépek háromszor is oly nehezek, mint a frissek. A kas belsejére legalább 9 kg.-ot kell számítani, a melyből a méz sulyára 6—7 kg. esik. A keretes kaptárokat már könnyebb átvizsgálni.

A keretes kaptárokból lakó törzsek átvizsgálásánál a következőkre terjedjen a figyelmem:

1. *Hogy milyen az anya?*

Az anya kora iránt a pontos méhészt mindig tájékozva van, mert ha kicsiny az állománya esetleg tejből is tudja, ha nagyobb, akkor pedig pontos feljegyzéseket vezet. A jó, egészséges anyának szép szapora tömör munkásméh fiasítása van, míg ellenben a pete fészkekben hibás vagy gyenge anya fiasítása szorványos, sőt némelykor herefiasítással vegyes. Az ilyent ki kell cserélni, vagy esetleg a törzset egy másikkal egyesíteni.

2. *Hogy milyen a nép?*

T. i. hogy van-e elég méh. Ilyenkor különben főként, ha egy kis hordás van, még sok a fiasítás, Telelésre alkalmasnak akkor veendő a törzs, ha legalább 5 lépköz sűrűn el van lepve méhvel, már t. i. olyan lépköz, melyet két-két egész vagy négy fél keret határol. Ennél gyengébb törzsek csak kivételképen hagyandók egymagukban télire.

3. *Hogy milyen a lépepítmény?*

Heresejtes lépeket a fészkekben túrni nem czélszerű, de azért egy-két féltényrnyi nagyságu foltocska heresejt a dolgozósejtes lépeken, a melyekben esetleg tavasszal a méhek 30—40 herét nevelhetnek, ne ejtse a méhészt kétségbe, sőt néhány heresejt szerintünk egész hasznos, akár mit mondjanak is azok, akik egy fél marék herének elpusztításától remélik a kiadóbb mézszüretet. Csak egész herelések és egyáltalán nagyobb mennyiségű heresejt nem való a fészkekbe. Az olyan lépek, a melyekben csak kevés méz van és nincsen kilátás, hogy még az őszi hordásból megteljenek, kiszedendők a fészkekből és azon kívül helyezendők el, esetleg az ablak mögé vagy az üres méztárba, helyet engedvén a méheknek a hozzáférhetőséghez, hogy belőlük a mézet áthordassák a fészkekbe. Ha a méz be volna fedelezve, fel kell horzsolni, mert befedve ősszel nem bántják, míg ha felszakítjuk a sejtfedeleket, csakhamar kiürülnek a sejtek. A nagyon fekete régi lépeket kimustráljuk beolvasztás végett. Az olyan lépek, a melyekben a méhek már néhány nemzedéket kiköltöttek, alkalmasabbak télire a fészkekben, mert a visszamaradt nympa hárttyák által jobban tartják a meleget, mint a frissen épült szűzsejtek; de azért ne fájjon a méhészt feje, ha ilyeneken kénytelen méheit betelelni; a fő, hogy a méhek télen át ne a hideg sikamlós mézen legyenek kénytelenek ülni, hanem, hogy legyen a télkészlet alatt annyi üres sejt, a melyeken megszakítás nélkül megtelepedhessenek. Azért a beteleléshez legjobbak az olyan egész keretek, a melyeknek legalább egy harmadrésze alul

űres. Nyenek hiányában, vagy a ki csak félkeretekkel dolgozik, az tegyen a fészek alsó részébe csupa olyan félkereteket, a melyekben vagy egyáltalán nincs vagy csak fönt egy részében van méz. A félkereteknél még az is igen fontos, hogy a felső keretsor egészen a keret alsó lapoczkájáig ki legyen építve, hogy a felső és az alsó keret között a folytonosság meg legyen, különben megeshetik, hogy ha nagy hidegek következnek be, a folytonosság hiánya miatt, ha alul elfogy az élelmük, ott rekednek és éhen pusztulnak, daczára, hogy néhány centiméterre kilószám találhatnának táplálékot. Így számtalan törzs pusztul el évente.

Hogy himpor is legyen a fészekben, az magától érthető; de ha tulsok van belőle és főleg, ha oly helyre rakták volna le a méhek, a hol azt télen el nem lephetik, akkor el kell ezen lépeket távolítani, mert a himpor télen át megpenészesedvén, úgy is kárba veszne, míg ha elszedjük és tavaszig száraz helyen tartjuk és akkor adjuk be nekik, nagyot lendítünk gyarapodásukon, mert ha korán kezdik a fiasítást, rendszeren szükében szoktak lenni himpor dolgában. A selejtes kaptárok kicserélésére is igen alkalmas most az idő. Még most van elég idő arra, hogy a méhek mindent betapasztthassanak és a kaptár oldalfalait méhszurokkal bevonhassák, miként ezt elmaradhatatlanul tenni szokták, hogy otthonosan érezzék magukat. És most nincs is annyi kaptár-rendelés, tehát kaptárt is könnyebbet kaphatni akár az egylet utján, akár a kereskedelmi méhészeknél.

A viasz olvasztásról.

Hosszú ideig tengődött a méhészet, mely hajdanában Magyarországon nagyjelentőségű mellékágát képezte a mezőgazdaságnak, szépen virágzott és jól jövedelmezett, míg a cukoripar fejlődése és a tengerentuli országokból behozott növény- és földviaszfélék jövedelmezőségét annyira meg nem csökkentették, hogy a régi egyszerű, a méh munkaképességének kihasználására alkalmatlan rendszerrel már nem lehetett a befektetett tőke polgári kamatozását és a méhekre fordított munkával ehez egyenértékű hasznot elérni. Ma már, hála Istennek, ismét jövedelmezővé lett. Ezen fordulatot és fellendülést első sorban azoknak köszönhetjük, a kik a méhek okszerű kezelését Magyarországon meghonosították és terjedésén és megizmosodásán fáradoztak és érdekében áldoztak. Hálás elismeréssel kell földművelésügyi kormányunknak adóznunk azért a hathatós támogatásért, melyben a méhészet ügyét a fordulat első pillanatától kezdve máig támogatta, a mely támogatás nélkül soha oly lendületet nem vehetett volna, a minőt minden irányban örömmel konstatalhatunk; de különös hálával tartozunk Darányi minster úr ó nagyméltóságának, kinél hatalmasabb és czéltudatosabb pártolója a méhészetnek eddig még nem volt. Ő a gyakorlati törekvéseknek erős anyagi támogatásával, a szakoktatás kibővítésével és egyéb bölcs intézkedéseivel a magyar méhészetnek egy új korszakát alkotta meg, mely anyagi hasznok tekintetében felül fogja mulni a régi jó idöket.

A méhészetnek két fő jövedelmi forrása van: A *mész* — és a *viasztermelés*.

A méztermelés és a méz elárúsításának előmozdítására is minden megvan téve. Eddig sok méhész nem tudva illő áron mézét értékesíteni, most már van központi mézelárúsító csarnokunk, csak legyen méz annyi, a mennyire ennek szüksége van. A mult évben 700 m. m. általában a külföldre szállítása mellett még 400 m. m. lett volna szüksége tehát: a méhészet egyik része: A *mésztermelés* és annak elárúsításáról is kellőleg gondoskodva van.

Nézzük meg most a méhészet másik részét, a *viasz termelés* előmozdítására mily intézkedések tétettek?

Elmondhatjuk, hogy semmi. Igaz ugyan, hogy az országos méhészegylet 1897. decz. 6-án tartott választmányi ülésében elrendelte, hogy „Viaszfőző verseny” tartassék s a legjobbnak 25 frt jutalmat is tűzött ki, mert *igen sok selejtes gyártmány kínálódik*, de mivel a kihirdetett versenyre egyedül magam jelentkeztem, — nem tartatott meg. Azóta ismét pihen a viasztermelés* ügye, pedig az elmúlt évi hivatalos kimutatás szerint csak a külföldre 3723 mm. viasz 558 ezer frt értékben szállított ki; megérdemli tehát a viasztermelés is, hogy az azt megillető figyelemben részesíttessék.

A közönséges módon gyakorolt viaszolvasztás (a sonkoly felfőzés után zacskóba töltve, fával nyomkodva) nem csak kellemetlen munka, de 60—80% viaszvesztés is.

A gőzviaszolvasztók — általános vélemény szerint — $\frac{1}{2}$ viaszt hagynak a sonkolyban. Tóth János méhészeti szaktanár tanácsára megpróbáltam a Büttner-féle gőz viasz olvasztót, de a maradványból közönséges módon is sok viaszt nyelve. — eldobtam, — és kísérletezéseket tettem egy jó viasz kiválasztó készülék előállítására végett.

Figyelembe véve, hogy a tiszta viaszból készített lépek később a kelő méhek által a sejtben hagyott bábíngék és a savakkal vegyült virágpór által úgy bevannak fedve, hogy a viasz, — nemtelen részek által — lepellet van minden oldalról borítva, így a viaszt csak a sonkoly felolvasztása és préselés által választjuk ki a nemtelen részekről. A gőz viaszolvasztóban felolvad úgy a viasz, de a szintén felolvadt nemtelen részek által fedve lévén ki nem szabadulhat és minél nagyobb a gőz, annál jobban megolvad és összeroskad a nemtelen rész is, elzárja az utat a viasz elől és különösen a sonkoly tömeg belsejéből préselés nélkül ki nem jöhet.

Ezeket tudva, állítottam elő, — sok kísérletezés után — viasz kiválasztó présemet, melylyel nem csak magam voltam megelégedve, hanem a megrendelők is. De igen sok bajom volt a használt zacskó miatt, míg elküldhettem a megrendelőknek és azon megjegyzés is tételettel rá, hogy egyszerre kevés sonkolyt lehet rajta préselni.

Forgách L. méhészeti szaktanár úr meglátogatván, megvizsgálta présemet és nem csak a nekem sok kellemetlenséget okozó zacskó mellőzhetésének módját, — hanem azt is közölte velem, miként lehet vele egyszerre nagy mennyiségű sonkolyból is kiválasztani a viaszt. Kimondta, egyszersmind, hogy tanácsát követve présem teljesen használható s minden igénynek megfelelő lesz.

Valóban nagy köszönettel tartozom Forgách urnak a viasztermelés terén igazán nagy fontosságú tanácsáért, mert ezáltal nem csak viaszprésemet tette tökéletesen — a célnak megfelelővé; hanem a viasztermelés elhanyagolt ügyét is, — mondható — hogy tökéletességre segítette.

Most már préseimet a megrendelőknek Forgách úr tanácsa szerint átalakítva küldöm 7 frt 40 krért, míg készletem tart.

Az átalakítás módját és a használati utasítást eddigi megrendelőknek is meg fogom küldeni.

Csap (Ung m.), 1899. június 12.

Bacsikay Sámuel,
méhészköri elnök.

* Bocsánat, a termelés ügye nem pihen, mert hiszen évről évre több viasz termeltetik, miként ezt a kiviteli statisztika is mutatja, csak a kis termelők számára alkalmas viaszfőző készülékek versenyre volt felfüggesztve.

A szerk.

Az á l a n y a.

Ludvig Ede ur igen érdekes dolgozatokat irt az álnyáról s ez arra ditott engem, hogy saját tapasztalataimat is, melyek az álnyára vonat-
znak, közlétegyem. Hogy termékeny anya mellett felléphetnek-e álnyák,
re nézve tapasztalataim nincsenek; azonban előfordult méhészeti gyá-
rlatomban egy hasonló eset, mely szintén a mellett bizonyít, hogy
anis, egy és ugyanazon családban előfordulhat egyszerre valóságos és
anya is Bizonyára számtalanszor előfordulhatott már ez az eset, csak-
gy a méhészek nem vették észre. Hiszen hasonlóképen volt a dolog
előtt pár évvel azzal az újsággal, hogy egy családban előfordulhat
yanazon időben két jó petéző anya. Ezt még Dzierzon apó sem akarta
inni, míg végre a tények sokasága előtt beadta a derekát. Pedig ma-
m is láttam ilyen esetet. Évekkel ezelőtt Szarvason, megboldogult
acsók kartársam figyelmeztetett rá, hogy egy ottani méhésztársunknál
y családban két petéző anya van. S valóban úgy is volt. Így vagyunk
ost Ludvig ur eseteivel is. Azért helyesen teszi minden méhész, ha
sheit szorgalmasan megfigyeli, s tapasztalatait lapunkban közli, míg
gre majd az egybevágó vagy hasonló esetek sokaságából le lehet vonni
következtetést, melynek rendesen gyakorlati haszna is van.

De ime, az én esetem:

Tavaly méheink — mint rendesen — igen későn, de erősen rajoz-
t. Julius 12-én vettem észre, hogy a 14-es számú kirajzott családom
tal anyja még nem pározott meg. Visszaraktam a családot anyjostól a
ptárba abban a reményben, hogy anyja majd még megtermékenyül.
y hét mulva újra felbontottam a családot, s azt látom, hogy lépei
n bőségesen vannak bepetézve, még pedig annyira bőségesen, hogy
y-egy sejtben 4—5 pete is van, sőt már jó kövér kukaczkok is voltak
sejtekben. — Ez tehát álnyás család, gondolám. Vizsgálgatás közben
után még azt is láttam, hogy az egyik lépen egy méh potrohával van
lemélyedve a sejtbe. További megfigyelésem arról győzött meg, hogy az
stó méh csakugyan petézik, tehát álnya.

Most már nem volt más hátra, mint orvosolni a bajt. Kiszedtem
egész családot a keretbakra, a kaptárt kisöpörtem és beadtam neki
t másik családból, négy keret fiasítást méhestől, az álnyás családot
dig lesöpörtem. Mindjárt a lesöpítés után feltűnt, hogy igen kevés méh
ül vissza kaptárjába. Megnéztem a helyet, ahol lesöpörtem volt őket
gen sok méhet találtam ott a földön ide s tova mászkálni. Ott hagy-
n őket, gondolva, hogy majd csak haza mennek. Másnap reggel megint
ik ott találtam őket, de már csomóba huzódva. A hűvös reggel miatt
m igen volt kedvük repülni. Így tehát kényelmesen szétszedhettem a
mót, melynek közepében megtaláltam a fiatal terméketlen anyát.
hát az illető családban egyszerre volt egy terméketlen anya és álnya,
g pedig majdnem egy hétig. Azt különben minden méhész tapasztal-
ta, hogy egész rendes családban elég gyakran fordul elő itt-ott púpos
ítás, a mi valószínűleg szintén petéző méhtől származik. Ez mind azt
onyítja, hogy az anyák az álnyákra nem féltékenyek. Azt is megta-
ltam ebből az esetből, hogy az álnyás család minden keretét más és
is helyen kell lesöpörni.

Még egy különös esetem volt az idén, mely szintén tanulságos.

Az első tavaszi vizsgálatnál valahogyan agyonnyomtam 38-as számú családom anyját, a mit azonban mindjárt nem vettem észre. A második átvizsgálásnál már tele volt az én családom púpos fiasítással, még pedig vagy hat keretben. Orvoslását akkorra halasztottam, ha majd összes családjaimat átvizsgálom. A 42-es számú családnál találtam ugyan elég fiasítást, de nagyon hézagos volt. Vén anyára következtettem, a mit az anya külsője igazolt is. Hogy méhesemben ez az eset előfordult, annak az az oka, hogy 1897 tavaszán vettem 24 családot s az eladó nem tudta az anyák korát, a vén anya tehát így maradt meg életben. Mivel ebben az időben here már volt elegendő, különösen a vén anyás családban, egyszerűen új anyát neveltettem a családdal, a vén anyát pedig, mivel megölni sajnáltam, beeresztettem a reptülő lyukon keresztül az álnyás családba. A második átvizsgálás után kaptunk egy tiz napos esőt és így az én álnyás családomra nem kerülhetett sor. Mikor kiderült, rögtön szétszedtem, de alig szedtem ki egy pár keretet, már elhívtak és így az orvoslás megint abban maradt. Végre egyszer csakugyan rákerült a sor. Szétszedve a családot, csudálkozva látom, hogy sem púpos fiasítás, sem pedig apró here nincs a családban, de a helyett van benne jó, de rendetlenül rakott fiasítás, van elég jó heréje és már fedett anyaházai is vannak. Ez az álnyás család tehát a beadott vén anyát elfogadta, álnyáit és apró heréit elpusztította és most anyát cserél. Remélem hogy most már magától rendbe jön.

Kulpin.

Matthaeides György.

A komáromi méhészek »Méhészeti Értesítője«.

A komárommegyei gazdasági egyesület méhészeti szakosztálya múlt évi működéséről »Méhészeti Értesítő a komárommegyei gazdasági egyesület méhészeti szakosztályának 1898. évi működéséről, a szakosztály megbízásából szerkesztette Lakatos Károly szakosztályi titkár, I. évfolyam« címmel egy 91 oldalra terjedő füzetet adott ki, melyet nekünk is megküldött. Mondhatjuk, élvezettel forgattuk az érdekes füzetkét, mely a gazdasági egyesület elnökének szóló ajánlason és előszón kívül, Baranyai Géza elnöki jelentését és egyéb jelentéseket, továbbá megnyitókat, szakcikkeket és mindenféle apró érdekes és hasznos tudnivalókat és vegyeseket tartalmaz és így messze fölötte áll tartalmával a közönséges évi jelentések niveauján.

Szóval, igen ügyesen, azt lehetne mondani, »leleményesen« van szerkesztve a kis füzetke, mert arról is gondoskodott a szerkesztője, hogy a hazai szaklapok szerkesztői valahogy félre ne tegyék megemlítettül, t. i. adott be nekik egy kis nógató szert, mely őket, számítása szerint, kell, hogy megszólaltassa, ha csak nem akarják, hogy egy »nagy mulasztás« vádjá rajtuk száradjon. És a leleményes szerkesztő csakugyan cselt ért nógató szerével, mert ime a »Magyar Méh« már megszólalt. De hát mi ezt megtettük volna amugy, anélkül a gáncs nélkül is, a melylyel bennünket a komáromi *Méhészeti Értesítő* t. szerkesztője illetett és ez talán úgy a békés egyetértés szempontjából, valamint magára, Lakatos urra

nézve is jobb lett volna, mert akkor csupán a füzetkének ügyes szerkesztése feletti elismerésünkre lehetett volna szorítkoznunk, míg ellenben így kénytelen kellett lenni azt is ki kell mutatnunk, hogy Lakatos ur, ha megragadja a tollat, nem mindig képes annak urává lenni és némelykor abba a hibába esik, hogy az emberekről és tényekről nem mond a valóságnak megfelelő igazat, ami — szerény nézetünk szerint — még az esetben is öreg hiba marad, ha közérdekből történt legyen vala is és nem azzal a szándékkal és czélzattal, a melyet az említett füzetke szerzőjének csupán azért imputáltunk, mert nem tudjuk elhinni, hogy a Magyar Országos Méhészeti Egyesület ellen teljesen valótlán vádak-
kat epéskedésből vagy békebontó szándékból írta volna, amit nagyon kellene sajnálnunk.

Az igaz, hogy igen gyanussá teszi a dolgot azon körülmény, hogy Lakatos ur ezen, első sorban a Magyarország méhészközönségét érdeklő vádakokat nem a szaklapokban, hanem egy szűkebb körben forgó értesítőben tette közzé, a mely, minthogy nem lévén folyóirat, a védelmet nem közvetítheti, legfeljebb egy év múlva, ha ugyanis az értesítőnek folytatása lesz. Azt hisszük, hogy Lakatos ur ezen eljáráshoz, legalább az írói gavalléria szempontjából egy kis szó fér, annál is inkább, mert a Magyar Méh még soha semmiféle indokolt panasz útját el nem zárta. De térjünk a tárgyra:

Lakatos ur ugyanis a salzburgi vándorgyűlésről beszámolva a következőket írja: »Majd résztvettünk az ismerkedési estélyen, ahol nagy örömünkre ott találtuk már Kovács Antal, országos méhészeti felügyelőt. Abaffy József vándortanárt és még vagy 8 hazánkfiát, a kikkel együtt képviseltük a majd 500-ra menő osztrák és német méhészek közepette Magyarországot. Sajnosan nélkülöztük itt br. Ambrózy Bélát, földmívelési kormányunk hivatalos képviselőjét, kit baleset tartott távol s a vándorgyűlés magyar elnökét, aki megkésve érkezett (?).

Igy történt azután, hogy a hivatalos (?) üdvözlések közepette magyar részről a vándorgyűlést senki sem üdvözölte s a későbbi felköszöntők során sem emlékezett meg senki, nem tarthatván magát közülünk egyik sem a magyar haza hivatalos képviselőjének. Ez egy kissé le is hangolt bennünket, *vezér nélkül érezre kisdéd csapatunkat.* El is gondolkoztunk rajta, vajjon miért is magyar (?) ez a kongresszus, ha magyarságunkat oly alkalommal kifejezésre nem juttatjuk s vajjon ha már magyar is a hivatalos czim szerint, *Magyarország legelső méhészegyesülete és »a többi« is mért nem fejt ki nagyobb aktiót, hogy legalább számban jelennék meg méltóbban.* Egy kis buzdítás mellett lehetetlen, hogy Magyarország bejegyzett, közel 5000 méhésze közül 12-nél nagyobb szám nem jelene meg. *Amde vagy elkésve vagy minden kommentár nélkül kapjuk magyar szaklapjainkban az értesítést s így a társulásra, mint a készületre alig marad időnk.*

Más helyen pedig csodálkozásának adván kifejezést, ezeket írja: »Meglepett a város ünnepies színezete, mindenféle lobogódísz, de különösen a kiállítás és gyűlés színteréül szolgáló gyógyterem helyiségei, a három nemzet (magyar, német és osztrák) lobogóival s lombokkal gazdagon díszítve. Külön államiságunk teljesen kifejezve.

Mireáfik találkoztunk csak az tartóznék, a mit Lakatos ur Magyarorságra legelső méhészegyleteről mond, de mivel mi is ott voltunk a között a »8 hazánkfia« között, aki Lakatos urral, Kovács felügyelővel és Abaffy vándor-szaktanarral a »majd 500-ra menő osztrák és német méhészek közepette a Magyarországot képviselte«, talán nem veszi rossz néven a t. referens ur, ha a továbbiakhoz is hozzászólunk egyenesen azért, mert mi másképen láttuk és tapasztaltuk a dolgokat és másképen is vélekedünk felőlük.

Mindenek előtt vagyunk bátrak megjegyezni, hogy az ismerkedési estély minden hivatalos jelleget nélkülöző amolyan kedélyes társas vacsora, a melyen semmiféle hivatalos aktus nem folyt le, ez éppen Salzburgban jutott feltűnően kifejezésre, a mennyiben ott még az elhelyezkedés is kizárta a hivatalos jelleget, letelepedvén mindenki oda, a hova neki tetszett, vagy a hova jutott, felköszöntőt is mondhatott mindenki akkor, a mikor és nyelv tekintetében olyat, aminő neki tetszett. Ezt Sartori tanár esete is bizonyítja, aki felköszöntőjének javarészt olasz nyelven mondotta el, a miből a legtöbbje a jelenvoltaknak talán egyebet sem értett, mint azt, hogy: *vivano gli apicoltori!* amire aztán néhányan éltetik Olaszországot, elkialltván magukat, hogy: *evviva Italia!* éppen úgy, miként éljent kialltottak volna, ha Lakatos ur feláll és magyar nyelven köszönti vala fel a német és osztrák méhésztársaságokat. És ha Lakatos ur azt vélte látni és szívében is azt érezte, hogy »magyarságunk« ott a társas vacsorán nem jutott kellő kifejezésre, akkor nem cselekedett helyesen és éppen őt terhelte a legnagyobb mulasztás vádja, hogy nem állt fel és nem vágott ki egy velős magyar felköszöntőt. Ebben nem akadályozta őt senki. De hivatalos felköszöntő ez nem lett volna, valamint a többi felköszöntő sem volt az és azért a »magyarságunk« kifejezésre nem jutásánál szó sem lehet, valamint arról sem, hogy vezér nélkül voltak és hogy az egyik vezér késve érkezett volna. Máday miniszteri tanácsos ur, a vándoregylet magyar elnöke a vándorgyűlés hivatalos részéről: a megnyitásról, a tárgyalásokról, a hivatalos diszebédről, a hol a hivatalos felköszöntők mondattak el, szóval a hol a magyar méhészet ügye volt képviselendő és magyarságunk kifejezésre hozandó sem késett el, hanem *ott volt elejétől végig és oly részben és teljesen képviselt minket és ügyünket, hogy csak a legnagyobb hálával és elismeréssel lehet ő méltóságga pontosságáról és buszgulkodásáról szólni* és mi ezennel felhívjuk Kovács Antal méhészeti felügyelő és Abaffy vándor szaktanár urakat és a Lakatos ur által említett 8 hazánkfiát, hogy nyilatkozzanak, vajjon igaz-e vagy nem, amit állítunk! De visszatérve arra a csorbára, a mi a vezérnélküli állapot miatta a társas vacsorán vagy másutt magyarságunkon állítólag esett, azt mondjuk, hogy ha mi ilyesminek csak az árnyékát is észleltük volna, mi a dolgot nem hagytuk volna annyiban.

Valaminthogy nem tűrtük annak idején, hogy a német méhészek a vándorgyűlést »osztrák-magyar« és nem osztrák és magyar« nevezik, valaminthogy nem tűrtük, hogy a magyar színek a gyűléstermekben és a kiállítási területen nincsenek képviselve és kijelentettük, hogy egyetlen egy magyar méhészt sem fog a tárgyaló teremben megjelenni és a kiállítás juryjében részt venni, ha állami önállóságunk színeink tiszteletben tartása, azaz kellő arányban való kitűzése által el nem ismeretik és dokumentáltatik — valaminthogy felszólaltunk az ellen is, bold. Kriesch János tanár nem cs. kir. tanár és bold. Grand Miklós nem cs. kir. méhészeti felügyelő, azonképen Salzburgban sem engedtünk volna, hogy magyarságunkon csorba essék, ha ezt bármiben tapasztaltuk volna. Azóta ismerik a német, osztrák és magyar méhészek vándorgyűlésein a magyar lobogót, azóta alkalmazzák az és szócskát és azóta tudjuk és vesszük figyelembe, hogy nem »osztrák-magyar«, hanem magyar méhészek vagyunk, a mióta az országos méhészeti egyesület jelenlegi vezetői örködnék a fölött, hogy magyarságunkon a méhészegyleteken se essék csorba, nem pedig a mióta a komárommegyei méhészek »Méhészeti Értesítőjé« nek t. szerkesztője lát sérelmeket, vagy sajnálatos mellőzést, a mit ha csakugyan lett volna, ő oly szépen helyre üthetett volna. Csakhogy ahhoz nem hiábavaló utólagos szószaporítás, hanem csupán egy csipetnyi kardos elhatározás kell.

De hát szerintünk ilyennek a megnyilatkozására nem is volt szükség, mert nem hihetjük, hogy mind a 8, illetve 11 magyar hagyta volna magát és magyarságát! Azért említettünk 11 magyart, mert mikor mi megjelentünk a teremben, a vacsora már javában folyt a felköszöntőkkel együtt. Nem jöhettünk előbb, mert bevásárltunk a jurybe, a saját csoportunk a vándorgyűlés megnyitása előtt kívánta a reá bízott teendőket befejezni és a jegyzőkönyvet is megszerkeszteni, ami öreg estig

eltartott s így nem hallhattuk az összes felköszöntőket — ami elvégre mit sem változtat a lényegen, nevezetesen azon tapasztalásunkon, hogy a magyarok iránt mindentűi, úgy az osztrák, mint a német méhésztársak részéről a legnagyobb előzékenység és rokonszenv nyilvánult. Ha a magyarok nagyobb feltűnést kívántak kelteni oly czélból, hogy a vendégek lássák, hogy itt magyarok is *mulatnak*, hát azt bátran megtehették volna hivatalos vezér nélkül is.

Beck lovag, miniszteri tanácsos, osztrák elnök, a mint meghallotta, hogy már jelen vagyunk, maga fáradt el hozzánk — bár mi ott nem hivatalos minőségben voltunk jelen —, hogy megbeszélje velünk a diszebéden elmondandó felköszöntők ügyét, nevezetesen a magyar hivatalos képviselő által elmondandó hivatalos felköszöntőt illetőleg és felkért, hogy az esetre, ha a magyar elnök a megnyitásra el nem jöhetne, helyettesitenék a szólásban, továbbá intézkedett, hogy az éjféli vonattal jönni ígérkező magyar elnök méltó fogadtatásban részesüljön és midőn az határozatotott, hogy báró Ambrózynek részvéttávirat küldessék, a magyarok iránt a legmelegebb rokonszenv nyilvánult és a báró balesetét sajnálattal és az igaz részvét kifejezésével emlegették. De mit is bizonyígtatunk tovább, hiszen Lakatos ur maga mondja, hogy: *Külön államiságunk teljesen befejezésre jutott.*

Ami pedig a továbbiakat illeti, hogy egyletünk szaklapja »vagy elkéve vagy minden kommentár nélkül hozza az értesítést,« az — bocsánatot kérünk az imparlamentáris kifejezésért — *egyszerűen nem igaz* és épen az ellenkezője áll: *Nincsen a német, osztrák és magyar méhészek szaklapjai között egyetlen egy sem, mely oly bőven foglalkozna a vándorgyűléssel és nyujtana oly kimerítő utbaigazítást, mint épen a »Magyar Méh«,* mely a múlt évhen már a *márcsiusi számban* (l. a 43. oldalon), felhívta a méhészek figyelmét a salzburgi vándorgyűlésre és elmondta, hogy az ut oda az osztrák birodalom legszebb hegyvidékein vezet keresztül és megígérte, hogy egy a kiállítási tárgyak szállítási díjaira, valamint a menetárakra nézve a titkárság kimerítő felvilágosítást ad, végül pedig az augusztusi számban a programot (melyet hivatalosan az osztrák méhész-egyesület, és magánuton Alfonsus osztrák méhésztárs utján is, tehát két ízben is megsürgettünk) közölte *öt oldalas* toldalékkal, a melyben háromféleképen kombinált utitárányon át tehető körut és egy közvetlen oda- és visszautazása menetárakkal és egy külön tájékoztató is foglaltatik és melyben az ezen utakon látható látványosságok is meg vannak említve (l. a »M. M.« 8 számát a 184. és 185. oldalon).

De ezeken kívül épen a komáromiak számára már korábban, ha jól emlékszünk már június elején egy külön, kimerítő utiprogrammot állítottunk össze, melyhez a salzburgi és müncheni méhészekről szereztük be az adatokat, nevezetesen a nagyobb és érdekesebb méhesek hol létezéséről. *Ki bátorkodik most már azt mondani, hogy egyesületünk vagy egyáltalában nem, vagy csak elkéve teszi könsé a vándorgyűlési tudnivalókat?* Ki? Lakatos ur, mert neki hat havi előzetes értesítés nem elég az elhatározáshoz és a társuláshoz és egy 5 oldalra terjedő közlemény nem elég aktio. Már bocsánatot kérünk, de aki 6 hónap alatt nem tudja magát egy salzburgi kirándulásra elhatározni és nem tud elkészülni akkor, a midőn mindenről tájékozva lett és akinek annyi buzditás nem elég, a mennyit az országos méhészeti egyesület kifejtett, — az legfeljebb akkor látogat el a vándorgyűlésekre, ha megfizeti neki valaki a költséget. No, de idáig az egyesület nem mehet, még az esetre sem, ha attól kellene tartani, hogy a hivatalos képviselőten kívül egyetlen szál magyar méhésztárs jelenne meg.

Az idén a kölni vándorgyűlés előkészítő-bizottsága jobban sietett a mindenféle közölni valókkal, azt is tudja mindenki, hogy a kölni kiállításra sok érdekes dolog van kilátásba helyezve, Dzierzon is eljön, hogy Dickel-lel, az új elmélet atyjával megmérkőzzék, azt is tudjuk, hogy Köln a Rajna partján fekszik és hogy oda a rajnamelléki vidéken át, Németország legszebb vidékén át vezet az út, mindmégannyi ok, hogy a magyarok is ellátogathassanak Kölnbe. Idő van elég az elhatározásra és a társulásra. Meglátjuk tehát, vajjon hányan leszünk ott hogy Lakatos ur el megye-ekulni és a magyar méhészek számát szaporítani?

A mézértékesítés ügyéről.

Mindenekelőtt az ügy érdekében elismerő hálás köszönet mondok mindazoknak, kik nehéz gondjaim egy jó részétől megszabadítottak és lehetővé tették nekem, hogy a bizottság nevében elvállalt mézszállítások legsürgősebbjeit teljesíthettem az által, hogy felhívásomra vagy anélkül is, gyorsan beküldték mézkészletüket.

Szép mennyiségek érkeztek be, közel 200 métermázsa, és ez mind elfogyott, úgy hogy az idén a múlt év hasonló időszakával szemben a mézértékesítéssel összehasonlíthatatlanul előbbre vagyunk.

Ott vagyunk ma már, hogy nincsen olyan mézmennyiség, melyet el ne tudnánk adni.

Most válogatjuk össze a megrendelésekhez képest színek szerint a harmadik vagonrakományt és e mellett kisebb szállítmányok is szép számban mentek a külföldre.

De ez mind kevés.

Egyelőre még 400 métermázására

volna szükségünk,

===== azonnali fizetés mellett. =====

Kétszer voltam az idén külföldön és utazásaimnak és fáradsáimnak ez lett az eredménye. Kemény, fáradságos és felelősségteljes munka, de szívesen végzem és vetem magam neki alá, csak célt érjünk, csak megtudjuk a már olyan szépen megindult nagybani kivitel szilárdítani. Nem kételkedem benne, hogy iparkodásunknak meg lesz a remélt eredménye, hiszen az alap meg van vetve; mért ne tudnánk a megvetett alapon tovább haladni, a már szépen egyengetett úton tovább haladni egészen a kitűzött célig, a biztos állandó piacig, ahol termelvényeinket mindig megveszik illő árban, bármily mennyiségeket kínálunk is? Mert csak akkor lesz a méhészetnek igazán jelentősége és biztos alapja, ha odáig jutottunk.

Az idén egy kissé szűken vagyunk méz dolgában majdnem egész Európában, azért talán nem is olyan nagy dolog az, hogy annyi megrendelést sikerült szerezni, de annál fontosabb, hogy a megrendelőket kiszolgáljuk; mert ezzel a jövőre nézve is magunkhoz kötjük őket, már részt pedig a magyar méz jóságának és a magyar méhészet termelőképességének híret Európaszerte terjesztjük, ez pedig fontos.

A nyári hordás a gyakori esőzés folytán jónak ígérkezik. Van tehát reményünk, hogy lesz méz bőven és hogy nemcsak a jelenleg még szükséges **400 métermázsa** fog összesűrődni, hanem még **néhány szor 400 métermázsa**. Főként ha a tisztelt méhésztársak egy kis jámbulattal viseltetnének az ügy iránt és az egyesület keretén kívül álló méhészeket az egyesület mézértékesítő bizottságára figyelmeztetnék, nevezetesen pedig arra, hogy a méznek az egyesület útján való értékesítésénél semmi károsodástól nem kell tartaniok. A bizottság az eddig beküldött és általa értékesített mézmennyiségek után a következő összegeket fizette ki:

Galló Péter 39 frt, Váczi Gyula 93 forint, Neiszer Péter 86 forint, Gyuresik Károly 66 frt, Bloch Antal 231 forint, Pribitek Antal 175 frt, Sváb György 28 frt, Petrányi László 429 frt, ifj. Lukács András 111 frt, Kormány Mihály 71 frt, Dr. Piufsieh Oszkár 249 frt, Poór Mihály 176 frt, Bugárszky Szvetozár 131 frt, Gyomboka István 140 frt, Adelmann Károly 100 frt, Beretka Károly 100 frt, Krizsán János 39 frt, Knipfer Edéné 155 frt, Bloch Gáspár 50 frt, Kovács Lajos 139 frt, Barbier József 87 frt, Dr. Végh Lajos 117 frt, Szappanos alajos 108 frt, Tritsek József 141 frt, Szabó György 32 frt, Huszár Miklós 218 frt, Weber Ferencz 78 frt, Takáts Sándor 71 frt, Patay András 46 frt, Juhász István 172 frt, Bohunek Kálmán 48 frt, Velcsov Lukács 111 frt, Dippong Mátyás 33 frt, Dömök Károly 111 frt, Mari Sándor 232 frt, gróf Forgács László 115 frt, Mauzer János 36 frt, Dömötör László 42 frt. Péczér Ignác 20 frt, Klein Ignác 80 frt, Varró Mihály 34 frt, Hajdu Silvester 77 frt, Guttmann H. 301 frt, Süle Antal 36 frt, Árvai János 37 frt, Pethő Vilma 24 frt, Giroti János 10 frt, Perényi Kelemen 21 frt, Adelmann Károly 347 frt, Mandl Mátyás 204 frt, Papp Lajos 110 frt, Harr Samu 12 frt, Kutlik Cyril 6 frt, Hauser Ignác 52 frt, Mladin Gregor 37 frt, Fuderer István 43 frt, Debreczeny András 70 frt, Beretka Károly 156 frt, Német István 13 frt, Kiss József 40 frt, Chorusz Gyula 25 frt, Hemmert Mátyás 73 frt, Jakabházy Béla 88 frt, Bildhauer Adalbert 72 frt, Virágh Gyula 81 frt, Klein János 17 frt, Szuyer Gergely 24 frt, Kormány Mihály 14 frt, Toponári János 46 frt, Hutwagner György 21 frt, Hegedüs Mihály 7 frt. Összesen 6700 frt. — További 2000 most indul.

Ma már, hála Istennek, ott tartunk, hogy azonnal fizethetünk, amint a mézet átvettük és megmérlegeltük, azaz, hogyha megállapítottuk, hogy mennyi az edények és mennyi a méz sulya.

A pénz megküldése legfeljebb addig késik, a meddig az utalványozás és az utalványnak a takarékpénztárhoz való elküldése és ott a pénznek a postára adása tart, tehát 2—3 napig.

Még egyszer ismételjük, hogy a termelőnek a felajánlott áron kívül az egyesület a vasuti szállítási díjat a mézért, valamint az edényekért is megfizeti, mikor azokat üresen visszaküldi; a méhésztársaknak tehát egyéb dolguk sincsen, mint a mézet a vasutra szállítani és rövid időre reá a pénzt a postán felvenni esetleg, ha kívánják és bejönnek a fővárosba, személyesen is felvehetik.

Azért ismételjük ezeket annyiszor, mert majdnem naponta érkeznek hozzánk ilyen kérdések. Azt is megírtuk már, hogy edényeket is adunk kölcsön azoknak, akik nem rendelkeznének alkalmas szállító edényekkel, még pedig díjmentesen, sőt még a szállítási díjat is a bizottság fizeti értük.

Ha már most még hozzáteszem, hogy a bizottság a lehető legmagasabb árak elérésére törekszik és hogy nem dolgozik haszonra, hogy nem követel semmiféle hozzájárulási díjat, hanem a felajánlott árt minden levonás nélkül kifizeti, akkor talán joggal lehet kérdezni: Jó magyar méhészem, mit akarsz még többet? Pedig vannak, akik többet akarnak, vannak, akik azt szeretnék, hogy a bizottság eszeljen ki olyan

csodát, a mely lehetővé teszi, hogy a termelőnek többet fizessen métermásánként, mint a mennyit ő a vásárcsarnokban kicsinyben való értékesítés útján kap. Igen is, igen tisztelt méhésztársak, ilyenek is vannak. Csak hogy ezen urakat nem vehetjük komolyan; ezek az urak vagy rossz tréfát akarnak velünk űzni vagy fogalmuk sincsen, hogy mennyi is lehet, olyan forgalom mellett, mint a minő a múlt évben lebonyolítottak, a bizottság költsége és elfelejtik, hogy — ha már a bizottsági tagok díjtalanul is végzik az elvállalt teendőket — az alkalmazottak s a raktári munkások nem dolgozhatnak az ügy érdekében ingyen, mert elvégre nem élhetnek a levegőből. Aztán, a fuvaros, a posta, a nyomda, a papírkészítő, a gázgyár, a vásárcsarnok, a hirdető-irodák stb. sem élhetnek — még ha akarnák is — oly lelkes pártfogói a mézértékesítő bizottságnak és a magyar méhészet ügyének, hogy ingyen teljesítsék azt, a mire a bizottságnak szüksége van.

Mindezen dolgok és teljesítmények pénzbe, még pedig igen sok pénzbe kerülnek mindenütt, de még inkább a fővárosban, úgy hogy ezen kiadásokra a kormánytól eddig kapott segély csak részben nyújt fedezetet és a fedezetlenül maradó rész kiegyenlítéséről a bizottságnak kell gondoskodnia.

Különböben erről a kongresszuson majd bővebben.

B.

A »Padióvlasz készítése« és az »Adatok a méh természetrajzából« című cikkeket folytatása — helyszűke miatt — a jövő számban fog csak megjelenni.

Gazdasági tanácsok a gazdálkodás különböző ágairól. Ilyen című könyvet irt legújabbán Rodiczky Jenő jeles tollú, gazdasági írónk a magyar gazdák és gazdasszonyok számára, tele aranyat érő jó tanácsokkal. És hogy a 187 oldalra terjedő zamatos magyarsággal irt könyvnek a tartalma minél érthetőbb legyen, számos szép ábrával is ellátta. Vannak benne Mindszenti Gáspár koma urához intézett levelek a gazdaság helyes berendezéséről és kezeléséről, továbbá Bogádi Péter öcsce és szerencsés kezű Csomádi János sógora számára különféle jó tanácsok, végre Böske huga kérdésére okos feleletek és egyebek is bőviben. És ezt a sok hasznos tanácsot a kis gazdaember őszinte barátja 2 koronáért vesztegeti. Bizony, a saját ellensége azon gazda, aki ezt a hasznos könyvet meg nem veszi.

25 gyékénykasban levő méhcsaládom 100 írtért eladó, helyben átvéve vasúthoz én szállítom; ez állományban csupán csak 5 raj van idei, a többi tavalyi és regibb erős törzsek.

Abony-Czegléd mellett CSUPKAY FERENCZ méhésznél.

Eladó. A méhállományom kisebbitése végett 1 darab 6—6 idei erős rajjal, ezenkívül 10 esetleg 20 vagy több mult évi erős család kaptárral együtt, továbbá 100—200 kiépített viaszlép.

Knotz Bélá nál, Budapest, III. ker., Pacsirtamező-utca 56. szám.

KÜHNE FERENCZ

MAGYAR KERESKEDELMI MÉHTELEPE

(legrégibb üzlet Magyarországon).

1899. ÉVRE SZÓLÓ KÉPES FŐÁRJEGYZÉKÉNEK KIVONATA.

BUDAPESTEN, I., Attila-utcza 151. szám.

SZÁMOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET,

GY. KIR. MÉHÉSZETI FELÜGYELŐSÉG, VALAMINT A MÉHÉSZETI VÁNDORTANITÓK SZÁLLITÓJA.

Állítási föltételek a főárjegyzékben találhatók, mely kivanatra bérmentve küldetik meg. 4—8

os egyleti kaptár. állókaptár, 25 $\frac{m}{m}$
ag deszkából, 30 kerettel . . . 3.80
z, állókaptár, kettős falakkal, 30 ke-
el . . . 4.80
s országos egyleti kaptár, kettős fa-
al, 90 kerettel . . . 13.40
s-féle lapozókaptár, (Alberti kaptár)
falazatu . . . 7.50
féle kaptár-dúc, 6 családra, 90 egész
ttel, tetővel és talpazattal . . . 30.—
r-féle négyes kaptár, duplafalas 18.—
velőkaptárka, 5 félkeretre, tartalék-
a eltartására is . . . 2.—
z, 4 család számára, 20 félkerettel 6.—
kkaptár szalmakasokhoz, (Átmeneti-
ár), 10 félkerettel . . . 1.50
kas, Lüneburgi rendszer, vastagon és
en fouva . . . 1.30
tl kaptár, mely egy szalmakasból és ke-
ekkel ellátott fejelőszekrényből áll 2.50
nann-féle rács, 1 □-méter teljesen
a és sina nyílásokkal . . . 2.—
tedődeszka nagyságban, 10×25 cm.,
n szélével . . . —.14
15×25 cm. nagyságban, 1 cm. szélé-
— .18
tapt. mézür nagyság, 25×38 cm. —.40
ép, aczélrugóval, legujabb szerk. 1.30
nság! Állítható-keretgép, mindenféle
t nagysághoz . . . 3.50
etszőláda, keretléczek metszésére 1.—
z, vasból való fűrészvezetékkel 2.—
ész (Rókafark), a keretlécz szabda-
ta . . . —.60
cz, 90 cm. hosszú, 7 mm. vastag,
bokban, 70 keretnek, egy postacso-
1.40
regék, a keretek összeszegezésére, egy
nag (1000 drb) . . . —.24
gek, kék színben, (500 drb) . . . —.30
csok, 1000 darab. A legjobb és leg-
szerűbb eszköz arra, hogy a keretek
távolsága megtartassék s hogy a
tek a kellő szögben álljanak. 1.—

Gerstung-féle távkapcsok, fehér lemezből, igen
czélszerű; nagyobb fajtából 100 drb —.35
Ugyanaz, kisebb, 100 drb . . . —.30
Távkapocsmérték, aczél és fa . . . —.25
Távsegmérték, aczél és fa . . . —.30
„Hungaria“ mézpergető, vízszintes rendszer,
kézforgatóval. Mostanáig a legjobb és leg-
olcsóbb pergető (saját találmányom) 10.50
Uj! Mézpergetőgép lépforgatóval, a melyben
a lépek állva, vízszintesen vagy mind a
két oldalon egyszerre pergethető. Magá-
ban foglalja az eddig ismert pergetők
előnyét . . . 14.—
Mézpergető, 4 félkeretre, fogaskerekű haj-
tásra . . . 15.—
Mézpergető, 8 félkeretre vagy 4 egész keretre,
fogaskerekű hajtásra . . . 22.—
Legujabb pergetőgép. álló rendszer, a hajtó-
szerkezet alul van alkalmazva, szíjálté-
tellel, 4 egyleti félkeretre . . . 16.—
Mézpergetőgép, derékszögben álló fogaske-
rek hajtással, az orsó egészen vasból,
4 félkeretre . . . 10.—
Ugyanaz, amerikai rendszer. 2 egész, vagy
4 félkeretre, elfér kis helyen is . . . 12.—
Pergetőgépkerék, egy pár, montirozva 2.40
Mézszűrő a pergetőgéphez (rá függeszthető
a mézpergető csapjára), melyen át a méz
megszűrve a méztartányba folyik. —.50
Viaszolvastó üst, javítva, könnyű és prak-
tikus viasznyerésre . . . 7.—
Viaszolvastó üst préssel összekötve, mely a
viaszt a sonkolyból egészen kivesszi 16.50
Műlépprés (Rietsche-féle), használati utasi-
tással, egyes méret nagyságra Öntésre 7.50
Uj! Teljes viaszhevítő-készülék, Rietsche-
féle műlépprés, kitűnő műlépkészítéshez
való . . . 8.—
Viaszolvastó vályu, horganyból, lépek, lép-
közfalak felragasztására . . . —.70
„Villám“ műlépberagasztó lámpa, igen prak-
tikus . . . 1.—
Műlépmetsző, Éles aczélhenger fanyéllal 1.—
Műlépberagasztó deszka . . . —.25

Kiméritő képes árjegyzék ingyen és bérmentve. ==

Egy forint = 2 korona. Egy krajczár = 2 fillér.

Műlépberagasztógép , uj	— 60
Lépnyműléc , a méhek által tovább építendő viaszkezetek előállítására	— 20
Műlépkapcsok kis horoggal, a műlépnek keretekbe való illesztésére ragasztás nélkül, 100 drb	— 35
Ugyanaz , horog nélkül, 100 drb	— 35
Lépkapcsok , egész lépeknek, keretek erősítésére, 50 drb	— 35
Mézüvegek , 1 kiló mézre, négyszögletű (szélesebb alakú) holypapírral való elzárására	— 14
Ugyanaz , $\frac{1}{2}$ kiló mézre, négyszögletű, holypapírral való elzárásra	— 11
Ugyanaz , $\frac{1}{4}$ kiló mézre, négyszögletű, holypapírral való elzárásra	— 08
Hordóalakú mézüveg , aluminium fedéllel való elzárásra, 1 klgra	— 22
Ugyanaz , $\frac{1}{2}$ klgra	— 16
Ugyanaz , $\frac{1}{4}$ klgra	— 14
Mézszelelcék , fehér lemezből, 5 kiló méznek	— 40
Ugyanaz , fehér lemezből, $4\frac{1}{2}$ kiló méznek, épen egy postacsomag	— 35
Mézvendely , erős, fehér bádognál, 50 kiló mézre	3.—
Méztöltőgető edény , igen czélszerű, használata mellett az üvegekbe való töltögetésnél egy csöpp méz se szórathatik el	2.—
Mézsűrű , méz tisztogatásra	2. 20
Keretbak , összehajtható	2. 80
Uj! Ugyanaz , nem összehajtható	1. 50
Ugyanaz , zárt és fényez. drótszövettel	5. 50
Keretfogó , legujabb szerkezet	— 80
Ugyanaz , erősebb, hossz. fogantyukkal	1.—
Keretvilla (Mayer Károly rendszere), nagyon kitűnő	1. 30
Horonytisztító , a kaptár hornyainak tisztítására	— 25
Méhészkes , egytűl kampónak is használható (igen czélszerű)	— 80
Köpkűés (szalmaköpkűvel való méhészkedéshez), legujabb rendszer	— 80
Kerethuzó	— 60
Fenek-kaparó , javított	— 60
Keret tisztító vas	— 50
Sejtnyitó-kés , beragasztott sejtek felnyitására, javított alak	1.—
Ugyanaz , kisebb	— 80
Uj! Huber-féle sejtkorona	— 65
Uj! Sejtnyitó-villa	— 75
Méhbeszűrő-bádog , A rajok behelyezésénél, mézes keretek elszedésénél nélkülözhetlen eszköz	2. 20
Méhlesepítő kefe , a méhek lesepítéséhez	— 40
Kaptárhorog , kaptár alját tisztogatásra	— 35
Mézsűrű (Refracheur). A méheknek hígított mézzel való befecskenézésére; a méhek egyesítésénél igen hasznos	— 40
Pipakupak , közöns., az anya elzárására	— 10
Ugyanaz , jobb dugaszszal	— 20
Anyazárka , félgömbölyű, tolókával	— 25
Ugyanaz , egyszersmind arra is való, hogy az anyát kifoghassuk, a nélkül, hogy azt ujjainkkal érintenünk kellene	— 60

Anyásító-készülék , az anyának veszély nélkül való behelyezésére; egyszersmind etető-keret	1.—
Herefogó , félgömbölyű	1. 10
Uj! Ugyanaz , czinplehből	— 90
Röpluk-tolókák , horganylemezből, négyféle-kép használhatók 10, más fajtájú	— 15
Rajfogó , félgömbölyű hengerháttal, a melyen át a fődél felhuzása mellett a raj önmagától csúszik a kasba. Rúdra erősítendő. (Rúd nélkül)	2. 60
Rajfecskeendő , rézből (a legj. e. nemben)	2. 80
Ugyanaz , erős fehér bádognál	1. 50
Etető-szelelcze , pneumatikus, fehér bádognál, Uj és kiválóan alkalmas a mézkeretből való etetésre	— 50
Etetőtálca horganyból, uj és igen czélszerű	— 60
Kandiszuczor-etetőkészülék	— 60
„Thüringi léghejő” , etető- és itatókészülék	— 60
Itató-vályu , a viznek szabadban való adására	1. 50
Uj! Ziebolz-féle itatóüveg	— 40
Füstölőgép (Smocker), védőköpennyel. A legismert legjobb füstölőkészülék	1. 70
Uj! Zähringer-féle kézifüstölőgép	1. 70
Francia füstölőgép (Smoker), hátulról töltetű	1. 50
Önműködő füstölőgép , óraműszerrel mely a füstet a kívánt irányba hajt	6.—
Gerstung-féle „Baldz” , Smoker füstölőgép gummicsovel	1. 90
Dathe-féle méhészpipa , kiváló jó egy a dohányzók-mint a nemdohányzók részére	1. 50
Füstfúvókészülék , igen alkalmas nemdohányzóknak	1. 30
Pipa, dohányzók számára , fúvócsövel, valódi selmezi meggyfaszárral együtt	— 90
Pipa, nem dohányzók számára , a melyben rothadt fa, száraz trágya stb. égethető a füst fújható	1. 60
Szedítő-vászon , 20 dekagramm, 10 családra elégséges	— 50
Méhészsapka , nyitható, dohányzók számára, a legjobb szerkezet	2. 30
Ugyanaz , sodronyszövetből	— 70
Ugyanaz , sodronyszövetből üveghetével a szem táján, hogy jól lehessen látni a munkánál	1. 19
Ugyanaz , lószórszövetből (igen könnyű)	1.—
Szemvédő , a szemek és az orr védelmére	— 35
Méhészfátyol , a kalapra való megerős.	— 50
Gummikeztyűk , hosszú kézelőkkel	1. 60
Gummikeztyű , egészen gummiból, $8\frac{1}{2}$ számú közönséges kesztyűnek megfelelő, igen tartósak és czélszerűek	3. 20
Gummikarikák , a kabátujjak szorítására, 1 pár	— 14
Műlépek , 1 kiló, jótállás mellett, tiszta méhviaszból (amerikai műléphengerek készítője)	2. 50
Viaszgyertya , műlépek felragasztására	— 45

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI :

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

A magyar méhészek II. országos kongresszusa. — A német, osztrák és magyar méhészeknek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 34. vándorgyűlése. (Folytatás.) — Egy álnyás család. VÁCZI GYULA. — A kettős rendszer és a rajzás. LOVECZKY ERNŐ. — A komárommegyei méhészeti értesítőhöz. LAKATOS KÁROLY. — A kisbéri méhészgyűlés. POHÁNKA ÖDÖN. — Kezdők számára. (Havi teendők.) — Adatok a méh természetrajzából. BINDER IVÁN. — A borítékon: Főt viaszmassza. — A mézértékesítés ügyéről. — Fizessünk. — Hirdetések.

E folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés útján egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és élőméhek eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a Magyar Országos Méhészeti Egyesület-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek«, küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferenc-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnymás engedélyezése az egész lap terjedelmére fenttartatik.

BUDAPEST, 1899.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

Főtt viaszmassza.

(Folytatás.)

A »Magyar Méh« folyó évi 7. számában közöltük a közönséges padlómáz készítését, ezennel a főtt viaszmassza készítési módját ismertetjük.

A főtt máz úgy készül, mint a közönséges padlómáz, csak hogy a multkor leirt pasztát nem 10, hanem 25 liter forró vízben oldjuk fel és az illető festékek hozzávegyítése mellett mindaddig keverjük, míg az egész ki nem hült. A keverék ugyanolyan, a mi a festéket illeti, mint a multkori recepteknél volt, t. i. ha a masszát világossárgára kívánjuk készíteni, 5 kg. masszához $\frac{1}{2}$ kg. finom francia okerfestéket, ha sötétsárgára akarjuk, akkor ugyancsak 5 kg. masszához $\frac{3}{4}$ kg. égetett szatinobert, a barnához $\frac{1}{2}$ kg. casseli barnát, — végül ha vörös masszát kívánunk: 5 kg. masszához $\frac{1}{4}$ kg. casseli barna és $\frac{1}{2}$ kg. pompeji vörös festéket keverünk.

Használat alkalmával ez a főtt massa langyos vízzel keverés útján felhigítandó, úgy hogy tejhez hasonló folyadék váljék belőle, melylyel a padlót egyenletesen bemázoljuk, azután kifényesítjük (kefével).

Vegyületek színek szerint.

Világossárga:

5 kg. a fenti masszából és $\frac{1}{2}$ kg. legfinomabb francia oker.

Sötétsárga:

5 kg. massa és $\frac{3}{4}$ kg. égetett satinober.

Barna:

5 kg. massa és $\frac{1}{2}$ kg. casseli barna.

Vörös:

5 kg. massa, $\frac{1}{4}$ kg. casseli barna és $\frac{1}{2}$ kg. pompeji vörös.

(Folytatása következik.)

Az egyesület mézértékesítő bizottság
**bármily mennyiségű pergetett mézet
és viaszt átvesz értékesítés végett.**

Csurgatott mézre is van vevő, de csak a tiszta csurgatott, préselt mézre egyelőre még nincsen vevő. A csurgatottért is igen szep ár érhető el.

Minták és ajánlatok sürgősen kéretnek.

*

A kongresszusi iroda szeptember hó 1-től

SZEGEDEN,

Hid-utca 2. szám alatt lesz.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

XX. ÉVFOLYAM.
1899.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

9. SZÁM.
Szeptember.

A magyar méhészek II. országos kongresszusa. Tudnivalók.

A kongresszus határideje.

A kongresszus megnyitása határidejének megállapítása után oly előre nem látott akadályok merültek fel, melyek a kongresszusnak a M. M. 8-ik számában közzétett napokon leendő megtartását lehetetlenné tették.

A bizottság tehát számolva ezen akadályokkal, a kongresszusi ismerkedési estélyt eszenel vasárnapra, azaz szeptember harmadikára, az előadásokat pedig folytatólag szeptember 4-ére és 5-ére, azaz hétfőre és keddre tűsi ki és kéri a tisztelt méhésztársakat, szíveskedjenek ezen változást tudomásul venni.

Ismerkedési estély.

Az ismerkedési estély számára a Tisza szálloda lett kiszemelve, a vacsora kezdete pedig esti 8 órára lett megállapítva; étkezés étlap szerint.

A kongresszus megnyitása.

A kongresszus megnyitása egy órával az ugyanaznap megnyitandó gazdasági kongresszus után fog megtartatni, tehát d. e. 11 óra körül.

Kongresszusi iroda.

Az előkészítő bizottság irodája Szegeden, a hid-utczában 2. szám alatt (sarokház jobbra), közvetlenül a kiállításához vezető hid előtt lesz. Ott is lehet még beiratkozni és olcsó kiállítási belépő jegyet kapni.

A kongresszusi helyiség.

A kongresszus megtartása a kiállítás területén levő vigadó csarnokban terveztetik, a főbejáró folytatását képező fasortól jobbra, a kiállítási irodán túl.

Előadások.

A hivatalos előadásokon kívül még a következők fognak előad-
kat tartani:

Báró Ambrózy Béla a Dickl-féle új elméletről.

Dr. Bálint Sándor, a méhkenyérrel és a jövő kaptárjáról.

Ludwig Ede: Hogyan méhészkedjünk az Alföldön.

Tichy Miklós a viaszfőzés alkalmával a viaszról.

Beszállásolás.

A lakásokra nézve a szükséges tudnivalókat az augusztusi számban közöltük, hozzátesszük azonban még, hogy jó lesz ideje korán a beszállásolási bizottsághoz fordulni (Szeged városháza) és a szükséges lakást lefoglalni. A Tisza szállóban például már minden le van foglalva és tudjuk, hogy az Európa szállóban sem lesz már igen szoba kapható.

Belépő jegyek és vasuti menetkedvezmény.

Többen belépő jegyet kértek a kiállítás számára, de a kongresszus tagsági díjat nem küldték be. Figyelmeztetjük a tisztelt méhésztársakat, hogy kedvezményes belépő jegyet csak azoknak küldhetünk, a kik belépő díj a 2 korona kongresszusi tagdíjat.

Hasonlóképen áll a dolog a kedvezményes utazásra szóló vasúti igazolványokkal is. Csak azoknak küldünk ilyen utalványt, a ki már tag a kongresszusnak.

A vasutak a következő kedvezményeket bocsátották a kongresszus tagok rendelkezésére, megjegyezvén, hogy korábban úgy állt a dolog, hogy a III. osztályban utazók egy fél II. osztályú jegyet tartoznak váltani, de időközben kedvezőbb elintézkést nyert az ügy. Ime a kedvezmények:

A m. kir. államvasutak összes állomásairól s a kassa-oderbergi vasutakról legalább husz utas jelentkezik csoportosan, akik a szegedi kiállítás megtekintésére utaznak, valamint a kiállítás ideje alatt Szegeden meg tartandó kongresszusok bármelyikére utazóknak, bárha egyenkint is szállanak a vasúton, olyformán kedvezményt adott az igazgatóság, hogy a megváltandó II. osztályú jeggyel az I., egy III. oszt. egész jeggyel a II., egy fél III. oszt. jeggyel pedig a III. osztályban lehet utazni, úgy a személy-, mint a csoportos vonatoknál. A kedvezmény az oda- és visszautazásnál egyaránt érvényes. A csoportos utazásban nők is vehetnek részt. Az utazáshoz szükséges igazolványokat az előkészítő bizottság szolgáltatja. A csoportos utazók a visszautazásnál is együtt maradni tartoznak.

Az arad-csanádi vasutak igazgatósága olyformán engedélyezte a kedvezményt, hogy a társaság vonalainak bármely állomásáról megváltandó. Szegedig a rendes menetjegy, amely a visszautazás alkalmával *jesen díjmentesen használható, ha az tulajdonosa által a kiállítási idejében lebélyegesztetik.* A kiállítás idejére az arad-csanádi vasutak igazgatósága Arad—Szeged között külön vonatot illesztett be a menetrendbe.

mely lehetővé teszi a kiállítást egy nap alatt megtekinteni. E vonat Aradról indul reggel 5 órakor, Szegedre érkezik 9 óra 35 perczkor. Visszafelé Szeged pályaudvarból indul 6 óra 10 perczkor este, Aradra érkezik 10 óra 40 perczkor éjjel.

A déli vaspálya-társaság szintén engedélyezett kedvezményeket, még pedig a kongresszusi tagoknak külön és a csoportos látogatóknak is külön módzatok mellett.

A szegedi mezőgazdasági kiállítással kapcsolatosan rendezendő kongresszusok, esetleg közgyűlések tagjai a használt vonalnak megfelelően az II. osztályban menet- és jövetkor külön-külön váltandó III. osztályu egész; a III. osztályban pedig II. oszt. féláru menetjeggyel tehetik meg az utat a személyvonatokon.

A német, osztrák és magyar méhészeknek Salzburgban, 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 43-ik vándorgyűlése.

(Folytatása.)

P. Schachinger: Igen tisztelt hölgyeim és uraim! Mikor ezelőtt 25 évvel először Guttensteinben méhészkedni kezdtem, igen természetesen szomszédjaim méheivel is törődtem. És ekkor egyszer 1874 tavaszán egy parasztasszonytól azt kérdeztem: »Nos, hogy vannak a méhek?« »Hát, kérem alássan, tisztelendő úr, — felelé az asszony, — meg volnának azok jól, csak a »Beinwübli« ne volna!« »Hát az micsoda?« kérdém tovább az asszonyt, mire azt felelte, hogy a »Beinwübli« olyan hangyaféle, erős kemény testű féreg, melyet alig lehet agyonnyomni és a mely nagy pusztításokat visz véghez a méhek között, mert sorra agyon harapdálja a hol éri őket. Mindaz ideig én sem nem hallottam, sem nem olvastam ezen méhellenségről és én azt hiszem, hogy önök között is sokan lesznek, akik ennek a Beinwübli-nak (*Mutilla europaea*) még nem hallották a hírét. Ez a rovar nálunk Guttensteinben igen gyakori és talán az alpesi vidékeken is előfordul. Csak tavasszal lép fel, rajzás idejében. Ilyenkor behatol a köpükbe és megkezdí pusztító munkáját, a mi abból áll, hogy petéit kakuk módjára idegen fészekbe, a méhek lépeibe rakja, hogy a méhek kiköltsek. Rendesen a darazsak és poszméhek fészkeit szokta e célból felkeresni és petéit a poszméh fiasításába rakni. — A mutilla-pete a darázsálca meleg testében csakhamar kikel és benne táplálkozván, 3 hét múlva mint kifejlődött, kész him vagy nőtény mutilla kel ki belőle.

A darazsaknál ez egészen szépen megy, mert — hogy mért, de ellenkezés nélkül megtűrik. — Ellenben a méhek ezen garázdálkodásnak ellene szegülnek és a mutillát a petezésben megakadályozni törekednek. A mutilla természetesen védekezik és jobbra, balra szurkál hosszú fulánkjával és igen sok méhet agyon szúr. Sokszor naponta 50—100, sőt még ennél is több ilyen módon megölt méhet találtam a kaptár fenekén. A mutilla tehát rettenetes méhellenség.

Nálunk gyengébb törzsek, ha az ember nem segít rajtuk, a tönk szélére jutnak. Az olyan méh, melyet a mutilla megszárt, úgy visel-

kedik, mint a megmérgezett állat. A földre esik, testét összehuzza, utána 3—4 óra hosszat görcsösen rángatózik, de többé magához nem tér. Teste meg van mérgezve. Ilyenkor többnyire a röplyuk felé törekszik, hogy a szabadban meghalhasson. De csak ritkán érnek a megsebzett méhek a szabadba és azért ilyenkor reggelenként úgy néz ki a kaptár fenékdarája, mint a csatamező, hogy az embernek sirhatnékja van. S ehez az állatkához csak nehezen lehet hozzáférni. Leginkább a fiasításos lépeken tartózkodik, a hol élénk hemzsegés uralkodik és nehéz a megközelítés. Az ilyen mutillalakta kaptárt szét kell szedni és még így is alig sikerül a bogár nyomára jutni, mert rendszeren észrevétlenül valami kis zúgba húzódik a kutató szeme elől. De azért mégis van módja a hozzáférésnek: déltől 12 és 1 óra között a mutilla elő szokott bujni, mert szeret a napon sütkérezni. Ilyenkor reá lehet lesni és agyon kell nyomni.

Csakhogy ki képes 50—60 törzsnél a röplyukakat szemmel tartani! E mellett nem nagyobb egy méhnél; és ha meg is pillantjuk, nagyon jól tudja, hogy vesztire törekszünk és elillan. Aztán testét nem is lehet úgy egyszerűen szétnyomni, mint például a méhét, mert erős kemény páncél fedí, mely csak vasnak enged. Azt is tapasztaltam, hogy ezen állatkák élete rendkívülien szívós. Megesett, hogy megölni akartam egyet, de már csak a potrohát tudtam elérni, melyet a tortól elszakítottam — a tor a fejfelé elfutott és még 3—5 nap múlva is élt és ügyesen menekült előlem. Némelyeket jól befedve üvegbe zártam és még 2, sőt 3 hét múlva is élt és minden fufangra képes volt, hogy elámitson és megszökhessen: holtnak tetették magukat és ha az üveg nem lett volna jól elzárva, bizonyára felmásztak és megszöktek volna. Valóságos szerencse, hogy ez a veszedelem méhellenség csak igen ritkán fordul elő. Az én vidékemről, sajnos, nem lehet állítani, hogy ritkán fordulnának elő — míg tölem 4 óra járásnyira Schwarzbachban, a Schneeberg aljában és Höllenthalban állítólag nem találhatók. Északnémetországban is előfordulnak itt-ott és Salzburg vidékéről is kaptam már leveleket, a melyek a mutillára reálító leírású méhellenségről adtak hírt.

Erre kívántam csupán a t. méhésztársak figyelmét előadásommal felhívni. A mutilla nagy hangyához hasonlít, potrohja petytyes (vörös pety fekete alapon) s csak tavasszal jelentkezik, azután egész nyáron át elrejtőzködik s csak áprilisban buvik elő. — A hímek acélkékek és szárnyaik vannak, míg a nősténynek nincsenek szárnyai, valószínűleg párzás idejében, mint a hangyáknál.

P. Schachinger után még Beringer úr szólal fel, megjegyezvén, hogy 10 évvel ezelőtt ő is látott hasonló, méh-forma állatot, de nem hitte, hogy az oly ellensége és pusztítója a méheknek.

Köszönetet mond Schachingernek a felvilágosításért. Végül egy kérdésre Schachinger megjegyzi, hogy a mutilla a királynőt nem bántja csupán a költést.

Elnök az ülést 10 óra 52 perczkor bezárja.

(Folytatása következik.)

Egy álnyás család.

Nagyon régen készülök már e cikkem megírására, de egyik idő ellensége lévén a másoknak, csak most ejthettem sorát. — Első sorban azonban kérem a tek. Szerkesztő urat, hogy becses lapjában ennek helyet szorítani és reá a mindig örömmel és élvezettel olvasott szakavatott észrevételel megtenni szíveskedjék*; de felhivom e közleményemre az igen tisztelt méhésztársaim szíves figyelmét és hozzászólását is, mert azt hiszem édes mindnyájunknak van a méhészkedés tág mezején különféle tapasztalata, s ha azt nem rejtjük el, hanem egymásnak felvilágosítására közöljük, csakis a méhészet ügyének előmozdítására cselekszünk.

Szabadjon előre bocsátanom azt, hogy 22 éves méhészkedésem alatt ily dolog velem soha nem történt, minő a jelen eset. — Ugyanis, márcziusban azt vettem észre, hogy egy családom elanyátlanodott, anyanevelőm ily kora tavasszal még üresen állván, fiatal anya hiányában friss petét tettem be nekik; neveltek is anyát 3-szor, de az első anya — here hiánya miatt — nem termékenyülhetett meg, az utóbbi kettő pedig a rossz időjárás miatt elveszett, s erre bekövetkezett az, a mitől előre félttem: a család álnyás lett. — Miután ez álnyáássá vált törzsem csak közép-népességű volt, nem tartottam érdemesnek a vele való bajlódást, de korai rajra számítván, rájuk zártam az ajtót, gondolván, majd rájuk verek egy raji s rendbe jönnek. De ember tervez, Isten végez; így jártam én is, mert jól tudjuk, hogy a tavaszi szeles és hideg idők mennyire hátráltatták a korai rajzást, s így én is későn jutottam tervemhez.

Midőn első rajom megérkezett, első dolgom volt az álnyás család átnézése azon célból, hogy az álnya petéiből készült kupos költséket lenyakazzam, a többi teendőt majd elvégzi a reá eresztett rajom Midőn levettem az ajtót, azonnal meglepett először a család teljes nyugodtsága és csendes volta, másodszor az, hogy a népességet többnek láttam, mint mikor az ajtót rájuk huztam. — Kiszedve a sejteket, csudák csudája! 4—6 teljesen befedett — a méhek által jól lepett — rendes fiasítást találtam. Itt anyának kell lenni, véltem magamban, s jól véltem, mert tovább keresve öröömre egy teljesen jól kifejlett, szép termékeny anyát leltem.

Mi történhetett itt, hogyan jutott e törzsem termékeny anya birtokába? Miután biztosan tudtam, hogy e törzsből a 3-ik anya is elveszett; de miután méhállományomon több anyátlan törzs nem volt, úgy az is ki van zárva, hogy a más kasból nászútra kiröpült anya visszajövéen, saját kasát eltévesztve ide tévelyedett s az fogadtatott el — mást tehát nem gondolhatok, másként meganyásodása e törzsnek nem lehetett, minthogy az álnya petéiből kikelt herével termékenyült meg. Ez utóbbi állításomhoz hozzászerek annyit, hogy ekkorra már a többi kasokban here volt, így ezekkel megtörténhetett a nászút, de hogy álnya petéiből lett nevelve az anya, biztosan merem állítani.**

Hasonló esetről nem hallottam eddig, az egyletnek pedig csak 3-ik éve vagyok tagja, ez idő alatt hasonló esetről nem olvastam, azért szeretettel kérem újból úgy a szerkesztő úr, mint a tisztelt méhésztársak szíves megjegyzései tarra: helyeslik-e az én véleményemet a meganyásodást illetve, vagy pedig másként gondolják, hogy az megtörtént, fogadják előre is hozzászólásukért hálám és köszönetem.

* Majd alkalmilag bővebben.

A szerk.

** Az teljesen ki van zárva, ha még úgy mellette is szól a látszat és bár Dickl megesküdne, hogy úgy van.

A szerk.

Ennek leírásával, ne tessenek gondolni, hogy hasonló eljárást, vagyis az ályvás családra az ajtó ráhuzást, s a mivé fejlődést megvárni ajánlom, magam sem követem; hiszen tudjuk azt már jól, mit kell ily esetben tenni, de közöltem az esetet azon hitben, hogy ez a kivételes esetek sorába vehető.

Végül pedig szabadjon e becses lap hasábján kalapom egész őszinte tisztelettel megemelni, s köszönetem kinyilvánítani a mézértékesítő bizottság előtt, mely a hozzá beküldött mézemet nem csak eladta, annak árát pontosan megküldte, de még bödönöket is ingyen, portómentesen küldeni szives volt. — Valóban, ez oly intézmény, mit eléggé meg nem becsülhetünk. Nem mondom, volt rá eset, de igen ritkán, hogy mézem jobb áron is elkelt; de csak én tudom, mennyi utánjárást, levelezést igényelt, míg azt eladás sikerült. Azért még egyszer köszönet és hála a mézértékesítő bizottságnak szives fáradozásaiért. Adja Isten, hogy nemes terük a mézértékesítéssel a méhészet felvirágozása valóban sikerüljön és buzgolkodásuk a méhésztársaknál elismerést és pártolást találjon.

Czibakháza, 1899. július 24.

Kiváló tisztelettel

Vácsi Gyula
kántor.

A kettős rendszer és a rajzás.

A rendszer ismertetése f. é. 6. számban.

Az okszerű méhtenyésztés célja: fokozni a mézhozamot s ennek elérhetése érdekében megakadályozni mindazt, a mi annak hátrányára válik.

A mostani rendszer mellett mézet csak úgy nyerünk, ha meggátoljuk a rajzást, herelépek s a hereköltést s noha az utóbbit műlépek alkalmazásával könnyen elérhetjük, a rajzást meggátolni mégis annyi, mint birokra kelní a természettel. Kijátszani a természetet akként, hogy elzárjuk az anyát anyazárkába vagy mézúrbe, ámbátor czélt is értünk ezáltal, mindamellett a rajzási ösztön itt-ott felébred a méhekben akár milyen rendszer mellett is, s míg az el nem mulik, a belső nyugalom meg van zavarva s a méhek munkakedve is lelohad; már pedig ilyenkor legjobb a hordás, s ha a méhek nem iparkodnak azt kihasználni, ennek legelső sorban a méhészt vallja kárát.

Az 1—2 kiló mézvesztés még nem volna oly nagy kár, ha az anya kikeresése nem járna annyi vesződséggel, s ha az anya elzárásával megmenekednénk a további terhes munkától s a rajzástól is.

Sokan az anya kikeresés kellemetlen munkájától megmenekülné. a remélt hasznót s a rajzást a természetre bízva, megnyitják a mézúrt azon hiszemben, hogy talán a rajzás nem fog békövetkezni.

Keserű csalódás éri a méhészt, ha az ilyen kaptár rajt ereszt, de még ezer szerencse, ha sikerült annak kijövetelét megfigyelni.

A rajzás az okszerű méhtenyésztésben annyira veszélyes, hogy minden számításainkat s terveinket halomra dönteni képes, mert sokszor egyes kaptarak akarataink ellenére rajzanak s oda van a méz. ismét azok, melyeket rajoztatni óhajtunk, rajzani egyáltalán nem akarnak.

Egészen másként áll a dolog a kettős rendszerű méhtenyésztésnél.

Teljesen egyre megy, akár rajzik a szalmaköpű — akár nem.

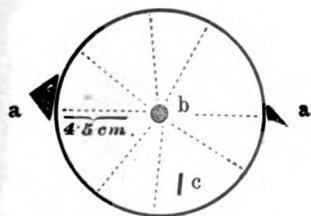
Hannemann rácsozatu ablakkal a fészket bármikor tetszés szerinti részre, osztjuk, anélkül, hogy az anya kikeresésével vesződnünk kelljen. Ha esetleg az elosztás által az anya a hátsó részbe került, merően a kaptárt megfordítjuk, miáltal az anya előre kerül, a mézür hátra.

Hannemann-rács nem okvetlen szükséges, de segélyével a nagy-
ü fiasítás korlátozható.

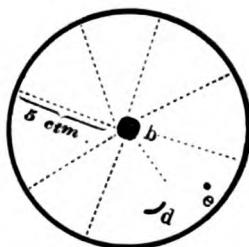
A kaptáron alkalmazott nyílás kerek, s a bele illő tolóka két lapból négyek apró lyukakkal vannak ellátva s közülük az alsó szilárdan a felső jobbra-balra mozgatható. E tolóka segítségével ha a kaptárba an belakolva, a benne lévő méhek a kaptár tetején levő szalmaköptűvel bármikor egyenlő szaguakká tehetők egyszerűen úgy, hogy a a felső lapját abba az állásba hozzuk, hogy a lyukak egymásra esve a legyenek. Egyesítés alkalmával a tolokát eltávolítva a nyílást addá tesszük.

Szívességből szalmaköpuket a tél folyamán bárkinek fonatok.

alsó lap
rádus 4.5 ctm.

felső lap
rádius 5 ctm.

b, b, szeg vagy sróf
c, kiálló szeg fej nélkül
d, a kiálló, c szeg számára vágjt nyílás
e, szeg, segítségével a felső lap mozgatható.

A komárommegyei méhészeti értesítőhöz.

A „Magyar Mész” f. évi 8. számában a komárommegyei méhészi méhészeti értesítője” című szerkesztői ismertetés s az azt kísérő megjegyzésekre vonatkozólag válaszom a következő:

Minthogy a salzburgi vándorgyűlésről szóló és egyesületeimhez intézett jelentéseimből egyes mondatok és részletek kiszakítva, öszefüggetlenül, sőt egymásnak ellentmondólag (??) közöltettek, azért, hogy a tisztelt méhésztársak a kellő ítéletet megalkothassák s megállapíthassák, vagy a nekem tulajdonított sentenciák tárgyilagossá bírálattal abból kiolvashatók-e, ezennel felkérem a t. Szerkesztőséget, hogy a kérdéses jelentést egész terjedelmében közölni sziveskedjék*. Erre nemcsak az audiatur et alter pars elvének fogva, de az urói gavalleria alapján is számítok, annyira inkább, mert nem akarok arra az utra tévedni, a melyen a hasonló hasonlóval fizetik.

Komárom, 1899. augusztus 8.

Lakatos Károly,

a komáromi méhészeti szakosztály titkara.

Lakatos Károly jelentése a magyar-, német- és osztrák méhésztársaságoknak Salzburgban tartott 43. vándorgyűléséről.

Tisztelt Méhésztársak!

Midőn a salzburgi méhész-kongresszusról jelentésemet megtenni szeretném van, engedjék meg, hogy egy-két szóban magát a három országra terjedő egyesületet ismertessem.

Ismert dolog, hogy a méhtenyésztés fejlesztésére és terjesztésére az egyesületi élet megteremtésére legelőbb Németország gondolt. Ők már 43 évvel ezelőtt tömörültek, hogy egyesült erővel nagygyá és erőssé tegyék Németország méhészetét. Látva az elért sikereket, az osztrák méhészegyletek csatlakoztak a német méhészekhez és együttesen megalkották az osztrák-német méhész-egyletek szövetségét. Évi vándorgyűléseiket felváltva Németországban, majd Ausztriában tartották meg. Ezek a gyűlések, és Dzierzon és báró Berlepsch-sel, valamint a két ország legjelesebb méhészeivel, oly népszerűvé váltak, hogy Magyarország méhészeinek figyelmük is felkeltőtték s egyesek mint br. Ambrózy Béla, Grand Miklós, Küllö Ferencz s többen szinte rendes látogatóikká váltak. Nem is csoda, mert mintaszerű tervezete, magas nivón álló tárgyalásai s minden alkalommal

* Igen szívesen, s hogy egy vonással se térjünk el, még alakra nézve megjegyezzük, hogy azok a részek, a melyeket mi a könnyebb tájékoztatás érdekében nyílt sorokkal szedettünk, az eredeti szövegben tömören, azaz közönséges szöveggel állanak. Hogy ezzel most már azok a vádak, hogy az ország legelső méhésztársaság nem fejt ki kellő aktivitást és az értesítéseket szaklapjaink vagy elküldve vagy minden esetben mentár nélkül adják, továbbá, hogy a vándorgyűlés magyar elnöke megkérdve ártalmat csak egy árnyalattal is enyhébbek lesznek-e vagy eltűnnek, annak megítélését engem gondt lélekkel a t. méhészközönségre bizzuk, megjegyezvén, hogy azok közül a ki nyilatkozásra felkértünk, ezideig nem nyilatkozott senki. Az igaz, hogy a hallgatás is nyilatkozat, még pedig olyan, a melylyel meg vagyunk elégedve. Végül kérem titeket, hogy az ügyet befejezettnek tekintjék.

rendezett kiállításai, a méhészetnek úgy elméleti, mint gyakorlati fejlődésére oly jótékony kihatással voltak, hogy bátran merem állítani, miszerint az okzerű méhészetnek mai elterjedése és fejlettségében az oroszánrész őket illeti meg.

Egy ily kongresszus felemelő hatása érte meg br. Ambrózy Bélában azt az eszmét, hogy megnyerje a magyar méhészeket is a csatlakozásnak, sőt bizva — ismert népszerűsége alapján — a magyar méhészek helyeslő jóváhagyásában, e csatlakozást nyomban be is jelentette. Ez történt, ha jól tudom, 1889 ben.* Hogy Ambrózy báró a magyarokban nem csatlakozott, fényesen igazolja az, hogy 1892-ben már a magyar német, és osztrák méhészek hivatalos című szövetsége, Budapesten tartotta 37-ik vándorgyűlését és kiállítást és pedig oly sikerrel, hogy külföldi méhésztársaink ámulattal vették tudomásul az eddig csendben működő magyar méhészek, velük mindenben egy színvonalon álló működését és erejét.

Ez időtől fogva tehát hivatalosan is alkotó részét képezzük az osztrák és német méhészek szövetségének. Részt veszünk kiállításain, előadásain, sőt az elnökségben és állandóan képviseltetünk, ez időszert Máday Izidor min. tan. személyében. Így történt, hogy a mi szerény keretben mozgó, de folyton erősödő és sikereiben hazánk egyik legjobb nevű méhészegylete is, már a múlt év folyamán szintén részt óhajtott venni a Salzburiban tartott vándorgyűlésen, midőn csekélységemet arra kiküldeni kegyes volt; s hogy rokonszenvét ezzel is demonstrálja, a kiállítás jutalmi díjjaira egy db 20 kor. aranyat is megszavazott.

Komáromot azonban nemcsak én, hanem Nemesszeghy Kálmán méhésztársunk is képviselte, aki egyben — mint én is — a kiállító között is részt vett.

Szeptember 2-án megérkezvén, a salzburgi rendezőség már a pályaudvaron barátságos fogadtatásban részesített bennünket. A kölcsönös üdvözlés kicserélése után már előre lefoglalt szállásainkra mentünk. Meglepett a város ünnepies színezete; mindenfelé lobogó-disz, de különösen a kiállítás és gyűlés színterétől szolgáló gyógyterem helyiségei, a három nemzet lobogóival s lombokkal gazdagon diszitve. *Külön államiságunk teljesen kifejezve.*

Majd résztvettünk az ismerkedési estélyen, ahol nagy örömünkre ott találtuk már Kovács Antal orsz. méh. felügyelőt, Abaffy József vándortanárt s még vagy 8 hazánkfiát, a kikkel együtt képviseltük a majd 500-ra menő osztrák és német méhészek közepette Magyarországot. Sajnosan nélkülöztük itt br. Ambrózy Bélát, földmívelési kormányunk hivatalos képviselőjét, kit baleset tartott távol s a vándorgyűlés magyar elnökét, aki megkésve érkezett. Így történt azután, hogy a hivatalos üdvözlések közepette magyar részről a vándorgyűlést senki sem üdvözölte s a későbbi felköszöntők során rólunk sem emlékezett meg senki, nem tarthatván magát közülünk egyik sem a magyar haza hivatalos képviselőjének. Ez egy kissé le is hagolt bennünket, *vezér nélkül érezve kisded csapatunkat.* El is gondolkoztunk rajta, vajjon miért is magyar is ez a kongresszus, ha magyarságunkat ily alkalommal kifejezésre nem juttatjuk s vajjon ha már magyar is a hivatalos cím szerint. *Magyarország legelső méhész-egyesülete és a többi is miért nem fejt ki nagyobb actiót, hogy legalább számban jelenlénk meg méltóbban.* Egy kis buzdítás mellett lehetetlen, hogy

* Akkor még csak »osztrák-magyarok« vettek részt a német vándorgyűlésen; a magyarok csak akkor következtek, mikor az országos egyesület az »osztrák-magyarság« ellen felszólalt és véget vetett neki.

Magyarország bejegyzett, közel 5000 méhésze közül 12-nél nagyobb szám nem jelenne meg. *Amde vagy elkésve, vagy minden kommentár nélkül kapjuk magyar szaklapjainkban az értesítést s így akár a társulásra, mint a készületre alig marad időnk.* Pedig tagadhatatlan, hogy szívesen látott vendége a magyar ezeknek a kongresszusoknak s tanuini, okulni is sok, sok alkalmat nyújt! Hisz méhészugyűlés ez; méhészek között pedig megszűnik a nemzetiségi kérdés s szívesen öleli keblére az osztrák a magyart, a magyar a németet. A minthogy ezuttal is sok kedves ismerősre akadunk a budapesti és bécsi gyűlések tagjai közül, a kikkel jól esett a régi barátságot felujtani.

Az agg Dzierzon apó természetesen most sem hiányzott, bár hordszéken vitték ide-oda; kedves alakja volt még a gyűlésnek br. Berlepsch özvegye, a kiket természetesen a leglelkesebb óvatiókban résztettek.

A második nap a kiállítás megnyitásának napja volt. A gyógyterem helyiségei közül 3 nagyobb termet foglaltak le az eszközök, méz és méztermékek s a méhészeti irodalom; külön elzárt kerthelyiségben pedig az előméhék. — Feltűnő nagy számban voltak képviselve az eszközök csoportjában a különböző mézpergetők, köztük Nemesszeghy méhésztársunk új találmányu pergetője nem kis feltűnést kelteve; hasonlóan kivált a megszokott formákból Mayer és Krupka budweisi professorok önforgató pergetője, mely genialis szerkesztésénél s kifogástalan működésénél fogva a mézpergetők ideáljának mondható. Kivált e csoportból még a gödingi fűrészgár keretlécze és Sultz kereskedelmi méhészteljes műlépe. A méz és méztermékek csoportja aránylag szerény volt. Feltűnő sok barna alpesi méz között kivált a szép fehér magyar méz. Annál érdekesebb és impozansabb volt az előméh- és kaptár-kiállítás, melyen 110 kiállító majd minden kaptárrendszert és méhfajt képviselt; volt a szép cyprusi, a szelid olasz, a szapora rajzó krajnai méhfajok közül több kaptár s igen sok anya nevelő. Megemlítem itt, hogy szakosztályunk két kiállítója 3 érmet nyert tárgyaiért; és pedig Nemesszeghy Kálmán kongresszusi ezüst érmet; csekélységem pedig mézért állami bronz és mézboraiért a salzburgi gazdasági egyesület bronz érmeit nyerte. Szakosztályunk 20 koronás, díszes tokban adott aranyát pedig Hoffmann Ágoston, strasz valcheni aranyműves és méhészteljes kapta szép méh törzseért és anyanevelőjeért.

Az ezt követő napokat lefoglalták az előadások. 16 előadó 19 előadással vett részt a kongresszuson.

Ezek közül különösen is leköttötte figyelmünket Dzierzon apó egyik előadása *»Czáfolata a méhegyedek fejlődéséről szóló új elméletnek,*« melyben az agg mester védelmére kel az ő általa körülbelül 50 év előtt megállapított azon elméletnek, hogy a termékeny királynő tetszése szerint rak majd termékenyített, majd terméketlen petéket s azok elhelyezését szerint nőkké vagy hímekké fejlődnek.

Ezzel szemben Dickel Frigyes darmstadti tanító és az 55. évfolyamát járó Bienenzeitung szerkesztője szintén előadó, vitatta az általa szembeállított új elméletet a *»méhegyedek fejlődése*« című előadásában. Dickelt ugyanis az ő vizsgálódásai, kísérletei arról győzték meg, hogy a méhegyedek különböző nemű fejlődése, vagyis a dolgozó here és méhkirálynő léte épen nem függ az anyától, mely szerinte — s itt az ellentét Dzierzonnal — normalis viszonyok között, vagyis ha termékeny királynővel

van dolgunk, mindig termékeny petét rak le; hanem az egyedek fejlődése tisztán a munkás méhektől függ, mint a melyek a különböző táplálék nyújtása által, a szükséghez mérten nevelnek anya, here vagy dolgozó méhet. E két és homlokegyenest ellenkező elmélet, a méhészeket két nagy táborra osztotta, de hogy az igazság voltaképen melyik részen van, azt a mindenható végtelen bölcsességét, véges emberi észszel kutatók még egész bizonyossággal aligha állapították meg.

Tény, hogy Dzierzon elméletét eddigelé az egész méhészvilág elfogadta s hirdette; de az is bizonyos, hogy Dickel az ő igazait a meggyőződés lelkes hangján, szónoki erővel bizonyíttatta s lapjában is folyton propagálja. Kísérleteit azonban még bár maga sem tartja befejezettnek, mégis nagy tábor áll mögötte. Egyébként, hogy elméletét még meggyőzőbbé tegye: egy kísérleti méhtörzset itt is bemutatott, melynek hibátlan termékeny anyját akkor vette el, a midőn — augusztus végén — az anya herepetezésre éppen nem gondolt. S a kongresszus előtt felbontva a lepecsételt kaptárt, benne csakugyan találtak egy anyabölcsőt, mint befődött herebábót, bizonyoságaul annak, hogy a méhek észrevéven anyátlanságukat az anya nevelés mellett rögtön hereneveléshez is fogtak, a rendelkezésükre álló bizonyára termékeny petékből. Már hogy a kifejlődésben levő hereköltésből párzásra képes herék fejlődtek volna-e, avagy korcsok, azt a kísérlet ily stádiumában konstatálni még nem lehetett.

Az előadások sorából kiemelhetem még Seust Vilmos állomásfőnök előadását a *„ménesnyerés és mézértékesítésről”*; érdekes annyiban, hogy mikor 1895-ben Németország a belföldi méztermelés érdekében a méz vámját m. m.-ként 40 márkára emelte, a német méhészek újjongtak, hogy a külső ellenségtől s így tőlünk is megszabadultak. Hát az igaz, hogy eddigelé Németország kitűnő piacza volt a magyar méznek, de a 40 márkás vámat alig bírja meg. De Seust ur előadásából megtudtuk, hogy azért az ő örömük is korai volt, mert élelmes kereskedők és gyárosok saját hazájukban, hogy a nagy kereslet kielégítésék, elkezdték a műmézet gyártani; s valódi méz czím alatt még a mienknél is olcsóbban árusítva oly versenyt csináltak a német méhészeknek, hogy most e miatt jajdulnak fel; és méltán, mert ugy a nagy fogyasztó közönség, mint a termelők is kijátszatnak általa. Ime tehát, a kapzsiságot utolérte a nemezis!

Ez volt, t. Szakosztály, főbb vonásokban, mit a salzburgi kongresszusról megemlítendőnek tartottam. Elismeréssel kell itt adóznom a kiállítás rendezőségének, mely mint a komáromi méhészegylet küldöttét lekötelő szíveséggel fogadott s a mely általában a megjelent s mintegy 500 főre menő méhészközönségnek ottani tartózkodását vállvetett buzgósággal kellemessé tenni igyekezett.

De legkedvesebb kötelességem az, hogy a t. méhészeti szakosztálynak, kedves méhésztársaimnak hálás köszönetemet fejezzem ki azon kitüntetésért, hogy nekem módot és alkalmat nyújtottak a salzburgi szép emlékü méhésznapiokban résztvehetni; azon leszek, hogy fokozott munkásságommal a szerzett tapasztalataimat t. méhésztársaim javára kamatoztassam s így rójam le hálámat önök iránt.

A kisbéri méhésztgyűlés.

— Közli: *Pohánka Ödön*, Csóvár. —

Régi vágyam teljesült, a midőn a komárommegyei gazdasági egyesület méhészeti szakosztálya szíves meghívásának engedve, annak f. évi június 30-án és július 1-én Kisbéren tartott III-dik vándorgyűlésén és tanulmányi kirándulásán résztvettem. — Sok szépet hallottam ezen vármegye tevékeny gazd. egyesületéről s jelen alkalommal, a midőn az érdeklődés kívülem: Veszprém, Pozsony, Esztergom, Pest és Somogy vármegyék számos méhészt összehozta, kellemesen tapasztaltam, hogy a gazd. egyesület vezetői, mint Sárközy Aurél főispán, gazd. egy. elnöke. Baranyay Géza szakosztályi elnök, szívük melegével s befolyásos hatáskörükkel növelik naggya a kis gazdasági egyesületet, — de főképen Ágoston Miklós gazd. egyesületi titkár és Lakatos Károly méh. egyesületi titkár fáradhatatlan buzgalommal s ügyszeretettel vezetik annak dolgait, mint a kik nem csupán hivatalbetöltésből, de lelkesedéssel párosult szakértelemmel működnek a szent ügy terén, mint a nemzet munkásai.

Megérkezve június 29-én az esti vonattal Komáromba, másnap a reggeli órákban, Lakatos Károly a szakosztály érdemes titkárjának a szigeten saját kertjében fölállított mintaszerű méhésztét tekintettük meg. A szigetet a Duna folyó széles vize környezi, sírhelye ezer és ezer munkás méhnek. Lakatosnak a méhésztete mégis virágzik. A családok oly népesek, oly életerősek, akár csak az erdőségekkel környezett berkek és ligetek legjobb virányait laknák. Igen, mert Lakatost valljuk gazdájuknak, kinek szakismeretei a mostoha viszonyok csorbáit elsimitják s megmutatja, hogy ilyen helyen is lehet haszonnal és kitűnő eredménnyel méhészkedni. A méhes maga is czélszerű és mintaszerű berendezésű. Az egész egy nyolczszögű pavillon, mintegy 60 törzsnek biztos hajléka. Biztos a Duna habjaitól, annak áradásától, mert mintegy két méter magas kőalapon áll, a hova már nem érhet a víz a családokhoz. A kő alap egy csementirozott szobát foglal magában, kényelmes és czélszerű helyiséget a pörgetéshöz, hova a méhesből lépcső és csiga ereszkedik le, az édes terhek le s felszállítására.

A figyelmes ember lépten-nyomon tapasztalja, hogy Lakatos Károly a milyen ügyes és gyakorlati gazda a méhei között, oly mintaszerű férj és családapa szerettei körében, jeles paedagogus iskolájában, kinek fáradhatatlan tevékenysége kollegájával Ágoston Miklóssal, áldásos nyomokat hagy hátra az utókor számára.

Déli egy órakor kellett a vasutállomásról elindulnunk a kirándulásra. Kedves rovarunk aranyozott alakja díszelgett jelvényként a százat túlhaladó járó-kelők sokasága mellén kitűzve. Ez ismertté tette az ismeretlent, bizalmassá az először találkozókat. A sokaság Sárközy Aurél főispán gazd. egyesületi elnök, Baranyay Géza szakosztályi elnök, Sárkány Ferencz főkapitány és a két titkára kíséretében ellepte a vonatot, hogy mintegy egy órai kedélyes utazás után Vasdinnén méhraj módjára kiszóródva, elméjének kaptárjába összegyűjtve a szép nemes és hasznos dolgok látványosságát, a hasznos ismeretekkel gazdagon megtérve kiki értesítse saját környezetében. Mert olyan helyen jártunk itt, hol méhészt, kertész,

földmives, állattenyésztő, szőlőgazda és gyáros mintaszerű és szakszerű berendezésben gyönyörködtehetett szeméit, mert szíves gazdánk, kinek vendégei valánk, maga a magyar állam volt, s egyik tanyáról a másikra mintegy harmincz uradalmi fogat vitte a melegen érdeklődő kirándulót, kik éber figyelemmel kísérték a telepek színhelyén tett szakszerű szíves magyarázatokat.

Először is Vasdinnyen állapodtunk meg, hol Hérics Márton ószári plébános kíséretével s Gambrinus hús nedűjével várt, fogadott bennünket. Itt láttam először, s velem számosan, a keményítő s czukorszörp-gyártelepet, melynek gazdag berendezése, felszerelése, s a gyártelep igazgatójának szíves magyarázata kötötte le figyelmünket. Ennek megtekintése után, a fogatok által először is a 32 holdas állami faiskola telepére vitettünk. Az érdeklődők, mint magam is, gazdag ismeretekhez jutottak: Bendl Gottfried urad. kormányzó, Szeberényi Gusztáv intéző Molnár Iván, Ghyczy István, Pál Béla és Horváth László urak szíves magyarázatai alapján.

Az uradalom szarvasmarha-tenyésztésében, mint a siementháli és bonyhádi fajjellegű gyönyörű példányait szemlélhettük, úgy szintén az 1—2 éves s a tenyészképes apaállatok szép alakja s fajjellege, nem különben bergschirei 320 drb sertésállománya s annak tenyésztési rendszere igen tanulságos volt az érdeklődő szemlélőre.

Innen a parragi pusztára vittek bennünket, hol 155 drb. 1—2—3 éves csikókból álló ménes az alföldi csikópusztát varázsoltá elénk, azon különbséggel, hogy ezek angol telivér ménes ivadécai. Utközben egy kedves kép tárult elénk. Tóth Péter ménesintézeti őrmester szép méhészte, a ki kizárólag szalmakasokkal méhészkedik, melyet egyesek bírálat alá véve, élénk eszmecsere fejlődött ki a vitakozók között. Ezután Kisbérre vitettünk a száguldó paripák által, hol porlepte alakjaink az esti szürkületben még sötétebbeknek tünnek fel a reánk várakozó nagy közönség szemei előtt. Rövid fél óra múlva megijjedva gyűltünk össze szállásainkról az uradalmi vendéglő kertjében, a hol már a halászlét tartalmazó bográcsok a komáromi deli halászlégények kellő gondozásában voltak. A páratlan jó ízű vacsora hangulatát a tüzes bor, jó cigány csak tetézte, s csakhamar megindult a felköszönők árja.

Másnap pihent erővel tekintettük meg Kisbér nevezetességét: a világhírű ménest, Dezső Nándor ménesparancsnok kalauzolása mellett. Egyenként vezették ki elénk a gyönyörű telivéreket, felemlítve azok korát, árát, futókéességét, származását stb. Voltak itt 70 000 frittól 200 000 frittig vásárolt ménes, mint pl. Ganache, Bonavista, Giga, Primás, Fenék mint a jelenkor legkitűnőbb magyar futó lovai. A tenyész-anyakanczák lakásai egy kis falut képeznek. Az egyenes utca mellett sorakoznak a kis házak, a kanczák istállói, előudvarral és a ház alatt kerttel, mely a becses lakó szabad mozgásának helyéül szolgál.

Leírásomban most érek lapunkat közelebből érdeklő tárgyhoz, a komárommegyei méhészegylet III-dik vándorgyűlésének vázolásához — Mintegy 200-an egybegyűlve a kastély csarnokában. Ba'anay Géza elfogva az elnöki széket, beszédében párhuzamot vonva a méh és mezőgazda egymáshoz viszonyáról, lelkes szavakban üdvözölve az egybegyűlteket, a vándorgyűlést megnyitottnak nyilvánítja. Harsogó éljen visszhangozta az elnök szavait. Majd Lakatos Károly titkár emelkedik fel — felszólítva Schultz Pál méhésztársunkat, hogy a program első pontja szerint tartsa meg előadását a »Méhészkedés sikertelenségének okairól«.

— A felolvasás után egyesek szakértőleg szóltak a tárgyhoz, mely vitát Lakatos Károly titkár szakértői megokolással zárt be. — Ezután következett Mohácsy János (Ó-Szöny) előadása a »Szalmakas előnye és hátránya a kaptár felett«. A felolvasó nem ragaszkodott munkájának címéhez, a mennyiben előadása inkább párhuzam volt a szalmakassal és a kaptárral való méhészkedés között, miért is a tagok között élénk vita támadt, melyet Lakatos Károly titkár hathatós érveléssel fejezett be. Ez érdekes vita után Moncz Gyula (Ács) szabad előadása »Hogy kezdenék ön méhészkedni« czimmel nagy figyelmet keltett. A tárgysorozat szerint Hérics Márton ászári plébános »a tanító és a pap hivatása falun« következett volna, de Scherlein János (Kéthely) soron kívül bemutatni óhajtott röplyuk szabályozójával ellátott Mayer-féle kaptárját, a főtiszt. ur tekintettel a nagy tárgyhalmazra — bár előadását mindenki óhajtotta volna hallani — elállott a szótól, de értekezését a szakosztály értesítője részére rendelkezésre bocsájtotta. — Scherlein ur bemutatja és megmagyarázza a Mayer-kaptáron eszközölt javítását, mely abban áll, hogy a megnagyobbított röplyukon alkalmazott zárórendszerrel, annak egyszerű odább tolásával szabályozza a törzs költő és mézterét és tetszés szerint rajoztathat vagy azt megakadályoztatja a nélkül, hogy akár a költőürt, akár a méztért megbolygatni, s a méheket zavarni kellene. Az elmés ujitás általános figyelmet keltett s a Mayer-rendszerrel méhészkedőknek a bemutató méhésztárs igen hasznos szolgálatot tett.

Most következett az ingyenes kaptár és méhészeti eszköz kisorsolás, s ezzel a vándorgyűlés tárgysorozata leárgyaltatván, az elnök a gyűlést eloszlatja azzal, hogy a gyakorlati méhészet iránt érdeklődőket Moncz Gyula ur, ft. Illényi József cz. kanonok ur méhesében fogja a méhészet beavatni. Moncz Gyula valóságos mestere a méhészetnek, bámulatos ügyességgel és gyorsasággal szedte szét a törzseket, s magyarázatokat tett az érdeklődő szemlélőknek.

A sok szellemi munka után a vendéglő nagy termében összejöttünk bankettre, hol első sorban Baranyay Géza poharat emelt Darányi miniszterre, éltette továbbá Máday Izidor min. tanácsost és Sárossy Kapeller Ferencz osztály tanácsost, mint a méhészet lelkes barátait, s őket a kirándulók nevében táviratilag is üdvözölte. A lelkes toasztok számtalan sorát főtiszt. Hérics Márton ászári plébános szakította félbe azon általános lekesedést keltő indítványával, hogy a kirándulók s a közgyűlés tagjai, tekintsék meg szűkebb hazáját Ászárt s annak látnivalóit. Az uradalom fogatai rövid idő múlva Ászáron állottak meg Hérics Márton vendégszerető házánaál, a kinek eddig — mint rend. biz. elnökének gondja volt arra, hogy a kirándulók minden tagja jól érezze magát, annál inkább volt most lekötelezőleg figyelmes és szives mint házi gazda. Az ő érdeme, hogy Ászár egy mintaszertű népiskolával dicsekedhetik, hogy a felekezetek egymásközt békében és testvéri szeretetben élnek. Nevezetessége Ászárnak még a csákvári grófi uradalom 100 holdas mintaszőlőtelepe, hol Szabó Sándor urad. szőlőkezelő szives vendégszeretetével találkozottunk.

Az éjjeli vonattal elhagytuk a kedves órák színhelyét Ászárt és Kisbért, kiki kellemes emlékekkel térve haza. áldva Darányi Ignác földm. ügy. m. kir. miniszter~~ur~~ ő nagyméltóságát, gróf Eszterházy Miklós Móricz ő mságát, kik lehetővé tették, hogy Baranyay Géza, Lakatos K. és Hérics M. urnak szives fáradozása folytán, oly felejthetetlen élvezettel és tanul-

sággal tölthetjük a kirándulás két napját. Isten tartsa meg ezen emberbarátokat jó egészségben az emberi kor legvégső határáig, hogy még sokszor legyen alkalmuk nemes érzelmeiknek és cselekedeteiknek jelét adni.

Kezdők számára. Havi teendők.

Szeptember.

Szeptemberben még az olyan vidéken is alább hagynak a méhek a gyűjtéssel, a hol késői hordás szokott lenni, főként a hónap második felében és akkor, ha kezdők járnak. A mit Szt.-Mihály nap után talál, az csak amolyan csipegetés, a mely már nem nyom a latba. Legfeljebb a virágorhordásnak van jelentősége ott, a hol korábban nem tudtak elegendő mennyiséget gyűjteni, hogy tavaszig beérjék vele.

A hordás megcsappanásával megkezdődik a rablás veszélye, a melylyel előáll a röplyukak megszükitésének a szükségessége, főleg a gyengébb törzseknél. Még jobban ki vannak téve a megtámadtatás veszélyének az anyátlan és az olyan törzsek, melyek rozoga, repedéses vagy olyan kaptárban laknak, a melynek rosszul záródik az ajtaja és az ablakja. A röplyuk szükítése még arra is jó, hogy a halálfejú pillangó ne tudjon a kaptárba befurakodni. A halálfejú pillangó ugyanis, mely július végétől augusztusban szeptemberig sűrűn jelentkezik a méhesekben, főleg a burgonyát termelő vidékeken, rengeteg mézet tud elczipelni; egy-egy látogatása — pedig igen szorgalmasan ellátogat — a méheknek egy jó kávéskanálra való mézbe kerül. Megezik, hogy ott, a hol sűrűn szokott tenyészni, egyetlen este 20, 30 sőt több ilyen pillangó is megfordul a méhesben. Ha este, mikor rendes körülmények között a törzsek már elszoktak csöndesedni, szokatlanul sok méh tódul ki a röplyukon és erősen zúg, akkor a tolvaj rendesen már ben van a kaptárban.

Tolókával el lehet zárni az utját és másnap megfogni. A darázsak is szorgalmasan ellátogatnak egy kis mézre és ott, a hol sokan vannak, a sok kicsivel érzékeny kárt okozhatnak. Fészkeket pusztítani kell, a hol csak éri az ember, a körülrepedőket pedig a méhesbe elhelyezett cukrosvízzel (de semmi esetre sem mézessel) félig megtöltött szüknyaku palaczkokkal kell összefogdosni. A palaczkokat vagy még este vagy hajnalban kell kirakni, mert a darázs sokkal edzettebb lévén mint a méh, már korán megjelenik a méhesben, mikor a méh a hűvös reggeli levegőtől félne, ott kuporodik a meleg fészekben nem törődve vele, hogy alatta a darázsak vigan lopkodják a mézet, a melyet ő annyi fáradsággal összegyűjtött. Ugy látszik, hogy a darázsak sokkal finomabb szagló szerveik vannak, mint a méheknek, mert míg a méh a cukros vizet észre sem veszi, addig a darázs azonnal reá jár, de nem tudván a szüknyaku palaczkból az utat kifelé megtalálni, rendesen ott hagyja a fogát. Liter-számba össze lehet őket így fogdosni. Célyszerű azonban mégis, 10 óra felé a palaczkokat eltávolítani, nehogy valahogyan a méhek is reá akadjanak és belefuladjanak.

A kinek átlakolni való szalma- vagy vesszőkasai vannak, az ne halassza tovább az átlakoltatást. Most már kevés a fiasítás és így a lépeknek keretekbe való bevágása nem jár veszteséggel a költségre nézve. Az átlakoltatásra nézve többféle eljárás divik. Némelyek a kaszt egy éles késsel a lépek irányában egyszerűen ketté szelik, hogy így könnyen hozzáférhetvén a lépekhez, ezeket k vághassák és a keretekbe beszabdallhassák. A keretekbe való beillesztés úgy történik, hogy a szalma- vagy vesszőkasból kivágott lépet lapjával az asztalra vagy a sodródeszkára fektetjük, azután reá illesztünk egy olyan keretet, a mely esetleg megtelik vele: egy felkeretet vagy egy egészet is, a lép nagyságához képest és egy éles zsebkéssel végig metszünk a keret *belső* periméje mentén. Miután a hulladék lépet eltávolítottuk, a lépet belenyomkodják a keretbe és fonallal keresztbe megkötve beakasztjuk az illető kaptárba. Lehet toldalékból is keretes lépeket összefoldozgatni. Kisebítés képen az ilyen lépek is megteszik az első időre. Később, azaz a következő évben aztán mülépekkel ki lehet őket cserélni. Mások, mielőtt a lépeket kivágnák, hogy a szalmakaszt ne kelljen ketté vágni, és hogy mégis a lépekhez könnyen hozzá lehessen férni, a méheket kidobolják vagy leszédelik. Az ilyenképen átlakolt kas helyébe teendő aztán az új kas. A méhek kezdetben az új alakot nem szokván meg, egy darabig tétovázni fognak, mielőtt az új lakásba bevonulnak, de ez csak egy-két napig tart, azután ismét minden a régi sorba jut és megyen. Az átlakoltatás almával képződő hulladék lépet legcélszerűbb a méheknek a kaptárban hátul beadni, hogy az esetleg benne levő mézet kinyalhassák. A szabadba kitenni ily célból nem ajánlatos, sőt éppen veszélyes, mert ha megázik, tartalma könnyen

megerjedhet, ami a veszélyes költésenyvnek lehet az előidézője. Hasonlóképen járhatnak el azok is, akiknek olyan szalmakasaik vannak, a melyeket le akarnak szédíteni, azaz kénezní.

Méheket lekénezní, csunya oktalanság és bűn, majdnem olyan oktalanság, mintha valaki, a ki almát szeretne, az almáját kívágná, hogy almához jussón. A méheket egyszerűen ki kell dobolni vagy salétromos ronggyal leszédíteni és azután a lépeket kimetélni, végül a kidobolt vagy salétrommal leszédített méheket gyengébb törzsek felségélyezésére fordítani.

A leszédítés igen egyszerű. Először is egy arasznyi mély és ugyanolyan álméretű lyukat ásunk a földbe és a fenekére egy darab cseréptéglát teszünk. A lyukra egy abrakos rostát állítunk, akkorát, hogy a felső karimájában a leszédítendő kas elférjen. Ha a kast a rostába állítottuk és egy ócska lepedőfélével letakartuk, hogy az erjesztendő füst el ne szálljon, meggyújtjuk a salétromos rongyot és félrehajtva a rostán álló kast, az égő és erősen füstölő salétromos rongyot a gödröskében levő téglára helyezzük. Két percz alatt végeztünk és ha lapos tenyerünkkel a kas oldalait gyengén megveregetjük, a méhek a rostába hullanak. Most eltávolítjuk a rostából a kast és a leszédített méheket szellőztetve, az új lakásba seperjük. Tíz percz alatt ismét vigan zsongani fognak és ha jól végeztük dolgunkat és nem füstöltük őket tulságosan, alig lesz köztük halott. A salétromos rongyhoz legjobb egy ócska inget vagy alsónadrág-félét használni.

Játshókártya nagyságu darabok salétromos vízben áztatva és megszáritva, éppen megfelelnek a czélnek, azaz egy ilyen darab elég egy törzs leszédítéséhez. Három krajczárért salétrom lisztfinomra törve és egy tányér langyos vízben feloldva elég 25 kas számára is. A rongynak sísteregve és erősen füstölve kell égni. A ki nem bizik saját ügyességében, annak a költségek megtérítése mellett szívesen készíttünk vagy készíttetünk a mézértékesítő-bizottság munkásai által ilyen rongyokat. *Binder.*

Adatok a méh természetrajzából.

— Gyűjtötte és közli: *Binder Iván.* —

(Folytatás.)

Mind a három nemű méh maga rága vagy nyitja ki bölcsőjét, még pedig olyképen, hogy harapófogója vala sejt fedelét belül körülrága, azaz kirága. A dolgozó méhek még nem röpképesek, mikor a sejteket elhagyják, mert szárnyaik még nagyon puhák és gyengék, úgy hogy nem bírják ki a repülés nehéz munkáját. A dolgozó, mikor kibúvik a sejtől, színe sokkal világosabb (világos szürke), mint a kijáró vagy akár a 3 napos dolgozó és kisebb is, mint emez és csak két nap múlva éri el a normális nagyságot. Ezen idő alatt teste és szárnyai puhasága eltűnik és mind a kettő keményebb, testének színe (szőrzete) pedig sötétebb lesz. A herék is nagyon gyengék, mikor a sejtekből előbujnak és ők sem repülnek ki azonnal, hanem néhány napig a kasban maradnak. Nem úgy az anyák; ezek sokkal erősebbek, mikor elhagyják az anyabölcsőt, mint a dolgozó méh meg a here. Megesett velem, a Magyar Méhben meg is van említve az eset, hogy műrajkészítés idejében több érett anyabölcsőt metéltem ki egyik elrajzott törzsből, hogy felhasználjam őket a műrajoknál. Az anyabölcsőket egy tégladarabra tettem a napra és az egyik műrajommal foglalkoztam, kinyitván a kaptár ajtaját. Ebben a perczen az egyik anyabölcsőből szemem láttára és oly gyorsan, amily gyorsan a történeteket el sem lehet mondani, az anya kibújt és egyenesen a nyitva talált kaptár küszöbére repült és a méhek közé keveredett. El is fogadták, megis termékenyült és igen szép anya vált belőle. De azért egy kicsit messze mennek azok, akik azt mondják, hogy az anyák mindig röpképesek, mikor kikelnek. Nekik is egy kis időre van szükségük, hogy megerősödhessenek; de a bölcsőben is megerősödnek, ha a raj benszörülése következtében azonnal elő nem jöhetnek.

(Folytatása következik.)

Fizessünk!

igen tisztelt méhésztársak, mert még igen sok a tagdíj-hátralék, noha már az év utolsó negyede felé közeledünk. — Kiméljenek meg, tisztelt tagtársak, a másodszori felszólítás költséges és időrabló munkájától, hiszen 2 frt oly csekély összeg, hogy ezt a legszegényebb ember is elbirja.

25 gyékénykasban levő méhesaládom 100 frtéért eladó, helyben átvéve vasúthoz én szállítom; ez állományban csupán csak 5 raj van idei, a többi tavalyi és régibb erős törzsek.
Abony-Czegléd mellett CSUPKAY FERENCZ méhésznél.

Olcsó áron eladó

és bármikor megtekinthető, **Budapesten, I. ker., Virányos-út 36. sz.,** 6 darab Mayer-féle dúc 15 erőteljes törzsszel benépesítve, továbbá egy mézpergető, egy lépszekrény és különféle méhészeti eszközök.

Eladó egy 56 törzsre berendezett Neiszer-féle kaptárokból álló szétszedhető törzsszel benépesített pavillon és 25 erős parasztkas a Dunántúl, jutányos áron eladó.

29531/2

ZIEHME FERENCZ,
aranyműves és díszműgyáros
ARNTERN-ben (Provinz Sachsen) Németország.

Ajánlja ékszerkülönlegességeit

készít: német-, olasz- és krajnai méheket, méhkirálynőket, melltű-vagy broche formában, kíváнат szerinti kiállításban.

Méh-különlegességeket különféle drágakővel kirakva és kúp-kasokat, kedves ékszerül uraknak és hölgyeknek.

Árjegyzék és minták kíváнатra küldetnek. Megrendeléseknél a cím pontos megírása kéretik.

Kereskedelmi méhészet

és

➡ műlöp-gyár. ⬅

Mindennemű méhészeti eszközök és használati cikkek gyártása csakis mintaszerű, különlegesség számba menő minőségben.

Ausztria-Magyarország legnagyobb gyára e szakmában,

villamos erőre berendezve és villamos világító teleppel ellátva.

PROKOP JÓZSEF, Friedland in Böhmen,

a korábbi »Prokop és Schulz« cég kizárólagos tulajdonosa.

Viasz- és nyers lépeknek megvétele és kicserélése.

Árjegyzék magyar-, német- vagy csehnyelven, kíváнатra ingyen és bérmentve.

Sürgőnyozim: PROKOP, Friedland, Böhmen.

2—12

MAUTHNER ÖDÖN

budapesti magkereskedésében méhészeti eszközök és kaptárok kaphatók.

Műlép

tiszta méhviaszból, felelve valódiságáért, 4 kilogrammra 8 forint 30 krajczár bérmentve, utánvétellel 6 krajczárral több.

Kapható: Albert Balázs és Fia cézgnél, Kis-Szereda.

Csomagolópapír.

A magy. országos méhészeti egyesület oly czélból, hogy a méhésztársaságok termelvények tekintetében nagyobb részt még mindig tájékozatlan kisvágyossággal a mézet, annak kitűnő tulajdonságait mint fogyasztási cikket, a vábbá eltartását, illetőleg a vele való bánást stb. megismertesse és által a méznek minél szélesebb körökben kedvelőket szerezhesen, csomagolópapírt készítettett, mely üvegbe töltött méznek és boxisoknak csomagolására használandó. Ezen csomagolópapír rózsaszínű pergamentulajlapokból áll, melyre egy kimerítő mézismertetés van nyomtatva.

Tagjaink ezen csomagolópapírt a következő önköltségi áron kaphatják bérmentve: 50 darabot 40 kr., 100 darabot 65 kr., 500 darabot 306 kr.-on. Egy 5 kros postabélyeg fejében egyes mintapéldányok is kaphatók.

A megrendeléseknel — melyek az egyesületi elnökséghez (Budapest, Köztelek) intézendők — megemlítendő, hogy az ismertetés magyar vagy német szövegű legyen-e, mert különben mindig magyar szövegű fog látni.

Az elnökség.

Az egyesület mézes üvegekhez czimkéket készítettett, a melyeknek fekete lenyomatát azzal mutatjuk be, hogy a czimkék színesek és különösen mézes üvegeken igen mutatósak.

Felirat nélkülieket is lehet kapni, ezek megfelelő szöveggel elvált más czikkekre, például méhészeti, mézlikört vagy mézeczeteket tartalmazó palaczkokra valók, de más vagy kiállítandó egyéb tárgyakra is alkalmazhatók.

Az árak, melyek mindenkor — 15 kros postaköltséggel — előre beküldendő.

a következők:

50 drb czimke 50 k.

A feliratnak, illetve a lakcímnak külön nyomásaért:

50 drbnál — 30 k.

100 „ — 40 k.

500 „ 1.60 k.

1000 „ 3.00 k.

A czimkék az egyesületi elnökségnel, Budapesten, IX. ker. Lónyay-utca 4c. szám, kaphatók.

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI:

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

magyar méhészek II. országos kongresszusa és a szegedi méhészkiállítás. — német, osztrák és magyar méhészeknek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 34. vándorgyűlése. (Folytatás.) — Az álnyák petéző képessége. UDWIG EDE. — Néhány szó a Gebhardt-féle kaptárhoz. HORVÁTHY GYULA. — Kezdek számára. (Havi teendők.) BINDER IVÁN. — A jövő kaptára. DR. BÁLINT SÁNDOR. — Mézborkészítésről. BINDER IVÁN. — Mézértékesítés ügyéről. — A borítékon: Egyesületi mondanivalók. — Hirdetések.

Folyóíratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés útján egész évre 3 frt.

írdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és méhek eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

egyesületet illető összes penz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek«, küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnymás engedélyezése az egész lap terjedelmére fentartatik.

BUDAPEST, 1899.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDAJA.

Egyesületi mondanivalók.

(A név és lakcím olvashatóan irandó.)

Tisztelt méhésztársak! Ismételten esedezünk, legyenek szivesek nekünk és lakcímüket olvashatóan kiírni, valamint azt is, ha a tagdíj kivül egyéb pénzt is méltóztatnak küldeni, hogy mire szolgáljon a pénz. Roppant munkát és idővesztést okoznak a sokszor igen szépen elküldött, de biz ki nem betűzhető olvashatlansággal írt nevek és lakcímek. Most is fekszik egy ilyen olvashatlan aláírással ellátott postaküldemény pénztári szelvény a pénztárban, a melyről egyikünk sem tudja kibetűzni, hogy kinek a neve van rajta. Oravicza látható a postabélyegen. Talán ily módon jelentkezni fog a beküldő, — vagy talán majd ha fizetési felszólítást fog kapni.

Fizetési felszólítások.

Szeptember hó utolsó hetében megkezdtük ez évben a II-ik fizetési felszólítások szétküldését, mert sajnos, igazán elijesztő nagyszámban vannak azok, a kik még mindég nem fizették meg a tagdíjat, daczára, hogy ezen fizetések az alapszabályok 7. §-a szerint minden évben, az év első negyedében teljesítendők és daczára annak, hogy a fizetési terminus elmulásával szétküldött első fizetési felszólításokban igen szépen kértük a tisztelt méhésztársakat, hogy legyenek szivesek figyelembe venni, hogy az egyesületnek tetemes kiadásai vannak, hogy a nyomda, a posta, a papírkészítők, a házber., fűtés, világítás s egyéb költségek fedezése nem tűr halasztást és hogy ha a tisztelt méhésztársak nem fizetnek, az egyesület nem felelős ki a tagok érdekében azt a munkásságot, a mit kifejlíthetne, ha idejében befolyának a tagdíjak és hogy az egyesület költségeire költhet annyit, mennyit különben költhetne.

Hízen igaz, hogy az esztendő a méhészetre nem volt a legelőnyösebb, hogy sok helyen víz és — jég is pusztított. De hát mi ilyen panasszal nem fizethetjük ki azokat, a kiknek az egyesületnél követelésük van. Aztán az is igaz, hogy a tagdíj nem olyan nagy összeg, hogy azt akár a legszegényebb ember is el ne bírná. Sőt azt tapasztaljuk, hogy éppen a legszegényebbek között igen sok a rendes fizető. Ne maradjanak vissza a módosabbak sem. Nem a magunk részére kérjük a pénzt, hanem azért, hogy az önök érdekeit szolgáljuk vele. — Fizessenek tehát, igen tisztelt méhésztársak, az ügy nevében esedezünk!

Tagsági jegyek.

A felszólítások szétküldése után mindazoknak meg fogjuk küldeni a tagsági jegyet, a kik beküldték a tagdíjat.

Olcsó kaptárok.

Az olcsó kaptárok szünet nélkül készíttetnek. A télen át néhány száz el fog készülni, de már most is lehet kapni. Hanemann-rácsokhoz külön kell megrendelni.

Eladók kilenczféle kiállítási tárgyak. Egy darab legcéljesebb és tanulmányozásra legalkalmasabb anyanevelő; anyanevelő-felügyelő-, szaporító- és lepepítő-kaptár, 33]családdal, anyatermékenyítővel összekötve. — Anyanevelő üresen 40 frt, 33 családdal 73 frt, két kaptárral egy család. — Egy termékeny méhanya az év bármely szakában 12

Petrovics Ferencz, Ó-Szöny.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

IX. ÉVFOLYAM.
1899.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

10. SZÁM.
O k t ó b e r.

A magyar méhészek II. országos kongresszusa és a szegedi méhészkiállítás.

A II. kongresszusról és a méhészeti kiállításról egyelőre csak annyit írhatunk, hogy mindakittől jól sikerült és szép számú látogatóknak örvendett. Minthogy azonban a gyorsírói-jegyzetek nagyon későn készültek el, csupán a két bíráló-bizottság jegyzőkönyvét közölhetjük, még pedig az egyiket, a versenyekről szólót, csak fentartással, mert csupán a másolatát kaptuk meg, nem kételkedvén benne, hogy az eredeti nem fog egy betűvel sem az itt közölt másolattól különbözni. A versenydíjak kiosztása a legközelebb megtartandó választmányi ülésen fog megtörténni.

J e g y z ő k ö n y v.

Felvétetett a magyar méhészeknek Szegeden tartott II-dik országos kongresszusa alkalmával 1899 szeptember hó 5-én megtartott mézpergető- és viaszfőző versenyről.

A versenyben — mely igen tekintélyes számú közönség jelenlétében történt — résztvevett 10 drb mézpergető és 3 drb viaszfőző edény. Ezen eszközök megbirálásával Ludvig Ede elnöke mellett Balog Gergely, Cséte Károly, Prónay Albert és Gonda József bizattak meg, az utóbbi egyszersmind a jegyzői teendőket végezte.

A verseny a következő rendben folyt le:

I. Mézpergető-verseny.

A pergetés régi építményű, sűrű folyású mézzel bíró és tulajdonképpen egyleti ékeletekben levő lépekkől történt, a melyek ott a helyszínen kupoltattak le.

A mézpergetők a következő sorrendben vétettek bírálat alá:

1. *Veidinger János* pergetője 4 keretre (kis és közép). Őrszes részei belül mailakkal vannak bevonva. Hajtó szerkezete oldalt és alul van, szíjáltéttel. A keretek körülbelül 70° szög alatt állanak benne, felső részökkel nagyon közel esnek az edény oldalához. Miután a hajtókerék nem igazítható feljebb, vagy lejjebb, azért a bizottság nem is tudott vele pergetni. Kevés igazítással a legjobb pergetők egyike lenne.

2. *Roller József* pergetője 4 drb. Neiszer-féle keretre. Belső részei részben fából, nagyobb részt vasból van. A részek részben czinezettek, részben nem. Hajtó szerkezete felül fogaskerék áttétellel, a megállításra fékezővel van ellátva. A keretek nyitató és csukható dróthálózatban vannak. Az ellenkező oldalra való hajtás következtében a keretek a másik oldalukkal kifelé fordulnak. A mézet jól pergette ki.

3. *Pollák József* pergetője 4 drb. Neiszer-féle keretre. Belső vas részei czinezettek. A keretek függőlegesen állanak. Külön betéttel töredéklépek kipergetésére. Hajtó szerkezete oldalt, alul szíjattétellel. A méz soká pergethető ki vele.

4. — *Ismeretlen* a tulajdonosa. — 4 keretre. Hajtó szerkezete felül, két drb. fogaskerékkal. Rosta szövete igen ritka és nagyon közel áll az edény oldalához.

5. *Sándassy Ferencz* pergetője 4 drb. keretre. Hajtó szerkezete felül fogaskerékekkel. Belső vas részei részben czinezettek. A keretek körülbelül 45 □ szög alatt állanak benne. Forgása gyors, járása zajtalan. »Hungária« pergető utánzata, mézet jól pergeti, hibája, hogy a kelepczén a dróthálózat ritka.

6. *Dede Gábor* pergetője. Hajtó szerkezet felül van, egyszerű, a forgási sebesség kicsiny. Az egész gép igen gyenge. A rostaszövet ritka, a keret állása bizonytalan: a méz a vastag pálczikák helyein ki nem pergethető.

7. *Tichy Miklós* pergetője 4 keretre. A keretek nehezen tehetők be és vehetők ki a kelepczéből. Az ellenkező oldalra való forgatásakor a keretek megfordulnak. Járása igen zajos. Legnagyobb hibája, hogy a keretek széleiken egymást fődik s ennél következtében a méz egyik keretről a másikra csapódik.

8. *Jó István* pergetője 4 drb egyleti egész keretre illetőleg 4 drb kis, közép, vagy nagyra. Belső vas részei czinezettek. A keretek körülbelül 65 □ szög alatt állanak benne, felső végök kissé közel esik az edény oldalához. Hajtószerkezete oldalt van, alul szíjattétellel. Igen nagy előnye, hogy a hajtókerék feljebb vagy lejjebb igazítható. Járása zajtalan, könnyen hajtható. A mézet gyorsan és jól pergeti ki. Kifogásolható hibája, hogy a kelepce kicsiny.

9. *Matosek Bálint* pergetője 4 egész keretre. Használható kis, közép, vagy nagy keretek kipergetésére. Vas részei nem czinezettek, hanem vaslakkal vannak bevonva. pergetéskor mézet hagyott vissza a lépekben. Járása zajos.

10. *Rákosvölgyi méhészeti egyesület* pergetője 6 drb félkeretre. Igen elms és helyes szerkezettű. Összes belső részei czinezettek. A keretek a kelepczébe könnyen betehetők és kiszedhetők, melyek ellenkező oldalra forgatás következtében a másik oldalukkal az edény belső fala felé fordulnak. Járása csendes, mert nincs kerékajtásra készítve, egyszerűen kézzel forgatható, de azért mégis elég jól perget. Az összes lépfordító szerkezettel bíró pergetők közül kiválik az által, hogy a lépeket becsukni kinyitni a kelepczébe nem kell. Hirschmann-féle alsó kerékajtással összekötve ezen lépfordító szerkezet a legkitűnőbb pergetőt adná, így azonban huzamos munkára nem való, mert a kéz csuklója nem képes azt napokon, heteken át forgatni.

II. Viaszfűző-verseny.

1. *Bacsikai Sámuel* viaszprése. A viasz rövid idő alatt nyerhető vele, de egy kevés mégis visszamarad a sonkolyban.

2. *Tichy Miklós* gőz-viaszolvastója. A viasznyerés sokáig tartott és viasz maradt vissza a sonkolyban. A kifűzött sonkolyt Bacsikai szíves volt viaszpréssel kisajtolni s körülbelül $\frac{1}{4}$ kg. viaszt nyert. Azt azonban el kell ismernünk, hogy Tichy viaszolvastójába 2-szer akkora adag sonkoly lett téve, mint Bacsikai présébe. Továbbá: Tichynek már volt műlép öntéséhez alkalmas viasza, mikor Bacsikai még nem préselt. A kiolvasztott viasz kifogástalan szép volt. Az olvasztás egészen befejezve nem volt, mert beesteledett, a bizottság beszüntette a versenyt. Ennyit az igazság érdekében.

3. *Pollák József* gőz-viaszolvastója. A tulajdonos nem volt jelen a verseny kezdeténél, csak később érkezett oda, mikor annak már vége volt. Viaszolvastója teljesen kiválószítja a sonkolyból a viaszt, csak az eljárás hosszadalmas.

Ezek után a bíráló bizottság, tekintetbe véve a fentieket:

I. a mézpergetőkre vonatkozólag, tekintve azok szerkezetét és a velőkészített munkát, kimondja, hogy a versenyezők között teljesen megfelelő, kifogástalan pergető egy sincs. Legtöbbnek hibája az igen ritka rostaszövet, a nem czinezett vasrészek, a lépfordítóknál a nehéz kerélek. Legjobbnek tartja mégis ugy szerkezet és használhatóság tekintetében 1-ső helyen *Jó Istvánt* a legkitűnőbb — *Hirschmann-féle* — hajtószerkezeteért. 2-dik helyen a *rákosvölgyi méhészeti egyesület* pergetőjét a legjobb lépfordító készülékeért; 3-dik helyen *Sándassy Ferencz* jó per-

getésért és zajtalan fogaskerek hajtásaért. Elismerésének ad kifejezést *Roller Józsefnek* a jó szerkezetű pergetőjeért.

II. a viaszolvasztókra vonatkozólag kimondja: hogy *Bacscai Sámuel* viaszprése megfelelő, vele gyors munka végezhető, kisebb és nagyobb mennyiségű sonkoly feldolgozásánál egyaránt jól használható. Elismeréssel adózik *Pollák Józsefnek*, sajnálatát nyilvánítja a fölött, hogy kitűnő gőz-viaszolvasztója kimaradt a versenytől.

Kelt mint fent.

Jegyezte:

Ludvig Ede s. k.
bir. bizott. elnöke.

Gonda József s. k.
bir. bizott. tag.

Balog Gergely s. k.

Csete Károly s. k.

Prónay Albert s. k.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Szegeden, 1899-dik évi szeptember hó 4-én, a kiállítás meghíralására kiküldött bíráló-bizottság működéséről.

Jelen voltak: Vámosy Mihály elnöklete alatt. Imrey Ferencz alelnök, Abend András, Hollefreund Ottó, Kiszely Ede, Rózsa János, Matosek Bálint, Molnár Máté, Lakatos Károly, Dr. Bálint Sándor, Abaffy József, Tichy Miklós, Valló János, Tóth János bíráló-bizottsági tagok és Forgács Lajos jegyző.

A bizottság működését megkezdve a rendelkezésére álló kitüntetések felől, a következőként határozott:

A 100 forint pénzjutalmat úgy osztotta meg, hogy abból két 25 frt, egy 15 frt, három 10 frt és egy 5 frtos jutalom adassék ki.

Diszoklevéllel a következő kiállítókat tüntette ki: Abend András, Nagy-Enyed, kiépített üveg harangért; Bácskay Sámuel, Csap, czélszerű méhészeti eszközeiért; Báró Bánffy Albert, Választ, kiállított tárgyaiért; Jalsoviczky János, Dávidháza, mézeiért; Kakucsi Liebner József, Inárcs-Kakucs, mézeiért; Kiszely Ede, Takta-Harkány, jóminőségű méhtermékeiért; K. Kiss Illés, A.-Nánás, mézeiért, Magyar Kossa Sámuel, Tápió-Szentmárton, mézeiért; Báró Podmaniczky Géza, Nyir-Bakta, mézeiért; Dr. Király Gáspár, Jász-Berény, mézeiért; Pohánka Ödön, Csóvár, mézeiért; komáromi gazd. egy. méhészeti szakosztálya gyűjteményes kiállításáért; Baranyay Géza, Kurtakesz, mézeiért; Fehértemplomi méhész-egylet, gyűjteményes kiállításáért; Tassy Géza, P.-Monostor, mézeiért; Rákosvölgyi méhész-egylet, Péczel, mézpergetőjeért.

Aranyéremmel: Matosek Bálint, Stomfa, a kiállított tárgyaiért; Tichy Miklós, Budapest, mézboraért; Zimay Vazul, Jász-Berény, szép mézeiért; Lakatos Károly, Komárom, szép mézeiért és irodalmi tevékenységeért; Kovács Antal, Budapest, a kiállítás méhészeti csoportjának díszes és szakszerű rendezéséért; Balla Kálmán, Ujszász, szépen kiépített boxeseiért; Molnár Máté, Vác, szép mézeiért; Roller József, Szempcz, mézpergetőjeért.

Ezüst éremmel: Ifj. Adelmann Ádám, Mácsa, szép méz és annak csinos kiállításáért; Kölln József, M.-Pécska, mézpergetője és jó kaptárjaiért; Voit Gergely, Szamosujvár, mézből készült jó italaiért; Joó István, Komárom, gyűjteményes kiállításáért; Hoffmann Ede, Versecz, mézbor és mézliköreikért; Pindorfer Ede, Komárom, kaptárjaiért; Láng Laura, Kis-Harta, kiállított tárgyaiért; Ludvig Ede, Gerla (Békés m.), méz és viaszáért; Szénássy Ferencz, Veszprém, gyűjteményes kiállításáért; Veszelszky Pál, Pityvaros, szép boxeseiért; Czuczor Julia, Komárom, mézeiért; Balog Gergely, Hódmező-Vásárhely, méz-italokért; Tóth János, Gödöllő, a kiállítás méhészeti csoportjának rendezésért; Forgács Lajos, Arad, a kiállítás méhészeti csoportjának rendezéséért.

Bronz-éremmel: Albert Ödön, Csik-Szereda; Erdei Mihály, Földeák; Kustár Lajos, Pest-Csanád; Lengyel Antal, Szolnok; Lidra Melitius, Képed; Szivós Gyula, Szeged; Vízahányó István, Földeák; Zih Kálmán, Békés-Szt.-András; Dede Gábor, Kaba; Gebhardt Imre, Kis-Harta; Illy János, Uj-Pécs; Pollák József, Budapest; Hives Pál, Perbete; Móricz Gyula, Acs; Scherlein János, Kéthely (Komárom m.); Verseczi méhész-egylet; Faul Miklós, Fehértemplom; Mladin Gergely, Kurtics; Ondrejkovics József, Fehértemplom; Kitzinger Adolf, Versecz; Szél József, Szeged; Vánki Imre,

Szeged; Schulcz Pál, Szöllős (Tata mellett): Baký Vilma, Békés; Komenda István, Apcz; Révész Menyhért, Fényes-Litke; Sárhegyi Károly, Póhalom (Békés m.); Sere Lajos, Ref. Kovácsháza; Baralovits Gyula, Tömörd (Komárom m.); Háberl Béla, Tarna-Méra; Szalontai Mihály, Békés; Matosek Bálint, Stomfa; Menkő Mihály, Szeged, kiállított tárgyaikért.

Kiállítási oklevelet: Bács György, Bánffihunyad; Bajusz Pál, Földeák; Benedek Gábor és Benedek Gáborné, Csik-Szent-György; Kalauz András, Királyfalva; Kovács Gábor, Kétegyháza; Kolozsvári János, Gozánfalva; Prónay Albert, Táillya; Schmidt Keresztély, Prázsmár; G. Szabó Kálmán, Debreczen; Szivós Gyula, Szeged; Beliczey Ignác, Budapest; Cséte Károly, Piros; Kopperman Gusztáv, Szolnok; M. kir. fegyintézet, Nagy-Enyed; Vén Árpád, Bodola; Vimmer János, Kaposvár; Zeiler Géza, Kaposvár; Koczor Gyula, Komárom; Schmidt Gyula, Ács; Stuiher József, Kozla; Vojdicsek Pál, Komárom; Lendle Nándor, Versecz; Lendle Rezső, Versecz; Miljkovics János, Versecz; Stankó Gusztáv, Szepes; Weidinger János, Budapest; Peczei méhészkör, Békés-Pecze; Tocsék Miklós, Somorja; Baký István, Békés; Vánki Imre, Szeged, Hegedűs József. — — — Csörgő Gyula, Boros-Jenő; Bohn Jakab, Bács-Feketehegy; továbbá a fehértemplomi egyesület tagjai, u. m. Engel József, Ertl József, Faul Miklós, Ginda József, Ginda Károly, Glasz Zsófia, Hermann Mihály, Himián Antal, Hubay József, Jeangiláng Ferencz, Kastner Gyula, Kohl Ferencz, Kunsteher Pius, ifj. Kremling Ferencz, Lina Lipót, Liebkovits Antal, Majoros Samu, Nedics Sofron, Ondrejkovics József, Petrik József, Prech-Hui Róbert, Quickl Antal, Raschek Lőrincz, Schmitz József, Szentimrey György, Windauer Hugó, Vonhauser János, Wersényi Zsiga, Ziegler Richárd, Zoltán Ignác, kiállított mézeikért.

Pénzjutalmat nyertek: Bajusz Pál, Földeák 25 frt, Hanemann rácskészítő gépeért; Lippai János, Szatymár, élőméh kiállításáért 25 forintot; Kovács Gábor, Kétegyháza, kaptaráért 15 forintot; Szalontai Mihály, Békés, kaptaráért 10 frtot; Vojdicsek Pál, Komárom, kaptaráért 10 forintot; Nemes Sándor, Szend, kaptaráért 10 frtot; Vén Árpád, Bodola, méhészeti eszközeiért 5 frtot.

Köszönetet mond a bíráló-bizottság:

1. A Nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. miniszter ur Ő exczellenziájának, a kiállítás felszereléséhez való hozzájárulásáért, mely tárgyak a Gödöllőn felállítandó méhészeti gazdaság szemléltetési eszközeivé lesznek.

2. Bárány Ambrózy Béla a saját és az ország különböző helyeiről készített, illetve összegyűjtött méhes fényképekért.

3. Kovács Antal méhészeti felügyelőnek a kiállítási méhészeti csoportjának, csinos, izléses és sok fáradsággal járó gondos rendezéséért.

4. Tóth János és Forgách Lajos méhészeti szaktanár uraknak a kiállítás rendezése körül tanúsított fáradságtalan buzgóságukért.

5. Kühne Ferencznek pedig a kiállításnak s arra küldött szép tárgyaival való emeléséért.

S z e g e d, 1899 szeptember hó 5-én.

Vámosy Mihály,
b. b. tag.

Forgách Lajos,
b. b. tag.

Lakatos Károly,
b. b. tag.

Molnár Máté,
b. b. tag.

Abaffy József,
b. b. tag.

Tóth János,
b. b. tag.

A német, osztrák és magyar méhészeknek Salzburgban, 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 43-ik vándorgyűlése.

Második nap.

Kedden, szeptember 6-án.

(Folytatása.)

Elnök megnyitván az ülést, mindenk előtt megállapítja az előadások sorrendjét, mely szerint elsőnek Dickel szerkesztő az ő elméletéről, azaz a méh fejlődéséről; másodiknak Heck tanító: »Sikerült és nem sikerült

kísérletek a Dickel-féle elméletet illetőleg; harmadiknak Dr. Thönnis »Vizsgálódások a méhtojások megtermékenyülését illetőleg, tekintettel a Dickel-féle elméletre« és végül negyediknek Dr. Blümmel fog előadást tartani ugyancsak a Dickel-féle elméletéről. Ez a nap tehát egészen az új elméleté volt. De még sem egészen, mert napirend előtt Dr. Kühl kért szót, hogy megemlékezzék Gravenhorst mesterről, az Illustrierte Deutsche Bienenzeitung szerkesztőjéről, kinek nem csak szűkebb hazája, a Lüneburgi vidék, — hanem általában a méhészet fejlődése körül bokros érdemei voltak. Ezen érdemeket méltatta dr. Kühl és végül felkérte a gyülekezetet, hogy fejezvéen ki tiszteletét és haláját az elhunyt mester iránt a jelenlevőknek üdöbhelyükről való felkelés által, a mi ünnepélyes csendben meg is történt, mire dr. Kühl röviden a tisztelegést megköszönte.

Erre elnök Dickelnek adta át a szót.

Dickel szerkesztő: Tisztelt gyülekezet! A tárgy iránt, mely fölött a vitát megindítani szerencsém van, a méhészeti vándorgyűlések és azok organumai a méhészeti szaklapok, mindenkor a legnagyobb érdeklődéssel viseltettek.

Hiszen arról a titokteljes kérdésről van szó, mely az emberiséget már évezredek óta foglalkoztatja, t. i. hogy: »Miféle körülmények határozzák meg az utódok nemét?«

Nem csoda, hogy ezen kérdés kielégítő megoldása érdekében a méhészek is legjobb erőiket állították a sorompók elé. Hiszem a dolgozó-méh az ő sajátos társadalmi rendjével az állatvilág azon modificációjának tekintetű, amely kiválóan alkalmas arra, hogy általa a természet titkaiba betekintést nyerhessünk.

Tegyük fel azonban a kérdést, hogy vajon miféle pozitív eredményeket érleltettek meg méhészeink ez irányú fáradozásaikkal? és ha a kérdést részrehajlás nélkül akarjuk megválaszolni, akkor be kell vallanunk, hogy a tényleges bizonyítékok bizony nagyon csekélyek, de legalább is igen egyoldalú természetűek. Mert mindenek előtt a fődologban az általánosan elismert természeti törvényekkel ellentétben állanak.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Hogy ezt belássuk, ahhoz szükséges lesz azon nézetek elméletének kifejtésére, melyeknek ma általában hódolunk.

Ismét abban a szerencsében részesülünk, hogy ama tiszteletreméltó aggastyánt körünkben üdvözölhetjük, aki ezelőtt egy félszázaddal azaz még előbb ezt az elméletet megállapította, értem szeretett nagymesterünket Dr. Dzierzont.

1854-ben a nagymester a következő elméletet állította fel: A megtermékenyült anyaméh, kétféle petét képes tojni, termékeny és nem termékeny petét.

A megtermékenyített petékből mindig nőnemű, a meg nem termékenyítettékből mindig himnemű lények fognak fejlődni.

Valóban, igen tisztelt hallgatóim, ezen elmélet, melyet akkor a nagymester felállított, azon zavaros nézetekkel szemben, a melyek keretében még minden mozgott, rendkívüli sokat mondott. Így például minden kétségen kívül áll, hogy terméketlen petéből élő lény fejlődik, még pedig mindig olyan, mely a him állat habitusával bír. És ez volt a tulajdonképeni kiindulási pont arra nézve, hogy nagymesterünk felfogása elméletté lett.

Tisztelt hallgatóim! Ezen felfogás azonban a természettudományilag iskolázott méhészeknél egész határozott ellenkezésre halált.

Ők ezen felfogásnak egész határozottan ellene voltak és az ellenzők között ott volt a híres Leuchart tanár is, akinek annyit köszönhetünk. Ő, t. i. Leuchart, annak idején a következő nézetet fejtette ki: Az igaz, hogy meg nem termékenyített tojásokból élő lények fejlődnek abnormalis betege viszonyokban, de abból semmi esetre sem következik az, hogy meg nem termékenyített petékből tényleg egyszer him lények keletkeztek, mert ezen effectus tudvalevőleg különféle más uton is elérhető.

Tisztelt hölgyek és urak! Ha ma a zoologia meg sokkal kisebb mértékben hajlik nagymesterünk azon felfogása felé, akkor ez mindenekelőtt abban leli magyarázatát, hogy az állatvilágban általában, minden kivétel nélkül, elismert tény, hogy megtermékenyített tojásokból nem csak nőnemű, hanem himnemű állatok is fejlődnek. Az egész világon nem létezik külömbség, mért létezzék ilyen épen a méhnél, mikor nála erre épenséggel semmi szükség sincsen?

De a zoológiának még más, nagyon nyomós természetű okai vannak, hogy ezen nézettel ellentétes állaspontra helyezkedjék.

Ha a méh oly tulajdonsággal bir, hogy kétféle petét tud tojni, himneműt és nőneműt, a szükséghez képest, akkor az is hatalmában áll, hogy utódainak nemét meg tudja határozni.

Tisztelt hallgatóság! Ugyan létezik a világon még egy másik lény, mely ilyen képességgel fel volna ruházva?

Hiszen az ember az ő nagy tudásával mostanáig egészen sikertelenül keresi ezen talány megfejtését és a méh lenne az, mely ilyen tehetséggel rendelkezne?

Ismét egy ellenmondás az egész természettel szemben. Ha az egész természetben egyetlen eset sem ismeretes, hogy az anyaállat képes utódjai nemét meghatározni, akkor ez a méhnél sem állhat fenn.

Egyébként miféle következmények támadhatnának abból, ha az anyaméh tényleg képes lenne, kedve szerint utódainak nemét meghatározni?

Mindenekelőtt ismerni kellene neki a családi kötelékében létező három lényét (a dolgozót, az anyaállatot és a herét), ismerni kellene a saját értékét családjá háztartásában, ismerni kellene a természet viszonyát illetve vonatkozását saját hajlékához — ámbár ő ezt soha sem hagyja el; meg kellene neki tudni külömböztetni a három sejtalakot, noha ő maga nem vesz részt az építésben, mert szervezete nem ilyen munkára való: és még sok egyebet kellene neki ismernie: saját teste szervezetét és azon szerveket, melyekkel a mondottak lehetővé válnak. Ismerni kellene neki a magszálcskákat, jelentőségét annak, ha magszálcskákat bocsátgat, tudnia kellene neki, hogy az egyik lénynél bocsásson szálcsát a másiknál ne: ismerni kellene tehát azok jelentőségét.

Tisztelt hallgatóim! Hova jutunk ilyen furcsa ideákkal? olyan antropomorphismushoz jutnánk, melynek épenséggel semmi létjogosultsága nincsen. Habár már korábban nagyrabecsült nagymesterünk ezen nézetei ellen többen állást foglaltak, 1855 mégis oly esemény következett be, mely az illető ellenmondókat arra kényszerítette, hogy megadják magukat.

Ez az esemény dr. Siebold híres vizsgálódása volt, melyet báró Berlepsch méhésének egyik törzsén tett. Dr. Siebold azt vélte akkor, hogy

ezen abnormalisnak bizonyult törzsnél bizonyítékot talált arra, hogy oly petékben, melyeket ezen törzsben dolgozóméh sejtekből szedett ki és megvizsgált, magszálcákat talált, ellenben az ezen nép heresejtjeiből származó petéiben ilyen szálcák nem mutatkoztak.

Ezzel, mondom, az ellenzék kényszerítve látta magát a fegyverleteltre, mert egy olyan nagymester beszélt, kinek tényleg nagy érdemei voltak a természettudomány terén, — hallgatniok kellett, mert nem voltak kéznél oly mesterek, a kik a tudomány mestereinél is nagyobb mesterek voltak (tapasztalati tények).

A nagyobb mester azonban, a kit a természettudomány terén elismernek, a világos megfigyelés, melyet saját szememmel világos ellenőrzés mellett teszek. Ez az igazi természettudomány, ez a világ valamennyi mestere fölött áll.

Ezt a mestert nélkülözték amazok; ezen tényállással szemben már évekkel ezelőtt a következőket mondhattam magamnak: Nagymesterünk Dzierzon mindenkori gondolatainak világossága, azok logikus kifejlődése által kitüntette magát, következtetései kifogástalanok voltak és még sem feleltek meg az általánosan ismert természeti törvényeknek; miben lelheti ez magyarázatát?

Tisztelt hallgatóim, egyszerűen abban — meggyőződéseim szerint —, hogy a megfigyelések nem voltak eléggé alaposak; olyan titkok voltak megvizsgálандók, a melyekről akkor még mit sem tudtak.

Tisztelt Uraim, igen gyakran azt lehet hallani, hogy az utóbbi években nem merült fel semmi új, hogy minden a régiben áll.

Igen, ha a méh világában előforduló eseményeket főlegesen szemléljük, akkor ez igaz. Da ha efféle kérdésekkel foglalkozunk, akkor bizony oly dolgok ötlenek szemünkbe, melyekben nagy haladást ismerünk fel.

Melyike az öregebb urak közül, a kik az elmélet keletkezését és fejlődését átélték, tudott valamit arról az álczaatlakoltatásról, a melyet Weygandt legelőször ismertetett, vagy arról az átlakoltatásról, a melylyel Reidenbach tanító utján ismerkedünk meg?

Tisztelt Uraim, ezen jelentéktelen dolgoknak bele kellett jutni a circulusba, hogy elérhessem azt, amit elérni akartam. És ezen művészetek segítségével aztán tényleg el is értem czélomat.

Megfigyeléseim alapján nálam már régen kifejlődött a meggyőződés, hogy: az anyaméh, ha megtermékenyült, azok után a teljesen mechanikai események után, melyek a nemi életet szabályozzák, nem képes csakis megtermékenyített petéket tojni és a fenforgó körülmények azon feltervekre kényszerítettek, hogy a dolgozóméh, az, amely meghatározza, hogy a méhcsaládban előforduló háromféle lénynek melyike fejlődjék a lerakott petéből (Dzierzon közbe szól: Ez még valószínűtlenebb mint az, hogy a nemet a királyné határozza meg.) Ezen jelenség tehát első sorban is oly irányban volt megvizsgálандó, hogy a Dzierzon nézetein alapuló kísérletezések az én megfigyeléseim mellett, hogy festenek. Én ötször kísérleteztem és mások is tettek ilyen experimentumokat és pontosan ugyanazon eredményre jutottak mint én.

Tisztelt gyülekezet! Az itt tekintetbe jövő experimentumok, a melyek itt egyedül mint olyanok tekintetbe jöhetnek, a melyek Dzierzon elmélete alapján megejthetők voltak, abból állottak, hogy egy törzs csupa heresejtés

lépekkel láttatott el, mire aztán az anya, ez a ravaszon okos állat arra fogja magát elhatározni, mondván: »ugyan nem tanácsosabb itt, a felforgó viszonyok között, a tulajdonképen ugyis ilyenek számára berendezett (here) sejtekbe meg nem termékenyített petéket rakni; én tehát inkább megtermékenyített petéket (?) fogok rakni.«

Az anyának ezen ravaszsága, igaz, be is lett bizonyítva, báró Berlepsch, Gundelach és még ketten tettek kísérleteket.*

A kísérletező urak aztán be is bizonyították, hogy a sejtekben csupa dolgozó méh keletkezett.

De uraim, hogy hogyan alakul az ilyen kísérlet és milyen a lefolyása, arról ezek az urak egy árva betűvel sem emlékeznek meg; pedig ha pontosan megismertetik vala, a mi ilyen kísérlet folyama alatt történik, ezen ismertetés egymaga is halomra döntötte volna az egész elméletet. Az anya csakhamar tojni kezd, ha erre serkentik, csak hogy a peték másnap a sejtekből már eltűnnek; itt-ott még áll egy-egy és ismét ujak kerülnek melléjük, a hol az anya tojni akar és ehhez üres sejtet talál és a tojások kiköltése néhány napig eltart.

(Folytatása következik.)

Az álnyák petéző képessége.

— *Ludwig Ede.* —

Többet ér egy deka tapasztalás, mint száz kiló okoskodás! E mondas igazsága vajmi gyakran megvalósul, kivált nálunk méhészeknél, mikor valami fölött vitatkozva mellünket verjük, hogy ez így, vagy úgy van, pedig jobban tennénk, ha egy kissé utána néznénk a dolognak, s akkor látnánk, hogy az bizony másként van. A holdnak mindig csak az egyik felét látjuk, azért senkisé nem mondhatja, hogy a másik oldala is oly ripacsos mint emez: lehet az egészen sima is, — azt még nem látta senkisé. A ki egyoldalulag, egy rendszer és kaptár mellett méhészkedik, de soha más irányban kísérletet nem tesz, az csak beszélhet, amit látott, de feltétlenül ért, vagy amazit nem állithatja, mert találkozhatik más valaki, aki annak éppen az ellenkezőjét bizonyíthatja. Ez oknál fogva az egyszerű állításokat nem igen sokra becsülöm, többet ér nekem egy szemernyi tapasztalás, mint hasábokra terjedő okoskodás. Mikor az álnyákról szerzett tapasztalataimat összegyűjtém, az a kérdés merült fel előttem, hogy vajjon képesek-e az álnyák a lépeket másodizben is telepetézni? — Az eddigi tapasztalataimra támaszkodva, azon véleményben voltam, hogy erre nem képesek, de hogy teljes bizonyosságot nyerjek fölére elhatároztam, hogy egy álnyák családát mindaddig étetek hígított mézzel és adok folyton üres lépeket neki, míg csak az álnyák ki nem merülnek. Ezt megis tettem, a kísérletről naplót vezettem, melybe a tapasztaltakat még ott a helyszínén, a kaptár mellett ülve jegyeztem fel. A naplót itt közlöm, a ki nem unja, az végig olvashatja.

* Vogel Vilmos.

A szerk.

N a p l ó.

1899. május 1. A 87-dik számú kaptár népe álnyás lett. Anyja a mult hó (ápril) közepe táján veszhett el, mert ezen időtájban vettem észre étetés alkalmával, hogy egyik törzsem zúg. Este levén az idő, a népet nem vizsgálhattam át, később megfellekedtem róla, s csak május 1-én bukkantam ismét rá, s ekkor már álnyás volt. A nép a beteleltetéskor 7 keretet fedett el, most 12-öt, tehát az anya fiasított is a tavaszkezdeten, s csak azután veszett el. — Hogyan veszhett el? — A magyarázata nagyon egyszerű, mert ez az idén a második esetem, hogy beteleltetett anya elveszett a kaptárból. — Az anyaméh félénk, még pedig mentül fiatalabb, annál nagyobb mértékben, — erre nézve igen sok tapasztalatom van. Az elveszett anyák egy évesek voltak. Az egyik a tisztulási kireptüléskor menekült ki e kaptárból, mert félt a nagy méhzűgástól. Ennek eltűnését mindjárt észrevettem, s a hiányt azonnal pótoltam, is, de a másik esetben már megkéstem, ezt nem is bántam nagyon, mert úgy is szándékom volt az álnyák petéző képességét tanulmányozni. 100 kaptár méhből egyet csak feláldozhatok a tudomány, — akarom mondani, a kíváncsiság oltárán!

Május 2. Az álnyás népet tüzetesen átvizsgáltam. Valódi anyát nem találtam, 12 keretben álnyá fiasítást, még pedig 8 keretben pondros és fedett púpos költést, 4 keretben álnyá petét. Törpe here még egy sem kelt ki. Az összes fiasítást elszedtem, a púpos költést lenyaksztam és beatam a 95-dik kaptárba, melynek népe igen eleven s anyanevelőben volt ezideig és csak most tettem át kaptárba, miután már szűk volt nekik a lakás. Az álnyás népnek 11 keret üres és 1 keret mézes lépet adtam be, azon felül hozzá fogtam a »spekulatív« — »sperkentő« étetéshez. Pokolban is esik egyszer vásár, az a pár kanál méz, amit nekik adok, — nem szegényít meg.

Május 3. Úgy veszem észre, mintha a nép kevesebb lenne; legtömörebben a mézes lépet fedik. Ma ujra adtam be nekik higitott mézet.

Május 5. Az álnyás nép igen eleven, úgy látom, hogy kevés virágport hordanak, pedig a többi kaptár méhei egyre-másra kolonczolnak, míg itt csak elvétve látható egy-két kolonczos méh. Mind az álnyás, mind a 95-dik kaptár népének enni adtam.

Május 8. Forgács Lajos V. kerületi méhészeti szaktanár jelenlétében, permetező esőben vizsgáltuk át az álnyás népet. Az eredmény a következő: A nép 11 keret lépet fedett el, 3 keretben petét, 7 keretben petét és fiatal pondrót, 1 keretben fedett púpos költést és pondrót találtunk és 2 fedetlen anya bölcsőt. Az összes fiasítást elszedtük, s adtunk helyette 12 keret üres lépet. Tehát az álnyák ujra, azaz másodizben is tele petézték a lépeket.

A kiszedett álnyá fiasítást beakartuk rakni a 95-dik számú kaptárba, de itt egy nagy, de igen nagy hibát fedeztünk fel, mely hogy megtörténjék, soha nem hittem volna, legalább még ilyen nem tapasztaltam. Szerencse, hogy ideje korán fedeztük fel, mert könnyen végzetessé válhatott volna, s én jól megadtam volna a kísérletezés árát. A baj ugyanis az volt, hogy az első izben beadott lekupozott álnyá fiasítást a méhek nem hordták ki, hanem érintetlenül hagyták, azért 4 keretben a lenyiszolt

fiasítás feketedni kezdett, s ha kések, költésrothadás lép fel. Átvizsgáltuk a nép saját fiasítását is, de ott még semmi bajt nem találtunk. Az álnyás fiasítást azonnal kiszedtem és megsemmisítettem. A népet más kaptárba raktam át, az üreset pedig forró vizel kimosattam és erősen kikénezttem. A használt vizet is egy gödörbe töltve, eltemettem. Ennyi hasznom tehát már van az álnyák tanulmányozásából, csak több ne legyen! A hibás azonban én voltam, miért adtam költést a leggyengébb népnek.

Az ujabban kiszedett álnyás költést a 46-dik kaptárba raktam be, mely erős volt és így nem kellett attól félnem hogy nem ápolják.

Az álnyás népnek enni adtam.

Május 9. Enni adtam az álnyás és a 95-dik kaptár népének. A 95-dik kaptárt átvizsgáltam, de költésrothadásnak semmi nyomát nem találtam.

Május 11. Az álnyás népnek enni adtam.

Május 15. Az álnyás népet átvizsgáltam. A nép fogy, már csak 7 keretet fed el. A keretek kiszedésénél erősen zúgtak a méhek, mintha anyjok után sirnának. Én azt hiszem, hogy ha egy jó anyát közibök ereszténének, talán elfogadnák, de ezt egy másik álnyás néppel fogom megkísérteni. Az álnyák azt a lépet, melyet a méhek ellepnek, most már harmadizben petézték be. Találtam ugyanis 6 keretben fiasítást: 2 keretben petét, 3 keretben pondrós költést, 1 keretben felerészében pondrót, felerészében petét. Néhány kifejlett nagy herét is találtam, de ezek nem itt keltek ki, hanem a szomszéd kaptárból kéredzkedtek be ide, miután onnét élelemhiány miatt kiűzték. Találtam az egyik kereten egy félig épített anyabölcsőt, melyben egy here álcza volt. A kiszedett fiasítást a 88-dik kaptárba raktam be, melynek népe igen erős. — Átvizsgáltam a 95-dik kaptárt is, de ott nincs semmi baj, anya és fiasítás rendben van.

Az álnyák eddig 29 keret lépet fiasítottak tele.

Május 17. Az álnyás népnek enni adtam.

Május 18. Miután az akác virágozni kezd, az étetéssel felhagytam.

Május 22. Ma átvizsgáltam az álnyás családot, s a következő állapotban találtam: A nép 6 kereten van, de fiasítást 8 keretben találtam, tehát a fiasítás 2 kerettel több, mint a mennyit a méhek elfedni képesek. A fiasítás ekként állott: 1 keretben petét és pondrót, 3 keretben pete és kikelőfélben levő pondrót, végül 3 keretben pondrót találtam. Az álnyák most negyedizben petézték tele a lépeket, s eddig 37 keret lépet fiasítottak. Találtam egy félig kiépített anyabölcsőt *egy* petével. A kiszedett fiasítást a 81-dik kaptárba raktam be, az álnyásnak pedig újra üres lépeket adtam be. Átvizsgáltam a 88-dik és 46-dik kaptárakba rakott álnyás fiasításokat, s nagy öröömre úgy találtam, hogy mind a petéket, mind a pondrós fiasítás maguk a méhek semmisítették meg, miután azokat kihányták a lépekből.

Május 31. Átvizsgáltam az álnyás népet, s a következőket jegyezhetem fel: A nép már csak 5 keretet fedett el. A kaptár fenekén találtam több álnyát, melyek puffadt potróhval csendesen mászkáltak, úgy látszik, megunták már a dolgot. Petét és pondrót 7 keretben találtam, de már nem jutott belőle minden sejtbe; most már látszik az álnyák kimerülése. Az egész fiasítás nem több mint 3 keret. A lépeknak $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ részében volt fiasítás. A kiszedett költést beadtam a 26-dik kaptárba. Az álnyák most már ötödizben fiasítottak, s összes fiasításuk eddig 40 keretre

rúg. Az ályanyás népnek ujra adtam be üres lépeket, és higitott mézzel is kedveskedtem nekik, hogy az ályanyákat ujra egy kis »hasznos munkára« serkentsem. Átvizsgáltam a 81-dik kaptárt is, melybe a multkor beraktam az ályanyák költését, 6 keret fiasítást befedtek, azért ezeket most lekellett kupoznom. Hatalmas anyabölcsőket is készítettek, de azokat mind levagdostam, mert azokból csak herék kelnek ki.

Junius 3. A 26-dik kaptárba adott fiasítás egy részét a méhek befedték, azt lekupoztam. A méhek csak a fejlettebb pondrókat ápolták és fedték be, a petéket és apróbb pondrókat kihúzgáltak. — Az ályanyás népnek higitott mézet adtam be.

Junius 4. Ma átnéztem ujbol a 81-dik kaptárt, a 6 lekupozott fiasításos lépből kiszedték az álczákat és pondrókat, de azért itt-ott maradt mégis egy-egy megrágott pondró, az össze-visszavágott lépet még nem hozták rendbe, pedig ma ötödik napja, hogy a költést lekupoztam. Száz méhtörzsem között e nép a legerősebb, 36 keret van a kaptárban, de a méhek oly tömötten fedik a lépeket, hogy a keretektől nem látható semmi sem, megjegyzem, hogy a kaptár lapozó s a keretek éléikkel állnak kifelé. Ezt azért jegyzem fel, hogy a fedett fiasítások lekupozásánál nagyon óvatosan járjunk el még az erősebb törzseknél is. E tapasztalatból kiindulva, tanácsos a költés lekupolásával várni, míg az álczák kissé fejlettebbek és táplálékukat felemésztették, így a méhek könnyebben tudnak velük elbáni, s nem kell félnünk, hogy költésrothadás lép fel.

Junius 5. Az ályanyás népet etettem.

Junius 6. Nagy kíváncsisággal fogtam az ályanyás nép átvizsgálásához, mert azt szerettem volna mielőbb látni, vajjon az ályanyák petéznek-e még? — Azt hittem ugyanis, hogy petét már aligha fogok találni, de csalódtam, mert az ályanyák még mindig fiasítanak, igaz, hogy már igen keveset. Már látom, hogy a petezés csak a törzs teljes elpusztulásával fog véget érni. — A nép igen eleven; lehet, hogy az esteli étetés villanyozta fel és most rózsás reményekkel van eltelve a jövő iránt. 4 keretet fednek el, tehát már 8 keret nép pusztult el május 1-je óta. 4 lépben találtam petét és kikelt apró pondrókat, még pedig a lépnek $\frac{2}{16}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{4}{16}$, $\frac{1}{16}$ részében. Összeszámítva, az egész $1\frac{3}{16}$ keret fiasításnak felel meg. Az ályanyák most hatodizben petéztek. Fiasítottak $41\frac{3}{16}$ keret lépet. A kiszedett fiasítást beadtam a 20-dik kaptárba. Az ályanyás népnek üres lépeket adtam be.

Junius 8—10. Az ályanyás népet etettem.

Junius 13. Ma átvizsgáltam az ályanyás népet, s a következő állapothan találtam: A népesség $3\frac{1}{2}$ keret; fiasítást 3 keretben találtam, még pedig: 1 keretben a lép $\frac{2}{8}$ részében pete és pondró volt egyenlő mennyiségben; 1 keretben $\frac{1}{8}$ részben pete és $\frac{1}{8}$ részben pondró csekély része befedve; 1 keretben $\frac{1}{8}$ részpetét. Az összes fiasítás $\frac{3}{4}$ keretre terjed. Az ályanyák most már hetedizben petéztek. Eddigi fiasítás $41\frac{15}{16}$ keret lép. — A kiszedett fiasítást a 20-dik kaptárba tettem. A multkor betett ályanyás költést megsemmisítve találtam itt.

A kísérlet alatt levő nép tehát egészen el fog pusztulni, mire az ályanyák kimerülnek, vagy elhullanak. Petézőképeességetek immár eléggé

láthattam, de azért mindent még sem tudhattam meg. Még egy törzs méhet kell feláldoznom az álnyák tanulmányozására, mert amit eddig kísérleteztem, az nem volt természetszerű, rendes körülmények között nem állanak folyton üres lépek az álnyák rendelkezésére, hogy petéiket lerakhassák, mert előbb meg kell várniok, míg a költés kikelt, ez pedig időbe kerül, mert majd 4 hét kell ahhoz, míg a petékből kész herék fejlődnek. Azért egy másik kísérletnél megvárom a költés kikelését és csak a kikelt heréket fogom pusztítani, hogy megtudjam, vajjon az álnyák rendes körülmények között hányszor képesek a lépeket telepetézni, illetőleg hány ivadékot képesek nevelni.

Junius 19. Az álnyás népnek ma enni adtam. Már napok óta készültem erre, de hiába, nem sok gondom van már rájuk.

Junius 20. Az álnyás népet átnéztem. A nép már csak 3 keretet fed el, fiasítást pedig 3 lépben találtam, még pedig: 1 keretben a lép $\frac{1}{12}$ részében petét, 1 keretben $\frac{1}{12}$ részében szintén petét, végül 1 keret $\frac{3}{16}$ részében petét és pondrót. Az összes fiasítás $\frac{3}{16}$ keretre terjed. Némely helyen oly szabályosan voltak egyenkint a peték rakva, hogy már komolyan valódi anyára gondoltam és kutatni is kezdtem, hogy vajjon nem tévedt-e ide a nászkirepülés alkalmával valamelyik fiatal anya. De ez a szabályos peterakás nyoma csak kis folton volt észlelhető, a többi helyen összevissza volt hánva a költés, amint az az álnyák költésénél lenni szokott. A népet egy 3 keretes kis anyanevelő kaptárba tettem át, s egy keretben mézet virágporral vegyest adtam nekik és hozzá 2 üres lépet. Az álnyák most már nyolczadizben fiasítottak s összesen $42\frac{1}{6}$ keret lépet petéztek tele. A kiszedett fiasítást ismét a 20-dik kaptárnak adtam, mert az abban levő méhek ugyancsak értik a módját, hogyan kell az álnyák költését megsemmisíteni. A multkor beadott fiasításos lépekben nem találtam még irtagnak sem egyetlen álnyá petéit is.

Junius 27. Az álnyás népet átvizsgáltam. A nép 3 keretre terjed. Fiasítást 2 keretben találtam: 1 keretben $\frac{1}{16}$ részben petét, — 1 keretben $\frac{3}{16}$ részben petét és pondrót. Az összes fiasítás $\frac{4}{16}$ keret volt. Az álnyák most már kilenczedikször fiasítottak, telepetézővén eddig $42\frac{3}{6}$ keret lépet. A nép zúgott, s azt hiszem, hogy anyát talán elfogadtak volna, — de újra üres lépeket adtam nekik. A kiszedett fiasítást ismét a 20-dik kaptárba raktam be, mert ennek a népe kitűnő álnyáköltés pusztító-nak bizonyult.

Julius 4. Ma lett vége az utolsó előadásnak, a függöny legördült, mert az álnyás népet kizavartam a hajlékából s egy idegenből jött rajjal egyesítettem, hogy a veszett fejszének legalább a nyele visszakerüljön. Az álnyás nép annyira megfogyott, hogy alig fedett el már 2 keret lépet. Fiasítást két lépben találtam, itt-ott volt egy pete, vagy pondró, de az egész alig tett ki $\frac{1}{16}$ keret fiasítást. A sejtekben csak 1—1 petét találtam, melyből azt következtettem, hogy már csak egy álnyá petézett, de az is kimerült már.

A kísérletnek a végére érve, vegyük számba az elért eredményt.

Átvizsgálás ideje	Nép	Flasítás	J e g y z e t
	keretek száma		
1899. május 2.	12	12	Ákác virágzik.
„ „ 8.	11	11	
„ „ 15.	7	6	
„ „ 22.	6	8	
„ „ 31.	5	8	
1899. június 6.	4	1 ² / ₁₀	Az álnyák kimerülése már észlelhető.
„ „ 13.	3 ¹ / ₂	— ¹⁰ / ₁₀	
„ „ 20.	3	— ² / ₁₀	
„ „ 27.	3	— ⁴ / ₁₀	
1899. július 4.	2	— ¹ / ₁₀	
Összes flasítás : 42 ¹ / ₁₀ keret.			

A kimutatásból látható, hogy az álnyák 4—5 hétig erősen petéznek, de azután már kezdenek kimerülni, s akkor képtelenek már a lépet egészen telepetézni. A költésből csak egy ivadékot nevelhetnek, de a másik fölnevelése már kétséges, mert az első költésből származott herék nem csak az összes eleséget emésztik föl, hanem a második ivadék pépszerű táplálékát is megesszik, sőt magát a bölcsőben levő herekucaczkokat is kiszívják. Így mégis helyesen vélekedtem, hogy az álnyák csak egy nemzedéket nevelhetnek fel, de abban már nagyon is csalódtam, mikor azt hittem, hogy a lépeket csak egyszer képesek telepetézni. Miként a kísérlet mutatja, a lépeket 5-ször petézték tele, azon felül még 5 ízben találtam nálók flasítást, igaz hogy már csak csekély mértékben. Keresve ezen kísérletből e tanúságot, azt látjuk, hogy az álnyás családok meganyásítása kárbavesztett fáradság lenne még akkor is, ha azok a beadott anyát elfogadnák, mert az álnyák 4—5 héten át megakadályozhatatlanul petéznének, kiszorítván a valódi anyát a flasításból s az összes élelmet a herenevelésre pocskólnák el. Az álnyás család meganyásítását ha nem tartom is lehetetlenségnek, — miután már láttam anyát és álnyát együtt flasítani, — de mégis jobbnak találom, ha az álnyás családot feloszlatjuk, s helyette inkább egy műrajt készítünk, hogy törzseink megfogyott száma ily módon egészítődjék ki.

(Folytatása következik.)

Néhány szó a Gebhardt-féle kaptárhoz.

Gebhardt Imre úr új találmányú kaptárát a »Magyar Méh« 7-ik számában tüzetes leírásban bemutatja, hogy »előnyeit és hátrányait a tisztelt méhésztársak szóvá tehessék«.

Élve ezen s a tekintetes Szerkesztő úr engedelmével s mivel magam is a kaptárak hasonló irányú javításán fáradozom, néhány megjegyzést óhajtok tenni.

A két röplyuknak illetlen elhelyezése, mint azt Gebhardt úr teszi, határozottan — a közönséges kaptárokkal szemben — előnyös, a kezelést megkönnyíti és a mézhozamot emeli. A kaptárak megfordítása könnyebb

munka mint az anya kikeresése, vagy a fészek áthelyezése, de ha meggondoljuk, hogy ezen megfordítást több 100 kaptárnál kell megtenni, bizony még ez is elég fárasztó munka.

Hátránya továbbá az is, hogy csak egyes kaptáraknál alkalmazható. Ha pedig az egyes kaptárokat dúcba rakjuk, a megfordításnál az egész dúcot széjjel kell szedni és újból összerakni, mely alkalommal megeshetik hogy, lévén a családok nem egyforma erősségűek, egynémelyiknek a megfordítása korai. *

Szembevetendő hátrány mutatkozik a méz elszedésénél, mert a megfordítás alkalmával a mézür előre kerül s így a mézelszedést nem a méhesen kívül kell végeznünk.

- Számolnunk kell azonban a méhek természetével is, mely abban nyilvánul, hogy a mézet mindenkor a röplyuktól legtávolabb eső helyekre szeretik elraktározni. Gebhardt úr kaptáránál a mézük a röplyuknál lévén, a pergetésre kész mézet a fészek hátsó keretein fogja találni, míg a mézürben annál több virágport és fedetben friss mézet, mely pergetésre alkalmatlan. — Ha a mézürt szétbontja, az első keretek, melyek a röplyukhoz esnek, éretlen mézet tartalmaznak, míg a pergetésre megérett méz csak ezek kiszedése után a kaptár közepén lesz feltalálható. Ez által munkát szaporít, mert az éretlen mézet tartalmazó kereteket vissza kell tennünk. A hátulról kezelhető kaptároknál a pergetésre alkalmas mézet mindenkor a hátsó kereteken találjuk s így azokat szedjük ki elsőeknek.

A két röplyuk helyett sokkal czélszerűbbnek találnám az általam e lap 5-ik számában leírt *kettős röplyuk* alkalmazását a fekvő kaptároknál is, mi által az itt elmondott hátrányok egy csapásra megszűnnek és a kezelés a lehető legkönnyebbé válik.

A fekvő kaptáraknál a kettős röplyuk alkalmazását a következőképen ajánlhatom. A röplyuk a homlokfal közepén az aljdeszkával egy sikon vágandó a szokottnál nagyobb vagyis 20—21 $\frac{m}{m}$ szélességben. A költőtért elől rendezzük be és alatta Hannemann rácsot alkalmazunk oly formán, hogy az a röplyukat két egyenlő részre oszssa. Ezt nézetem szerint legczélszerűbben úgy érjük el, hogy az aljdeszkára az oldalfalak mellett 10 $\frac{m}{m}$ vastag léczecskéket szegezünk és azokra helyezzük a Hannemann rácsot, mely, hogy kezelés alatt ne mozogjon, le is szegezendő. Ilyen módon a költőürnek dupla feneke lesz, az egyik a Hannemannrács, a másik pedig, mint rendesen az aldeszka. A költőtért a méztértől egy függőleges deszkával, melybe Hannemannrács van foglalva, választjuk el olyformán, hogy a választódeszka nem az aljdeszkaig, hanem csak az első fenéig, vagyis a Hannemannrácsig érjen.

Az így berendezett kaptárnak a kezelése a lehető legegyszerűbb és egyúttal a legczélszerűbb is. — Befogván a rajt, a költőfészekbe helyezzük. A röplyuk alsó felét egy beillő tolókéval elzárjuk, mi által a röplyuknak felső fele közvetlen a fészekbe vezet a Hannemannrács fölött. Ha fészket már teljesen kiépítette s az idő kedvező a mézgyűjtésre, megnyitjuk a mézürt. A tolókat a röplyukban megfordítják, mi által most a

* Gebhardt ur kaptárán időközben javított, úgy hogy most dúcba rakva is könnyen megfordítható. A szegedi kiállításon volt egy ilyen dúc kiállítva három egymásfölé helyezett kaptárral, melynek mindegyikét tetszés szerint, fél kézzel is könnyen meg lehetett fordítani.

röplyuknak felső fele lesz elzárva és a közlekedés az aljdeszkán végig közvetlenül a mézürbe fog vezetni.

Maga a fészek pedig egy valószínűs anyavár, melyben a királynő fogolylá változik a nélkül, hogy legcsekélyebb háborgatásnak lett volna kitéve s a mi fő, a méhészt ezen államcsinyt a lehető legkisebb fáradsággal teheti meg.

Alul és hátul Hannemann rács, elől pedig a röplyukba helyezett tolóka zárja el.

Az ilyen berendezésű kaptár rajzásra is használható s így is fölötté áll a közönséges fekvő kaptáraknak, különösen földmivelőknél és azoknál, kik idejük felett szabadon nem rendelkeznek.

Számtalanszor hallottam már a panaszt, különösen földmivesektől, hogy rajaik az erdőbe mentek szebb hazát keresni, mert nem volt, a ki vigyázzon rájuk, vagy a már letelepedett rajt leszedje, mivel a gazda s az egész család apraja-nagyja a mezőn volt elfoglalva. S a mi a legbosszantóbb a dologban — mondja a károsult — az, hogy egész héten vigyázunk rájuk de hiába, s ha csak egyszer hagyjuk is magára, bizonynyal kirajzik. Semhogy ilyen bosszúság érje, inkább nem is méhészkedik.

Képzelnék csak, mily előny az a gazdára nézve, ha méhcsaládja az általam leírt berendezésű, kettős röplyukkal bíró kaptárban van elhelyezve. Ha sürgős mezei munka miatt az egész család kénytelen hazulról eltávozni s a méhek felügyelet nélkül maradnak, mielőtt eltávozna, a méhesbe megyen a gazda s a röplyuk tolokát úgy helyezi be, hogy vele a fészekbe vezető utat elzárja, mi által az anya kijövetelét megakadályozza. A munka azonban minden fennakadás nélkül tovább folyik, mert most a méhek a röplyuk alsó nyílását használhatják szabadon. — A gazda pedig nyugodtan végezheti munkáját, mert méhei az ő akarata nélkül és távollétében soha sem rajozhatnak ki. Hazajövé, tetszése szerint bármikor újra kinyithatja kaptárát, hogy a rajzást meg ne akadályozza. Mindezt a legcsekélyebb fáradsággal s a lehető legrövidebb idő alatt végezheti el.

Horváthy Gyula.

Kezdők számára. Havi teendők.

Október.

A betelelésre még mindig alkalmas az idő, sőt bizonyos tekintetben most októberben még alkalmasabb mint korábban volt, egyrészt mert már csak kevés vagy egyáltalán semmi költség sincsen a kaptárokban, de azért is, mert hűvösebb lévén a levegő, már nem jár ki annyi méh és így a rablástól sem kell annyira tartani, mint melegebb napokon. Hogy mik a teendők és mire fordítsa figyelmét a betelelésnél a méhészt, azt már megírtuk a korábbi számban. Aki tehát még nem érkezett volna rá méheit betelelni, az ne halogassa ezt tovább, különben kimarad az időből. Így áll ez a szükségből való etetéssel is. A kinek még etetni kellene, az etessen minél előbb, még pedig nagy adagokban és ha ez be van fejezve, akkor a kaptárban a betelelés után üresen maradt hely — a méztér és részben a fészek is — melegtartó anyaggal kitömendő, a mely célra legjobbak a szalmapárnák és az újságpapiros. A röplyuk szűkítéséről sem szabad megfeledkezni, mert ilyenkor már jelentkeznek az egerek és belopóznak a kaptárakba. Az egér, nevezetesen pedig a cickány igen piczi, azt lehet mondani, hogy hihetetlen piczi nyíláson keresztül tudja magát szorítani; azért legcélszerűbb csak akkora nyílásokat a tolokákra alkalmazni, a mekkorák elegendők, hogy rajtuk egy-egy méh ki tudjon bujni. A nyílások azonban gondosan lesimitandók, hogy a ki-bejáró méhek szárnyaikat az éles szélek rongygyá ne tépkedjék.

A jövő kaptárja.*

Motto: »Arra kell törekednünk a méhészetben is, hogy a lehető legkevesebb kiadással és a legkisebb fáradsággal érjük el a legjobb eredményt.«

(Dadant.)

Előre látom a tisztelt hallgatóság arcán részben a szánakozó gúnymosolyt, részben a csodálkozást. Megint egy új kaptár! Gondolják. Szegény kis méhikék, mi lesz veletek, ha már a kaptárjavítás és feltalálás járványos betegséggé válik!

Ne tessék azonban megijedni, nem a saját találmányu — egyedül jó! — kaptárról kívánok szólni, mert ilyen, hála Istennek! nincs. Nem is akarok én prófétának beállni s jövődni, hanem csupán a jelenleg használatban lévő kaptár-rendszerek — és nem egyes kaptárformák — fölött óhajtok egy kis szemlét tartani.

Előre bocsájtom azon feltételeket, követeléseket, melyeket a jó kaptárral szemben fenntartunk s a melyek teljesülését megkívánjuk. Ezen az alapon vizsgálom aztán meg, hogy a jelenleg divó rendszerek közül melyik elégíti ki a követeléseket, melyik felel meg e feltételeknek a legteljesebb mértékben. Mert amelyik rendszer leginkább felel meg a »jó kaptár«-ral szemben felállított igénykövetelésünknek, bizonyára annak van a legtöbb kilátása az általános elterjedésre s a szerinte készült kaptár lesz a »világ-kaptár«. Ez azonban nem zárja ki, hogy vidékenként a helyi viszonyokhoz tudjon alkalmazkodni.

Melyik a legjobb kaptár? »Az, a melyik úgy a méheknek, mint a méhésznek a legmegfelelőbb.« (Hommel.)

Mindenekelőtt vizsgáljuk meg a kaptárok alakját és nagyságát (kőbűrtérfogatát) az általános követelményekkel szemben.

Vannak ovális és ives (boltíves) keretekhez való, megfelelő alakú kaptárok: a Vonhof és Gravenhorst-féle. De tévedés azt hinni, hogy ezek jobb meleggyűjtők, mint négyszögletes keretekre berendezett kaptárok. Ez volna t. i. ezen kaptáraknak egyik előnye. Egyformán jó lehet e tekintetben mindakét rendszer, feltéve, hogy a berendezés megfelelően jó. Más tekintetben pedig a négyszögletes kaptárok aránytalanul előnyösebbek.

Az alaknál sokkal több vitát okozott és okoz a kaptárok kellő nagyságának (kőbűrtérfogatának) a megállapítása. E tekintetben, bátran mondhatjuk, hogy végtelen a kaptárok száma.

Nagyon elterjedt hypothézis — mert még senki sem bizonyította be nálunk sem, de máshol sem —, hogy gyöngébb mézelő vidékeken (szegényebb mézelő flórával bíró tájakon) kisebb, dús mézelő virányu földrészekben nagyobb kaptárral kell méhészkedni. »Ez sarkalatos tévedés, mert a kaptárban a fészeknek mindig akkorának kell lennie, hogy az anyaméh petéző képességét teljes mértékben kifejthesse. Tovább menve, inkább azt lehetne mondani, hogy a nagy kaptárok és erős családok annál inkább megfelelők, minél szegényebb a vidék mézelő flórája«. Mert igaz van Vignole-nak, mikor azt mondja, hogy »minél nehezebb a munka, annál több munkásra van szükség, hogy jó eredményt érjenek el«. Tra-

* A szegedi kongresszuson lett volna felolvasandó, de idő hiányában elmaradt.

vestálva ezt a princípiumot, így mondhatjuk: »Gazdag vidéken sok kaptár, szegényebb vidéken kevés kaptár, de mindig csak nagy kaptár.« (Hommel.)

Az elmondottak igazságát legjobban illusztrálja az a tény, hogy van hazánkban olyan vidék, ahol egy körülírt kis helyen annyi méhet tartanak, hogy csak nagy szegénységgel tudnak a méhek megélni. Pedig a méhek — nem tekintve kevés kast — mind a nálunk kanonizált kaptárakban vannak. Tehát a kicsiny kaptár nem segít a bajon semmit.

Layens, kinek rendszere Franciaországban nagy elterjedésnek örvend, azt állítja tapasztalatai alapján, hogy a nagy kaptárban a méh faji tulajdonságai is javulnak.

A nagy, erős családokban nevelt anyák is jobbak, kitartóbbak s többet petéznek, mint a kicsiny családban neveltek.

De hát mekkora kaptár a legmepfelelőbb?

Egy kis számítás után mindjárt megtudjuk. Nyáron, középszámitással 3,500 petét rak egy anyaméh 24 óra alatt. A munkásoknak 21 napra van szükségök teljes kifejlődésükre. Tehát $3,500 \times 21 (= 73,500)$ sejt szükséges, hogy az anya által először bepetézett sejtek ismét felszabaduljanak s új petét fogadhassanak magukba.

De ez nem minden, mert tudjuk a Berlepsch vizsgálataiból, hogy 1,000 álca 131.53 gr. vízzel kevert mézet és himport fogyaszt el. 73,500 álcának tehát 9 kgr. 667 gr.-ra van szüksége.

Egy □ deciméternyi lép két oldalán van 850 munkássejt. Ezekben el lehet helyezni 315 gr. táplálékot, 9 kgr. és 667 gr. elraktározására tehát 850×30 kell. — Vagyis összesen 100,000 munkás sejt szükséges a normális, természetes nagyságu fészkek számára.

A mézkamra nagysága függ a vidék és az időjárás minőségétől. A mézkamra átlagos nagyságának megállapításánál a következő adatok az irányadók. Az ugynevezett nagy kaptárakban (Langstroth-rendszerűek) termékeny anyával 100,000 munkás van. Ebből 80,000 mézet gyűjteni, 20,000 a belső munkával van elfoglalva. 1,000 méh jó mézeléskor, közepes jóságú vidéken 24 óránként 30 gr. mézet gyűjt. A mézelő időnyt 15 napi terjedelműnek véve 80,000 méh 36 kgr. mézet tud begyűjteni ezen idő alatt. 10,000 lepecsételt sejtben 4 kgr. méz. A 36 kgr. méz befogadására tehát 90,000 sejt szükséges.

Egy kaptárnak tehát, hogy köbűrtérfogát szempontjából a követelményeknek megfelelően, körülbelül 200,000 munkássejtet kell tartalmazni (Hommel.)

Egy ilyen kaptár köbűrtérfogata 80 liter; a lépek felülete benne 240 □ decimétert teszen ki

A kaptárok nagyságáról a rajok jóságára vonatkozólag Layens a következő érdekes adatokat jegyezte föl:

30—35 liter köbűrtérfogatu kaptár raja 2—3 kilós

40—60 „ „ „ „ 3—4 „

80—150 „ „ „ „ 5—6 kilós. Ilyen nálunk

sem hiszem, hogy előforduljon.

A szerk.

A méheknek és a méhésznek egyaránt megfelelő kaptárnak — Hommel szerint csoportosítva — még a következő tulajdonságokkal kell birnia:

1. Építkezhessék benne úgy a méhcsalád s rendezhesse be magát benne oly módon, amint szokta természetes állapotában, mikor korlátlan nagy üregek állanak rendelkezésére. Ha ez a feltétel teljesítve van, akkor az anyaméh jobban petézik s a kellő időben jó erős a család a legtöbb mézet gyűjti, az áttelelés a lehető legjobb.

2. Legyen a kaptár könnyen kezelhető minden időben, minden kellemetlenség nélkül, úgy a méhre, mint a méhészre nézve.

3. Legyen a kaptár lehetőleg rossz hővezető anyagból építve.

4. Legyen szilárd szerkezetű.

5. Legyen olcsó.

6. Legyen mind egyforma méretű a méhesben vagy méhesekben.

Vizsgáljuk meg, a jelenleg divó rendszerek közül melyik milyen mértékben felel meg a felsoroltak követelményeknek? Mert a melyik teljes mértékben kielégíti a jó kaptárral szemben körülírt követelményeket, bizonyára annak lehet legtöbb kilátása az általános elterjedésre.

Az ovalis keretekre berendezett Vonhof-féle kaptárnak gyakorlati értéke nincs — luxuskaptár az csupán. Nincs gyakorlati értéke az oly nagyon dicsért, de azért ép oly kevésbé elterjedt Gravenhorst-fele íves, borító kaptárnak sem. Nagy munkába kerül a felfordítása, felborítása, mert csak alulról lehet bele hatolni. Ha pedig fordító állványra helyezik, akkor amúgy sem tulságos olcsósága még tetemesebben csökken. Kezelése tehát nagyon kényelmetlen. Előállítás is nagyon körülményes. Az a legjobban dicsért tulajdonsága, hogy vándorméhészet üzésére kiválóan alkalmas nagyon problematikus leginkább azért, mert fel kell fordítani, de meg azért is hogy jó nehéz, és hogy vándorlásra előkészítve a kaptár nyitott alját mindig be kell kötni vászonnal. Mindezek a manipulációk a méheket nagyon zaklatják. A Langstroth-Zsivánovics rendszernél ezek a hátrányok nem fordulnak elő.

A keretkérdésben a 4-szögletestől eltérő alaku keretek, mint impraktikusak már eleve elvetendők.

Az ingatlan szerkezetű fészkek és keretes mézkamra összepárosítása kaptár alakban szintén céltévesztett. Ennek a vegyes rendszernek csak úgy van létjogosultsága, ahogy azt Németországban Kanitz, nálunk pedig Szensz és Göndöcs nagyérdemű méhésztársaink megalkották átmeneti kaptárjaikban.

A Dzierzon-Berlepsz kaptár, mely oly végtelen változatokban került forgalomba, szintén távolról sem felel meg épen az alapkövetelményeknek.

Az olcsóságot elértük ugyan vele, de a könnyű kezelést, mely a méhnek is és a méhésznek is előnyös, az anya petéző képességének kellő kihasználását a mézkamra tetszés szerinti nagyítását stb. távolról se n.

Egyik nagy hátránya a Berlepsz-rendszerű kaptároknak, hogy hátulról kezelhetők csupán s ha a menőke felől akarunk egy keretet kivenni, az összes mögötte (az ajtó felé) lévő ki kell szedni, ami főleg sok munkába, időpazarlásba és a méheknek ok nélküli felzavarásába kerül.

Másik nagy hibája a fészkek kicsinyisége, szűk volta, melyet még rosszabbá tesz az, hogy két sor (alsó és felső) apró keret van benne. Az ilyen fészkekben a család fejlődése nem lehet egészséges és nem lehet elég gyors. — A Berlepsz-kaptárba helyezett méhcsalád élete hasonló

azon emberéhez, kinek melle vas mellénybe van szorítva, mely nem engedi a szükség szerint változó szabad lélegzést.« (U. G.)

A Langstroth-rendszerű kaptárak fészke aránylag nagy és csak egy keret sor van benne, ami még előnyösebbé teszi a nagy fészket. — A méhcsalád fejlődése éppen ezért benne gyorsabb, egyenletesebb. A telelés pedig, mert a méhek egész lépeken ülnek, sokkal jobb, biztosabb.

»A fészkek lépeinek két kicsiny sorra való osztása egyik oka annak, hogy a Berlepsch kaptárral nem tudnak olyan erős családokat nevelni, mint az amerikaiak a közönséges Langstroth-kaptárban.« (Dadant.)

Az anya petézéskor üres sejt után kutatva, mindenütt csakhamar keretléczekbe ütközik a Berlepsch-kaptárban s a késlekedő átmenettel nem csak időt, de petét is veszít, mert petéi az erős fiasítás korában »hullanak, mint az érett gyümölcs, ha nem talál elég gyorsan sejtet, amibe lerakja«. — Már pedig az elveszett pete = elveszett méh, az elveszett méh = elveszett méz. (Dadant.)

A keretek elhelyezését illetőleg a fészkekben általánosan azt tapasztalták, hogy a »hideg építmény« jobb, mint a »meleg építmény«. A fészkek tehát mindig hideg építményre rendezendők be. — A Langstroth-rendszerek mind ilyenek.

A könnyű kezelhetőségre vonatkozólag legelső és alapfeltétel az, hogy a kaptár felülről legyen kezelhető. Mert ennél a fődél egyszerű felemelése után a méhcsalád mindenféle munkájában nyíltan áll előttünk. Egy pillanat alatt áttekinthetjük az egészet. Azt a keretet vesszük ki, a melyiket éppen akarjuk, anélkül, hogy a többi legkevésbé is zavarnók. Nagy előny ez, ha hűvös időben vagyunk kénytelenek a családok bármi okból átvizsgálni. — Éppen azért arra az ellenvetésre, hogy a felülről kezelendő kaptár »köszvényes« kaptár, mert felülről nyitva meg a fészket kihűl a fiasítás, most csak azzal a kérdéssel felelek, hogy ha a Berlepsch-féle kaptárból kiszedjük a kereteket s lépbakra helyezzük, mikor mind kiszedtük s végig néztük a megfelelő tempóban vissza rakjuk, vajjon nem jobban hűl-e ki kaptár is fiasítás is?

Lényeges következménye a könnyű kezelésnek az, hogy a kaptár belsőjében a falak teljesen simák legyenek. Ne legyen benne se horony (Nuth), se kiálló lécz. A kereteken ne legyen semminemű távszög, távkapocs stb. — Mindezeknek a kívánalmaknak a Langstroth-Dadant-félék teljes mértékben megfelelnek, míg a Berlepsch-féléknek éppen ezek megéléte nagy hátránya.

Könnyebb kezelni továbbá azt a kaptárt, amelyiknél a mézkamra oldalt van, nem pedig fölül, mert kezeléskor nem kell a mézkamra levételével a méheket előre zavarni. — Viszont az oldalt helyezett mézkamrának nincs meg az az előnye, hogy tetszés szerint legyen tágítható, ami a felső mézkamránál korlátlanul történhetik.

Felső mézkamrákkal vannak ellátva az eredeti Langstroth, a Langstroth-Dadant, Cowan, Cheshire stb. Langstroth-rendszerű kaptárak. Oldalt álló mézkamrája van a Layens, Zsivánovics és a Karel-Kesel diagonális kaptároknak.

Mivel nem tartozik szorosabban kitűzött feladatomhoz a mézkamra elhelyezése fölött tárgyalni, nem is bocsájtkozhatom ezuttal az említett változatok előnyeinek és hátrányainak megvitatásába.

Ebből a rövid vázlatból is határozottan látható, hogy a Langstroth-rendszerű kaptárak kezelése sokkal egyszerűbb, kényelmesebb s a méheket is kevésbé zaklatja a méhészk munkájában, mint a Berlepsch-félenél. »Eltagadhatlan tény, hogy a Langstroth elvei szerint épített kaptár ötszörte kevesebb idő alatt és sokkal kevesebb fáradsággal vizsgálható át, mint a Berlepsch-rendszerű.« (Dadant, Bertrand.)

Azok a kísérletek, melyeket a könnyű és mégis megfelelő kezelés elérhetésére tettek a Berlepsch kaptárral, a melynek az Alberti lapozó kaptárja (nálunk Göndöcs-kaptár néven ismeretes), a Dadant-Alberti, a pavillonképes Dadant-Alberti vagyis a Sträuli-Dadant-Alberti kaptárak, gyakorlati eredménnyel nem jártak. Egyszerűen azért, mert nem egyszerűsítették sem a berendezést, sem a kezelést és jobbra sem tették.

Teljesen igaza van Dadant-nak, mikor azt mondja: »Az amerikai méhesek sikereit az utóbbi husz év alatt az európai méhészek az amerikai virány nagy mézelő képességének tulajdonították, de a legszámbevehetőbb méhészek, kik megpróbálták az amerikai módszereket, azt mondják, hogy a Langstroth-kaptár teszi lehetővé. Kérdés nélkül jósolhatjuk tehát, hogy a mozgó fedelű kaptár rövid időn kizárólag lesz használatban az egész világon«. Hasonlóan nyilatkozik a nagynevű Ed. Bertrand, A. J. Root stb. stb.

Erre a jövődőlésre Dadant et Son-t nem a híres angol önhittség indította hanem a száraz tények. Mert a Berlepsch- vagy helyesebben a Dzierzon-Berlepsch-rendszer félszázados élete alatt nem hogy terjedt volna, hanem tért veszít a Langstroth-rendszerrel szemben, ami bizonyára az utóbbi jóságát, czélszerűségét bizonyítja, szemben a Berlepsch-félével. — Így kiszorult Ausztráliából, Olasz-Országból, pedig mindkét helyre bevitték a Langstroth előtt; sőt mi több: Olaszországba 1872-ben vitték be az első Langstroth-Dadant kaptárt, addig csak a Berlepsch volt használatban s azóta a Berlepsch-féle történelmi emlékké vált. — Franciaországba csak épen, hogy bemutatkozott. Oroszországban szintén nem tud elterjedni. A Balkánfélszigeten a Zsivánovics-kaptár van használatban, mely szintén a helyi viszonyokhoz kitűnően alkalmazott változata a Langstroth kaptárnak. A Berlepsch-rendszer elterjedési köre Németország, a német Svájc, Ausztria-Magyarország. Bizony 50 esztendő után nem nagy elterjedés.

Es ha figyelembe vesszük, hogy a Langstroth-rendszer a tulajdonképpen igazi gyakorlati alakjában a Dadant-félében sokkal később indult hódító körútra s ma már számtalan változatban a fentemlített kis terület kivételével az egész világon el van terjedve; nemde, jogosan gondol az ember arra, hogy mégis csak sok kiváló jó tulajdonsággal kell bírni ennek a rendszernek a Berlepsch felett, hogy így meg tudta hódítani a világ mindenféle nyelvű méhészeit.

De még ez nem minden. Ujabban loyális kedveskedéssel a saját hazájában is ellenfelévé tették a Dzierzon-Berlepsch-rendszernek a Langstroth-kaptárt, a von Grootner-féle »Kaiserstock«-ban, mely 10 éves élete alatt »általános kedvenczczé« lett, jóllehet, keverve van a Gravenhorst-rendszerével.

Hogy tényleg a Langstroth-rendszerű kaptárok mily egyszerűek, kezelésük mily kevés fogással jár, mily biztos a méhészkedés velök minden irányu egyszerűségük daczára, vagyis inkább épen azért, mennyire a természetes, józan, gyakorlati gondolkozás szüleménye a legeklátásabbul bizonyítja az, hogy még a hányan jó és könnyen kezelhető, minden igényt kielégítő kaptárt akartak előállítani, tudatosan vagy öntudatlanul mind-mind a Langstroth elvei szerint szerkesztették meg kaptárjaikat. Így pl. Dömötör László és Papp Gábor igen tisztelt méhésztársaink is és a németeknél von Grostner. De hiszen meg volt ez az egészséges gondolata Berlepsch bárónak is. Sajátságos módon azonban ő maga sem vette komolyan s nem is fejlesztette »Lagerstock«-ját.

Az igaz, hogy a Langstroth-kaptárakból nem lehet 3—4 emeletes túltömött »pavilonokat« készíteni. De lehet méhes színben egymás fölött két sort elhelyezni. Már pedig a pavillon a milyen szép, ép olyan rossz méhészeti találmány, azt hiszem, nem szükséges fejtegetnem. Igen, a Dzierzon-Berlepsch kaptár jó volt, második fokozatnak a fejlődés sorozatában a Della-Rocca, Fr. Huber és Dzierzon után, de a harmadik és valószínűleg befejező fokozat csak a Langstroth-rendszerű kaptár lehet.

Hogy már most a Langstroth-rendszerű kaptárak közül a mi vidékeinken melyik fog legjobban megfelelni: a Langstroth-Dadant, Dadant modifié (javított Dadant-féle), a Layens, a Cordan, a Karel-Kesel híres diagonális kaptárja, vagy a Zsivánovics-féle, azt előre megmondani természetesen nem lehet. Mert mindeniknek meg van a maga előnye és hátránya a másikkal szemben. A Zsivánovics-féle »Amerikai« kaptárnak olcsósága, egyszerűsége s az a tulajdonsága, hogy hátulról is kezelhető nagy elterjedést biztosít főleg, mint »népkaptár«.

Ime, a kaptár-kérdés jelenlegi állása és a kilátás jövőre nagy vonásokkal feltüntetve. Ebből a rövid vázlatból is határozottan kitűnik, hogy a jövő kaptárja csak Langstroth-rendszerű lehet. Bármily rosszul essék is nekünk, de a haladás és a saját javunk érdekében el kell hagynunk a Dierzon-Berlepsch-rendszert és a Langstroth-rendszer meghonosítására kell törekednünk. Mert az annyit kereset *népkaptár* csak ezzel a rendszerrel alkotható meg nálunk is, épen úgy egyébűt mindenütt a világban.

Dr. Bálint Sándor.

A felhasznált irodalom jegyzéke.

1. *Langstroth*: On the Hive and Honey Bee. Revised, enlarged ed. By Ch. Dadant and Son. 1893.
2. *B. Hommel*: L'Apiculture par les méthodes simples. 1898.
3. *Ed. Bertrand*: La ruche Dadant modifiée ou Dadant-Blatt. 1897.
4. *v. Berlepsch*: Die Biene und ihre Zucht. 2-te Aufl.
5. *Karel-Kesel*: La ruche diagonale et feuilletable.
6. *M. Girard*: Les Abeilles. 1887.
7. *F. R. Cheshire*: Bees and Bee-Keeping scientific and practical.

A mézborkészítésről.

Nagyon el van terjedve az a nézet, hogy tisztán mézből és vízből olyan ízű bort lehet előállítani, mint a minő a szőlőből szűrt közönséges savanykás asztali bor. Ez nagy tévedés. Tisztán mézből és vízből lehet ugyan erjesztés után borhoz hasonló italt készíteni, csak hogy ezen ital nem asztali borhoz, hanem édes aszu-borhoz fog hasonlítani úgy ízre, mint színre is. Ez könnyen érthető, mert a mézben nincsenek meg mindazon vegyi alkatrészek, melyek a szőlőlében megvannak, vagy ha talán bizonyos mértékben meg is vannak, ezen mértékek oly minimálisak, hogy hatásuk nem érezhető és mesterséges szaporításuk nélkül méznek és víznek pusztá vegyítése és erjesztési útján soha sem fogunk szőlőborhoz hasonló italhoz jutni. Hiányzik nevezetesen a borsav és a tanin. Tehát ha valaki azt állítja, hogy ő ízre és színre nézve a közönséges asztali szőlőborhoz hasonló mézbort képes előállítani tisztán mézből és vízből, akkor ezen állítás nem felel meg a valóságnak. Pedig ilyen sokan állíthatnak, mert jelentékeny azok száma, kik az utóbbi időben azon kérdéssel fordultak hozzánk, vajjon igaz-e, hogy tisztán mézből és vízből olyan italt lehet előállítani, mely a szőlőborhoz hasonlít és kérték és kérik még ma is a készítés módjának közlését. Szükségessnek tartottuk tehát eziránt a tisztelt méhésztársakat felvilágosítani. Lehet ugyan méz felhasználásával igen jó és egészséges italt előállítani, mely úgy ízre, mint színre is nagyon hasonlít a szőlőborhoz és különösen azoknak ajánlható, akik a szőlőbor élvezetétől el vannak tiltva, de ezen italok előállításához okvetlenül vagy szőlőtörköly vagy pedig más gyümölcs, nevezetesen ribizke, pöszméte vagy almalé hozzávegyítése szükséges. A *tisztán mézből és vízből* készített mézbort a következőképen állítatik elő:

Kneipp szerint.

Tiszta rézüstbe hordatok 60—65 liter patakvizet (puha vizet) és alágyujtok. Ha a víz fölmelegedett, 16 liter mézet keverek bele és a keveréket mérsékelt tűzön másfél órán át forralom és forralás közben a víz felszínére vetődött habot leszedem. A másfél óra leteltével a folyadékot dézsákba vagy üres, tiszta pléhedényekbe öntöm, hogy kihűljön, de csak langyosra. Ekkor aztán hordókba öntöm, de a hordó száját nem dugaszolom be, hanem csak egy tiszta vászon-ruhával letakarom. Ha a pincze elég meleg ($10-12 + R^{\circ}$), akkor a must a hordóban már 5—6 nap múlva erjedésnek fog indulni és 14 nap múlva már lefejthető. Lefejtés után még 14 napig hagyom erjedni, mire a bor már teljesen kiforrott és a hordóban nem hallani semmi forrási bizsergést. (Ha még forra, akkor természetesen forni hagyom, míg teljesen el nem csendesedett), mire aztán a hordó száját eldugaszolom és 4 hétig pihenni hagyom. 4 hét múlva üvegbe fejttem és hideg homokba rakom. Ezen ital nagyon hűsít és jól esik a betegnek, azért főként a lázbetegek nagyon szeretik. Ha a betegnek sem bort, sem sört nem szabad inni, az ilyen bor valóságos üdítő italt képez. De az egészséges embernek is jót tesz, ha mérsékeltén élvezi.

Mézbor szőlőtörköly felhasználásával.

A kipréselt szőlőtörkölyt (persze jobb, ha a törköly nem teljesen lett kipréselve) vízzel felöntjük és néhány napig így hagyjuk, azután leszűrjük róla a vizet és kipréselvén a törkölyt, annyi pergetett mézet vegyítünk be (már t. i. a leszűrt vízbe), hogy olyan ize legyen, mint a mustnak. Aki ért hozzá, az megmérheti a keveréket mustmérővel. (Én a magam számára házi használatra készített mézbort mustja keverékét a nyelvemmel szoktam meghatározni. A szerk.) és azután hordóba öntjük és erjedni hagyjuk. 6 hét múlva lefejtjük másik hordóba, ott is erjed, még pedig ismét 6 hétig, erre még egyszer lefejtjük és addig hagyjuk erjedni, míg teljesen ki nem forrta magát, ami még legalább 6 hétig eltart, ahhoz képest, hogy milyen a pincze hőfoka. Ha teljesen kiforrt, a hordót elzárjuk. Itt sem szabad elmulasztani, mint a szőlőbortnál, az apadást a hordóban fölöntés által pótolni, hogy meg ne kámvásodjék. Most már iható, vagy üvegekbe lecsapolható.

Megjegyezzük, hogy az ilyen bort nem szabad kimérni, hanem csupán házi használatra való.

(Folytatása következik.)

Mézértékesítés.

A mézértékesítő-bizottság által a »Magyar Méh« legutóbbi számaiban keresett

400 métermázsza méz

már összegyűlt és még szeptember havában elkelt, daczára, hogy nem a legjobb esztendőnek örvendtünk és hogy az idén nem csak az amerikai versenynyel kellett megküzdennünk, hanem a hazai mézkereskedők is erősen ellenünk dolgoztak és dolgoznak most is szünet nélkül. Eredeti ajánlatokkal rendelkezünk, a legutóbbi időkből származókkal, a melyekkel 40 forinton kínálják a pergetett méznek métermázsáját a külföldön — idehaza pedig, csudálatos, ugyanennyit ígérnek a termelőknek, ha várnak és nekik tartják fenn a készleteket. Ugyanis ők egyrészt a külföldi kereskedőknél megtudakolják a mi árainkat, nálunk pedig azzal, hogy szeretnének belépni az egyesületbe, mert volna eladó mézük, az általunk kínált árakat tudakolják és ezek alapján aztán — miként értesülünk és miként saját leveleikből látjuk, melyekből több birtokunkba került — faluról-falura járnak és »működnek«, de, miként a tapasztalás mutatja, nem nagy eredménnyel, mert kisül a turpisság és még jobban ki fog tűnni később, ha majd a készletek átvételére és az ígért magas árak kifizetésére kerül a sor. Ha tényleg megfizetik az ígért nagy árakat, az nekünk csak örömet fog okozni, ha nem fizetik meg, az sem lesz olyan nagy baj a termelőkre nézve, mert a mézértékesítő-bizottság akkor is tisztességes árt fog nekik biztosítani tudni, úgy, hogy a régi potom áraktól már nem kell tartani. És ezt akarjuk mi, ez a bizottság fennállásának főcélja: az árak rende-

zése és megszilárdulása. Legujabban gyanúsítással is tettek kísérletet és feljelentettek, hogy glycerines mézet árulunk. Jött a vásárfelügyelő-bizottság és mintákat vitt, hogy készleteinket vegyelemezze. Nos, a vegykísérlet kitűnő minőségűnek találta mézünket, minthogy ez nem is lehet az más képen. Szívesen látjuk a bizottságot minél gyakrabban.

Szóval, minden fondorkodás daczára a méz szépen fogy. Tessék tehát csak küldeni, minél több, annál jobb. Az ünnepekig még néhány száz métermázsa elfogy és azután is fog kelleni.

Egyik-másik méhésztársnak, a ki szállító-edényeket kért, az utóbbi időben nem lehattunk azonnal szolgálatjára, mert daczára, hogy 300 drb. 50 kilós bödönt csináltattunk, mégsem rendelkezünk egyetlen üres edénnyel. Az árvíz ugyanis megakasztotta Bécsen túl a vasuti közlekedést és így két hétnél tovább két waggon rakomány a raktárban vesztegelt és Ausztriából és Bajorországból az üres edényeket nem tudták visszaszállítani; most azonban már megnyílt a forgalom.

A mi a fizetéseket illeti, azok a lehető legrövidebb idő alatt teljesíttetnek. A legutolsó kimutatás óta ismét több ezer forintot fizettünk ki úgy, hogy csak a legutolsó napokban beérkezett mennyiségekért nem ment ki még a pénz. Az illetők nevét a kifizetett összegekkel együtt a legközelebbi számban fogjuk közölni, mire még a hátralevő részfizetések is ki fognak egyenlítettni.

Tiszta, hamisítatlan sárga viaszra is volna szükségünk és minden mennyiséget el tudnánk helyezni, azonnali készpénzfizetés és természetesen lehetséges árak mellett.

A gondnokság.

Csomagolópapir.

A magy. országos méhészeti egyesület oly célból, hogy a méhészet termelvények tekintetében nagyobbbrészt még mindig tájékozatlan közönséggel a mézet, annak kitűnő tulajdonságait mint fogyasztási cikk, továbbá eltartását, illetőleg a vele való bánást stb. megismertesse és ez által a méznek minél szélesebb körökben kedvelőket szerezhesen, csomagolópapírt készíttetett, mely üvegbe töltött méznek és boxisoknak csomagolására használandó. Ezen csomagolópapir rózsaszínű pergamentutánszalapokból áll, melyre egy kimerítő mézismertetés van nyomtatva.

Tagjaink ezen csomagolópapírt a következő önköltségi áron kaphatják bérmentve: 50 darabot 40 kr., 100 darabot 65 kr., 500 darabot 2 ft 86 kr.-on. Egy 5 kros postabélyeg fejében egyes mintapéldányok is kaphatók.

A megrendeléseknél — melyek az egyesületi elnökséghez (Budapest, Köztelek) intézendők — megemlítendő, hogy az ismertetés magyar vagy német szövegű legyen-e, mert különben mindig magyar szövegű fog küldetni.

Az elnökség.

* »The Gresham« életbiztosító-társaság Londonban. E társulat 50. évi jelentése, mely az 1898. évi december 31-én befejezett üzletéről szól és a részvényesek 1899. évi május 10-én tartott rendes közgyűlése elé terjesztett, rendelkezésünkre állván, a következő főpontjait közöljük: Az 1898. évben 6612 kötvény 58,680.009 kor. 43 fill. tőkeösszege lett kiállítva. A díjbevételek, levonva a visszabiztosításért fizetett összeget, 23,290.440 korona 41 fillérre rugtak, mely összegben a 2,681.864 korona 79 fillért tevő első évi díjak bennfoglaltatnak. A kamatszámla mérlege a lefolyt üzleti évben 6,475.032 korona 68 fillért tett ki és a társaság jövedelmét a díjbevételekkel együtt 29,765.473 korona 09 fillérre emelte. A társaság az elmúlt évben 10,446.632 koronát 86 fillért utalványozott oly követelések alapján, melyek életbiztosítási kötvényekből eredtek. Lejárt kiházasítási és vegyes biztosításokra 3,386.986 korona 92 fillért, visszavásárlásokra 1,289.474 korona 10 fillért fizetett ki a társaság az elmúlt évben. A biztosítási és járadékalapok a lefolyt üzleti évben 8,927.312 korona 85 fillérrel gyarapodtak. Az aktívák főösszege 1898. december 31-én 168,924.140 korona 33 fillérre rugtak. Tőkebefektetések: 471.489 korona 87 fillér az angolbank alapjaiban, 372,529 korona 25 fillér indiai és gyarmati kormányok értékeiben 31,285.784 kor. 71 fillér idegen államok értékpapirjaiban, 10,332.533 kor. 67 fillér vasúti részvények, elsőbbségek és garántáltak, 66,905.166 korona 02 fillér vasúti és egyéb kölcsönkötvényekben, 16,428.645 korona 44 fillér a társaság ingatlanaiban (ezek között van a társaság budapesti háza), 7,561.773 korona 65 fillér jelzálogokban, 12,636.648 korona 21 fillér a társaság kötvényeire nyújtott kölcsönösszegekben 2,237.175 kor. 87 fillér pénztári készletben és folyószámlán és 20,692.373 korona 64 fillér különböző értékekben.

A kolozsmonostori (Kolozsvár) m. kir. gazdasági tanintézet 1899—1900. tanév téli félévére a beiratkozások október hó 1—8-ig történnek.

Felvételi feltételek: 16 éves kor, VI. gymnásiumi, VI. reáliskolai vagy VI. polgári iskolai osztály végzése (a polgári iskolai bizonyítvány általános »jó« eredményt kell hogy tanúsítson), a kik érettségi bizonyítvánnyal bírnak és legalább egy évi gazdasági gyakorlatot tudnak bizonyítani, miniszteri engedéllyel azonnal a II-ik tanévre vehetők fel. Nagykorú férfiak, avagy főiskolák tanulói vendéghallgatók gyanánt vehetők fel és oklevelet is kaphatnak az előirt feltételek mellett. A beiratásra személyesen kell megjelenni, a ki ebben akadályozva van, az igazgatósághoz címzett levélben kell hogy kérje a felvételt. Az iskolai bizonyítványon kívül felvételkor bemutatandó a keresztlevel és az újraoltási bizonyítvány. Október hó 8-án túl 20-ig az igazgatósághoz folyamodással történhetik a felvétel, ezen időn túl október 31-ig a földmivelésügyi m. kir. miniszter úrhoz kell folyamodni felvételért.

Beiratáskor fizetendő egy félévre: tandíj 10 frt, biztosíték 5 frt, olvasó termi díj 2 frt, segély egylet javára 50 kr., kerti eszközökre 4 frt, tankönyvekre 8 frt, leczkekönyv és bélyegre 45 kr., a vendéghallgatók a szabályzatban előirt látogatási díjat (tantárgyankint 4 frt) fizetik.

Bármely kérdésre készséggel ad felvilágosítást a tanintézet igazgatósága.

A m. kir. gazdasági tanintézet igazgatósága.

Homokmégyi méhesemből 40 család méh, 26 országos kis keretes kasokban és 14 gyékénykasban eladó. — A gyékénykasok 5—6 frt, a fakaptárakban levők 6—10-frt árban. Ugyancsak 6 drb egész uj hármass egyleti kaptár 5 frtjával és 5 drb egyes egyleti kaptár 3 frtjával. — **BENKOVICS ISTVÁN**, Fülöpszállás.

Joó István komáromi kereskedelmi méhészeté számára ügyes, megbízható **asztalos-méhész** kerestetik.

MAUTHNER ÖDÖN

budapesti magkereskedésében méhészeti eszközök és kaptárak kaphatók.

BRETTSCHNEIDER HENRIK tagtársnál

Moórott (Fehérmegye)

eladásra kerül őszi vagy jövő tavaszi szállításra: **egy millió és 250 ezer egy-** vagy két éves gyökeres, fajtiszta, szokvány minőségű

Ezerjő és Olasz-Rizling szőlővessző

☛ jutányos áron. ☛

Előjegyzések már most elfogadtnak.

Branyiszkoi hegyi mézet, különkiut és pedig lépesmézet 80 kr. pergelett mézet 60 kr.-ral szállítók.

Tartály és csomagolás ingyen.

10-11

KAIL LÁSZLÓ, földbirtokos, Harakócz u. p. Szepes-Váralya.

Halál eset folytán a család méhem, továbbá a jó karban lévő kaparam, számos kifogástalan, teljesen kiépített keretem, 1 Rónay-fele mépergetőm és egyéb méhészeti felszerelésem, potom áron eladó; ugyanígy: Ambrózy a »Méh« című műve, Dzierzon összes művei, különösen méhészeti szakmunkák és folyóiratok.

KOROSSY SÁNDOR, gyógyszerész, Jassenova, Temesmegye.

„M É H”

és összes kellékei részletfizetésre

Szőlő- és györök, **RÓNAY LAJOS**.

9-12

29531/2

ZIEHME FERENCZ,

aranyműves és díszműgyáros

ARNTERN-ben (Provinz Sachsen) Németország.

Ajánlja ékszerkülönlegességeit

készít: német-, olasz- és krajnai méheket, méhkirálynőket, méh- vagy broché formában, kívánság szerinti kiállításban.

Méh-különlegességeket különféle drágakövek kirakva és kőp-kasok kedves ékszerül uraknak és hölgyeknek.

Árjegyzék és minták kívánságra küldetnek. Megrendeléseknél a cím pontos megírása kéri.

Kereskedelmi méhészet

és

☛ műlép-gyár. ☛

Mindennemű méhészeti eszközök és használati cikkek gyártása csakis mintaszerű, különlegesség számba menő minőségben.

Ausztria-Magyarország legnagyobb gyára e szakmában.

villamos erőre berendezve és villamos világító teleppel ellátva.

PROKOP JÓZSEF, Friedland in Böhmen,

a korábbi »Prokop és Schulz« cég kizárólagos tulajdonosa.

Viasz- és nyers lépeknek megvétele és kicserélése.

Árjegyzék magyar-, német- vagy csehnyelven, kívánságra ingyen és bérmentve.

Sürgőnyozim: **PROKOP, Friedland, Böhmen.**

2-12

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI :

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

A gödöllői állami méhészeti gazdaság. KOVÁCS ANTAL. — A magyar méhészek II. országos kongresszusa és a szegedi méhéskiállítás. (Folytatás.) — A német, osztrák és magyar méhészeknek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 34. vándorgyűlése. (Folytatás.) — Szomoru méhzsongás Leányfalun. VÁMOSSY MIHÁLY. — A mézborkészítésről. — Kezdők számára. (Havi teendők.) — Adatok a méh természetrajzából. (Folytatás.) BINDER IVÁN. — Új tagok. — A mézértékesítés ügyéről. — A borítékon: Fizessünk! — Hirdetések.

A folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés után egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és előméhek eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek« küldendő.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnomás engedélyezése az egész lap terjedelmére fentartatik.

BUDAPEST, 1899.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

Fizessünk!

Tisztelt méhésztársak, a múlt számban megírtuk, hogy szétküldöttük a fizetési felhívásokat azoknak, akik tagdíjtartozásukkal még hátralékban vannak. Eddig körülbelül 800 ilyen felszólítás ment szét, a mi, ha valamennyi csak 2 forintból szólt volna is, 1600 forint hátraléknak felel meg. De igen sokan 4 forinttal, sőt 6 forinttal is tartoznak úgy, hogy az összes tagdíjtartozás jóval meghaladja a 2500 forintot.* És minden évben ismétlődik, hol kisebb, hol nagyobb különbségekkel az év végével. Az idén azonban különösen rosszul fordultak be a pénzek, különben nem is küldtünk volna szét felszólításokat. Alig van kérésünknek, könyörgésünknek fogantatja. Tisztelt méhésztársak! így nem lehet adminisztrálni, így a legbuzgóbb embernek is el megy a kedve a dologtól. Ez nem mehet tovább. A felszólításokra alig folyt be valami. Biz Isten, helyesebb volna, ha az, aki nem akar fizetni, bejelentene kilépési szándékát. Így legalább nem költené az egyesület és a költségvetésbe sem kerülnének téves számítások. A tagsági díj oly csekély összegből áll, hogy azt még a legszegényebb ember is elbírja. Az egyesület nem szeret perlekedni és csak a legvégső esetre szánja magát arra, hogy követeléseit ügyvédje útján hajthassa be; de ha minden kérés könyörgése eredménytelen lesz, mégsem fog más hátramaradni, mint azokat, akik régebb idő óta vannak hátralékban: az egyesület ügyvédje útján kötelességük teljesítésére felszólítani. Azért tehát, nehogy a tisztelt tagtársaknak kellemetlenség és fölös ügyvédi költséget okozzunk, a mit biz' Isten nem szívesen teszünk, még egyszer nagyon szépen kérjük mindazokat, akik tagdíjukat mindeztideig be nem fizették, szíveskedjenek tartozásukat mielőbb törleszteni.

* A felszólítások szétküldése még mindig tart.

A titkár

Figyelmeztetés!

A hirdetésekben ígértékért az egyesület nem vállal felelősséget. Ezen figyelmeztetés azonban az egyesület saját hirdetéseire nem vonatkozik.

Tagsági jegyek.

A felszólítások szétküldése után mindazoknak meg fogjuk küldeni a tagsági jegyet, a kik beküldték a tagdíjat.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

IX. ÉVFOLYAM.
1899.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

11. SZÁM.
November.

A gödöllői állami méhészeti gazdaság.

Méhészeti irodalmunk történetében örök emlékezetű marad nagynéltóságú dr. *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter ur *Ő Excellentiájának* ama intézkedése, hogy a fővároshoz közel, a kies Gödöllőn, méhészeti gazdaságot szerveztet és rendeztet be.

A folyó évi költségvetés összeállításakor *Saárossy Kapeller* Ferencz, földmivelésügyi osztálytanácsos úr azzal lepett meg, hogy a költségvetésbe gy méhészeti gazdaság költségeit is vegyem be.

Megvallom, hogy ez a közlés engemet annyira meglepett, miszerint azon kérdést voltam bátor a tanácsos urhoz intézni, vajjon oly előnyösen lő van-e már készítve ez az ügy s *Ő Excellentiájának* szokott szeretetét s kegyes hozzájárulását annyira kinyerte-e már, miszerint egészen omolyan, minden tudásunkkal hozzá foghatunk ezen szép eszmének megvalósításához.

Ez a kérdés különben fölösleges volt, mert ha valaki igazi hévvel s szeretettel csüng valamely eszmén s áthatva van annak hasznosságától, megvalósításán is épen olyan hévvel és lelkesedéssel munkálkodik. edvencz eszméje volt a tanácsos urnak különben már régebben egy lyan otthont teremteni a méhtenyésztésnek, mely otthonban szegény, zsdag egyaránt jól és valóban otthon érezze magát és megtalálja azon mulni valókat, melyekért oda fárad.

Sokféleképen beszélgettük meg ezen otthonnak minden ügyét, míg gre a folyó évben Kegyelmes Urunk a földmivelésügyi Minister urnak gkegyelmesebb elhatározása folytán meg is valósult az s a jövő évben lesz adva rendeltetésének.

Saárossy Kapeller Ferencz tanácsos urnak szép és valóban nemes rve testet ölt s a méhészeti gazdaság szolgálatába lép méhészeti köz- gyűnknek s azt a lehető legjobban igyekszik szolgálni.

Jó tanácsok és szíves támogatás nélkül az ügy talán későbbben dólusulhatott volna meg, azonban a szerencse úgy hozta magával, hogy arossi Máday Izidor miniszteri tanácsos úr, kinek Saárossy Kapeller rencz úr munkatársa, jó tanácsai és bő tapasztalataival támogatására gyen annak, s nevét ezen szép alkotásához hozzá fűzze, s mint a méhé-

szeknek régi jóbarátja, lássa azon ügyet kifejlődni és megizmosodni, melyet fiatalabb éveiben is kiváló szeretettel szolgált.

Hogy az eseményeket hűen adjam elő, nem kis meglepetésemre, de nem kis öröömre is, a költségvetés előterjesztése után azon utasítást nyertem, hogy a méhészeti gazdaság elhelyezésére helyet keressek. Első sorban is a budai oldalon fekvő koronaerdőre gondoltam, hol a kertészeti tanintézetnek gyümölcsöse települ és több emberbaráti intézet húzódik ki, majd meg Budakeszire terelődött figyelmem. Mindkét helyről azonban a nehézkes hozzáfutás miatt le kellett mondanom, nemkülönben le kellett mondanom az óbudai római fürdő környékéről is, bár ahhoz elég jó az összeköttetés, de látva azt, hogy a kiszemelt terület hová előbb körülpül, ezen különben szép fekvésű helytől is meg kellett válnom.

Midőn ezeket jelenteni a miniszteriumban fönt időztem, értesültem arról, hogy ő Excellenciája a gazdaságot a korona uradalomban kívánja elhelyezni, Deininger Imre korona uradalmi igazgató úrnak szíves útbaigazítása után a gödöllői korona uradalomnak térképét tanulmányozgattuk s először Mácsára, majd Gödöllőre mentem alkalmas helyet keresni.

Sok keresés és kutatás után végre is a gazdaságnak mostani helyét találtam, én és a magyar országos méhészeti egyesületnek a helyszínelésre kiküldött bizottsága. Vámosy Mihály, kakuci Liebner József, Binder Iván és Tichy Miklós urak a legalkalmasabbnak, s midőn minden hozzájárulás meg volt, augusztus hó 23-án megtétetett az első kapavágás s mikor ezen sorok napvilágot látnak, a gazdaságnak két épülete tőle alatt áll, méhesei épülnek, területének beosztása elő van terjesztve, fásítása a jövő év tavaszán megindul, szántásvetésre egyelőre kiszemelt részei be lesznek vetve, s a jövő évben a jó Ég kegyelméből a gazdaság kis munkásai már gyűjtenek róluk.

Ugy a nagyméltóságú földmívelésügyi ministerium VI-ik osztályának fentebb megnevezett vezetői, továbbá báró Ambrózy Béla méhészeti szaktanácsadó, ki időt és fáradságot nem kímélve vett részt a helykeresésben s az ügyet kiválóan pártolja, nemkülönben a magyar országos méhészeti egyesületnek fent megnevezett bizottsága és csekélységem a gazdaságot Gödöllőn a korona uradalom területén, átellenben a baromfitenyésztési teleppel az »Ilka majori gazdasági területen« helyezettük el, hol időnek jártával a gazdaság előnyösen megnagyobbítható lehet, s bár az átvételi jegyzőkönyv 40 1497/1600 hold területről szól, egyelőre ezen területnek csak a fele része lesz elfoglalva, bekerítve és berendezve, a másik fele pedig a szerint, amint annak szüksége felmerül.

A gazdaság kies és előnyös elhelyezésével és egyelőre két jó hozdást adó virányával (akác és hárs) megismerkedve, okát adom annak is, mivégre lett a gazdaság szerevezve és mi lesz feladata.

Nagy és nehéz feladat várakozik ezen gazdaságra és annak méhészmesterére, no de erősen hiszem, hogy ő annak meg is fog felelni s most még a kopár területet virágzó paradicsommá fogja varázsolni. Tóth János, első kerületi méhészeti szaktanártól, ki a gazdaság vezetésével egyelőre megbizva van s már Gödöllőn is lakik, ezt minden tekintetben remélni is lehet.

A gödöllői méhészeti gazdasággal méhészetünk részére egy olyan központ létesül, hol annak ugy elméleti, mint főleg gyakorlati részét bárk:

is rövid idő alatt elsajátíthatja. Képviselve lesz ott a méhészet legegyszerűbb 3—4 kassal felszerelt méhésztől kezdve, a minőket bármily szegénysorsu földmivelő is képes kis kertjében, nagy udvarán felállítani, a legnagyobb igényekig menő méhesházakig, felszerelve a legpraktikusabban és a legelőnyösebben ismert méhkaptárokkal és eszközökkel.

Az arra legalkalmasabb időszakban méhészeti tantolyamok fognak ott tartatni lelkészek, néptanítók és gazdáknak stb. rendeztetni, a méhészmunkások kiképzésére pedig szaktanítás lesz szervezve.

Foglalkozni fog ezen gazdaság a legjobban mézelő fák, cserjék és más növények magvainak kultiválásával és mintegy kísérleti állomása lesz annak is, miképen kell a méhek részére jó méhlegelőket létesíteni és fentartani. Amint pedig üzeme teljes lesz, részben díjmentesen, részben csekély díjért, jól mézelő fák, cserjék, nemkülömben jól mézelő növények magvai is fognak ismét kiosztatni.

Feladata lesz a gazdaságnak az okszerű és jövedelmes méhészkedés bemutatása és tanítása mellett a méznek helyes kezelését stb. és ennek jobb értékesítése végett ipari cikkekkel való feldolgozását is bemutatni s úgy hallgatóit, mint tanulóit a kaptárkészítésre is megtanítani. Egyszóval központja, iskolája, kísérleti állomása, idővel mézértékesítési közvetítő helye leend ezen intézmény méhészetünknek.

Hivatva lesz ezen gazdaság megszilárdítani, fokozni, emelni és fejleszteni mindama vívmányokat, melyek a méhészet tanításával elérették.

Ennyit egyelőre, a részletes program rövid idő múlva úgy is tüzetesen lesz ismertetve.

Tisztelt méhésztársak! Kegyelmes urunk a földmivelésügyi Minister Ur Ó Exczellenziája a gödöllői méhészeti gazdaság életbeléptetésével óriási lépéssel vitte előre méhészeti ügyünket, s annak maradó emléket és otthont állított. A mi hálánk ezért szorgalmas együttes munkálkodás legyen, hogy otthonunk, méltóképen nagynevű létesítőjéhez, virágozzék, gyarapodjék és a méhészetnek igazi otthona legyen.

Kovács Antal.

A magyar méhészek II. országos kongresszusa és a szegedi méhészkiállítás.

A magyar méhészek II. országos kongresszusa, a földmivelésügyi kormány által rendezett méhészeti kiállítással együtt, minden tekintetben szépen sikerült, ép oly szépen, mint az ezredéves kiállítás alkalmával tartott I-ső kongresszus és az akkor rendezett méhészeti kiállítás. Nem volt ugyan sem az egyik, sem a másik olyan nagyszabású, mint a budapesti, mely vigasságok dögében is sokat nyújtott, a mitől Szegeden el kellett tekinteni, mert Szegeden egyáltalán minden kisebb arányu alapon mozgott, először azért, mert nem állottak rendelkezésre azok az erők és eszközök, mint Budapesten és mert ott a helyi viszonyok is mások, mint a fővárosban, — de azt a szerény kis helyet, mely a méhészeknek jutott, becsülettel megállták úgy, hogy a minden oldalról és felsőbb helyen is elhangzott dicsérő nyilatkozatok szerint, a méhészek kongresszusa és

kiállításuk a szegedi mezőgazdasági kiállítás legérdekesebb részei közé tartoztak és azoknak, akik tudvágyból jöttek látni és tapasztalni Szegedre, a tanulásra, tapasztalásra és a méhészet ügyének előbbrevitelére bőven nyílt alkalmuk.

Ezuttal csupán a kongresszusról kívánunk szólni, mely oly látogatottságnak örvendett, hogy már-már attól kezdtünk félni, hogy a rendelkezésünkre bocsátott vigalmi pavillon nem lesz elég nagy a jelentkezők kényelmes elhelyezésére. — Közel 300-an jelentkeztek, de persze ezekhez még a meghívott vendégek is számítandók, akik szép számban jelentek meg, örvendetes tanujelét adván érdeklődésüknek a méhészet iránt.

A kongresszus vezetését, mint védnök, ezuttal is dr. Wekerle Sándor v. b. t. t. ur ő nagyméltósága volt kegyes elfogadni, a mi nemcsak a kongresszus díszét emelte nagyban, hanem annak jelentőségét is fokozta. Sokan, igen sokan, akik azelőtt ügyet sem vetettek a méhészetre, amidőn látták, hogy egy olyan előkelő férfiú és jeles nemzetgazdász, kiről nem tehető fel, hogy országos gondjai mellett, holmi hiábavaló jelentéktelen ügynek szentelje drága idejét, nem idegenkedik most már ismételtlen a méhészek kongresszusára elfáradni, kezdenek a méhészet iránt érdeklődni. Érdeklődjenek is, mert a mezőgazdaságnak egy olyan ága, mely az állam számadásaiban millió forintos tételekkel fordul elő, talán mégis megérdemli, hogy legalább azok fordítsák figyelmöket feléje, a kiket első sorban megillet; a mezőgazdák és a nemzetgazdák.

Ott volt továbbá a kormány részéről Máday Izidor miniszteri tanácsos ur, továbbá Ambrózy Béla báró ur, a földmívelésügyi kormány méhészeti szaktanácsadója, mint az előkészítő-bizottság elnöke. Az országos méhészeti egyesületet Vámosy Mihály elnök, az erdélyrészi méhészet-egyesületet pedig az előkészítő-bizottság két tagja Bodor László és Wieder József urak képviselték. Azonkívül több vidéki egyesület is képviseltette magát külön megbízó levéllel.

A kongresszusi helyiségnek a városi vigalmi csarnokot kaptuk a kiállítás területén, mely ugyan elég csinos és tágas is volt, de az akusztikája némi kívánni valót hagyott és az előadóknak ugyancsak jól meg kellett a hangot eresztetni, hogy a hallgatóság megértse a szavukat.

A kongresszus hétfőn, szeptember 4-én délelőtt 11 órakor nyílt meg. Azért ilyen későn, mert az napon nyílt meg a mezőgazdák kongresszusa, a melyen többen, így ő excellenciája is, szintén résztvenni óhajtottak.

Védnök ur ő nagyméltósága Máday Izidor miniszteri tanácsos ur ő méltósága kíséretében valamivel 11 óra előtt érkezett a csarnok elé, a hol már nagyszámu méhészközönség várta, mely lelkesen megéljenetzte. Az a ceremóniális fogadás és a külön küldöttség, melyet az ezredéves kiállítás alkalmával a kongresszus ő nagyméltóságáért menesztett, Szegeden, ő excellenziája egyenes óhajára, elmaradt. Ambrózy Béla báró ő méltósága, mint az előkészítő-bizottság elnöke, a bizottság élén a csarnok bejáratánál fogadta és üdvözölte, mire ő nagyméltósága többekkel kezét szorítva és szívesen köszönve, nyomban az elnöki asztal féle indult, helyét elfoglalta és a közönséget is felkérte, hogy hasonlóképen cselekedjék és készült a kongresszust megnyitni.

Előbb azonban *Ambrózy* Béla báró, a kongresszus elnöke, a védnökhez a következő beszédet intézte:

Nagyméltóságu protektor Ur!

Mélyen t. kongresszus!

Amidőn a második országos méhészeti kongresszus elnöki helyét elfoglalnám, mindenek előtt édes kötelességemnek tartom, azon férfit üdvözölni, aki oly kegyes volt ezen második kongresszusunk protektorátusát is elfogadni s nekünk dicsőséget nyújtani. (Éljenzés.) E kiváló férfiú dr. *Wekerle* Sándor ur Ónagyméltósága s mi magyar méhészek véghetetlenül büszkének érezzük magunkat, hogy Ónagyméltósága, ki az országot is oly dicsőségesen kormányozta, kegyes volt kongresszusunk védnöki tisztét ismételt elvállalni (Hosszan tartó lelkes éljenzés): engedje meg azért a tisztelt kongresszus, hogy hálás köszönetemet fejezzem ki Ő exczellenciájának és felkérjem arra, hogy védnöki helyét elfoglalja és kongresszusunkat kegyeskedjék vezetni. Midőn tehát melegen üdvözlöm Ónagyméltóságát, átadom az elnöki széket. Éljen Ő exczellenciája! (Éljenzés és taps.)

Dr. *Wekerle* Sándor védnök (elfoglalja az elnöki széket):

Mélyen t. Hölgyeim és Uraim!

Engedjék meg, hogy mai összejövetelünk alkalmából egy fájdalmas visszaemlékezésre kérjem figyelmüket.

Hagyományos szokása volt a magyar méhészeknek, hogy minden országos összejövetelők alkalmával mély hódolatukat és odaadó ragaszkodásukat nyilvánították ki a legmagasabb trón s még inkább legmagasabb védőasszonyuk a koronás királyné iránt, a ki buzditó érdeklődéssel kísérve működésünket avval tisztelt meg bennünket, hogy védő szárnyait reánk is kiterjesztette.

Ma, midőn balvégzetünk elszólitotta őt az élők sorából, a fájdalmas visszaemlékezés válthatja csak fel a korábban szokásos üdvözlést. Tünődve tekintünk vissza a közel egy éve lefolyt katasztrófára s azóta első összejövetelünket használjuk fel arra, hogy kifejezzük azt a mély fájdalmat, azt az el nem évülő tiszteletet, mely a magyar nemzet újjáalakulásával összeforrt legendaszertű alakját minden igaz magyar, de különösen a mi részünkről megilleti, a kik védőasszonyunkat vesztítettük benne. Áldott emléke hervadhatatlanul él szívünkben s fogja kísérni fő működésünkben.

S most engedjék meg, hogy mielőtt rendes működésünket megkezdnök, őszintén érzett köszönetet mondjak azért a megtiszteltetésért, hogy a védnöki tisztet újból reám ruházni méltóztatnak. Kiváló megtiszteltetésnek veszem, mert önzetlen férfiak komoly közmunkájának színtere ez a kongresszus s örvendve fogadom azt el, mert azt hiszem fontos és komoly munkának sikere biztatja működésünket.

Bizom munkánk sikerében, mert szakegyleteink, szakközlönyeink mint szélesebb rétegeket vonnak tevékenységünk körébe s immár nem csak a kormány, hanem a nagy közvélemény is annak tudatára ébred, hogy a méhészet nem egyszerű kedvtelés, hanem fontos közgazdasági ág, mely mint a gazdasági haszonvételek legfontosabbika sokaknak — minden gazdának — s főleg a kis embernek van hivatva jelentékeny jövedelmet szolgáltatni s hazánk természeti gazdaságában, ritka florájában rejlő

azokat a kincseket megmenteni, a melyek különben elvesznének. A bányaász a föld gyomrában hagyhatja kincseit, egy szerencsés utónemzedék érintetlenül találja meg azokat, de a mi kincseink elhervadnak, nem maradnak az utókorra s ha idejében össze nem gyűjtjük, örökre elvesznek reánk nézve is, azokra nézve is. Nekünk Berzsényinknek ugyan más vonatkozásban mondott, de reánk is illő egy jelszava lehet csak irányadó: »Minden órának leszakaszod virágát!«

S a mit a természetben teszünk, tegyük e helyen is. Szakítsák le azokat a virágokat, azokat a gyümölcsöket, a melyek megérették, oldjuk meg azokat a kérdéseket, a melyekre a szakvélemények tisztázódtak, megeléledtek.

Mai kongresszusunk több ily kérdést fog felkarolni, mert az 1896-ik évi I. országos kongresszus több oly tárgyat jelölt ki, melyek azóta megvitatta, tisztázta, mint érett gyümölcsök terjesztetnek ezen kongresszus elé.

S itt első sorban a *méhészeti* védőtörvényjavaslatot kívánom megemlíteni, amelyre nézve immár tisztázott a vélemény, hogy nevezetesen a mezőrendőrségről szóló törvényünknek és határozmányainak különösen a költséssenyvre vonatkozó részei nem eléggé világosak, úgy hogy ha a magyar méhészek sikerrel akarnak a jövő elé nézni, egy a fenti törvény intenczióival bár egyező, de a méhészet érdekeit védő törvény meghozatalának szükségét kell a kongresszusunkon mint a kormányzat által megvalósítandót hangoztatunk.

A másik kérdés a mézértékesítés kérdése; ezzel nem oly irányban kívánunk foglalkozni, mint hogyha a kereskedelmet akarnánk bármiképpen összpontosítani. Ez távol áll ezen kongresszustól; csak a kinövések ellen akarunk menedéket nyújtani oly irányban, hogy a mézterményeknek értéktelenedését megakadályozzuk. Egy oly központot kell teremtenünk, amely az értékesítés terén árszabályozóul lép fel s a kereskedelmet oly helyen pótolja, hol az a kis ember megkárosodása nélkül nem tudna kifejlődni.

A harmadik kérdés a méhészeti tanügy kérdése. Törekednünk kell arra is, hogy a méhészeti szakoktatás egy tanfolyam révén szélesebb rétegekben bevezetessék és alkalmas méhes kezelők kiképeztessenek. Végül: a méhlegelők kérdése is tanácskozásaink tárgyát fogja képezni, — különösen a fásítást illetőleg, amely megóv bennünket oly kalamitásoktól, mint amilyenben a legutóbbi években is részünk volt, t. i., hogy a méhlegelők silánysága folytán méhészetünk nem eléggé jövedelmez.

Örömmel jelezhetem, hogy a földmívelésügyi miniszter ur Ónagyméltósága egy nagyobb területet bocsátott e célra rendelkezésre s tán e kérdésben is — amennyiben kültöldi növények meghonosításával járna — egy alkalmas területen fogja a kísérleteket az állam részéről megtenni.

Mindeme előadásokon kívül magán előadásoknak is tág tere nyílik jelen kongresszusunkon, így kitűnő mesterünknek báró *Ambrósy* Béla urnak a Dickel-féle theoriáról szóló előadása, *Ludwig* Ede karlászunknak »Hogyan méhészkedjünk az Alföldön«-czimmal; továbbá dr. *Bálint* Sándor kolozsvári egyetemi magántanárnak előadása »A méhkenyérrel és a jövő kapcsolatáról.«

Ezután áttérhetünk a napirendre.

Báró *Ambrózy* Béla javaslatba hozza, hogy a méhészeti kiállításnak bíráló bizottságába tagokul válaszsza meg a kongresszus a következőket:

A kongresszus a javasolt névsort elfogadja.

Dr. *Wekerle* Sándor elnök: a mai ülés jegyzőkönyvének vezetésére felkéri *Matusek* János és *Abaffy* Antal urakat, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig *Vámossy* Mihály és *Abend* András urakat. Ezután felkéri *Bodor* Lászlót a *méhészeti védőörvény javaslat* előterjesztésére.

(Folytatása következik.)

A német, osztrák és magyar méhészeknek Salzburgban, 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 43-ik vándorgyűlése.

Második nap.

Kedden, szeptember 6-án.

(Folytatása.)

Végre elhatározzák magukat a méhek, hozzászoknak az állapotokhoz és megengedik, hogy néhány kifejlődhessék. Ezekből a petékből tehát pondrók fejlődnek; de ezek éppen úgy járnak, mint előbb a peték jártak, egyszerűen kidobattak és helyükbe új pete kerül, szóval a dolog mindig ugyanaz marad. Mi ennek az egész dolognak az effectusa? Ha a nép nagyon erős, akkor a fiasítás befedése esetében egyformán fognak herék és dolgozóméhek mutatkozni, békésen egymás mellett. Míg ha a nép gyenge, akkor tényleg, nevezetesen ezen időben az az állapot következik, hogy csupán dolgozó méhek producáltak ezen lépekben. Tisztelt Uraim! Ilyen kísérleti törzs itt kint van a kiállításban, s bizonyítékul fog szolgálni az elmélet helyességéhez. A törzs oly állapotba helyeztetett, hogy a heresejtekben kizárólag csak dolgozó méh fiasítás van a sejtekben. 4 nap múlva — ha az anyát elvettük — be fog bizonyíttatni, hogy időközben egy egész sor here keletkezett közöttte.

Tisztelt Uraim! Báró Berlepschnek a Dzierzon-féle nézet helyessége mellett felhozott logikus bizonyítékában ép úgy az is szerepel: »egy normális törzsben soha sem fordult elő az eset, hogy megtermékenyített — tehát az akkori felfogás szerint dolgozóméh-petéket produkáltak volna heresejtekben«. Ez, igen tisztelt uraim, tévedés!

Méltóztassanak csak egy erősebb törzset, melyben egész oldal heresejtek fordulnak elő, pontosan megfigyelni. Elég gyakran azt fogják tapasztalni, hogy a herefiasítás közepett egyes olyan sejtek is fordulnak elő, a melyek nem annyira domborúak, mint a többiek. És mit találnak ezen sejtekben, ha felnyitják ezeket? Dolgozó bábokat! Igen, igen tisztelt uraim, a Bienenzeitung oly esetekről tesz említést, szavahihető, komoly megfigyelőktől, amely esetekből azt látjuk, hogy némelykor az is előfordul, hogy egész heresejtés lépekben csupa dolgozóméh fiasítás találtatott. Ilyen esetet tisztelt barátunk Günther Vilmos tett közzé.

Tisztelt Uraim! Én ezen eseteket csupán felemlitem, anélkül, hogy szándékom volna azokat ügyem mellett Dzierzon nézete ellen bizonyítékul felhasználni. Csupán azt kívánom konstatálni, hogy semmi okunk

nincsen elődeink szemének hinni, hanem inkább csak annak, amit magunk látunk.

Igen természetes, hogy nekem véghetetlen nagyszámu kísérletet kellett tennem, mire oda jutottam, hogy megtaláljam a helyes utat annak a bebizonyításához, hogy minden pete egyformán meg van termékenyítve és hogy a méhek határoznak a fölött, mi legyen belőlök.

A nehézségek, melyekkel meg kellett küzdenem, sokkal nagyobbak bizonyultak, mint az elv, melyre bizonyításomat kellett felépítenem. Mert hiszen az elv egészen szembeötlő. Szeretett nagy mesterünk, Dr. Dzierzon elmélete szerint, a heresejtbe tojt petéből, ha azt mesteresen áthelyezzük dolgozóméh sejtbe, ha itt egyáltalán kifejlődik, herévé kell hogy fejlődjék; mert hiszen ellenkező esetben megtermékenyítettnek kellene neki lenni.

Es megfordítva! Ha egy dolgozóméh sejtbe tojt petét herepetébe teszünk át, akkor következképen ebből is dolgozóméh fejlődhetik és nem here. Ez volt az elv. Az élém tornyosult nehézségek pedig abból állottak, hogy a peteátalakoltatások nem akartak sikerülni, mert a méhek a petéket, már t. i. az átlakoltakat, mindig eltávolították. Végre azonban ennek is megtaláltam a módját, mert azt gondoltam magamban, hogy nem kell a nehézségektől visszariadni, hanem szívoosan, kitartással kell a munkát folytatni és a siker nem fog elmaradni és végre így is lett. Uraim! Tegyenek önök is kísérleteket és győződjenek meg. Saját tapasztalatán tanul az ember. Az idén persze már későn lesz, mert a kísérlethez szükséges peték már alig lesznek produkálhatók. De tegyék meg a próbát. Tegyenek át herepetéket, de csak olyanokat, a melyeket saját szemekkel láttak, mikor az anya tojta — ez feltétel — egy kissé meg-hajlított és kövön tompára csiszolt hegyű tüvel, rendes dolgozóméh sejtekbe. Az így átlakolt költést adják be egy olyan hosszabb idő óta anyátlan törzsnak, melynek minden egyéb költését elszedték és a melynél már bekövetkezett az a bizonyos lethargikus állapot, a mely az árvaságnak 3—4. napján be szokott következni. Ha a törzs nyugodt, a kísérlet rendszeren sikerül. Azt fogiák tapasztalni, uraim, hogy ezen petékből méhek és anyák fejlődnek.

Igen tisztelt hallgatóság! A mi tisztelt nagymesterünk, Dzierzon, a lipcsei méhészujságban azt a föltételt szabta, hogy mindaddig, míg egy herepetéből nem fog anyaméh fejlődni (tehát királynő, miként közönségesen mondani szokás), addig e szappanbuborékban nem hisz.

Uraim! Ilyen uton már több izben neveltettek anyák. Az első anyát ily módon egyik igen derék méhésztársunk Maier ur nevelt Gardenheimben. Mi ezen anyaméhet nagymesterünk érdemeinek méltatásának jeléül »Dzierzonnak« kereszteltük. Egy másik kísérlet, mely önökre nézve még meglepőbb leend, de amely jóval könnyebben sikerül, mint az előbbi, a következő, megjegyezvén, hogy ezen kísérlet következtetésekből, akarom mondani nézetemből eredt.

Ugyanis így okoskodtam: Ha feltevéseid a méh keletkezéséről helyesek, akkor ezen, eddig teljesen ismeretlen experimentumnak is sikerülni kell. Ime a kísérlet:

Keressenek egy lépet, melyben gyenge herepondrók vannak és huzogassák ki ezeket belőle egy tüvel (igen gyorsan hozzászokik az em-

ber e kis eszköz kezeléséhez) és tegyenek a helyükre dolgozóméh fiasításos lépből való pondrókat körülbelül ugyan olyan időseket, mint a herepondrók voltak és adják be ezen ilyen képen előkészített lépet egy ugyanolyan törzsnek, mint az előbb leirtam, t. i. egy olyan anyátlan törzsnek, melyből az összes fiasítást kiszedték és a mely már néhány nap óta anyátlan. Mi fog már most ezen dolgozóalczákból fejlődni? Laposan bedetett dolgozó méhek, anyák és meglehetősen nagyszámban tökéletes herék.

Ez igazán csodálatos látvány! Próbálják meg, uraim, és meg fognak győződni, hogy nem csak a petében van meg a himnemű vagy a nőnemű irányban a fejlődéshez a képesség, hanem a bábban és a felemás neműben is meg van. Ez a két experimentum mindenkit a világon kell, hogy meggyőzzön tanom helyességéről. Azonban, hogy ily módon be tudjuk bizonyítani, hogy megtermékenyített petékről is fejlődnek himnemű lények, azzal még nem hoztunk semmi újat a természettudományba; mert ez már az egész természettudomány által el lett ismerve, csak a méhészek tagadták.

Ez által tehát nem jutna a zoologia semmi ujhoz. Egészen más-képen alakul azonban a kérdés ugy, a hogyan én felteszem: *Milyen körülmények között fejlődik az utódok neme különféle irányokban?*

A zoologiában azóta azon nézet lett elfogadva, hogy a petében eredetétől fogva meg van a him- vagy nőnemű lénynyé való fejlődéshez a képesség. A megtermékenyülés actusa adja meg az impulzust, hogy a képességek közül melyik jusson érvényre, melyik fejlődjék ki. Nem kívánom a gondolatot tovább szőni, hanem csak a fő dolgot akarom kifejezni. Ezen nézet szerint maga a megtermékenyülés actusa képezi a döntést a nem képzéséhez. És mit mond ehhez a mi kutatásunk? Tagadja ezt a felfogást. Határozottan tudjuk — és ez nagymesterünk maradandó érdeme —, hogy meg nem termékenyített petékből ugyan fejlődnek élő lények, de — és ez az én meggyőződése is — minden körülmények között csakis himneműek.

Ezen tapasztalás alapján Berlepsch báró és neje, kit körükben üdvözölhetni szerencsénk van, azon meggyőződésben voltak, hogy a tojásban eredetétől fogva meg van a himneműség magva. Hogy ez így van, azt mindenütt és mindenkor be tudjuk bizonyítani. Szerintem ezt a conclusiót ki kell bővíteni és pedig azzal, hogy: miként a petében kezdettől fogva meg van a himneműséghez a képesség, ép ugy a magszálacsákban meg kell hogy legyen a képesség a nőneműséghez. Bizonyítékok: Ha a pete meg van termékenyítve, akkor abból nemcsak himnemű, hanem nőnemű és felemásnemű (félíg himnemű és félíg nőnemű) lények is keletkeznek. Ezen következtetés ép oly logikus mint az a nézet, melynek Berlepsch báró és neje hódolt. Ha most már a megtermékenyülés actusával ez a két képesség egymás mellé kerül, akkor a méhnél megvolna az, ami magát a megtermékenyülés actusát jellemzé. Minden egyebet, a mi a tojásban végbemegy, más tényezőkben látunk.

Ha a kísérleteket végrehajtják, nem fognak többé kételkedni, hogy a méhek határozzák meg, hogy mi fejlődjék a petékből. Tehát egy egészen más tényező, mely a megtermékenyüléssel, sőt még az egyik vagy másik rész lényegével semmiféle összeköttetésben nincsen, idézi elő az

elhatározást a nemi kérdést illetőleg. — Így tehát a zoologia számára az az új gondolat merül fel egyenesen az én kutatásom után, hogy tévedés, ha ezideig az a nézet uralkodott, hogy maga a megtermékenyülés actusa döntő a nem létrejövetelére nézve. Egy más cselekménynek kell itt közreműködni és én azt hiszem, hogy már megtaláltam, mi-féle körülmények játszanak közre. Azt hiszem, hogy ezek a méh testében előforduló mirigyek. Már évek óta tudjuk, hogy a méh testében négy különböző mirigy-pár létezik. Találgattuk is, hogy ezek mire valók is volnának tulajdonképen. Én ezen mirigyek egyik párjának rendeltetésére nézve egy kiváló vegyész segítségével már meglehetősen közel jöttem a bizonyítékokhoz. Ez azonban nem ide tartozik, majd közzé fog tétetni a Bienenzeitungban.

A másik kettőre nézve azt gondoltam, hogy két olyan mirigy lehet, melyek közül az egyik a himnem képződéséhez szükséges sekretumot szolgáltatja, a másik pedig a nőnem előidézéséhez valót. Ezek a mirigy-párok a rendszerben II. és III.-mal vannak megjelölve.

A vér folyadékok módjára alkalikusan reagálunk, de miként ez az alkalikus testeknél ismeretes, különféleképen képesek vegyileg hatni. Ezek a mirigyek azon sajátos tulajdonsággal bírnak, hogy, ámbár külön-külön vannak elhelyezve, mégis egy és ugyanazon végnyílással bírnak. Mi lehetett ugyan ezzel a természet célja? Nagyon közel esik mégis a valóság, hogy ezen mirigy rendszerek mindegyike, külső hatás érintése alkalmával külön is tud működni; — azonban ha a hatások össze esnek mind a két mirigyrendszer egyszerre is ki tudja ömleszteni secretumát. Nos, uraim, tegyük fel, hogy az egyik mirigypár himnemű, a másik pedig nőnemű. Az egyik csupán a heréknél alkalmaztatik, a másik az anyáknál. Ellenben a szóban levő felemásneműeknél mind a kettő egyidőben működik és mind a két nemi alap egyenlően felkeltetik és egyik sem tud kellőképen kifejlődni. — Ez a különös. Mig ellenben, ha mindegyik secretum egyedül adatik, akkor az a tojásból indul ki. (?) Ezek az én kísérleteim. Az első méh, mely a petéhez kerül, az határoz.

(Folytatása következik.)

Szomorú méhzsongás Leányfalun.

Olvastam és hallottam, hogy egyik-másik méhésztárs által feltalált kaptár mennyire czélszerű a mézeletésre s mily gazdagon ontja a drága nektárt. Kinálnak és adnak, természetesen pénzért, hol olcsóbb, hol drágább kaptárokat, kidicsérve és elmondva azoknak kiszámíthatatlan előnyeit, úgy tüntetve fel, mintha épen az volna egyedül a meggazdagodás titka.

Vannak, kik hiszékenyen belemennek a sárba, s keserű csalódásba esnek, mert bizony akármelyik rendszerű kaptárba csak akkor van bőségesen méz, ha annak egybegyűjtését az idő megengedi.

Hiába, a mézelésnél is az idő a gazda!

Hányszor van az, hogy a legszebb reményekkel kezdjük az évet s mégis, nem is az év végén, de már az év közepén keserűséggel telünk el, a midőn látjuk, hogy reményünkben csalatkozánk, hogy mézes edényeink nem igen fognak megtelni.

A felettünk ide s tova elmúló év is egy ily elszomorító éve volt a haza több vidékén méhészkedő társakra nézve. Így reám nézve is.

A jelen év tavaszán 89 családdal kezdtem a méhészkedést mindannyian kielégítő népességgel és kellő mennyiségű mézzel bírtak még márczius hó elején

is, pedig bizony nagy volt a fogyasztás, mert hát már januáriusban megkezdették a fiasítást.

Hogy is ne kezdették volna meg, mikor az egész januáriusban csupán 5 nap volt olyan, mely téliesebb időt hozott, a mennyiben a hideg csupán négy fokos volt, a míg a többi napok két fokos melegtől 7 fokig mentek fel. Havunk sem volt az egész hónapon át, eső is csak négy ízben volt. E hónap 21 és 22-én meg épen tisztulási repülést is végezhettek méheim.

Februárius is meleg időjárással köszöntött be s csakis 5—8-án volt némi hideg; de már a következő napok meleget hoztak s már 13-án a napos oldalakon 13—14 fokos meleg volt, ugyan így volt a többi napokon is, 19-én pedig már annyira nagy volt a meleg, hogy lömegesen röpkedtek a méhek s a kitett pórkölt lisztet, mert még se fa, se fű nem virágzott; nagy mohósággal felkeresték és hordták nagy számú fiasításuk számára. A szép és meleg idő állandóságában, a mikor már csak nem elbirtuk magunkat, hirtelen megváltozott az idő, mert február 24-én láttunk legelőbb e télen havat. Nem volt ugyan sem sok, sem tartós, de hát az idő kedves enyhesége elmúlt s már a következő napokban hol 7, hol 5 fokos hideg akasztotta meg a fejlődést.

Márczius elején újra enyhe időjárásunk volt s 5-én már a szabad levegőn is lehetett elbánni a méhekkel s egész márczius 19-kéig folyvást fokozatosan emelkedő melegünk volt. E szép és meleg időjárásban hagymás virágaink erősen zöldültek, az orgonafák, cseresznye, meggy, kajszin-barack rügyei erősen duzzadtak, hogyne, midőn 13—15 fokos melegek csalták a gyors és erős fejlődésre. Hát még méheink mennyire fejlődtek, minden családnak már bőséges népe, 4—5 keret fiasítása gyönyörködtette az ember szemét s örömmel gondoltam a gyümölcs virágzásra s előre készítettem az edényeket a 3—4 méter mázsányi gyümölcs méz számára.

Egy gondolat s az idő hamar megváltozott, 19-én durva hideg szél kerekedett, majd a későbbi napokon 4—5 fokos hidegek váltották fel a 13—15 fokos meleg napokat. A gyümölcsmézelést elseperte nem csak a hideg, de a hó is, mely márczius 23-án kezdett esni és esett 25-én esti 8-óráig 2—3 fokos hideg kíséretében. A fagyok egész 30-kaig tartottak, a mikor megenyhült az idő; de már ekkor vége lett a mandula virágnak, vége egyszersmind a sárga barack virágának is, mely még nem pattant ugyan ki, de már burkában is megérte elpusztulását.

Április elején derült volt ugyan az idő, de igen hűvös, s estére, valamint 2-án, húsvét első napján reggel is, majdnem két fokos hideg volt. Ezen naptól kezdve egész 17-kéig hol igen érezhető hideg, hol egy kissé enyhébb nap váltogatta egymást, méheink azonban nem járhattak ki, s úgy látszott, hogy a népesség fogy. Fogyott bizony, mert a bátrabbak, a melyek egy enyhébb pillanatban kirepültek, már a jövő pillanatban beállott hideg szél miatt megdermedve elpusztultak. Majd hat napi enyhe kellemes idő állott be, hogy ezt újra 8 napi változó hűvös idő kövesse s akadályozza a méhek fejlődését. Szomorúan kellett látni, hogy a népesség nem emelkedik.

No de remény táplált bennünket, hogy május hava mindent helyre hoz. Keserű csalódás! Most mindjárt a második napon egy kis gyenge fagy volt, mely szőlőben és gyümölcsben kárt okozott. Hat napon át folyvást változó hűvös idő járt s a méhek fejlődésének nyoma sem volt, annyival is inkább, mivel majd hideg eső, majd meg hideg szél váltogatta egymást. Csak is, a fagyos szentek napjain volt igazán kellemes idő; de utánna hol derült, hol meg borult idő volt, melyre ráadásul a szél is, és pedig elég hűvösen, folyvást dulakodott. Ezek miatt a családok egyáltalában nem erősödtek és 28-án elkeseredetten kellett látnom, hogy méheim nem hogy gyarapodnának, de erősen fogynak, daczára annak, hogy az akác is virágzásban van, mely azonban az esőzés miatt szintén pusztulást mutatott. Más években már május hó végével rajokra volt kilátásom, most annak nyoma sem látszott.

Junius havában kellemesebb napokat élveztünk, de az eddigi veszteség csak is e hónap utóján némileg helyre pótolva, a mennyiben a rajzás csak is ekkor történt. Amde korántsem valami nagy erős rajok jöttek elő, mint más években, hanem sóványak, alig töltötték meg a befogó kaptárt. De bizott az ember a jövőben s reménytettem, hogy valamivel kedvezőbb időjárás mellett majd csak megerősödnek. E reményemben is csalódtam! Mert az idő július első napjaiban sem volt valami elragadó kedves, hűvös szeles és esős volt. És ebben az időben sem a törzsek, sem a juniusi rajok nem erősödhetek. De még borzasztóbb volt az, hogy július első és második hetében is jöttek a rajok, s jászaceen 31 rajom lett.

Elég szép áldásnak tartottam, csak azt kívántam, hogy már most lenne oly idő, melyben ezek megerősödvé, valami hasznot is eredményezhetnének. A csalódás

itt is megvolt, mert most meg mintegy 6 heti száraz időjárás következett, melyben annyit sem tudtak gyűjteni, hogy maguk a családok megélhessenek belőle, nem hogy nekem is juttassanak valamit.

Annyira gyengén fizettek, hogy a juniusi pergetés alkalmával mindössze is négy métermázsza mézém lett, a mikor legalább is vártam 20 métermázsát.

Még mindig reményltem, hogy meg fog kétszereződni méztermésem, de azt bizony hiába vártam. Végre eljött augusztus közepe is s a lejárt száraz idő után újra hűvös, szeles, olykor esős napok következtek. Már hasztalan volt várakozás és reménykedés, készülteket kellett tenni a beteleléshez. kezdettem kiszedegetni a méz-ürbeli kereteket. Bár junius közepétől ott állottak a kipergetett keretek, még augusztus vége felé is egyik-másik családnál alig 4–5 egész keret méz, jobbára vagy üresek. vagy félig-meddig behordott keretek voltak. Még az biztatott, hogy talán a költő térben fogom megtalálni a kívánt mézmennyiséget. Hiszen más évben mindkét helyen bőségesen volt méz. Hiába! Itt is csak alig két, három keret mézet találtam, az is fedetlen volt. Fiasítás is más évhez képest nagyon kevés volt.

Nagy bajjal és gonddal fogtam a betelelési munkához. Megnehezítette gondomat az, hogy a betelelési munkába vett családokat a követelt módon betelelem, vajon jut-e mindenüvé elég méz. A munkát jól kellett csinálnom, reményelve, hogy a rajoktól majd kapok valamennyit, hiszen más évben ezek segítettek ki és még szép fehér lépes mézet is adtak. Ámde a kutatás nem igen biztatott, mert épen a rajok voltak a legszegényebbek s ezek népének elhelyezéséről, egyesítéseik által, kellett gondoskodnom.

Gondoskodtam is nem csak ezekről, de még néhány törzsnek elhelyezéséről is, annyira, hogy a 120-ra menő család számát 65-re kellett leszállítanom. Rajom egy se volt telelőképese, az anyatörzsek is szegényes állapotban voltak. A rajokat mind egyik-másik gyengébb törzsszel egyesítettem, az öregebb anyákat elpusztítva e rajok anyjával pótoltam. Az anyátlanná lett törzseknek — mert ilyenek is szokatlanul sokan voltak — ezekből a rajokból adtam új anyákat.

Most már a 65 törzs el van televe, a mennyire telt s a mint tettem, talán jól is van beteleve; ki tudja azonban, hogy a jövő mit hoz, kibírják-e a telet? s életben maradva, fognak-e kedves zsongásukkal megörvendeztetni? vagy szomorúan elzsongják magukat s reményeimet meghiúsítják?

Ilyen szomorú méhzsongásom volt ez év folyamában!

Vámossy Mikály.

A mézborkészítésről.

Ribizke és almalével készített mézbor.

Aki szőlővel vagy szőlőtörkölyvel nem rendelkezik, az ribizke vagy almalé hozzákeverésével is igen jó mézbort készíthet. De ne higgye valaki, hogy az ilyen mézbor valami émelygős, édeskés ital, a melytől a szőlőborivó ember undorral vagy fitymálódva elfordul. Nem, hanem olyan ital, mely ha teljesen kiforrott, a jobb fajta szőlőbor mellett is tisztességesen megállja a helyét és akárhányszor a borivó embert is megtéveszti oly annyira, hogy ha nem mondjuk meg neki előre, hogy mit kínáltunk neki, akárhányszor a mézborra mutat és azt mondja hogy: „ennél maradjunk, barátom, ez a legjobb!” és hagyja érintetlenül nagy ámulatunkra a szőlőbort.

Még sem tudjuk érteni, ez pedig nagy baj, hogy nemcsak közgazdasági, hanem egészségi és erkölcsi szempontból is mennyit veszítünk, hogy népünk a tested-lelket ölü pálinka helyett nem inkább azt a kitűnő ízű, egészséges italt isszza, mely még akkor sem hat oly károsan a szervezetre, ha valaki kicsit mélyebben nézett a pohár fenekére és meghibban a testi egyensúlya. Mert ne higgye ám valaki, hogy az ilyen mézbornak nincsen ereje. A jó mézbortól még a legerősebb bácskai kortesnek is meghajlik

a térde, ha a kelletténél többet talál bekebelezni. De hadd térjek ezen borok készitési módjához.

Hogy mennyi ribizkét vagy almát, mézet és vizet kell összekeverni, hogy abból egy hektoliter jó bor kerüljön ki, az attól függ, hogy milyen a ribizke és az alma, t. i. jó érett-e, savanyu-e, vagy édes, mert például a piros ribizkéhez, ha még oly érett is, mindig több méz fog kelleni, mint a fehérhez, ha pedig a ribizke nem teljesen érett, akkor még több kell.

Rendesen 35—38 kiló ribizli, 20 kiló méz és annyi patakviz adja meg a helyes keveréket, amennyi egy hektós hordó megtöltéséhez szükséges. Borizú almából 40—45 kiló alma, 15—18 kiló és megfelelő mennyiségű puha viz. A ribizkét le kell a gerezdjéről vagy csutkájáról szedni — ha csutkájával együtt vesszük, akkor a bor egy kissé fanyar lesz, aki tehát így szereti, az hagyja a csutkáján — és egy tiszta dézsába rakni és annyi vizet önteni reá, hogy jól megcsefrésdjék, azután így marad jól betakarva, hogy por vagy egyéb piszok bele ne hulljon, néhány napig valami hűvös helyen; legjobb, ha ott marad a hordó mellett, amelybe le akarjuk szűrni. 2—3 nap múlva a czefrét kipréseljük és a mustot a szükséges méz-mennyiség hozzákeverése után a hordóba öntjük, — esetleg a hordóba is önthetjük a mézet a czefre előtt is, ez nem határoz. Tovább most már egészen úgy bánunk a musttal, mint a szőlőborral. Hogy a hordót előbb ki kell forrázni és tiszta borszeszszel kiégetni vagy kikenezni, az magától értetődik. A kipréselt ribizketörkölyt nem szabad eldobni, mert kitűnő eczetet lehet belőle készíteni. Ha a czefréra ujából vizet öntünk és 8 napig így ázni hagyjuk, azután 10 liter mézzel összevegyítjük, egy hektoliter kitűnő eczetet kapunk, mely a legjobb boreczettal vetekedik. Az eczeterjesztést nagyban előmozdithatjuk az által, hogy egy kis csomó egészen tiszta vattára, vagy egy darabka vászon rongyra 10 csepp eczetsavat csepegtetünk a gyógyszerárban és ezt egy zsinegen leeresztjük a hordó száján a lébe.

Ha pedig almalével kívánunk mézbort készíteni, akkor az almát előbb megreszeljük, vagy apróra összezuzzuk, tovább pedig úgy járunk el, mint a ribizkével.

Az almatörköly is ép oly jó eczetet ad, mint a ribizketörköly.

(Folytatása következik.)

Kezdők számára. Havi teendők.

November.

A legtöbb méhészeti tankönyv azt tanácsolja novemberi tanácsadójában, hogy ha szép derült az idő, czélyszerű a méheket, ha ezt maguktól nem cselekednék meg, kopogtatással vagy a röplyukba való belehelés által kirepülésre ingerelni, hogy minél többször tisztuljanak, mert így jobban kibírják a bennülést, ha esetleg nagyon hosszúra találna elnyulni a tél. — Igaz ugyan, hogy a késői kirepülések igen üdvösek és egyik fő biztosítékát képezik a sikeres áttelelésnek, de azért mi még sem tanácsoljuk a méhek ilyen zavarását most ősszel, még pedig azért nem, mert könnyen megeshetnék, hogy egy része a méheknek elválna a téli csomótól és ott veszne, a hova menekült és a honnan a hideg miatt nem tudott többé a meleg fészekbe visszahuzódni. Ilyen elvált csoportcskákai gyakran találunk tavasszal a kitelelés alkalmával, főleg kevésbé meleg-

tartó kaptárakban. Éppen az ilyen kevésbé meleg fészkü kaptárokból szoktak a méhek így ősz idején, mikor már gyakoriak a fagyok, nehezen előbujni, éppen azért, mert hideg a fészük és mert e miatt nem merik a csomót elhagyni. Nem kell tehát őket bántani és zavarni, hanem inkább a kaptároknak a hideg elleni védelméről és arról gondoskodni, hogy a méhek nyugalma meg ne zavartassék. A kellő mennyiségű táplálék mellett a meleg fészkek a szerencsés áttelelés elmaradhatatlan kelléke. Ne hagyjuk magunkat e tekintetben azok által megtéveszteni, a kik a közönséges vessző kasokra hivatkozva azt állítják, hogy a dupla falas drágább kaptár nem elkerülhetetlenül szükséges a biztos átteleléshez, mert akkor az alföldön, de kivált az oláhok lakta vidéken, a hol csupa vesszőkasokban, még pedig meglehetősen szellős méhkasokban méhészkednek, a méhek már régen elpusztultak volna. — Ezek a méhésztársak erre az argumentumra támaszkodva azt is hirdethetnék, hogy az embernek nem okvetlenül szükséges, hogy jó meleg téli nadrágot és kabátot öltözzön télen, mert hiszen az oláh czigányok is pörén futkosnak télen is sokszor mezítaláb a legnagyobb hidegben. — Ha ezek az urak egy kicsit utána járnának a dolognak és adatokat gyűjtenének, akkor meggyőződhetnék, hogy a vékony kasokban betelelt méhek közül aránylag igen nagy százalék szokott elpusztulni, dacára annak, hogy telelésre csupán a jó erős és mézzel bőven ellátott magtörzskeket szokták meghagyni és ha egy ilyen vesszőkas kiépített belsejét megtekintenek azt is láthatnák, hogy az ilyen kasok fészke, dacára az aránylag vékony oldalfalainak, mégis jó meleg, mert az építmény tömör és minden lép utca a másiktól jóformán teljesen el van zárva, sem felül, sem oldalt a külső levegő meg nem közelítheti, a méheket e szerint légáram sem érheti, úgy hogy ezen zárt, — a méhésztől soha meg nem bolygatott többreftű viaszfalak között sokkal melegebb fészkekben ülnek, mint a szellősebb keretes kaptárakban, ha még olyan vastag deszkából készültek is. Ezen meleg, légárammentes fészkek és a szép, terjedelmes lépeknek tulajdonítható a jó áttelelésen kívül az is, hogy az ilyen kasok rendszeren korábban eresztenek, mint a keretes kaptárok. Egy másik ok, hogy a keretes kaptárokból aránylag nagy téli veszteségek fordulnak elő, az, hogy a kezdő minden marok méhet betelel, mert nem tud azzal a gondolatlaltal megbarátkozni, hogy törzsének száma néhánynyal megapadjon. — Hát ha kitelel, mondja magában és beteleli a biztos pusztulásba vivő szegénykéket. Igaz, gyenge törzskeket is be lehet telelni, és sokszor az ember az ilyen gyenge törzskeket, ha szerencsésen megérték a tavaszt, igen jó hasznát veheti, főleg ha szép erőteljes fiatal anyjuk van. Az ilyen gyenge törzske azonban csak meleg telelőben érik meg a tavaszt. Legjobb őket száraz pinczébe vagy kamarába állítani, a hol semmi és senki sem háborgatja őket.

Eleség dolgában, úgy tapasztaljuk, az idén a méhek nem a legjobban állanak. Napról napra érkeznek a mézértékesítő bizottsághoz etetésre szánt mézre megrendelések és a levélbeni panaszoknak se hossza, se vége, hogy a törzske nem tudtak elegendő télire való mézet gyűjteni. Magunk is láttunk több olyan méhést, a melyekben a méheknek szeptemberben nem volt egy hétre való mézük, sőt 12 szalmakás kitördelésénél jelen voltunk, a melyekben mindössze nem volt három kilogramm méz. Az ilyenek persze nem telelésre valók; de kár volna az olyan törzske életét kockára tenni, a melyek szép népések, de kevés a mézük. Most persze már bajos a hig mézzel való etetés, a sárga cukorral való etetés pedig körülményes és nem kezdőnek való. Sokkal czélyszerűbb a Henning-féle lép paprikával, mely egyre nagyobb kedveltségnek örvend, mert czélyszerűnek bizonyul. Többször leirtuk már a készítés módját e lapok hasábjában, de azt hisszük, hogy nem fogunk felesleges munkát végezni, ha még egyszer leírjuk, ezuttal azokkal a változásokkal, a melyekkel ujabbán nálunk készítik és jó sikerrel alkalmazzák.

A Henning-féle lép, a feltaláló receptje szerint, a következőképen készül: 2 kilogramm közönséges konyhacukrot, 360 gramm (3 $\frac{1}{2}$ deciliter) puha vízzel 30—40 percig forralni és forralás közben, apránként, folytonos keverés között 40 gramm finomra tört keményítő lisztet, 2 gramm tojás fehérnyét, 2 gramm foszfor savas meszet, 2 gramm szén-savas meszet és végül 2 gramm salicylsavat vegyíteni.

Keményítő lisztet könnyen készíthetünk magunknak buza- vagy lisztkeményítőből, tojás fehérnyének pedig 2 tojás fehérnyét veszünk, melyet egy üveglapon szétmázolunk, azután a takaréktűzhelyen, mikor már nem tüzelnek benne, lassan megszáritunk és az üveglapról lekaparva finomra megtörünk, a többi néhány krajczárért minden gyógyszerárban kapunk és ott mindjárt össze is keverik; később aztán, mielőtt az egészet a cukorba kevernők, a keményítő lisztet és a tojás fehérnyét is közibe vegyítjük. Mielőtt ezen keveréket megőzzük, a kereteket kell előkészítenünk,

a melyekbe azt bele fogjuk önteni. E célból a keret egyik oldaláról eltávolítjuk a távkapcsokat és hollyagpapírt ragasztunk a keret egyik oldalára, skatulyát csinálván így a keretből; a papiros széleit jó a keretlécze felhajtani.

Most már hozzá lehet fogni a főzéshez. Legelőször is, miként fennebb mondtunk a cukrot és a vizét forraljuk 30—40 perczig és a folyadékon képződő habot lefőljözzük. Ha a keverék annyira megsűrűsödött, hogy egy belé mártott pálczikáról nyúlósan folyik vissza, akkor éppen jó. Most keverendő hozzá a többi hozzávaló: a fehérnye, salicyl, keményítő liszt és a savak, melyek összekeverten készen tartandók. — Ujabbi 3—4 percz főzés után, a masszát a keretbe öntjük, úgy hogy éppen megteljek vele és szépen elsimitjuk, azután hagyjuk kihűlni. A skatulyává átváltozott keretet természetesen az asztalra fektetjük, mikor a masszát beleöntjük. Ha jól sikerült a munka, akkor a keretben levő anyag, mikor teljesen kihűlt, olyan ruganyosnak kell lenni mint a svájci- vagy a birzalma-sajtnak. Így aztán mindjárt be lehet akasztani a fészekbe. A méhek szívesen elfogadják és ha erős népnek adunk be ilyen lépét azon módon, a mint a méhek felülről fogyasztanak belőle, mindjárt építenek a helyébe és nem ritkán fiasítanak is a frissen épített lépben.

Az ilyen lép beakasztásával mintha új életre ébredne a törzs. A dolgozó méhek között sajátoságos élénk sürgés-forgás indul meg. Sűrűn lépik el a lépét és hozzá fognak felhigításához és széthordásához. Mert a mit azonnal fel nem használnak belőle, azt úgy mint a mézet szokták, lerakják a többiek által időközben kitisztogatott sejtekbe. A Henning-féle léppel való etetés az által is jobb a hig mézzel való etetésnél, mert a méhek nyugodtabbak maradnak és nem járnak ki oly sűrűn, mint ha hig mézet kapnak, tehát nem is pusztul el közülük annyi a tavaszi zord időben.

Ujabban nálunk az eféle lépét úgy készítik, hogy a tojás fehérnyét és a savakat — kivéve a salicylt — elhagyják és helyettük $\frac{1}{4}$ részben keményítő vagy finom buzalisztet és $\frac{1}{4}$ részben törött paprikát vesznek és azt tapasztaljuk, hogy így még szívesebben elfogadják a méhek és a hatás is kitünő.

Tessék megpróbálni!

Arra kívánjuk még a tisztelt méhésztársakat figyelmeztetni, hogy ha a keverék azonnal nem sikerül, azért nem kell mindjárt elkedvetlenkedni. Nem az egyes alkatrészeiben rejlik ily esetben a hiba, hanem a főzésben. Ha nem elég soká főztük — mindig mérsékelt tűzön, — akkor hig marad és nem keményedik meg annyira, hogy megmaradjon a keretben, — ellenben ha a kelleténél tovább főztük, akkor meg nagyon kemény lesz és a méheknek vízre lesz szükségük, hogy elfogyaszthassák.

Ehez is egy kis gyakorlat kell, mint minden egyébhez. B.

Adatok a méh természetrajzából.

— Gyűjtötte és közli: *Binder Iván.* —

(Folytatás.)

Már a bábok különböző nagyságából is kiviláglik, hogy a rőpképes állatok lényfajának nagysága is különbözik egymástól. Egy és ugyanazon méhes család dolgozói között a normális nagyság tekintetében az eltérések ritkák. Közönségesen a tulajdonképeni alaknagyságon alul maradnak. Az előforduló különbözőzetek okai ismeretesek. Ha egy fiatal törzsnek, melynek elejétől kezdve saját építménye volt, például egyéves rajnak, öregebb lépeket adunk be költés idejében, 4—5 hét mulva azt fogjuk tapasztalni, hogy a méhek között, ha nem is föltűnően kisebb, de mégis tényleg valamicskával kisebb dolgozók is fordulnak elő. Azok a sejtek, a melyekben ezen, a méhek zöménél kisebb méhek költettek, a sok báb-buroktól, mely bennük, minden költés után egynek a visszamaradása által összegyülemlett, végre oly annyira megszűkültek, hogy a méh-báb nem tudott már a normális nagyságig kifejlődni. Az olyan abnormális apróságok, a melyek néha-napján a méhek között előfordulnak, az ugynevezett méhtörpék, mint szabályellenességek, nem jönnek tekintetbe.

Az ilyen liliput-méhek bábjai a leggyakrabban a lépeleken előforduló sejtekben találhatók. Az ilyen sejtek nem bírnak a természetszabta mélységgel; de azért mégis kerül beléjük pete, a méhek fel is nevelik úgy, ahogy és befedik. Báró Berlepsch könyvében Bessels doktort említi, ki azt állítja, hogy attól is visszamaradnak a méhek fejlődésükben, ha a fiasítás nem lesz kellőképpen melengetve és elegendő táplálékkal ellátva, Vogel Vilmos, a Bienenzeitung szerkesztője, ez irányban kísérleteket tett, olyanképen, hogy ki vett a fészekből lárvás költést és 6, 8 és 12 órán keresztül oly helyre tette, ahol elég meleg volt, hogy a költés kotló-méhek nélkül ki ne hűljön, de a hol nem környékezte őket a normális temperatura és etetni sem etette őket senki. Ezekből a sejtekből mindig feltűnően kisebb méhek kerültek ki, mint a testvér-költésből, mely a fészekben maradt. Már az anyák között sokkal szembeötlőbb nagyság tekintetében a különbség, mint a dolgozó-méheknél Aprónak, eltávolítandónak tartom az olyan anyákat, a melyek, mielőtt elpárizottak, 14 miliméteren alul maradtak kifejlődésükben, míg a 15 mm. hosszúak már nagyoknak nevezhetők. Persze ennek felismeréséhez ügyes gyakorlott szemmérték kell; ámbár a szép erőteljes anyák a laikusnak is feltűnnek. Legfeltűnőbb a különbség nagyság tekintetében a herék között. A legnagyobb herék rendszeren az anyátlan törzsekben találhatók. Berlepsch báró a herék teljesebb kifejlődését a következőképen magyarázza: Anyátlan kaptárokban a hereálczák a dolgozó-méhek által, hogy a leendő anyák megtermékenyítéséhez minél erőteljesebb herék nevelődjének, igen bőven láttatnak el táplálékkal; továbbá, az ilyen törzsekben nem lévén csak kevés fiasítás, a méhek táplálékkal mindig bőven rendelkeznek — és elegendőt adhatnak a herefiasításnak — megjegyezvén, hogy azért akármilyen bő táplálékban részesül is a költés, azért ez által a méhek még sem fejlődnek abnormális nagyságúvá. Harmadszor, az ilyen anyátlan törzsekben csak kevés lévén a fiasítás és nem tömören, a heréknek bőven van helyük a fejlődéshez és a szomszédos sejtekben a fiasítás nem nyomja őket.

A nagy herékhez számítandók még azok, a melyek normális törzsekben költetnek; itt az alczáknak megfelelő meleget élvezik és bőven kapnak táplálékot és rendszeren 18 mm. hosszúak és erősek lesznek. Középnagyságú herék a magasan boltozott dolgozó sejtekből származnak. Ők képezik az ugynevezett pupos költést. A magasan beboltozott dolgozó sejtekben ugyan elérik a rendes hosszúságot, de szűk lévén a sejt, nem izmosodhatnak meg annyira, mint a bővebb heresejtekben. Minél tömörebb a pupos költés, annál nyulánkabbak a herék, mert ilyenkor a herebábok nem képesek a sejt oldalfalait kifeszíteni. Az ugynevezett apró herék ugyan vastagabbak, de rendszeren rövidebbek, mint a dolgozó méhek, ami azon körülménynek tulajdonítandó, hogy a dajkáló méhek eltévesztvén feladatukat, a dolgozó méhsejtekben levő hereköltést dolgozó-méh táplálékkal táplálták és nem boltozták, hanem laposan fedték be őket.

A hőkömherék liliputherék csak tavasszal és szórványosan költetnek ritkábban később a rajzás idejében. Ha a termékeny anya valamely okból képtelen lesz dolgozó-méh-petét tojni, akkor petéit — a melyek immár meg nem termékenyült peték — dolgozó-méh-sejtekbe rakja; ilyenkor aztán az egészen apró (hőköm) herék nagyobb számban szoktak előfordulni.

(Folytatása következik.)

Uj tagok.

Alább közöljük a folyó évben január hó 1-je óta belépett uj tagok névsorát, uj tagtársainknak szívélyes üdvözlétünket küldvén, azon őszinte óhajunk kíséretében, adná az ég, hogy minél nagyobb örömünk legyen a méhészet terén elérendő sikereikben. Egyuttal arra is kérjük őket, valamint az egyesület régi tagjait is, hogy ne mulaszták el egy alkalommal sem azon méhésztársaik, nevezetesen a kezdők figyelmét, akik még nem tagjai az egyesületünknek, az egyesületre és azon kedvezményekre felhívni, melyeket az egyesület a tagoknak nyújt, nevezetesen az olcsó kaptárakra, műlép-présekre, mézesedényekre, a mézértékesítésre stb. és nekik a beiratkozást ajánlani. Mert minél számosabban vagyunk együtt, annál nagyobb a tekintélyünk és annál könnyebben szerezhetjük meg azon eszközöket, melyek a közérdek előmozdítására szükségesek.

Jegyzék az 1899. évi január hó 1-től a beérkezett nyilatkozat alapján felvett uj tagokról:

Fehér János, Koleczka János, Tillinger Ferencz, Adorján János, Purt Gusztáv, Schwartz György, Barkoczi András, Raszimus Márkus, Berbich János. Izbélyi Bálint, Becker János, Török Bertalan, Schrötter Dániel, Gosztonyi Géza, Goschy Péter, Mauncz Frigyes, Schira Károly. Sztarcse-vits János, Tumó Antal, Nagy Lukács, Maszay János, Mohán József, Kopny János, Schwager Jakab, Major Bálint, Árvai János, Bertán Pál, Végh János, Hocker Ádám, Bamer István, Dr. Szőke János, Schnellás Antal, Andráskovits József, ifj. Mihály Gábor, Bátky János, Zmeskál István, Latkóczy Béla, Csap Nándor, Török Bertalan, Muth György, Schauschek Károly, Räck Ödön, Rudasch Albert, Papp István, Schichta Ferencz, Papp György, Lehotzky Sándor, Dr. Hasits Henrik, Stuller Béla, Pirixbauer János, Szabó Antal, Schwager Jakab, Nagy Károly, Kovalszky Irén, Kanczar László, Sera Péter, Molnár József, Dr. Kuderna Ferencz, Ostyepka István, Pridál József, Sváb György, Hartmann János, Bartholony István, Bartholony János, Hirl Mátyás, Mennhelzler József, Becherer Lőrincz, Incze Gusztáv, Ninkov Mladen, Ambaris András, Zigler Dersi Teréz, Görik Lajos, Rau Ádám, Bator Márton, Híkisch Károly, Tubity Mihály, Töröcsik Mihály, Kleiner Sámuel, Máhr Dezső, Klinger Konrád, Elmer József, Markovics György, Szabó József, Brajer László, Pös Lajos, Borbás György, Énekes Imre, Bernhard Konrád, Záborszky Lajos, Kötő Mihály, ifj. Juhász János, Bezi Mihály, Vagner Ferencz, Komenda József, Kovács Lajos, Tóth István, Hücke Dezső, Klinger Frigyes, Józsa Pál, Mikos Nándor, Olgyay Oszkár, Pardon Mihály, Sándorisván Pál, Dr. Csank István, Mary Sándor. Szekeres Péter, K. Szabó József, Rózsa Károly Mózer F. Ede, Ev. ref. tanító testület, Muncz Friedrich, Molnár Béla Szőlgyéni Gyula, Ottenthal János, Perjáth Mártón, Tempfli Endre, Richte Dániel, Schuller Sándor, Tancsik Albrecht, Tenczik Nikán, Petrovic László, Schulcz Gyula, Skodema Ferencz, Varga János, Haladási kö Okér, Inhoff József, Manesz János, Zomborka István, Szűcs János Csizinszky Bertalan, Nadosy Kálmán, Steierlein Gábor, Dippong Mátyás Weber Ferencz, Elmer József, Gondorovszky Lajos, Papuch I. B., Nagy Kálmán, Keserű Bálint, Kiss Ferencz, Jelencsik Imre, Giróti János, Basa

József, Barczány Etel, Szőke Benedek, Beda Benjamin, Zakaria Miklós. Gál Károly, Zubcsek Géza, Prengly János, Takács Sándor, Kaiser József. Szabó Aladár, Virsik Imre, Engelmann Márton, Csanády Imre, Thurzó Károly, Kovács Mihály, Netyin Kosta, Mayercsik János, Memhelcz József, Laczkó Ferencz, Hetényi Árpád, Szentimre, Graf Béla, Takács József, Németh Jenő, Grenninger Antal Elek, Tóth Sándor, Lindmayer Ferencz, Elekes Mihály, Mezey Bálint, Kozmakovszky Aladás, Grünberger József, Ghillány Alfred, Fernbach Károly, Oesterreicher Géza, Mihály Antal, Zsengő József, Sebestyén János, Tuderer István, Wild György, Szikszay Gábor, Lokuschanszky Károly, Gyertyánfy Kálmán, Sandorfi Nándor, Csenedörös Zagon, Demetrovics János, Hrankay Béla, Kernwein Ferencz, Rieszer Péter, Szehr Ferencz, Wagner József, Búzás András, Debreczeni László, Heidenfelder György, Horitsányi Mátyás, Imry Mihály, Lengyel István, Lévy Nándor, Mayercsik János, Mandl Mátyás, Mirossay Győző, Machacsek Venczel, Magyary Lajos, Olvasó és gazdakör egyesület, Perényi Kelemen, Plechó János, Rosenberger János, Thaler József, Török Zoltán, Wieser János, Marikovszky Sándor, Stock Ambrosius, Zengei Ferencz, ifj. Varga János, Kercsedí György, Tóth József, Simon József, Theodorovits Ferencz, Szuja István, Béky Albert, Belényesy András, Antal Alajos, Szepessy Antal, Pál Sándor, M. kir. csenedör örs. Predeal, Suer Gergely, Heuhel Jakab, Haas Jakab, Hanny Sándor, Virányi József, Csurgay Mihály, Farkas György, Javitó intézet Aszód, Veisz Gusztáv. Bajla Péter, Kolpaszky László, Szilvássy György, Weidlinger Benjamin, Sehlisch Miklós, Ketskés István, Szlezák Vilmos, Moller Miklós, Bartha Pál, Dr. Antal Géza, Pusztai kutasi olvasó egyesület, Csanády Imre, Kutsera Károly, Dr. Giczey Kálmán, Gaszner Ferencz, Rákospölgyi méhészeti egyesület, Bauer Mihály, Bind Oszkár, ifj. Mikó Alajos, S. Simonyi Gyula. Németh István, Hopp Ferencz, Hogyay Józsa Sámuel, Wolfinger Lajos, Holly János, Csiszár Kálmán, Rácz Lipót, Stuber József, Umszuncz Lajos, Dohm Jakab, Liszka Lipót, Bersi Sándor, Bede Károly, Szűcs Jakab, Szabó Gyula, Albert Sándor, Albrechtovich Imre, Jójárt Ignác, Bajus János, Bósek Richard, Einberger László, ifj. Harlány Imre, Leleszi Kovács Gáspár, Kaszt Sándor, Török György, Klein József, Turányi Sándor, Kovács Aladár, Prochaszka József, Nagy Bálint, Fekete Mihály, Stromaszky Sándor, Krecsmás Gergely, Wursch Gyula, Haberfeld Béla, rudolfsburgi Holzinger József, Schwarz Vilmos, Marschinszky Lajos, Heilbrunn József. Garay Mihály, Hagen Ambrosius, Tóth Sándor, Mihalik Miklós, Németh Timotheus, Beszprím Imre, Wekerle Mihály, Doktor Gyula, Fülöp József, Sostarics Elek, Jachini Ferencz, Bloch Antal, Adler József, Blumenthal Dániel, Bárányffy Albert, Bosnyák Géza, Parlagi Ferencz, Helmlinger Péter.

A mézértékesítés ügye.

Az alábbiakban közöljük a harmadik üzletévben, azaz folyó évi február hó 16-ától októberig kifizetett összegeket az illetők nevével együtt, a kiknek az összegek meg lettek küldve, megjegyezvén, hogy egy része csak résztörlesztést képez és hogy a járandóságok hátralevő részét is azonnal ki fogjuk fizetni, a mint az utánvétek beérkeztek.

Nagyon megakasztotta az üzletet a nagy árvíz, mely főként a Délnémetországba és Svájcba vezető vasutvonalakat soká — majd három hétig — járhatatlanokká tette és két kocsirakományra való már megrendelt méz továbbítását lehetetlenné tette. Ez által a fizetés is halasztást szenvedett. Most azonban ismét szaporán megy a vásár, úgy, hogy alig győzzük a csomagolást és továbbítást.

Mézre tehát még mindig van szükségünk.

Eddig hatszáz métermázsza körül fogyott el és ha a megrendelések tovább is így tartanak, az új mézig még hatszáz mázsát el fogunk tudni adni, csak legyen. Persze olyan árakat, mint a milyeneket többen kérnek, mi sem adhatunk. A ki nem adja úgy, mint a múlt évben, az ne is kérdezősködjék, mert, igen tisztelt méhésztársak, a bizottság sem reá nem fizethet — sem a vevőt nem kényszerítheti, hogy jobb árt fizessen, — sem szirupot nem keverhet a mézbe, hogy annyit fizethessen, a mennyit többen szeretnének. A hamburgi kereskedők az amerikai pergetett méznek 5 kilós póstacsomagját, bérmentes szállítással, 6 márkával hirdetik, ez pedig 2 frt 38 kr. Tessék versenyezni, mikor a német mézvárnak 5 kilónként 1 frt 20 kr. A ki kételkedik ezen állításunkban, annak megírjuk az illető kereskedő címét, tessék aztán próbára egy lődönnel hozatni.

A ki 42--50 forintot tudja mézét eladni, az nem szorul a bizottságra, az adja el annak, a ki ily árt kínál. Nem volna okos, ha nem tenné. *A ki azonban a bizottság által biztosított árakkal beéri, ahhoz az azon szívélyes kérelemmel fordulunk, lenne szíves méz-készletét mielőbb bejelenteni, hogy a még reményelhető mézmennyiségek iránt tájékoztatást nyerhessünk.*

Ismételjük: még 500—600 métermázsára lenne szükségünk.

A mézértékesítő bizottság által az utolsó kimutatás óta kifizetett összegek.

Árvai János 41 frt; Adelman Károly 202 frt; Árpád János 185 frt; Altstadter Jenő 50 frt; Adamovits János 34 frt; Adamkovits Antal 53 frt; Adelman Ferencz 66 frt; Adler Tamás 77 frt.

Bubán Sándor 18 frt; Bogathy József 122 frt; Barbier József 127 frt; Bugarszky Szvetozár 186 frt; Bohn Ferencz 305 frt; Barth Ignác 177 frt; Barna Miklós 212 frt; Benczúr Gábor 100 frt; Bloch Antal 230 frt; Bezetka Károly 256 frt; Bloch Gáspár 50 frt; Bildhauer Adalbert 72 frt; Bohunek Kálmán 48 frt; Berczeli József 71 frt.

Chorus Gyula 25 frt; Csete Károly 350 frt.

Dolicsek Völgyesi József 16 frt; Dömök Károly 111 frt; Debreczeny András 70 frt; Dömötör László 42 frt; Dippong Mátyás 34 frt; Dolinay Lajos 35 frt.

Forgács László gróf 108 frt; Fuderer István 43 frt; Frommayer György 84 frt.

Gosztonyi Miklós 38 frt; Görög János 113 frt; Gombár Antal 200 frt; Gaál Károly 19 frt; Guttmann A. 300 frt; Giroti János 10 frt; Gyombola István 138 frt; Gálló Péter 39 frt; Gyaresik Károly 64 frt.

Hajdu Szilveszter 76 frt; Haar Samu 12 frt; Hauser Ignác 52 frt; Hommert Mátyás 73 frt; Hutwagner György 21 frt; Hegedüs Mihály 221 frt; Huszár Miklós 216 frt; Hatala Antal 52 frt; Háló Lajos 22 frt; Habetin J. 36 frt; Hives Pál 136 frt.

Józsa Pál 114 frt.

Klein Ignác 80 frt; Kutlik Cyril 6 frt; Kiss József 90 frt; Kleins János 17 frt; Komáromy Mihály 85 frt; Krizsán János 75 frt; özvegy Knipfer Edené 155 frt; Kovács Lajos 139 frt; Kovács Aladár 153 frt; Klein József 93 frt; Komenda István 126 frt; Konecz András 157 frt; Karma Mátyás 92 frt; Kohlmann testvérek 18 frt; Kállay Lajos 49 frt; hegyesi Kiss József 164 frt; Kletz Károly 122 frt.

Lantos János 36 frt.

Mary Sándor 181 frt; Mladin Grigoric 37 frt; Mandel Mátyás 104 frt; Maszay János 178 frt; Milics B. János 18 frt; Mező Lajos 280 frt; Müller Mihály 104 frt; Mudnoch András 193 frt; Mauks Elek 44 frt; Magyar mezőgazdák szövete 67 frt.

Neiszer Péter 248 frt; Németh Károly 78 frt; Nagy Bálint 37 frt; Németh Timót 14 frt; Német István 13 frt.

Ormay Antal 73 frt.

Podmaniczky Mária báróné 109 frt; Papecz Antal 294 frt; Pszotta Ferencz 89 frt; Poór Mihály 176 frt; Petrányi László 429 frt; Patay András 46 frt; Papp Lajos 110 frt; Perényi Kelemen 21 frt; Pethő 21 frt; Pribilek Antal 175 frt; Piuksich Oszkár dr. 249 frt.

Rudasch Albert 63 frt; Rácz Lipót 17 frt.

Szikora József 57 frt; Stuibler József 124 frt; Schlesinger Alajos 151 frt; Schira Károly 199 frt; Schiszler Konrád 58 frt; Scherer András 179 frt; Sztelek Lajos 181 frt; Szeőke Mihály 228 frt; Szaja István 15 frt; Süle Antal 107 frt; Szauer István 36 frt; Schwarcz Gyula 17 frt; Spisak Lajos 36 frt; Sváb György 26 frt; Szappanos Alajos 105 frt; Szabó György 32 forint; Szuyer Gergely 24 forint.

Toponári János 46 frt; Tritsek József 139 frt; Takács Sándor 71 frt; Tubity Mihály 156 frt; Takács József 381 frt.

Uray József 70 frt.

Velcsöv Lukács 39 frt; Virágh Gyula 81 frt; Végh Lajos dr. 118 frt; Váczi Gyula 93 frt; Vári János 35 frt.

Weber Ferencz 119 frt; Wieser János 76 frt.

Zsupányi József 46 frt; Zomborka István 64 frt; Zsák Endre 36 frt.

(Folytatása következik.)

Olcsó kaptárok.

Az olcsó kaptárok szünet nélkül készíttetnek. — A télen át néhány száz el fog készülni, de már most is lehet kapni. Hanemann-rácsot hozzá külön kell megrendelni.

Dr. Bálint Sándor,

a kolozsvári nemzeti muzeumban őrség.

Az amerikai és francia kaptárokról legközelebb. — A téli hónapokban bőven lesz időnk ezen tárgyról vitalkozni. — csak türelem. —

Betelelő vánkosok

méret után, bármely rendszerű kaptárhoz, 6 cm. vastagságban, meleg-tartó anyaggal kitömve és áttűzve, darabja 20 krajczár.

Továbbá vállalkozom méhtelegek olcsó berendezésére és betelelésére — ha egy-egy törzsnek csupán 2 kiló méze van is — tekintet nélkül az időre. — Bővebbet levélben.

PETROVICS FERENCZ asztalos, Ó-Szőny, Komárom-megye.

Az egyesület mézes üvegekre új **czimkéket** készíttetett, a melyeknek fekete lenyomatát azzal mutatjuk be, hogy a czimkék szép színesek és különösen mézes üvegeken igen mutatósak.

Felirat nélkülieket is lehet kapni; ezek megfelelő szöveggel ellátva más czikkekre, például mézbort, mézlikört vagy mézeczetet tartalmazó palaczkokra valók, de eladó, vagy kiállítandó egyéb tárgyakra is alkalmazhatók.

Az árak, melyek mindenkor — **15 kr.** postaköltséggel — előre beküldendő, a következők:

50 drb czimke 50 kr.

A feliratnak, illetve a lakczimnek külön nyomásáért:

50 drbnál — 30 kr

100 „ — 40 „

500 „ 1.60 „

1000 „ 3.00 „

A czimkék az egyesületi elnökségnél, Budapesten, IX. ker., Lónyay-utca 4c. szám, kaphatók.

MAUTHNER ÖDÖN

budapesti magkereskedésében méhészeti eszközök és kaptárok kaphatók.

Joó István komáromi kereskedelmi méhészeté számára
megbízható **asztalos-méhész** keresték.

BRETTSCHEIDER HENRIK tagtársnál

Moórótt (Fehérmegye)

eladásra kerül őszi vagy jövő tavaszi szállításra: **egy millió sz.**
és **250 ezer egy-** vagy **két éves gyökeres, fajtisza, szőlő-**
minőségű

Ezerjó és Olasz-Rizling szőlővessző

 jutányos áron.

Előjegyzések már most elfogadtnak.

Branyiszkói hegyi mézet, különkint és pedig lépesmézet **20**
pergetett mézet **60 kr.-ral** szállítók.

Tartály és csomagolás ingyen. **10-12**

KAIL LÁSZLÓ, földbirtokos, Harakócz u. p. Szepes-Váralya.

„M É H”

és összes kellékei **részletfizetésre**

Szőlős-Győrök, **RÓNAY LAJOS.** **9-12**

295.01y

ZIEHME FERENCZ,

aranyműves és díszműgyáros

ARNTERN-ben (Provinz Sachsen) Németországban

Ajánlja ékszerkülönlegességeit

készít: német-, olasz- és krajnai méheket, méhkirálynőket, **10-12**
vagy broche formában, kívánat szerinti kiállításban.

Méh-különlegességeket különféle drágakővel kirakva és kóp-kási
kedves ékszerül uraknak és hölgyeknek.

Arjegyzek és mintak kívánatra küldetnek. Megrendeléseknél a czim pontos megírása **10-12**

Kereskedelmi méhészet

és

 műlép-gyár.

Mindennemű méhészeti **eszközök és használati cikkei**
gyártása **csakis mintaszerű, különlegesség számba menő minőségben.**

Ausztria-Magyarország legnagyobb gyára e szakmában,

világos csőbe berendezve és villamos világító teleppel ellátva.

PROKOP JÓZSEF, Friedland in Böhmen,

a községi **Prince és Schulz** özég kizárólagos tulajdonosa.

Viasz- és nyers lépeknek megvétele és kicserélése.

Arjegyzek magyar- német- vagy csehnyelven, kívánatra ingyen és bérmentve **10-12**

Sürgőnyczím: **PROKOP, Friedland, Böhmen.**

2-12

MAGYAR MÉH

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONTA EGYSZER.

SZERKESZTI:

BINDER IVÁN.

TARTALOM:

Kedves méhésztársaim! VÁMOSSY MIHÁLY. — A magyar méhészek II. országos kongresszusa és a szegedi méhéskiállítás. (Folytatás.) — A német, osztrák és magyar méhészeknek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 34. vándorgyűlése. (Folytatás.) — Sarju anya. URAY JÓZSEF. — Öt év végén. K. KISS ILLÉS. — Kezdők számára. (Havi teendők). B. — A mézborkészítésről. — A mézértékesítés ügyéről. — A borítékon: Hirdetések.

E folyóiratot az egyesület rendes tagjai az évdíj (2 frt) fejében kapják.

Előfizetés útján egész évre 3 frt.

Hirdetési árak: Egy egész oldal 10 frt, fél oldal 5 frt 20 kr., negyed oldal 2 frt 70 kr., nyolczad oldal 1 frt 40 kr., tizenhatod oldal 72 kr.

Az egyesület tagjai ezen áraknak, a mennyiben méhészeti eszközök, használati tárgyak és előméhek eladására vonatkoznak, csak a felét fizetik, kivéve ha a hirdetés számára külön meghatározott helyet kívánnának, mely esetben kedvezményt nem élveznek.

Az egyesületet illető összes pénz- és egyéb küldemények, rendeltetésük pontos megjelölésével, a »Magyar Országos Méhészeti Egyesület«-hez (Budapest, Üllői-út »Köztelek« küldendők.

Szerkesztőség: Budapest, II. ker., Toldy Ferencz-utca 68. szám.

Kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Köztelek.

Az utánnomás engedélyezése az egész lap terjedelmére fentartatik.

BUDAPEST, 1899.

AZ EGYESÜLET TULAJDONA.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

Tehát ismét hatvannégyen kaptak pénzt, összesen 6550 forintot. Az idén tehát már a 20,000 forint körül járunk, megjegyezve, hogy az itt kimutatott összegek csúcán egy részét képezik a követelések, a hátralevő részoszegeket majd csak akkor fogjuk kifizetni, ha már az összes méz elkelt és az utánvételek beérkeztek. Mert az utóbbi májusi beküldött méznek egy része még a raktáron van s egy részét már eladatott, még nem érkeztek meg az utánvételi összegek. Már most ismételt és megemlítjük ez alkalommal is, mert néhányan állítják mézük eladását és pénzük megküldését, hogy az utánvételekre csak 4—5 hétig is kell várni, kiváltképen, ha nagy távolságokra küldetnek, aru, úgy, hogy 12—14 nagy is elmulik, míg a küldemény rendeltetési helyére érkezik. No most már, ha a címzett nem ott helyben, lakik, ahol a vasuti végállomás van, hanem a környéken, akkor meg 2—3 napig tart, míg a címzett a küldeményt átveheti. A vasuti pénztáros pedig küldi vissza azonnal az utánvételi értesítést a feladó állomásra, mert nem a vasutnál neki erre 8—14 napi kezelési időt engednek. A pénz tehát lassan gyűl össze. Nem is lehetett volna most sem ily nagy összeget kifizetni, ha a bizottság élén állók nem tennének meg minden lehetőséget, hogy a tisztelt méhésztársak minél gyorsabban jussanak pénzükhez. Ugyanis *Liebner József ur, a bizottság elnöke és Binder Iván bizalmasa* gondok, figyelembe véve több szegényebb sorsú méhésztárs ezen sürgős kérését, hogy a legszükségesebb téli bevásárlásokra, követeléseiknek legalább egy részét megküldhessék nekik a bizottság, a takarékpénztárnál személyesen rendelkezésre bocsátása mellett egy nagyobb összeget utalványoztatnak.

Igy aztán mindenki kaphatott valamit, ki többet, ki kevesebbet, ahhoz képest, hogy mennyi mézet küldött be.

Időközben még további 2000 frt utalványoztatott. Az illetők nevét a jövő lapban fogjuk közzétenni.

Mézre még mindig van szükségünk. Minden mennyiséget átveszünk, ikrás és sötét színű mézet is.

Föltétel: **tiszta kezelésért szavatosság.** — Edények ingyen és bérmentve adunk.

Hirdetmény!

Van szerencsém köztudomásul adni, hogy **olcsó kaptárak** nálam is előállíthatnak és pedig:

Országos egyesületi 30 kerettel, vagyis Liebner-féle 20 kerettel teljesen felszerelt, szalmával bélelt, kaptár ára: csak 3 frt 50 kr.

Megrendeléseket illetőleg előjegyzéseket már most kérem megtenni, hogy annak idején (tavaszkor) a szállításnak képes legyek eleget tenni.

Megrendelés alkalmával 10% előleg hozzám beküldendő.

SZÉNÁSY FERENCZ, kereskedelmi méhész, **Veszprém.**

Figyelmeztetés!

A hirdetésekben ígértékért az egyesület nem vállal felelőséget. — Ezen figyelmeztetés azonban az egyesület saját hirdetéseire nem vonatkozik.

MAGYAR MÉH.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

XX. ÉVFOLYAM.
1899.

Szerkesztő :
BINDER IVÁN

12. SZÁM.
December.

Kedves méhésztársaim!

Engedjék meg, hogy lapunk élén higgadt komolysággal szóljak Önkhöz.

Hazánk közgazdasága egyik ágának, a méhészetnek fejlesztésére, emelésére és gyarapítására kétezret meghaladó számban egyesültünk.

Egyesülésünk minden erőltetés nélkül, a magunk jó szándékából, önként történt.

Egyesületünk fentartására, annak szellemi eszközére a Magyar Méh- kiadhatására nagyon csekély terhet vállaltunk magunkra.

A teher nem több, mint évi két forint. Ennek pontos befizetését vállaltuk el. Ezt kellene teljesítenünk. Ezt kellene befizetni venkint pontosan, hogy megfelelhessünk azon követeléseknek és igényeknek, melyeket mi itt a központban magunkra állaltunk.

Fájdalom, alig tehetjük meg úgy, a mint azt mi magunk hajtanók és talán társaink is óhajtanák.

Nem pedig azért, mert hiveink és társaink — kivéve a iveendőket — nem teljesítik a magukra vállalt kötelezettségeiket úgy, mint a hogy azt kellene és a hogy azt ígérték.

Évi tagsági díjaikat nem fizetik.

Már két ízben küldöttünk ki felszólítást, először szeptemberben, legközelebb pedig novemberben 881 felszólítás ment ki alig van valami eredménye.

Helyzetünk e miatt nem valami kellemes és rózsás, mert iadásaink megvannak; ingyen, pénz nélkül, csupa kérelemre em adnak és nem tesznek nekünk semmit sem.

Meg kell fizetni mindent, gyakran még a pusztá szavakat is igérettel nem utasíthatunk el senkit sem.

Azt kell hinnünk, hogy felhívásainkat, gondtalanul, olvasatlanul csak félre teszik; csupa hanyagságból, nembánomságból halogatják tagsági díjaik beküldését, ezért aztán némelyeknek három, négy évről, sőt hat évről is fenmarad.

Hát pedig hat, vagy nyolcz, vagy éppen tizenkét forint megfizetése terhesebb, mint az évenkénti két forint beküldése.

Felhívom és felkérem kedves méhésztársaimat tehát tegyék, teljesítsék kötelességeiket mielőbb, minél gyorsabban s ne kényszerítsenek bennünket a perlekedés elszomorító és költséges útjára. És ne kényszerítsenek bennünket arra sem hogy neveiket lapunkban közzé tegyük, mely, azt hiszem, igen érzékenyen érintené tagtársainkat.

Ez fájna nekünk és önöknek is kellemetlen lenne, ha a perlekedés útján tagsági díjaikat kétszeresen vagy talán háromszorosan is kellene megfizetni.

Bárcsak ne elhangzott szó lenne szavam a pusztában de azok, a kik érdekelve vannak megszívlelnék s megnyitva erszényeiket, teljesítenék kötelezettségeiket. *Vámossy Mihály,*

elnök.

A magyar méhészek II. országos kongresszusa és a szegedi méhészkiallítás.

(Folytatás.)

M é h é s z e t i t ö r v é n y t e r v e z e t.

I. FEJEZET.

A méhesek felállításáról.

1. §. A méhészkedést mindenki szabadon gyakorolhatja, nemcsak saját földbirtokán, hanem a haszonbérlet és bérlet is.

2. §. Községi erdőn, legelőn, vagy más, közös tulajdont képező területen a részesek bármelyike szabadon méhészkedhetik, a 3-ik §-ban írt feltételek mellett, de a méhészkedés céljaira elfoglalt föld területért a közbirtokosság megfelelő vizontszolgáltatást követelhet.

3. §. Lakóház, utca, közut, istálló, pajta, juh- és sertés-ól közelében, 6 méternél kisebb távolságra csak abban az esetben szabad méhcsaládokat kitenni, ha a méhek kirepülése eme helyektől ellenkező irányban történik és a méhes oldalai a röpirány megváltoztatása ellen kellő biztonságot nyújtanak.

II. FEJEZET.

A raj befogásáról.

4. §. A kiröpült rajhoz kizárólagos joga csak az anyakas tulajdonosának van, a ki a raj követése vagy keresése, avagy a már megszállott raj befogása céljából idegen birtokra mehet és a rajot befoghatja, anélkül, hogy arra az idegen birtok felett rendelkező személytől engedélyt eszközölt volna ki; köteles azonban az esetleg okozott kárt megtéríteni.

5. §. Ha a kiröpült rajhoz többen tartanának igényt: ez azé, a ki előbb követte, vagy kereste, ha a tulajdonjog másként nem bizonyítható.

6. §. Ha valaki a kiröpült rajot keresés közben, vagy mielőtt a tulajdonos azt kereshette, avagy követhette volna, befogja: köteles azt a tulajdonosnak visszaadni, a nélkül, hogy bárminemű kártérítésre igényt tarthatna.

7. §. A kiröpült raj gazdátlanává válik, ha az anyakas tulajdonosa két nap alatt azt nem fogta el és nem is kereste, vagy a raj követésével és keresésével önkényt felhagyott. Ebben az esetben, közös földön bárki, saját földjén pedig a tulajdonos, vagy hasznélvező befoghatja és megtarthatja; a mennyiben az utóbbiak a raj iránti jogukat érvényesíteni nem akarják, a rajot a 4 §-ban irt feltételek mellett bárki befoghatja és megtarthatja.

Abban az esetben, ha valaki a méhrajot a fennebb irt határidő eltelte előtt jóhiszeműleg befogja, a tulajdonos csak abban az esetben követelheti vissza a rajot, ha a befogással járó költségeket megtéríti, a mi a raj értékének egy negyed részénél nem lehet több.

8. §. Ha a méhraj idegen, de be nem népesített kőpübe vonult be, a rajot követő tulajdonos az iránti jogát ép úgy érvényesítheti, mintha a raj szabadban szállott volna meg, mely esetben az idegen méhkőpű építményében, a raj kivétele alkalmával okozott, elkerülhetlen kárért a raj tulajdonosa nem felelős.

9. §. Ha a raj valakinek már benépesített méhkőpűjébe vonul be a méhkőpű tulajdonosa a rajot megtarthatja anélkül, hogy azért a raj tulajdonosának kártérítéssel tartoznék.

10. §. Több tulajdonos méhkőpűjéből kiröpült rajok összeszállása esetére a tulajdonosok, az összeszállt rajokból abban az arányban részesülnek természetben, a mint a keresett rajok számaránya szerint meghatározható.

Ha az összeszállott méhrajok önkényt szétválnak, vagy másként szétválaszthatók, a méhrajoknak a tulajdonosok közötti megosztása sors-huzás útján történik.

III. FEJEZET.

A méhek pusztítása elleni intézkedések.

11. §. Idegen méhek tömeges elfogása, elpusztítása, vagy valamely ártalmas szernek ebből a célból való kitétele tilos és a mennyiben a cselekmény nem minősül a büntető törvénybe ütköző vétséggé: e törvények szerint büntetetik.

12. §. Mézeskalácsosok, mézszűrőssel, sajtolással továbbá cukor előállításával vagy feldolgozásával foglalkozó gyárosok, iparosok, kötelesek üzemüket olyképen zárt helyiségben folytatni, hogy idegen méhek a mézet- vagy cukor-termékekhez, avagy hulladékokhoz ne férhessenek.

13. §. Mézet csak olyképen zárt edényben szabad szállítani, hogy az edény tartalmához a méhek hozzá ne férhessenek.

IV. FEJEZET.

A ragadós költésrothadásról.

14. §. Ha valamely méhesben költésrothadás lépett föl, a méh tulajdonosa, vagy a gondozással megbízott személy, köteles arról legfőlebb 24 óra alatt a rendőrkapitányságot, községekben a községi előljárót értesíteni. A hatóság köteles a bejelentést haladéok nélkül közölni a méhészeti felügyelővel, a ki a betegség minőségének megállapítása céljából azonnal intézkedik.

15. §. Addig is, míg a ragadós költésrothadás jelenléte szakértőileg megállapítható: abból a méhesből, melyben a gyanús betegség föllépett, tiltva van élő méhet, vagy bármely méhterményt, nemkülönbön méhészeti eszközöket, ide értve a méhkasokat is, bárhová szállítani. Az olvasztott viaszra, ha az nincs műlépnek feldolgozva, nem terjesztetik ki a tilalom.

16. §. Ha valamely méhesben a ragadós költésrothadás jelenléte megállapított, köteles a tulajdonos a beteg méhcsaládot hatósági ellenőrzés mellett azonnal tűz által megsemmisíteni. Ha a tulajdonos ezt elmulasztaná tenni, a megsemmisítést a hatóság hajthatja végre, a méhtörzs tulajdonosa költségére és veszélyére.

A ragadós költésrothadásban szenvedő méhcsaláddal együtt megsemmisítendő annak építménye és a méhköpü is. Kivétel a deszka építményű méhlak; ez hatósági ellenőrzés alatt végzendő fertőtlenítés után a tulajdonos birtokában hagyandó.

Hasonlóképen fertőtlenítendő a méhes, az ahhoz tartozó helyiségek és az összes méhészeti eszközök.

17. §. Azoknak a méhcsaládoknak a tulajdonosai, a kik attól a helytől, a hol a ragadós költésrothadás jelenléte megállapított, légvonalban mért 10 kilométernél kisebb távolságra méhészkednek, élő méhet a község határáról mindaddig nem szállíthatnak más helyre, míg a szállítási tilalmat a hatóság meg nem szüntette.

18. §. Ha a ragadós költésrothadás egy vagy több községben nagyobb mérvben el van terjedve: a község s szükséghez képest több község, mint *vészterület* elzárható, mely esetben a méhészeti termények forgalma a 15. §. értelmében egész vészterületen korlátoztatik mindaddig, míg a vészt a hatóság meg-zúntnak nyilvánítja.

19. §. Külföldről Magyarországra élő méh szállítás csak abban az esetben engedtetik meg, ha a küldő hatóságilag igazolja, hogy méhesében és attól légvonalban mért 10 kilométernyi közelségben ragadós költésrothadás nincs és hat hónapon belül nem volt.

20. §. Ha valamely méhcsalád az átvétel után 10 nap alatt ragadós költésrothadásban megbetegszik: az vélelmezetik, hogy már az átvételkor beteg volt és azért az átadó szavatossággal tartozik. De ez a jogvédelem

csak abban az esetben szolgálhat az átvevő javára, ha a 10 napi határidő lejártá után legfőjebb 48 óra alatt a betegség fölléptét a község előjárójának, rendezett tanácsu városokban a rendőrkapitányságnak, bejelentette és azon a helyen, a hol az átvett méhcsaládot tartotta az átvétel idejében vagy megelőzőleg 6 hónapon belül ragadós költés rothadásban szenvedő méhcsalád nem volt.

V. FEJEZET.

Büntetések iránti határozatok.

21. §. A ki a 3., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17. §§-ok rendelkezését megszegi, kihágást követ el és a következő pénzbüntetéssel büntetettetik:

1., a 3., 11., 12 és 13 §-nak rendelkezés megszegése eseteiben 5—50 frt.

2. A 14., 15., 17. §. rendelkezés megszegése esetén 10—100 frt.

3. A 16. §. rendelkezés megszegése esetén 50—300 forint pénz-büntetés szabandó ki, ezen kívül minden egyes esetben megállapítandó a magánkár összege is.

22. §. A kihágások fölötti biráskodásra első fokban a járási főszolgabíró, rend. tan. városokban a rendőrkapitány, másodfokban az alispán, rend. tan. városokban a városi tanács, harmadfokban pedig a közigazgatási bizottság illetékes.

23. A 20. §. valamint a II. fejezetben foglalt magánjogi peres ügyekben a községi bíróság illetékessége állapittatik meg, és pedig a II. fejezetben irt esetekben az a községi bíróság illetékes, melynek területén a vitássá vált raj megszállott.

I n d o k o l á s .

I. FEJEZET.

1. §. A méhészkedés joga a birtokjog fogalmából önkényt folyik; hogy ennek daczára helyet foglal a tervezetben eme rendelkezés, onnan van, mert némely vidéken még ma is fönáll az a balhit, hogy a méh, bizonyos mezőgazdasági terményeknek, különösen a szőlőnek, ártalmára van. Ennek a balhitnek a régi municipális törvénykezésben is nem egy helyt akadunk nyomára; a többek között Eger város is kiadta a szőlőben való méhészkedés ellen a tilalmat és a méh elkobzásán kívül a méhes elégetésével büntette a tilalom áthágóját. (Corp. Statutorum. Hung. munic. II. kötet második fejezet, 377. lap.) Ujabbán, csak pár év előtt, egyik főszolgabíró végzésileg is kifejezést adott ennek a tévhitnek s az utóbbi évtizedben többször volt vita tárgya különböző hatóságok előtt, bizonyos területeken, különösen a szőlőkben való méhészkedés joga; ennél fogva szükségesnek vélem, hogy eme téves felfogásból eredő bajok elkerülése végett a törvényes intézkedés a jog szabad gyakorlására vonatkozólag is terjesztessék ki. Ugyanaz a felfogás érvényesült a német birodalmi polgári törvénykönyv-tervezetében is, a melyben rendelkezés volt aziránt is, hogy kinek van joga a méhészkedésre.

2. §. E §. intézkedése azon földbirtokra vonatkozik, a melynek haszonélvezete több személy között megoszlik. A mennyiben a részesek valamelyike a rendes gazdasági üzem mellett még a méhészkedést is akarná folytatni: abban ötet korlátozni nem lehet, minthogy az, a ki méhészkedik, nem fog a többi részes kárára gazdagodni.

A községi- és közbirtokossági földterületeken igen gyakori esetben tetetett vitássá az a kérdés, ha vajjon a közbirtokosság tagjai az osztatlan közös birtokot méhészeti célra használhatják-e a nélkül, hogy arra a közbirtokosság külön engedélyt adott volna?

Tekintettel arra, hogy hárminemű gazdasági üzemre van hivatva valamely községi- vagy közbirtokossági földbirtok: a méhészet magának az üzemnek csak előnyére lehet, a mennyiben immár többé kétségbe nem vonható igazság, hogy a méhek a növények megtermékenyítését hatályosan előmozdítják; tekintettel továbbá arra, hogy általános köz gazdasági szempontok igénylik, hogy lehetőleg minden értékesíthető anyag a közjólét előmozdítására fölhasználtassék; ennél fogva szükséges, hogy a törvény biztosítsa a közös birtokbeli részesek és a közbirtokosság minden tagjának abbéli jogát, hogy a közbirtokossági területen a méhészetet szabadon gyakorolhassa, ebből kifolyólag meg kell adni azt a jogot is, hogy az ilyen területen a méhköpüket kitehesse a nélkül, hogy arra a különös engedélyt kellene kieszközölnie. A mennyiben azonban birtokrészes, vagy a közbirtokossági tag a méhészet céljaira földterületet foglalna el: jogos és méltányos, hogy azért megfelelő viszonzatszolgáltatást teljesítsen.

3. §. A szomszédjog és közrendészeti szempontokból is szükséges szabályt állítani fel arra, hogy a méhesek miként helyeztessenek el? Erre nézve az ismert jogszabályok kevés intézkedést tartalmaznak. A német birodalmi törvényjavaslat 3. §-a a belső telkeken 10 méterben állapította meg a legkisebb távolságot s e mellett $2\frac{1}{2}$ méter kerítés felállítását szabta elő. Az eddigi tapasztalatokat véve irányadóul, a 6 méter távolságot elegendőnek tartom; mert a tapasztalás szerint, ha a méhes szabályszerű háttérrel el van látva és a 3. §-ban irt helyektől ellenkező irányban történik a kirepülés: a méhek embernek, állatnak ártalmára rendszerint nem lehetnek.

A távolság megállapításánál a birtokviszonyokat is számításba kellett venni, annak a tulságos kiterjesztése a méhészetnek lehetne hátrányára.

II. FEJEZET.

4. § Már a legrégibb jogi írók általában megegyeztek abban, hogy a méhraj nem lehet tárgya a szabad foglalásnak, hanem az a törzscsalád tulajdonosáé; mert: habár a raj kivonulása alkalmával kiszabadul a tulajdonos hatásköréből, azért annak tulajdonosa marad.

A legjelesebb jogi írók, mint Holzschauer, Roth (System des Deutsch. Privat-Rechtes), Schelhass (Nachbarrecht 7. §.) Dr. Schuster Max és Dr. Schreiber Károly (Commentar zum o. b. g. B.) stb. megegyeznek abban is, hogy a törzscsalád tulajdonosa a kiröpült rajot követheti, üldözheti, elfoghatja s ebből a célból másnak a birtokára is behatolhat s ha a birtok tulajdonosa indokolatlanul megtagadja a belépést: akkor a tulajdonos »actio exhibendum«-mal kártérítést követelhet.

7. §. Némely jogi író szerint, mielőtt eldönthetnék, hogy a méhraj lehet-e szabad foglалás tárgya; nyilatkoznia kell a törvénynek arról, hogy a méh minő természetű állat?

Erre nézve eddig feltűnően ellentétes vélemények nyilvánultak. Így például a római jog szerint a méh vad állat (*»apium ferum est«*), azonban intézkedéseiben mégis sok tekintetben eltér más vad állatra vonatkozó intézkedésektől, sőt szabályozza a méhrajra vonatkozó jogokat is.

Az osztrák polgári törvénykönyv 384 §-a értelmében a méh szelidített házi állat. A német birodalmi polgári törvény szerint szelidíthető vad állat. A bajor törvény szerint szelid házi állat. A görögök szelid és vad méheket különböztettek meg. A *»Jagd und Wildbannung Gerechtigkeite«* (9. §.) akképen definiál, hogy *»a méhek természetüknél fogva vad férgek, azonban a szárnyasokhoz tartoznak, jöllehet nem madarak«*.

Bármennyire eltér a jogászok véleménye a méh minőségének a meghatározásánál, egyben mégis megegyeznek: abban, hogy különleges intézkedésekkel kell szabályozni a foglалás általi tulajdon szerzést.

Az a kérdés, hogy a kiröpült méhraj uratlan dologgá, következöleg szabad foglалás tárgya lehet-e és ha igen, mikor? a legrégibb idötöl fogva mostanáig, a jogászok részéről oly ellentétes felfogás szerint tárgyalatott, hogy aligba van még magánjogi kérdés, melynek megoldása körül annyira eltértek volna a jogi vélemények.

A római jogászok egy része a kiröpült rajot, a mint idegen területen megszállott: *»res nullius«*-nak tekintették, a jogi birtoklást a tényleges birtoklástól feltételezve és szabad foglалás tárgyának tartották annyira, hogy ha valaki azt idegen telekröl fogta is be, a telek tulajdonosa csak az *»actio injurandum«* czimen léphetett föl.

A magyar népéletben ma is tényleg az a hit az uralkodó, különösen pedig a közös birtokon megszállott rajra vonatkozólag, hogy az a megszállás pillanatától fogva szabad foglалás tárgya, nem törödve avval, ha vajjon a törzscsalád tulajdonosa követi-e, keresi-e?

Mellőzzük azokat az érveket, melyeket a szabad foglалás pártolói álláspontjuk védelmére felhoztak, mert ez a kérdés ma már többé vita tárgya sem lehet; de annál vitásabb az, hogy a törzscsalád tulajdonosán kívül még ki és mikor szerezheti meg a kiröpült raj tulajdonjogát?

Mig némely jog, mint például a Szászvárosi jog, a római jogászok nyomát követve, a jogi birtoklást a tényleges birtoklástól feltételezték, addig egyes törvények és jogszokások az anyakas tulajdonosának korlátlan bizonyítási jogot engedtek a rendes elévülési határon belül.

A lengyel népjog, a raj kivonulása napján, nap lementé után, szabad foglалás tárgyának nyilvánítja a méhrajot.

A longobárd jog szerint elég volt, ha az anyakas tulajdonosa jelt adott, hogy a kivonult rajot be akarja fogni, ebben az esetben az elévülés félbeszakadt.

A János örgróf (nürnbergi) m. törvénye szerint (1398) a tulajdonos, a szomszédba megszállott rajra igényt tarthatott, *ha követte*; ellenkező esetben bizonyítania kellett. Ugyanazt a nyomot követték a lüneburgi fejedelemség és a lüneburgi grófság törvényei is.

A bajor törvény szerint (3. §.) a méh a házi állatok közé soroztatik és a kiröpült raj ép úgy nem lehetett szabad foglalás tárgya, mint akármily más házi állat és ha valaki befog egy idegen rajot, mint talált tárgyat hirdetni kell s csak azután szerezheti-e meg a tulajdonjogot az iránt, ha az elévülés ideje bekövetkezett.

A német birodalmi törvény szerint a kiröpült méhraj uratlanná válik, ha a tulajdonos azt azonnal nem üldözi, vagy az üldözéssel felhagyott, avagy, ha úgy veszti el a szeme elől, hogy nem tudja hol van?

Az erdélyi részekben ma is érvényes osztrák polgári törvénykönyv 384. § a szerint a méhraj nem tárgya a szabad foglalásnak és a tulajdonosnak joga van, azt másnak a birtokán is »hajhászni« s abban az esetben, ha a tulajdonos a rajot 2 nap alatt nem »hajhászta«, azt közös földön bárki, saját földjén pedig a föld tulajdonosa elfoghatja és megtarthatja.

Ugyanezt a nyomdokot követte a magyar polgári törvénykönyv dologi részének a tervezője, ki az osztrák polgári törvénykönyv erre vonatkozó rendelkezését vette át és pedig nem az eredeti német, hanem a magyar szövegből a »hajhászsa« kifejezéssel együtt, mely nem felel meg a német szövegbe felvett »Verfolgt« kitejezésnek; sőt, ez az értelmezés épen képtelenség, mert a rajot nem szokták »hajhászni«, ellenkezőleg hajhászás esetén *be sem lehet fogni*.

De máskülönben is, a jogi meghatározás lényegére nézve igen fontos, ha vajjon a tulajdonjog megtartása iránti akaratnyilvánításból ebben a speciális esetben szükséges-e a tulajdonos részéről a fizikai actionak oly mérvű nyilvánulása, mely a »hajhászás« fogalmának megfelel avagy elég az akaratnyilvánítás, hogy a dolgot meg akarja tartani, avagy hogy arról *lemondani nem akar*?

Az 1894. évi XII. t. cz. (mezőgazdaság és mezőrendőrségről) 59. §-ban van rendelkezés az iránt, hogy mikor lehet a méhraj szabad foglalás tárgya.

E §. első bekezdése szerint a tulajdonjog érvényesíthetése az a feltételt tüzi, hogy a keresést »nyomban« eszközölje, mely esetben, de csakis abban az esetben, másnak a telkén is keresheti és befoghatja.

Ugyane §. második bekezdése már ellentétben áll az első bekezdéssel, mert itt azt mondja, hogy a méhraj tulajdonosa akkor veszti el az iránti tulajdonjogát, ha »ké: nap alatt nem kereste«, tehát nem kíván »nyombani«, vagyis a raj kivonulása után haladék nélküli és olyan keresést, mely követi a távozó raj nyomát, a mi abból is kitűnik, hogy két napi határidőt szab a keresésre.

A bemutatott tervezet annyiban egyezik több más méhészeti törvényvel és rendelettel, a mennyiben a tulajdoni jog érvényesítésére az általánosan elfogadott két napot megtartotta, minthogy azon az időn tul rajfogás már nem történhetik, mert a megszállott raj vagy szétoszlik vagy valahol hajlékot keres magának.

Eltér azonban e tervezet más törvényektől abban, hogy a tulajdonjog érvényesítéséhez nem kívánja a »nyomban« való keresést, tehát azt sem, hogy a raj kiröpülése után *tűstént* keresésére induljon, sem azt, hogy nyomon kövesse.

A rögtönös és nyomon való keresés feltétele ellenkezik a tulajdon-jog fogalmával; mert a rögtönös keresés lehetősége nem függ mindég a tulajdonos akaratától, épen úgy nem a követés lehetősége sem. Egy létező tulajdonjog elvesztése pedig nem történhetik meg másként, mint a tulajdonos határozott, avagy halgatólagos akarat nyilvánítása következtében. Jogos-e az, hogy a tulajdonos azért, mert nem vette észre a raj kiröpülését s következőleg nem követheti azonnal, elvesztse akaratán kívül az iránti tulajdonjogát? Még kevésbé lehet a jog elvesztését attól feltételezni, hogy követte-e a kiröpült rajot? Hiszen akárhányszor lehetetlen a követés, vagy annak a folytonossága; például, ha a raj folyam, tó, láp stb. felett vonul át, melyet a tulajdonosnak meg kell kerülnie.

A tulajdonjog érvényesíthetését megszorító határozatok, megfelelő arányban a szabad foglalás előnyére szolgálnak, ámde a helyes logikára épített törvény nem nyújthat kedvezményt senkinek a tulajdonjog rovására.

Azok, akik a szabad foglalás jogát a fennebbi értelemben kiterjesztendőnek tartják, avval érvelnek, hogy:

1. ez az intézkedés sok pörlekedésnek vet gátat,
2. ha a szabad foglalás jogának a fennebbi értelemben kiterjesztésével sok esetben olyan vagyon mentetik meg, amely különben veszendőbe menne.

Az első érvre csak az a megjegyzésünk, hogy a per eshetősége semmi körülmények között sem lehet a tulajdonjognak ártalmára és a bizonyítható tulajdonjognak nem bizonyíthatóvá tétele perjogi absurdum és ellenkezik a jogvédelem rendszerével.

A második érvre megjegyezzük, hogy kétségtelen ugyan, hogy a rajfogással, mint szabad foglalással, sok esetben veszendőbe indult érték lesz megmentve, ugyde a közigazdasági érdekeknek is eleget lehet tenni avval, ha a tulajdonos köteleztetik, hogy a jóhiszemű foglalónak, a raj átengedéseért, bizonyos összeget fizessen, amint ebben a tervezetben a 7-ik §-ban fölvétetett.

8. §. Abban az esetben, midőn a raj másnak az üres méhköprüjébe röpült, nem csak hogy nem lehet szabad foglalás tárgya, hanem követelheti a raj tulajdonosa, hogy azt kártérítési kötelezettség nélkül birtokba vehesse, mert az üres köprü felett rendelkező személynek abbéli figyelmetlensége, hogy az üres köprü röpnilyását nyitva hagyta, nem lehet hátrányára a raj tulajdonosának.

9. §. De ha már benépesített méhköprübe vonul be a raj: mint-hogy az rendszerint a méhköprü felett rendelkező személy akaratán kívül és olyképen történik, hogy a raj bevonulását nem áll módjában megakadályozni s minthogy a méhesaládhoz települt rajnak a különválasztása amugy is csak ritkán szokott sikerülni, de a törzscsalád minden esetben értékcökkenést szenved, a népvesztés miatt: nem volna jogos és méltányos arra kényszeríteni a törzscsalád tulajdonosát, hogy saját kárára eltérje a benépesített köprübe bevonult raj szétválasztását.

III. FEJEZET.

A büntető törvénykönyv 418. §. e tiltó rendelkezése csak a dolosus vagyon rongálásra vonatkozik. Vannak esetek arra, hogy a méhészet megmérhetlen hátrányára tömegesen pusztíttatnak a méhek, a nélkül,

hogy alkalmazható volna a btk. fennebbi rendelkezése; így például azokon az ipari telepeken, a melyek a méz vagy a cukor földolgozásával foglalkoznak, abban az időszakban, midőn a szabad természet nem nyújt táplálékot a méheknek, vagy nem elegendőt: a szabadba kitett mézes vagy cukros edényekre 7—8 kilométer távolságról is összesereglenek a méhek s ilyenkor nagy tömegekben pusztítják, nem ugyan a méhek tulajdonosai megkárosítása iránti célzattal, hanem azért, mert a méhek a szabadon hagyott cukornemükből jelentékeny mennyiségűt elhordanak, e mellett az üzembeli személyzetnek is alkalmatlanságára vannak.

Leginkább városok közelében lévő méhesek tulajdonosai részéről gyakori az alapos panasz. Nem egy esetben egész méhesek mentek tönkre a gondatlan mézkezelés következtében. Mert nemcsak az a méh tekintendő veszteségnek, a mit az üzleti telepeken kénnel, forró vízzel stb. elpusztítanak, hanem sok esetben az erjedt cukros anyagokból a betegség csiráját viszik a méhköpűbe, minek következtében a család később elpusztul.

De még egy másik lényeges körülmény is megérdemli a törvényhozás figyelmét. Az t. i., hogy az üzleti telepekre több helyről összehordott méz között lehet esetleg olyan, mely ragadós költésrothadásos méhektől való. Ebben az esetben kiszámíthatlanok a káros következmények, mert az egész község, sőt még a szomszédközségek méhészete is tönkre mehet az elhordott fertőzött méz miatt.

Szokás még néhol, hogy a méhrablás megakadályozása céljából a méhes tulajdonosa saját telkén *ártalmas ssert* tesz ki abból a célból, hogy a méhesébe betolakodott, ugynevezett *rabló méheket* elpusztítsa, a mi, mint önálló méhfaj nem is létezik, mert minden méh rabol, a mint gyenge, vagy anyátlan méhcsaládnál prédára talál.

Eldöntött tény, hogy a rablásnak mindig a *megrablott méhtörzs tulajdonosa* az oka; mert erős méhtörzset csak a legritkább esetben rabolnak ki; az étek kitétele pedig a legerősebb méhtörzsek tulajdonosainak okoz megmérhetetlen kárt és tönkre teheti a legvirágzóbb méhészeteket.

IV. FEJEZET.

20. §. E fejezet a legveszedelmesebb méhbetegség elleni védekezés céljából szükséges intézkedéseket tartalmazza.

Kiváló szaktudósok megállapították, hogy a ragadós költésrothadás oly mérvben ragályozó, a melyhez hasonló egy sincs az eddig ösmert állati betegségek között. Így pld. eldöntött tény, hogy a ragadós költés rothadásos méhcsaládból kiröptült méh fertőzi a megszállott virágot is.

Ez a méhbetegség eddig gyógyíthatatlannak bizonyult. A kísérletek azt bizonyítják, hogy a leggondosabb kezelés mellett is, a beteg méhcsaládok 95%-a elpusztul és a betegség mikrobái oly intensive ellenálló képesek, hogy például a nem fertőtlenített kaptárban évek múlva is fölléphet a betegség.

Már a római jogban találunk intézkedést a méhbetegségre vonatkozólag, de az is csak magánjogi szempontból tárgyalja, a mennyiben érvénytelennek nyilvánítja azt a vásárt, a melynek a tárgya a beteg méh volt.

Részletesebben tárgyalja ezt a kérdést a Letocha-féle javaslat, mely elfogadásra a német törvényhozásnak nyújtott be; ennek 15. §-a értelmében szigorúan büntetendő, ki szándékosan vagy vétkes gondatlanságból ragadós költésrothadásban szenvedő méhcsaládot árusít el, avagy az inficiált lépeket nem semmisíti meg.

Magyarországon a mezőrendőrségi törvény 60. §-ában foglaltatik erre vonatkozólag intézkedés, mely szerint a ragadós költésrothadásos méhcsalád megsemmisítendő. De ez az intézkedés egymagában nem elegendő, ha elejét akarjuk venni annak a nagy veszélynek, mi e veszedeelmes betegség terjedésével a hazai méhészetet fenyegeti.

Közigazdasági érdekek követelik, hogy azok a szigorú intézkedések, melyeket az 1888. évi VII., t. cz. különösen annak 30. 32. 35. 36 §-ai tartalmaznak, alkalmaztassanak a méhészet védelmére is, miután a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a ragadós költésrothadás gyógyíthatatlan méhbetegség, a legnagyobb mérvben ragályos s ez okból rövid idő alatt egész vidékek méhészetét tönkretetheti.

Bodor László előadása közben lépett a terembe dr. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter, akit a kongresszus tagjai élénk éljenzéssel fogadtak.

Dr. Wekerle Sándor védnök ő nagyméltósága az alábbi beszédet intézi a miniszterhez :

Nagyméltóságú Miniszter Ur, Kegyelmes Urunk!

Engedje meg Nagyméltóságod, hogy amidőn oly kegyes volt megjelenésével megtisztelni a hazai méhészet második országos kongresszusának tanácskozmányait, örömmel üdvözljük Nagyméltóságodat körünkben és mélyen érzett köszönetünket fejezzük ki azon megtisztelő figyelemért, amelyet ügyünk iránt mindenkor és most is tanusítani méltóztatik. (Hosszantartó éljenzés.)

Köszönet illeti meg Nagyméltóságodat részünkről az itten való megjelenéséért s kétségtelen, hogy nemcsak emlékezetes lesz tanácskozásainkban való részvétele, de egyuttal maradandó is.

De köszönet illeti meg Nagyméltóságodat a méhészek részéről azon erkölcsi és anyagi támogatásért is, melyben kegyes volt a méhészet ügyét részesíteni, melynek történelmében hathatós működésének és közremunkálásának mély nyomai maradnak, hiszen Nagyméltóságod miniszteri ténykedéséhez fog fűződni a méhészet fejlődésének azon stádiuma, hogy nemcsak szaktestületeink állandó képviseltetésben részesülnek a kormányzati téren, hanem a méhészet ügyének rendszeres mederbe való terelése is Nagyméltóságod kormányzati működéséhez fog fűződni.

Engedje meg Nagyméltóságod, hogy a méhészeti kongresszus nevében ismételten köszönetünket fejezzem ki, hogy tanácskozásainkban résztvenni, bennünket meghallgatni szíves volt. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Dr. Darányi Ignác földmivelésügyi m. kir. miniszter az üdvözlő beszédre az alábbi beszéddel válaszolt :

Nagyméltóságú Elnök Ur, Mélyen tisztelt Kongresszus!

Mindenek előtt kiváló öröömnek adok kifejezést a felett, hogy ezen méhészeti kongresszus oly fényesen sikerült, s gazdátársaink ily impozáns számban vesznek ezen részt.

Halásan vészem a Nagyméltóságu elnök urnak kitüntető megemlékezését s kiváló örömmel értesültem arról, hogy sikerült önöknek ezen méhészeti kongresszus diszelnökévé Dr. Wekerle Sándor ur. Ő nagyméltóságát megnyerni (lelkes eljenzés), ki országos gondjai, bokros teendői daczára is talál időt magának arra, hogy a magyar mezőgazdaság nagy érdekei iránt nemcsak kiváló érdeket tanusítson, de annak fejlesztésében gyakorlatilag is közreműködjék és különösen felkaroljon egy oly mezőgazdasági ágazatot, amely a kis embert, a szegény embert foglalkoztatja.

Én azt találom, hogy már maga azon körülménny, miszerint Ő nagyméltósága a mostan folyó országos méhészeti kongresszuson az elnöki tisztelet elvállalni méltóztatott, elég biztosíték arra, hogy a kongresszus működése sikeres lesz, s hogy ezen mezőgazdasági ág mind-nagyobb és nagyobb arányokban fog a jövőben fejlődni.

Részemről annyit mondhatok, hogy az országos méhészeti egyesületnek, ez egylet t. tagjainak és tisztviselőinek tevékeny közreműködését a mezőgazdaság ezen ágában a legszivesebben látom és tapasztalom és kiváló örömmel szolgál, hogy hazai méhészetünk ügye báró Ambrózy Béla Ő méltósága irányítása mellett (hosszas eljenzés) — akinek annyi érdeme van ezen ügy felkarolásában — oly szépen fejlődik.

Méltóztatassék elhinni, hogy daczára nagy elfoglaltságomnak s daczára annak, hogy csak rövid pár órára szorítkozik az az idő, a melyet itten eltölthetek, örömmel jöttem önök közé, hogy az önök működése iránt érzett becsülésemnek és az ügy iránt való érdeklődésemnek ezzel is kifejezést adjak, hogy megértse mindenki ebben az országban, hogy bár kicsinynek látszik is ezen termelési ág, ezen a téren sokat, nagyon sokat lehet még tenni, s ezért e téren is a kis gazdák anyagi boldogulását előmozdítani a kormánynak hazafias föladata és kötelessége.

Ily értelemben szándékozom a jövőben is közrehatni és reménylem, hogy egyesült erővel a magyar méhészet ügyét fölvirágzásra juttatjuk. (Hosszantartó lelkes eljenzés.)

Dr. Wekerle Sándor:

Tisztelt kongresszus!

Ő Excellenciája a miniszter ur tájékoztatása végett bátor vagyok felemlíteni, hogy tanácskozásaink tárgyát most egy méhészeti méhtörvényjavaslat-tervezet képezi, melyet Bodor László kolozsvári törvényszéki bíró ur mint előadó ismertet. Első országos kongresszusunk ugyanis egy bizottságot küldött ki azzal az utasítással, hogy a következő kongresszus elé egy méhészeti védtörvényjavaslat-tervezetet dolgozzon ki, tekintettel arra, hogy a mezőrendőrségi törvénynek kiváltképpen a költsényvre vonatkozó intézkedései nem elégítik ki a hazai méhészetet és annak érdekeit.

A bizottság az első országos kongresszus óta több ízben ülést tartván, s Bodor László törvényszéki bíró ur által kidolgozott törvényjavaslat-tervezetet a bizottság magáévá téve, ezen kongresszus elé terjesztette.

T. kongresszus! (Halljuk, halljuk!) Bodor László t. tagtársunknak a kongresszus mélyen érzett köszönetét kell nyilvánítanunk, nem

csak azért, hogy szíves volt a tervezett törvényjavaslatot részleteiben ismertetni, de miután ő volt magának annak az eszmének a felvetője is, hogy egy külön méhészeti védtörvény létesíttessék; nemkülönben ő volt az, a ki nem kimélve sem fáradságot, sem időt az első és a méhészekre oly fontos jelentőséggel bíró törvénytervezetet kidolgozta.

T. tagtársunkat minden magyar gazda részéről csak köszönet, a méhészek részéről pedig nevének jegyzőkönyvben való megörökítése illeti meg. (Helyeslés és éljenzés.)

Nekünk nem lehet más célunk, mint az eszmék felvetése azon elvek markirozása mel'ett, melyek egy alkotandó törvény létesítése mellett felállíthatnak; már azután a kormány bölcseségétől függ, hogy a felvetett eszmék mily detail eszmékkel realizálhatók. Ezek szerint tehát én meddő munkának tartanám az egyes részletek felett való hosszadalmasabb vitát, amennyiben nem a részleteken, hanem a főbb elveken nyugszik az intézkedés iránya és célszerűsége. Ép ezért is, ha helyeslésükkel találkozom, kérném ama indítványom szíves elfogadását: mondja ki a magyarországi második méhészeti kongresszus, miután a mezőrendőri törvényünknek a méhészetre vonatkozó intézkedéseit nem tartja kielégítőnek, s egy teljesen különálló méhészeti védtörvény-javaslat megalkotását véli szükségesnek, a melyben ugyanis mindenekelőtt a méhészet gyakorlásának szabadsága, vagyis a méhesek felállítása, másodszor a rajok befogadása, illetve a rajok tulajdonjogainak megvédése, továbbá a méhek elpusztulásának védelme, nemkülönben a méhbetegségek, különösen pedig a ragadós költés-rothadás elterjedésének a meggátlása karoltatnék fel. Hogy pedig az alkotandó törvény intézkedéseinek szankciója legyen, a kihágások megfelelő büntetésekkel volnának kapcsolatba hozandók.

A mennyiben tehát Bodor t. tagtárs ur által tervezett, a szaktanácskozásainkat előkészítő bizottság által részleteiben felülvizsgált és alaposan megtárgyalt törvényjavaslatot, mint tárgyalási substratumot helyeselni méltóztatik, méltóztassék ahhoz hozzájárulni, hogy a tervezetet azon felirathoz csatoljuk, a melyben a földművelésügyi miniszter ur önmagyméltóságát arra kérjük, hogy a kongresszus jelen határozatainak és kérésének lehetőleg fogantatást szerezni sziveskedjék. (Helyeslés.)

A mennyiben tehát szólni senki sem kíván, az elmondottakat kongresszusi határozatra emelem és ily értelemben fogunk a kongresszus határozmányainak folyományaként a földművelésügyi miniszter ur önmagyméltóságánál terjesztéssel élni. (Közben Darányi Ignác földművelésügyi miniszter távozik és távozását lelkes, hosszantartó és szűnni nem akaró éljenzés kíséri.)

Dr. Wekerle Sándor védnök:

Második tárgya a kongresszusunknak Báró Ambrózy Béla ur előadása a Dickel-féle elméletéről. Mielőtt azonban a báró ur előadását megtartaná, egy indítványt óhajt a tisztelt kongresszus elé terjeszteni, méltóztassék őt meghallgatni. (Halljuk, halljuk!)

Báró Ambrózy Béla: Tisztelt kongresszus!

Mielőtt előadásomat megtartanám, engedjek meg, hogy egy indítványt tegyek, mely talán korai még, mert hisz méltóztatik tudni, hogy az indítványok sorozata a kongresszusnak befejezése alkalmával szokott

törtenni, de en Ő nagyméltósága, a vednök ur engedelmevel ma teszem meg ezen indítványt, mert nem bizonyos, hogy holnap ily nagy tömör testülettel állunk-e szemben s nem tudom, sokan közülünk nem fognak-e hazautazni. Engedjék meg tehát, hogy most tegyem meg indítványomat (Halljuk, halljuk!)

Méltóztatnak emlékezni, hogy évekkel ezelőtt három nagy testület volt az országban, úgy mint: az országos méhészeti egyesület, a délmagyarországi méhészeti egyesület és az erdélyrészi méhészeti egyesület. Ma csak kettő van, úgy mint: az országos méhészeti egyesület és az erdélyrészi méhészeti egyesület: a délmagyarországi méhészeti egyesület lemondott jogairól, ámbár virágzó egyesület volt, de annak vezetősége belátta, hogy két országos egyesület egy országban nem oly áldásos működésű és az erőik szétforgácsolása nem hozza meg ezen ügyre a kellő sikereket, ha a két testület külön-külön működik tovább. Beolvadt tehát az országos méhészeti egyesületbe, mely most tömör testet képez és letagsultságáról elég bizonyítékot nyújtott az első országos méhészeti kongresszus, valamint nyújt ezen kongresszus is.

Ezen országos egyesületünk majd három ezer taggal rendelkezik ma, holott az egyesülésben rejlik erő azelőtt szétforgácsolódott és minden egyesület a saját érdekeit képviselte.

Az erdélyi részekben működő erdélyrészi méhészeti egyesület ma külön áll, eredményeket, sikereket ugyan mutat fel azon országrészre, amely működése körébe tartozik, de még nagyobb volna a siker, az hiszem, tisztelt kongresszus, hogyha ezen ma fenálló két országos testület egygyé olvadna.

Közös érdekek, ha egy testületben folynának össze és koncentrálnának az erőik, akkor mutathatnánk meg, hogy mire képes ezen hatalmas testület, ha együtt működik. Azért bátor vagyok azt az indítványt tenni, hogy szólítsuk fel az erdélyrészi összes testvéreinket, hogy fontolják meg ezen indítványt, talán mégis vérré válik ez az eszme s jövőre tartsunk egy közös kongresszust Ő nagyméltósága protektorsága alatt, amelyen közösen mondanánk ki a két testület egyesülését.

Wider József: Engem a felvetett indítvány két irányban érdekel, egyrészt, mint magyar méhészt s kongresszusi tagot és egyrészt, mint az erdélyrészi méhészeti egyesület kiküldöttjét. Legnagyobb örömmel fogadom Ő méltósága által felvetett és a két testület tömörülését célzó indítványát s mindent el fogunk követni, hogy az egyesülés létrejöjjön.

(Folytatás következik.)

A német, osztrák és magyar méhészeknek Salzburgban 1898. évi szeptember hó 5-ik és 8-ik napján tartott 43-ik vándorgyűlése.

Második nap. Kedden, szeptember 6-án.

(Folytatása.)

Mig ellenben, ha mindegyik secretum külön adatik, akkor a petéből indul ki (t. i. hogy melyik nemüvé fejlődik). Ezek az én kísérleteim. A legelső méh határoz, mely a petéhez jut. Tehát a midőn az első méh

a secretumot a petére bocsátotta, akkor a tisztanemű állatoknál csupán az egyik nem fejlődik ki. Ha ellenben a pete a méhsejtben fekszik, akkor egy nekünk egyelőre még homályos, de elvileg mégis érthető viszonynál fogva mind a két képesség kifejlődik, azonban olyan értelemben, mely majd még csak ezután lesz felderítendő, de a mely egyiknek sem engedi, hogy érvényre jusson. (Nem tehetünk róla, de a dolog egy kicsit homályos és csak sejtjük, hogy Dickl mit akar ezzel mondani. A szerk.) Ezen felemásneműség alapján tehát lehetséges, hogy ha a bábok ezen méhsejtekben kezeltetnek, még tényleg nemi állatok fejlődnek belőlük, vagy anyaméhék, vagy pedig herék. A kísérlet teljesen meg fogja önmagát győzni.

És most, tisztelt hallgatóim, konstatálnom kell, hogy azok által a kutatások által, a melyeket megejtettem, oly utat nyitottam meg, a melyen haladva a méh világában ezideig titokzatosnak látszott jelenségekhez könnyen megtaláljuk a természetes magyarázatot. Mindjárt példát is hozok fel, melyet még nem hoztam nyilvánosságra.

Hogyan keletkeznek a fulánkös herék?

Ez egy olyan talány, melynek megfejtésén már 200 év óta fáradoznak az emberek, de hiába. Azonban most már mindenki nevelhet magának fulánkös heréket, t. i. az előbb megmagyarázott kísérlet útján, hogy ha a heresejtekben levő peték áthelyeztetnek dolgozó-méh sejtekbe (mely esetben a méhek nem tudják megkülönböztetni, hogy melyek lettek már általuk érintve és melyek még nem), miáltal a peték összekeverődnek. Ha ezek a peték megmaradnak (azaz, ha a méhek fel nem ismerik és el nem távolítják), akkor nagyon valószínűleg következő lesz az eredmény: nem csupán dolgozó méhek fognak keletkezni, hanem felemásnemű herék is, azaz olyan herék, a melyek ép akkorák, mint a dolgozók, de a melyeknek fulánkjuk van. Én ilyen uton két ízben is neveltem fulánkös heréket, a miből tehát az következik, hogy: Hogyha a pete kezdettől fogva herének volt kiszemelve és dolgozó méhsejtbe áttéve ott dolgozó-méhnek megfelelő elbánásban részesül, akkor felemásnemű here lesz belőle.

Uraim! Természetesen nem akarom teljes biztonsággal állítani, hogy ez az egyedüli útja a fulánkös here nevelésnek és hogy a kísérletnek minden esetben sikerülni kell. Mert hiszen a talány megfejtésnek még csak a kezdetén vagyunk. De mondhatnak nekem bármely esetet a korcsképződésről a méhállamban, — azon feltevés alapján, hogy két különböző mirigy létezik, a melyek mindegyikének meg van a külön hatása, de a melyek bizonyos inger következtében együttesen is hathatnak közös secretum kiválasztása által — minden jelenséget könnyen meg fogunk tudni magyarázni. Így tehát nemcsak a méhészetre nézve jutottunk nagy előnyök birtokába, melyek a dolog magyarázatából állanak, hanem mindennek előtt elméletemmel a méhészetet ismét visszavezetjük a zoológiához.

Eddig ugyanis a zoológián kívül állottunk, mert hiszen föltevéseink a fejlődésről általánosan elfogadott alaptörvényeknek ellentmondottak. De ezzel, tisztelt hallgatóim, a dolog még nincsen lezárva. Mert hiszen láthatjuk, hogy feltétlen bizonyossággal kimutathatjuk, hogy a nem nem a párzás aktusa által határozatik meg, hanem hogy a nemi fejlődésre egy másik tényezőnek kell hogy döntő befolyást gyakoroljon és ezt a másik ténye-

zót ezen esetben a méheknél kétségkívül — legalább szerintem — a mirigyek képezik.

Tisztelt hallgatdóm — én most főként a fiatalabb nemzedékhez és a középkori méhésztársakhoz járulnék azon kérelemmel, hogy tegyenek ők is kísérletet. Győződjének meg az általam ismertetett tényezők helyességéről. Ne higgyék, hogy szappanbuborékokkal akarom Önöket ámítani, hiszen ilyesmire már természetemnél fogva sem volnék képes, de úgy látszik, hogy arra igenis van képességem, hogy szappanbuborékokat szétoszlassak. (Tetszés.)

Kísérletezzenek velem együtt, hogy minél előbb bebizonyíthassuk miszerint rendes viszonyok adtán minden pete meg van termékenyítve és hogy a méheken mulik, vajjon a háromféle lénnyől melyik fejlődik a petéből, még pedig a méhek testében létező mirigyek segítségével. Kétségtelen, hogy a természettudósok nem térhetnek ki a dolog elől és hogy a mirigyeket keresni fogják valamint azon viszonyt is, melyben a dolgok egymáshoz állanak. t. i. a megtermékenyítési tényező és azon második tényező, mely azok után, amik eddig tapasztaltak, szintén a megtermékenyítési tényezőkhöz kell hogy tartozzék.

Ezt ők majd ki fogják deríteni, arról én meg vagyok győződve és akkor a méhészek majd elmondhatják rólunk: Mi voltunk azok, kik azon titokzatos kérdés felderítéséhez, hogy mily körülmények és tényezők döntenek az utódok nemének képződésénél, utat nyitottunk. (Hosszas tetszésnyilvánítás.)

Elnök szólónak a gyülekezet nevében köszönetet mondván, különösen kiemeli, hogy a fiatal kutatóknak mindig nehéz régi teoriák ellen küzdeni; de, úgy mondja, éppen azért a fiatal kutatókat támogatni kell a kritika által, még pedig tárgyilagos kritika által. (Helyes). Dickel úr évenként keresztfül személyes támadásoknak volt kitéve.

Itt most alkalmunk van, hogy köszönetet mondjanak neki azért, hogy, daczára a személyes támadásoknak, amelyeket el kellett neki szenvednie, mindvégig szigorúan tárgyilagos maradt előadásában. Megvagyok győződve, hogy a mai gyűlés Salzburgban korszakot alkotó jelentőségre fog emelkedni nem csupán a méhésztudomány terére is és én Dickl urnak újból kifejeztem köszönetemet.

Erre elnök Heck urat (Dodenrodéből) kéri felszólásra.

Heck úr elmondja, miképpen lett Dickl elméletének híve, hogy ez csak akkor következett be, mikor az új theoria helyességéről meggyőződést szerzett magának. Ő is tett kísérleteket Dickl úr elmélete szerint tehát — mondja — az anya csupán egyféle petéket tojik és ezek meg vannak termékenyítve.

Másodszor: A méh. nem pedig az anya dönt, hogy melyik nem fejlődik ki a petéből. A méh azon képességgel bír, hogy a petékből a körülményekhez képest, tetszése szerint hím- vagy nőnemű méhet nevelhessen.

Ezen megállapítások a következő következtetésekre vezetnek:

Ha egy csupa dolgozóméhekből álló törzset tiszta hereépitményre boesátunk — tisztelt előttem szóló ezt a kísérletet már megtette —,

akkor a heresejtekből háromféle lénynak kell keletkezni ép úgy, mint a hogyan dolgozó méh sejtekben dolgozó méhek keletkeznek.

Van tehát kétféle kísérletünk: a midőn egy dolgozó méhekből álló törzset heresejtes építményre bocsátunk és lehetetlenné tesszük neki a szükséges meleg kifejtését és ha egy másik ilyen törzset dolgozó méh-sejtes lépekre teszünk.

Vegyük az első kísérletet: Ha egy méhtörzset hereépítményre teszünk, akkor a körülményekhez képest (népesség, hőfok stb.), végre a heresejtekre tojt peték egy harmadrészből vagy azok feléből dolgozó-méheket, a másik (kétharmad vagy fele, hogy mennyit, az nagyon külömböző) részből pedig heréket fognak nevelni vagy megeshetik az is, hogy csupa dolgozó fog kikelni. Az itteni kiállításon jelenleg kiállított kísérleti törzsben csupa heresejtes lépek vannak és a dolgozók csupa dolgozókat neveltek bennük, még pedig azon egyszerű oknál fogva, mert a méhek nem ölték meg az anyát, miként azt hasonló esetekben tenni szokták, hanem élni hagyták, míg a törzs ide nem érkezett. — Szombaton aztán ebből a törzsből az anyát többek jelenlétében (az ellenpártból is voltak jelen) a törzsből eltávolítottuk és a kaptárt lepecsételtük.

Előbb azonban a törzset átvizsgáltuk és azt találtuk, hogy a heresejtekből sem voltak herék, még pedig egy igen egyszerű oknál fogva nem: A törzsnek nem lévén herékre szüksége, azért ilyeneket nem is nevelt. Volt neki megtermékenyített anyja, rajzási ösztöne elmúlt és így már csak dolgozó méhekre volt szükség.

Nos, ha Dickl ur elmélete helyes, akkor a következtetés közel fekszik, akkor most, miután az anya eltávolított a petékből, azaz a kukacokból heréknek, illetve anyáknak is kell nevelődni. Ha ez meg nem történik, akkor az elmélet téves.

(Folytatása következik.)

Sarju anya.

Ez elnevezés kétségkívül új, nem emlékezem, hogy azt valaha hallottam vagy olvastam volna. Csak úgy önkénytelenül ötlött az elmémbe, midőn egyszer anyaméheimmal foglalatostkodtam. Én ugyanis felette nagy előszeretettel viseltetem az anyaméhek iránt, mint a melyeket a méhészetben legfontosabb tényezőknak tartok. Kiváló nagy gonddal tenyésztetem őket s nagy figyelemmel és érdeklődéssel kísérem működésüket; így történt aztán, hogy vélők való foglalkozásom közben elmémbe jöven ez elnevezés, jónak látva azt, megtartottam és azóta használom méhészetemben.

Ez elnevezés kétségkívül új méhésztársaim előtt is, s lehet, hogy többen furcsának vagy helytelennek tartják azt; de ezért mégis közzé teszem azt itt e lapban. Hisze e lapnak épen az egyik főczélja, hogy a méhészet körében tett észleleteinket, s felmerült ötleteinket egymással közöljük. Igaz, hogy néha oly semmit érőnek látszó, oly csekélységnek tetsző dolgok kerülnek felszínre, miknek első tekintetre lévén semmi jelentőségök nem látszik; de azért mégis nem mondható időpazarlásnak egé-

szen azok elolvasása, annyival inkább, mert megtörténhetik nem egyszer az is, hogy az ily csekélységnek hasznát lehet venni.

Hiszen lám, ha például felvesszünk egy közép népeségű családot, mely elenyésző csekélység abban egy bogár; az anya sem egyéb, mint e nagy tömegből egy felszaporítója s így felvirágoztatója a méhcsaládoknak, az anya megromlásával pedig elsatnyul, elpusztulásra jut az.

A méhésznek tehát első s legfőbb gondjának kell lenni az anyára.

A ki rajoztatásra rendezi be méheit, annak méhcsaládjaiban a rajzás után új anyák állanak elő a régié helyébe; így az ily méhésznek külön anyatenyésztésre nincsen multhatatlan szüksége; noha igen gyakran megtörténik, hogy rajzás után az új anyák közül a párzásra való kirepülés-kor több elvész, a családok így elanyátlanodnak, a mikor igen előnyösen fel lehet használni a tartalék anyákat. Mert ha ily esetekben más család-tól elvett »porva« beadásával új anyákat akar neveltetni az illető felette elkésik, az ily család össze néptelen, gyenge lesz, s így betelepítésre alkalmatlan, még ha meganyásul is; de hányszor nem sikerül az anyásítási kísérlet, akkor meg éppen elpusztul.

A ki azonban nem rajoztat, hanem csak mézgyűjtésre rendezi be családjait, annak az előregedett anyákat évenként ujjakkal kell kicserélni: minek eszközlése anyanevelők tartása nélkül csak nem teljes lehetetlen. Megtörténik ugyan nem ritkán az is, hogy egyik vagy másik család előregedett anyját ujjal cseréli ki, a méhészt minden hozzájárulása nélkül; de ez számba nem vehető. Ennélfogva már, minden oly méhésznek, ki mozgó szerkezetű kaptárokban méhészkedik s méhészetét mézhozamra rendezi be; okvetlenül kell tartani anyanevelőket, az előregedett és hibás anyáknak jó ifjú termékeny anyákkal leendő kicserélése céljából.

Én, mint ezt már egy múlt évi cikkemben is említém, anyanevelőimet rendszeren, utórajokból népesítem be, azon okon: mert ezekből teljesen jó kifejlett röpképes anyákat nyerek, melyek párzáskor igen ritkán vesznek el; e mellett az ily anyák sokkal hamarabb párzanak meg s vezetnek célhoz. Ellenben az anyabölcsőkkel készített anyanevelőkben az anyák sokszor hibásak, röpképtelenek s így a párzáskor elesnek, sőt megmaradásuk esetén is sokkal lassabban fejlődnek amazoknál.

Midőn már több anyanevelőmben van termékeny anya, akkor kezdem meg az öreg és hibás anyák kicserélését és következőleg járok el:

Várom addig, míg rajzásra szánt családaim közül kirajzik valamelyik ennek megtörténtével azonnal, még az nap, elszedem a kicserélésre már előre kijelölt anyákat; a családokat 24 óráig anyátlanul hagyom, hogy anyátlanságukat érezve, a beadandó új anyákat biztosabban fogadják el. Másnap az anyanevelőkből kiszedem zárkába helyezem az új termékeny anyákat s beadom az illető családoknak. Huszonnégy óra lefolyása után aztán szabadon bocsátom őket. Ily eljárás mellett nem igen van rá eset, hogy el ne fogadják az új anyát.

A meganyátlanított anyanevelőkkel pedig következő módon járok el:

Ezek az anyák elvétele után mind anyabölcsők építéséhez fognak. új anyákat nevelendők, és mondhatom, igen gyorsan teszik e munkát, el annyira, hogy már 4-ed 5-öd napra mindenkinek van bepecsételt anyabölcsője. Mig ez nincsen, addig nem teszek velők semmit; mert addig ugy is hiába adnék be anyabábokat vagy új termékellen anyát, megsem-

misitlik legtöbb esetben mindeniket. Nem így áll a dolog, mikor már bepecsételt anyabölcsők vannak a családban; ekkor már elfogadja akár egyiket, akár másikat. Az eresztés utáni 7-ik napon kiszedem tehát az elrajzott anyacsalád kereteit, s vigyázva lemetszek belőle minden anyabölcsőt, egy legszebbet kivéve, mit a családnak hagyok vissza, és ezeket rakom be az elanyátlanitott anya nevelőknek, mikből ezek hamar új anyára tesznek szert. Nem egyszer történik meg, hogy a műtét alkalmával, több szép ifjú anya kirágja bölcsőjét s előjő; ezeket aztán csak a bejárón szoktam egyszerűen beeresztetni, előtte és utánna egy füstöt eresztve, s mondhatom hogy sikeresen. Igen sokszor megtörtént már, hogy ily eljárás mellett, az anya elvétele után 10—12 napra, a beadott új anya már tojt.

Ha azonban oly időben kell új anyát adnom egyik-másik családomnak az anyanevelőkből, midőn már, sajna, számítani egyáltalán nem lehet, s így a fent leírt eljárás szerint kész anyabölcsőkkel nem anyásíthatom meg őket, ez esetben az egész népet beadom az anyával; ily kis családnak új anyanevelést nem egedek meg. Volt eset reá régebbi időben, hogy ezt is rendre megengedtem, kivált a népesebbeknek, hanem akkor az anya elvétele utáni 6-od napon rendesen kiszedtem az építményt és minden kis, korosabb porva felett épített anyabölcsőt leszedtem, csak egy pár későbbi építésű legszebbet hagytam meg. Így aztán sokszor igen szép kifejelett anyát nyertem.

Az anyanevelők által nevelt ezen másod anyát nevezem én már sarju anyának. Bár mi szépnek lássék is azonban e sarju anya, soha sem tökéletes. Nem ajánlom azt egyik méhésztársamnak sem; miért, azt is elmondom pár szóval:

Régi idő óta tapasztalom már azt, hogy az ily sarju anyák nem igen válnak be; ahonnan a közelebbi néhány évben nem is engedtem ilyet nevelni anyanevelőimnek. Ha még is megtörtént az, hogy sok dolgoim között, nem örködhette kellően, kikerülte figyelmemet, egyik-másik anyanevelőm akaratom ellenére ily sarju anyához jutott, vagy elpusztítottam azt ősszel, vagy csak újabb próbául kísérlet és szórakoztatás céljából telettem be s a közeli tavaszon szükségből, jobb nem léteben használtam fel. Ez idén azonban, régi jegyzeteim nyomán, teljesen meggyőződtem arról, hogy az ily sarju anyák soha és semmi szín alatt sem használhatók anyásításra.

En ugyan is, minden méhészetemben történő eseményt évről-évre pontosan fel szoktam jegyezni, s jegyzeteimet megtartom. Téli időben, midőn más elfoglaltatásom nincsen, sokszor élvezettel s tanulsággal olvasgatom. Ez évben történt, hogy a felette kedvezőtlen nyári időny alatt, épen semmi teendőm nem lévén méhészetemben, sokszor unalmamban, sőt sokszor bosszúságomban előszedtem azokat; s azok olvasásával töltöttem a kellemetlen időt.

Eközben aztán bele mentem annak tanulmányozásába, hogy régebben tett anyásítási kísérleteim minő eredményt mutattak fel a rákövetkező időkben; és ekkor tűnt fel csak igazán, hogy az ily sarju anyák litkán voltak sikeresek. Az ily anyával ellátott családok ugyanis a következő nyáron nem sokra mentek, sőt azok is, melyek népesebbek retek, rendesen vagy rajzás, vagy anyacserélés által igyekeztek tudni

sarju anyjukon, a melyek pedig sem egyik, sem másik módon tul nem adtak azon, azoknak anyját nyár végével kikellett cserélnem. Alig pár esetet találtam arra, hogy másik évre is beteleltettek volna, és azok sem szaporították fel családjukat a nagynepek sorába soha.

Ezen tapasztalataim folytán hivom fel már méhésztársaim figyelmét a sarju anyákra; óvakodjanak ilyet neveltetni és alkalmazni. Vagyha szavaimban legkevésbé is kételkednének, tegyenek próbát velök, kísérik figyelemmel azokat; bizonynyal tudom, hogy az általam elmondottak igaz voltáról megfognak győződni.

Mint már több ízben tettem azt, úgy most is melegen ajánlom; főleg kezdő méhésztársaimnak, és ezzel rekesztem be jelen soraimat, hogy fő és kiváló gondjuk, s tanulmánytárgyuk legyen az anya. Ez a méhészetnek sarkpontja. Jó anyával ellátott nép, kedvező körülmények között. parányiból óriássá lesz, s megfordítva: óriás nép is elpusztul rossz anya mellett. Tagadhatatlanul, a kaptár is igen sok belolyással van a méhcsaládok fejlődésére, s munkásságuknak eredményére; de ez mindég csak másodrendű dolog, első és fő a jóanya. Jó anyás nép paraszt kasban. sőt egy fatuskóban is szép eredményt mutat, jómézelő vidéken, kellő idő jártán; rossz anyáju pedig, a legkedvezőbb körülmények között, a legczélszerűbbnek tartott diszes kaptár sem mutat fel kellő eredményt, sőt elsalnyul, elpusztul.

C s o m a k ö z, 1899. október 25.

Uray József,
ev. ref. lelkész és méhészt.

Öt év végén.

Jelige: „Mulik, mint az árnyék, ez az élet;
Észre sem vesszük, hogy semmivé lett.”

E pár sorral kezdődik egy XVII-dik századbéli diák-bordal.

S a jó öreg nótának körülbelül igaza van, mert hiszen a mi életünk rövid tartama oly gyorsan enyészik.

Boldog azon ember, nyilván nagyon boldog, ki idejét hasztalanul el nem fecséreelve — hazája üdvére önmaga s a társadalom javára értékesítheti!

Bizonyára senki által nem tartathatom öntetszelgőnek csak azért, hogy ezuttal is azt hangsúlyozom, miszerint ha valaki, főfoglalkozásán kívül — hivatalos, ipari stb. teendői mellett, a Gondviseléstől számára engedett s kimért életnek idejével okosan gazdálkodni s helyasen bánni tud: az első sorban a méhészkedő lehet; ki, míg a rovarok remekével, méltó koronájával, az emberi nem előtt már ősidőktől kedvelt méhecskével, rendszerint kint a szabadban foglalatoskodik: üres óráit nemcsak testi és lelki üdülésre használja fel, hanem ugyanakkor szórakozásából még anyagi nyereséget is húz; szóval, a méhészt az, ki a legszebb összhangban tudja párosítani munkájában a hasznost a kellemetessel.

Mig másfelől ugyancsak ő az, ki ingyen jut olyan kedves, szívet és lelket némesítő élvezetek birtokába, miket mások drága pénzen s — nem egyszer egészségük s erkölcsi, sőt jellemi értékük föláldozása árán — kénytelenek más uton megvásárolni, lévén előttük ismeretlen a természet nagyszerű gyönyöre, mit a méhészt teljes mértékben élvez.

A dologhoz nem értő (laikus) előtt különösnek, tán még nevetségesnek is tűnhetnék fel e mondás, hogy: »Igazi méhészt kikelettől-hervadásig, virágfakadástól-levéll hullásig soha nem unja meg magát.«

Pedig ez előttünk természetes, talán az ellenkezője volna érthetetlen, s a felett kellene csudálkoznunk, ha méhészt ember valaha unalomról panaszkodnék.

Igaz ugyan, hogy csalódás minket is ér; de hát mire való a reménység?! Ujra virít az akácza virága s nyílik még a tisztesséfi mézdús kelyhe...

S én öt év óta, őszintén mondhatom, mindig úgy vigasztaltam magamat; s sietek hozzátenni, hogy ez alatt soha, perczig sem ingott meg feltétlen bizodalomom kis munkásaim iránt.

Hej, pedig a nagy magyaralföldi méhészt is erős próbáknak van ám kitéve e tejjel s mézzel folyó Kánaán földén! Ugyancsak szüksége van ám, kívált némely évben a szép s biztató reménységre, mert azt nyíltan mondom, hogy:

»Valamint rendes évjáratkor nincs párja az Alföldnek mésgazdagság tekintetében, úgy mása nincs szegénységben, ha virányára az időjárás rendellenesen folyik be.«

Én is zsonghatnám ez év szegénységét s méltán, mert míg az akác drága fűrtel csüngöttek — nálunk, úgy szólván, egy nap kivételével — szünet nélkül esett; midőn meg már a felszabadult tarló igénytelen tisztel-fűvére kellett volna az ég bő harmata, a folyton tartott szárazság gyakorlá nektárt kiszorító uralmát.

S mindezek daczára ma, midőn már negyven és egynehány mozgószerkesztő kaptárral, illetve beléjük helyezett s teljesen rendben levő méhtörzsszel végeztem ez ötödik évet, s alig 1 és $\frac{1}{2}$ mm. mézet nyertem: nem panaszkodom; nem, mert felítve szorgalmasan vezetett naplómát s átnézve a kiadások s bevételek rovatát, tisztán látom, hogy: »A méhészt még rendkívüli év csekély sikere mellett is biztosan meghozza ama százalékokat, mit semmi más ugyanannyi idő alatt s tőkebefektetés mellett meg nem hozhat.«

Szándékosan kirtülni akarván a hosszadalmas részletezést, egyszerűen az öt év végleges kiadási és bevételi összegeket tüntet föl:

Összes kiadásom volt 1894—1899-ig: 382 frt 50 kr.

Összes bevétel: 692 frt 25 kr.

Ebből látható, hogy nincs rá eset — kivéve valamely kirtülünk álló szerencsétlenség közbejöttét —, hogy tőkét okosabban gyümölcsöztetni lehessen más tisztességes uton, mint épen a méhészkedés által.

Hát hogyha még az 1896. évhez hasonló kedvező mézév osztaná édes áldását, midőn nálam is megtörtént közönséges országos egyleti kaptárba helyezett családomból az az eset, hogy 30 kg.-ot tisztán adott egy törzs.

Sajnos, öt évben egyszer történt!

Azonban a másik négy év is mindenkor meghozta ama tisztességes hasznót, melyet nem tufeszitett igények mellett várhatunk, s mely haszon-eredmény egy nem kapzsi méhészt teljesen kielégíthet.

S ép' itt rejlik a talány megoldásának bibéje!

Soh'se kívánjunk felettéb valót... vagy más szóval: legyünk elővigyázók a pergetővel.

Sok méhésznész azon téves felfogásban van, hogy a kaptár arra való — mire a kupkas nem — t. i., hogy pergezzünk belőle mindig, mikor csak van benne.

Én meg azt mondom, *hogy csak akkor pergezzünk, mikor látjuk, hogy rövid napok alatt ismét telve lesznek a keretek.*

Jaj az alföldi méhésznek, ha már akácson nem gondoskodik előre méheiről!

Igen, mert jön szegény munkásainkra a kánikulai 80 napos bőjt — a tarló ujlásig... És ha ez is csal? Jön a véghalál: a gyönyörű állomány teljes tönkremenése!

Csalárdabb viszonyok tán sehol nincsenek ily tekintetben, mint épen az Alföldön; azért mondom újból, hogy ne bizzunk a Hanemam rácsban! Ne ürítsük ki teljesen még az u. n. méztárat sem, mert majd többel köttjük be.

Nekünk legtöbbször már júniusban kell gondolnunk a betelelésre; igaz, hogy az is megesett, hogy még szeptember 15-én is javában szót a pergetőm. De hát ez csak öt évben egyszer!

Sok volna még, a miről kedvem volna írni; mert hiszen figyelni szerető méhésznész sok érdekest meg- és feljegyez öt év alatt.

... Azonban, jól tudom azt is, hogy e mi kitűnően szerkesztett lapunk — melynek oly sok hátralekös előfizetője van és kapván minden egyleti tag ingyen — nem arra való, hogy ilyféle hosszadalmas elmefuttatással töltődjek be: ezuttal azzal zárom soraimat, hogy soh'se legyen köztünk bús méhésznész és ne oly egyleti tag, ki örömmel s a mi a fő, pontosan be ne küldené tagdíját minden év első negyedében!

Mert méltóztassanak meggondolni, hogy a rendkívüli üresség nem csak a sejtekben, de a pénztárban is mélyen bántó s elkedvetlenítő!

K. Kiss Illés.

Kezdők számára. Havi teendők.

Deczember.

Nem ismételhetjük eléggé, hogy a méheknek télen a hideg elleni védelem mellett leginkább háborítatlan nyugalomra van szükségük, a miből az is következik, hogy a méhésznésznek így télvíz idején, ha a betelelést elvégezte, semmi dolga sincsen a méhek körül. Most, ha ért hozzá, inkább a gyalupad mellett foglalkozzék, ha pedig nem ért a fűrés-faragás művészetéhez, próbálkozzék meg vele; nem olyan nehéz azt megtanulni, mint némelyek hiszik. Annak, a ki nincsen az efféle munkához hozzászokva, kezdetben egy kicsit megfájdul a karja s egy-két hólyag is támad talán a tenyerén, ha nagyon neki tüzesedik a gyalulásnak, de az nem olyan nagy baj, mert annál jobban fog aludni és annál jobb lesz az étvágya, ha nincsen a fárasztóbb foglalkozáshoz hozzászokva, a földmives és iparos pedig rendszerint föl sem veszi az eféle comotiót. Aztán, milyen gyönyörűség az, mikor az első keret, az első műlöp vagy pláne egy egész kaptár vagy egy csinos keretbak készen van és jól sikerült! Ezt csak azok fogják megérteni, a kik ilyen gyönyört már élveztek. Nem hiszszük, hogy a lánczhidépítő Clark Vilmos keble büszkébben dagadt volna, mikor 1849. november 21-én átadta a kész hidat, mint a minő büszkeség fogja el a gyalupad mellett a méhésznész keblét, mikor az első saját készítette kaptáron megtette az utolsó

gyalusimitást. »Anyjuk, nézz ide, kész a kaptár!« hangzik fel büszkén és meglegedetten, mire félig kételkedve, félig kíváncsian jön a kedves hitvestárs és nézi-nézi gyönyörűséggel az ő kedves férje urának a remekét, az első keretes méhkaptárt. »No, ezt szépen megcsináltad, apjuk, és milyen kevésbe került Annyi pénzben, mint a mennyit, a tavasszal hozatott kaptárért adtál, akár három ilyen szép kaptárt is készíthetnél!«, mondja a takarékos hitvestárs. És igaza van. Az igazi méhésztárs nem igen ad ki pénzt kaptárra és méhészeti eszközökre, legfeljebb a hozzávalójára, — mert a mi kevésre szüksége van, azt otthon készíti, így télen, mikor a méhesben nincsen semmi dolog és a mikor a hosszú estét, a rendes napi munka után, semmivel sem lehet oly hasznosan eltölteni, mint furással-faragással. A ki bármi okból ilyen munkával nem foglalkozhatik. annak azt tanácsoljuk, tartson már most alapos szemlét az inventariumon és írja össze a jövő évi szükségletet, hogy a hiányzót idejében pótolhassa: kaptárt, keretlécet, műlép-prést, a műlépekhez szükséges viaszt, pergetőgépet, viaszolvasztólót stb. és tudakozódjék azok beszerzése iránt, nehogy úgy járjon, mint a hogyan többen a múlt tavasszal jártak, a midőn kaptárokat és egyéb tárgyakat azzal rendeltek, hogy: »Add uram Isten, de mindjárt!« — Mindenhez idő kell és a ki előbb érkezik a malomba, az előbb örül. Az egyesület ugyan az idén jóval több kaptárt készített a télen át, mint a múlt évben készült, előre látásból a raktárra (közel 300 drb. készült), hogy ne legyen hiány, de azért mégis jó lenne, ha már most tudhatná, hogy körülbelül mennyire lesz majd szükség. A budapesti gyűjtő-fogház 200 darab hármast kaptárt készít raktárra, az aradi katonai fegyház pedig 50 darabot és más fajtájú kaptárokat is. De vajjon elég lesz e ennyi? Többet azonban, ha csak előzetesen meg nem lesz rendelve, nem lehet raktárra készíttetni. Azért tehát jó lenne, ha a tisztelt méhésztársak már most, legalább hozzávetőleg bejelentnék jövő évi kaptárszükségletüket, hogy a raktári készletekhez némi zsinórmértéke lenne az egyletnek. Ép úgy jó lenne, ha azok is jelentkeznének, a kik műlép-prést szándékoznak a jövőben vásárolni, főként pedig azok, a kik nagyobbat kívánnak, mint a minő az egyesületi méretű keretekbe való műlépek készítéséhez való.

Műlép-prést különben már most lehet kapni.

Ezen kívül az elméleti ismeretek gyűjtését is ajánljuk a kezdő méhésztársaknak. Magyar méhészkönyvekben nincsen hiány. És mégis, alig veszik a kezdők. Majd negyedszázad új tag lépett a folyó év folyamán az egyesületi tagok sorába, a legtöbbje kezdő méhésztárs és a Méhészeti kateból és Dzierzon magyar méhésztárs-könyvéből alig fogott el néhány példány, valószínűleg a többi könyvekből sem; pedig nem hihetjük, hogy kezdő méhésztársaink a méh világának titkaiba már annyira be voltának avatva, hogy még egy kis elméletet és néhány jó tanácsot el ne bírnának. B.

A mézborkészítésről.

(Folytatás.)

A mézboron kívül figyelmet érdemel még a márcz is. Ezt a mézes italt a németek »Meth«-nek, a francziák pedig hydromelnek nevezik. Van kétfele márcz: édes és savanykás; mindkettőt üdítő ital és a limonádét pótolja. Kneip páter, a nemrég elhalt híres vizgyógyász, nagyon ajánlja a márcz élvezetét és készítési módját az édes márcznak a következőképen írja le: 60—65 liter puha víz (patakviz vagy friss esőviz) nagy üstben egy kicsit felmelegítendő és ezután 6 liter mézzel összevegyítendő. Most aztán másfél órán át mérsékelt tüzen forralandó és a forrás közben képződő salakos hab leszedendő. Ha másfél óráig forrott, akár bádog, akár cserép edényekbe öntendő, a melyekben annyi ideig állni hagyjuk, míg ki nem hűlt és már csak olyan langyos, mint a napon álló víz szokott lenni. Miután így kihűlt, tiszta hordóba öntendő és a hordó szájára a dugó ráfektetendő; bele verni azonban a hordó szájába a dugót nem szabad.

Ha a pincze vagy kamra elég meleg, akkor a folyadék a hordóban már 10—14 napi erjedés után lefejtethető más hordóba, a melyben ismét két héten keresztül erjedni hagyjuk, mire aztán kész a márcz és régi sörös palaczkokba lefejtendő, jó bedugaszolandó és a palaczkok dugójukkal egy kicsit lefelé eresztve, hideg homokba rakandók. Alig képzelhető üdítőbb ital és különösen nyáron, jégbe hűtve igen kellemes és betegnek, a kinek sem bort, sem italt nem szabad inni, valóságos jótémény, ha ilyen ital van a háznál.

A savanykás márcz ugyanigy készül, csupán a hat liter mézhez három liter jó mézeczet vegyítendő és ezzel együtt forralandó. Az mézeczet készítését már leirtuk.

A kinek nem volna két hordaja, az ugy is tehet, hogy a lefejtett márczot dézsákba önti, míg a hordót kimossa. A savanykás márczot betegek számára, árpa vagy zabnyákkal is szokták vegyíteni.

A mézértékesítés ügye.

A legutóbb kimutatott összegek kifizetése óta még az alábbi összegek lettek kifizetve:

Agócs Károly 178 frt; Adamkovits Antal 53 frt; Bohn Ferencz 150 frt; Barna Miklós 114 frt; Bugarszky Szvetozar 25 frt; Beszprimy Imre 76 frt; Barbier József 50 frt; Bogáthy József 50 frt; Csete Károly 100 frt; Dozza Márton 151 frt; Deliomini Frigyes 45 frt; Desecsar Marin 50 frt; Faragó József 128 frt; Grosity Borisa 115 frt; Gondorofszky Lajos 189 frt; Gombár András 135 frt; Gyeney István 90 frt; Gresinszky Antal 36 frt; Gombár Antal 250 frt; ifj. Görög János 10 frt; Helmlinger Péter 115 frt; Józsa Pál 165 frt; Jantó Gyula 52 frt; Jelity Borisa 30 frt; Konez András 256 frt; Kuch Gyula 116 frt; Kutlik Cyril 104 frt; ifj. Kotroczó András 107 frt; Kis Józsefhegyesi 100 frt; Kormány Mihály 45 frt; Loosz János 47 frt; Lantos Tamás 89 frt; Mayer Áron 73 frt; Mudroch András 71 frt; Mező Lajos 120 frt; Maszay János 178 frt; Milics B. János 18; Mikolin József 50 frt; Német Károly 105 frt; Nagy Sándor 54 frt; Neiszer Péter 100 frt; Német Timotheus 14 frt; Nimkov Mladen 600 frt; Nemes Győző 30 frt; Papp Lajos 109 frt; Rudasch Albert 71 frt; Sváb György 125 frt; Szalay Ottó 24 frt; Scherer András 100 frt; Szappanos Alajos 285 frt; Schira Károly 99 frt; id. Török András 104 frt; Tubity Mihály 114 frt; Takács József 483 frt; Uray József 48 frt; Váry János 34 frt; Vakos József 91 frt; Vincze Péter 233 frt; Weber Péter 119 frt; Weigand Henrik 33 frt; Wild György 54 frt; Zombory János 85 frt.

Boldog ünnepeket!

Okszerű méhészt,

az élőméhkereskedelemben jártas és a kaptárkészítéshez ért, 1900. évi
nuár hó 1-től állandó alkalmazást nyerhet **KRÁLIK ISTVÁN**-nál,
Vojtek, Temesmegye.

Haláleset folytán

integy 100 családból álló méhészet, keretes kaptárakban teljes felsze-
reléssel jutányos áron megvehető.

Czim: BENYEY ISTVÁN építőmester, Budapest, VII., Aréna-út 7/c.

Gyakorolt méhészt,

az okszerű méhészetben, kaptárkészítésben stb. jártassággal bir, nagy
méhészetben alkalmazást keres. — Bővebbet a titkárságnál.

50 kilogramm

szta méhviasz, kilogrammja 1 frt 60 kr. — Eladó **PAPP LAJOS**-nál,
Nagy-Kerekin.

léhészek és családjaik vagy ösmerőseik részére a **NESZVEDA**-féle

csemege-mézsütemény

 a legalkalmasabb karácsonyi és újévi ajándék, .
nely hónapokig frissen eltartható s így gazdaasszonyainknak is ajánlható.

Bor és téa mellé különösen ajánlható.

gy klgrm. csemege-sütemény csinos dobozban 1 frt 80 kr. — 2 frt
beküldése mellett, bérmentve küldetik. — Teljes tisztelettel

NESZVEDA ANTAL, mézeskalácsos és méhészt, **Mária-Besnyőn**.

A magy. kir. mezőgazdasági muzeum átköltözése.

Alulírt igazgatóság ezennel becses tudomására hozza, hogy a mezőgazda-
ági muzeum gyűjteményeinek átköltöztetése a városligeti lebontott két
örténelmi épületből (Vajda-Hunyadvár és Renaissance) megtörtént, azok
VII., Kerepesi-út 72. számú házban (a Luther-utczával szemben)
helyeztettek el és az ott új rendezést nyert muzeum a t. cz. nagy közön-
ség számára *folyó évi december hó 3-án* nyílik meg. A gyűjtemények a
létfői és az ünnepeket követő napok kivételével **naponként délelőtt**
9 órától, délután 1 óráig tekinthetők meg.

Létfői és az ünnepeket követő napokon, a muzeum zárva van. — A
muzeum látogatása ingyenes. — A városligeti románstílusú épületcsoport-
ban (jaaki templom) levő vizrajzi és egyéb szakgyűjteményeket, valamint
könyvtárt érdeklődők az igazgatóságtól nyert külön engedély alapján
ingyenes belépés mellett szintén megtekinthetik. — A muzeum gyűjte-
ményeinek tájékoztató szak-katalogusa a muzeumi felvigyázóknál díjtalanul
kapható. — A muzeum igazgatósági irodája a VII., Kerepesi-út 72. számú
házban van (I. emelet 4 ajtó). — Telefonszám 57—15. Kerepesi-út 72.
szám alatt és telefonszám 15—44, Városliget, románstílusú épület-csoport.

A m. kir. mezőgazdasági muzeum igazgatósága.

MAUTHNER ÖDÖN

budapesti magkereskedésében méhészeti eszközök és kaptárok kaphatók.

Tagsági jegyek

mindazoknak megküldettek, a kik beküldték a tagdíjat.

BRETTSCHNEIDER HENRIK tagtársnál

Moórótt (Fehérmegye)

eladásra kerül őszi vagy jövő tavaszi szállításra: egy millió és 250 ezer egy- vagy két éves gyökeres, fajtisza, szok minőségű

Ezerjó és Olasz-Rizling szőlővessző

☞ jutányos áron. ☜

Előjegyzések már most elfogadhatók.

„M É H”

és összes kellékei részletfizetésre

Szőllős-Győrök, RÓNAY LAJOS.

29531/2

ZIEHME FERENCZ

aranyműves és díszműgyáros

ARNTERN-ben (Provinz Sachsen) Németors

Ajánlja ékszerkülönlegességeit

készít: német-, olasz- és krajnai méheket, méhkirálynőket, me vagy broche formában, kívánat szerinti kiállításban.

Méh-különlegességeket különféle drágakővel kirakva és kúp-kas kedves ékszerül uraknak és hölgyeknek.

Árjegyzék és minták kívánatra küldetnek. Megrendeléseknél a czím pontos megírása k

Kereskedelmi méhésze és

☞ műlép-gyár. ☜

Mindennemű méhészeti eszközök és használati cikl gyártása csakis mintaszerű, különlegesség számba menő minőségű

Ausztria-Magyarország legnagyobb gyára e szakmában.

villamos erőre berendezve és villamos világító teleppel ellátva.

PROKOP JÓZSEF, Friedland in Böhmen,

a korábbi »Prokop és Schulz« czég kizárólagos tulajdon

Viasz- és nyers lépeknek megvétele és kicserélése.

Árjegyzék magyar-, német- vagy csehnyelven, kívánatra ingyen és bérmen

Sürgőnyozím: PROKOP, Friedland, Böhmen.

2-12

**THIS BOOK IS DUE ON THE LAST DATE
STAMPED BELOW**

**AN INITIAL FINE OF 25 CENTS
WILL BE ASSESSED FOR FAILURE TO RETURN
THIS BOOK ON THE DATE DUE. THE PENALTY
WILL INCREASE TO 50 CENTS ON THE FOURTH
DAY AND TO \$1.00 ON THE SEVENTH DAY
OVERDUE.**

LD 21 3m-8,'39

Magyar méh

VOLKHO

M33

v.19-20

1911-1912

BEE
COLLECTION

781358

SF521

M33

15922 v.19-20

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

